

₹20

డిసెంబర్ - 2017

DECCAN LAND, HYDERABAD

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

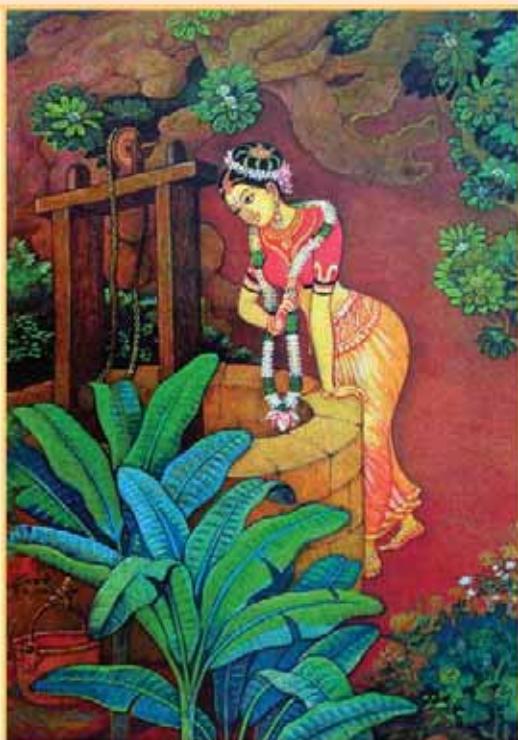
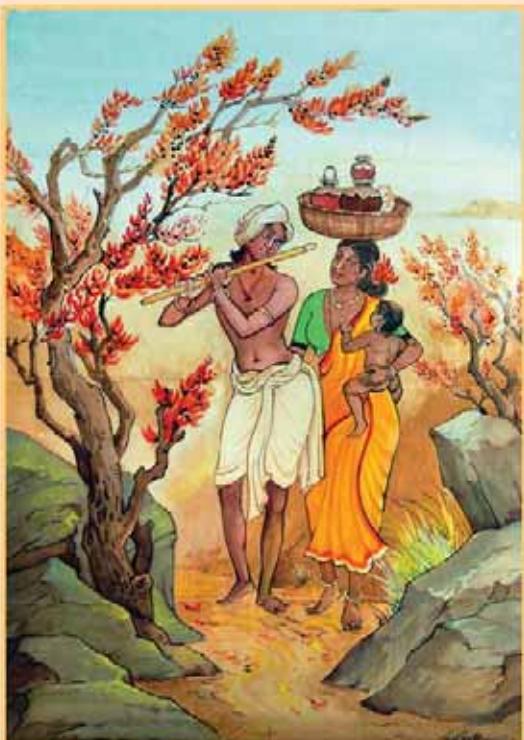
ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రత్యేక సంచిక

DECEMBER
2017

70వ పసంతంలోకి అధుగిదుతున్న ప్రముఖ సినీ దర్శకులు

బి.నరసింగరావు సంకీర్ణ పరిచయ మాలిక

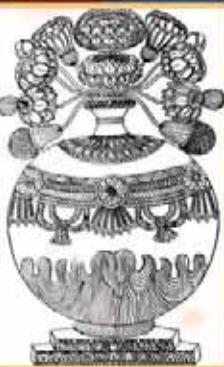
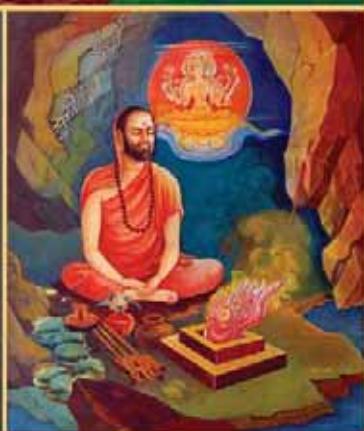
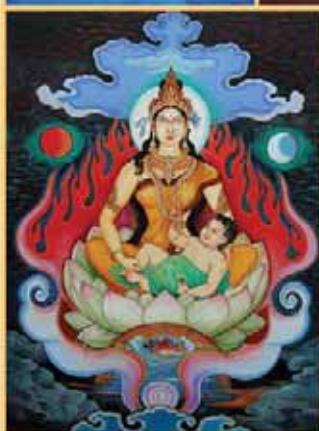
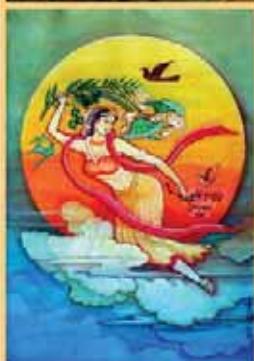

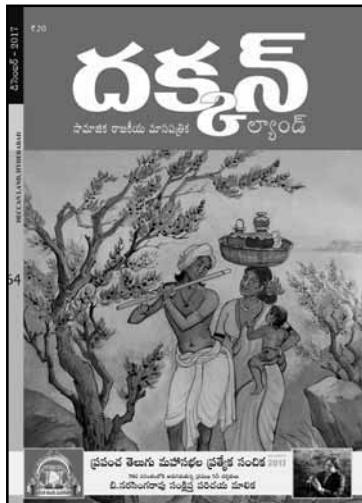
**Artist:
KONDAPALLI
SHESHAGIRIRAO**

అనుబూతిని లనే వర్ణాలగా
అనువంధించి దివ్యానుభవాన్ని
లందించిన కట్టాత్క బ్రహ్మ
ఓందవ్య శేఖరియాపు.

ప్రకృతిలోని లంంాలను లద్దుతంగా
చిత్రించడమే కాకుండా, తన గీతలతో
భగవద్గీతకు అప్పురాప లాఢులను
చిత్రించిన ఆధునిక గీతాకారులు,
కాన్మానుమీద నిలిచిపోయిన
వ్యక్తమాంతికుడు.

ప్రత్యేక కథనం లోపలి పేజీల్లో

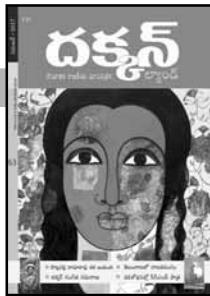

కళల కొండ... కొండపల్లి

ఉన్నత కళాత్మక శిఖరాలను అధిరోహించిన
బొమ్మల కొంగు బంగారం కొండపల్లి
శేషగిరిరావు. విరజిమ్మిన రంగులలో విస్తృతమైన
అద్భుతాలను వొలికించిన కళామూర్తి. ఆర్థతను,
అనుభూతిని అనేక వర్ణాలుగా అనువదించిన
బహుముఖ ప్రజ్ఞానిధి.
తెలంగాణ స్థానీయ మూలాలను తన బొమ్మల్లో
అద్భుతంగా భద్రపరిచిన కళలకొండ.
భారతీయ చిత్రకళలో తనకంటూ ఒక ఉన్నత
స్థానాన్ని నిలుపుకున్న కళాతపస్యి.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

సాహిత్యపు ముచ్చట్లు మంచిగ ఉన్నయి

ఈ నడుమ దక్కన్ లాండ్ల వచ్చిన మార్పులు శాన మంచిగ ఉన్నయి. సుంకిరణ్ గారు రాసే తెలంగాణ సాహిత్య దృశ్యం ముచ్చట్లు, కవితలు, కథలు ఏకదం చదివిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగ పరవస్తు లోకేశ్వర్ రాస్తున్న మూసే ముచ్చట్లు అవ్వేల్ ద్రుజ్ ఉన్నాయి. మల్ల ఒక్కసారి సుపరం ప్రతాపర్చి మొగలాయి కతలు సదివినట్లు. సామల సదాశివ యాది ముచ్చట్లు సదివినట్లు అనిపిస్తున్నాయి. అట్టోబర్ నెలల రాసిన మంగలి బాబయ్యను ఎనుకవెట్టుకొని రాసిన ముచ్చట్లు ఫీదా ఐషోయేటట్లు ఉన్నయి. తెలంగాణ భాషల ఉండే తియ్యదనం గర్మాగరమ్ ఇరానీ చాయ్ తాగినట్లుంది. -బార్ వెంకటేశ్వర్

❖ ❖ ❖

పాట్లపల్లి బహుముఖీన ప్రతిభ తెలిసించి

సవంబరు సంచికలో మీరు అందించిన పాట్లపల్లి రామారావుపై వ్యాసాలు, అయిన స్వీయ రచనలు ఎంతగానో బాగున్నాయి. కవిగా, నాటక రచయితగా, కథకునిగా పాట్లపల్లి బహుముఖ ప్రజ్ఞ ఏమిటో తెలిసాచ్చింది. పొదధూళి (నాటిక) ఆసాంతం ఎంతగానో నచ్చింది. పాట్లపల్లి రచనల నమాపోరంగా తీర్చిదిద్దిన ఈ సంచిక దాచకోదగింది. మీ ప్రయత్నానికి హృదయపూర్వక అభినందనలు.

- టి. కమలరాణి, ప్రైధరాబాదు

❖ ❖ ❖

గోపిగారి కవిత్వాన్ని విశ్లేషించిన తీరు నచ్చించి

పారక హృదయాలతో నిత్యం సంభాషించే కవిత్వం డా.ఎస్.గోపి జీవన భాష పేరట నవంబరు సంచికలో ప్రచురింపబడిన సమీక్షావ్యాసం విశ్లేషణాత్మకంగా సాగింది. విభిన్న మాతన అంశాలను కలిగిన సంకలనంగా జీవనభాష విశిష్ట ఏమిటో సమీక్షకులు డా.ఎస్.రఘు నిరూపించారు. నిత్య చైతన్యశేలిగా గోపిగారిని ఈ సమీక్ష వ్యాసం ఎంతో చక్కగా ఆవిష్కరించింది. ఆలోచనల్నాక్రమేన సమీక్ష ఇది.

-కాళీనాథ్, సంగారెడ్డి

చందదారులుగా చేరండి!

'ఎం.వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో' ప్రజాఛిద్యమాల వేదికగా ఆరంభమైన 'దక్కన్ ల్యాండ్' తెలుగు సామాజిక రాజీయ మాసపత్రిక అనుత్తికాలంలోనే అన్ని వర్గాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉండ్చుమకారులకు కరదీపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్గాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ, మేధావుల అమూల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందదారులుగా చేరించాలిందిగా అభ్యర్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

దక్కన్ ల్యాండ్

చందదారులను చేరించండి!

చంద వివరాలు:

వార్షిక చంద : రూ. 200

2 సంఘాలకు : రూ. 400

'దక్కన్ ల్యాండ్' పేరట టేపీ, ఎం.ఓ., పేటీఎం, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో

చంద మొత్తం చెల్లించవచ్చు.

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపటి: 6 సంఖిక: 4 పేజీలు: 164

డిసెంబర్- 2017

సంపాదకులు
యం. వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

తిరునగర శ్రీనివాస్

స్టోర్ కరస్టాండెంట్

కె. స్థభాకర్

8106721111

సర్కులైప్స్

మాన్. మొహన్లార్

వాణిజ్య ప్రక్తులు

సీరజి

9030626288

ఫాటోగ్రాఫర్

బి.స్టోమి

8374995555

కవర్సిఫేజీ ముఖాఖత్రం

కొండవల్లి శేషగీరిరావు

చిత్రాలు

కూరెళ్ల శ్రీనివాస్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ చిరునామా

TELANGANA

RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM"3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029 Telangana

Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

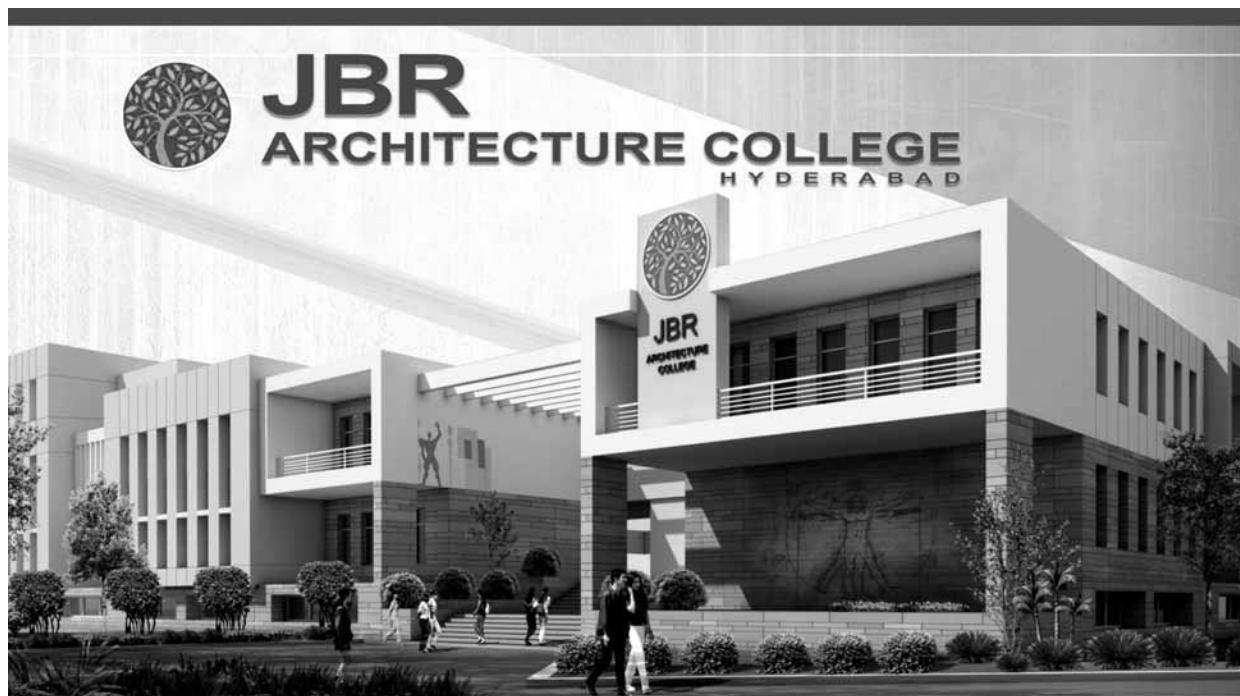
E-mail: deccanlandindia@gmail.com
website : www.deccanland.com**కృతజ్ఞతలు**

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ఈ సంచికలో సాహిత్యం విభాగంలో డా॥ ఎన్. రఘు, ప్రముఖ సినీ దర్శకులు బి. నరసింగరావు సంకీర్ణ పరిచయ మాలికం అందించిన పౌచ్చ.రమేష్భాషుగార్డకు మా కృతజ్ఞతలు.

లీఫలి వేజీల్ర్లు...

తెలంగాణ సాహితీ వైభవాన్ని ప్రపంచానికి చాటుదా	దక్కన్ మ్యాన్	8
మహాత్మా వంగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు	దక్కన్ మ్యాన్	9
'గుంటు చిక్కులు' లేఖి తెలంగాణ వాక్యం	డా. నలిమెల భాస్కర్	12
బ. నల్గొంగరావు కవిత్వ పయినం	సుంకీర్ణి నారాయణరెడ్డి	13
నలుమాలాల నుండి ఎదగడమే తెలంగాణ భాష లక్షణం	జ. మనోజ	19
తెలంగాణ భాష కూరాడు కుండలు	జ. మనోజ	21
విస్తరణవధంలో తెలుగు యూనివర్సిటీ	నర్ల వంశి మోహన్	25
తొలితరం తెలంగాణ కథా కిరణ 'కాంచనపల్లి'	కడపెండి మమత	27
తెలుగు అటవట్టులు - తెలంగాణ పల్లివట్టులు	నలిమెల భాస్కర్	31
తెలంగాణ భాషా సంస్కృతులు తరగణి గనులు	లనిశెట్టి రజిత	35
అమ్మ భాషకు అందలం!	గడ్డం కేశవమార్తి	37
తెలుగు భాష - నేపి స్టర్చరుపం	డా. ఎం. పురుషోత్తమాచార్య	39
మన అక్కరాలు 60 కాదు.. 36 మాత్రమే	వంశి మోహన్ నర్ల	44
ఎన్.గోపి కవిత్వంలో తెలంగాణ గుండె చప్పుట్టు	డా. బస్తు అయిలయ్య	53
తెలంగాణ వాళ్ళకు తెలుగు రాదా?	ఎస్. సరూపియ	56
తెలంగాణ కథ సామాజిక జీవన వికాసం	డా. బ.వి.ఎన్.స్టోమి	59
ఇంట్ల నుండే ఫురుగొలె!	జయప్రకార్	61
గడ్డితినే మనస్ఫులు	శీరంశెట్టి కంఠారావు)	63
నవలా రచయితగా పసుపులేటి మల్లికార్ణునరావు	కె.పి.లశోక్కుమార్	67
తెలుగు సినిమా - తెలంగాణ సాంశ్మర్ణం	పౌచ్చ.రమేష్భాషు	71
కాటులు కలిగిన శుభవేళ	పరవస్తు లోకేష్ట్ర	77
ఎరు కాకతిదేవత?	శ్రీరామోజు పారగోపాల్	81
అప్పడప్పుడు-5	జ. నరసింగరావు)	83
గీరోటిపాటు: ఊట చెలిమి	కె. శ్రీనివాస్	85
తెలంగాణ యువ నాటకిశ్శవం	డా. మల్లేసు బాలస్తు	88
ప్రకృతి పట్టిచూచి ఛాయా చిత్రకారుడు అస్తువరం శ్రీనివాస్	దీంస్	89
బగ్గు కథకారుడు చుక్కనశ్శయ్య	డా. బోసాల ప్రకార్	91
సంస్కృత నాటకానికి తొలివేదిక - గడ్డాల సంస్కృతం	డా. క్లె. విజయ్కుమార్జ్	92
చిత్రకాతపస్సి తొండపల్లి శేషగీరిరావు	డా.ఎన్.రఘు	94
తెలంగాణ తెరకు తొలి వెలుగు జ.నరసింగరావు)	పౌచ్చ.రమేష్భాషు	99
పింది తెరపై తొలి తెలంగాణ హారీస్ ప్రెడిషన్స్ నాయుడు	పౌచ్చ.రమేష్భాషు	152
రాజాస్థానంలో కాదు ప్రజల మస్తిష్కాల్సీ నిలిచిన తత్త్వాలు	సంగీశెట్టి శ్రీనివాస్	155
జీవన పార్శ్వాలను ఆప్షులించిన తెలంగాణ కథలు	తిరునగర శ్రీనివాస్	159
పుస్తకాలు	దక్కన్ మ్యాన్	161

JBR Architecture College was established by Jogiapally B.R. Educational Society in the year 2012 under the patronage of Sri Late J. Bhaskar Rao garu, devoted Educationist and Philanthropist, with a view to impart quality Architectural Education with state of the art infrastructure and Creative learning environment.

JBR Architecture College is approved by the Council of Architecture, affiliated to Jawaharlal Nehru Architecture & Fine Arts University - JNA&FAU Hyderabad and is offering Five year Bachelor of Architecture Course.

The college is located in Bhaskar Nagar, Yenkapally in a sprawling 100 acre campus. The campus also houses many prestigious institutes of the Group including Medical, Engineering, Dental, Pharmacy and Law Colleges, with a combined strength of more than 10,000 students and best infrastructure and sports facilities.

JBR Architecture College Building is one of the best Architectural Campuses in the States of Andhra Pradesh & Telangana with Contemporary Architectural Design

incorporating many Green Building Principles and innovative features. The institute has established State of the Art Infrastructure for Architectural Learning with Wifi Facility, Audio Visual Equipment in every class room and studio, well stocked Library, e-library, Computer Lab with advanced programs and soft wares., A spacious Auditorium, Landscaped Open Air Theater, Construction Yard etc., College Bus Facility is also available from every part of the city.

It has a team of highly qualified Faculty coming from different parts of the country graduated from various reputed national institutions and supported by highly experienced Visiting Faculty with international experience.

JBR Architecture College aims to become one of the Premier Architectural Institutes in India and plans to evolve into a School of Excellence, offering Post Graduate Courses in Architecture, Urban Planning, Landscape Architecture, Construction Management etc. A Research and Consultancy Cell is going to be set up soon in the campus to promote advanced research in the related fields and to facilitate interaction and collaboration with reputed Institutes in India and abroad.

Bhaskar Nagar, Moinabad Mandal, R.R. District, Hyderabad, Telangana State, India-500075.
Contact No: 08143-235240, 235241, 235242, 9703372442, 9703277053, Fax: +91 40 2330 4036
email: jbrarchitecture@gmail.com, website: <http://www.jbrarchitecture.com/>

తెలంగాణలో 'తెలుగు భాష'కు పండుగ

సుసంపన్నమైన సాహిత్య, సాంస్కృతిక వారసత్వం కలిగిన భాష తెలుగు. తెలంగాణలో వికించిన తెలుగు భాషా వైభవం వెలకట్టలేనిది. క్రీ.శ. ఒకటవ శతాబ్దానికి చెందిన హోలుని గాథాసప్తశతిలో తెలుగుకు సంబంధించిన మాలిక పద ప్రయోగాలు కనిపిస్తాయి. అవి తెలంగాణ తనాన్ని ప్రతిభింబిస్తుండడం విశేషం. కరీంనగర్ జిల్లా కురిక్కాల వర్ధ బోయ్సులగుట్టపై జీస్ వచ్చలభుడి శాసనం కండ పద్మాలతో లచించింది. దీనిని బట్టి క్రీ.శ. 947 నాటికే తెలంగాణలో ఘందోబద్ద సాహిత్యం ఉన్నదని చరిత్ర చాటి చెప్పింది. ద్విపద వంటి దేశియ ఘండస్సులకు, జాను తెలుగు కావ్యస్సపైకి తెలంగాణానే జన్మభూమి. అచ్చ తెలుగు పలుకుబడికి పట్టం కళ్లిన ప్రాంతం తెలంగాణ. పంప కవి, పాయుర్కి సోమన, వల్లికోటు అంజుర్లోస్త్రామి, సురవరం ప్రతాప్చెర్డీ, భాగ్యరెడ్డి వర్ష, దాశరథి, కాళోజీ వంటి ఎందరో తెలంగాణ ప్రాంత సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశారు.

సుదీర్ఘ పోరాటం తరువాత ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తొలిసారిగా డిసెంబర్ 15 నుండి 19 వరకు ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను నిర్వహించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పూర్వకోపదం హర్షణీయం. ఆరు దశాబ్దాలుగా అనేక కారణాలతో అవకాశాలు కోల్పోయిన తెలంగాణ ప్రాంత తెలుగు వైభవాన్ని వెలికితీసి వెలుగులోకి తెచ్చే ఆశయంతో సాహితీ మనస్సి ముఖ్యమంత్రి కేసేర్ నేత్తుత్వంలో ప్రభుత్వ సారథ్యంలో ఈ మహాసభలు జరగనున్నాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ప్రభుత్వంలోపాటు పలు రచయితల సంఘాలు ఇక్కడి భాషా, చరిత్ర, సంస్కృతులపై సమ్మేళనాలు, గోప్యులు, సదస్సులు నిర్వహించి సిరికొత్త భాషా వికాసానికి ఊపిరిలుపోసి కొత్త ఉత్సాహాన్ని నింపాయి. తెలంగాణ రచయితల సంఘం, తెలంగాణ రచయితల వేదిక, తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక, తెలంగాణ వికాస సమితి వంటి సంఘాలు, ప్రభుత్వ భాషా సాంస్కృతిక శాఖ వేర్చేరుగా మట్టి ముద్ర, కొత్తసాలు, తంగేడు వనం, మిర్రం వంటి ఎన్నో సంకలనాలను ప్రచురించాయి.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 31 కొత్త జిల్లాల పరిధిలో రాష్ట్ర అవిర్భావ వేదుకలవంటి సంపర్మాలలో సాహిత్య సమ్మేళనాలు జరిగి ఆయా ప్రాంతాల కపులు, కళాకారులు, భాషాభిమానులు పాల్గొనే అవకాశం ఏర్పడింది. తెలంగాణ గ్రంథాలయ పరిషత్త నియూమకం, భాషా సాంస్కృతిక శాఖను పట్టిపుం చేయడంతో పాటు, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమిని ప్రభుత్వ ఏర్పాటు చేసి అనుభవజ్ఞులైన డాక్టర్ నందిని సిధార్థుడిని పైర్చుణ్ణా నియమించింది. తెలంగాణ ఆపథ, అస్త్రాశ్వానికి పెద్దిటిలు వేసేందుకు ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను డిసెంబర్లో సరైన సమయంలో ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తుండడం హర్షణీయం. తెలంగాణ తెలుగుకు అగ్రస్థానమిస్తూ తెలుగుతో సంబంధమన్న కథ, నవల, బొలసాహిత్యం, సినిమా, సంగీత, స్వత్యనాటికలు, నాటకాలు వంటి విభాగాలలో నిష్పత్తులతో ప్రసంగాలు, చర్చలు, తీర్మానాలు మహాసభల వేదికపై జరగనుండడం విశేషం. తెలంగాణ వంటకాల అద్భుత ఆతిధ్యం ప్రభుత్వం నుండి ఇవ్వనుండడం అన్ని ప్రాంతాల తెలుగువారి మధ్య అత్యుచ్చ అనుబంధాలను పెన్చేసేందుకు దోహదపడుతుంది. ప్రాథమిక స్థాయి నుండి జంటల్చుదియట వరకు తప్పనిసరిగా తెలుగును ప్రవేశ పెట్టాలని ప్రభుత్వం కృత నిశ్చయంతో ఉంది. విధ్య, చలనచిత్ర రంగాలలో ఎన్నిషాఖలు, దీవేసీవేస్సీ వంటి సంస్కరాల్లో, ప్రభుత్వ పరిపాలనలో తెలంగాణ తెలుగు విస్తృతమైన వినియోగాలోకి వచ్చే అవకాశాలు ఉంటాయన్న నమ్మకం అన్ని కోణాలలో వ్యక్తమవుతోంది. తెలంగాణ తెలుగును వెలిగిస్తూ రాష్ట్ర శక్తిని ప్రపంచానికి చాటేలా మహాసభలు తోడ్పడతాయని భావిస్తున్నాం.

తెలంగాణ తొలి వెలుగుగా నిలిచిన 'రంగుల కల', 'దాసి' వంటి మహేశువుత చిత్రాల దర్శకుడు 'మాభూమి' బి.నరసింగరావు డిసెంబర్ 26న 70వ వసంతంలోకి అడుగిదుగుతున్న సందర్భంగా ప్రత్యేక పరిచయ మాలికను ఈ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సంచికలో భాగంగా అందిస్తున్నాం. తెలంగాణ నుండి వచ్చిన ఆర్ట్, లోబడ్ట్, క్రియేటివ్ సినిమాల శీర్షికను రాబోయే సంచికల నుండి నిర్వహించాలని దక్కన్ ల్యాండ్ తలపెట్టింది. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలలో పాల్గొనే భాషాభిమానులు, సాహితీవేత్తలు, కళాకారులందరికి సాధర స్టోర్సం పలుకుతూ శుభాకాండ్లు అందజేస్తున్నాం.

వైదుకుమార్.యిం

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

తెలంగాణ సాహిత్య వైభవాన్ని ప్రపంచానికి చాటుదాం

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను మహేశూల్షపంగా నిర్వహించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సకల ఏర్పాటు చేస్తున్నది. డిసెంబర్ 15 నుంచి 19 వరకు అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకంగా నిర్వహిస్తున్న ఈ మహాసభలను విజయవంతం చేయాలని, అందరూ ఉత్సాహంతో భాగస్వాములు కావాలని ముఖ్యమంత్రి కె.చంద్ర శేఖరరావు అసెంబ్లీ వేదికగా పిలుపు నిచ్చారు. తెలంగాణలో పరిధవిల్లిన తెలుగు భాషా సాహిత్య వైభవాన్ని చాటిచెప్పాలనే ఆశయంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నిర్వహిస్తున్నది. అజంత భాషగా, సంగీతాత్మకమైన భాషగా, సుసంపన్న సాహిత్య వారసత్వం కలిగిన భాషగా తెలుగుభాష కీర్తి పొందింది అని శుక్రవారం అసెంబ్లీలో చేసిన ప్రకటనలో ముఖ్యమంత్రి పేరొన్నారు.

తెలుగు సాహిత్య ప్రతీయలన్నిటిపైనా చర్చలు

తెలంగాణ నుంచి వెలువడిన తెలుగు సాహిత్య ప్రతీయలన్నిటిపైనా కూలం కపంగా చర్చించి, ఈ మహాసభలు భవిష్యత్తు కర్తవ్యాలను నిర్దేశిస్తాయని ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ తన ప్రకటనలో పేరొన్నారు. తెలంగాణ ప్రత్యేక తను చాటేలా ప్రభుత్వం అతిథి మర్యాదలు చేస్తుందని, ప్రతిభిన్నలకు వసతి, భోజనం రవాణా సదుపాయాలు కల్పిస్తుందని వివరించారు. మహాసభల ప్రారంభ, మగింపు వేదుకల్లో జాతీయ స్థాయి ప్రముఖులు పాల్గొంటారని సీఎం చెప్పారు. తెలంగాణ సాహిత్యక్షేత్రాన్ని నునం వస్తుం చేసిన మహాకవుల పేరున తోరణాలు, ద్వారాలు, పొయార్డింగులు ప్రౌదరాబాద్ నగరం నిండా ఏర్పాటు చేయబోతున్నట్టు తెలిపారు. తెలంగాణ సాహిత్య క్షేత్రాన్ని సుసంపన్నం చేసిన కవుల పేర్లను ఆయన ఈ సందర్భంగా గుర్తుచేశారు. క్రీస్తువికం ఒకటవ శతాబ్దానికి చెందిన హలుని గాథా సప్తశతిలో తెలుగుకు నంబంధించిన మాలిక వద ప్రయోగాలు కనిపిస్తున్నాయి. క్రీ.శ.947 నాటికే తెలంగాణలో ఛందో బద్ధ సాహిత్యం ఉన్నదని చరిత్ర చాటి చెప్పాన్నది. ఎలుగెత్తి పాడుకునే ద్విపద వంటి దేశీయ ఛందస్వలకు తెలంగాణనే జన్మభూమి. తెలుగులో అనేక సాహిత్య ప్రతీయలకు తెలంగాణనే ఆదిగా నిలిచింది.

తెలుగులో తొలి స్వతంత్ర రచన బసవ పురాణం, తొలి శతకం వృషాధివ శతకం, తొలి ఉదాహరణ కావ్యం బసవోదాహరణం, పాల్వురికి సోమన వెలువరించిన అనంద్ కావ్యరత్నాలు, తొలిగా సోమన చేసిన విభిన్న సాహిత్య ప్రయోగాలే తర్వాత కాలానికి ప్రామాణికాలుగా నిలిచాయి. దీనినిబట్టి తెలుగుభాషా సాహిత్య ప్రస్తావానికి తెలంగాణనే మార్గదర్శకంగా నిలిచిందన్నది

నిర్వాదాంశం అని సీఎం కేసీఆర్ పేరొన్నారు. సమైక్య రాష్ట్రంలో తెలంగాణ సాహిత్య ప్రస్తుతి మసక బారింది. పాక్షిక దృష్టితో రాసిన సాహిత్య చరిత్రె చరిత్రగా చలామణి అయింది. మన సాహిత్య మార్తుల కృతులు మట్టిలో మాటిక్కు లుగా మిగిలి పోయాయి.

వేములవాడ భీమకవి, బమ్ముర పోతన వంటి కవి శ్వరుల జన్మన్ధలాల గురించిన చరిత్ర వక్రీకరణకు గుర్తింది. ఒకదశలో తెలంగాణలో కవుల లేరనే స్థాయిలో వాడన చెలరేగిన విపరీతాలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఆ సందర్భంలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గోలకొండ కవుల సంచికను వెలువ రించి, తెలంగాణ స్వాభిమానాన్ని ప్రకటించారు అని సీఎం గుర్తు చేశారు. మహాకవి దాశరథి, రావెళ్ల వెంకట రామారావులాంటి సుప్రసిద్ధులు తెలంగాణ తల్లి యశస్వును అద్భుతంగా గానంచేస్తే, తెలంగాణ ప్రజల తెలుగును వెక్కిరించిన వారికి కాళోజీ దీట్రైన జవాబి చ్చారని సీఎం కేసీఆర్ శ్లాఘించారు.

ప్రజల ఆకాంక్షలను సాకారంచేస్తూ ఏర్పడ్డ స్వరాష్ట్రంలో తెలంగాణలో వెలుగొందిన తెలుగు భాషా వైదుప్యాన్ని విశ్వవ్యాప్తం చేసేందుకు ప్రభుత్వం దృఢ సంకల్పంతో ఉన్నదని స్పష్టంచేశారు. నిరంతర అధ్యయనం, పరిశోధన, విశ్లేషణ, ప్రచురణ, ప్రచారం లాంటి గురుతర బాధ్యతలను నిర్వర్తించటానికి తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీని ఏర్పాటు చేసినట్టు వివరించారు. శాసన సభ్యులు కూడా తమ ప్రస్తావం నుంచి వచ్చిన సాహిత్యంపై దృష్టి సారించి, తమ ప్రాంతంలోని అజ్ఞాత రచనలను, సాహిత్య ప్రత్యేకతలను తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ అద్భుతుడు నందిని సిధారెడ్డి దృష్టికి తీసుకెళ్లాలని సూచించారు. రాష్ట్రంలో ప్రాథమిక స్థాయి నుంచి ఇంటర్వెడీయట్ వరకు తెలుగు భాషను తప్పనిసరి చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీచేసిన విషయాన్ని సీఎం గుర్తుచేశారు.

తెలుగు భాషా పరిరక్షణకు ప్రభుత్వంచేస్తున్న కృష్ణిలో భాగంగానే ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ప్రతిష్టాత్మకంగా నిర్వహిస్తున్నట్టు చెప్పారు. ఈ సభల నిర్వహణకు ఇప్పటికే రూ.50 కోట్లు మంజూరు చేశామని, జిల్లాకు పదుల లక్షల రూపాయల చొప్పున కేటాయించామని తెలిపారు. నభల్లో పాల్గొనాలనుకొనేవారు రఫీంద్రభారతిలో ఏర్పాటు చేసిన ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రత్యేక కార్బార్ కానీ, ప్రత్యేక వెబ్సైట్లోకానీ తమ పేర్లు నమోదుచేసుకోవాలని సీఎం కేసీఆర్ సూచించారు.

(సమస్త తెలంగాణ తెలుగు దినపత్రిక సౌజన్యంతో)

మహాత్మవంగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నిర్వహిస్తుందని ముఖ్యమంత్రి కల్యాకుంట వందశేఖరరావు స్ఫ్రోం చేశారు.

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో ఈ మహాసభల నిర్వహణ జరుగుతుందని చెప్పారు.

తెలంగాణ సాంస్కృతిక కళాప్రేభవాన్ని చాటిచెప్పేలా మహాసభలు కొనసాగుతాయని సీఎం తెలిపారు.

స్వరాప్తం తెలంగాణలో వెలుగొందిన తెలుగును ప్రపంచానికి చాటిచెప్పాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిం దన్నారు సీఎం. శాసనసభలో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలపై సీఎం కేసీఆర్ ప్రకటన చేశారు.

‘తెలంగాణలో పరిధవిల్సన తెలుగు భాషా’

తెలంగాణనే జన్మభూమి. ఉరుతర గద్వాల్స్టోర్లుల కన్న సరసైన సరసమై పరగిన జాను తెలుగులో కావ్య సృష్టి చేస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేసి అచ్చితెలుగు పలుకుబడికి పట్టం కట్టిన పాల్యూరికి సోమన మన జనగామ జిల్లా పాలక్ష్మి నివాసి.

అనేక సాహిత్య ప్రక్తియలకు తెలంగాణనే అదిగా నిలిచింది:

తెలుగులో అనేక సాహిత్య ప్రక్తియలకు తెలంగాణనే అదిగా నిలిచింది. తెలుగులో తొలి స్వతంత్ర రచన బసవ పురాణం, తొలి శతకం వ్యాపాదిష శతకం, తొలి ఉదాహరణ కావ్యం బసవోదాహరణం పాల్యూరికి సోమన వెలువరించిన అన్నా కావ్య రత్నాలు. తొలిగా సోమన చేసిన విభిన్న సాహిత్య ప్రయోగాలే తర్వాత

సాహిత్య వైభవాన్ని చాటిచెప్పాలనే ఆశయంతో తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నిర్వహిస్తున్నది. అజంత భాషగా, సంగీతాత్మకమైన భాషగా, సుసంపన్న సాహిత్య వారసత్వం కలిగిన భాషగా తెలుగు భాష కీర్తి పొందింది. నికోలో డికాంటి అనే పాశాత్య పండితుడు తెలుగును ఇటాలియన్ ఆఫ్ ద రస్టోకా కొనియాడారు. తమిక జాతీయ కవి సుబ్రమణ్య భారతి తెలుగు భాషను సుందర తెలుంగ అని కీర్తించారు. మన తెలంగాణ ప్రాచీన కాలం నుంచి విభిన్న ప్రక్తియల్లో తెలుగు సారస్వత సంపదను వెలయించిన సాహిత్య సుక్షేత్రం. తెలంగాణలో 2వేల సంవత్సరాలకు పూర్వం నుంచే తెలుగు భాషా పదాల ప్రయోగం ఉన్నట్టు చారిత్రక ఆధారాలు నిరూపిస్తున్నాయి. క్రి.శ ఒకటో శతాబ్దానికి చెందిన హాలుని గాథాశప్తశతిలో మన తెలుగుక సంబంధించిన హాలిక పద ప్రయోగాలు కనిపిస్తున్నాయి. కరీంనగర్ జిల్లా కురిక్కాల దగ్గర బోమ్మల గంభీరై ఉన్న జీవవల్లభది శాసనం కండవద్వాలతో ఉండబం విశేషం. దీన్నిబల్టీ క్రి.శ 947 నాటికే తెలంగాణలో ఛందోబద్ధ సాహిత్యం ఉన్నదని, చరిత్ర చాటిచెప్పున్నది. ఎలగెత్తి పాచుకునే ద్విపద పంటి దేశీ ఛందస్సులకు

కాలానికి ప్రామాణికాలుగా నిలిచాయి. దీన్నిబల్టీ తెలుగు భాషా సాహిత్య ప్రస్తావానికి తెలంగాణనే మార్గదర్శకంగా నిలిచిందన్నది నిర్మివాదాంశం. తేట తెలుగు సుడికారపు సొంపును వెలయిస్తూ గోన బుద్ధార్ద్హి వెలువరించిన రంగసాధ రామాయణం తెలుగులో తొలి ద్విపద కావ్యం. సంగార్ద్హి జిల్లా పటాన్ చెరు వాసి అయిన పొస్సుగుంటి తెలగాణార్థ రచించిన యయాతి చరిత్రం తొలి అచ్చతెలుగు కావ్యం. సకల నీతి సమృతం అనే తొలి నీతి శాస్త్ర గ్రంథాన్ని రచించిన మడికి సింగం పెద్దపల్లి జిల్లా రామగిరి నివాసి. తొలి కథా సంకలన కావ్యం సింహేసన ద్వాతింశికను రచించిన కొరవి గోపరాజు నిజామాబాద్ జిల్లా భీంగల్ నివాసి. చాటు పద్మలతో ప్రసిద్ధుడైన వేములవాడ భీముకవిది వేములవాడ. వాటి నా రాజీ అని ప్రకటించిన జైమినీ భారతకర్త పిల్లలమురి పినవీరభిద్రుదు నల్లగొండ జిల్లావాసి. రాచకొండను ఏలిన సర్వజ్ఞ సింగభూపాలుడు రాజు మాత్రమే కాదు.. కవిరాజు కూడా.

తెలుగువారి పుణ్యపేటిగా భావించిన బమ్మెర పోతన రచించిన శీమద్భాగవతం మధురభక్తికి, మంజుల పదవిన్యాసానికి, మనోహరమైన

అలంకారిక శైలికి అలవాలమై అజరామరషైన కీర్తిని పొందింది. ఆ మహానీయుడు జీవించిన బమైర తెలంగాణ ప్రజల సుసంపన్ముఖేన సాహిత్య వారసత్వానికి గొప్ప ప్రతీక. ద్వారి, త్రయిరథి, చతురథి కావ్యాలు చిత్రబంధ అవధాన పద్మవిభూతు తెలంగాణ అలవాలంగా నిలిచింది.

శిష్ట సాహిత్యంతో పాటు జానపద జీవధారలకు తెలంగాణ పుట్టినిల్లు.

నిరక్షరాస్యులైన క్రామిక జనుల నోటిసుంచి ఆశవుగా వెలువడి అలవోకగా అందమైన తెలుగు పరిమళాలు వెదజల్లే జానపద గీతాలు తెలంగాణ కాపాడు కుంటున్న సజీవనిధులు. ఆయా శ్రమ సందర్భాల్లో పాడుకునే నాటు పాటలు, రాటు పాటలు, మోట పాటలు, కల్పల దగ్గర పాడుకునే పాటలు, దంపుడు పాటలు, ఇసు ప్రాయి పాటల్లో పట్లే జనుల హృదయ సాందర్భం ప్రతిఫలించుటని.

విధిధ పండుగల సందర్భంగా సామూహికంగా ఆడిపాడే బతుకమ్మ పాటలు, కాముని పున్నమి పాటలు అసోయ్ దూలా అని పాడే పీరీల పాటలు ప్రజల సంఘిజీవన సంస్కరితిని చాటి చెప్పున్నాయి. ఒకతరం నుంచి మరొక తరానికి నశీవ్మేన తెలుగు పద సంపదను, నుడికారపు సాగును వారసత్వంగా అందిస్తున్నాయి. చిరుతల రామాయణం, హరికథా యక్కగానాలు, ఒగ్గుకథలు, బుగ్గిగజంగాల శారద కథలు, బాలసంతుల కథలు ఇంకా ఎన్నో విశిష్ట విలక్షణ కళారూపాలలో నిండుగా పండిన తెలంగాణ తెలుగు భాష దర్శనిమిస్తుంది.

సమైక్యరాష్ట్రంలో తెలంగాణ సాహిత్యప్రశ్నే మస్కబాలంబి.

పాశ్చిక దృష్టితో రాసిన సాహిత్య చరిత్రనే చరిత్రగా చలా మపి అయింది. మన సాహిత్య మూర్ఖుల కృతులు మట్టిలో మాజీ క్యాలుగా మిగిలిపోయాయి. వేములవాడ భీమకవి, బమైర పోతన వంటి కవిశ్వరుల జన్మ స్థలాల గురించిన చరిత్ర వ్యక్తికర ఉట గుర్తైంది. ఒక దశలో అయితే తెలంగాణలో కవులే లేరు అనే స్థాయిలో వాడన చెలరేసిన విపరి

తాలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఆ సందర్భంలోనే మహానుత చారిత్రక పరిశోధకుడు, తెలుగు సాహిత్య శిఫరంగా వెలుగొందిన కవి, పండితులు సురవరం ప్రతాపరెడ్డి తెలంగాణ సాహిత్య ప్రతిపత్తిని ప్రపంచానికి చాటాలన్న సంకల్పంతో శ్రమకోర్చి తెలంగాణ నాలుగు చెరగులా తిరిగి 354 మంది కవుల రచనలతో గోలకొండ కవుల సంచికను వెలువరించారు. అది మన తెలంగాణ స్వాధీమాన ప్రతీక, సాహిత్య జయపతాక. జలపాత సదృశ్మునే ధారతో అద్యమైన ప్రోఫిమతో అగ్నిధార, రుద్రవీణ వంటి పద్మకావ్యాలను సృజించిన మహాకవి దాశరథి “నా తెలంగాణ తల్లి కంజాతవల్” అని మాతృభూమిని అపూర్వంగా అభివర్షించారు. భూగ్రభమున గనులు, పొంగి

పారే నదులు నా తల్లి తెలగాణా? వెలశేని నందనోర్చ్చానమ్మురా? అంటూ ఖమ్మం జిల్లాకు చెందిన రావెళ్ల వెంకటరామారావు తెలంగాణ తల్లి యశ్శమ్మును అధ్యాత్మంగా గానం చేశారు.

వెక్షించిన వాలికి కాళోజీ కవితలు ఛిట్టున సమాధానం:

ప్రజాకవి కాళోజీ తన కవితలలో తెలంగాణ ప్రజల జీవర్ధాష్

గొప్పదనాన్ని ప్రకటిస్తూ తెలంగాణ ప్రజల తెలుగును వెక్కించిన వారికి ధీటైన సమాధానమచ్చారు. తెలంగాణ ప్రజలు తమమై సామాజికంగా, సాంస్కృతికంగా అన్ని రంగాల్లో అమలవుతున్న వివక్ష సంచి బయట పదేందుకు ఉద్యమించి తెలంగాణను సాధించుకున్నారు. ప్రజల ఆకాంక్షలు సాకారం చేస్తూ ఏర్పడిన స్వరాష్టం తెలంగాణలో వెలుగొందిన తెలుగు భాషా వైవిష్యాన్ని విష్ట వ్యాప్తం చేసేందుకు ప్రభుత్వం దృఢ సంకల్పంతో

ఉంది. నేటి తరానికి మాతృభాష విశిష్టతను తెలియజేయాలని, మన సాహిత్య వారసత్వాన్ని అందించాలని కృత నిశ్చయంతో కృషి చేస్తోంది. తెలంగాణ సాహిత్యానై నిరంతర అధ్యయనం, పరిశోధన, విశ్లేషణ, ప్రచురణ, ప్రచారం జరగాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించిన ప్రభుత్వం ఇందుకోసం తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ఏర్పాటు చేసింది. అకాడమీ అధ్యక్షులగా సుప్రసిద్ధ తెలంగాణ కవి నందని సిథారెడ్డిని నియమించింది. సారథ్ బాధ్యతలు వారికి అప్పగించడం జరిగింది.

ప్రతిష్ఠాత్మకంగా తెలుగు మహాసభలు:

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో చదువుకునే ప్రతీ విద్యార్థి ప్రాథమిక స్థాయి సుంచి ఇంటర్వీపీటుల వరకు విధిగా తెలుగు భాషను అభ్యసించాలని ఇటీవల ప్రభుత్వం ఉత్తర్యులు జారీ చేసింది.

ఈ క్రమంలో తెలుగు భాష పరిరక్ష కోసం ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషిలో భాగంగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నిర్వహించాలని నిర్ణయించింది. తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ అధ్యర్థంలో డిసెంబర్ 15 నుంచి

19 వరకు ఐదు రోజుల పాటు ప్రాదారాబాద్ నగరంలో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు జరుగుబోతున్నాయి. లార్ బహదుర్ స్టేడియం ప్రధాన వేదికగా, రపీంద్ర భారతి, ఇంద్రియ ప్రియదర్శిని ఆడిటోరియం, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఆడిటోరియం, ఇతర వేదికలుగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు అత్యంత వైభవంగా జరుగుబోతున్నాయి. సభల సందర్భంగా తెలంగాణ సాహిత్య క్లేత్రాన్ని సుసంపన్మం చేసిన మహాకవుల పేరున తోరణాలు, ద్వారాలు, హోర్టింగులు సగరం నిండా ఏర్పాటు చేయబోతున్నాయి.

ఈ సభల్లో పాల్గొనడం కోసం రాష్ట్రంలోని తెలుగు భాషాభిమానులతో

పాటు ఇతర రాష్ట్రాలు, దేశాల్లో స్థిరపడిన తెలుగు భాషా ప్రేమికులందరికి సాదరంగా ప్రభుత్వం ఆహ్వానం పలుకుతోంది. ఈ సభల సందర్భంగా నిర్వహించే సదన్సులు తెలంగాణ నుంచి వెలువడిన తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియలన్నింటి ప్రేసా కూలంకపంగా చర్చిస్తాయి. గత వైభవాన్ని ఘనంగా తలుచుకుంటూనే వర్తమానాన్ని విఫ్లేషిస్తాయి. భవిష్యత్ కర్తవ్యాలను నిర్దేశిస్తాయి. కొత్త పరిశోధనలకు నాంది పలుకుతాయి. ఈ సభల్లో ఏర్పాటు చేసే కళా ప్రదర్శనలు తెలంగాణ సాంస్కృతిక వైభవాన్ని దర్శింపజేస్తాయి. ఖండాంతరాల నుంచి వచ్చిన సాహిత్యరన హృదయులందరూ ఒకే చోట చేరడంతో వారి మధ్య పరస్పర సాహిత్య సంబంధాలు, సుహృద్యావసలు నెలకొంటాయి. ఈ సభలు కొత్త తరానికి తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్య వారసత్వాన్ని పరిచయం చేయడంతో పాటు వారిలో నూతనోత్తేజాన్ని, ప్రేరణను కలగజేస్తాయి.

సభల నిర్వహణ కోసం ప్రభుత్వం ఇప్పటికే 50 కోట్ల రూపాయల నిధులు మంజూరు చేసింది. ఇప్పటికే సన్నాహక సమావేశాల కోసం ప్రతి

ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి దేశాల నుంచి వచ్చే వారికి నివాసం, భోజనం, స్థానిక రవాణా సదుపాయాలను ప్రభుత్వమే ఏర్పాటు చేస్తోంది. అతిథి మర్యాదల్లో తెలంగాణ ప్రత్యేక చాటే విధంగా చక్కని ఏర్పాటును ప్రభుత్వం చేస్తోంది. సభల్లో పాల్గొందుకు ఉత్సాహం చూపించేవారు రవీంద్రబారటి ప్రాంగణంలో ఏర్పాటు చేసిన ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రత్యేక కార్యాలయంలో సంప్రదించ వచ్చు. ప్రత్యేక వెబ్ సైట్ ద్వారా కూడా తమ పేర్లను నమోదు చేసుకోవచ్చు, గౌరవ శాసనసభ్యులకు నేను ప్రత్యేకంగా ఒక విషయం మనవి చేయడల్నికున్నాను. మీ ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన సాహిత్యం మీద మీరు దృష్టి సారించండి. అంతేకాకుండా మీ ప్రాంత సాహిత్యానికి ఉన్న ప్రత్యేకతలను, అజ్ఞతంగా ఉన్న విశేష రచనలను తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ అధ్యక్షులు నందిని సిధారెడ్డి దృష్టికి తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను. ఇందుకోసం మీరు రవీంద్రబారటిలో ఉన్న వారి కార్యాలయం తలుపులను ఏ నిమిషమైనా తట్టివచ్చు. వారు సుహృదయంతో మీముల్ని ఆహ్వానించడమే కాక మీ ప్రాంత సాహిత్య

జిల్లాకూ 5 లక్షల రూపాయలు కేటాయించింది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉన్న పొరకాలలు, కళాశాలలు, విశ్వవిద్యాలయాల విద్యార్థులకు తెలంగాణ సాహిత్య విశేషాలపై వ్యాసరచన, వక్తవ్యం, పద్ధ పరసం, కవితా రచన తదితర అంశాల్లో పోటీల నిర్వహణ ప్రారంభమైంది. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సన్మానక సమావేశాలు ముంబై, ఢిల్లీ, చెన్నై, బెంగళూరు తదితర నగరాల్లో జరిగాయి. రాసున్న రోజుల్లో తెలుగు రాష్ట్రమైన అంధ్రప్రదేశ్ తో పాటు తెలుగు వారు నివాసమంటున్న ఇతర రాష్ట్రాలు, దేశాల్లో సన్మానక సమావేశాలు ఏర్పాటు కాబోతున్నాయి. సభల ప్రారంభ, ముగింప వేడుకల్లో పాల్గొనేందుకు జాతీయ ప్రముఖులు విచ్చేయబోతున్నారు.

అతిథి మర్యాదల్లో తెలంగాణ ప్రత్యేకతను చాటుతాం:

విశేషాలను వెలుగులోకి తీసుకువచ్చేందుకు శక్తివంచన లేకుండా కృషి చేస్తారు. శాసనసభ్యులతో పాటు అధికారులు, ప్రభుత్వ యూఎసాంగ మంత్రా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల నిర్వహణను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా భావించాలని కోరుతున్నాను. సాహిత్యానికి తెలుగు సాహిత్యానికి మహాసభలు, భాషా ప్రేమికులు గుండెల నిండా జరుపుకునే ఈ తెలుగు పండుగలో అందరూ ఉత్సాహంతో పాల్గొందలని ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను విజయవంతం చేయాలని పిలుపునిస్తున్నాను'.

(శాసనసభలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు సంబంధించి చేసిన ప్రసంగపారం. - నమస్తే తెలంగాణ సౌజన్యంతో)

సాహిత్యవేత్తల స్వందనలు

తెలుగు భాషావికాసాలకు పుట్టినిల్లు తెలంగాణ. రెండుస్వరవేల వసంతాల తెలుగు నేసిన మన తెలంగాణ. తొలి అలంకార ర్యంకాన్ని సంతరించి మన తెలంగాణ. ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపడుతున్న ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో తెలుగు ఔస్తున్మతి, తెలంగాణ ప్రాధాన్యతను చాటేలా కార్యక్రమాల రూపకల్పన జరిగింది. సభలను భాషాప్రేమికులంతా హజురై విజయవంతం చేయాలి.

- డా. నందిని సిధారెడ్డి (తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ షైర్స్)

'గుంటు చిక్కులు' లేనిది తెలంగాణ వాక్యం

తెలంగాణ వాక్యం మిక్కిలి సరళమైంది. ఏ విధమైన 'గుంటు చిక్కులు' లేనిది. కర్త, కర్త, క్రియ... ఎప్పుడూ ఈ మూడింటి వరుస మా రదు. 'రాముడు శివుని విల్లు పునుక్కున విరిచినాడు/ విరిచిందు/ ఇరి శిండు', 'రాముడు రావణున్ని చంపినాడు/ చంపిందు...' ఇవి తెలంగాణ వాక్యాలు. కర్మ ప్రధానమైన వాక్యాలు ఉండనే ఉండవు. 'బడు' ప్రయోగాలు రానే రావు. సంయుక్త, సంకీర్ణ వాక్యాల ప్రసన్కే ఉండదు. జీవితం ఎంత సరళంగా వుంటుందో, అల్లోచన ఎంత సరళంగా ఉంటుందో అంత సరళం తెలంగాణ వాక్యం. మరిన్ని విశేషాలు చూద్దాం.

- తెలంగాణ మాట ధోరణి నాదమయం, లయాత్మకం. ద్రుతి సుభగ్రం. ప్రేషణపేయం. తెలంగాణ వాక్యం తాళం తప్పనిది. తెలంగాణ వాక్యం ఒక రకమైన కావ్యం. తెలంగాణ మాటపాటకు మూలం. అందుకే ప్రపంచ సాహిత్యంలోని పాటలు అన్నించికన్నా తెలంగాణ పాట ఉత్సమొత్తమం.
- తెలంగాణ మాట అతి పురాతనం. అమరావతి 'నాగబు' కన్న కోటిలింగాల 'గోబద' నాలుగొందల సంవత్సరాల కింది.
- తెలంగాణ పదాలు తెలుగు నిఘంటువుల కాలం కన్నా పాతవి. నిజానికి నిఘంటుకారులకు తెలంగాణ పదాల పరిచయమే లేదు. వాటి ప్రాచీనతే తెలియదు. అందుకే 'శబ్దరత్నాకరం'లో 'నాగుంబాము, అంబోతు, తాంబేలు, యాసంగి' మొదలైన నిండు సునృతో కూడిన పదాలు కనబదవు. అసలు నిండుసున్నే తెలంగాణ మాటకు నిండుదనాన్ని ఇచ్చింది. ఈ హర్షాఖీందువే తెలంగాణ పదానికి సం గీత ప్రధానం చేసింది.
- తెలంగాణ వాక్యం అర్థవంతమైంది. మాట అర్థస్వేరకమైంది. చల్లగా ఉండేది 'చల్ల'. మెత్తగా ఉండేది 'మెత్త'. ఎర్రగా ఉండేది, చేపలు మొదలైన వాటికి ఎరగా ఉండేది 'ఎర'. లోపల బోలుతనం కల్గిని 'బోలుపోలాలు', ఈ విధంగా వేలాది పదాలకు అర్థ నిర్ణయం చేయడానికి వ్యుత్పత్తి చెప్పడానికి వీలున్న మాటలివి.
- తెలంగాణ వాక్యం జీవితానికి దగ్గర. అనుభవానికి అతిసమీపం. శ్రమజీవన గంధంతోనూ, పేద బతుకు బంధంతోనూ పరిమళ భరితం అయిన బలమైన మాటలివి. 'నేతిబీరకాయల' కన్న 'అంబటి బీరకాయలు' అనడం తెలంగాణ ప్రత్యేకత. 'నేయి' అందరికీ అందుబాటులో లేనిది. 'అంబి' తాగి బతకడం తెలంగాణ సంస్కృతి.
- తెలంగాణ వాక్యం సహజమైంది. అది తెచ్చిపెట్టుకున్నది కానేకాదు. కాగిలించుకున్నట్లు అత్మీయంగ, కరచాలనం చేసుకున్నంత ఆప్యాయంగ, అలాయ్ బలాయ్ తీసుకున్నట్లు అనుబంధంగ, శ్యాస తీసు కున్నంత సహజంగ వచ్చేది తెలంగాణ మాట. పైగా ముచ్చట చెప్పుకున్నంత ముఢ్ఱగ తెలంగాణ మాట మంచి ముత్యాల పేట.

● తెలంగాణ వాక్యం స్పష్టమైంది. అర్థకాలిన్నం లేని, అర్థావగటికి క్షుతి లేని మాట ఇది. 'కట్టి, కొట్టి, తెచ్చి' అన్నంత స్పష్టం. దొంక తిరుగుడు లేనిది, వంకర దారుల్లో రానిది. అందుకే తేట తెలుగు అనే మాట తెలంగాణ మాటకే పర్తిస్తుంది.

● వావి వరుసలతో, బంధువాచకాలతో కూడిన వాక్యాలు తెలంగాణలో ఉన్నవి. 'తమ్ము, అన్నా, బావా, చెల్లే, అవ్వా, నాయినా, చిచ్చా, కాకా, మామా, మద్దలు పిల్లా, వదినే, అక్కా, తాతా..'. వంటి బంధువాచక సంబోధన లేకుండా వాక్య ప్రారంభమే జరుగదు. కులం, మతం, బంధం (బంధువులది)తో సంబంధం లేకుండా ప్రజలంద రూ పరస్పరం మాటల్లాడుకోవడం తెలంగాణ వాక్య వైశిష్ట్యం.

● తెలంగాణ వాక్యం హిందూ-ముస్లిమ్ భాయి భాయి వంటి లౌకిక వాక్యం. తెలంగాణ ప్రజల్లో 'అంగూర్లు, సేపులు, కిస్కిస్కులు, మోసం బీలు, సంత్రాలు' మొదలైన పదాలు ఫలవ్యాపదమై ఉంటచి. తెలంగాణలో తెలుగు, ఉర్రూ పదాల మేళవింపు లంక పిండి లేదా శనిగి పిండిల కొడ్దిగంత బియ్యపీండి కల్పితే తయారైన అప్పాల తీరుగ కమ్మగ కరకర ఉంటది.

● ముఖ్యంగా తెలంగాణ వాక్యం మృదుమధురం, ప్రసాద గుణభరితం. లాలిత్యం, మాధుర్యం అనేవి తెలంగాణ మాటకు పెట్టని ఆలంకారాలు. తెలంగాణ వాక్యానికి ఈ లాలిత్యగుణం పల్లె ప్రజల ముఖ్యం నుండి వచ్చింది. అపు కథా కథన రీతిపల్ల అభ్యింది. ఉర్రూ సాహితీ ప్రభావం వల్ల వచ్చింది. తెలంగాణ ప్రజల అమాయ కత్యం నుండి, నిరాడంబరత్యం నుండి తెలంగాణ వాక్యం సాదా సీ దాగా అలతి యలతి లిలిత పద బంధురంగా, సుందరంగా మారింది. 'అల్వాక్షరాల్లో అనల్వార్ధ రచన'లా సాగింది.

● తెలంగాణ వాక్యం దేశికవితా సంప్రదాయంలో నడిచింది. జానపద వారసత్వంలోంచి పచ్చింది. పాల్చురికి సోమన ప్రజల కథలను ప్రజల చందంలో, ప్రజల భాషలో 'బనవపురాణం' రాశాడు. సోమన వారసులు పోతన, భక్త రామదాసు, కాళోజీ తదితరుల పరంపర కొనసాగుతూనే ఉంది.

● తెలంగాణది ధిక్కార వాక్యం. అది అధికార వాక్యం కాదు. ఆధిపత్య భాజాల వాక్యం కాదు. రెండుస్తూర జిల్లాల వంటిది కాదు. పది జిల్లా ప్రజల పదిలమైన వాక్యం.

● తెలంగాణ వాక్యం నుడికార సమేతం. ఇక్కడి జాతీయాలు, సామెతలు ప్రత్యేకమైనవి. 'వాడు చేయి తిరిగిన రచయిత' అక్కడి జాతీయం. 'వాడికి చేయ్యి తిరుగంగనే అప్పులు కడుతడు' ఇక్కడి జాతీయం. అంద్ర 'చేయి తిరుగుడు' అంబే రచనలో నిపుణుడు అని. తెలంగాణ 'చేయ్యి తిరుగుడు' అంబే ఆర్థికాగా కొంత వెనులు బాటు దొరకడం అని.

- డా. నలిమెల భాస్కర్, m : 9704374081

e : nalimelabhasker0516@gmail.com

తెలంగాణ సాహిత్య దృష్టం

బి.నరసింగరావు కవిత్వ పయనం బిందువు నుండి విశ్వంవైపు

వేదకుమార్గారు, హెచ్.రమేశ్బాబు ఆమధ్యన ఫోన్ చేసింద్రు. ప్రపంచ మహాసభల సందర్భంగా దక్కన్లూండ్ ప్రత్యేక సంచిక వస్తుంది. అదే సందర్భంలో నర్సింగరావుగారి పుట్టినరోజు కూడ వస్తుంది కాబట్టి ఈ సంచికలో ఆయన గురించి కొన్ని వ్యాసాలు వస్తే సమయించితంగా ఉంటుందని అన్నారు. ఇటీవల దక్కన్లూండ్లో వచ్చిన ఆయన దీర్ఘ కవిత “అప్పుడప్పుడు” మీద మీరు వ్యాసం రాస్తే బాపుంటుందని అన్నారు.

సినిమా రంగంలో చిత్రకళారంగంలో

ఆయన Magnimur opus. బహుశా ఈ షడెంటిటీల విస్తృత కాన్వైప్లా కవిగా ఆయన షడెంటిటీ మరుపున పడింది. కానీ కవిగా కూడ ఆయనది విస్తృతమైన కాన్వైనే. అయినా దానిమీద పడవలసినంత వెలుతురు పడలేదు. అది ఆయన కోరుకోలేదేవో కూడ.

“అప్పుడప్పుడు” పురస్కరించుకుని కవిగా ఇప్పుడు ఆయననెట్లు లోకేట్ చేయాలె?

తెలుగు సాహిత్య విమర్శ ప్రతి కవిని ఏడో ఒక ఫ్రేమ్లో చూపడానికి ప్రయత్నించింది. ఏ ఫ్రేమ్లో ఒడగని కవిని విస్కరిం చింది. నర్సింగరావుగారి కవితాన్ని విశేషించే క్రమంలో నేనుకూడ ఆ ప్రమాదంలో ఇరుక్కుంటనే భయంతోనే మొదలు బెచుతున్న:

వర్ధ, కుల, లింగ, మత, ప్రాంత, దేశ అస్తిత్వాలకు సమాంత రంగా అన్ని అస్తిత్వాల నిర్దిష్టతలతోపాటు వ్యక్తిగా ప్రతి మనిషికి ఒక అస్తిత్వం లేదా? “ప్రేమ”లో, ప్రకృతి తాదాత్మతలో, ఆనందంలో, అనుభూతిలో, భావుకతలో పై అస్తిత్వాల మనిషికి సమంగా వర్తించేది ఏదీలేదా? అన్ని అస్తిత్వాల్లో సార్వజనిన మనిషి లేదా? పై అస్తిత్వాలకు అతీతంగా ప్రతి మనిషిలో అహం ఉండడా? కోపం ఉండడా? ప్రేమ ఉండడా? హస్య నిమగ్నత ఉండడా? దయ ఉండడా? కన్నీళ్ళు ఉండడా?

ఇదిగో ఈ మనిషి అస్తిత్వ ప్రకటనే నర్సింగరావుగారి ఈ కవిత్వం అని నాకనిపిస్తుంది.

విశ్వజనీనత, సార్వజనీనత, సార్వకాలికతల మాటున జరిగిన, జరుగుతన్న అన్యాయాలపట్ల జాగరూకులుగా ఉంటూనే ‘మనిషి’ అస్తిత్వాన్ని దీర్ఘ కవిత సందర్భంగా విశేషించవలసి ఉంటుంది.

- - -

ఈ ‘మనిషిత్వం వల్లనే కావచ్చ దొరల కుటుంబంలో పుట్టిన నర్సింగరావు ఆ బంగారు పంజరంలో ఇమిడీ ఇమడలేక పావరంలా లోపలా బయటా తిరగాడినాడు (బాల్యంలో గడ్డి దిడ్డి ద్వారం నుండి బయటపడి వీధి పిల్లలతో ఆటల్లో మనిసేవాడట).

ఇప్పుడూ ఈ మనిషిత్వం వల్లనే మాలికంగా ఆయన భావుకడు. ఆ భావుకత విభిన్న రూపాలే పెయంబింగ్, ఫోటోగ్రఫీ, సినిమా, కవిత్వం. భావుకత సున్నిత హృదయ అభిప్రాయి. కళాఖిష్టుక్కి కూడా.

ఆయన ప్రతి వాయువరంగానికి స్పందించే కదిలే ఆకులాంటి, పుష్టులాంటి హృదయదళం. తొలిరోజుల్లో నక్సల్వురీ గాలు లకు రెపరెపలాంంది. దానితో మమేకష్టుంది. అట్లా ఆయన తొలి కవితా సంకలనం “జననం” (రచనా కాలం 1971-77) వచ్చింది. తొలిదశ విష్ణవ కవులందరిలాగానే ఆయన వాడిగా వేడిగా పలికిందు.

చేతిలో మొనకూడవలి
మెడలెత్తి చూసింది...
మెరుపులా దూడి అంటి
నిప్పు రగులుకున్నది...
కన్నీరే కసిబట్టి
వర్గక్కి కన్నులిప్పి
నిప్పులను పోగుజేసి
ఎగిలిమంట లేసింది (పే-3)
అగ్ని పర్వతాలలో/లావానై రగుల్లాను
పేదిత తాడితుల / వజ్రాయుధంగా ప్రకాశిస్తాను....
విష్ణవ ద్వాజమెత్తి/ఆకాశాలను అధిగమించి
లోకాలను వెలిగిస్తాను (పే-27)
నీళ్ళు నమలకుండా నిక్కచ్చి విష్ణవాన్ని పోడిందు.
ప్రజలు కళలుగా ప్రకాశిస్తారు
కళలు ప్రజలుగా
ప్రజలు కళలుగా
ఒక్కసారిగా లేస్తారు (పే-5)
కళల ప్రజల గతితార్థిక నంబంధాన్ని కళత్తుకంగా

వ్యక్తికరించినాడు. చాలామందికి తెలియదుగానీ ఆయన ఈ భాజాలంతోనే వర్ణిన్ కలం పేరుతో అద్యుతమైన పాటలు చాలా రాసిందు. క్షమ (1969), సమాధి(1971), బీదలపాట్లు (1972) అనే నాటికలను రాసిందు. వాటిలో నటించిందు. కొత్త మనిషి (1973) అనే ఒగ్గుకథ, రైతుకూలీ విజయం (1974) అనే బాలె(టీ) రాసిందు. దినికే బుర్రకథ రూపం, ఒగ్గుకథా రూపం, జముకుల కథారూపం కూడా ఇచ్చి ఎన్నో ప్రయోగాలు చేసిందు. ఆర్ట్ లవర్స్ స్థాపించిందు. దినిలోంచే గద్దర్ ఎదిగాచ్చిందు. గద్దర్ పాటల్ని ఎడిట్ చేసిందు. పాటను తెలంగాణ భాషపై తిప్పి తద్వారా తెలంగాణ భాష మూడో పర్యాయం (మొదటిదశ సురవరం తరం, రెండవ దశ యశోదారెడ్డి తరం) ప్రాచుర్యం పొందటానికి దోహదం చేసిందు. ఈ కార్యకలాపాలాన్నింటినీ పరిశీలిస్తే “నూతన ప్రజాసాధ్యిక విషయం కోసం, నూతన ప్రజాసాధ్యిక సంస్కృతి కోసం తమ కలాలను గళాలను మండిస్తున్న కవులు జూనపద సాహిత్య పోకచల్ని ఆకళింపు చేసుకొని కొత్తపుఢిలో, కొత్త నిర్వచనాలతో ప్రజా ఉద్యమాల, పోరాటాల ఊపుతో ప్రజా సాహిత్య సృష్టికి మూలకారకు లవుతున్నారు” అని “వర్ణిన్” పాటలు (1981) అనే తన పాటల పుస్తకానికి రాసుకున్న ముందు మాటలు చదివితే, ఆ పాటలను వింటే, ఆయన తీసిన ‘మాభూమి’ సినిమా చూస్తే, అయిన విషయాధ్యమంలో ఎంతగా మమేక మయిండో, ఆ ఉద్యమానికి ఎట్లా ప్రాతినిధ్యం వహించిందో అర్థమైతది. అర్థమై అశ్వర్ఘమనిపిస్తది. ఇంతపని ఎట్లా చేసిందా అని.

ఆయన పాటలు రాసిండని తెలియకపోవడమే కాక ఆ పాటలన్నీ గద్దర్ వే అనుకుంటున్నారు. అందరు అనుకోవడమేమిటి 1977 నుంచి వింటున్న నేను కూడ గద్దర్ వనే అనుకునేవాడిని. గద్దర్ పాడడం ద్వారా పాపులర్ అయినందువల్ల అలా అనుకునే అవకాశం ఏర్పడింది. అవి కొన్ని:

- 1) దచ్చున్న దారిలో / దచ్చున్న దారిలో
తూర్పుడిక్కున్ / కొండ ఎరుపెక్కినాది “దచ్చున్న దారిలో”
ఈతా చెట్లా పొంబి/కుడురుగాలీచె ॥
- 2) వీరులార మీకు ఎల్లెర దండాలు
పాద పాదాన పరిపరి దండాలు
- 3) ఎవ్రజెండేరోరన్న
ఎవ్రజెండేరా
- 4) ఆపుర బండోడడో / బండెంట నేనోస్త
నిలుపుర బండోడో / బండెంట నేనోస్త
- 5) కాసారం గుట్టమీన
కంకర కొట్టంగరో నామాల నాగులు
కంకర రాయొచ్చి

- కణతకు తగిలంద నామాల నాగులు
- 6) బాలమనీ బాలమనీ...
ఓ బాలమనీ.....
 - 7) ఇయ్యాల రేవంట
మనకు మంచి మోఖంట
బడితలను సేతబట్టరో - కూలన్న
బతుకు బాట కండ్డ జూడరో - రైతన్న
 - 8) ఓలచ్చ గుమ్మడీ
ఓలాల గుమ్మడీ
అల్లంత దూరాన
అదీలబాదు
గోందు అన్నాలంటే
గుండె గురుతూలె
“అప్పుడప్పుడు” అనే ప్రస్తుత దీర్ఘ కవితలో కనిపించే భావకత బీజాలు ఆయన తొలిదశ కవిత్వంలోనే ఉన్నవి.
అనాటి మిగతా కపుల నుంచి ప్రత్యేకంగా నిలబెట్టే లక్షణమిది.

చంద్రవంక ఆకాశంలో
దళ్ళించిన పొగమంచ
తెరలు తెరలుగా
నాలో భావాలు....
చెట్లన్న పొగమంచలో స్నేహం చేస్తున్నాయ్
ఇంకా చాలామంది ముసుగు విపులేదు
నాలాంటి బహు కొద్దిమంది మూత్రమే
ఈ మంచులో ఆడుకుంటున్నారు.
నేను రేపటి గీతాలు పొడుకుంటా
(‘చంద్రవంక’ జననం పే -20)
చంద్రుడు బళ్ళను

దొంగలా వెంటాడుతాడు
పాటలు వినడానికి
తెల్లవార్లు బండితేనే ప్రయాణం చేస్తాడు
(జననం పే-32)
నేను నాలోని భావాలు నీళ్ళూ ప్రవాహపు జోరు
కలిసి ప్రయాణం చేస్తున్నాయ్
ఏరు పారుతోంది....
సంగీతంగా ప్రోగుతోంది
నీళ్ళలా నాలోని భావాలు
ఉవ్వెత్తు కెరటాలు....
ప్రయాణం ఆగదు..
భవిష్యత్త సుందర స్ఫుర్తిలకై
కలత కలలు గనక మానదు.
(జననం పే-34)
బహుళా అప్పుడు శివసాగర్ మూత్రమే ఇలా ఒక ఉన్నత
అదర్శాన్ని, ప్రకృతినీ మేళవించి రాసి ఉంటాడు.

విష్ణు దృష్టధన నుండి చిష్ట్ రంగులూ-రాగాలు' (1996) (రచనా కాలం (1984, 85, 92-93) మొదలైందనుకుంట. ఈ సంకలనానికి ముందుమాట రాసిన ఒరియా రచయిత జయింత మహాపాత్రో (జయన కవితలు "మనలని అంతర్యుఖులనుకుమ్మని ప్రేరేపిస్తాయి." అన్న మాటలు నా అభిప్రాయానికి దగ్గరగా ఉన్నవి. (ఆ తర్వాత కూడా అది విస్తరించింది.) అది ఆయన చిత్రకళ, సినిమారంగంలో కూడ ప్రతిఫలించింది. ఈ విశేషణతో ఆయన ఏకీభవిస్తారో లేదో తెలియదుగాని సమాజ గర్జంలో జరుగుతున్న గతిశీలత నుంచి ఎవరూ తప్పుకోలేరని అనిపిస్తుంది. ఆ ఘర్షణ, పోరాట ఆరాటాల్లో పొం దిందెంత? కోల్పోయిందెంత? కులీన కటుంబం నుంచి ఉన్నత మధ్య తరగతి దాకా దిగి వచ్చిన ఘర్షణ ఏమిటి? తెలంగాణ సమాజంలో ఉ న్నత కటుంబాల నిజాయితీగల ప్రగతిలీలరు ఎదుర్కొన్న, అనుభవించిన ఘర్షణ, వైరుధ్యత - ఇది ఆయన రెండో దశలోని కవిత్వచింబం, దాని ప్రతిభింబం "రంగులూ-రాగాలు" అని నాకని పిస్తుంది.

**"దిక్కులు మార్చేగిస్తున్న రాగానికి ఉన్నాదినై
పసి కూనలా ఏడ్చాను నవ్వాను"**
(రంగులూ - రాగాలు పే-16)

విష్ణు భావజాలానికి తను కొత్తగా అనుభూతి చెందుతున్న దానికి గల ఘర్షణను వేదనతో అక్షరించి ఉన్నతి ప్రారంభించిన దానివిషయాన్ని అనుభవించిన ఘర్షణ, వైరుధ్యత - ఇది ఆయన రెండో దశలోని కవిత్వచింబం, దాని ప్రతిభింబం "రంగులూ-రాగాలు" అని నాకని పిస్తుంది.

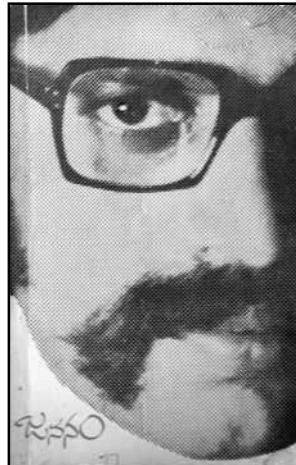
**"చీకట్లో చిత్రాలు గీయమంటావు
ఎక్కడ ఏ రంగుందో
ఏ రేఖ ఎటు పయనిస్తుందో (-18) అని వ్యక్తం
చేసిందు.**

అయితే ఈ సంకలనం ఒక సంధి దశ. గ్రామ నిర్ధిష్టతను వీడని దశ.

**గాలిలో తేలివస్తున్నట్టున్న
రైతు కేక
పంట చేల నిండా పరుచుకున్న
జానపద గీతాల దొంతరలు
కోకిల కూతనుదలద్వే
మోట గిరక చప్పుడు (పే-13)**

అని గ్రామ దృశ్యాన్ని రంగులతో చిత్రిస్తాడు. గ్రామ దృశ్యాన్ని మరో కవితలో అద్భుతంగా అవిష్కరిస్తాడు.

**డెశర్సను డెరి పొలిమేరలను
మోచేతి బద్దతో కొలుస్తూ
కుప్పకూలిపోలేదు....
పశువులకావరి / అనుభవగీతాన్ని
రైతు వేసిన పొలికేక పిలుపునై
వేసనవినై
వెన్నెల వన్నెలు కురిసిన పుష్టునై
వడ్ పిట్టునై**

వర్షం బొట్టునై
వెలుగు చుక్కనై
చలినై / చాప బొంతనై
గొంగడి కొప్పెరనై
వేడినై / కాలిబెడినై
దండె కడియానై / చెవిపోగునై
కరుకు చుట్టునై / ఆకునై
ఆకు సందు కాయనై
పండునై / పండుమొదలు కాడై...
బండినై / బండి చ్చక్రం చప్పుడునై..
తాడునై / తాడుని ఒరుస్తున్న చేతినై
పదం అందుకున్న నోటి తమలపాకు వాసననై...
దగాపడ్డ గుండెలో ఉస్తునై

**భూమ్యాకాశాలనొక్కటి చేసే మెరువునై
ఎన్నెన్నే వాకిట్టు తట్టాను
(రంగులూ రాగాలు పే-28)**
**డెరుతో గల పేగు బంధాన్ని ఎన్నెన్ని మెటఫర్డ
తోనో అవిష్కరించిన గొప్ప లోతైన కవిత. విలక్షణమైన
అభివృక్తి.**

అలాగే
**'కిన్నెర తీగను మీలినప్పుడు
పలికిన పదాలను ఏరుకోవటానికి
రెండు చేతులు కడుల్తాయి
లేత ఆకులు సుకుమారంగా
తమ ఆస్తిశ్వాన్ని
సంగీత సరస్వత్తో ఈదుతూ
చాటుతాయి' (పే-26)**

**'మంచ ముత్యాల మునురు
మను పొరలో శిల్పాలు చెక్కుతుంది' (పే-19)**
గొప్ప ఇమాజినేటివ్ అభివృక్తులు. ఇంత గొప్ప కవిత్వం రాసిన నర్సింగరావును విమర్శక ప్రపంచం కవిగా ఎందుకు గుర్తించలేదో అర్థం కాలేదు. ఇతర (సినిమా, చిత్రకళ మొఱగా) రంగాలలో వచ్చిన గుర్తింపు కవి గుర్తింపును మసకబ్రింధా / అంటే గురజడ, విశ్వాంధ, అడవి బాపిరాజు లాంటివారికి వివిధ గుర్తింపులూ వచ్చాయిమరి. లేదా తెలుగు సాహిత్య విమర్శ గీసిన ఆనాటి ఒక చటుంలో ఫిల్ట్ కాలేదునా?

మొత్తానికి భావానికి రూపం కల్పించడం, అంటే రాగాన్ని రంగులతో దృశ్యమానం చేయడం ఈ సంకనంలో ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది.
ప్రస్తుత "అప్పుడప్పుడు" దీర్ఘ కవితలో కన్నించే మ్యాజింగ్ లాంటి రచనకు బీజాలు ఈ సంకనం (రంగులూ-రాగాలు)లో తారసపడతవి.

**శాస్త్రంలోకి చూస్తున్న కళ్ళతో
నేనీ భావాల్ని చిలుకుతున్నాను (పే-6)**

కను కొలకుల్లో

కదిలే చంద్రబింబం (పే-7)

కన్నెటీ చుక్కను చంద్రబింబంతో రూపించడం స్వాలైట్.

ప్రస్తుత దీర్ఘ కవితలో పలుకుతున్న “భావాలు” బీజం కూడా ఈ సంకలనంలో పొడ రూపంలో ఉన్నది.

‘డేహ చిత్రాలు’, ‘డేహలలో తేలిపోయే మనసు’ లాంటి పదాలు ఆ విషయాన్ని పట్టిస్తామని.

ప్రస్తుత దీర్ఘ కవితలోని వ్యక్తికరణల జాడలు రంగులూ-రాగాలులో లీలగా చూడామ్చు.

పురిపెస్తిన పుప్పు

మూగగా ఏదో పలుకుతోంది

ఏలిపవ్వున తలయొత్తిన గడ్డిపరక

(ప్రేమగా పలుకరిస్తోంది

కొలనుపక్కన వెలసిన ఇసుకతిన్నెలు

తెల్లతెల్లగా మెరుస్తాయి

పొవరం శాంతి సందేశం వినిపిస్తుంది...

జలపాతాల మోత జ్ఞాపకాల ఒడిలో

వెన్నెల జల్లులు కురిపిస్తుంది. (పే-19)

అయితే ఇప్పటికి అంటే ‘రంగులూ-రాగాలు’కు “అప్పు డప్పుడు” కూ తేడా ఏమిటి? అ భావుకత, దానికి రంగులద్దడం ఈ దీర్ఘ కవితలో ఉంటునే తాత్క్వికస్థాయికి తీసుకెళ్ళడం దీని ప్రత్యేకత. అంటే చలంను దాటి రవీంద్రుని దశకు చేరుకునే పయనం

ఈ పయనం రసరూప (1999)

అనూహ్య - 2000

అద్భుత - 2003

సృష్టి - 2004

గ్రహం - 2007

వివిధ పత్రికల్లో సీరియల్గా వచ్చిన దీర్ఘ కవితలను దాటి అమృదితమైన అంతర్వేది, స్వర్ణముఖి దీర్ఘ కవితలను దాటి వచ్చిన పయనం ఈ దీర్ఘ కవిత. దీనిలోకి వెళ్ళముందు కొన్ని పరిణామాల్చి గురించి చెప్పుకోవాలి.

1970, 80 దశాబ్దాలు విష్వవ కవిత్వ దశాబ్దాలుగా పరిగణన పొందినవి. 90వ దశకంలో విష్వవ కవిత్వ ప్రభావం తగ్గడం వివిధ అస్తిత్వ ఉద్యమాలుగా విష్ణుత్తి చెందడం ఓవరలాపింగ్గా జరిగింది. మనిషి అనుభవం, ప్రకృతి సారంగా విష్ణుత్తి చెందింది. బహుశా నర్సింగరావు కూడ ఈ పరిణామంలో భాగమై ఉంటాడు.

అందులోకి ప్రవేశించి ఆయనను అందుకునే ప్రయత్నం చేశాం. తొలిదశలోని నిర్దిష్ట అంశాలను వదిలి విశ్వజనీనతమైపు అడుగు

వేయడం కనిపిస్తుంది. మనిషి సారాంశమైపు, మనిషి లోపలికి మెట్టు నిర్మిస్తా మనిషికి ప్రకృతికి గల బంధంమైపు అన్వేషణ కనిపిస్తుంది. ఆవేశం సుంచి భావుకతమైపు పయనం కనిపిస్తుంది. తొలిదశ కవిత్వం భౌతిక జీవన ఘర్రణ, మలిదశ కవిత్వం బౌద్ధిక ఘర్రణ. అందుకే మలిదశ కవిత్వంలో పూర్తిగా కొత్త డిడ్జెన్సీ వచ్చి చేరింది. ఆధునికత కల్పించిన భ్రాంతుల సుంచి, ఎండమావుల సుంచి, ఆధునికతలో దొరకని ఊపశమనం కోసం దేవులాడే జీవన ఊత్తత్త ఆకాంక్ష వాస్తవిక బీభత్తాల రాపిడి-దానిసుంచి వెలువడె మెరుపులు ఈ కవిత్వం. జీవితంలో అనేక ద్వాంద్వాలు వరస్వర విరుద్ధమైనవి, పరస్పరపూరకమైనవి, పరస్పర ఆధారభూతమైనవి, పరస్పర ధ్వంసపూరిత మైనవి ఫలితంగా ఒక వేదన, ఒక అన్వేషణ అంతమంగా మానవ అస్తిత్వమైనదన. ఈ వేదనా వ్యక్తికరణ ఒకోసారి outburst అయి వర్తమాన ఏ కవితా చట్టంలోను సౌధ్యపడని నిర్మితి అయింది.

మనిషి బాహిరంగా ఏంచేస్తున్నా లోపలి మనిషికి లంకె కుదరనపుడు ఎవరో ఒకరు సంజాయిషీ చెప్పాలి. ఒకరికొకరు చెప్పుకునే సంజాయిషీ ఈ కవిత్వం.

అన్వేషణ ఒక నిర్దిష్ట వ్యక్తికి సంబంధిం చింది కాదు. సత్యాన్వేషణ, తాత్క్విక అన్వేషణ. అందుకోసం ఆదిమంలోకి వెళ్ళడం, ప్రకృతిలోకి వెళ్ళడం, బాల్యంలోకి వెళ్ళడం, సుదీర్ఘకాలం సాధించిన నాగరికత, సంస్కృతులను కాల దస్తడం - గొప్ప సాపూసం కావాలె. ఇన్ని నాగరికత పొరల్లో ఎక్కడో తప్పిపోయో, చిక్కుకునో, ఏ లోతుల్లో కూరుకుపోయో ఆక్కట్టించి విన్నించే లో గొంతుక ఈ కవిత్వం.

ఈ కవిత్వం చదివినపుడు ఇట్లా ఎన్నోన్నే అనిపిస్తున్నవి.

‘కొన్ని బంధాలు

ఎన్నటికీ తెగవు...

సంగీతం వినదమూ

రంగులతో ఆడుకోవడం

అంక్కరాలు అల్లుకోవడం

వెలుగు నీడల వెంబడి పరుగుతీయడం”

ఈ ప్రవంచంతో కళలద్వారా అనుసంధానం చేసుకోవడం కనిపిస్తుంది.

“..... ఈ

జ్యార బాధ దేనికో

దేనికో ఈ దేవులాట

అనుక్కణం దేనికో ఈ క్లోబ్

ఆవేదన ఆరాటం పోరాటం”

అన్నపుడు పైన పేర్కొన్న అన్వేషణ ఆరాటం కన్నిస్తుంది.

అన్ని రకాల అస్తిత్వాల్లో మనిషి ఉన్నట్టే మనిషిలో అనేక అస్తిత్వాలు ఉంటాని. దాన్నే కింద పాదాల్లో వ్యక్తం చేయడం కన్నిస్తుంది.

“నేనులోని

అనేక నేనులకు

ఈ మజిలి”

ఇది split personality గురించి కాదు. మనిషిలోని అనేక పొర్స్యూల గురించి, అనేక పాయల గురించి.

‘బిసిరేయబడ్డవర్నీ

జీవితాంతం వెతుకోవడానికి

అన్నట్టు తోస్తోంది.”

అన్నప్పుడు scattered life ను సమీకరించుకొని ఒక organic జీవిగా నిలబడే - ఆశ్చర్ష కనబడుతుంది.

సీతాకోత చిలకలూ

ఎగరడానికి ఉత్సాహపడి

అందంగా ఎగిరాను

నేడు ఏది చేయాలన్నా

సిగ్గు అడ్డాస్తుమది

ఆకాశంలో అందంగా నవ్వుతున్నా

చందులామను అందుకోవడానికి

గెంతులేసిన జ్ఞాపకాలు

తడితడిగా తగుల్లునే ఉంటాయి.

బాల్యంలో చేసినవన్నీ చేయలేకపోవడం ఎదగడమా?, శృంఖలాలు తగిలించుకోవడమా? అనే సంశయాన్ని మనముందు వదిలివెళ్లాడు.

‘నీళ్ళు తాగి

పళ్ళు జుర్రుకొని

అధరాల కొసల్లోంచి

వెలువడే ఈలపాటను

ఆసాంతం అనుభవించి

అడుగుల ముద్రల జిసికను

ఆప్యాయంగా దోసిలిలోకి తీసుకని

సూర్యునికథిముఖంగా

ధారవిడిచి

మళ్ళీ వాగుదారినే ప్రయాణం”

ఈ లోకంలోకి రావడం ఉత్తచేతులతో వెళ్ళపోడం ఘరా మామూలే. ఉన్న ఆ కొర్కిసేపు అనుభవించే క్షణాలు గొప్పవి అనే జీవన సత్యాన్ని కవితాత్మకంగా అనుభూతి గాఢతతో చెప్పాడు.

నా గాలి నేను పీల్చి

నా బుర్ర నేను తడిమి

నా గుహలో

నేను నిదించడానికి

పక్షిలూ

గాలిలో పట్టిలుకొట్టి

చేపలా

నీళ్ళలో ఈది

తారాజువ్వులా

ఒక్కసారిగా ఆకాశంలోకిగి

నేలపై

చరుచుకపడటానికి

ఎవరి అనుమతైనా అవసరమా”

పాత, కొత్త, నియత, అనియత, చట్టాలను, చట్టాలను, పరిధులను, పద్ధతులను, శృంఖలాలను, సంకేతాలను తిరస్కరించి మనిషి “జిచ్చు”కు పట్టాభిషేకం చేస్తుడు.

ఇక్కడ లైట్లు కాపలాలో

పోగాట్టుకున్న దృశ్యమాలికల్ని

వెతుక్కుంటూనే ఉంటాను

ఈ తోపులాటలో

ఒక కొలనునె ఎన్నుకుంటాను...

తడి ఇసుకలో కట్టుకున్న

పిచ్చుక గూళ్ళ జాడదొరకదు

కాళ్ళను నీళ్ళలో తపతపలాడిస్తూ

డోరేగిన ఉసర్ని

వలసపోయాయి

నాగిరితపలు పట్టుణాల్లోను, పల్లెల్లోను ధ్వంసమైన ప్రకృతిని తలచుకొని వలపోతతో పలవరిస్తడు.

ఇట్లూ ఎంతైనా వ్యాఖ్యానించుకోవచ్చగాని ఈ కవిత్వం నిజానికి వ్యాఖ్యానం చెప్పుకునేది కాదు. ఏ వ్యాఖ్యాత అవసరంలేకుండా ఎవరికివారు ఆత్మలోకి తీసుకొని అనుభవించాల్సిన కవిత్వం.

ఈ కవిత structure గురించి కొంత చెప్పి ముగిస్తు. నిజానికిది నిర్మించిన కవిత్వం కాదు. కవి లోపలి నుంచి యథేచ్చగా పొంగిపొరిలిన కవిత్వం.

కవిత్వ నిర్మాణాల్త్యా నిర్వచనానికి అందనివాడు.

అనలజ్యాలనుగానీ, అనిలతరంగాలనుగానీ ఏఫ్రేమ్లో బిగించలేం. నదినిగానీ, సముద్రాన్నిగానీ, చలినిగానీ,

వానుగానీ, మనవ నిర్మిత అన్ని ఫ్రేంలను బద్దలుచేసేదిగదా అదే మానవ నిర్మిత కవిత్వం. నర్సింగరావు కవిత్వ నిర్మాణం ప్రస్తుత ఏ ఫ్రేం లోనూ ఇముడుడు. కానీ సౌలభ్యం కోసం ఫ్రేమ్లలోనే చూస్తాం. అది అనివార్య పరిమితి.

ఈయన కవిత్వ నిర్మాణంలో భాషా నిర్మితినిగాక భావ నిర్మితిని చూడాలె. (ఛందో గణానికి, భావ గణానికి ఉండే తేడాలాంటిదే ఇది). ఇది ఒక రంగుల కలనేత. చిన్న పదాలు, చిన్న వాక్యాలు, చిన్న పాదాలు ఈ నిర్మితి ఈయన ప్రత్యేకత.

(సూర్యుడు) తను మొలుస్తున్నప్పుడు

పక్క మడుస్తున్నప్పుడూ

ఎంత సౌమ్యంగా మారతాదని”

సూర్యుడిని ఇలా ఎవరూ వర్ణించలేదు.

గాలి వ్యాపిస్తుంది

ఆలోచనలూ వ్యాపిస్తాయి

అందాలూ వ్యాపిస్తాయి

వ్యాపన శబ్దాన్ని అందానికి వర్తింపచేయడం కొత్త అభివ్యక్తి

శబ్దమైత్రి పట్ల కూడ ఆయనకు స్వాహా ఉందని అనడానికి
 “కళ్ళు తదేకంగా
 విరినే మువ్వులను
 ఎగినే గువ్వులను
 తరుముతుంటాయి” లాంటి అనేక ఉదాహరణలు నిదర్శనంగా
 కనిపిస్తవి.

“సావంట తెచ్చుకున్న సద్గా
 ఆ అన్నం గిన్నెలోంచి
 అసంఖ్యాకంగా ఎగిరిపోయే
 సీతాకోక చిలుకలు”
 ఇలాంటి ఎన్నో వినూత్తు అభివృక్తులు ఈ కవిత్వంలో
 అడుగడుగునా కన్నిస్తవి.

“నీటి బిందువు
 ఆకుపై
 నా నుదుబైపై తకతళలాడుతుంది
 కాంతులీనే
 వజ్రం
 మట్టి పెళ్ళల్లోంచి
 బయటుపడ్డట్టు”.
 “సరస్వులనిండా
 సుందరమైన భావాలు
 తేలియాడుతుంటాయి”
 నేనోక
 ఎడారిని దుప్పబీలా కప్పుకుంటాను
 ఆకాశాన్ని
 చాపలా పరుచుకొని
 దానిపై దొర్లుతూ దొర్లుతూ
 పోతోంటాను.”
 “రాగాల పరిణితిలో
 మోగే ధ్వనులలో
 విరామంలేకుండా
 వెతుక్కునే
 ఆణిముత్యాలు అక్షంతల్లా
 జలజలా
 తలపై రాలుతుంటాయి”.

లాంటి కొత్త అభివృక్తులను పరిశీలించినప్పుడు ఏమని పిస్తుంది?
 నర్సింగరావుగారి కవిత్వం ప్రపంచంతో రంగుల సంభాషణ అని,
 రంగుల బదులుగా పదాలు, పదాలకు బదులుగా రంగులు వాడతాడు
 కానీ మధ్యలో రాగాలు అలపిస్తాడు అని రంగులు, రాగాలు, పదాలు
 ఒక విషిష్ట సమ్మేళనం అని అనిపిస్తుంది. తెలుగు కవిత్వంలో ఇటువంటి
 కవి మరొకరు లేరు.

- సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి,
 m: 98856 82572

e: narayanareddy.sunkireddy@gmail.com

పీచ్ ప్ర్యాండిల్

విత్ కేర

దయచేసి ముసివేళ్ళతో మాత్రమే
 పూలను ముట్టుకుస్తంత సుస్తుతంగా పట్టుకోండి

తేమతో అయినా సరే గట్టిగా ఉండచ్చటి
 అభిమి పట్టుకోండి - అక్షరాలు కంబిపోతాయి
 పదాలు విలిగిపోతాయి - వాక్యాలు కాటగలుస్తాయి

చూపుల్ని పేజీలపై చిందరపందరగా ప్రసరించకండి
 అక్షరాల అర్థాలు మారిపోతాయి
 ఒకదానివెంట ఒకబీ క్రమం తప్పకుండా వెళ్ళే
 చీమల బారులా
 అక్షరం అక్షరం వెంట జాగ్రత్తగా వెళ్లండి
 అప్పాడే అక్షర పరమార్థం బోధపడుతుంది

మొదటి సారాంశం అందుకోవాలనే కుతూహలంతో
 చివలి పేజీ నుండి మొదలుపెట్టకండి
 చెట్టు లిగడం తేలియసివాన్ని
 వృక్షం కొమండల్లో కూర్చోబెట్టినట్టుంటుంది
 రుచి పటి లేసి ఆహారపు గులీకలు మింగినట్టుంటుంది
 మింగలేని రోగికి గొట్టంతో
 ఆపోరం గొంతు బింబినట్టుంటుంది

అక్షరాలన్నీ ఆసాంతం మిమ్మల్ని
 సదా ఆనంద దోలికల్లో తేలియాడిస్తాయని
 భరోసా ఇష్టసు కానీ
 మీ చూపును విశాలం చేస్తాయనీ
 మీ గుండె పొడిబారకుండా
 ఎల్లప్పుడూ తడితడిగా తడుముతూనే ఉంటాయని
 మాత్రం తప్పక చెప్పగలను

- మద్దికుంట లక్ష్మీ, m : 9441677373
 e : maddikuntalaxman@gmail.com

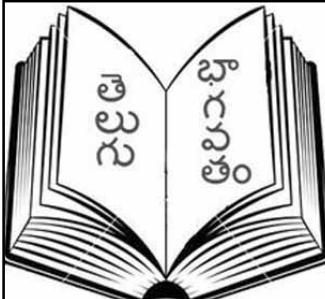
నలుమూలల నుండి ఎదగడమే తెలంగణ భాష లక్ష్మణ!

భాషా, సంస్కృతుల ప్రస్తుతవనతో భారతదేశం పలు భాషాలు సంస్కృతుల దేశంగా గుర్తింబజడదమేకాక ఆయా భాషలు మనుగడలని కొన్నిసార్లు పోరాటాలని కూడా నమోదు చేసుకుంటూ వస్తుంది. అది తూర్పు-పశ్చిమ బెంగాల్లు విషయం కావచ్చు (తదనంతరం బంగాదేవీ) లేదా నిన్న మొన్నబి హిందీ-మైథిలీ భాషలు నమోదు కావచ్చు, లేదా ఉత్తర భారత ర్షేష్ణి ఉర్దూ కావచ్చు. మన దక్కనీ' కావచ్చు. అన్నింటిమీదా తెలుగులోని మన ప్రాంతపు మాండలీకాన్ని 'యూస' కాడని ఆ సుడికారం తెలుగుకి - జాను తెలుగుకి దగ్గరగా ఉండని నిర్ధారించుకుని వెలువరించుకునే తీరు 'రీ విజిటింగ్ ర లింగ్స్పీక్ కల్చర్లో భాగమైనది. ఎప్పుడెప్పుడుతె రాజకీయాల అధిపత్యం భాషల మీద పడుతూ వచ్చిందో అప్పుడప్పుడు ఆయా సంబంధిత భాషలు తమ చెస్తుత్తాన్ని చెప్పకే చాటుకున్నాయి. నిలవరించు కున్నాయి. ధీటుగా నిలబడ్డాయి.

'పన్చెండు కోసులకి ఒక భాష కొత్త రంగుని అడ్డుకుంటుంది' అనే ఉక్కిని మనం ఏదో సామెత వాడినట్టుగా వాడతాం కానీ అందులో ఉన్న భాషా సూత్రాన్ని పట్టుకోగిలికితే భాషా వివాదాలు చాలావరకు తీరుతాయి. 'భాష నదీ ప్రవాహం' వంటిదని రాసుకుని మురిసిపోతాం. కానీ అందులోని తత్త్వాన్ని స్వీకరించం. ఆ భాషా ఒరవడి ప్రతీ పదాన్ని, ఆయా సుడికారాలనీ సాంబంధించుకొని విచిత్రమైన విషయాలన్నిటిని విస్తరించాలి. పరవళ్లో సాగాల్సిన భాషని కుండలు-బిందెలు, సీసాలు-పెట్టబాటీల్లో బంధించాలిని చూస్తాం. ఆ బంధించిన 'కంటైనర్' ప్రాశ్వరం గురించి మాట్లాడుకుంటాం. గుర్తించవేయాలని తమాతపూలాడుతాం. కానీ బంధిస్తూభాష స్వేచ్ఛ ప్రియతని నిర్మక్షుం చేస్తాం. ప్రజల నాలుకల మీద ఆడి అలవోకగా జాలువారే భాషా ప్రవాహాన్ని ఆపగలమా? అపలేమని తెలిసే ప్రయత్నాలు చేస్తాం.

తెలుగు భాష ప్రాచీనతని అభ్యసించినట్టుగా తెలుగు భాష విస్తారతని కేవలం గుర్తించడమే కాకుండా అభ్యసించాలిని ఉంటుంది. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాల తర్వాత తెలుగులో వచ్చిన రూపొంతరాలతో పాటుగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న తెలుగు దయాస్వేరా భాషా వాడకాలని, ప్రయోగాలని నమోదు చేసుకోగలగాలి. ఒక వాడకపు మూన మాత్రమే సరైనది. అందులోనే అన్ని వ్యవహారపు ప్రక్రియలని వేసి భాషని సరిచూస్తాం అన్న లోపభాయిష్ట భాషా అహంకార అధిపత్యంతో కాకుండా ఆ భాష వాడబడే తీరుని నమోదు చేసుకోవాలిని ఉంటుందని ఏ భాషా అర్థయనం అయినా ఒప్పుకుంటుంది.

జప్పటి హైదరాబాద్ ప్రాంతం - అప్పటి నిజాం రాజ్యం తెలుగు వాడకపు వ్యవహారతని గమనించుకుంటే తెలుగు భాష ఎంతో విస్తారతని

సంతరించుకున్నదని గమనించవచ్చును. 'మాతృభాష' అనే కాన్సెప్ట్ ముఖ్యంగా ఈ ప్రాంతంలో వెలుగు-నీడలతో దోషాచులాడినట్టుగా కానవస్తుంది. ఒకవైపు ఈ ప్రాంతంలో నివాసులైన భాషా సంపత్తి కలిగిన మూలవాసులు - గోండులు, కోయిలు ఉన్నారు. వారి లిఫీత రాత్రప్రతుల్లో తెలుగు అదాన ప్రదానాలు ఉన్నాయి. అట్లా తెలంగాణ ప్రాంతపు తెలుగు ఇప్పిటివరకూ నమోదు అవని ఒక విభిన్న భాషా కోణపు విస్తారతలో ఉంటుంది. ఇట్లాంటి సహజ భాషలని సంతరించు కున్న జెస్సుత్తుం తెలంగాణా ప్రాంతపు తెలుగు స్పూంతమయింది.

ఈ మూలభాషలు తెలుగుకి అందించిన వదజాలాన్ని స్వీకరించడం అయితే జరిగింది. కానీ గుర్తించడం జరగాలి. ఈ మూలవాసులు తమ భాషలు విస్తృతిలోకి నెట్లివేయ బదుతున్నప్పటికీ ఈ భాషలు తమ మూలాల్లో నుండి ప్రాంతీయ భాష అయిన తెలుగుకి విస్తృత పద సంపదని అందించారు. అది తెలంగాణ తెలుగు విశిష్టతని పెంచిదిగనే ఉంటుంది తప్ప పర భాష చౌప్పంచినట్టుగా భాసించడు.

అనలు 'నేటివ్ లాంగ్వేజెన్' అయిన ఈ మూలవాసీ భాషల మీద 'మాతృభాష' భాష పేరుతో; అది ఈ ప్రాంతమయితే తెలుగు, మధ్యప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్ అయితే హిందీ పేరుతో మూలవాసీ భాషలని తక్కువచేసి కించపరచడం కాకుండా వాటిల్ని పదసంపదని స్వీకరించగలిగితే ఆయా ప్రాంతీయ భాషలు ముఖ్యంగా తెలుగు ఎంతో విశిష్టమైన పదకోశాన్ని తన స్పూంతం చేసుకున్నదవతుంది.

భాషా చరిత్రలోకి వెళ్లియున్న శాతవాహనులు మొదలుకుని నిజాం వరకు పరిపొలించిన ఈ ప్రాంతంలోని తెలుగు పలు భాషలని తనలో ఇముడుకుని తనదైన విలక్షణ లక్షణాన్ని సంతరించుకున్నది. అయిదు నుండి ఎనిమిది భాషల మేళవింపుతో తెలంగాణ సుడికారం నుండి నుండి విస్తరించుకున్నది. నిజాం పాలన సమయంలో ఆ రాజ్యంలో వాడబడిన మార్లీ, కన్సుడు, ఉర్కలు తెలంగాణ తెలుగుని సుండి చేసేసాయే తప్పితే మరో నకారాత్మక శబ్దం ఇక్కడ వాడలేదు. 'తెలుగ్కొండ్రము' అనే పదం ఇదే నకారాత్మకతతో వాడబడినప్పటికీ, ఇప్పటి పరిస్థితులలో ఆ పదాన్ని స్వర్న సకారాత్మకతతో అన్వయించుకోగలిగితే తెలంగాణలో వాడబడే వ్యాపారిక తెలుగు, ఉర్కల కలగలిపిన భాష యాన్ని, మాండలికాన్ని దాటుకొని తన ప్రాంతీయ, రాజకీయ, భాషా సాంస్కృతిక మార్పుని అమలు చేసుకుంది. భాగోళిక సరిహద్దులని రాజకీయాలకి వదిలేసి భాష ప్రజల నోళ్లలో, వారి కలాలలో నిలిచింది. తన జెస్సుత్తాన్ని నిలపుకున్నది.

కాకపోతే ఒక పష్టం ఈ ప్రాంతపు తెలుగుకి, ఈ మార్పులన్నిటి మధ్య, తెలవకుండా జరుగుతూ వచ్చింది. నిజాం హైదరాబాద్ స్టేట్

నిర్ణయాలను సహజంగా ఓడ్ చేసుకొన్న తెలుగు భాష మద్రాస్ ప్రోఫీసీ నుండి వచ్చిన తెలుగుని సమ్మిళితం చేసుకోవడానికి కష్టపడాల్సి వచ్చింది. అది భాష పరమైనది కాదని భాషా విధానాలు, భాషా వాడకల ఆధిపత్య వైభరులని ఎదుర్కొనే క్రమంలోని ఇబ్బంది అని తర్వాత తర్వాత స్పష్టమవుతూ వచ్చింది. ఇదే విషయాన్ని తెలంగాణ ప్రాంతంలోని తెలుగు, ఆ నుడికారం ఎదుర్కొన్న, ఎదుర్కొంటున్న పొజిటివ్, నెగాటివ్ భత్తిశ్శు ప్రస్తుతం చేస్తాయి. నైజాం రాజ్యంలో ఉ రూసాని, అప్పటి తెలంగాణా తరం, తమ సరళ సమ్మిళితంతో స్వంతం చేసుకొని వ్యవహర భాషగా తమ వాడుక భాషగా చేసుకుంది.

భాషా అధ్యయనానినికి 'సోషియో లింగిస్టిక్స్' లో భాగంగా ఈ మార్పుని తెలంగాణ ప్రాంతంలోని తెలుగు భాష విశదీకరించు కేవచ్చును. అధికార భాషగా ఉర్దూని ఎదుర్కొవడానికి తమతమ భాషలు కావాలని పోరాడారు. కానీ వ్యావహరిక ఉర్దూను, ఆ భాష వాడకాన్ని ఎప్పుడూ డిస్కిన్ చేయలేదు. ఆ భాష నుండి విడివడలేదు. నిజాం పాలన-ఆ తర్వాత కూడా జరిగిన భాషా రాజకీయాలకి అవల ప్రజలు - ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతపు తెలుగు ప్రజలు తమ భాషా సరళిని నిలుపుకున్నారు. ఉర్దూ వాడకాన్ని అధిక్షేపించే మరో సోదర వర్గానికి ఆసాంతంగా తెలుగులో వాడబడే ఉర్దూ పదజాలపు వాడకాన్ని తమదిగా ఎత్తి చూపించగలిగారు.

భాషల విషయంలో ముఖ్యంగా సామాన్య ప్రజలీకం వాడే భాష వ్యవహరతలో ఇదే జరుగుతూ వస్తుంది. భాషా వాడకాన్ని, వాటి ఒరవడిని మొద్దుబారేటట్టుగా చేయడం అందరమా గమనిస్తున్నదే.

అచ్చు భాష, ప్రచార భాష, బోధనా భాష కేటగిరీలలో భాషని ముక్కలు చెక్కలు చేయడం కాకుండా ప్రజలందరికి సులువుగా చేరగలిగే భాషని ప్రతి విధానం అలవర్యుకుంటే భాషలెంత భాసిస్తాయో!

భారతదేశం, ముఖ్యంగా తెలుగు ప్రాంతాలు తమ తమ 'లింగిస్టిక్ మ్యాప్' లను గమనించుకొని తమ సాహాతీ సంస్కృతుల్లో వాటి నమోదు కూడా చేసుకోవాల్సి ఉన్నది. భాషా చరిత్రలలో తెలుగు భాషకి ఒక సమున్నత స్థానం ఉన్నది. దానిని కొత్త ఒరవడులతో కలుపుకొని ముందుకు వెళ్లినపుడు భాష విస్తారత ఆ భాష వాడకాన్ని, దాని పరిధిని పెంచుతూ వెళ్ళగలదు. ఒక కాలపు ఆధిపత్య భాష విస్తారతని కుదించి, దాని వాడకాన్ని పరిమితం చేస్తుంది. కాన్యాయే ఆ కాలం గడియిపోయాక నుడికారం తిరిగి ఆ భాషని సిఫిపం చేస్తుంది. దీనికి ఉదాహరణలు మన ఆదివాసీ భాషలు. తెలంగాణ యాసగా నెట్టివేయబడిన తెలంగాణ ప్రాంతపు తెలుగు వాడకంతో నిగ్రస్తేలిన ఆ భాషా ప్రయోగాలు అమ్మభాషలకి ఎప్పుడూ సపాళ్ళని విసురుతూనే ఉంటాయి.

ఆ పడకోశాలని దాపెట్టుకొని రాతల్లోకి ఒంపుకొనే ప్రయత్నాలు జరుగుతూనే ఉంటాయి. నిరంతరం సాగే ఈ భాషా ప్రవాహం ఒకటోకట్టిగా పదాలను పోగుచేసుకుంటూ సాగుతూనే ఉంటుంది. భాష నుసంపన్నం అవుతూనే ఉంటుంది.

- జి.మనోజ్,

m : 9704643240

e : gmanoja61@gmail.com

గమ్యం దూరమున్నపుడు

సహస్రమండాలి

సమయమూ ఇవ్వాలి

రెంటినీ పండించే

సహకారమూ ఉండాలి

సంక్లంగ గోప్యదైనపుడు

బీపిక ఊపిలితో దారులెయ్యాలి

ప్రయాణం సుచీర్పుమైనపుడు

తాతుడురాళ్ళ గాయాలను

తలపై మోసుకెళ్ళాలి

గుమ్మాళ్ళి పిడికి పట్టేదాక

ఎదురు చూడడంలో యాస్ట్రపెడ్సైద్స్

ఫలితం దురమున్నపుడు

పూశ్వాం పక్కకు పంగకుండా

బులికించాలి

ముళ్ళకంపలో కొట్టుకుంటున్న

వహిపిల్లల్ని తల్లి ఒడికి అందించాలి

గూడుకోసం సిద్ధమవుతున్న కొమ్మలకు

జస్తి ఎండుపుల్లి జత చెయ్యాలి

పీట్లల పొట్టికింత - గాసం జతనం చెయ్యాలి

అరవైయేండ్ల నిరక్కపు శిల్పాళ్ళి - సమ్మెట పోట్లతో బాధించోద్దు

కొత్త ఉలితో జీవం పొయ్యాలి - నిస్సారపు నదుల నరాలకు

ఊటల ఊపిలినక్కించాలి - ముక్కలైన నేల శరీరానికి

పచ్చదనం మలాంపూయాలి - అడుగంలీన కళ్ళ బాపులకు

ఆనంద భాషాలను మళ్ళించాలి - రెపచీ కలల మొక్కల్లి చుట్టేసిన

బీచీ మొక్కలకు - లక్ష్మలాచి చేతుల కొడవళ్ళ కాపాలి

కొంచెం బీపిక పట్టాలి - కొంచెం బీర్పుకోవాలి

వాళ్ళ చెముల నిజమైందో కారో - ఆడుగుల నిఖ్మార్చెనవో కావో

చూపుల నిఘూ ఉంచాలి - కొంచెం పాదరసం కింబికి పంపుకోని

వాకీల్లో బుగలు వాన స్వత్యాళ్ళి - కళ్ళనిండా చిత్తించుకోవాలి

పుడకలతో పోని గుణాళ్ళి - పదిలంగా పడపొయ్యాలి

తోడేళ్ళ రహస్యమంతాయ్యాలి - తీవ్రంగా పసిగట్టాలి

కొంచెం సహస్రమండాలి - కొంచెం సమయమూ ఇవ్వాలి

(బుగలు = తూసీగలు)

- దా॥ ఉడారి నారాయణ

m : 94441413666

e : udarinarayana@gmail.com

తెలంగాణ భాష కూరాడు కుండలు

జాతి అస్తిత్వంల భాష ఒకటి. భాష ఆ జాతిని, ప్రాంతాన్ని, సంస్కృతిని, జ్ఞానాన్ని ప్రతిబింబిస్తది. భాష అత్య గౌరవానికి సంబంధించిన ముచ్చట. భూమి హాఢుల వలన, చరిత్ర వలన, రాజకీయకారణాల వలన, సమాజంల వచ్చిన మార్పులతోని, వ్యవహర భాష ఒక ప్రాంతానికి పరిమితమైతది. ఆ భాష మరో ప్రాంత భాషకు అర్థంల, మాట్లాడుల్లు వేరే రకంగ తయారైతది. దానితోని, అది ఒక ప్రత్యేకతగల్ల భాష లెక్క ఎదుగుతది. వేరు వేరు ప్రాంతాల నరిహాఢుల వలన, రాకపోకల వలన, సంస్కృతులతోని కూడి అది ఇచ్చుకం పుచ్చుకం చేసుకుంటది. అట్ల ఆ భాష నిండు కుండ లెక్క ఐతది. తెలంగాణ భాషగూడ రకరకాల భాగోళిక, చారిత్రక, రాజకీయ, సామాజిక కారణాలు జేసుట్ల రామసక్కగ అత్యగల్ల భాష అయింది. భాగోళికంగ ఉత్తరం దిక్కున మరాలీ, తూర్పు దిక్కున బరియా, పడమరపొంటి కన్నడం, దక్కిణం దిక్కు ఆంధ్ర, తమిళ భాషలతోని అల్లుకున్నది. చారిత్రకంగ రాజకీయంగ, ప్రాకృతం, సంస్కృతం, ఉర్దూ, ఇంగ్లీష్ భాషల ప్రభావంగూడ బాగే ఉన్నది. జానపద, గిరిజన, వర్ధ, కుల, మత, వృత్తి ప్రభ్రాహాలను అలుముకున్నది.

తెలంగాణ వ్యవహర భాష అంధ్ర ప్రాంతంల కలిసినంక అంగట్ల అవ్యా అన్నట్టు అంఱంది. ప్రామాణిక భాష పేరుతోని రెండుస్వర జిల్లల భాష అన్ని మాధ్యమాలల్ల పీటేసుకొని కూనున్నది. అంతక్కన్న ముందు తెలంగాణ భాష పాలుక్కి సోమన కాలం సుంచి మొదలువెట్టి కూరాడు కుండలెక్క నిలవడ్డది. తెలంగాణ స్వీతంత్రంగ ఉన్న కాలంల వట్టికోటు, దాశరథి, కాళోజీ, పి.వి, సురవాతి, గూడూరి లాంటి తొలి తరం కథలల్ల గలగల ఉరికింది. ప్రజల నోళ్లల్ల నాటి నుంచి నేచిదనుక తరతాలుగ నిట్టాడు లెక్క నిజానంగ ఉన్నది. అచ్చ తెలుగు ముచ్చులకు దగ్గరగ ఉన్నది. అచ్చ తెలుగు కావ్యాలు నూటికి టొంబై ఇక్కన్నే వచ్చినయ్య. అనటు తెలుగు భాష తెలంగాణల ఉన్నది అనుటానికి ఇప్పటికి ఇక్కడి భాషనే సాక్ష్యమిస్తది. ఆనాడు రాజుల పంచనజేరిన పండిత ప్రకాండులు జానపదుల భాషను గ్రామ్యమని, కావ్యాలల్ల పనికి రాదని నూత్రాలు గట్టిందు. ఇగ నమైక్కు రాప్ర్టుంగూడ నిఘంటువులల్ల, పరిపాలనల, ప్రసార, వినోద మాధ్యమాలల్ల తెలంగాణ భాషకు జాగ ఇయ్యక పక్కికరణకు గురి అయ్యంది. ఎక్కువున్న కొడ్దిగ జాగ ఇస్తే అక్కడ రొడ్డిగాలకు, లఫంగలతోని మాట్లాడిచ్చి నామోఖి జేసిందు. 1969 తెలంగాణ తొలి దశ ఉద్యమ పోరాటాలనుండి గుణ పారాలు నేర్చుకున్న తెలంగాణ

మలిదశ కాలానికి సోయికి వచ్చింది. నీళ్ళు, నిధులు, నియామకాల దోషించే పాటు సాంస్కృతికంగ అణచివేస్తున్న కుట్టన గుర్తించింది. దానిలో భాగంగ భాష, కళలు, సంస్కృతి పరమైన తేడాలను కుల్లం కుల్లం జేసి రెండు ప్రాంతాలు వేరు వేరని బలంగ చాటి చెప్పింది. తెలంగాణను పునర్వ్యాపాణం జేసుకునుడంటే భాషనుగూడ ఒక్క తొప్పకు తెచ్చుదే. అందుకని ఇసాంటి పనిని ఇదివరకు చేసిన తావులు సూడాలే. అందుకే ఈ ముచ్చట రాసిన.

తెలంగాణ భాషా కోశాల చరిత్ర

అరువై తొమ్మిది తెలంగాణ ఉద్యమం జరిగినంక తెలంగాణ భాషకు సంబంధించి తెలుగు అకాడమీ మొట్ట మొదలు “కరీంనగర్ జిల్లా మాండలికం” పేరుతోని డా. బూదరాజు రాధాకృష్ణ సంపాదకత్వంల 1971ల ఒక ప్రత్యేక పరిశోధన సంచికను వేసింది. అదే తొప్పుల జిల్లాల వారీగ కొన్నిసంచికలు ముద్దేరేసింది. తెలంగాణ భాష మీద ప్రేమతోని వేముల పెరుమాళ్ల గారు “తెలంగాణ జాతీయాలు (1998)”, ఆచార్య రవ్వా ప్రీహరి గారు “నల్గొండ జిల్లా ప్రజల భాష”, “తెలంగాణ మాండలికాలు - కావ్య ప్రయోగాలు” ప్రచురించిందు. తెలంగాణది మాండలికం మాత్రమే అన్న మాటకు సమాధానంగా మొట్ట మొదట నలిమెల భాస్కర్ గారు వేసిన “తెలంగాణ వద కోశం(2003)” తెలంగాణ భాష సంవదకు రుధీదిచ్చింది. 2004లో మల్ల ఒక్కసారి తెలుగు అకాడమి “ప్రాంతీయ మాండలిక పదకోశం” పేరుతోచీ ఒక చిన్న పుస్తకం తయారుజేసింది. కిర్ప ఎల్లారెడ్డి గారు 2008ల తెలంగాణ సామెతలు - జాతీయాలు ప్రచురించిందు. తెలంగాణ ఉద్యమం కొనముట్టే కాలానికి దగ్గర 2013ల భారతం ముత్యాలు గారు “మాండలీకం” పేరుతో తెలంగాణ కుల వృత్తి పదకోశం పుస్తకం అచ్చుగొట్టిచ్చిందు. అంధ్రా ప్రాంతం నుండి “అంధ్రప్రదేశ్ రాప్తు జిల్లాల జనవదాలు (మాండలికాలు) పదకోశము” పేరుతోచీ భీశెట్టి అనంతరావు గారు 2014ల సమైక్య రాప్తుంలోపటి అన్ని ప్రాంతాల వాడుక పదాలను వయ్యా వేసిందు. ఇదే 2014లనే చిందం సునీత గారు “తెలంగాణ పలుకు బదులు సామెతలు” పుస్తకం తెచ్చింది. తెలంగాణ రాప్తుం ఏర్పడ్డంక 2016లనే డా. క. ముత్యం గారి “తెలంగాణ శాస్త్రాలు” డా. కాలువ మల్లయ్య గారి “గుమ్మి”, డా. కపిలవాయి లింగమూర్తి గారి ‘పామర సంస్కృతం’ ముద్దించుకొని ముందటికి వచ్చినయ్య. తెలంగాణల కవులు లేరెన్న మాటకు సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారు “గోల్గొండ కవుల సంచిక” తోని ముహేర్సుడ్ జవాబునిచ్చినట్టే తెలంగాణ భాషకు ఎందరో పెద్దలు

భాషను కుప్పవోసి నిలబడి జవాబిచ్చిందు.

తెలంగాణ భాషా కోశాల పరిచయం

1. మా వ్యాచరు మాటల్లాడించి:

ఇది కరీంనగర్ ప్రాంత తెలంగాణ భాష తరీకను చేపే వయ్యా. 1980ల అచ్చెంది. ఉన్న 12 వ్యాసాలున్నాయి. ఇవన్ని గూడ పదాల నుట్టు తిరిగిన ముచ్చట్టే. గ్రామీణ నోల్లలకెళ్ళి ఊరిపడ్డ మాటలను యాజ్ఞీసుకుంట ఆ పదాల పుట్టు మార్పాలను వివరించిందు దా. సి. సారాయణ రెడ్డి సారు. ఎంత లేదన్న 60 పదాలకు వివరణ ఉన్నది ఈ వయ్యాల.

2. తెలుగు మాండలికాలు - కరీంనగర్ జిల్లా:

పూర్వ కరీంనగర్ మాండలికంల ఉన్న లక్ష్మణాలను మెతుకు ముట్టి సూచినట్టు వివరించే ఉద్దేశ్యంతోని ఈ పుస్తకం తెచ్చిందు. ఇది పూర్వ కరీంనగర్ జిల్లా ప్రాంత భాషల ఉన్న ధ్వనుల, పదాల, సంఘలల్ల జరిగే మార్పులను పరిశోధించేదానికి క్లైట్ స్టోయిల జరిగింది. పది తాలూకా కేంద్రాలల్ల వివిధ కులాలు, రకరకాల పయసులు, వృత్తులు, విద్యార్థులకు చెందిన 72 మంది వ్యవహరాలతోని మాటల్లాడి సేకరించి విశేషణ చేసిన పుస్తకం. ఇది భాషా వరిశీలన ఉద్దేశంగ పెట్టుకొని చేసింది. 1971ల వచ్చింది ఈ పుస్తకం, ఉన్న 128 పేజీలన్నాయి. జిల్లాల వారిగ రాసిన పరుసల ఇది మొట్ట మొదట వచ్చింది. ఇట్లనే ఆటెనుక తెలుగు అకాడమీ అన్ని జిల్లాల భాష మీద గూడ పుస్తకాలు వేసింది.

3. తెలంగాణ మాండలికాలు - కావ్యప్రయోగాలు:

ఇది రవ్వా శ్రీహరి సార్ 1988ల వేసిన

పుస్తకం. ఇండ్స్ డరిడాపుల 300ల పదాలకు

ప్రయోగాలు చూయించిందు. భారతం మొదలుకొని గొప్పవి అని చేపే ఎన్నో పురాణాలు, కావ్యాలు, ప్రబంధాలల్ల ఉన్న తెలంగాణాల వాడుకంల ఉన్న మాటలు దొరుకవట్టి రాసిందు. ఇప్పుడు మనం మాండలికం అని పిలిచే పదాలు ఒకప్పుడు చక్కగ కావ్యాలల్ల ఉన్నాయి అనుటానికి ఈ వయ్యా మంచి ఆదరువు. ఇట్ల అన్ని మాటలకు ఒక్కొక్కడానికి ఎన్నో ఉధాహరణలు ఇచ్చిందు.

4. నల్లగొండ జిల్లా ప్రజల భాష :

1993ల వేసిన ఈ పుస్తకంల నల్లగొండ జిల్లా ప్రజల భాష తీరును శాస్త్రీయ పద్ధతిలో విశేషణ జేసింద్రు ఆచార్య రవ్వా శ్రీహరి సార్. ముఖ్యంగ ధ్వనుల మార్పులు, సంధి విధానం, విభక్తి ప్రత్యుధ్యాలు, క్రియా రూపాలు, అన్వేశణాలు, వాక్య నిర్మాణం గురించి చక్కటి వివరణ రాసిందు. ఆఖరుకు అనుబంధంల డెబ్బె దాక సామెతలు, 120 పదాలు - పద బంధాలకు అర్థాలు, మాండలికం అని చెప్పున్నప్పచేకి సాహిత్యంల ఉన్న కొన్ని కావ్య ప్రయోగాలు గూడ ఆధారాలతో సహ రాసిందు.

5. తెలంగాణ జాతీయాలు:

పూర్వ కరీంనగర్ జిల్లా రాయికల్ గ్రామానికి చెందిన వేముల

పెరుమాళ్ళ గారు ఈ సంకలన కర్త. ఆయన చెప్పుతన్నట్టు వాళ్ళ అవ్య జాతీయాలు సామెతలకు ఇసుళ్ళ పుట్టు అవడు అతనికి ఈ వయ్యా వేసేతందుకు ఉపారిచ్చింది. ఆమెనేగాక ఇంకెందరో పల్లెటూరోల్ల నుంచి పదాలు రాసుకొని దీన్ని తెచ్చిందు. దీంట్ల తెలంగాణ జాతీయాలు సామెతలు వల్మినన్ని ఉన్నాయి. నిజానికి జాతీయాలు అనేటివి ఒక భాష జాగీరు. మరే భాషలకు తీసుపోదామన్నా లొంగంలు. వాచ్యార్థంకంట లక్ష్మణార్థం వ్యంజనార్థం ముఖ్యమైనాయి. ఇగ సామెతలతే పోలిక, అనుభవం, జ్ఞానం ముఖ్యంగ ఉంటాయి. సామెతలు వాక్యం రూపంల, ప్రాస లక్ష్మణంతోని కూడుకొని ఉంటాయి. ఐతే ఈ వయ్యాల జాతీయాలు - సామెతలు కలిసి ఉన్నాయి. ఒక్కే దానికి ఉనకూడికి వివరాలు ప్రామాణిక భాషల రాసి ఉన్నది. ఇట్ల ప్రతి దానికి రాసుల్ దీనికి విలువచ్చింది. దీనిల వెయ్యికి మీద తెలంగాణ జాతీయాలు

అకారాది పద్ధతిల వేసిందు. అక్కడక్కడ మిగిలిన పేజీల జాగునగూడ సామెతలతోని నిమ్మిందు. ప్రతీ పేజీ కింద జాగల ఒక్కొక్క సామెతను ఇమ్మకుంట వచ్చిందు. ఇవి ఓదు వందలకు మీద ఉన్నాయి. అభరి పేజీల దగ్గరదగ్గర డెబ్బెదాక ధ్వన్యనుకరణ మాటలు వాటికి అర్థాలను ఇచ్చిందు. దీనిలో 265 పేజీలున్నాయి, ఇది 1998ల అచ్చెంది.

6. తెలంగాణ పద కోశం:

తెలంగాణ ప్రాంతంల ఉన్న ప్రజలు మాటల్లాడే మాటలను, ముచ్చట్లను, సామెతలను, జాతీయాలను కలిపి వేసిన పుస్తకం ఇది. 2003ల ఓదు వేల పదాలతోని 2010ల ఎనిమిది వేల పదాలతోని, 2016లో తొమ్మిది వేల పదాలతోని ఇప్పటిదాక మాడుసార్లు ముద్దెర్రింది ఈ వయ్యా. ముఖ్యంగ ఇది తెలంగాణ ఉద్యమం ప్రేరణతోని వచ్చింది. ఉద్యమ వేదికల మీద అవిష్కరించబడ్డది. తెలంగాణ భాష సాగునగల్దడనీ, సక్కటి అర్థంగల్లడనీ, నాద మాధుర్యం ఉన్నదనీ, నుడికారంతోటి నిండిందనీ, మూల ద్రావిడ భాషకు చాన దగ్గరి సంబంధం కలిగి ఉన్నదనే విషయాన్ని అనేక సభలల్ల ఈ సారు కుల్లం కుల్లం చేసి చెప్పిందు. భాష విషయంల కాళోజీ, జయ శంకర్ సార్ లెక్క తెలంగాణ ప్రజలల్ల ఒక సోయిని తీసుకు వచ్చిందు. అకారాది వరుసల వేసిన ఈ పదకోశంల తెలంగాణ జన జీవనంలోని సజీవ పదాలు, జాతీయాలు, సామెతలు ఉన్నాయి. కొన్ని వచన పుస్తకాల నుండి సేకరించినవిగూడ ఉన్నాయి. తెలంగాణ పదాలకు ప్రమాణ భాషల అర్థాలు, వివరణలు, పర్యాయ పదాలు, నానార్థాలు ఇచ్చిందు. అట్లనే మంచిగ అర్థమపుటానికి అక్కడక్కడ అర్థాలల్ల ఇంగ్లీషు పదాలుగూడ ఉన్నాయి. తెలంగాణ ముచ్చట్ల కల్పిపోయిన ఉర్ర, ఇంగ్లీషు పదాలకు అర్థాలున్నాయి. వేరే దేశాల పదాలన్నకాడ పర్సియన్, టిర్కీ, అరబిక్ అని వాటి పక్కన ప్రత్యేక అక్కరంతోని గుర్తు ఇచ్చిందు. ఇగ అంతట వాడుకంల ఉన్న తెలుగు పదాలను ఉన్న ఇయ్యక నికాల్ తెలంగాణ పదాలను ఇప్పుడు దీన్నిను గుణం.

డిస్ట్రిక్ట్ 170 పేజీలున్నయి.

7. ప్రాంతీయ మాండలిక పదకోశం:

ఇది సమాజంల ఉన్న భాషను పరిశీలించి సేకరించిన పదాలతోని తయారైంది. ఉత్తరాంధ్ర నుంచి విజయనగరం, మధ్యాంధ్ర నుంచి తూర్పుగోదావరి, తెలంగాణ నుంచి కరీంనగర్, రాయలసీమ నుంచి కడప, నెల్లూరు జిల్లా కేంద్రాలల్ల సేకరణ చేసిందు. దీనిని రెండు భాగాలుజేసి వేసిందు. మొదటి భాగంల 20 రకాలైన వర్గాల పదాలను, మధ్యాంధ్ర పదాలను ప్రమాణంగ తీసుకొని వాటికి ఉత్తరాంధ్ర, తెలంగాణ, రాయలసీమలల్ల ఉండే సమాన పదాలను ఇచ్చిందు. అటినుక అయి ప్రాంతాలకే పరిమితమైన పదాలను ప్రాంతీయ పదాల పేరుతోని పట్టికల వేసిందు. రెండో భాగంల మొత్తం పదాలకు పట్టికను ఇచ్చి అవి ఎక్కడెక్కడ వచ్చినయో ఆ కమ్ముల సంబుధును ఆ పదాల పక్షపాంటి ఇచ్చిందు. అన్ని ప్రాంతాలకు సంబంధించి పాదసూచికలో ఇచ్చిన పదాలన్ని కలిసి దగ్గరదగ్గర 3615 దాక ఉన్నయ్య.

డిస్ట్రిక్ట్ 104 పేజీలున్నయ్య.

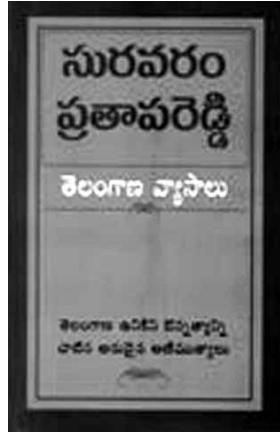
8. తెలంగాణ సామెతలు - జాతీయాలు:

తెలంగాణ ఉద్ఘాటన సందర్భేల వచ్చిన 88 పేజీల చిన్న పుస్తకం ఇది. దీనిల మొదట అకారాది క్రమంల దాదాపు 1400 సామెతలున్నయ్య. ఐతే ఇండ్స్ వాడిన భాష మన భాష కంటే ప్రమాణ భాషకు దగ్గరగ ఉన్నది. దీనిల వేసిన సామెతలుగూడ విద్యావంతుల వ్యవహారానికి దగ్గరగ ఉన్నయి. 21 పేజీలల్ల జాతీయాలనుగూడ చిన్నపాటి వివరణతోని ఇచ్చిందు. జాతీయాలు మాత్రం అచ్చంగా తెలంగాణ భాషలోనే ఇచ్చిందు. దీనిల ఇచ్చిన జాతీయాలు వేముల పెరుమాత్మక గారి తెలంగాణ జాతీయాల తోషులనె ఉన్నయ్య.

9. మాండలీకం - తెలంగాణ కుల వ్యక్తి పదకోశం:

సంపాదకులు చెప్పినట్టు ఇది గుంపు సంస్కరుదేరేసిన “కక్క సిద్ధి, ముల్చి సూర్య, పురుడు, ఇగురం, బేగరి మొదలైన ఎనిమిది కథల పుస్తకాలల్ల ఉన్న కుల వ్యక్తి పదాల్ని తీసి ఈ పుస్తకం వేసిందు. క్షేత్ర స్థాయిల వ్యక్తి పనులు చేసే కింది కులాల దగ్గరనే సంకరం కాని భాష ఉన్నదని దాన్ని రక్కించాలనే తపన దీంట్ల కనిపిస్తది. అట్టడుగు వర్గాల భాషా సక్కదనం దీస్త ఉన్నది. ముఖ్యంగ నల్గొండ ప్రాంత మాండలికం కనిపిస్తది. అకారాది క్రమంల వేసిన ఈ పదకోశంల ప్రతీ పదాన్ని వ్యాకరణ పరిభాషల, అంటే భాషా భాగాలు, పర్యాయ పదాలు, అన్యదేశ్యాలు, వ్యుత్పత్తులు, వచనాలు, వికృతులు ఇట్లా బాగ శ్రేమజేసి వర్గీకరించిందు. అందాద పదువేల పదాలకు, పదబంధాలకు అర్థాలు దీనిలోపట ఉన్నయ్య. అర్థాలు ప్రామాణికంల/ మాండలికంల ఉన్నయి. జాతీయాలు, సామెతలను ప్రత్యేకంగా ఎక్కడ చెప్పలేదు. దీండ్ల 162 పేజీలున్నయి.

10. అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర జిల్లాల జనపదాలు (మాండలికాలు) పదకోశము:

ఇది సమైక్య రాష్ట్రంలోని 23 జిల్లాల భాషను ఒక్కదగ్గర పోసిన పుస్తకం. అకారాది క్రమంల ఒక్కడ్వాళ్ల పదాన్ని ఇచ్చుకుంట దానికి గల అర్థాన్ని చూపిచుకుంట అది ఏ జిల్లాల వ్యవహారంల ఉన్నదో సంకీర్ణ అక్షరాలతోని ఇచ్చిందు. అట్లనే విశాఖ పట్టం, విజయనగరం జిల్లాల్ల కొండ, బంజారా ప్రాంతాల తెలుగు పదాలను, పి. యశోదా రెడ్డి కథల్ ఉన్న పదాలనుగూడ తీసు కున్నరు. మాండలికాలల్ల ఉన్న పేట సాదృశ్యాలను తులనాత్మకంగ పరిశోధన చేసుటానికి ఇది మంచిగ పనికస్తది. దీనిల కమ్ సే కమ్ ఐదు వెఱుల పదాలు ఉన్నయి. దీనిల 92 పేజీలున్నయి.

11. తెలంగాణ పలుకుబడులు సామెతలు:

దీంట్ల వ్యాకరణ పరిభాష తావు లేకుంట పదాలకు అర్థాలను సూటిగ ఇచ్చిందు. దరిద్రావుల 1500 పదాలు, 800దాక సామెత లున్నయి. 100 పేజీలున్నయి. పుస్తక సందర్భాన్ని గానీ, సేకరణ గురించి గానీ ఎసాంటి ముచ్చట ఇయ్యలేదు. పదాలన్నీ తెలంగాణ జన వ్యవహారం లోనివే. తెలంగాణలో కలిసిపోయన అన్యదేశ్యాలకుగూడ సూటిగ అర్థాలను ఇచ్చిందు. సామెతలు తెలంగాణ జనం వాడుకల ఉన్నవే ఐనపుటికీ కొన్ని ప్రమాణ భాషలో చలామణి అవుతున్నవి ఉన్నయ్య, అట్లనే సూక్తలు, సామెతల్ల వాడిన భాషగూడ ప్రమాణ భాషకు దగ్గరగ ఉన్నది. ఐనపుటికీ సంబురంగ ఎవ్వరు చెయ్యుని పనిని నెత్తిమీద వేసుకొని చేసినందుకు మొచ్చుకోవాలే.

12. తెలంగాణ శాస్త్రాలు:

క్షేత్ర స్థాయిల మూల వనరులను పరిశోధించి సమాచారాన్ని అచేసిన కోశమిది. ఇండ్ల ఉన్న సామెతలు నిజామాబాద్ ప్రాంతంల సేకరించివేసినయే గానీ తెలంగాణ అంతట వినిపిచేచియి గూడ ఉన్నయ్య. ఇది తెలంగాణ భాషల ఉండే ఒక్కటిరు ముచ్చటకు సాక్ష్యం గూడ. ఒక పరిశోధన ప్రణాళికను సిద్ధంజేసుకొని సేకర్తల సాయందీసుకొని 36 ప్రాంతాలల్ల 100కు మీద గ్రామాలల్ల తిరిగి సేకరించినయ్ ఈ సామెతలు. వివిధ రకాల వ్యత్తులు, కులాలు, మతాలకు చెందిన వ్యక్తుల నుంచి ఎదురుంగ ఉండి రాసుకున్నయి ఈ సామెతలు. 2004ల మొదలువెట్టిన ఈ పెద్దపని 2016ల ఎన్నో తిప్పులుపడి పుస్తకంగ వేసింది ఈ పుస్తకం. దీండ్ల మొదటి భాగంల ప్రకటించిన తెలంగాణ సామెతలు మెత్తం 2131. వీటన్నిటిని కాలం ప్రకారం ఏర్పడ్డ రకరకాల సామాజిక దశలను ఆధారంజేసుకొని, విషయాన్ని మనుసులవెట్టుకొని 8 విభాగాలు చేసి చూపిందు. ఈ ప్రాంతంల వ్యవహారంల ఉన్నమరాలీ, కన్నడ, లంబాడి, ఉర్దూ సామెతలు కూడా దీనిల వేసుడు గొప్ప పని. అట్లనే ఈ బహుభాషల సామెతలకు ఆ భాషల్ల, తెలుగుల, ఇంగ్లీషుల పలికేతుగు వాటికి తెలుగు అనువాదాల జోడించిన అనుబంధం ఉన్నది. ఇది ఎన్న పులైందలవడితే తయారైందో మరి. ఈ ఇతర భాషల ఉన్న సామెతలు 530 ఉన్నయ్య. వీటిలో ఎక్కువులకు ఎక్కువు మరాలీ

అటెనుక అత్యధిక సంఖ్యల ఉర్రూ సామెతలున్నయి. తులనాత్మక పరిశోధన చేసుటానికిగూడ ఇది మంచిగ అక్కరుకు వస్తది. ఈ పుస్తకంల అన్ని సామెతలకు వరుసవెళ్లి ఒంట్లను ఇచ్చుడు విశేషం.

13. గుమ్మి: ఈ రచయిత తను తెలంగాణ భాషల చేసిన అనేక రచనల ఆధారంజేసుకొని, తన చిన్ననాటి నుండి మాటల్లాడిన భాషను యాదికిడేచ్చుకొని, వేరేవాళ్ల రాసిన రచనలు, సంభాషణల ఆధారంగ ఈ పుస్తకాన్ని ప్రకటించిందు. దీనిల తెలంగాణ వాడుక భాషా పలుకులు దరిదాపుగ 7500 వరకు అర్ధాలతోని ఆకారాది క్రమంల ఉన్నయి. అట్లనే అందాద 1500దాక సామెతలు, పదబంధాలకు అర్ధాలు, వివరణలు ఇచ్చిందు. తెలంగాణ సమాజంల ఉన్న దేవతలు, కులాలు, ఇతర భాషల పదాలు, అటులు, జిల్లాల పదాలు, చేపలు, ఎడ్డులు, వడ్డులు, కూరగాయలు, క్రియా రసాయాలకు సంబంధించిన మరో 1000 పదాలు అర్ధాలు లేకుండగూడ ఇచ్చిందు. ఈ పదాల సేకరణ 2003ల మొదలైంది. 2016ల పుస్తకంగ వచ్చింది. భవిష్యత్ ల పదాల సేకరణకు చెయ్యువలసిన విధి విధానాలను కూడా రచయిత ప్రకటించిందు. లక్ష పదాలతోని బృహన్నిఫుంటువు తయారు చెయ్యాల్సునే ఆలోచన ఉన్నట్టుగూడ ఈ పుస్తకంల రాసిందు.

14. పామర సంస్కృతం:

ఈ పుస్తకంల ఉన్న పదాల సేకరణ 1950 నుండి 1960 దాక జరిగింది. దీనిల ఉన్న పదాలన్నిటినీ వ్యాకరణ పరిభాషల వర్గీకరణజేసిందు. ఎంత లేదన్నా 7500 పదాలకు పైగా అర్ధాలు, పర్యాయ పదాలు, నానార్థాలు, కావ్య ప్రయోగాలు, అక్కడక్కడ రూప నిష్పాదనలు, వివరణలు ఉన్నయి. అట్లనే జానపదులు గుర్తువట్టిన సుమారు 200 పట్లు పేర్లు, 200 జంట పదాలు, 50 అంగ వికారాలు, 200 భాషీయాలు, 120 జాతీయాలు, 100 న్యాయాలు, 30 ఆమ్రేదితాలకు అర్ధాలు వివరణలు ఉన్నయి. వతన్ దార్ఢ కట్టడులు, పరి కల్లం కట్టడులు ఉన్నయి. ఇది ప్రామాణిక నిఘంటువు తరఫోల వేసిందు. దీనిలోని పదాలన్ని పాలమూర్తా ప్రాంతానికి సంబంధించినవి ఐనప్పటికే తెలంగాణ జన వ్యవహారంలో ఉ

కొత్త జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్ర వ్యాసాలకు అపోసినం

తెలంగాణలో కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాల నేపథ్యంలో జిల్లాల చరిత్రను తిరిగి లిఖించుకోవాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. వివిధ కారణాల వల్ల మరుగున పడిన విశేషాలన్నే ఈ సందర్భంగా వెలుగులోకి వచ్చే అవకాశం ఉంది. ఈ నేపథ్యంలో ఆయా జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్రపై వ్యాసాలను దక్కన్లుయండ్ మానవత్రికకు వంపించాల్సిందిగా కోరుతున్నాం.

మీ వ్యాసాలను

E-mail:deccanlandindia@gmail.comకు పంపించవచ్చు

నుయే. అన్న దేశ్యాలల్ల తుర్ట్ అరబ్బీ, పార్టీ పదాలన్నిటినీ ఉర్రాగానే సూచించడం జరిగింది. సంస్కృత, ఇంగ్లీష్ పదాలను ప్రత్యేకంగా చూచిచ్చిందు.

పై పుస్తకాలల్ల రెండు మాత్రం సర్వారు సంస్కృత ఐలుగు అకాడమి వేసింది. మిగిలినయ్యీ భాష మీద పాపరంతోని వ్యక్తులు కష్టపడి వేసినట్టు. ఒక్కొక్క పదాన్ని ఏరి వాటిని ఆకారాది క్రమంలో తయారుజేసి అర్ధాలు రాసి పుస్తకాలు వేసుడంటే సామాన్యంగారు. అట్లనే, వీళ్లందరు కొన్ని సంపత్తులు తపనవడి, శక్తిజాలక ఎన్నో సార్లు వాయిదాలు ఏనుకొని, పానంగొట్టుకోని భాషను కాపాడుకోవాల్ని పుస్తకాలువేసిందు. తమకు తోచిన పద్ధతిల ముందు తరాల వారికి దాని సాగనును, గొప్పవానినీ అందియ్యాల్ని సేకర్తలు చేసిన కృషి ఒడువనిదంగని ముఖ్యం. అయితే వీటిల ఎక్కువ సల్లగొండ, కరీంసగర్, మహబూబ్ నగర్, నిజామాబాద్ ప్రాంతాలనుంచి సేకరించిన పదాలు ఉన్నయి. మిగతా ప్రాంతాల పదాలను కూడా కలుపుకుంటే సమగ్ర నిఘంటు నిర్మాణం చేయచ్చు.

ఈ మధ్య తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం తెలంగాణ నిఘంటువును లక్ష పదాలతోని వెయ్యునున్నట్టు ప్రకటించింది. ఐతే, అది ఒక్క సంపత్తురంల రెండు సంపత్తులాలల్ల ఒడిశే పనిగారు. ఆగం పనికి రాదు. ముందుగ ఇప్పటి పదకు వచ్చిన వాటిల ఉన్న పదాలతోని ఒక నిఘంటువు తయారుజేసి వెయ్యు చ్చు. ఇంక ఆ తర్వాత తెలంగాణ భాష నిర్మాణంల భాగంగ ఇది పదకు చేసినోళ్ళ కృషిని గుర్తించి వాళ్ళ సహకారం తీసుకోవాలె. ఇప్పుడు వ్యవహారంల ఉన్న తెలంగాణ పదాలకు తెలంగాణ ప్రాచీన సాహిత్యంల ఉన్న కావ్య ప్రయోగాలను గుర్తించాలి. ఇట్లాంటి పనిని ఆచార్య రప్పు శ్రీహరి గారు, డా. కపిలవాయి లింగమూర్తి గారు, డా. నలిమెల భాసుర్ గారు, కాలువ మల్లయ్య గార్లు చేసిందు. ఇంకా ఎందరో బయటికి రాని వాళ్ళగూడ ఉండవచ్చు. తెలంగాణ భాషల వచ్చిన పాటలు, కవిత్వం, నవలలు, కథలు, రకరకాల పుత్రికలు వచ్చిన కథనాలు సేకరించాలి. తెలంగాణ పదాలు, పలుకుబడులు, జాతీయాలు, సామెతల కోసం అన్ని రకాల రాత వనరులను పరిశోధించాలి. జానపద సాహిత్యంల జనపదం ఉన్న మౌలిక భాష కోసం సేకర్తలను నియమించి సజీవ భాషను సేకరించాలి. తెలుగు అకాడమీ గతంల వేసిన వ్యత్పి పదకోశాలు, జిల్లా వారీ సంచికలనుంచి కావల్సిన సమాచారం సేకరించాలి. తెలంగాణ భాష అచ్చ తెలుగుకు, మూల ద్రావిడానికి దగ్గరగ ఉన్న విషయాన్ని భాషా శాస్త్ర దృష్టితో పరిశోధించాలి. పద పరిణామ చరిత్రను, వ్యవహారాలను, నానార్థాలు, పర్యాయ పదాలు, ఇతర భాషా పదాలను విశేషాలతో సహ అచ్చువేసుటానికి దీర్ఘ కాలిక ప్రణాళికతోని అంచెల వారీగ ముందుకు వెళ్లాలె.

-బుర్ర వెంకటేశ్వరర్లు, m : 9491598040

e : venkateshwarluboorla500@gmail.com

విస్తరణపద్ధంలో తెలుగు యూనివర్సిటీ ఇంటర్వెంట్

విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులు ఆచార్య ఎస్వీ సత్యనారాయణతో ఇంటర్వెంట్

తెలుగు సాహితీరంగంలో పరిచయం అవసరం లేని వ్యక్తుల్లో ప్రాఫెసర్ ఎస్వీ సత్యనారాయణ ఒకరు. 2016 జూలై 25న ఆయన తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షులుగా పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించారు. పదివేసు నెలల కాలంలోనే ఆయన యూనివర్సిటీలో విషాధుత్తుక మార్పులకు శ్రీకారం చుట్టరు. ఆయన సారథ్యంలో తెలుగు యూనివర్సిటీ విస్తరణ పథంలో, ప్రగతిపథంలో పయనిస్తోంది. కొత్తహంగులు అద్భుకుంటోంది. ఈ నేపథ్యంలో ఆయనతో ఎస్వీ సత్యనారాయణతో ఓ చిన్న ముచ్చట.

× × ×

ప్ర: తెలుగు యూనివర్సిటీ పదో శైఖర్లో ఉంది కదా.... విభజన పూర్తి అయిందా ? కాకుంటే ఏ దశలో ఉంది ?

ఎస్వీ: తెలుగు యూనివర్సిటీ విభజన ప్రక్రియ ఇంకా పూర్తి కాలేదు. ఇదిపురు పూర్తిగా రెండు రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాల చేతుల్లో ఉంది. విభజన పూర్తికానందు వల్లే యూనివర్సిటీ ఇంకా పొట్టి శ్రీరావులు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం పేరుతోనే ఉంది. విభజన ప్రక్రియ పూర్తి అయితే యూనివర్సిటీ పేరు మారే అవకాశం ఉంది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని సిబ్బందికి అక్కడి ప్రభుత్వం వేతనాలు ఇస్తున్నా, హైదరాబాద్, వరంగల్లోని ఆంధ్ర సిబ్బందికి తెలంగాణ ప్రభుత్వమే ఇస్తోంది.

ప్ర: కొత్తగా ఏవైనా కోర్సులు ప్రవేశపెడుతున్నారా?

ఎస్వీ: పచేషింది యోగాలో డిప్లోమా ప్రవేశపెడుతున్నాం. డి.లిట్ కూడా ప్రవేశపెట్టేందుకు యోచిస్తున్నాం. డి.లిట్ ఇప్పటి పరకూ తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో లేదు. మద్రాస్ యూనివర్సిటీ లాంటి కొన్ని యూనివర్సిటీల్లో ఇది ఉంది. పిచోవ్.డి.ప్రార్థన చేసిన తరువాత పదేళ్ళకు డి.లిట్ కోర్సు చేయవచ్చి. ఈ పదేళ్ళ కాలంలో కూడా పరిశోధన రంగంలో చురుగ్గా ఉన్న వారే ఈ కోర్సు చేసేందుకు అర్థులు.

ప్ర: పుస్తక విక్రయాల గురించి....

ఎస్వీ: నూతన పుస్తక విక్రయికెంద్రాన్ని సెప్టెంబర్ ను ప్రారంభించాం. నాలుగు నెలల వ్యవధిలోనే దాన్ని నిర్మించాం.

ప్ర: భవనాలకు నంబందించి కొత్త నిర్మాణాలు ఏవైనా చేపట్టనున్నారా?

ఎస్వీ: ప్రస్తుతం ఉన్న పార్టీంగ్ ప్లేస్‌లో ఓ పెన్ ఎయిర్ అడిటోరియం నిర్మించలిచాం. ప్రస్తుతం రెండు భవనాలకు మధ్యలో ఉన్న

ప్లాంలో ఆప్టివిష్ట్రైట్ విల్హింగ్, దాన్సై బాలికల పసతి గృహం నిర్మిస్తాం. విద్యానగర్ లో బాలుర నూతన పసతి గృహం నిర్మిస్తాం.

ప్ర: యూనివర్సిటీ లైబ్రరీ గురించి....?

ఎస్వీ: లైబ్రరీని ఆధునికీకరిస్తున్నాం. డిజిటలైజ్ చేసే యోచన ఉంది.

ప్ర: వివిధ విభాగాల పనితీరు గురించి....

ఎస్వీ: నేను పదవీబాధ్యతలు స్వీకరించిన తరువాత అన్ని విభాగాలు కూడా చక్కనా పని చేస్తున్నాయి. నేను బాధ్యతలు చెప్పగానే హలో విద్యార్థి - చలో క్లాస్‌రూమ్ నినాదం ఇచ్చాను. దానికి మంచి స్పందన వచ్చింది. హజరు శాతం పెరిగింది. తరగతుల్లో హజరు పెరిగేందుకు వీలుగా హస్టల్ విద్యార్థులకు మధ్యహార్షం భోజనం నాంపల్లిలోనే ఏర్పాటు చేశాం.

ప్ర: పాలనాపరమైన సంస్కరణల గురించి....

ఎస్వీ: పాలనాపరమైన సంస్కరణలు చేపట్టాం. ఒకే విభాగంలో దీర్ఘకాలం పని చేస్తున్న సిబ్బందిని ఇతర విభాగాలకు బదిలీ చేశాం. తద్వా వారిలో బహుముఖీయమైన ప్రతిభను పెంచుకునే అవకాశం కలుగుతున్నది.

అకడమిక్ కేలండర్ నిర్వహణకు ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నాం. నూతన ప్రవేశాలు మొదలుకొని కళాశాల చివరి పనిదినం దాకా ఇతర యూనివర్సిటీలతో నమానమైన అకడమిక్ కేలండర్ రూపొదించుకొని అమలు చేస్తున్నాం. ఇంటర్వుల్ అసైన్సెమెంట్, సెమిప్లాట్, పరీక్షలు, ఫలితాలు లాంటివి ముందుగా నిర్దేశించుకున్న తేదీల్లోగా హర్షయ్యేలా చూస్తున్నాం. అనివార్య కారణాలు ఉంటే తప్ప అంతా కూడా అకడమిక్ కేలండర్ ప్రకారం పూర్తి అయ్యేలా చూస్తున్నాం. సీనియర్ అధ్యాపకులు గతంలో పరీక్షల నిర్వహణలో పెద్దా శ్రద్ధాసంక్తులు కనబరిచే వారు కాదు. ఇప్పుడు మాత్రం ఆ పరిస్థితి మారింది.

ప్ర: ప్రజలతో మరింతగా మమేకమయ్యేందుకు ఏవైనా చర్యలు తీసుకున్నారా?

ఎస్వీ: అధ్యాపకులు గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంత యువజన సంఘాలు, భజన మండళు వద్దకు వెళ్ళి వారికి జానపద కళల్లో శిక్షణ ఇవ్వడం ప్రారంభించారు. కోలాటం, జడ కోలాటం, చిరుతల వంటి వాటిల్లో శిక్షణ మండళ్ళ కార్యాలయాలు, ఆలయాల

వద్ద శిక్షణ ఇస్తున్నారు. ఈ విధంగా కొన్ని వందల మంది శిక్షణ పొందారు.

ప్ర: దేశవిదేశాల్లో తెలంగాణ భాషకు ప్రాచుర్యం కల్పించేందుకు తీసుకుంటున్న చర్యలు....?

ఎస్స్: దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో, విదేశాల్లో కూడా విశ్వ విద్యాలయం ప్రచురించిన పుస్తకాలను తెలుగు వాచకాలుగా ఉపయోగిస్తున్నారు. నవోదయ విద్యాకేంద్రాల్లో కూడా వీటి వాడకం కొనసాగుతున్నది. అమెరికా, మలేషియా, మారిఫన్ వంటి దేశాల్లో కూడా ‘మన బడి’ అనే కార్బూకమం ద్వారా అక్కడి తెలుగు వారి పిల్లలకు తెలుగు భాష నేర్చించేందుకు కృషి జరుగుతోంది. కొత్తగా తెలంగాణ సాంస్కృతిక కేంద్రం నెలకొల్పాము. ఏకభారతీ - ట్రేష్ట్ భారతీ అనే కేంద్రప్రభుత్వ కార్బూకమంలో భాగగంగా మరి కొన్ని కార్బూకమాలు చేపట్టాము. వీటికి కొన్ని నిధులను రాష్ట్ర భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సమకారుస్తుంది. హర్యానా-తెలంగాణ ప్రభుత్వాల మధ్య కుదిని అవగాహన ఒప్పందం మేరకు హర్యానా నుంచి 20 మందితో కూడిన కళాకారుల బృందం తెలుగు యూనివర్సిటీకి వచ్చింది. గేతా సందేశం పేరిట ఒక గంట పాటు ప్రదర్శన నిర్వహించింది. ఇదే కార్బూకమం కింద 100 తెలుగు సామెతలు, 100 వాక్యాలను అనువదించి ఒక పుస్తకాన్ని ముద్రిస్తున్నాం. ప్రస్తుతం ఇది తుది దశలో ఉంది. తెలంగాణపై

అవగాహన కల్పించేందుకు 100 క్లిష్ట్ ప్రత్యులను తయారు చేసి సమాధానాలు జోడించి హిందీ లోకి అనువదించి హర్యానా ప్రజలకు అనువదించబోతున్నాం.

జతర ముఖ్యాంశాలు:

- ప్రపంచ తెలుగుమహాసభల తరువాత 10 మంది కవుల బృందాన్ని హర్యానాకు తీసుకోళ్ళబోతున్నాం.
- తెలంగాణ భాషలో వెలువదే రచనలకు ఆర్థిక సహకారం అందిస్తున్నాం.
- తెలుగు భాష బృహత్ నిఘంటువుకు రూపకల్పన చేస్తున్నాం.
- యూనివర్సిటీలో పరిశేధన ప్రమాణాలు మెరుగుపరిచేందుకు వీసి నేత్తుత్వంలో ప్రత్యుత్త పర్యవేక్షణ
- వివిధ మౌలిక వసతుల కల్పనకు ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నాం.
- డిసెంబర్ 2న వ్యవసాయక దినోత్సవ ఏర్పాటుకు సన్నాహలు
- ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో క్రియాశీలకంగా వ్యవహారించ నున్నాం. కొన్ని సదస్సులు తెలుగు యూనివర్సిటీ ప్రాంగణంలో జరుగుతాయి. మహాసభలను పురస్కరించుకొని ప్రత్యేక సంచిక తీసుకువస్తున్నాం.
- డిసెంబర్లో స్నేతకోత్సవం నిర్వహించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాం.

- నద్ద వంశీమోహన్

m : 9848902520

e : vamsiglobal@gmail.com

సాహితీవేత్తల స్వందనలు

- ప్రపంచ భాషలలో కెల్లా గొప్పగా అనిపించి, త్రావ్యంగా వినిపించే భాష తెలుగు. ఆంద్రం వల్ల తెలుగువాడకం తగ్గినా మాతృభాషను కాపాడుకోకపాతో మనుగడ ఉండదు. భాషా పరిరక్షణ అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతూ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు భాషాభాసులను ఆకట్టుకోవాలి.
- ఆక్షరజ్ఞానమై, వాచికష్టై నిరంతరం వెలిగే అందల పెస్తిథి తెలుగు. మమకారపు రంగలింపు తెలుగు. సాహితీ దిగ్దుజాలు కావ్యాలై అలరాలిన క్షేత్రం తెలుగు. అంతటా తెలుగు బాపుటా ఎగరాలి. తెలుగును వెలిగించే బిశగా జరగనస్త ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు చిగ్గిజయం పాండాలి. జయోస్తు!!
- అన్ని భావాలను అద్భుతంగా చెప్పగలిగే సాకర్మమున్న భాష తెలుగు. మాత్రాన, పాత్రాన్ని జనరంజికంగా నిలవగలిగే భాష తెలుగు. ఇవాళ తెలుగును అంతలించిపోకుండా కాపాడేందుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను గొప్ప సంకల్పంతో నిర్మిశాంచేందుకు పూనుకోవడం హర్షణీయం. ప్రతి ఇంటి గడపా తెలుగు భాషా పరిరక్షణకు వేచిక కావాలి. - కందికొండ, సినీ గేయ రచయిత
- సులభంగా అందలినీ ఆకట్టుకునే భాష తెలుగు. ఉపయోగంలో లేకుంటే ఏ భాష మనుగడకైనా ఇబ్బందే కలుగుతుంది. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల నేపథ్యంలో ప్రతి ఒక్కరూ మాతృభాషా పరిరక్షణకు, అభివృద్ధికి, ఆధునికరణకు పూనుకోవాలి.
- అంపశయ్య నవీన్, కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత - భాషల్లో ఉన్న వశ్వై తరగాని వెలుగే తెలుగు. మాధుర్యంగా సాగిపోయే భాష. జూతికి జీవగర్భ భాషనుకుంటే ఆ బిశగా మొదటి క్రమంలో జీవద్యాప్గా తెలుగును చెప్పుకోవాలి. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సంకల్పం భాష, చలిత్, సంస్కృతుల పరిరక్షణ. ఆ గొప్ప పండగ తెలంగాణ నడిబొడ్డులో జరగడం ఎంతో విశేషం. - ప్రో. కోవెల సుప్రసన్నాభార్థ, పూర్వాధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం

తొలితరం తెలంగాణ కథా కిరణం ‘కాంచనపల్లి’

కాంచనపల్లి ఒక వ్యక్తి కాదు, గొప్ప మానవతా శక్తి నల్లగొండ సాహితీ లోకానికి ఆయనోక శిఖరం. కాంచనపల్లి జీవితమంటే నల్లగొండ చరిత్రే. తెలంగాణ ప్రతిఘటనా చైతన్యాన్ని తన నవలల్లో, ప్రతిబింబించిన వట్టికోట ఆజ్ఞార్ స్వామి, తెలంగాణ వైతాళికులైన కొమురాజు ప్రజాకవి సుద్రాల హనుమంతు, గ్రంథాలయోద్యమానికి నీడనిచ్చిన రావిచెట్టు రంగారావు, తెలంగాణలో పత్రికా రంగానికి పునాదులు వేసిన షబ్దానీసు వెంకట నర్సింహరావు, దిగంబర కవితోద్యమానికి సాహిత్యాన్ని అయిధంగా ఉపయోగించిన చెరబండరాజు, నిఖిలేశ్వర్ల తర్వాత చెప్పుకోదగిన వ్యక్తి కాంచనపల్లి చిన వెంకటరామారావు.

తెలంగాణ విముక్తి ఉద్యమంలో ప్రముఖ పాత్ర పోషించిన కాంచనపల్లి, కవిగా, కథకుడిగా, విమర్శకుడిగా, సాహితీవేత్తగా, న్యాయవాదిగా, కార్యకర్తగా, పత్రికా సంపాదకుడిగా, శాసనసభ్యులుగా సుప్రసిద్ధులు. ఆధునికయుగంలో షబ్దానీసు మైలురాయి లాంటి వాడైతే అభ్యదయ యుగంలో కాంచనపల్లి ఒక మైలురాయి అని చెప్పుకోవచ్చ. దాశరథి, వట్టికోటల తర్వాత స్థానం కాంచనపల్లికి దక్కింది.

న్యాయవాద వ్యక్తి: 1942లో ‘లా’ పట్టాను పొంది నల్లగొండలో వకాలత్ ప్రారంభించినారు కాంచనపల్లి, మూడవ ఆంధ్ర మహాసభ అధ్యక్షుడు, న్యాయవాది పులిజాల వెంకట రంగారావు వద్ద జూనియర్గా చేరారు. ఆనాడు తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొని ఉరి శిక్షకు గురైన నల్ల నర్సింహులు, బాల నిందితుడుగా జైల్లో మగ్గిన ఎరబోతు రాంరెడ్డి తదితర కామ్మెడ్డ తరఫున కాంచనపల్లి వాదించినారు. శాసనసభ్యుడిగా పదవి కాలం పూర్తయిన తర్వాత కూడా న్యాయవాద వ్యక్తిలో స్థిరపడాలని నిర్ణయించుకున్నారు. వామపక్ష ఉద్యమంతో, ముహేకమైన న్యాయ వాదులు అతి తక్కువగా ఉన్న రోజుల్లో, కాంచనపల్లి న్యాయవాద వ్యక్తిలో స్థిరపడడం ప్రార్థికి, ప్రజలకు ఎంతో మేలు చేసింది. నల్లగొండ జిల్లా వ్యాప్తంగా కోర్టు కేసుల్లో ఇరుక్కున్న ఉన్న వేలాది మంది తెలంగాణా సాయుధ రైతాంగ పోరాట యోధుల పక్షాన న్యాయస్థానాల్లో వాదించారు కాంచనపల్లి. తమ వాదనా పటిమతో అనేక మంది వీరులకు ఉరిశిక్క పడకుండా, జైలుశిక్కలు పడకుండా కేసుల్లో విజయాన్ని సాధించారు.

భా స్వామ్య వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా, దోషిదీకి వ్యతిరేకంగా, పేద ప్రజలపై దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా, కాంచనపల్లి ఒక నిబధ్న న్యాయవాదిగా జీవితాంతం నిలబడ్డారు. అమాయక గ్రామీణ ప్రజల పక్షాన, వ్యవసాయ కార్పుకుల పక్షాన, పేద రైతాంగం పక్షాన న్యాయస్థానంలో బలమైన గొంతును వినిపించారు కాంచనపల్లి.

‘అన్యాయం’ పక్షాన వినాదు వకాల్ పుచ్చుకోరాదన్న నియమాన్ని జీవితాంతం పాటించిన నిష్పత్తిక న్యాయవాదిగా జిల్లాలో పేరు సంపాదించారు. వ్యతిశీత్యా న్యాయవాద ధర్మాన్ని ఎంత నియమ బద్ధంగా గడిపారో, ఉద్యమ రిత్యా నల్లగొండ జిల్లాలో తలెత్తిన అన్ని ఉద్యమాలకూ ఆయన పైద దిక్కుగా నిలిచారు. అటు న్యాయవాద వ్యక్తికి, ఇటు సాహితీ ప్రవృత్తికి న్యాయం చేకూర్చడం కాంచనపల్లి విశిష్ట వ్యక్తిత్వానికి నిదర్శనం.

రాజకీయ జీవితం:

అప్పటి రాజకీయ పరిస్థితుల్లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యులై ఎన్నో నిర్వంధ విధానాలను ఎదుర్కొన్నారు కాంచనపల్లి, 1947లో పోలీసు నిర్వందానికి గురికాకుండా రహస్య జీవితంలో ఉండి 1948లో అరెస్టు

కాబడి 1950 దాకా జైలు జీవితం గడిపిన ఉద్యమశీలి.

తెలంగాణ సాయుధ పోరాట కాలంలో కృష్ణ జిల్లా రామాపురం గ్రామంలో అరెస్టులై కడలూరు, రాయవెల్లూరు, వరంగల్ జైల్లలో ఏడాది శిక్షను అనుభవించారు. 1965లో మళ్ళీ అరెస్టులై నెలల తర్వాత విదుదలైనారు.

1952లో మొదటి సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో నల్లగొండ జిల్లా చినకొండూరు నియోజకవర్గం నుంచి శాసన సభ్యునిగా పి.డి.ఎఫ్. తరపున ఎన్నికైనారు. శాసనసభా పక్ష ఉపసాయుకునిగా పనిచేశారు. 1952 నుండి 1957 వరకు బార్దుల రామకృష్ణరావు మంత్రి వర్గంలో శాసన సభ్యులుగా పని చేసిన కాంచనపల్లి 1957 తర్వాత అనేక ప్రభీపజ్ఞాసంఘాలలో పనిచేశారు. 1962 నుండి 64 వరకు నల్లగొండ పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షులుగా, జిల్లా సహకార మార్కెటీంగ్ డ్రెర్టెర్కోగా ఉన్నత పదవుల్లో కొనసాగారు.

రాజకీయాలంటే ఎంత ఇష్టమో, సాహిత్యం అన్నా అంత ఇష్టం. అభ్యదయ రచయితల సంఘం ముఖ్యుల్లో ఒకరు. రాష్ట్ర పోర హక్కుల కమిటీ సభ్యులు శ్రావిక వర్గ రాజకీయాలు ఏనాదో వంట బట్టించుకున్నారు కాంచనపల్లి. రాజకీయాల్లో కూడా గొప్ప అనుభవజ్ఞులుగా మనకు కన్నిస్తారు.

జిల్లా రచయితల సంఘం అధ్యక్షులు

నల్లగొండలో ఏర్పడిన ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు నిర్వహించిన సభలకు కాంచనపల్లి అధ్యక్షత వహించి ఘనంగా జిల్లాపించారు. ఆ తర్వాత కాంచనపల్లి యువరచయితల సంఘం అధ్యక్షులుగా వుండి 1960లో జిల్లా యువరచయితల మహాసభలను ఘనంగా నిర్వహించినారు. ఆ తర్వాత పూర్తి కాలం జిల్లా రచయితల సంఘాధ్యక్షులుగా గనే కొనసాగారు. ఏరీ అధ్వర్యంలో ఎన్నో గ్రంథావిష్యరణ సభలు, సాహితీ సదస్యులు, సాహితీ సంస్ల సాహిత్య కార్యక్రమాలైన్నారు.

కన్నుల వండువగా జరిగాయి. నల్గొండ జిల్లా రచయితల సంఘాన్ని స్థాపించి దానికి అధ్యక్షులుగా వుండి మూడుసార్లు 1970, 1974, 1983 ఏప్రిల్, 8, 9, 10 తేదీలలో జిల్లా మహాసభలను దిగ్బ్రజయంగా జరిపి సాహిత్య చైతన్యాన్ని కలిగించిన ఘనత కాంచనపల్లికి దక్కింది. అందుకే ఆయన్ని జిల్లాలోని సాహిత్య సంస్థలకు పెద్ద దిక్కులంటి వారని, సాహిత్య రంగంలో భీష్మని లాంటి వారని కొనియాడుతుంటారు. వందల కౌద్ది కవులను, రచయితలను, కథకులను, నవలాకారులను ప్రోత్సహించిన గొప్ప సాహితీవేత్త.

పత్రికా సంపాదకుడు

ఆ రోజుల్లో కాంచనపల్లి లిఫీతమాన పత్రికను కొంత కాలం నడిపారు. గోల్కూండ, శోభ, నీలగిరి, తెలంగాణ, ప్రజారక్తి, విశాలాంధ్ర, అభ్యుదయ, ఆంధ్రభాషా, భారతి వంటి పేరున్న పత్రికలలో కాంచనపల్లి కథలు, కవితలు, వ్యాసాలు, పుస్తక సమీక్షలు ప్రమరించబడ్డాయి. నల్గొండ సాహితీ మిత్రుల అధ్వర్యంలో 1972లో వెలువడిన దర్శణం సాహితీ త్రైమాన పత్రికకు కాంచనపల్లి సంపాదకులుగా పనిచేశారు. ఇందులో కవితలు, పద్మలు, గేయాలు, వ్యాసాలు, గ్రంథ సమీక్షలు వచ్చాయి. యువ రచయితల సమితి పక్షాన కాంచనపల్లి సంపాదక్తుంటో మాలిక, దర్శణం, సమర్పణ కథా సంకలనాలు, సైరన్, సంఘర్షణ కవితా సంకలనాలు వెలువడ్డాయి.

ఆనాడు సమగ్రంగా ఉన్న జిల్లా సాహిత్య చరిత్రను ప్రాయిదానికి ఎవరూ ముందుకు రాకపోతే కాంచనపల్లి పూనుకొని అజ్ఞాతంగా వున్న కవుల గురించి, మరుగునపడిన సంస్థల గురించి, జిల్లా రచయితల సమగ్ర సమాచారాన్ని అందించినారు.

నల్గొండ జిల్లా రచయితల మూడవ మహాసభల సావనీర్ లో కాంచనపల్లి వ్యాసం “సాహిత్య వ్యవసాయంలో నల్గొండ జిల్లా కృషి” అచ్చుయింది.

కథారచయితగా కాంచనపల్లి

కాంచనపల్లి కవిగా కన్న కథారచయితగా గొప్పవారు. తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాట నేపథ్యంలో, వామపక్ష ఉద్యమ చైతన్యంతో కథలు రాశారు. ఎంత గొప్ప రచయితో అంత గొప్ప మనిషి తొమ్మిది కథలున్న “మన ఊర్చో కూడానా?” కథల సంపుటిని 1973లో అరసం ప్రచరించింది. ఇందులో ఆరు కథలు 1940లో రాసినవి కాగా మిగిలిన మూడు కథలు మాత్రం 1972లో రాసినవి.

అవి

- మన వూర్చో కూడానా?
- ఆకలి
- చెరువొడ్డున

- మీటింగు ముగిసింది
- దావతు
- బోడి బట్టె
- ఆదనంకోత
- ప్రమోషన్
- జై తెలంగాణ! జై ఆంధ్రా !!

ఇందులోని, కథలన్నీ తెలంగాణ పల్ళటూర్లలోని హృదాల వ్యవస్థ స్వరూపాన్ని, ఆనాటి పరిస్థితులను కండ్డకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినవే. కాంచనపల్లి చేయి తిరిగిన కథకుడుగా, తెలంగాణ గ్రిపంచదగ్గ తొలి తరం కథకుల్లో ఒకరుగా మనం చెప్పుకోవచ్చును. తెలంగాణ సాయుధ పోరాటనేపథ్యం వెళ్లి చాకిరి, జాగిర్ధారి, జమీందారి విధానాన్ని, పీడనను తొలగించడం, భూపంపక సమస్య, దానికి పరిష్కార మార్గాలను చూపడం, 1969 నాటి తెలంగాణ ఉద్యుమ స్థితిగతులను చిత్రించడం ఇందులోని ప్రధాన ఘట్టాలు.

1. ‘మన ఊర్చో కూడానా?’ కథలో ఒక గ్రామంలో దొరల దౌర్జన్యాన్నికి వ్యతిరేకంగా ప్రజలు సంఘటి తమ్ము పోరాదాలని నిర్దయించుకోవడం ప్రధాన ఇతివ్యతించడం. ఈ తిరుగుబాటు మన ఊర్చో కూడా ప్రారంభ మయిందా! అని దొరమనుపులు ఖంగుతినటంతో ఈ కథ ముగుస్తుంది.

- చెరువొడ్డును’ అన్న కథలో చెరువలో కౌద్ది నీళ్ళే ఉన్న అందులో మూడొంతుల నీళ్ళు దొర పొలానికి వెళ్లే మిగతా రైతుల పొలాల గతేం కావాలని ఆ ఊరి రైతులు తిరగబడి తమ పొలాలకు కూడా నీళ్ళు పారేలా చేస్తారు. అందరికి బాధ కట్టించిన “రివాజ పూతమై రూప మాసింది చెరువొడ్డును” అన్న వాక్యంతో ఈ కథ ముగుస్తుంది.
- ‘మీటింగు ముగిసింది’ అన్న కథలో ఆ రోజుల్లో ప్రభుత్వం మాంసం ధరను కంట్రోల్ చేసేదట. కానీ జంతువుల ధరను కంట్రోల్ చేసేది కాదట. ఈ కారణం చేత మాంసం ధర తగ్గటం, ఎక్కువ ధరకు జంతువులను కొనుకోవడం వల్ల మాంసాన్ని అమ్మే కసాయిలు చాలా నష్టపోతుండే వాళ్ళు. దాంతో వాక్పు మాంసం అమ్మటం మానేసి హడ్దాల్ (సమ్మె) చేశారు. మాంసం లభించక పోవటంతో మాంసం తినే దొరల్లాంటి ఉన్నత వార్గల వారికి చాలా ఇబ్బంది కల్గింది. హడ్దాల్ను ఎలాగైనా ఆపాలని ప్రభుత్వాధికారులు మీటింగ్ పెట్టారు. ఎటూ తేల్కుండానే

- ఆ మీటింగ్సు ముగించారని, ప్రభుత్వం వారి పనులు ఇలాగే ఉంటాయని రచయిత ఈ కథలో చెప్పాడు.
5. 'దావతు' అన్న కథలో గ్రామానికొచ్చే ఓ గిర్దావర్ (రివెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్) ఆ ఊర్లో యాదాప్రకాశం జరగాల్సిన రాచమర్యాదలు జరగవు. అతనికా ఊర్లో 'దావతు' (విందు) లభించదు. ఆ సంగతి తెలిసిన ఈ ఊరి దౌర "మా బంగ్లాలో నీకు దావతు ఏర్పాటు చేస్తేనని తీసుకెళ్ళటం ఈ కథాంశం.
 6. 'బోడిబెట్టె' అన్న కథలో పాల కోసం ఓ మధ్యతరగతి కుటుంబం బారెను కొనుక్కాని కష్టాలు పడటం 'బోడిబెట్టె' కథలో మనకు కన్నిస్తుంది.
 7. 'అదనం కోతు' అన్న కథలో అన్ని కోతులు అలవాటు పడ్డ ప్రాణానికి జీతం కోతు ఎంతో ఖాధను కల్గిస్తుంది ఉద్యోగికి. అలాగే ప్రావింటు ఫండ్ కింద జీతం కోసినప్పుడు మొదటి నెలలో పడ్డ బాధ వర్ధనాతీతమని రచయిత ఈ కథలో చెప్పారు.
 8. "ప్రమోషన్ అన్న కథలో లాటరీ బీకెట్లు కొనుక్కాని లక్షలు నం పాదించుకోవచ్చు అనే కొందరి మననత్తత్వాన్ని "ప్రమోషన్" అన్న కథలో తెలుస్తుంది.
 9. 'జై తెలంగాణ - జై ఆంధ్రా' అన్న కథలో ఈ సంపుటిలో చివరి కథ ఐన 'జై తెలంగాణ - జై ఆంధ్రా!!'లో 1969 నాటి తెలంగాణ ఉద్యమం పరిస్థితులను చిత్రించారు. రాజకీయ నాయకుల స్వార్థం కోసమే 1969లోనూ, 1972 లోనూ జై తెలంగాణ! జై ఆంధ్రా!! ఉద్యమాలోచ్చాయి అన్న విషయాన్ని చిత్రించారు.

సల్లగాండ సాహితీ మూర్తిమత్స్యానికి నిలువెత్తు అద్దం కాంచనపల్లి, ఏ విషయాన్ని గుర్తించేనా ధారాళంగా, నిష్పక్షమాతంగా ప్రసంగించే చీర్పు, నేర్చు కలిగిన వ్యక్తి. దాశరథి, సినారె, వద్దికోటు, కాళోజి, దేవులపల్లి వంటి స్నేహితుల్లి కలిగిన సౌజన్యమూర్తి. జిల్లాలోనే గాక రాష్ట్ర రాజకీయ ఉద్యమాలలో, సాహిత్య రంగంలో ప్రముఖ పొత్ర వహించిన కాంచనపల్లి తెలంగాణ చరిత్రలో చిరస్వరణీయుడుగా నిలిచివుంటారు.

- కడవెండి మమత,

m : 9440402691

e : mamathatelugu1@gmail.com

మన వంతు కర్తవ్యం

సింగరేణి కార్బూకల్లారా

నల్లబంగారం పండించే కర్షకుల్లారా

మీ శ్రమశక్తితో ఈ భూమి పరిశ్రమిస్తుంది

ఈ యాంత్రిక జీవన కాలగమనం పురోగమిస్తుంది

మీ బలిష్టమైన భజాలపై ప్రపంచ భారాన్ని మోనే

అలసపెరుగని క్రామికుల్లారా

"మళ్ళీ తిలగి పస్తానని" భూగర్భంలోకి వెళ్ళిపోతారు

తలపై చిన్న వెలుతురు లైటు ధరించి చీకచి కుహరంలోకి సాహసంగా దూసుకోతారు

గునపం ఆయుధంగా రాక్షసి బోగ్గుతో యుద్ధం చేస్తూనే ఉంటారు

నల్లిశలిచ్చి బ్రద్దలు కొడుతూనే ఉంటారు

ఒక్కిర్కుసాలి అబి హాటాత్తుగా కుప్పకూలి మిష్ముల్లి కబళించి సజీవ సమాధి చేస్తుంది

ఆక్కడ తల్లి, ఇల్లాలు, ఫిల్లలు అనాధలై చేసే

ఆర్తనాదాలకు ఆపహించిన నిశ్చబ్దం ప్రతిధ్వనిస్తుంది

మనపారు మనకు బ్రతుకునిచ్చే కార్బూకులకు

మనమంతా ఆప్సు పూస్తుం అందించాలి

మనపంతుగా మన హలిసి ఆత్మీయంగా కడుపులో దాచుకొని కాపాడుకోవాలి.

-ప్రాఫెసర్ లక్ష్మీసారాయణ

m : 9542656636

e: poosa1946@gmail.com

చందులుగా చేరండి!

'ఎం.వేదకుమారు సంపాదకత్వంలో' ప్రజాఉద్యమాల వేదికగా ఆరంభమైన 'దక్కన్ ల్యాండ్' తెలుగు సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక అనుకొలంలోనే అన్ని వర్షాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు కరదిపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్షాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ, మేధావుల అమృతాల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందులుగా చేరడంతోపాటు తమకు తెలిసినవారిని చందులుగా చేర్చించాల్సిందిగా అష్టార్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

చందు వివరాలు:

వార్షిక చందు : రూ. 200

2 సంఘాలకు : రూ. 400

'దక్కన్ ల్యాండ్' పేరిట మనియూర్, దీపీ, పేటీఎం, వెక్ లేదా సగదు రూపంలో చందుమొత్తం చెల్లించవచ్చు.

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా సాహితీవేత్తల స్వందనలు

- అలనాబీ గాథాసప్తశతిలో అల్లినల్న అల్లుకున్న తెలుగు పదదీశ్వి కాలగమనంలో దశబిశల ప్రసరించింది. తెలంగాణ అన్ని సాహిత్య ప్రక్రియలకు ఆగిగా నిలిచింది. తెలంగాణలోని మహో కవుల సాహితీ కృషిని ప్రపంచానికి చాటాలిని ప్రపంచ మహాసభలను ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తుంది. అందరూ సమిష్టి బాగస్వామ్యంతో సభలను విజయవంతం చేయాలి.

-డా. కెవి రఘుచారి (తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహారు)

- ప్రపంచమంతా వెలుగులను తెలుగు ప్రసరింపచేయాలని ఒక మహోయజ్ఞంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను నిర్వహిస్తున్నది. ఎంతో ప్రణాళికతో ప్రపంచ దృష్టిని తెలుగు వైపు ఆకట్టుకునేలా సభలను నిర్వహించేందుకు సమన్వయ సహకారంతో సమిష్టి కృషి జరిగింది.

-బ్రా. వెంకటేశ్వరరావు (తెలంగాణ ప్రభుత్వ పర్యాటక సాంస్కృతిక శాఖ కార్యదర్శి)

- ప్రజల సాంస్కృతిక ఆకంక్షలు నెరవేర్చేందుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం సర్వదాకృషి చేస్తుంది. తెలుగు భాషాభావుల్లో తెలంగాణ పాత్ర చాలా విశిష్టమైనది. తెలంగాణ మాగాంటలో తెలుగుకు అగ్రపీఠం వేసిన కవులు, కళాకారులను వెలుగులోకి తీసుకు రాశాలన్న ఉద్దేశంతో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో ప్రాధాన్యతను కల్పించి కార్యక్రమాల ఏర్పాట్లను చేయడం జరిగింది.

-దేశపతి శ్రీనివాస్ (తెలంగాణ ప్రభుత్వ ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయ ప్రత్యేక అధికారి)

- తెలుగు కనబడి వినబడాలన్న మహాశయంతో ఎన్నో ప్రయత్నాలు జరుగుతున్న పరంపరలో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు విశిష్టత చేకాలింది. తెలుగును పరిరక్షించుకోవల్సిన బాధ్యత అందలైనే ఉంది. మహాసభలు కూడా తెలుగు కీర్తిని విశ్వాసిధుల్లో వెలిగించడానికి.

-మామిడి హరికృష్ణ (తెలంగాణ సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు)

- ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ఉద్దేశ్యం ఎంతో విప్రతమైంది. తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఎస్టేన్జీ మహోకావ్యాలను ప్రాచీన, ఆధునిక కవులు సాటిలోని లీటిలో రాశారు. తెలుగు కవులు, కళాకారులలో విశిష్ట సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషా సమేళనంగా వారి అన్నయి సామాన్య కృషిని వెలుగులోకి తెచ్చేందుకు ఇదొక గొప్ప కృషి. ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా నిర్వహించనున్న ఈ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు బిగ్వేజయంగా జరిగేందుకు ప్రతి ఒకరూ తీఁడ్పాటును, సాప్పార్స్ సహకారాన్ని అందించాలి.

- ప్రాఫెనర్ ఎన్వీ సత్యనారాయణ (పొట్లి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉపకులపతి)

- అమృత తుల్యమైన భాష తెలుగు. ప్రపంచ భాషలన్నించేలోనే తెలుగుకు ప్రాధాన్యత లభించడం వెనుక ఆ భాషలో దాగి వపు అంతర సాందర్భమే కారణం. అన్ని భాషల పదాలను ఇమిడ్చుకునే తెలుగు భాష ఉన్నతిని చాటేలా తెలుగు సభలు నిర్వహించబడడం హర్షణీయం.

-ఆచార్య ఎల్లారి శివారెడ్డి (తెలంగాణ సారస్వతపరిషత్ అధ్యక్షులు)

- తెలుగు మహాసభలు జరగడం వల్ల మన విభ్యాతి అంతటా వెలుగుతుంది. సాహిత్య రస హృదయులను ఒక్కటి చేసి మార్గాన్ని నిర్దేశిస్తుంది. తెలంగాణ ప్రాంతంలో వెలకట్టలోని ప్రాచీన, ఆధునిక సాహిత్య పరంపర ఎంతో ఉంది. మహాసభల సందర్భంగా తెలంగాణ సాహిత్య దైవత్వం.

-డా. తిరునగరి (ప్రముఖ కవి)

- తెలంగాణ ప్రతిభ ప్రపంచానికి తెలినేలా ఉత్సవాలు జరగడం వల్ల ఇక్కడి జీవన సంస్కృతిలోని విశిష్టత వెలుగు చూస్తుంది. తెలంగాణ ఔన్నత్తుం, ప్రాధాన్యం ప్రపంచ తెలుగును ఉన్నతమైంది.

-అమృగం వేణుగోపాల్ (ప్రముఖ కవి)

- తెలంగాణ మహాత్తుర శక్తి లోకానికి తెలినే సమయం ఇస్పుడు ఆస్తుమైంది. తెలుగుజాతి గర్వపడేలా, చిరకాలం గుర్తుండేలా సాహిత్యకారుల మేలు కలయికతో, విభాగు కార్యక్రమాల మేళవింపత్తి ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు, తెలంగాణ రాష్ట్రం చిరకాలంగా గుర్తుండిపోవాలి.

-నాశేష్వరం శంకరం (ప్రముఖ కవి)

- ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను నిర్వహించడం ఆనందదాయక. ఈ సభల ద్వారా వెలుగు చూడట రాదడమే కాక, నూతన ఆలోచనలకు ఆవిష్కరణ కూడా జరుగుతుంది. కార్యక్రమాలు గుర్తుండిపోయేలా నిర్వహించబడాలన్నది నా ఆకాంక్ష.

-కొలకలూరి ఇనాక్ (సాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం పూర్వ ఉపాధ్యక్షులు)

- ఏ రాష్ట్రానికి లేని చలత తెలంగాణకే పుంది. అట ఎంతో గంభీరమైనది. ఈ మహాసభల ద్వారా ఆ పలతను వెలుగులోకి తీసుకురావు.

-జీ.ఎస్. వరదాచారి (ప్రముఖ ప్రాతికేయులు)

తెలుగు ఆటపట్టులు - తెలంగాణ పల్లెపట్టులు

చదువుకొన్నవారి భాషలో మార్పులు రావడం సహజం. ఆ భాష చాలాపరశు సహజత్వానికి దూరంగా ఉంటుంది. అందులో ప్రాంతియ ముద్ర ఉండదు. మాండలిక పద సంపద గోచరించదు. అది పుస్తకాల భాష. మధ్యకాలపు మాధ్యమాల భాష. విద్యార్థికుల మాటల్లో సాధారణంగా అంగ్రేషీ భాషా పదాల ఉపయోగం ఎక్కువ. వాళ్ళ సంభాషణల్లో హిందూ, ఉర్దూ పదాల వినియోగం కూడా మిక్కిలి. పలై ప్రజల మాటలు యిట్లాంటివి కావు. అవి తెలుగుతనానికి ఆటపట్టులు. తీయని తేవెపట్టులు. నిసర్ద రమణీయపదాలు అవి. రెండుస్వరు జిల్లాల్లోని విద్యాపంతుల ఆధునిక ప్రమాణ భాషలోని మాటలు కావవి. ఆ మాటలు పల్లీయులకు తమ తల్లిదండ్రులూ, తాత ముత్తాతల కాలం నుండి సాంస్కృతిక ప్రసరణవల్ల సంక్రమిం చాయి. అవి భాషా మాతృత్వానికి పెట్టచి కోటలు. ఆ దుర్గాల ద్వారాలు తెరిస్తే తెలుగు అలుగుల దుంకుడూ వెలుగులు నింపుతుంది. జానపదుల నోట తల్లి మాటలు మేటలు వేసు కొని ఉంటాయి. భాషావేత్తలు ఆ మేటలమాటున ఉన్న మేబి మాటల మాటల్ని విప్పాలి. మరి తెలంగాణ పల్లెల్లో తెలుగు భాష ఎట్లా ఉంది? అప్పోల్ దర్జాగా, దర్జాగా ఉంది. నిభార్యుగా నికాలసెగా ఉంది. ఆ భాష భేషణ్గా బ్రహ్మండంగా ఉంది. ఆ మాటలూ, ఆ భాష తీరుతెన్నులేమిలో ఓమారు చూడ్దాం మరి!

“ఈ పిల్లలు పాడుగాను నన్ను పొద్దుబి నుండి చీరుక తింటుండ్రు” అనే వాక్యాన్ని అర్థం కోసం కాస్సేపు ఈకకు ఈకా తోకకు తోకా చీరి చూడ్దాం. “చీరు” అంటే “చీల్చు”, పిల్లు” అని రెండు అర్థాలు. ఇక్కడ చీల్చుదమే పని కొస్తుంది. ఈ అంటే పై వాక్యంలోని పిల్లలు ఆకతాయిలు. వాళ్ళు తాయి (తల్లి) లేదా ఆయి (తల్లి)ని పట్టుకొని చీరి చంపుకొని తిస్సుట్టు విసిగ్గిస్తున్నారు. ఇబ్బందికి గురిచేస్తున్నారు. “చీరుడు” పదం ఎంత చక్కగా వ్యవహరంలో ఉంది తెలంగాణలో. ఒకవేళ ఆ తల్లికి కోపం వస్తే ఆమె సైతం “నోరు మాసుకోండి. లేకుంటే నిలువన చీరుత మల్ల” అని చిందులేస్తుంది.

ఇక “చెదు” అనే క్రియకు అర్థం చూడ్దాం. దీనికి కనబడకపోవ, కొల్లబోవ, సశించు అని శభ్ద రత్నాకరం మూడు అర్థాలు ఇచ్చింది. సశించు అనేది అందరికి తెలిసిన పదం. ఇంట్లో ఆడవాళ్ళు ఇంటిపని చేస్తారు. మగవాళ్ళు బయలిపని చేస్తారు. మారిన కాలపరిస్థితులలో ట్రీలు ఇంటిపని, బయలిపని రెండింటినీ నిర్వహిస్తున్నారు. బోళ్ళు కడగడం, సాన్ని చల్లడం, ఇల్లు కడగడం మొదలైన పనులవల్ల వీళ్ళ కాలివేళ్ళలో తడి చేరి అక్కడ చర్చం చెడుతుంది. అటువంటి సందర్భాల్లో “కాళ్ళు చెడ్డయి, జెర సైబాలు తీస్తూరా” అని చెబుతారు పురుషులతో. కాళ్ళు చెడుడు అంటే నీళ్ళ వల్ల తడిసి ఉచ్చి పగుళ్ళువారడం. ఇక్కడ సరైన జాగ్రత్తలు తీసుకోకపోతే ఆరోగ్యమే చెడుతుంది. ముఖ్యంగా

చక్కర వ్యాధిగ్రస్తులకు.

ముఖానికి ముక్కు అందం. అది చాలా చక్కగా ఉన్నప్పుడు కోబేరులాంటి ముక్కు అంటారు. ఈ ముక్కుకు ఉచ్చాను నిశ్శాసలు జరవడానికి వీలుగా రెండు రంధ్రాలు ఉంటాయి. ఇవి లేకపోతే జీవనయాత్ర జరగదు. ఈ నాసాపుటాలను తెలంగాణలో “ముక్కు చెలమలు” అంటారు. నిజానికి చెలమలు కావు. “చెరమలు”. ‘ర’ అళ్ళరం’ల’గా రూపుదాల్చింది తెలంగాణలో. ఎవరు ఎవలు అయినట్లు. చెరమల్ని చెలమలుగా పలకడంలో కొంత కవితాత్మకత ఉంది. అవి ముక్కుకు ముందు భాగాలో అమరిన చిన్నపొటి చెలమలే కదా!

చెట్ల మీదికి చేరి కొందరు వాబి కొమ్మల్ని నరుకుతుంటారు. శాఖలు భాగా పెరిగిన సందర్భాల్లోనో, చెట్ల కొమ్మలు అవసరమైన వేళలోనో, పరిసరాలు కొంత బయలు కావా లసుకున్న సమయాలోనో కొన్ని చెట్ల కొమ్మలు ఎరువులుగా ఉపయోగపడే తరుణాల్లోనే కొమ్మల్ని ఖండిస్తారు. ఈ ఖండించడాన్ని చెట్ల కొమ్మలు ‘చెలగుడు’ అంటుంటారు. ‘చెలగు’ మంచి తెలుగు క్రియ. దీనికి అర్థం ఖండించు అని.

‘చేదబాయి’ మరొక చక్కని మాట. ‘చేద’ అంటే నీళ్ళ చేదెడు పాత. అంతేకాదు, ‘చేదు’ కు ఆకర్షించు అని కూడా అర్థం. బొక్కెన లేదా కోర వంటి సాధనాలతో నీళ్ళు చేదుకుంటారు కనుక అది చేదబాయి.

“ఇది మంచిగ శాగారిన కట్టే” అని తెలంగాణలో ఒక వాక్యం. ఈ ‘శాగ’ ఏమిటి? అది ‘చేద’. పెద్ద పెద్ద వృక్షాల దుంగలకు ఈ చేగ భాగా ఉంటుంది. పటుత్వంతో అది పటిష్టంగా ఉంటుంది. శాగవారిన కట్టేను ఇతర తెలుగు ప్రాంతాల్లో చేవెరిన కర లేదా కలప అంటారు. శాగ, చేగ, చేవ..... మూడు సమానార్థకాలు. శాగవారిన కట్టేలు ఇంటి నిర్మాణంలోని తలుపులకూ కిటికీలకూ, గడపలకూ భాగా పనికొస్తాయి. కర సారం ఈ సాగలోనే ఉంటుంది.

“ఓ వాడు ఒక్క చెంగలిచ్చుడు కాదు. లాటరి తగులంగనే చెంగలిచ్చుడే చెంగలిచ్చుడు” యత్యాది వాక్యాల్లోని ‘చెంగలిచ్చు’కు అర్థం చలించు అని. అంటే కదలడం. కానీ తెలంగాణలోని ఈ సందర్భంలోని కదలడం వేరు. ఉత్సాహంతో కదలడం. ఉల్లాసంతో చలించడం. సంతోషపూరవశ్యంతో గెండడం. అందుకే ఏమో “బాగా చెంగలిచ్చుకుంట వస్తున్నవేందిరా?” లోని చెంగలిచ్చుడు కూడా నేలమీద కాలు ఆనకుండా అనుందాతిశయగుమనంతో రావడం. తెలుగులో ‘శీప్రుముగా’, ‘వెంటనే’ అనే అర్థంలో ‘చట్టున’ అనే మాట ఉంది. ఇది చట్టుకున్న తెలంగాణలో ‘పెట్టున’ అవుతుంది. ఇక్కడా పచాదిని నరకం రావడం ఉంది. అయితే యిట్లాంటి రాక :విరళం. మనలో చాలామందికి కలయంపి, కళ్ళాపి అనే పదాలు తెలుగు. అయితే తెలుగు పదం నుండి ఉధ్వమించింది. ఉ

స్వాళ్ళు పూర్వకాలంలో తమ యింణముండు కస్తూరికాది సుగంధ ప్రవ్యాలు కలిపి కలయంపి చల్లుకునే వాళ్ళు. పేదవాళ్ళు పేడతోనే కళ్ళాపి చల్లుతారు. అదే తెలంగాణలో సాన్సు జల్లుడు.

తెలుగు భాషలోని ‘చామనఫాయ’కు సమానంగా తెలంగాణలో ‘సామనలుపు’ అంటారు. ఈ రెండు పదాల్లోనీ చామ, సామ ఒకటి. అది సామగింజ. అది కొంత నలుపుగా ఉంటుంది కనుక అది సామనలుపు అయ్యాంది. ఆ నలుపు ఒక ఛాయ, రంగు, నీడ (యిది కూడా నలుపుగానే ఉంటుంది), విన్నె కాబల్చీ ‘చామన ఫాయ’ అయ్యాంది. చామన లోని ‘న’ బహుశి! షష్ఠి ప్రత్యయం వంటిది కావచ్చ. కన్నడంలో నుండి రావచ్చు.

‘పులి బక్కపడ్డా పులి చార్కలు బక్కపడుతయా?’ అనేది తెలంగాణ సామత. దాని సారాంశం తెలుసు మనకు. ఈ సార్కలు ఏమిటి? ఇవి చాటికలు, గీతలు, రేఖలు, చాఱలు. ఈ చాఱలే సార్కలు.

ఇంగ్రీషు భాషలోని ‘క్యా’ పదానికి తెలుగులో వరుసగా నిలుచోవడం అని అర్థం. ఈ వరుసను సూచించడానికి తెలుగులో ఓ మంచివడం ఉంది. అది ‘చాలుపు’. ఈ చాలుపు తెలంగాణలోని ‘సోలుపూత’లో చోటు చేసుకుంది. పొదుగు నుండి పొదుగూత, నిలు నుంచి నిలుపూత అయినట్లు సోలుపు క్రమంగా సోలుపూతగా మారింది. ఈ సోలుపుమాటకు మూలం ‘చాలుపు’. సోలుపూత నిలుచోండి. ఇష్టమొచ్చినట్లు రాకుండి’ వంటి వాక్యాల్లో సోలుపు ఉంది. వినగళ్ళన చెవులుంటే, తెలుగు భాషాపై నెనరుంటే, ప్రజలపట్ల గౌరవం ఉంటే పుట్టుకొండి తెలుగు పదాలు దొరుకుత్తె.

వప్పుల కుచ్చె కొనల్ని తెలుగులో ‘చుంగులు’ అంటారు. ఇది తెలంగాణలో ‘చింగులు’గా కొంత రంగు మారిమిది. చింగులు పోసుకో. తొందరగ తయ ఆరు కావాలె’ అనే మాటలు విన్నిస్తాయి. సాధారణంగా చీల కుచ్చిళ్ళ కొనల్ని ఒక పథ్థతిలో నడుముకు దోపుకోవడమే చింగులు పోసుకోవడం. తెలుగులో ‘చుట్టు’ ఒక పదం. దీనికి పొగచుట్టు అని ఒక అర్థం ఉంది. ఇంకొకటి గుండుగా చట్టన చుట్టు అన ఉంది. మరొకటి మొపుకింద తలమీద ఉంచుకొనెడు చుట్టు అని ఉంది.. దీన్ని ‘చుట్టుబుట్ట’ అని పిలుస్తారు. గుడ్డను చుట్టగా చుట్టి తలమీద పెట్టుకుంటే అది వొపుల్లాంటి బరువుల్ని నులుపుగా మోసేందుకు సాయపడుతుంది.

‘చుఱుచు’ అంటే కాలడంలోని ధ్వన్యనుకరణం. కడుపులో ఎలుకలు వరుగిడుతున్నపుడు ‘నాకు కడుపుల సురసురమయున్నది’ అంటుంటారు. ఆకలి బాధతో కడుపులో మంట మండటం ఈ సురసురమయనుడు, పుంపు చీము పట్టిన సందర్భాల్లో అవి సలుపుతాయి. పైగా సులుక్కు సులుక్కుమంటూ మంట వంటి నొప్పిని కల్గిస్తాయి. ఈ సిలుక్కు ఏమిటో కాదు. తెలుగులోని ‘చుఱుక్కు’ పదమే ‘సులుక్కు’ అయ్యాంది. నిప్పును తాకినపడు చుఱుక్కుమంటుంది కదా! అదే తెలంగాణలో ‘సులుక్కు’

‘చొపు’ అనే తెలుగు పదానికి విధము, జాడ, మార్గము అని అర్థాలు. ఈ పదం తెలంగాణలో గొప్పగా వాడుకలో ఉంది. ‘సూటికి

నెలకు రెండు చొపున వెయ్యి రూపాయలకు ఏడాదికి ఎంత మిత్తి అయితది?’ వంటి ప్రశ్నావాక్యాలు సర్పసాధారణం. ‘మరి ముడు సొప్పున ఎక్కువ కాదా మిత్తి’ అంటున్నారు.’ వాని పాడుగాను! ఐదు సొప్పున మిత్తి తీసుకుంటచు’ – ఇది తెలంగాణ వాక్యావే! మిత్తి అంబే వష్టి. ఈ సొప్పున అమితే ఇప్పుడు చప్పున అందరికి అర్థం తెలిసి ఉంటుంది. సొప్పున అంబే ఆ పథ్థతిలో, ఆ మార్గంలో అని భావం. గజితంలోని ఏకవస్తుమార్గంలో ఈ చొపున ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఒక వస్తువు వెల యింత చొపున పదింటికి ఎంత? వంటి ప్రశ్నల్లోని చొపున, తెలంగాణలోని సొప్పున ఒకక్కాబే!

‘ఆ.... వాడు ఉత్తగ ఈగలు జోపుకుంట కూసుంటుండు’ లోని ‘జోపు’ ఏమిటి? ఇది తెలుగుపదం ‘చోపు’. అంబే తోలడం, తరమడం. పసీపటా లేకుండా కూచున్నాడు అనడానికి ఈగలు జోపుతాడు అనేది సమానార్థకం.

శబ్దరత్నాకరం ‘బిరాయితి’ అనే మాటను తెలుగుదేశ్యంగా చూపించింది. దీనికి కృషి, దుక్క అనే అర్థాలు రెండింటిని యిచ్చింది.

కరీంనగర్ ప్రాంతాల్లో కొందరు వ్యవసాయానికి బదులుగా ఈ పదాన్ని వాడుతుంటారు. చెట్లు, పొదలూ, తుప్పలూ బాగా ఒకచోట పెరిగి లోపలికి వెళ్ళడానికి ఏలు లేనప్పుడు ఆ స్థలాన్ని చూసి ‘ఇక్కడ అంతా జిబ్బుగ ఉంది’ అంటారు పల్లెవాసులు. వాస్తవానికి ‘జిబ్బు’ కాదు. అది ‘జిబ్బు’ మళ్ళీ జిబ్బ అంబే అంగ్రూలోని జీవ్ కాదు సుమా! ‘జిబ్బ’ దాబునరిగా ఉన్న తెలుగువడం. దీనికి నిఘంటువులు ఆకలు, తీగలు లొసగువాని తలుచు’ అని అర్థవివరణ చేశాయి. ‘వీదు జింగిలిపోరదు’ అనేది సైతం విన్నిస్తుంది గ్రామాల్లో. ఇక్కడ జింగిలి అంబే అటవీ సంబంధితమైన జింగర్ (పొంది)

కాదు. ఈ ‘జింగిలి’ ఇక్కడి చొక్కపు తెలుగు నుడి. దీనికి అర్థం ‘గో సమాహం’ అని, పశులు మండ అని. పశులకాపరిని ‘జింగిలికాడి పోరదు-జింగిడి కాడి పోరదు’ అనడం తెలుగే! అది నిందార్థానికి, పెటుకారానికి ఏలులేని తెలుగు.’ ఏం జింజాట్టుం పాడయింది యిది’ వాక్యంలోనే జింజాట్టుం మీద దృష్టి సారించాలి. సాధారణంగా సంసొర్స్, కాపుర్స్ జింజాట్టుం అంటూ ఉంటారు. ఇది ఓ బంధం. విప్పురానిది. చెప్పులేనిది. తప్పించుకో వీట్లేనిది. ఇదో తగులం. తలగు, వలుపుత్రాడు. ఈ జింజాట్టుం తెలుగు ‘జింజాట్టం’ నుడి వచ్చింది. కైలాటం కైలాటు అయినట్లు జింజాట్టుం జింజాట్టుం గా మారింది.

ఏమా ఉత్తగ జిల్లి మీద కూసోని పొడ్డుపుచ్చుతున్నదేరిదా!’ అనే ప్రశ్నావాక్యంలోని ‘జిల్లి’ గొప్ప తెలుగుపదం. దీనికి అరుగు, దిన్నె, గడ్డె అని అర్థాలు. ఇది ముందు తెలుగులో ‘జిల్లె’ అని ఉంది.

‘అత్తి లేదు బత్తి లేదు నీయక్క ఒక్కతేపారి బిగ్గుమందిరా’ అనే వెస్తరు మాటలు తెలంగాణలో విన్నిస్తాయి. విద్యుదీపాలను అప్పటివరకూ చూడని పల్లెల్లోని కొన్ని సామాజిక వర్గాలు పారాత్రగా వెల్లిన బల్లులను చూసి యిట్లా మాటల్లాడుకున్నారట. ఇంగాలోని అత్తి, జత్తి ఏమిటోకావు. అవి వత్తులు. అంబే సాధారణంగా నూనె దీపాల్లో

ఉండే వత్తి వంటిది లేకుండానే అకస్మాత్తుగా ‘జిగ్గుమందిట’. ఈ ‘జిగ్గు’ ఏమిటి నిఘంటువలు చూడండి. దీనికి ‘తళతళ’, ‘ప్రకాశించడంలోని అనుకరణం’ అని అర్థాలు. మరి బిగ్గుమనడం ఎంత సక్కగా వెలుగులు ఈనుతున్న తెలుగు మాట్లాడో.

‘జడుపు’ చక్కని తెలుగు మాట. ‘పిల్లలకు కాస్త జడుపు ఉండాలే’ తెలంగాణ వాక్యం. ‘ఇల్లు అంతా జలగడినట్లు అయి పోయింది. దొంగలు పడ్డంక ఏం మిగులుతుంది’ ఇలాంటి వాక్య విన్యాసాల్లోని ‘జలగడుగు’ అర్థం బంగారు రవ్వులు మొదలగునవి వెదకి యొత్తులకుగాను ఇనుకను నీళ్ళలూ పోసి గాలిస్తూ ఉండటం. అగ్సాలి వాళ్ళ ఇళ్ళలోని డుమ్ము ధూళి, బూడిద మొదలైన వాటిని కొండరు తీసుకెళ్ళి నీటి ధారలకు ఆ బుడిదను పెట్టి బంగారు రవ్వల్ని వెతుకుతారు. ఆ రవ్వులు పోగా మిగిలింది ఏమిటి? శూన్యం. దీన్ని ‘జలగడుగుడు’ అని పేర్కొటూరు.

కొంతమందికి ‘గుంగురెంబికెలు’ ఉంటాయి. నిజానికిని ‘జంబిరు’ వెండుకలు. జంబిరుకు చింపితు జాత్తు అనే అర్థం ఉన్నా యిక్కడ రింగు రింగుల వుంగరాల జాత్తు అనే సారాంశం. అర్థవిపరిణామ పరిణామం యిది.

ఓ వాడు టీకుటాకు ఉన్నడు’ లోని ‘టాకు’ కు తెలుగు అర్థం ఉండి నడవడం టెక్కు చూపించడం టీకు. ఈ టీకు పదానికి సపోర్ట్స్ గీగా వచ్చిన పదం టాకు. అంటే ఆడంబర జీవనం అని అర్థం.

‘బెరేయ్ రంగు పదుద్ది’ అనే వాక్యం తెలంగాణలో ‘అరేయ్ దాగ్గి బిటాయించుతడు’ అనేవిధంగా ఉంది. ‘దాగ్గి’ అనే మాట వినగానే ఎటువంటి దాగుడుమూతలు లేకుండా అది హిందీ పదమని తెలుస్తున్నది. కానీ శబ్దరత్నాకర నిఘంటుకారుడు యాది తెలుగు దేశ్యపదమే అని అర్థాలు యిచ్చాడు. అందులో మనక్కాప్పల్నింది ‘మరక’ పదం. ‘డీ’ అంటే తలతో పొడుచుట. పిదు రెండు బండ్లు టీకొన్నాయిగా మారింది. ఈ తలతో పొడిచే అర్థంలో ఉన్న డీ కొట్టడం తెలంగాణలో డిచ్ కొట్టడంగా ఉంది. చిన్నపిల్లల తలల్ని నొప్పి కల్గుకుండా యిలా పెద్దలు డిచ్ కొడుతారు.

శకరకంగా జానపదుల సంభాషణల్లో సహజంగా జానుతెలుగు జాలువారుతుంది. తెలంగాణ గ్రామసీమల్లో సీమితం కాని తెలుగు వెల్లివిరుస్తుంది, వెలుగులీనుతుంది.

-నలిమెల భాస్కర్, m : 9704374081

e : nalimelabhasker0516@gmail.com

తెలుగు భాషే మన సంపద

పద్మలు

ఎగురుడానికి రెక్కలెట్లనో
నదపడానికి కాళ్ళలోనో
తెలుగు భాషట్ల
తెలుగు తియ్యదనమట్ల!

వంచభూతాలకు మూలం భూమే
పుట్టుకకు మూలం తల్లో
భాషకు మూలం మాత్రభాషే
ఆకాశం ఆంగ్లమైతే
భూమి తెలుగుభాష!

గాలి మోటారు ఎంతెత్తుకేఱినా
చూపు భూమి మీదనే
ఎస్తి దేశాలు మనల్ని సన్మానించినా
తల్లి కొంగు పరిమళం కిందనే
మన బాటు మాత్రమాట
మన యాస తల్లి బాస!

ఎస్తి కిలోలు
బూస్తు హల్లిక్కు తాగితేం
ఓ బుక్క అమ్మాపాలు తాగిచూడు
తియ్యదనం బోధపడుతలి
తెలుగులో మాట్లాడిచూడు
అమ్మాతనం అల్లుకుంటి

సుడికారాలే గుడులు గోపురాలు
పలుకుబడులే బతుకు క్షేత్రాలు
మాండలికాలే మన వోడ్డాశాలు
జాతీయాలే సంస్కృతాలు
అలంకారాలే నిర్మాశానికి పునాదులు
పాలబుగ్గల పొట తల్లి హిడిలో జోల పొట!

ఎస్తి దేశాలు బోట్టు పెట్టినా
అమ్మాబోట్టే సాదు బోట్టు
ఎస్తి చెలిమల నీళ్ళ తాగినా
జానమాటలే పెరుగు మూటలు
అమ్మా భాషే జీవభాష!

ఎంతలే మహాప్యక్కమైనా
వేర్లు భూమిలోననే
హిమాలయ పర్వతమైనా
కుదుర్లు భూమిలోననే
ఎస్తి అంతస్థులు పాదిగినా
మన ల్యాండ్మార్క్ మదర్ టంగే

మహా సభలప్పుడో
భాషా దినోత్సవమప్పుడో
ఉగాది కవి సమేం కొలప్పుడో
తెలుగుకు ఆభివేకం చేసే
భాష బోసమెత్తుతదా!

మన మద్ది తోరణాలై
మన భాష ఇంర్పుధనస్తు కావాలంటే
మనట మనం నిలబెట్టుకొని
మనట మనం పోషించుకోవాలి
అడుగుగున ఆదలించి
మన భాషను గౌరవించాలి
జానపదమే జనస్వరమై
కదలాలి తెలుగు నేల
జయపోం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు

- వనవట్ల సుబ్బాయ్

m : 9492765358

e: subbaiahvanapatla@gmail.com

అమృతం కులపిస్తున్న అమృ భాష

అక్షరాస్తి బిద్ధుతుంటే
అమృ పిలుపులా అనిపించింది
‘అ- అమృ అని చదువుతుంటే
కన్నతల్లిని మనసారా కొలిచినట్టుగా ఉంది
ఆదే నా భాష
తేనె.. అమృతం కులసినంత
తీయని భాష
రోజు రోజుకూ చవులాలిస్తూంది
పద్మమై ఉదయించినా
పచన కవిత్యమై వికసించినా
పౌతై పరుగులు తీసినా
కథగా కబ్బించినా
సపలగా నపకాంతులు పంచినా
అదొక అమృత రసరాగ ప్రపంచం
బగ్గ కథలైనా.... యక్కగానాలైనా
హాలికథలైనా.... బురుకథలైనా
జన జానపదమైనా....
బతుకమ్మ బతుకు పౌతైనా...
మరే ప్రత్యియ అయినా
వేల ఏండ్ల గడిచినా
జగిజగితో మధుర మధురంగా
ఉపిస్తునే... ఉంది
ఛందస్మి... ఆలంకారాలు
నా తెలుగుకు జీవితకోశాలు
పద చిత్రాలు... అక్షర చిత్రాలు

భావ చిత్రాలు... ఎస్తి రూపాలో
నా తెలుగు భాషకు
వణైచిస్తైలు బిద్ధుతూ
అందాలను పెంచుతూనే ఉన్నాయి
మందార మకరందాలు ఒలికించినందుకే
జక ఇప్పాడు నా తెలుగు
తప్పనిసల్చై అందలి
ప్రారయ ద్వారాలు తెలిచి పలకలిస్తుంది
స్వాగతించండి అమృ భాషని
ఎదపై మోయబడి అమృ పలుకుబడిని
అమృ భాషకు గుండెల్లో గడి కట్టండి

-టీ. కృష్ణాచారి

94459404989

krishnachary4369@gmail.com

సాహితీవేత్తల స్పందనలు

- తెలుగు భాషా పరిరక్షణ అవసరాస్తి తెలియజెపుతూ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ప్రపంచ తెలుగు మహాభలు జరగడం ఎంతో హర్షణీయం. తెలుగు భాషాజ్ఞవృద్ధి, ఆధునికరణ ప్రాధాన్యతలను తెలియజెపుడంతో ప్రాచీన తెలంగాణ భాష, చిత్ర, సంస్కృతి, కళలు వెలకట్టలేని విభంగించుకొనుటకు ప్రతిజంబింగా మహాభలు నిర్మింపబడడం ఒక చాలిత్తూత్తుక ఘట్టం.
- కట్టా శేఖర్ రెడ్డి, నమస్తే తెలంగాణ సంపాదకులు
- జూతి మనుగడకు జీవగడ్డవంచేచి భాష. సామాజికులపైన భాషల పరిరక్షణ ఆధారపడి ఉంటుంది. భాషలు నిత్య వ్యవహారంలో, రచనా రూపాలలో విప్పుతంగా వినియోగింపబడినప్పుడు వాటి అభివృద్ధి జరుగుతుంది. ప్రపంచ తెలుగు మహాభల నేపథ్యంలో తెలంగాణ ప్రాంత సాహిత్య చాలిత్తుక, కళాత్మక బహుమాఖీన కృష్ణాచారి తెలియజెప్పేందుకు ప్రయత్నం జరగడం మంచిది.
- కె. శేఖర్ నివాన్, ఆంధ్రజ్యోతి సంపాదకులు
- కళలు, సంస్కృతుల సమేకనం తెలంగాణ ప్రాంతం. విశేష జానపద కళారూపాలకు, భాషా వైదువ్యాఖ్యానికి నిలయం ఇది. మన సాహిత్య సాంస్కృతిక సంపద భావితరాలకు అందాలి. పరిశేధనాత్మక కృష్ణాచారి మరుగునపడ్డ కళల్లో, మూలాల్ని వెలికించియాలి.
- ఆపార్య జయధీర్ తిరుమలరావు, ప్రముఖ పరిశేధకులు

తెలంగాణ భాషా సంస్కరులు తరగని గనులు

ఒక జాతి సంస్కృతిలో ఆ జాతి జీవన విధానం కనిపిస్తుంది. అ జాతి భాషలో ఈ సంస్కృతి సర్వసమై నిక్షమై ఉంటుంది. అందువల్ల ఒక జాతి సంస్కృతికి, భాష అనేది ఆయుష పట్టులాంటిది. ఆచారాలు, వ్యవహరాలు, ఆహార విహరాదులు, ప్రత్యేకతలు ఆ జాతి భాషలో ప్రతిఫలిస్తాయి. భాష అనేది జాతికి తరగని నిధిలాంటిది. ఆ భండాగారంలో పద బంధములు, జాతీయములు, సామెతలు, నీతి వాక్యాలు, సామృద్ధములు, ట్రీలు వ్యవ్యాప్తిలు బాలల నుడికారపు అందాలు, ఉపమానాలు, అలంకారోక్కులు, విశేషాలోక్కులు, శ్రోధోక్కులు ఎన్నో రాశులు పోసి ఉంటాయి. ఒక జాతీయుని కనీస ధర్మము ఆ విశేష సంపత్తిని తాను ఆస్నాదించి దానికి మరింత చేర్చి భద్రముగా తన తరువాత తరముల వారికి అస్పగించడం. అండ్లా జరుగని పక్కంలో అది నశించిపోయే అవకాశం ఏర్పడుతుంది అంటారు ఆచార్య పాకాల యశోదార్ఢి.

భాష మార్పుకు బాహ్యభ్యంతర ప్రయత్నాలు రాజకీయ వ్యత్యాసాలు ప్రధాన కారణాలుగా ఉంటాయి. తెలంగాణ తెలుగు చరిత్రను ఉడాహరణగా తీసుకుంటే తొలి రోజులలో సమస్త ఆంధ్రప్రదేశమును ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము కిందికి తెచ్చింది కాకతీయ చక్రవర్తుల రాజులని ఓర్కుంచు వ్యవహరించు ఉంటాయి. తొలి రోజులలో సమస్త ఆంధ్రప్రదేశమును ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము కిందికి తెచ్చింది కాకతీయ చక్రవర్తుల రాజులని ఓర్కుంచు వ్యవహరించు. ఆ విశాలమైన తెలుగు ప్రాంతమున నాడు మహాకవులు, మహాపండితులు; తిక్కన సోమయాజి, గౌరవ, నాచన సోమన, ఎవరున మొదలగువారి ప్రాపకంలో తెలుగు సుడికారము సాకారమునొంది గ్రంథములలోకి చేరింది. అందువల్లనే తెలంగాణపు తెలుగులో పలుకు పలుకుకొక పదబంధం, మాట మాటకొక సామెత పుట్టి ఆ భాష రాజ భాషగానూ, ప్రజల భాషగానూ వ్యధి చెందింది. 1336 కాకతీయుల పాలన పతనానంతరం మహాపుదీయుల ఏలబిల్సో మొదలైనిన్న మొన్నియే వరకూ తెలంగాణ తెలుగు భాష మసిబారిబోయి ఉన్నది. అయినా తెలంగాణపు తెలుగు ఎంతగా పరభాషా ఒత్తిడిలో చిధ్ర వైపోయినా పటిష్టువైన మనాదులుండటం వలన గుర్తించరానంతగా మారిపోలేదు.. పాలన భాషగా ఉర్దూ వ్యాప్తిలో ఉన్నదున తెలుగు భాష గ్రామీణులకే ఒప్పినప్పింది. పల్లెలోకి పరభాషలు చొచ్చుకొని పోని కారణాన అపురూపమైన తెలుగు పలుకు పల్లీయులు సొంతమైనది.

కానీ నాగరికుల నిరాదరణ, సాహిత్య స్ఫుర్తి స్వంభించిపోవడంతో తెలుగులో ఉచ్చారణ దారిద్ర్య కమ్ముకున్నది. రాను రాను పల్లెల్లో సైతం ఉర్దూ వాడుకలోకి వచ్చి సర్వం ఆక్రమించింది. ఆ సమయం లోనే తమికులతో విడివడి తెలుగువారు ఒక రాష్ట్రం ఏర్పర్చుకున్నారు. అంధ్రులూ, తెలంగాణీయులూ విశాలాంధ్ర ఆకాశం కిందికి చేరారు. కానీ ఈ రెండు ప్రాంతాల విభిన్న ప్రాంతీయ యాసలకు ఏమాత్రం పొత్తు కుదరలేదు. భాషా వికారాలు తలెత్తినవి. అపమానాలూ,

అపోతోనలూ పొడచూపినవి. పొలకుల జాతి భాషదే ఔ చేయి అయ్యంది. తెలంగాణీయులు అనాగరికుల్లా వారి భాష సంస్కర హీనమైనదిగా పాలక ప్రాంత ప్రజలు వెక్కిరించడం చేసారు. త్రాదరూబాదు ఇతర నగరాలలో తెలుగు ప్రజలు అటు ఇటు గాని మూడు భాషలను కలగిపిన సంకర భాషను మాట్లాడే ప్రయత్నంలో తెలుగు భాష సహజమైన సాగును కోల్పోయి విరూపం చెందింది.

అందువల్ల ప్రాభవమును కోల్పోయిన తెలంగాణ భాష, ఆ భాషలోని పద బంధములు కాల గర్భంలో కలిసిపోకుండా, గ్రామీణ ప్రజల వ్యవహారములో ఉన్న పద ప్రయోగములను కాపాడే అపసరం ఏర్పడింది. 1960ల్లోనే మన భాషా- యాసా, నశించిపోయే ప్రమాదాన్ని పసికల్చిన పల్లె మృదుమున్న ‘ఎచ్చమ్మ’.. పట్టుంలో స్థిరపడిన యశోదమ్మ, కరీంనగర్ జిల్లా అన్నారం గ్రామ కోడలమ్మ, పాలమూరు నడిగడ్డ సీమలో పుట్టిన యశోదమ్మ.. సాహిత్య సంపత్తిని చేకూర్చేందుకు సండుంకట్టింది కలాన్ని గట్టిగా చేతబట్టింది. తన పుట్టింటి, మెట్టింటి భాషను వండి వారున్న ‘మా ఊరి ముచ్చుట్టు’నూ, “ఎచ్చమ్మ కథల”నూ రచించి రాశులు రాశులుగా పోసారు.

కేవలం పదాలను ఒక దగ్గర కూర్చుతే విసుగు కలుగుతుందని ఆ పదాలను అల్లుతూ కథలు కథలుగా చెప్పారు - గాలితో తెలుతూ గాలి కథలు, గాలి ముచ్చుట్టు కాకుండా అసలైన పల్లె జీవిత ఆచారములు, పండుగలు, ప్రవర్తనలు, సంఘ టులను, ఉత్సవాలు.. ఇంకన్నో సంస్కృతీ వ్యవహర ములను తన అనుభవంతో జోడించి కథా రచనలు చేసారు తెలుగు-సంస్కర భాషా ప్రవీణురాలైన డాక్టర్ యశోదార్ఢి.

xxx

యశోదార్ఢి చెప్పిట్లుగా భాషకు వాక్కురూపం, ధ్వనీ ఉన్నదున అది స్థిరంగా నిలువలేదు. భాషకూడా మూలమువలనే పాయలుగా పాయలుగా విడిపోయి వేరు వేరు కారణాల పల్లె, వేరు వేరు మాండికాలుగా రూపిండుతుంది. భాషకు ఏది తొలి రూపం, ఏది ప్రమాణికత్వం అనేది తేలాట్టి ఉన్నది.

ఒక భాషలో ఒక జాతీయం, నానుడీ, సామెతా ఏది అలవేకగా పుట్టదు. ఆయా జాతీయుల అనుభవరాశి నుండి నిగ్గదేల్చితే పుట్టేవి నుడికారములు. భాషకు ప్రాంధాతువులూ, జీవనాడి అయినవి ఆ నుడికార జాతీయ నానుడీ సామెతలే.

నిఖార్మన తెలుగు భాష రుచిని ఆస్నాదించాలంటే తెలంగాణపు తెలుగును వినాలి, చదవాలి. అంతే గాని ఏమీ తెలియని అజ్ఞానంతో అది అనాగరికుల భాషనీ, శిష్ట వ్యవహారయోగ్యం కానిదనీ అపమానిన్నది, సినిమాల్లో రోడీలకూ, మాఫియా గ్యాంగులకూ, హస్టాస్టాస్టాడ్మెన పాత్రాలకూ ఈ భాషను పెట్టడం వలన ఏమీ

ప్రాప్తించదు. వారి నోటు పలికేది తెలంగాణపు తెలుగు కానే కాదు. తెలంగాణ భాషంబే ఏమిటో తెలుసా? భాషా సాప్రాజ్యాన్ని ఏలిన కవులు; తిక్కన, నాచన సోపన, గౌరన, ఎర్పన లాంటి మహోపండితులు, తమ గంటమ(కలములు)ల సుండి జాలువార్చినదే తెలంగాణపు భాష. అయితే ఈ భాష యాన ముసుగులో మూల శాఖతో అనేక కారణాల రీత్యా విభేదించిని తెలుసుకోండి అంటారు యశేదార్చి.

నొజం పాలనా కాలంలో బోధనా భాష ఉర్దూ అయినా దాని ప్రభావం ఎక్కువగా పట్టిటుర్లపై పడలేదు. కానీ అప్పచీకీ blessing in disguise లా దాదాపు పాతిక నుండి ముపై సంవత్సరాల కాలంపాటు తెలంగాణ భాష గ్రామీణ సమాజంలో జీవించే ఉంది. తరవాత అటు విశాలాంధ్ర వరదలూ, ఇంగ్లీషు మొజు వెల్లువలతో పట్టిల్లో కూడా తెలంగాణ భాషా సాగసు మసకబారింది. తన ప్రత్యేకతను కోల్పోయింది.

అయితే 1970ల్లో కొన ఊపిరితో కొట్టుమిట్టాడుతున్న మన భాషా జ్యోతిని కొడకట్టిపోకుండా వెలిగించుకోవలసి ఆవశ్యకత ప్రమాదపు అంచున వేళ్లాడుతూ కనిపించింది. అందుకు ఆ కాలంలో ఎవరికైనా ఒకింత ద్వైయు, సాహసమూ కావాలి. ఒకపైపు నాటి పాలకుల భాషనూ, ఆ పాలకుల నెత్తికెత్తుకుంటున్న వారి కుల, వర్గ ప్రాంతియులైన మేధావులూ, పండితులూ, కళాకారులూ, కవులూ, రచయితలూ కొలుస్తున్న భాషను కాదని మరోవైపు మాకూ, మా జాతికీ ఒక భాష, మాండలికపు సాంపూ, యానల ఇంపూ ఉన్నది. ఇది మీ మీ శిష్టవ్యవహారిక, ప్రాంతియ మాండలికపు యానల అక్రమణల క్రింద చావుబతుకుల్లో ఉన్నది, దాన్ని కాపాడేందుకు నాశక్తి మేరకు జీవగంజి పోసి పునరుద్ధానం చెందేలా చేస్తాను అని కంకణబద్ధం కావాలంబే నిజంగానే దమ్ములుండాలి.

అంతకు మించి తన ప్రాంతం, తన భాషపై అపారమైన ప్రేమ ఉండాలి. ఇవన్నీ ఉన్న యశేదార్చి ప్రపాహ ఉరవడితో ఉరకలత్తే తనదైన భాషలో కథల ఉద్యానవనాలనూ, మన సంస్కృతిక జీవన సందనవనాలనూ విరగ పూయించి, విరగ కాయించి, కుష్ణలు కుష్ణలుగా పోసి సాహిత్య ప్రియులకు పంచిపెట్టారు. అంతే కాదు ఆ అమూల్య పద భాషా గ్రంథాలను ముద్రించి రాబోవు అంటే మన తరాల కోసం భద్రపరిచారు.

యశేదమ్మ ప్రైరాబాద్ నగరం నదిబోధ్యలో 70 సంవత్సరాల పాటు ఉండి తన వేషభాషల్ని సంకరం కాకుండా కాపాడుకున్న 'ఎచ్చమ్మ' తల్లి. అమె తెలంగాణ భాషాభిమానం గురించిన ఎన్నో సంఘటనలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. స్థానికతనూ, తన నేలతల్లి ఆస్తిత్వాన్ని ఆరాధించే, సత్కరించే వ్యక్తులూ, వ్యక్తిత్వాలూ సమాజంలో అరుదుగా ఉంటారు. ఉంటాయి. అమెను తెలంగాణ తల్లి అని ఆప్యాయంగా అమెనెరిగిన వాళ్లు పిల్చుకున్న తల్లి యశేదమ్మ. మన భాషా సంస్కృతుల గురించీ, మాండలికాల గురించీ, ముఖ్యంగా తెలంగాణకే ప్రత్యేకమైన పద బంధాల ధాతువుల గురించి ఆమె పరిశీలనాత్మకంగా చేసిన వాళ్లు నాలూ, ప్రస్తావనలూ, వివరణలూ, వర్ణనలలే ఈ వ్యాసానికి మూలం. జయపో తెలంగాణ!

-అనిశెట్టి రజిత, m : 9849482462

e : rajithaanisetti58@gmail.com

దుగీట్లు

చిగులు కమ్మిన దుగీట్లో

సీకటి తెడల పాయ

చిగులాని గుట్టికింబి

జడల కట్టిన కన్నీరు

మెడ్డకు సున్నాలేసిన సేతుల్లో

తెగెన మొలతాళ్ల జాతర

గోడు కమలిన నేల మీద - నెత్తులే ఊడల మర్లి

సెలక తప్పిపోయి - శపం కుళ్లిపోయి

పసుపుకోపు్చుల నేల - పాడెకొపు్చుకేలాడె

పెళపెళా విలిగిపడుతున్న గుబులు - పదం గావుకేక

ఊరు దాసుకుంబి- పిట్టకీసుమంటలేదు

సేతుల్లేని సప్పుట్లు జోరబడే

కామయండ్లో కలల బోక్కులు

రగతం మరకల తలలు బోసం కుండలు

రూపుపట్టుని పిండానికి

మోయలేని గుండె

త్రాపణంలో సెట్లుకింబికి

శవాలుపోతున్నయి దేవా

ఎనకబెట్టి భూమి తలగొట్టుకొని ఏడిస్తే

బోడిపె కట్టిన నీ గుట్టుకు

ఇప్పుడు మొండాలు తప్పిన చిలకల దండ

గొడ్డ మొక్కగోస ఢిసె

డోక్క మీద డోలనప్పుడు దేవా!

ముస్తు కన్నీళ్లు ముసులుతున్నయి దేవా!

ఎరేసిన నేల మీద - పారేసినట్టె పుట్టీతిమి

ఊచిల ఊచిలందెవరో దేవా! - అలిహిరే మిగిలింబి

గూడు పెట్టుకని కూసుంబి ఊరు

అరును ఆవగింజై ఆపుకుంటుంబి

మతమీదేమో పొక్కులు పాడెనె

కొత్త దేవండ్ల కొలువాయె దేవా!

-మునాస వెంకట్, m : 9948158163

e : m.venkat2464@gmail.com

అమ్మ భాషకు అందలం..!

విధి జాతులు.. పలురకాల భాషలు మాట్లాడే ప్రజలు మన దేశంలో ఉన్నారు. అనేక భాషల వారసత్వ స్వరూపం భారతదేశం. మనది భిన్నత్వంలో ఏకత్వం! అంతటి ప్రాధాన్యత ఉన్న భారతదేశంలో రానురాను భాషా, సంస్కృతి, పాశ్చాత్య విధానాలతో కుమహరుగుతోంది. ఇలాంటి పరిస్థితికి ఎన్నో కారణాలున్నాయి. కానీ, ఒక భాషను బట్టి ఆయా, జాతుల, తెగల సంస్కృతి వికసిస్తుంది. అందువల్ల ఏదైనా భాష అంతరించే దశలో ఉండంటే ఆ భాషను మాట్లాడే జాతి తగ్గిపోతోందని భావించక తప్పదు. కానీ, ఆయా జాతుల, తెగల సంస్కృతికి ప్రతీకలుగా వినిపించే భాషలు అద్భుతం కావడం అందోళన కలిగిస్తున్నది. మన తెలుగు భాష గురించి పరిశీలిస్తే చాలా వరకు దీనిని స్థితిలో ఉంది. యువతరం తాము మాట్లాడే భాషలో సహజమైన తెలుగు పదాలు కనుమరుగై ఇంగ్లిషు, హిందీ, ఉర్దూ భాష పదాలే ఎక్కువగా వాడుకలోకి వస్తున్నాయి. ఈ లెక్కన తెలుగుభాషను ప్రభుత్వం, ప్రజలు పరిరక్షించుకోవాలే తెలుగు తెరమరుగయ్యే అవకాశం ఉంది. ఈ పరిస్థితిని గమనించి తెలంగాఇ ముఖ్యమంత్రి కల్యాంటి చంద్రశేఖరరావు, ఒకటో తరగితి నుంచి ఇంటర్ వరకు తెలుగును తప్పనిసరి చేయడం శుభపరిణామం. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను నిర్వహించుకుంటునుండన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మాతృభాషా బోధనపై దృష్టి సారించడం అభినందనీయం. తెలుగు భాష అమలు, పరిరక్షకు సంబంధించి కీలకమైన ఈ నిర్ణయాన్ని వచ్చే సంపత్తిరం నుంచి పారశాల, కళాశాల స్థాయిలో కచ్చితంగా అమలు జరిగేటట్లు చూడాలి. అయితే దీన్ని అమలు చేసే విద్యాసంఘలకే రాష్ట్రంలో అనుమతి లభిస్తుందని, సాహిత్య అకాడమీ పుస్తకాలనే తెలుగు బోధనకు ఉపయోగించాలని అన్ని సంస్కలు నామ ఫలకాలను తెలుగులోనే రాయాలని ఆదేశాలు జారీ చేయడం హర్షించదగ్గ విషయం. ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ పారశాల, కళాశాలల్లో ప్రథమ భాషగా తెలుగును తప్పనిసరి నేర్చించేలా ప్రత్యేక చట్టాన్ని తీసుకురావాల్సిన అవసరముంది.

కొంత మంది తరతరాలుగా మాట్లాడుతున్న భాష అనేక కారణాల వల్ల రూపొంతరం చెంది సహజత్వాన్ని కోల్పోయి చివరకు చిరునామగా మిగిలిపోతుంది. అండమాన్ నికోబార్ దీవుల్లో 'బో' భాష మాట్లాడ గలిగే ఒక ఒక్క 85 ఏళ్ళ వుద్దురాలు 'బోయెసర్' 2010 జనవరి 26న పోర్చు బ్లైయర్ వద్ద చనిపోయింది. ఆమెతో పాటు ఆ భాషా, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు అద్భుతమయ్యాయి. అందమాన్ ప్రజలు మాట్లాడే భాషలు ఎన్నో సరిగా నిర్దారించబడేందో బో' భాషా మాట్లాడే పెద్ద కుటుంబానికి వారసురాలైన ఈ వుద్దురాలు చిట్టచివరి వ్యక్తి కావడం విశేషం. కొన్ని నెలల్లో ఆమె చనిపోతారనగా 'యునెస్కో' ప్రపంచంలో అవసాన దశలో ఉన్న భాషల జాబితా వివరిస్తూ 'అట్లాన్' విడుదల చేసింది. అందులో భారతదేశం 196 భాషలతో అగ్రస్థానంలో ఉంది. ఆ జాబితాలో 197 భాషగా 'తుక్క' చేర్చారు. భాషాపరంగా దేశంలో మృత్యు ఘుంటికలు మోగుతున్నప్పచేచీ దాని పరిరక్షకు మరోవైపు ముమ్మరంగా ప్రయత్నాలు సాగుతూనే ఉన్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో భాషల

ప్రాజెక్టును గురించి 'గూగుల్' ఇటీవల ప్రకటించిన తరువాత ఇవ్వన్నీ వెలుగులోకి వచ్చాయి. కొన డ్జిపెరిలో ఒక భాష ఊగిసలాడుతుందంటే త్వరలో అది తెరమరుగవుతుందనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. ఆ భాష మాట్లాడే వారిలో తరాలు మారి, అవసరాలు మారడం వల్లనే ఈ దుర్దతి పడుతోంది. కొత్త తరంవారు తమ భాషను వివిధ అవసరాల వల్ల విచిచిపెడుతున్నారు. ఇతర భాషల కోసం వెంపర్లడటం వల్ల కొన్ని భాషల పతనానికి కారణమవుతోంది. ఏదైనా ఒక భాషను మాట్లాడేవారు ఆ భాషను ప్రాథమికంగా నిషేధిస్తే ఆ భాష మనుగడ కష్టమవుతుందని భాషా వేత్తలు అభిప్రాయ పడుతున్నారు. ప్రపంచ స్థాయిలో పరిధులు విస్తరిస్తున్నప్పుడు ఉన్నతంగా ఎదగాలన్న ఆకాంక్ష పెరిగినప్పుడు ఆర్థికస్థితి ఇంకా సమర్థం కావాలనుకున్నప్పుడు ఆ సమాజం భాషాపరంగా సంకమించిన వారసత్వ సంన్యుతీ సంప్రదాయాలను ర్చించేదెరు? అన్న ప్రశ్న ఇక్కడ ఉత్సవమవుతుంది. అలాంటి పరిస్థితుల్లో పాలనా వరంగా ప్రభుత్వమే ధర్మకర్తగా రక్షణకల్పించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం విస్తరించిన ప్రస్తుత సమాజంలో ఆ భాష విలువలను విస్తరించ చేయటానికి ప్రత్యేక ప్రణాళికలు అమలు చేయడం తప్పనిసరి. తెలంగాఇ ప్రభుత్వం ప్రజల ఆకాంక్షలను సాకారం చేసేందుకు అనేక కార్యక్రమాలను చేపర్చింది. కమ్మొనెన మన మాతృభాష తెలుగు తన ప్రాధాన్యతను కోల్పోతున్న తరుణంలో దాన్నికాపాడాల్సిన అవశ్యకతను ప్రభుత్వం గుర్తించింది.

అన్యభాషల ప్రభావానికిలోనే తెలుగు భాషను మరుస్తున్న సందర్భంలో రాష్ట్ర రాజధాని పైదరాబాద్లో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలను ఘనంగా నిర్వహించేందుకు ఏర్పాట్లు చేసింది. అందుకే ముఖ్యమంత్రి తెలుగు భాషపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టి దేశ విదేశాల్నిని తెలుగువారిలో జిజ్ఞాస పెంచి, ప్రజలందరి భాగస్వామ్యంతో రాష్ట్రమంతా పండుగలూ నిర్వహించాలని తలపెట్టారు. అనేక సంఘల సమన్వయంతో, సహకారంతో సాగే ఈ సభలు చరిత్రలో నైలురాయిగా నిలుస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. దేశ, విదేశాలతోపాటు, రెండు తెలుగురాష్ట్రాలోనే 6,500 మంది సాహితీప్రమణులను, కవులను, రచయితలను, తెలుగు వండితులను ఆహ్వానించనున్నారు. ప్రారంభవేడుకలకు, ముగింపు వేడుకలకు రాష్ట్రపుతి రాంనాథ్ కోవింద్, ఉపాష్టపుతి ఎం. వెంకయ్యనాయుడు, ప్రధానమంత్రి నరేంద్రమోగ్ని ఆహ్వానించడంతో ఈ మహాసభల పట్ల అందరిలోనూ ఆసక్తి పెరిగింది. పైదరాబాద్ సగరంతో పాటు, జిల్లా కేంద్రాల్లోనూ చర్చగోప్యలు, కవి సమేళనలు జరుగున్నాయి. ఇదే ఒరవడిలో భాషా, సాహిత్య, సంస్కృతుల వైభవాన్ని చాటేందుకు ప్రభుత్వం కృషి చేస్తుంది. తెలుగు భాషను మనస్తున్నాయి. సాహిత్యాన్ని, సంస్కృతిని విశ్వవ్యాప్తం చేయాలని సంకలన్నించాల్సిన అందులో భాష మహాసభలను ఘనంగా వున్నాయి.

నిర్వహించసుంది.

వివిధ రాష్ట్రాల్లో నిర్వహిస్తున్న ప్రపంచతెలుగు మహాసభల సన్మాహక సదస్యులకు విశేష స్పందన లభిస్తున్నది. థిల్లీ, ముంబై, చెన్నై, బెంగళూరులో జరిగిన సన్మాహక సదస్యుల్లో పాల్గొన్న అక్కడి తెలుగువారు, కోర్ కమిటీ సభ్యులతో తమ సంతోషాన్ని పంచుకున్నారు. అలాగే మలేసియా తెలుగు సంఘం ప్రతినిధులు పుట్టినింటి పండుగకు పెట్ట సంఖ్యలో తరలిసున్నారు. ముఖ్యంగా భాషపు బతికించేందుకు విశేషక్షామి చేస్తున్న సీఎం కేసీఆర్ కృష్ణాని, దృఢసంకల్పాన్ని తెలుగు భాషాభిమానులు ప్రశంసిస్తున్నారు. తెలుగు భాష గొప్పదాన్ని చాటి చెప్పేందుకు ఆయన చేపడుతున్న కార్యక్రమాలను ఆభినందించారు. ప్రత్యేక బస్సులు, రైళ్లో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు హైదరాబాద్కు చేరుకుంటామని ఉత్సాహాన్ని కనబలిచారు. మహాసభల కోసం సేవాదృక్షాధంతో వలంటీథ్రగా పనిచేస్తామని ముందుకొచ్చారు.

తేనెలాలికే తెలుగు.. కమ్మెనెనది అమృభాష.. మధురాశైన మాతృభాష ఇలా భాష గురించి చెప్పేదానికి మాటలు సరిపోవు. వర్షించడానికి పదాలు చాలపు. అందుకే, ప్రభుత్వం మాతృభాష పరిరక్షణకు నడుంబిగించింది. మరుగునపడుతున్న మాతృభాషకు జవస్త్వాలు నింపేందుకు కీలక నిర్దయం తీసుకున్నది. ఈ నేపథ్యంలోనే తెలుగుభాష కీర్తిని నలుదిశలూ చాపీలా ఘనంగా తెలుగుమహాసభలు నిర్వహించసుంది. తెలుగు భాష, సంస్కృతి, సాహిత్య వికాసమే లక్ష్యంగా ఈ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు శ్రీకారం చుట్టడం ఆహ్వానించడగిన పరిణామం. రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెంటనే ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ తెలుగు భాష పరిరక్షణకు నడుంబిగించారు. తెలుగు భాషకు ప్రాచీనహార్దా కల్పించడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం ఎంతో కృషిచేసినది.

ముఖ్యమంత్రి స్వయంగా తెలుగు భాషా వేత్త కావడం మన అదృష్టం. ప్రజాస్మామ్య పరిపాలనలో నాయకులకు తెలుగు సంగతే పట్టని పరిస్థితుల్లో ఇంటర్వీడియట వరకు తెలుగు అమలుకు, తెలుగు మహాసభల నిర్వహణకు ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టడం సంతోషం. ఆధునిక కాలపు అవసరాలకు అనుగుణంగా తెలుగును మనం వివిధంగా ముందుకు తీసుకుపోవాలో అందరం కలిసి చర్చించాలి. ప్రపంచ నలుమూలల నుంచి భాష వేత్తలు, సాహితీవేత్తలు ప్రతినిధులుగా పాల్గొంటున్న ఈ మహాసభలు అనేక విషయాలపై చర్చలు జరపడంతో పాటు, స్వస్త్రమైన భాషా విధానానికి నాంది పలకనున్నాయి. ప్రజలు రాజకీయంగా, నైతికంగా, సాంఘికంగా, సాంస్కృతిక వరంగా ఛైతన్యం కావాలి. ప్రజలకు అవసరమైన భావ ఛైతన్యానికి ‘భాష’ ఆధారం అన్న నంగతి మంగళి చిపోకుండా నృష్టించే సాహిత్యం ప్రజలను అలోచించజేయాలి. ఉత్తేశ్వరచి కార్యాన్యాఖులను కావించాలి. ఈ దిశగా ఒక స్పృష్టమైన కార్యాచరణ తెలుగు మహాసభల ద్వారా రూపొందించి అమలు జరిగేలా చూడాలి. సమభావం కోసం నిలిచే శక్తులుగా అభివృద్ధికావాలని వానవాళికి సందేశమివ్వాలి. అలాగే తెలుగు పరిషాలను విశ్వవ్యాప్తం చేయాలి. గుండెల నిండుగా ఈ తెలుగు పండుగను జరుపుకోవాలి.

-గడ్డం కేశవమార్తి

m : 8008794162

e : gaddamkeshavamurthy@gmail.com

ఉపదేశం

కాగితం

గాలిని ప్రత్యేంచించి

“సుఖ్యేందుకు

కుదురుగా ఉండపూ?” అని

పవనం సవ్యతూ

“కుదురుగా పుంచే

అది జీవితమెలా అపుతుంది?

అపసరామ్మి బట్టి

నిలకడతో పాటు పరుగు

శాంతంతో పాటు పంతం

సమపాళ్లలో ఉండాలి

మనం కదలినప్పుడే కదా..

దేషైనా కదిలించగలం!

చలనం బైతన్య సంకేతం” అంది

వాయువు మాటలకు

స్వార్థపొందిన కాగితం

బట్ట బిరుదుకొని

బేబుల్ మీద నుండి

బయటకు ఎగేరిపోయింది

ఆకాశంలో విహారిస్తున్న

గాలిపటాలు

దానికి సాదరంగా

న్యాగతాలు పలికాయ

-హన్మి మల్లిక్

m : 9394881004

తెలుగుభాష-నేటి స్వరూపం

పదశోరు జనపదాలలో అశ్వక అనేది ఒక ముఖ్యమైన జాతి. ఈ జాతివారు పర్వతప్రాంతాలను నివాసస్థలాలుగా చేసుకుని జీవించేవారు. వీరు మాటల్డే భాష పేరు ‘కొడగు’. మిగతా పదిహేను జనపదాలవారితో సంబంధంధవ్యాలు పెరగడం చేత మాగధి, శార్నేని, కాంభోజ మొదలైన కొన్ని జనపదాల వ్యవహార పదాలు కొడగులో కలిసి అది పైశాచిభాషగా రూపొంతరం చెందిది.

తరువాత ప్రాకృతం ప్రభావంతో పైశాచిభాష మరింత సమృద్ధిని సంపొదించింది. ప్రత్యేకంగా అశ్వకజాతివారిని భాగోళికపరిస్థితులను బట్టి ”అంధకులు”గా పిలిచారు. అప్పుడు వారు మాటల్డేవారు కనుక “అంధకం, అంద్రం” అనే పేర్లతో పిలిచారు. అంద్రం మాటల్డేవారు కనుక “అంద్రులు” అయ్యారు. ప్రాకృతాన్ని సంస్కరించి రూపొందించిన భాషను “సంస్కృతం” అన్నారు. ఈ భాషనుంచే అంద్రం అనే పదం వచ్చింది.

వీరశైవమతం, బసవేశ్వరసిద్ధాంతం ప్రచారంలో ఉన్న కాలంలో ‘అంద్ర’ శబ్దం చీకటిసుండి వచ్చిందని, చీకటి అజ్ఞానానికి సంకేతమని దాన్ని తీరస్కరించిన శైవపండితులు ద్వారామం, శ్రీతేలం, కాళేశ్వరం అనే మూడు శివలింగస్క్షేత్రాల మధ్యన విలసిల్లిన దేశం కనుక అది ‘త్రిలింగదేశం’ అనే, అక్కడ నివసిస్తున్నవారి భాష ‘త్రిలింగభాష’ అనే వ్యవహారించడం జరిగింది. ఈ ప్రతిపాదనను శైవమతానుయాయులు విశేషంగా ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. ఈ పదం కూడా సంస్కృతభాష సుంచి వచ్చిందే. అన్ని భాషల మీద సంస్కృతం పెత్తనం చేస్తున్న రోజులలోనే ఈ పరిణామం సంభవించడం భాషాచరిత్రలో ఒక ముఖ్యఘట్టం.

ఆంధ్రాల భాషలోని వాయిలక్ష్మేను భాషాపదాలన్నీ చెదరి పోయేట్లుగా, సమాధి అయిపోయేట్లుగా సంస్కృతం ఆ భాషను కబించింది. ఈ ‘త్రిలింగ’ శబ్దానికి తత్త్వమధురంగా ‘తెలుగు’ పదం జనస్వాహారంలోకి వచ్చింది. క్రమంగా ఇది తెలుగు, తెనుగు అనే పర్యాయపదాలను సంపొదించుకున్నది.

12, 13 శతాబ్దాలలో భారతదేశంలోకి, తెలుగు సీమలోకి అడుగుపెట్టిన మహామృదీయముల్లానులు తమ అరబీ, ఫార్సీ పదాలను తెలుగు భాషలోకి ప్రవేశపెట్టారు. మహామృద్ బిన్ తుగ్గక్ కాలంలో ‘ఉర్దూ’ భాష కూడా తెలుగును ఆక్రమించుకున్నది. కానీ అప్పటికే తెలుగు ప్రాంతాలు సుధూరథీరాలకు విస్తరించుకునిపోవడం వల్ల ఉర్దూ తాకిడి బోధన్, దాని చుట్టూప్రక్కల ప్రాంతాల వరకే ఎక్కువగా పరిమితమై పోయింది. ప్రాకృతాన్ని సంస్కరించిన పండితజాతివారు ఉర్దూను తీరస్కరించి దూరప్రాంతాలకు తరలిపోయారు. సంస్కృతభాయిష్టును అంద్రభాషనే వారు కొనసాగించారు. బోధన్ పరిపాలకులైన తెలుగు రాజుల అధికారంలోకి, సామాన్యజన వ్యవహారంలోకి ఉర్దూ అనివార్యంగా

చొచ్చుకుపోయింది. దీంతో ఆనాడే తెలుగుభాష సంస్కృత, ఉర్దూ ఆధికార్యాలతో రెండు ప్రాంతాలుగా చీలిపోయింది. బోధన్, ఇతర ప్రదేశాలన్నీ ఉత్తరభారత ప్రాంతాలలోనూ, తమిళ, కేరళాదులు దక్కిణభారతప్రాంతాలలోనూ కలిసిపోయాయి.

త్రిలింగశబ్దాన్ని ఉచ్చరించడానికి నోరుతిరగని సుల్తానులు ‘తెలంగ’ అన్నారు. తెలంగ భాషను మాటల్డేవారంతా నివసించిన ప్రాంతం కనుక ‘తెలంగాణ’ అని వ్యవహరించారు. ఈ సంప్రదా యాన్ని అమీర్ ఖుస్తో మరింత ముందుకు తీసుకువెళ్లి ‘తెలంగ’ పేరుతో ఒక హిందుస్తానీ సంగీతరాగాన్నే సృష్టించాడు. దానికి ఆయన ‘తెలంగ’ అని పేరుపెట్టాడు. దాన్ని తన సంగీతకచేరీలో విరివిగా ఆలపించడం అలవాటు చేసుకున్నాడు. ఈ రాగాన్ని ఇప్పుడు హిందుస్తానీ సంగీతసంప్రదాయంలో “తీల్లంగ” అని పిలుస్తున్నారు.

తెలంగాణ పదప్రయోగం అమీర్ ఖుస్తో రచనలోనే మొదటగా కనిపిస్తుందని పరిశోధకుల అభిప్రాయం. అందుకని ‘తెలంగాణ’ అనే పదం తెలుగు మాటల్డేవారి ప్రాంతాన్ని గూర్చి తెలిపే శబ్దమే కాని అది భాష పేరు కాదని విజ్ఞలు భావిస్తున్నారు.

‘అంద్ర’, తెలుగు, తెనుగు’ అన్ని పదాలు ఒకే భాషావానికి వర్యాయం వదాలుగా భావించాలి. ఇటువంటి మన తెలుగులో సంస్కృతం, ఉర్దూ ప్రధానప్రభావం చూపిన తరువాత ఆధునిక కాలంలో మరాటి, తమిళం, కన్నడం, బెంగాలి, హింది వదాలుకూడా శాయశక్తులా తెలుగులో కలిసిపోయాయి. ప్రస్తుతకాలంలో ప్రపంచవ్యాప్తమై అంద్రభాష తెలుగును మరీ భ్రష్టపట్టిస్తున్నది. అయితే ఇప్పుడు తెలుగుభాషలో మిగిలిన తెలుగు ఎంత? పరిశీలిద్దాం.

ఇవాళ మనం మాటల్డేవుతన్న తెలుగులోనూ, వార్తాపత్రికల లోనూ, సాహిత్య సామాజిక రచనలలోనూ సింహభాగం సంస్కృతమే కనిపిస్తున్నది. ఇతరభాషాపదాలు-అవి నిజమైన తెలుగుపదాలే అని భ్రమించేంత సహజంగా తెలుగులో ఇమిడిపోయాయి. అనలు తెలుగుభాష అటువంటి విలక్షణమైనది. మనది అజంతా భాష, అంటే అచ్చులతో మనిసే ఉచ్చారణ కలిగిన భాష అన్నమాట! కనుకనే ఏ రకమైన భాషావదాష్ట్మోనా మన తెలుగు తనలో అందంగా ఒదిగింపజేసుకుంటుంది, తనదానిగా చేసుకుంటుంది. పదం, పద్యం, పాట, పచనం, నాటకం మొదలైన అన్ని ప్రక్రియల్లోనూ మన తెలుగు ఎంతో సుందరంగా, సౌలభ్యంతో విరాజిల్లుతుంది.

ఒక పత్రిక వార్తాను గమనించండి. ఇలా ఉంచి. “శాసనకర్తలమై దాఖలైన కేసులను త్వరగా విచారించడం కోసం ప్రత్యేకమ్మాయిస్టానాలు ఏర్పాటు చేయాలిపుండని బుధవారం సుట్టింకోర్టు

అభిప్రాయపడింది. జాతి ప్రయోజనాల ఉపాయాలు ఉండాలని సూచించింది. ఏడాదిలోగా విచారణ పూర్తి కావాలంబే వీటి ఏర్పాటు తప్పనిసరి అని పేర్కొంది. 2014 ఎన్నికల సందర్భంగా సమర్పించిన ద్రువీకరణ పత్రాలను అనుసరించి ఎంపీలు, ఎమ్మెలైలపై 1581 కేసులు ఉన్నారుని తెలిపింది”

ఈ పేరాలో 18 సంస్కృతపదాలు, 5 ఆంగ్లపదాలు, దాఖలు అనే ఉర్దూ పదమూ ఉన్నాయి. మొత్తం 40 పదాలలో “కోసం, ఇలాంటి, ఏర్పాటు” మొదలైనవి 16 మాత్రమే తెలుగు పదాలు.

“భాష” అనే పదం కూడా సంస్కృతమే. దీన్ని తెలుగులో ‘మాట’ అనపచ్చ). కాని దీన్ని పదం అనే ఆర్థంలో మనం వాడుతున్నాం. అందుకే ‘తెలుగు మాట’ అన్నా తెలుగు నుచి ‘అన్నా ఈనాడు తెలుగు భాష’ అని అర్థమయ్యుతుందా?

జిదేవిధంగా చాలా తెలుగు పదాలు సహజార్థాలకు దూరమై పోయాయి. ‘కంప’ అంటే వాసన అని అర్థం. కాని చెడువాసన అనే ధోరణిలో దీన్ని ఉపయోగిస్తున్నాం. ‘ఇల్లు’ అనేది ‘ఇల్’ అనే తమిళ జన్మపదం. ‘కొంప’ అనాలి. కాని దీన్ని నిందార్థకంగా ఉపయోగి స్తున్నాం. ఇద్దరు ఆఫీసర్లు ఎదురుపడి “కూడు తిన్నారా? అనో, బువ్వ తిన్నారా? అనో” పలకరించుకోగలరా? పుడ్డు, మీల్నీ అనేవే అక్కడ విహారిస్తాయిగదా! ఇటువంటివేస్తే.

పండుగలు, పబ్బాలకు వినియోగించే ఆప్సోనం ఎలా ఉంటుందో గమనించండి. “కళ్యాణోత్సవ శుభ ఆప్సోనం, శుభపాణి గ్రహణ ఆప్సోనం, నూతనవప్రాలంకరణ, నూతనగృహప్రవేశం, అన్నపూర్ణ, ఉపనయనం, దోలారోహణ మహాత్మాప్రవేశం, వివాహ నిశ్చయం” మొదలైన నవస్తో సంస్కృతభాషాడంబరాలే.

మనుషుల పేర్లు, జోళ్ళపేర్లు, పుస్తకాల పేర్లు, ప్రథమత్తు పథకాల పేర్లు, వీధుల పేర్లు మొదలైన జనజీవన అవసరాల పేర్లేవీ తెలుగులో లేవు. అంతెందుకు, ఈ వ్యాసంలో మాత్రం తెలుగు ఉన్నదా? ఇదీ అంతే.

ఇదీపల ఒక తండ్రి తన కూతురుకు కొత్త పేరు మోజులో అర్థం గురించి ఆలోచించకుండా “హన్ని” అని పేరుపెట్టేదు. “సంహరించేది” అని దీని అర్థం. ఇదీ సంస్కృతపదమే. ఈ వ్యామోహం ఎంత అసంగతం!

ఇట్లగే దేవతల పేర్లు - భక్తికి, సెంటిమెంటుకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చేవాళ్ళకు అనివార్యమే కదా! భాగ్యగుర్గం, విశాఖవట్టం, విజయగుర్గం, ధర్మపురి, సింహపలం, వేదగిరి, విజయవాడ మొదలైన ఎన్నో నగరాలకు సంస్కృతమే తప్పలేదు. తెలంగాణాలో చాలావరకు సంస్కృతం తగ్గినా ఉర్దూ ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. ప్రైండ్రాజాదు, సికిందరాజాదు, మహాబాబుగర్, కరీంనగర్, నిజమాబాద్, ఆదిలాబాద్ వగైరా ఉర్దూలోనే సాగాయి. ఓరుగల్లు, నల్గొండ, దేవరకొండ వంటి తెలుగు పేర్లు చాలా తక్కువ.

రామాయణం, భారతం, భాగవతం, అముక్తమాల్యద, కుమారసంభవం, బసవపురాణం, తపతీసంవరణో పాభ్యాసం,

మహాప్రస్తావం, తృపకంకణం, కన్యాశుల్యం, తారాశశాంకం, సత్యహరిశ్చంద్ర, రుద్రవీణ, తిమిరంతో సమరం, నాగార్జునసాగరం మొదలైన సంస్కృతనామధేయాల పుస్తకాలెన్నో.... నా గొడవ, మట్టి మనిషి, మోచగు పూలు, చిల్లర దేవతల్లు, వేయ పడగలు వంటి తెలుగు పేర్లు చాలా తక్కువ. వీటిలో ‘చిల్లర’ అనేది ‘చిలేర్’ అనే పొందిపడం నుంచి వచ్చిందంటారు.

మహిళాప్రాంగణం, జవ్వుభూమి, హరితహోరం, కల్యాణలక్ష్మి, మిహన్ భగీరథ, స్వస్థభారత్ మొదలైనవస్తో సంస్కృత భూయిష్ఠమే కదా! వీటిని తెలుగు చేయడం ఎంతో కష్టం, సమస్యాత్మకం. ఈ పేర్లకు, ప్రపంచ బ్యాంకు లింకులు, ఇంకా కేంద్రప్రభుత్వం ఇచ్చే గ్రాంట్లకు అడ్డంకులు. ఇటువంటి సమస్యలతో ఎక్కడికక్కడే రాజీపడుతూ తెలుగును మనమే తెక్కిపెట్టేస్తున్నాం. ఇంగ్లీమ్ విద్యావిధానం, మీదియా ప్రసారాల తీరు, సినిమాలు, ఛానల్స్ వారి ఫోరములు అన్నీ కలిసి మనల్ని ముందుకు తీసుకుపోతూ, తెలుగును మాత్రం వెనక్కి నెట్టేస్తున్నాయి.

ఇవన్నీ తెలుసుకుని ఇప్పుడేం చేయాలి? ఇతరభాషాపదాలను గుర్తించి తొలగించుకోవాలా? ప్రత్యోమ్యాయాలను స్ట్రోంచుకోవాలా? ఈ రెండూ పెద్ద సమస్యలే. ఇభయాప్రాంగలోనూ ఇదే పరిస్థితి. ఒక్కొక్క పదాన్ని పరిశీలించి వైన చెప్పిన పనులు చేయడం ప్రస్తుతం చాండసం కిందికి వస్తుంది. వ్యవహారంలో లోతుగా బిగబడిపోయిన భాషాస్వరూపాన్ని పెకలించడం సులభసాధ్యం కాదు. కాని ఈ తరంలో మన భాష గురించి సదవగాహన భాగా పెంచగలిగితే రాబోయే తరంలోనైనా పరభాషా పదాల తొలగింపు, మాత్ర భాషా హూలికపదాల వినియోగం కొంతవరకైనా సాధించవచ్చు.

అందుకే భాషాపరమైన కృషి జరగాలి. ఔ విషయాలన్నీ మరింతగా వివరించే పుస్తకాలను ముద్రించి ప్రచారంలోకి తేవాలి. తెలుగు హాలిక పదాలను పరిశేధించి ఒక బృహత్తర నిఘంటువు “ను రూపొందించాలి. దీంతోబాటు ప్రజల వ్యవహారంలో, శిష్టుల వ్యవహారంలో దాగి ఉన్న మాండలిక పదసంపదును, పలుకుబడులను, పదబంధాలను, నుడికారాలను, సామెతలను క్రోడ్డికరించి పుస్తకాలుగా తీసుకురావడమే కాకుండా అమలులోకి వచ్చేందుకు ప్రయత్నించాలి.

మాండలికం అనగానే కొంతమందికి ‘యాస’ అనే గుర్తుకు వస్తుంది. కాని ఆయా ప్రాంతాలలోనీ ప్రజలు ఉపయోగించే పలుకు బడులు, వాటి ఉచ్చారణ రూపాలు కూలంకపంగా తెలుసుకుంటే గాని యాసకు, మాండలికానికి భేదం అవగాహనకు రాదు. శిష్టువ్యాప హరికంలోనూ, గ్రామీణవ్యాపరికంలోనూ, ప్రాంతమాండలికాలు మొదలైనవి చాలా రకాలుగా కనిపిస్తాయి. బల్, గేదె, ఎనుము వంటి పర్యాయపదాలు ప్రాంతాన్ని బట్టి ప్రయోగాల్లో ఏర్పడతాయి. ఇవేంతి భాషాదోషాలు కావు. ‘పోతుమన్నాడు’ అనే కావ్యప్రయోగాన్ని “పోతున్నాడు, పోతున్నదు, పోతుండు, పోతాండు”

మొదలైన రూపాలలో ఆయా ప్రాంతాలను బట్టి ప్రజలు

ప్రయోగించవచ్చు. తేవేమీ లేదు. కానీ ఘలానాదే పలకాలని, మిగతావి తప్పులని శాసించడం సమంజసం కాదు. ఏ ఒకడో ప్రామాణికం అనిపించుకోదు. అన్నిటినీ వాడుకోవచ్చు.

ఎక్కువగా సంస్కృతం, తత్త్వమం పదాలకు, ఇతరభాషాపదాలకు మాత్రమే ఈ ‘యాస’ కనిపిస్తుంది.

పుస్తకం - పుత్తకం జ్ఞానం-గ్యానం వేళ-యాల స్నేహ-సోయి శూర్పణఖ-చప్పనాతి కలెక్టర్- కలకటేరు ఆఫీన్-ఆఫీసు పేషన్-బేసన్ దవాభానా-దోకానా దుకాం-దుక్కం

ఇలాంటివి మనం వింటూనే ఉన్నాం. అన్ని స్వీకారయోగ్యమే. వీటిని భాషాబోషాలనడానికి వీలైటు. కానీ మూలపదస్థరూపాన్ని కూడా

ప్రజలందరికి తెలినే అవకాశాలు మరింతగా పెరగాలి. అంతేకాని, మూలపదాలు తెలియక్కరలేదు, వాళ్ళు మాటల్లాడిన ఆ వైక్యతమే ప్రమాణం, అదే అసలైన భాష, మిగతాదంతా వృధా అనే ధోరణలు మాత్రం భాషాభిప్పద్దికి ఏమాత్రం దోషాదపడవని చెప్పక తప్పదు.

నిజమైన తెలుగును తెలుసుకుండాం.

తెలుగును కాపాడుకుండాం.

తెలుగును పరివ్యాప్తం చేద్దాం.

-దా॥ఎం.పురుషోత్మాచార్య

m : 9396611905

e : mpurushothamacharya@gmail.com

పశులనుక్క

బోసిపోయిన
ఆకాశం నీసిటిమీద
బోట్టుజ్ఞను
అతికించినట్టు

లోకం మీబి
ఎగబాకుతన్న చీకటిని దాటుకుంటూ
పదమటి బిక్కన
ప్రత్యక్షమయ్యేవి
పశుల నుక్క....

పొట్టకోసం
చెట్టు పుట్టుల్చి చుట్టేసి
నిట్టుర్పుల్చి మోసుకుంటూ
కదులుతన్న నదుల్లా
పొనాదుల్లోకి ప్రపాంచేవి
పశుల మందలు....

పొద్దంతా
పొలిమేరను
ముద్దాడిన పాదాలు
వాడిన మెక్కబోస్తు కాడల్లా
వొడితిలగిపోతుంటే...

పచ్చదనం పల్లిపైపు అడుగులేస్తున్నట్టు
పొలాలనుంచో
పొరుగూడ్కనుంచో
తరలిపున్న కూలీ తల్లులు
గుంపులు గుంపులుగా
ఊరేగెంపులు తీస్తున్నట్టు.....

పుట్టపగిలి
ఉండిల్లు బయటకొపుపుస్తుట్టు
దోసెడు ముత్యాలు తీసి
ముంగిల్లో చల్లినట్టు
రెక్కలు విచ్చుతన్న పిల్లలు
బెండుక్కరుగా
వాకీళ్లనిండా వాలిపోయెటోళ్లు....

కొలనులో
కలుపలు మాటల్లాడుకుంటున్నట్టు
జరుగూ పొరుగూ
అరుగుల మీబి ముచ్చటతో

వాడకట్టుల్చీ
వరినాట్లేసిన పొలాల్లా
కళకళలాడేవి.....

ములినే మా తరం
ముందస్తు సభలస్తే
రేయి ఆలల మీద
కలల పడవల్లా
తెల్లపార్గూ తెలియాడేవి

గోరుకోల్లు, మూలనుక్క
గమనాస్తి నిర్దేశిస్తే
మమ్మల్చీ
గమ్మాళ్ళి చేర్చించి మాత్రం
పశుల నుక్క....

నలభైయేండ్ల కింద
నాయనప్పు పరిచయం చేసిన
పశుల నుక్క
నగరంలో ఉన్నా....
నన్నిప్పబేకీ గుర్తుపుట్టి
ఆప్యాయంగా
పలకలిపున్నట్టే అగుపిస్తాది.....

పైలం జడ్డా....
తోప్పతప్పకు... అని
మా అప్ప నప్పతూ
సాగనంపుతున్నట్టే
అనిపిస్తుంది.....

- కొండి మల్లారెడ్డి
m : 9441905525
e : kmr5525@gmail.com

ప్రపంచ తెలుగు మహాన్భాల సందర్భంగా సాహితీవేత్తల స్వందనలు

- భాష ప్రపాహం వంటిది. మాట, పాటరూపంలో భాష మనుషుల్ని నడిపిస్తుంది. మాండలికం స్థితిమూట లాంటిది. ఎన్నెన్నీ చేయగల, సాభించగల శక్తి భాషకుంది. భాషపొత్తు ప్రపాహం జినంలో షైతన్యం తెచ్చి అద్భుతాలను ఆవిష్కరించింది. తెలుగులోపాటు భాషాదైనా కాపాడుకోవాలసిందే.

- గద్దర్, ప్రజా యుద్ధనౌక

- తెలుగుకు వెలుగులు బిధ్యాత్మిక అవసరం ఎంతైనా ఉంది. తెలుగు ప్రాధాన్యతను చాట్టాల్సిన అవసరమూ ఉంది. తెలుగును కాపాడుకోవాల్సిన అవసరాన్ని పాత్రికేయులు, రచయితలు, భాషాజ్ఞమానులకు మరీసాల గుర్తు చేసేలా జిలగి ప్రపంచ తెలుగు మహాన్భాలు విజయవంతం కావాలి.
- ప్రపంచ తెలుగు మహాన్భాల్లో సాహిత్య వర్షలు విస్తృతశాయలో జరగాలి. మరుగుసప్డడ్ సాహిత్య చరిత్రను బయటకు తీయాలి. పలశోధనాత్మక వ్యాసాలు, పత్రసమర్పణాలతో తెలుగు ప్రత్యేకతను కవులు, పలశోధకులు, రచయితలు చాటి చెప్పాలి.

-సూర్య ధనుంజయ్ (ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం తెలుగుశాఖ అధ్యక్షులు)

- తెలంగాణలో ప్రపంచ తెలుగు మహాన్భాల నిర్వాహాం సంతోష దాయకం. మహాన్భాలు విస్తృతమైన ఆలోచనాదృష్టిని పెంపాంబించే కార్యక్రమాలతో సాగి విజయవంతంగా ముగియాలి. భవిష్యత్తులో జరగబోయే సభలకు మార్గదర్శనం చూపాలి.

-ఎస్. శ్రీనివాస్రెడ్డి (మన తెలంగాణ తెలుగు దినపత్రిక సంపాదకులు)

- పల్లి కవుల కవిత్వాన్ని ప్రోత్సహించాలి. యువకవులకు మార్గదర్శకంగా నిలవాలి. తెలుగు సభల్లో నూతన రచయితల ఉత్సేజిం, రచనల ప్రపాహం కనిపించి బిసిపించాలి. కొత్తవారికి అవకాశం దక్కడం ద్వారా తెలుగుకు భవిష్యత్తును ఇచ్చే ప్రయత్నం తెలుగు మహాన్భాల ద్వారా జరగాలి.

-తిరునగరి దేవకీ దేవి (ప్రముఖ కవయిత్రి)

- తెలుగు మల్లె వంటిది. అది ఎప్పుడూ సువాసననే వెదజల్లుతుంది. ఆ సువాసనను పదిలంగా కాపాడుకునేందుకే ఇంత పెద్ద లీతిలో మహాన్భాల విర్పుపూణి జరగాలి. పాటకు, మాటకు, ఆటకు వేబికగా తెలుగు మహాన్భాలు పెద్ద ఎత్తున జరగడం ఆసందర్భాయికం.

-సద్గుల అశోక తేజ (సినీ గేయ జాతీయ అవార్డు గ్రహీత)

- తెలుగు భాష తీయదనం, తెలుగు భాష గొప్పతనం, తెలుసుకున్న వాళ్ళకు తెలుగే ఒక మూలధనం అని నేనొక సిచిమాక పాట రాశాను. మనల్ని గొప్పగా వెలిగించి నిలిపి ఆమ్యుత భాష తెలుగు. ప్రపంచ తెలుగు మహాన్భాలు తెలుగు, తెలంగాణ ఔస్తుల్యాన్ని నిలబెట్టేవిగా జిలగి ఒక సుమధుర జ్ఞాపకంగా ప్రతి ఒక్కాలో మిగిలివచేయాలి. తెలుగును కాపాడుకుంటే మన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకున్నట్టే.

-చంద్రబోస్ (ప్రముఖ సినీగేయ రచయిత)

- అందరి భాష తెలుగు. సముద్రంకన్నా సువిశాలమైన హృదయం కలిగిన భాష అది. తెలంగాణలో తెలుగుకు వెలుగునిచ్చిన ఎందరో మహామహాలున్నారు. ఇక్కడి భాష, చలిత్, సంస్కృతి వెలకట్టిలేది. రాబోయే తరాలకు తెలుగు భాష పలిరక్షణ బాధ్యత తెలియాలి. తెలుగు భాషలో పాటు మన ఔస్తుల్యాన్ని చాటిచేపే విధంగా తెలుగు మహాన్భాలు జరగాలి.

-డా. ఎస్. గోపి (తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం పూర్వ ఉపాధ్యక్షులు)

- రీజ్యూకెంత తెలుగు ఉనికిని కొల్పోతుంది. తెలుగును పలిరక్షించ కోవాల్సిన అవసరం ఉంది. తెలుగును కాపాడాలన్న తలంపును అందరిలో పెంచే విధంగా తెలుగు మహాన్భాల్లో ప్రత్యేక కృషి జరగాల్సిన అవసరం ఉంది. మహిళ రచనలకు సభల్లో ప్రాధాన్యత కల్పించాలి.

-ముదిగంటి సుజాత రెడ్డి (ప్రముఖ కథా రచయిత్రి)

- తెలుగు అమ్మలాంటిది. ఆ అమ్మ ఎప్పటికి మమకారమే చూపిస్తుంది. ఆ మమకారాన్ని ఆ మాధుర్యాన్ని కాపాడుకోవాలి. తెలుగు భాషను మాట్లాడమే అద్భుతం. పాటకు ఒచిగి ఒయ్యారాలు అభి, సుఖదుష్మాల్ని కలబోసిన తెలంగాణ తెలుగుకు సభల్లో జినహారితి పట్టాలి.

-గోరటి వెంకన్సు (ప్రజాకవి)

- మహాన్భాలు తెలంగాణ చలిత్తను వెలుగులోకి తెవాలిలోతైన పలశోధనాత్మక అధ్యయనాన్ని పెంచే లీతిలో మహాన్భాలలో ప్రసంగాలు, పత్రసమర్పణలు జరగాలి.

-విధువంటి గోపాల కృష్ణ (ప్రముఖ చరిత్ర పరిశోధకులు)

- రేపటి తరులకు తెలుగు వెలుగులు అందాలంటే ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సాక్షిగా ప్రత్యేక దృష్టిని, దృక్షాస్ని భాషావేత్తలు, కవులు, రచయితలు ప్రకటించాలి. స్థీల సాహిత్యం సభల్లో ప్రాధాన్యతను పాండాలి.

-ఎన్ విమల (కవయిత్రి)

- తెలుగు భ్యాతిని చాటేలా ప్రభుత్వం ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల నిర్వహణకు పూనుకుంది. ఈ నేపథ్యంలో తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, సాహిత్యం ప్రపంచ దృష్టిని ఆకల్పించడమే కాక, భాషాభాషానులను ఏకం చేసే అవకాశం ఉంది.

-అయాచితం శీధర్ (రాష్ట్ర గ్రంథాలయ పరిషత్ చైర్మన్)

- తెలుగును కాపాడుకుంటేనే మన ఉనికిని మనం కాపాడుకున్నట్టు లెక్క తెలుగుపై లోతైన కృషి జరగాలి. ప్రపంచ మహాసభల వేదికలపై తెలుగును విభజన్ రూపాలలో కార్బూక్షమాలుగా నిర్వహించేప్పుడు భాషా పరిరక్షణను భాషావేత్తలు, భాషాభాషానులు దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

-దేవులప్పలి ప్రభాకర్ రావు. (తెలంగాణ అధికార భాష సంఘం అధ్యక్షులు)

- తెలంగాణ చరిత్రను కాపాడుకోవల్సిన తరుణం ఇటి. ఇక్కడి చరిత్ర దాని పుట్టు ఫారోట్రాలపై లోతైన పరిశోధనలు ఇప్పటికే జరుగుతున్నాయి. తెలుగు సభల్లో తెలంగాణ చరిత్ర, పరిశోధనలపై ప్రత్యేక చర్చకు అవకాశం ఇచ్చి ఆఖ్యాయాలను నమోదు చేయాలి.

-ఎన్. హరిగోపాల్ (చరిత్ర పరిశోధకులు, కవి)

- వెలకట్టులేసిని తెలుగు. ప్రపంచ భాషల్లో తెలుగుకు ఉన్న స్థానం మరే ఇతర భాషకు ఉండడమో. తెలుగును మాట్లాడి కాపాడే వారు ఇప్పుడు అవసరం వచ్చింది. తెలుగు ప్రాధాన్యతను తెలియజెప్పేందుకు ఉభయ తెలుగు రాష్ట్రాలు ఇప్పుడు చర్యలను చేపట్టాయి. పదవ, ఇంటర్ స్థాయిల వరకు తెలుగును ఖచ్చితంగా చచివేలా అమలుకు చర్యలు వస్తుండడం హార్షణీయం. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు బిగ్గెజయంగా జరగాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

-మండలి బుద్ధప్రసాద్, శాసనమండలి ఉపసభాపతి, ఆంధ్రప్రదేశ్

- తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలుగు మహాసభలు ఒక గొప్ప అధ్యుత సమావేశం. తెలుగును ముఖ్యంగా తెలంగాణ భాషా సంస్కృతి, చరిత్రలను చర్చించుకుని తెలుసుకునేదుకు, రాబోయే తరాలకు తెలియ జెప్పేందుకు ఇదొక మంచి అవకాశం.

-ఉపుల రాజేందర్, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖామంత్రి

- తెలుగును అన్నిచేట్లు వినియోగంలోకి తీసుకు రావాలన్న ప్రయత్నానికి ప్రస్తుతం జరగనున్న తెలుగు మహాసభలు ఒక స్థాల్ని తప్పక తీసుకుపస్తాయి. తెలుగు పరిరక్షణ భాధ్యతను ప్రతి ఒక్కల్నికి ఈ సభలు తప్పక గుర్తు చేస్తాయిన్నది నా విశ్వాసం.

-నారదాసు లక్ష్మీ, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఎమ్మెల్సీ

- చాల్కికంగా తెలుగు భాషకు ఉన్న ప్రాధాన్యత ఎంతో గొప్పది. ఏ భాషాపైనా వినియోగంలో ఉన్నస్పుడే దాని మనుగడ కొనసాగుతుంది. ఆ పరిస్థితి నుంచి తెలుగు భాషను పరిరక్షించుకోవాలన్న తలంపు అందరిలో రావడం ఒక మంచి పరిణామం. తెలుగు సభలు భాషా పరిరక్షణ భాధ్యతను అండజేస్తాయిని భాషిస్తున్నాము.

- రఘ్వ శీహరి, మాజీ ఉపకులపతి, ద్రవిడ విశ్వవిద్యాలయం

- ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు తెలంగాణ నడిబోడ్డున ఇంతటి విశ్వత స్థాయిలో జరగడం ఆనందదాయకం. ఈ సభల ద్వారా ఇక్కడి భాషా, చాల్కిక, సాంస్కృతిక మూలాలను తెలుసుకుని వాటిని విశ్వవ్యాప్తం చేయాలిన అవసరాన్ని భాషాభాషానులు, పరిశోధకులు, రచయితలు ప్రయత్నించాలి.

-జాలూరి గౌరీంకర్, తెలంగాణ రాష్ట్ర బీసీ కమీషన్ సభ్యులు

- విశ్వతస్థాయిలో సాహిత్యంలోని విభాగం కోణాలపై ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో ప్రస్తావాలను జరగడం చరిత్రను, మానవీయ కోణాలను, దృక్షాస్నాను పాఠీలిన్నా చర్యలు, ప్రసంగాలు ఉంటే బాగుంటుంది. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు అటు సాహిత్య సాంస్కృతిక దృష్టిని భాషాభాషానుల్లో పెంపాందించాలి.

-కె. శివారెడ్డి, కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత

- ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో క్రీల రచనలపై విశ్వత కోణాలపై ప్రయత్నమాలు ఉండాలి. మహిళా రచయితలుకు ప్రాధాన్యతను సభలలో పెంచాలి. సభలలోని సదస్యులను మహిళల సాహిత్యపు అంశాల ప్రాధాన్యతలో నిర్వహించాలి.

-టల్లూ, ప్రముఖ రచయిత్రి

- తెలంగాణ సంస్కృతి, చాల్కిక సాంస్కృతిక విశీష్టతలో తెలుగు భాష పరిరక్షణ విశాలిద్దేశంతి ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల నిర్వహణ జరుగుతున్నది. మాండలికాల ప్రత్యేకతను, తెలుగు సాహిత్యంలోని విభాగ పక్తియలో జరిగిన కృషిని తెలియ జెప్పేందుకు సభలలోని సదస్యులు, ఇతర కార్బూక్షమాలు తోడ్డుడాలి.

-బి.ఎన్.రాములు, తెలంగాణ రాష్ట్ర బీసీ కమీషన్ చైర్మన్

- ప్రపంచంలోని తెలుగు వారికి ఎక్స్ప్రెన్సా ఓ ప్రత్యేకత ఉంటుంది. అందులో తెలంగాణకు ఉన్న విశీష్టత వేరు. తెలంగాణ జనజీవనంలోని ప్రతి అంశాన్ని సాహిత్య సాంస్కృతిక పరంగా చాటి చెప్పేలా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు బిగ్గెజయంగా జరగాలి.

-జి.విహెక్, తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహాదారులు

మనదే అసలైన తెలుగు బాస

మన అక్కరాలు 60 కాదు... 36 మాత్రమే

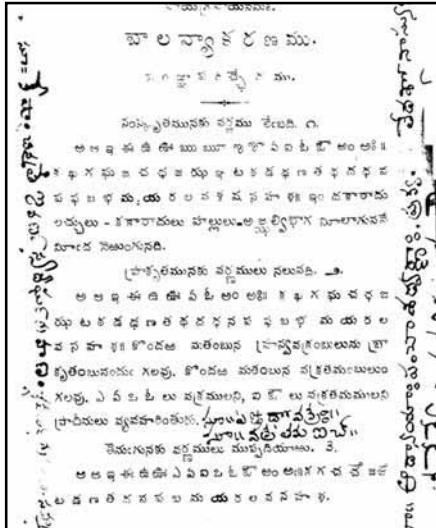
తెలంగాణ...

ఈ మాట వింటే చాలు పసి పిల్లాడి నుంచి పండు ముదుసలి వరకు ఈ ప్రాంతం లోని వారి రక్తం ఉడుకెక్కుతుంది. పిడికిళ్ళు బిగుసుకుంటాయి. అందుకు కారణం మూడు తరాలుగా, అరవై ఏళ్ళగా అన్యాయాలకు, అక్కమాలకు, వివక్షకు, దోషిడీకి గురి కావడమే. స్వరాప్తసాధనలో భాగంగా భౌగోళిక తెలంగాణ సాధించుకున్నాం. నిజానికి అంతకంటే ము ఖ్యామైనవి మరికొన్ని ఉన్నాయి. ఈనాటి భౌగోళిక తెలంగాణ సాధనకు, రేపు సాధించబోయే సామాజిక తెలంగాణకు పునాది వేసిన అంశాలు అ వే. అలాంటి వాటిలో ఒకటి... మన భాష, చరిత్ర, సంస్కృతిపై జరిగిన దాడిని తిప్పికొట్టేందుకు, పరాయాకరణ నుంచి వాటిని కాపాడుకునేందుకు తెలంగాణ సమాజం చేసిన పోరాటం. ఆ పోరాటాన్ని సంపూర్ణం చేయనిదే, అందులో విజయం సాధించిన భౌగోళిక తెలంగాణకు అర్థం లేదు. ఈ నేపథ్యంలో మొదటిగా మన బాస గురించి అలోచిద్దాం.

బాస అనేది ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య, అయి సమూహాల మధ్య సమాచార మార్పిడికి తోడ్పడే ప్రాథమిక అంశం. అదే సమయంలో అంతకు మించిన కీలక అంశాలూ అందులో ఉంటాయి. ఒక జాతి చరిత్ర, సంస్కృతి వాటి మూలాలు కూడా ఆ బాసలో ప్రతిఫలిస్తుంటాయి. ఒక జాతి తన బాస నుంచి దూరమైపోతున్నదంటే అది తన చరిత్రకు, సంస్కృతికి కూడా దూరమై పోతున్నట్టే లెక్క ఇలాంటి దుస్సితిని తెలంగాణ మాత్రమే కాదు... ప్రపంచవ్యాప్తంగా వలు బాసలు కూడా ఎదుర్కొన్నాయి. అందుకు ప్రథా న కారణం వివిధ రూపాల్లోని సామూజ్య వాదం, ఆధిపత్య భావాలం.

సాంస్కృతిక పాశనం కెల్లర్లో జనోస్ట్రీ

ఒకవ్యుదు రెండు తెగల మధ్య పోరాటం జరిగితే ఒక తెగకు చెందిన పురుషులను సమూలంగా తుదముట్టించడం ద్వారా, ఆ జాతికి చెందిన స్త్రీలు, చిన్న పిల్లలను తమలో బలవంతంగా కలిగేసుకోవడం ద్వారా మరో జాతి విజయం సాధించేది. ఆ తరువాత కాలంలో రాజుల పాలన సాగినప్పుడు పరాజిత రాజ్యంలో వివిధ రకాల విధ్వంసాలు చోటు చేసు కొనేవి. ఇదంతా అనాటి సామూజ్యవాదానికి ప్రతీకగా ఉండేది. ఈ సా ప్రమాజ్యవాదమే ఆధునిక

కాలంలో ఆధిపత్య భావజాలంగా రూపుదిద్దు కుంది. నేడు ఒక జాతిని సమూలంగా నాశనం చేయాలంటే సామూహిక హనసం (జినోస్ట్రీ) చేయాల్చిన అవసరం లేదు. సాంస్కృతిక హనసం (కల్పరల్ జినోస్ట్రీ) చేస్తే చాలు. తెలంగాణ విషయంలో జరిగింది అదే. తెలంగాణ భాష, చరిత్ర, సంస్కృతిని నాశనం చేయడం ద్వారా తమ ఆధి పత్యాన్ని స్థిరీకరించుకునే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. అందులో భాగంగా తెలంగాణ బాసను మార్చివేశారు. తెలంగాణ చరిత్రకు సంబంధించిన ఆధారాలు వెలుగు చూడకుండా చేశారు.

వెలుగు చూసిన సాక్ష్యధారాల ను నాశనం చేశారు. తెలంగాణ సంస్కృతిని దెబ్బతీస్తూ, తమ సంస్కృతిని బలవంతంగా తెలంగాణ సమాజంపై రుద్దారు. ఒకే బాస పేరట జరిగిన ఈ తతంగం ఆరుదశాబ్దాలుగా ప్రత్యుత్త రూపంలో సాగింది. ఒకే లిపిని ఉపయాగించుకున్నంత మాత్రమే రెండు బాసలు ఒకటి కావాలన్న సూత్రం ఏదీ లేదు. ఒకే లిపిని ఉపయాగించుకున్నంత బాసలు, అసలు లిపి లేని బాసలు ప్రపంచంలో ఎన్నో ఉన్నాయి. ఒక బాస మరో లిపిని ఎంచుకు న్నంత మాత్రమే ఆ బాస మరో బాసలో లిపినినం కావాల్సిన అవసరం లేదు. నిజానికి తెలంగాణ విషయానికి వస్తే ఇక్కడి బాస లిపి పరంగా కూడా ఆధిపత్యభావజాల బాస లిపికి భిన్నమైందే. అయినా కూడా తెలుగు బాసను అంధ్ర బాసలో కలిపేసే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. అమాయకత్యాన్నికి, సహనానికి మారుపేరుగా ఉండే తెలంగాణ సమాజం తెగువను, పోరాట పటిమను ప్రదర్శించడానికి పేరుగాంచింది. అందుకే భౌగోళిక తెలంగాణను సాధించేందుకు పట్టిన 60 ఏళ్ళ సుదీర్ఘ పోరాటాన్ని అది చేయగలిగింది. ఇప్పుడు బాస వినయంలోనూ అదే జరుగుతోంది. అంధ్ర బాస కబంధ హస్తాల్సోంచి తెలంగాణ బాసను విముక్తి చేసే యత్నాలు కూడా 60 ఏళ్ళ కిందటే మొదలుయ్యాయి. అప్పట్లో నిజం కాలంలో నెలు వడిన గోలకొండ పత్రిక, తెలంగాణ కవుల ప్రత్యేక సంచికలు ఈ పోరాటాలకు నిలువెత్తు రూపాలుగా నిలియాయి. ఆ పోరాటాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లు మన బాసను మన బాసగా సాంతం చేసుకొని ముందుకు తీసుకెళ్లిన అవసరం ఉంది.

‘యుసుగా మారున తెలంగాణ బాస

తెలంగాణ బాసను ‘యుసుగా, ‘మాండలికం’గా పేర్కొంటూ

ఈ బాసగా దాన్ని వ్యాప్తికి, విస్తృతికి అడ్డుకట్టు వేసేందుకు ప్రయత్నాలు జరిగాయి. తెలుగు బాస స్థానంలో 'ఆంధ్ర' బాసను ప్రవేశపెట్టే కుట్ట జరిగింది. అందులో భాగంగా తెలుగుకు పర్యాయ పదమే ఆంధ్ర అంటూ, చివరకు తెలుగు బాస పేరిట ఆంధ్ర బాసను రుద్దే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. బాస పేరు తెలుగు అంటూ అందులోని తెలుగుదనాన్ని హరిస్తూ దాన్ని ఆంధ్రమయం చేసే కుట్ట జరిగింది. ఆంధ్ర పదాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగానే వదిలే నుకుంటూ 'తెలుగును సొంతం చేసుకునే యత్నాలు జరిగాయి. అందులో భాగంగానే 'ఆంధ్రమాత'ను వదిలించుకొని 'తెలుగు తల్లి'ని ప్రతిష్ఠిం చారు. తెలుగు బాస పేరిట ఆంధ్రభాసను నింపేశారు. ఈ ప్రక్రియ అంతా వ్యాప్తశ్రుకంగా జరిగింది. ఆంధ్ర పాలకవర్గాలు, మేధావులు, పండితులు అంతా ఈ కుట్టలో భాగస్వాములయ్యారు. తెలంగాణపై రాజకీయ అధికారం కూడా వారి చేతుల్లో ఉండడంతో ఈ ప్రక్రియ అంతా చాప కింద నీరులా సాగి పోయింది. ఒకే బాస, ప్రామాణిక తెలుగు పేరిట ఈ యావత్ ప్రక్రియ జరిగింది. జరుగుతన్న వంచనను తెలంగాణ సమాజం అధ్యం చేసుకొనేలోగానే జరగకూడని అనధ్యం జరిగిపోయింది. మూడు తరాల తెలంగాణ సమాజం ఈ కుట్టకు బలైపోయింది. నగరాలు, పట్టణాల్లో ఉన్న తెలంగాణ సమాజానికి పట్ల తెలంగాణ బాసతో అనుబంధం తెగిపోయింది. పట్లుల్లో ఉన్న వారు, పట్టణాల్లో ఉన్నవారు తమదైన బాసతో పరస్పరం సంభాషించుకోలేని దృష్టిత్వాన్ని తెల్పింది. తెలంగాణ సాహిత్య రంగమంతా కూడా ఆంధ్ర పదజాలంతో తిరిగి పునరుద్ధరించుకోలేనంతగా కలుషితమై పోయింది. ఈ పరిష్కారిని చక్కదిద్దుకోవాలంటే భారీ స్థాయిలో కృషి జరగాలిగి ఉంది.

ఉర్ధ్వ ప్రభావం పేరిట....

తెలంగాణ కొన్ని వందల ఏళ్ళగా ముస్లిం రాజుల పాలనలో ఉండింది. ఆ కారణంగా కొన్ని వందల, వేల ఉర్దూ, పారశీక పదాలు తెలంగాణ బాసలో చోటు చేసుకున్నాయి. వైజాం పాలన నేటి మహరాష్ట్ర, కర్ణాటక ప్రాంతాల్లో కూడా కొనసాగిన నేపథ్యంలో మరాటీ, కన్నడ బాసల పదాలు కూడా తెలంగాణ బాసలో మిశితమయ్యాయి. నిజానికి బాసల విషయంలో అదెంతో సహజమైన ప్రక్రియ కూడా. ఆదాన ప్రదానాలు సర్వసాధారణం. ఇదంతా ఒక సహజ ప్రక్రియగా, అధివత్య భావన లేకుండా జరిగితే అందుకు అభ్యంతర పెట్టాలిన అవసరం కూడా లేదు. భారతీయ బాసల మధ్య ఈ విధమైన ఆదాన ప్రదానాలు సర్వసాధారణం. ద్రావిడ బాసల మధ్య ఇది మరింత అధికంగా ఉంటుంది. ఈ విధమైన సంపర్కం వల్ల చోటు చేసుకున్న మార్పులను అంచనా వేయడం ఎంతో సులభం. వాటి ఫలితాలను గుర్తించడం కూడా తేలికే. తెలంగాణ బాస విషయానికి వస్తే ఇతర

బాసల పదాలు ఎంతో సహజంగా తెలుగు పదాలుగా మారి పోయాయి. ప్రభుత్వం, మీడియా, పార్ష్వప్రస్కాల పేరిట ఆయా పదాలను బలవంతంగా రుద్దే ప్రయత్నాలు 1900కి పూర్వం జరగేదు. తెలుగు బాసపై 'ఆంధ్ర' బాస అధివత్యం విషయానికి వస్తే మాత్రం సంస్కృత పదా లతో నిండిపోయిన ఆంధ్ర బాసను తెలంగాణ సమాజంపై బలవంతంగా రుద్దే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. ప్రామాణిక తెలుగు పేరిట అచ్చతెలుగు బాసను ఉరి తీశారు.

యావత్ భారతదేశంలో భిన్న బాసల, సంస్కృతుల కూడలిగా తెలంగాణ నిలిచింది. ఉత్తర, దక్షిణ భారతదేశాలు కలుస్తున్నది తెలంగాణ లోనే. ప్రాచీన కాలంలో మొదలైన ఈ భావన నేటికి కొనసాగుతునే ఉన్నది. హైదరాబాద్లో మెట్రోపాలిటన్ కల్చర్ నెలకొన్నది ఈ చారణం గానే. మొగల్, కుతుబ్ షాహీ, అసఫ్జాహీల పాలనలో తెలంగాణలో తెలుగు బాస పార్సీ, ఉర్దూ బాసలకు

సమయమైంది.

యావత్ భారతదేశంలో భిన్న బాసల, సంస్కృతుల కూడలిగా తెలంగాణ నిలిచింది. ఉత్తర, దక్షిణ భారతదేశాలు కలుస్తున్నది తెలంగాణ లోనే. ప్రాచీన కాలంలో మొదలైన ఈ భావన నేటికి కొనసాగుతునే ఉన్నది. హైదరాబాద్లో మెట్రోపాలిటన్ కల్చర్ నెలకొన్నది ఈ చారణం గానే. మొగల్, కుతుబ్ షాహీ, అసఫ్జాహీల పాలనలో తెలంగాణలో తెలుగు బాస పార్సీ, ఉర్దూ బాసలకు సమయమైంది.

తెలుగు-ఉర్దూ బాసల అనుబంధానికి కొన్ని వందల ఏళ్ళ చరిత్ర ఉంది. ఆంధ్ర బాసతో పోలిసై ఎన్నో వందల ఉర్దూ పదాలు తెలుగు బాసలో స్థానం పొందాయి. ఆంధ్ర బాసలో సంస్కృత పదాలు ఉర్దూ పదాలు చేరాయి. ఆంధ్ర బాసలో ఆయా సంస్కృత పదాలను తమ వ్యక్తరణానికి అనుపుగా చేర్చుకుంటే, తెలుగు బాసలో ఉర్దూ పదాలు ప్రజల నిత్యవ్యవహరికాలకు అనుపుగా చేరాయి. రెండు బాసల మధ్య ఈ విధమైన ఇచ్చిపుచ్చుకోవడం ఎంత సహజంగా జరిగిందో, అంతే సహజంగా తెలుగు బాసలోకి ఉర్దూ పదాలు చేరాయి. ఆంధ్ర బాసలో ఆయా సంస్కృత పదాలను తమ వ్యక్తరణానికి అనుపుగా చేర్చుకుంటే, తెలుగు బాసలో ఉర్దూ పదాలు ప్రజల నిత్యవ్యవహరికాలకు అనుపుగా చేరాయి. రెండు బాసల మధ్య ఈ విధమైన ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలు ఒక సహజంలోని విభిన్న వర్గాల మధ్య సర్వ సర్వ బాట్లను, ఏకతను ప్రతిఫలించాయి. హైదరాబాద్ నగరంలో హిందూ - ముస్లిం సమైక్యతను ఇందుకు నిదర్శనంగా పేరొన్నవచ్చు. ఇది ఆంధ్ర - తెలుగు బాసల మధ్య అంతర్మాన్ మరింత పెంచింది. సంస్కృతి, బాస, వ్యక్తిత్వం భావనల మధ్య విభజన రేఖ మరింత కొట్టాచ్చేలా కనిపించేలా చేసింది. ఈ రెండు బాసల ప్రజానీకాల మనస్సుల మధ్య కనిపించని సరి హద్దులు ఏర్పడ్డాయి. రెండు బాసల అభివృద్ధి తీరుతెన్నుల్లో ఎంతో తేడా చోటు చేసుకుంది. ఒక బాస అధివత్య ధోరణితో రెచ్చిపోతే, మరో బాస ఆత్మన్యానత భావనతో కుచించుకుపోయింది. తమ బాసలో తామే మా ట్లాడుకోలేని, రాయలేని పరిష్కారి ఎదురైంది.

ఉర్దూ, పారశీక బాసలతో ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలు తెలంగాణ వాసులు తమ తెలుగు బాసను ఆంధ్ర బాసకు భిన్నమైందిగా భావించేందుకు దోహర దం చేశాయి. ఆయి సమయంలో వివిధ

సందర్భాల్లో తమ బాసను ప్రామాణిక బాస పేరిటు 'సంస్కరించేందుకు' జిగిన ప్రయత్నాలను తెలుగు బాసపై దాడి యత్నాలుగా తెలంగాణ సమాజం భావించింది. రెండు సమాజాల మధ్య అంతరాలు పెరిగేందుకు ఈ విధంగా బాస కూడా ఒక కార ఎంగా మారింది. పాలన, ప్రాంతం, మతం, సంస్కృతి, లింగం, వయస్సు, చదువు, వృత్తిలాంటి అంశాలు ఈ ఇచ్చిపుచ్చు కోవడాలపై తమ ప్రభావాన్ని కనబిరచాయి. ద్రావిడ బాసకు చెందిన తెలంగాణ, ఇండో-ఆర్యన్ కుటుంబానికి చెందిన ఉర్రూ నుంచి అధికంగా ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలకు ఇష్టపడితే, ఆంధ్ర బాస మాత్రం అధికంగా సంస్కృతం, కొంత మేరుకు ద్రివి కుటుంబానికి చెందిన తమిళ బాసల ప్రభావానికి లోపింది.

చారిత్రకంగా చూస్తే, ఒకే బాస మాటల్డాడే రెండు సమాజాల మధ్య భౌగోళిక, సామాజిక అనుబంధాలు లేకుండా పోతే అ బాస రెండు బాసలు / మాండలికాలుగా విడిపోయే అవకాశం ఉంది.

తెలుగు-ఆంధ్ర బాసల విషయానికి వస్తే

జిగినంది ఇది కాదు. ఒకే మూల బాస నుంచి వివిధ కాలాల్లో, వివిధ రాజుల పాలనల్లో తెలుగు-ఆంధ్ర బాసలు సమాంతరంగా ఎదిగాయి. తదనంతర పరిణామాల్లో ఆంధ్ర బాస తెలంగాణ బాసను మింగేసేందుకు ప్రయత్నించింది. ఈ నేపథ్యంలో తెలుగు బాస మాటల్డాడే తెలంగాణ ప్రజాసీకం ఎదురు తిరిగింది. ఫలితంగానే తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడింది. ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు సార్థకత లభించాలంటే, తెలుగు బాసకు తిరిగి పునర్వైభవాన్ని కల్పించాలిన అవసరం ఉంది.

తెలంగాణ బాసలో చేరిన ఉర్రూ పదాలను పరిశీలిస్తే.... మాజీ, పుక్క ట్, దవాఖూనా, తాఖుత్, దర్వ్జా, హోలా, తారీఫ్, జమిందార్, కలం, బైదీ, జవాబు, సవాలు, మేకు, మునసబు, రోజు, కుర్రీ, దస్తావే జాలు, దరభాస్తు, కబురు, కిటికి, ఆఖరి, మోజు, రాజీనామా, తరపు, సిఫారసు లాంటివెన్నో ఉన్నాయి.

ఆంధ్ర బాసలోనే ప్రయాగాలా? తెలుగులో లేవా?

ఆధిపత్యభావజాలవాదులు చెప్పే మాట ఒకటుంది. కవిత్వంతో సహా వివిధ భాషాప్రక్రియల్లో ప్రయోగాలు ఆంధ్ర బాసలోనే ఉన్నాయంటారు. అది నిజం కాదు. ఈ విషయంలో ఏ బాస ప్రత్యేకతలు దానికి ఉంటాయి. ఆంధ్ర బాసతో పోలిస్తే తెలుగు బాసకూ ఎన్నో విశిష్ట ప్రక్రియలు ఉన్నాయి. ఉమ్మడిగా ఉన్న సాహితీ ప్రక్రియల్లోనూ తెలంగాణవాసులు ఎంతో మంది తమ ప్రతిభను చాటుకొన్నారు. అవేపీ చరిత్రలో నమోదు కాలేదు ... ప్రాచుర్యంలోకి రాలేదు. అవి వెలుగు చూడకుండా ఆంధ్ర మేధావులు, పండితులు కుటులు చేశారు.

“సాహిత్యం ఒక కళ. వైవిధ్యం కళకు ప్రాణం. గతాను గతికంగా ఒకే ముద్రలో నడవడం ప్రతిభావంతుడైన కళాకారుడికి నచ్చదు. తనదైన ఒక ప్రత్యేకతను కనబర్ధకపోతే సార్థకం లేదు.

జీతిపుత్తంలో, రసనిర్వహణలో శైలిలో ప్రతిభావంతుడైన ప్రతి కవి ఒక కొత్త బాట వేయడానికి ప్రయత్ని స్తోదు. పదిమంది నడిచిన తోపలో తాను నడవడం కాక తానే ఒక బాట వేసి, ఆ బాటలో పదిమంది నడవాలని వాంభిస్తాడు. సూతసత్తుం కోసం ఈ అన్వేషణ సాహిత్య కళారంగంలో అనేక సూత్ర ప్రయోగాలు కోసం కాక మానవ జీవన తత్వానేషణలో పథ నిరూపణ దిశలో సాగినప్పుడు మహోదాత్త కళాస్పిష్టి జరుగుతుంది. ఇటువంటి ఉదాత్త తత్వానేషణ దృష్టి అరుదుగా మాత్రమే సాధ్యమౌతుంది. బాట వేసే వారి సంఖ్య ఎప్పుడూ పరిమితమే. ఆ బాటలో నడిచే వారి సంఖ్య ఎప్పుడూ అపరిమితమే. అయితే రాచబాటులో పాటు మరెన్నో పిల్లబాటులు కూడా ఉంటాయి. వాటి అవసరమూ ఉం టుంది. ఆఖిప్యక్తి రూపం విషయంలో చేసే ప్రయోగాలు ఈ పిల్లబాటుల వంటివి. సమాజ జీవన విధానంలో గాని వ్యక్తి తాత్పుకోద్దారణలో గాని ఆ భిప్పక్కి రూపం తీసుకురాగలిగిన ఉన్నతి ఏమీ లేదు. అది కేవలం చమ త్వార కారకం మాత్రమే’ అని అంటారు డాక్టర్ డి.చంద్రశేఖర్ రెడ్డి (డాక్టర్ కె.వి. సుందరాచార్యులు రచించిన ‘అచ్చ తెలుగు రామాయణంలో భాషా వి శేషాలు’ పీటికలో). పాండిత్య ప్రకర్షకు ఉపయోగపడే ప్రక్రియలో సాధా రణ ప్రజలకు ఒరిగే మేలు స్వల్పమే. అందుకే తెలంగాణలో విధమైన పాండిత్య ప్రకర్ష ప్రక్రియలు తక్కువే అయిన ప్పటికీ, సామాన్య జనాన్ని ఆకట్టుకునే ప్రక్రియలు మాత్రం వైభవాన్ని కల్పించాలిన అవసరం ఉంది.

చారిత్రకంగా చూస్తే, ఒకే బాస మాటల్డాడే రెండు సమాజాల మధ్య భౌగోళిక, సామాజిక అనుబంధాలు లేకుండా పోతే ఆ బాస రెండు బాసలు / మాండలి కాలుగా విడిపోయే అవకాశం ఉంది. తెలుగు-ఆంధ్ర బాసల విషయానికి వస్తే జిగినంది ఇది కాదు. ఒకే మూల బాస నుంచి వివిధ కాలాల్లో, వివిధ రాజుల పాలనల్లో తెలుగు-ఆంధ్ర బాసలు సమాంతరంగా ఎదిగాయి. తదనంతర పరిణామాల్లో ఆంధ్ర బాస తెలంగాణ బాసను మింగేసేందుకు ప్రయత్నించింది. ఈ నేపథ్యంలో తెలుగు బాస మాటల్డాడే తెలంగాణ ప్రజాసీకం ఎదురు తిరిగింది. ఫలితంగానే తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు సార్థకత లభించాలంటే, తెలుగు బాసకు తిరిగి పునర్వైభవాన్ని కల్పించాలిన అవసరం ఉంది.

విశేషంగా చోటు చేసుకున్నాయి.

“ఇతరుల రాజకీయ సాంస్కృతిక, ఆర్థిక ప్రాబల్యాన్ని తిరస్కరించి త మ విశిష్టతను చూపించుకోవడానికి ఒక నిరసన మార్గంగా, అత్య ప్రత్య యాన్ని వెలార్చే ఒక సాధనంగా భాషలో స్వచ్ఛతా భావాన్ని ఉపయోగిస్తారు. ఒక జాతి వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రస్తుతం చేసే ప్రక్రష్ట సాధనం భాష. సంస్కృతి ప్రాంగంగా కలిపియిం తర్వాత వేర్పాటు కష్టసాధ్యమైన పని. దానికి ఒక మహోద్యమం కావాలి” అని అంటారు ‘అచ్చ తెలుగు రామాయణంలో భాషావిశేషాలు’ రచించిన డాక్టర్ కె.వి. సుందరాచార్యులు. ఆ మాటలు అక్కరసత్యాలు. అలాంటి మహోద్యమం ఇప్పుడు మనం చేయాలి.

ఇత్త పదాల స్పష్టి- సంస్కృతమే ఆధారమా?

“భాషలో వాడుకలో ఉన్న పదాలతో రచన సాగించినంత పరకు కవి కీ, పారకుడికి కూడా ఇబ్బంది ఉండదు. వాడుకలో ఉన్న పదాన్ని వాడే వీలు లేక పర్యాయపదాన్ని వెదుకోవలసి వచ్చినప్పుడు పదం ఉంటే సరే, లేకపోతే పదాన్ని కల్పించుకోవలసి వస్తుంది. ఈ కల్పించుకోవడం లోనే కృతక్తవ్యం చోటు చేసుకుంటుంది. దీన్ని ఎంతగా పరిహారించగలిగితేనే రచన అంత సహజంగా ఉంటుంది” అని అంటారు ‘అచ్చ తెలుగు రామా

యణంలో భాషావిశేషాలు’ రచించిన డాక్టర్ కె.వి.సుందరాచార్యులు. తేలుగు జర్నలిజంలో ఈ విధమైన ప్రయత్నాలు ఎప్పుడో జరిగాయి. దినప త్రికల్స్ కొత్త కొత్త పదాలు రావడం మొదలైంది. ఇవేవీ కూడా అచ్చ తెలుగు పదాలు కాదు. వీటిలో అత్యధికం సంస్కృత భాషను ఆధారంగా చేసుకొని రూపుదిద్దుకున్నావే. ఇలాంటి వాటిని తిరిగి సంస్కరించుకోవాల్సిన అవసరం ఇప్పుడు ఏర్పడింది. అయి పదాల స్థానంలో కొత్తగా తెలంగాణ పదాలను స్ఫోటించుకోవాలా లేక ఇంగ్లీషు పదాలను అనుసరించాలా అనే అంశాన్ని కూడా తేల్చుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

అస్వదేశ్యాలను వచిలించుకుండామా?

“తెలుగు ప్రధానంగా ఆదాత్య భాష. ఏ భాషా పదాశ్వేనా తేలిగ్గా తనలో ఇముడ్చుకొనగలదు. అసంఖ్యాకంగా సంస్కృత పదాలు చేరి తెలుగు లోకి అనేక నూతన ధ్వనులను ప్రవేశపెట్టాయి. క్రావిడ భాషా ధ్వని వ్యవ ఘటలో లేని మహా ప్రాణవర్షాలు, శ, ష లు సంస్కృత పదాల మూలంగానే తెలుగులో చేరాయి. అందువల్ల తెలుగు వర్షమాల విస్తుతిని పొంది అనేక అన్య భాషాపదాలను తనలో తేలికగా చేరుకోగలిగింది. ఈ సౌలభ్యం వల్ల సౌమాన్య వ్యవ హారంలో విస్తారంగా వచ్చి చేరిన అన్యదేశ్యాలను సౌమాన్యాలు గుర్తించడం కూడా కష్టమే అయింది” అని అంటారు ‘అచ్చ తెలుగు రామాయణంలో భాషావిశేషాలు’ రచించిన డాక్టర్ కె.వి. సుందర రాచార్యులు.

ఈక భాష విస్తుతి ఆ భాష మాటల్లదే ప్రజాసీకం అవసరాలు, అభీష్టానికి అనుగుణంగా జరగాలి. తెలుగు భాష విస్తుతి ఈ విధంగా జరగలేదు. అనాటి, ఈనాటి పాలకవర్గాల అభిరుచులకు అనుగుణంగా అది జరిగింది. పాలిత వర్గాలపై దాన్ని బలవంతంగా రుద్దారు. దాంతో అది సహజత్వాన్ని కోల్పోయింది. అలా సహజత్వాన్ని కోల్పోవడం అంటే సంస్కృతికి దూరం కావడమే. ఇలా సంస్కృతి కలుపితమైన జాతి పరాయి పాలనకు తేలిగ్గా లొంగిపోతుంది. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే ఒక సంస్కృతిపై మరో సంస్కృతి చేసే దాడి లాంటిది. మరి ఈ విధంగా చేరిన మహా ప్రాణ వర్జ్ఞలు, శ, ష లను పదిలించుకుండామా...వద్దా...అనేది ఇప్పుడు తెలుగు సమాజంలో చర్చనీయాంశంగా మారింది.

“అచ్చతెలుగు కవులు సంస్కృత పదాలను యథాతథంగా వాడకూడ దు. కాబట్టి వాటిని తెలుగు భాషా ధ్వని వ్యవస్థకు అనుగుణంగా మార్పుకుని ప్రయోగించారు. వీటినే మనం తద్వాలంటాం. ఈ తద్వాలాను స్థాలంగా రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. ఒకటి, సౌమాన్యాల వ్యవహారంలోకి వచ్చిన సంస్కృత పదాలు మారి వాడుకలోనే మార్పును పొంది కలిసి పోయినవి. రెండు, కవులు తమ అవసరాల కోసం తద్వాలాగా మార్పుకొని తెచ్చుకొన్నావి. ఈ తద్వాలికరణ ప్రక్రియలో మూల

పదంలోని సం యుక్కలూలు అనంయుక్కలూగానో, ద్విరూక్కలూగానో మారడం, మహా ప్రాణాలు అల్పప్రాణాలుగా మారడం, ఏ ష లు సకారంగా మారడం, ఏ దాదిన స్వరం వచ్చి చేరడం మొదలైన మార్పులు కలుగుతాయి. కవులు సంస్కృత పదాలను తద్వాలాగా మార్పుకొనేప్పుడు ఒక పదానికి అనేక రూపాలు ఏర్పడవచ్చు. ఉదా: భక్తి=భగవితి, బత్తి, లక్ష్మి= లక్ష్మిమి, లచ్చి” అని అంటారు ‘అచ్చ తెలుగు రామాయణంలో భాషావిశేషాలు’ రచించిన డాక్టర్ కె.వి.సుందరాచార్యులు.

“అచ్చ తెలుగు కవులు సంస్కృత సమాసాలను విస్తుతంగా అనువదిం చారు. ఈ అనువాదాలు కూడా చాలా సందర్భాలలో కృతకంగా ఉంటాయి. అంటే సౌమాన్య వ్యవహారంలో ఎక్కడా ఉండవు. ఉదా: జమిలి చో వంచ తేర్ర రాచలి వెలుంగు, దుగతిగ తీపారు తూపుదూర, ఈద్దు కుత్తుకల పొలయోరెపు మన్నీడు మొగా” అని అంటారు ‘అచ్చతెలుగు రా మాయణంలో భాషా విశేషాలు’ రచించిన డాక్టర్ కె.వి.సుందరాచార్యులు.

మన బాసకు ఎన్న అచ్చరాలు?

‘సంపదాయక వ్యాకరణాలలో భాషలో కనిపోంశంగా వర్జనాన్నే గుర్తి స్థారు. అర్థభేదక సామర్థ్యం లేని ధ్వనికి అంత ప్రాధాన్యం లేదు. దానికి ప్రత్యేక లిపి సంకేతం లేదు. వైదిక సంస్కృతంలో ఉన్న ఉచ్చారణ ప్రాము ఖ్యం లొంగిక భాషలో లేదు. ప్రాంతీయ భాషల్లో అనలే లేదు. అర్థ భేదకా లు కాని తుల్యోచ్చారణక లిగిన ధ్వనుల సమూహాన్ని ఒక వర్జంగా గుర్తించి దానికి లిపి చిహ్నాన్ని ఏర్పరుచుకుంటాం. ఉచ్చరించే ధ్వనులన్నించీకి లిపి సంకేతాలవసరం లేదు.

తిమ్మకవి ‘లభక సారసంగ్రహము’లో అ ఇ ఉ లు ఏ వోలు నది దీర్ఘ సహితంబు లై బెఱు క గ చ జ ల ర య ట డ ణ త ర నలు పబలు దగయురులవ సహ జ ఉ లును తెనుగున వరలు గాని తక్కిన వర్జముల్ దగులవు... అని చెప్పాడు.

అచ్చలు

పుర్న కేంద్ర పశ్చాత్

అగ్ర ఇ ఈ - ఉ ఉస

మధ్య ఎవ్ - ఒచ్ ఒచ్

అధ్యు - అఱ ఒచ్చె

ఐ ఔ ఉ అయ్, అవ్లతో సమానం.

పాట్లులు

ఓప్పు దంత్య దంత మూర్ఖాన్య తాలవ్య హను

మధ్య మూలీయ మూలీయ

స్వర్ప శ్వాస ప త - ట - క

నాద బ ద - డ - గ

స్వప్రోపు శ్యాస	-	-	-	-	-	చ	-	తుంది.
నాద	-	-	-	-	-	జ	-	యక్కలు-జక్కలు, అక్కరము-ఆక్కరము, రాక్షసుడు-రక్షసుడు, పష్టి- పక్కి బుక్క - రిక్క
ఊషపు	-	-	స	-	-	-	-	క్క కారం మరో హల్లుతో సంయుక్తవైనప్పుడు ద్విరుక్క కారం
అనునాసిక మ	న	-	ణ	-	-	-	-	రాదు.
పార్ట్ర్స్క	-	ల	-	ళ	-	-	-	లాష్ట్రీ - లచ్చి.
కంపిత	-	ర	-	ఱ	-	-	-	ద్వితీయ వర్షాలు ప్రథమ వర్షాలుగా, చతుర్థ వర్షాలు తృతీయ వర్షాలుగా మారుతాయి.
అంతస్థి	వ	-	-	-	-	య	-	రేఖ-రేక, కథా-కత, వృథా-విత, యోధ-జోదు, భీతి-బీతు,

ప్రాకృతం నుండి ర, కన్నడం నుండి హ, పెర్సీ అరబిక్ నుండి ట (ప), ఓ (జ) వచ్చాయి. తెలుగులో మహో ప్రాణ వర్షాలు లేకపోయినా ర కారాది పదాలను దేశ్వాలుగానే గుర్తించాడు.

టీవి (కిఫ్యింథ 71), రవశికాదు (యుద్ధ.220), రావు (యుద్ధ.58)

ఎఫ్, జెడ్లు ప, జ లుగానే ప్రయుక్తాలు పొజు (యుద్ధ 125, 378), వజీరు

(అయోధ్య 68, కిఫ్యింథ 12, సుందర 58) వజీరుండు (యుద్ధ 168)

ఉత్తోత్తములతో కాడిన వకారం, యకారం, ణకారం తెలుగులో ప దాదిన లేవు. మహో ప్రాణవర్షాలన్నీ తెలుగులో అల్పప్రాణాలుగా ప్రయుక్తాలు. శ, ష లు నవర్షంగా ప్రయుక్తాలు.

(దాక్ష కె.వి. సుందరాచార్యులు రచించిన 'అచ్చుతెలుగు రామాయణంలో భాషావిశేషాలు')

కన్నడము వంటి ద్రావిడ భాషల నుండి అరబీపు, ఫారసీ వంటి అన్య దేశ భాషల నుండి అరువు తెచ్చుకున్న పదాలు కూడా అచ్చుతెలుగు రామాయణంలో ఉన్నాయి.

పెన్ను, సాపడి, తాయి, వజీరు, చీనిపనుల, హజారము, పొజు, తేజీ, జారీ

తద్వాలాలో మూలపదంలోని యకారం జకారంగా మారుతుంది.

యక్కలు-జక్కలు, కార్యము-కర్జము, యజ్ఞము-జన్మము, యోధ- జోదు, యమ-జముడు, యోగి-జోగి, శయ్య - సెజ్జ, వైద్య - వెజ్జ

ఘారం సకారమవుతుంది.

భావ-బాన, నంతోష-నంతన, దోషము-దోసము, విషము- విషము

శకారం సకారమవుతుంది

శయ్య - సెజ్జ, యశము - అసము, తిథా - సిగ, శ్రీ - సిరి, దిశ - దెన, శబ్ద - సద్గు, శక్తి - సత్తి, శక్తుడు - సుక్షురుడు

పద మధ్యంలోనూ, పదాంతంలోనూ ఔడ్ ద్విరుక్క కారం మమవు

తెనుగునకు వర్షములు ముప్పుదియాఱు. (బాల వ్యాకరణము (పరవస్తు చిన్నయసూరి ప్రణీతము-పరవస్తు అలమేలమ్ముచే ముద్రిత ము)-1911 (మద్రాస్, ఎంప్రెన్ అఫ్ ఇండియా (ప్రెన్)) అచ్చుతెలుగు అక్కరాలు 36 అయితే, అంద్రభాషలో మాత్రం 16 అచ్చులు, 3 విశేష అచ్చులు, 41 హల్లులతో మొత్తం 60 అక్కరాలు ఉన్నాయి. ఈ 60 అక్కరాల్లో మహోప్రాణాలు లాంటివి తెలుగు ప్రాంతంలో నేటికీ ఉచ్చారణలో ఇవి కానరావు.

తుంది.

మృగము - మెకము, గృహస్థు - గేస్తు సంయుక్తం లోని హల్లుల నదు మంచు వచ్చి చేరుతుంది. ముహర్తము - మూర్తము, ము - ముగుద, మూ - మెరకు

పదా బుత్సుం 'రి'గా మారుతుంది. బుక్కము - రిక్క తెనుగునకు వర్షములు ముప్పుదియాఱు సంస్కృతమునకు వర్షము లేబడి. ప్రాకృతమునకు వర్షములు నలువది

తెనుగునకు వర్షములు ముప్పుదియాఱు. (బాల వ్యాకరణము (పరవస్తు చిన్నయసూరి ప్రణీతము-పరవస్తు అలమేలమ్ముచే ముద్రిత ము)-1911 (మద్రాస్, ఎంప్రెన్ అఫ్ ఇండియా (ప్రెన్)) అచ్చుతెలుగు అక్కరాలు 36 అయితే, అంద్రభాషలో మాత్రం 16 అచ్చులు, 3 విశేష అచ్చులు, 41 హల్లులతో మొత్తం 60 అక్కరాలు ఉన్నాయి. ఈ 60 అక్కరాల్లో మహోప్రాణాలు లాంటివి తెలుగు భాషకు సంబంధించినవి కావు. తెలంగాణ ప్రాంతంలో నేటికీ ఉ

చ్యారణలో ఇవి కానురావు. తెలంగాణ సంస్కృతిని బల్హేషేతం చేసుకునే క్రమంలో భాషకు సంబంధించిన అంశాలను సైతం చర్చించాల్సి ఉంది. తెలంగాణ ‘యాస’లో రాయాలని ఉన్నా రాయ లేని దుస్సితి నెలకొంది. ఆ పరిశోధితి మూరాలని ఆశీర్వాం.

భాషా వేర్పాటు

ఆంధ్ర, తెలుగు భాషలు వేరుపడడం సహజాతి సహజ పరిణామాల్లో ఒకటి. భాషా శాస్త్రవేత్తలు ఇలాంటి ఉదంతాలను లాంగేజ్స్ సెపనిజమ్ (లింగ్వస్ట్రిక్ సెపనిజమ్ లేదా లింగ్వస్ట్రిక్ సెపరేటిజమ్)గా వ్యవహరిస్తారు. మరీ ముఖ్యంగా అత్యంత సన్నిహితమైనవిగా బయటకు కనిపిస్తునే అంత రద్దతంగా తీవ్రమైన తేదాలు గల భాషలు ఈ విధమైన భాషా వేర్పాటుకు గురవుతుంటాయి.

ప్రాస్ట్, సెయిన్, ఇటలీ, మొనాకోలలో ప్రాచుర్యంలో ఉన్న Catalán, Occitan అనే రెండు భాషలు ఇదే విధమైన భాషా వేర్పాటుకు లోనయ్యాయి. 1970ప్రాంతంలో చోటు చేసుకున్న ఈ విభజన గత యాభై ఏళ్ళ కాలంలో రెండు భాషల మధ్య స్పష్టమైన విభజనకు దారి తీసింది.

రెండు భాషల మధ్య పాశిలకులు - తేదాలు:

- పండొమ్ముదో శతాబ్ది దాకా ఈ రెండు భాషలను ‘సమైక్యం’గా ఉంచే ప్రయత్నాలు జరిగాయి.
- రోమన్ భాషాశాస్త్రవేత్తలు సైతం చాలా కాలం దాకా ఈ రెండు భాషలను ‘ఒకటిగా చూపే ప్రయత్నాలు చేశారు. ఈ రెండించి మధ్య ఉన్న తేదాలను ఉద్దేశ పూర్వకంగా విస్మరించారు.
- ఈ రెండు భాషల మధ్య ఉన్న సాంస్కృతికపరమైన తేదాలు ఈ రెండు భాషలు విడిపోయేందుకు కారణమయ్యాయి.
- భాషాపరమైన శాస్త్రీయ అధ్యయనంలో ఉన్న లోటుపాట్లు కూడా ఈ రెండు భాషలను ఒకటిగా పరిగణించేందుకు దారి తీశాయి.
- ప్రాంతీయ రాజకీయ వర్గాల్లో చురుగ్గా, బలంగా, ఆధిపత్య భావ జాలంతో ఉన్న ఒక వర్గం ఈ రెండు భాషలను ఒకటిగా చూపే ప్రయత్నం తుంచిసింది.
- రెండించికి ఒక విధమైన లిపి ఉండడం వల్ల కూడా ఈ రెండు భాషల మధ్య విభజనకు ఎంతో కాలం పట్టింది.

కాటలాన్ భాషకు ఆక్రిటాన్ భాషకు మధ్య ఎంత సన్నిహిత సంబంధం ఉన్నప్పటికీ, మధ్యయుగాల నుంచి కూడా కాటలాన్ అనేది ఆక్రిటా న్కు భిన్నమైందనే విషయంలో మాత్రం ఏకాభిప్రాయం ఉంది. ఇరవ య్యావ శతాబ్దం నుంచి ఈ రెండు భాషల మధ్య అంతరం మరింత పెరి గింది. పదకొండవ శతాబ్దిలో, మాకరోనిక్ లాటిన్లో రాసిన డాక్యుమెం ట్లు, కాటలాన్

మూలాలను ప్రతిచించించాయి. 11-14 శతాబ్దాల మధ్య విరాజిల్లిన ఓల్డ్ ఆక్రిటాన్కు భిన్నంగా ఈ మూలాలు ఉండడం విశేషం. కాటలాన్ లాంగేజ్ మొదటి అంతర్జాతీయ కాంగ్రెస్ 1906లోనే కాటలాన్ను ప్రత్యేక భాషగా అమోదించింది. ఎట్టకేలకు 1934లో కాటలాన్ మేధావులంతా కలసి కాటలాన్ను ఒక ప్రత్యేక భాషగా ప్రకటించారు. ఇ ప్పుడు కాటలాన్ను ఇబోరో-రోమన్ వర్గానికి చెందిందిగా, ఆక్రిటాన్ను గాలో-రోమన్ వర్గానికి చెందిందిగా పరిగణిస్తున్నారు. (ఇది చదువుతుం టే తెలుగు-ఆంధ్ర భాషల సంగతలే గుర్తుకు వస్తుంటాయి).

పాంచి - ఉర్రూ

ఉర్రూ పాకిస్తాన్ అధికార భాష. భారతదేశ అధికార భాష హిందీ. భారత దేశంలో ఉర్రూను కూడా పలు ప్రాంతాల్లో మాట్లాడుతారు. కారిబోలి అనే మాండలికం ఈ రెండు భాషల్లోనూ

ప్రధాన భాషారకంగా ఉంటుంది. వ్యాకరణ పరంగా చూస్తే హిందూ, ఉర్రూ ఒక విధంగా ఉన్నప్పటికీ లెక్కికన్ పరంగా రెండూ విభిన్నమైనవి. హిందీలో సంస్కృతం పదాలు అధికంగా ఉంటాయి. టర్మిన్ పదాలు ఉర్రూలో అధికంగా ఉంటాయి. పి కూడా రెండింటికీ వేర్చేరుగా ఉంటుంది. రెండు భాషల్లో ఉండే పదాలు ఆ రెండు భాషలను వేరు చేశాయి. (తెలంగాణలో మాట్లాడే తెలుగు పై ఉర్రూ, కన్నడ, మరాతా భాషల ప్రభావం అధికంగా ఉంటే అంద్రా ప్రాం తంలో మాట్లాడే అంద్రా భాషపై ఇంగ్లీషు, తమిళ భాషల ప్రభావం అధికంగా ఉంటుంది).

పరస్పర సులభ గ్రాహక్తత

మాండలికాలను, భాషలను వేరు చేసేందుకు భాషాశాస్త్రంలో విని యోగించే అంశాల్లో పరస్పర సులభగ్రాహక్తత (మ్యూమహల్ ఇంబెల్లిజిపి బిలిబి) ఒకటి. ఉద్దేశపూర్వక లేదా ప్రత్యేక ప్రయత్నం లేకుండానే సంబంధిత వ్యక్తులు ఆయా మాండలికాలు లేదా భాషలను అర్థం చేసుకునే తీరు తెన్నులను ఇందులో పరిశీలిస్తారు. రెండు భాషల మధ్య సారూప్యతలు, తేదాలను ఈ విధానంలో నిర్దయిస్తారు. రెండు మాండలికాలు రెండు విభిన్న భాషలూ కావా అనే అంశాన్ని తేల్చేందుకు కూడా ఇది తోడ్పడుతుంది. తెలుగు, కన్నడ భాషలు చూసేందుకు, రాసేందుకు, మాట్లాడేందుకు కొంతమేరకు ఒక విధంగా ఉన్నప్పటికీ అవి రెండూ పూర్తిగా విభిన్న భాషలు. ‘ప్రామాణిక’ అంధ్ర పేరిట వ్యవహరిస్తున్న తెలుగు, అంద్రా భాషల మధ్య తేదాలు అంతగా కనిపించకపోవడానికి ప్రధాన కారణం ‘ప్రామాణిక తెలుగు’ పేరిట అంద్రా భాషను ఉపయోగించడం. ఈ రెండు భాషలు ఒకటి కావని నిర్ధారించేందుకు ఈ రెండు భాషల మధ్య

గల తేడాలు అమితంగా ఉపకరిస్తాయి. అచ్చ తెలుగు భాషను ఆంధ్రా భాషాయలు అర్థం చేసుకోలేదు. అదే విధంగా ఆంధ్రా భాషను అచ్చ తెలుగు భాష మాటల్లాడే తెలంగాణ ప్రాంతాలు అర్థం చేసుకోలేదు.

సాధారణంగా ఒక భాషను (ఎల్ 1) మాట్లాడే ప్రజలు మరో భాష (ఎల్ 2)ను అర్థం చేసుకునేందుకు ఆ భాషను నేర్చుకోవడం / మాట్లాడ డానికి ప్రయత్నించడం కోసం గణానీయ సమయాన్ని వెచ్చించాల్సి ఉం టుంది. అయితే ఎన్నో వర్గాలకు చెందిన భాషలు పాక్షికంగా సులభ గ్రాహక్యతను కలిగి ఉంటాయి. అంత మాత్రం చేత ఆ రెండు భాషలనూ ఒకే భాషగా పరిగణించలేం. సాధారణంగా ఇలాంటి భాషలు ఒకే వర్గానికి చెందినవై ఉంటాయి, వ్యాకరణం, పదజాలం, ఉచ్చారణ తదితర అంశాల్లో దగ్గరి పోలికలను కలిగి ఉంటాయి. ఈ విధమైన గ్రాహ్యకత అయి వ్యక్తులకు ఒక భాషలో లేదా రెండు భాషల్లో గల పరిజ్ఞానంపై కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది. దీన్ని మరింతగా అర్థం చేసుకునేందుకు ఒక ఉదా హరణ చూద్దాం. లీనియర్ డయలెక్ట్ చెయిన్ (విధిధ మాండలికాల్లో ఒకే భాషను మాట్లాడే ప్రజలు గల ప్రొంతం)ను గనుక పరిశీలిస్తే మధ్యలో ఉండే వ్యక్తి రెండు చివర్లలో ఉండే మాండలికాలను అర్థం చేసుకోగలడు. అదే సమయంలో ఒక చివర ఉండే వ్యక్తి రెండో చివర ఉండే వ్యక్తి భాష ను అర్థం చేసుకోలేదు. అయినా కూడా ఈ యావత్త శృంఖలను ఒకే భాషగా పరిగణిస్తారు. మధ్య భాగంలో ఉండే మాండలికాలు నశినే, రెండు చివరలో

ఉండే మాండలికాలు, భాషాపరంగా ఏవిధమైన మార్పులు చోటు చేసుకోనప్పబట్టికి కూడా రెండు భిన్న భాషలుగా అవతరిస్తాయి. మూల తెలుగు భాష విషయంలోనూ ఇదే జరిగింది. అది తెలుగు, ఆంధ్రాగా ఏడిపోయింది.

దీనికి అదనంగా, రాజకీయ, సామాజిక అంశాలు పైతం
ఈ విధమైన మ్యాచ్వల్ ఇంటెలిజిబిలిటీపై తమ ప్రభావాన్ని
కనబరుస్తుంటాయి. ఉదా హరణకు, భోగోళికంగా వేరొపోయిన
మాండలికాల మధ్య ఏ విధమైన మ్యాచ్వల్ ఇంటెలిజిబిలిటీ
లేకపోయినప్పటికీ, మైనీస్ మాండలికాలను తరచూ ఒకే భాషగా
పరిగణిస్తుంటారు. దీనికి విరుద్ధంగా, విభిన్న సౌండి నేపియన్
భాషల మధ్య గణసీయమైన ఇంటెలిజిబిలిటీ ఉన్నప్పటికీ, వాటి
లో ప్రతి ఒకటి కూడా తనదైన ప్రామాణిక రూపాన్ని కలిగి ఉన్న
నేపథ్యంలో వాటిని వేరేరు భాషలుగానే పరిగణిస్తుంటారు. ఈ
విధమైన వైరు ధ్వాలతో వ్యవహరించేందుకు మైనీస్, జర్జున్
మాండలికాలను సోషియో లింగ్స్‌సైక్ అంబెల్లా లాంగ్‌జేస్‌గా
పిలుస్తుంటారు. చాలా సందర్భాల్లో ఈ మాండలికాలు ఒకరిపి
మరొకరికి అంత తేలిగు అర్థం కావు.

ಅನೇಮಿಕ್ ಇಂಟೆಲಿಜಿಬಲ್ ಟೆಕ್

ఆరండు భాషల మధ్య గణియంగా పాక్షికంగా ఇంటెలి జిబుల్గా ఉన్నప్పటికీ, ఒక వర్గానికి చెందిన ప్రజలు మరో భాషను అర్థం చేసుకునేందుకు మరింత కష్టపడాలి ఉంటుంది. ఇందుకు అనేక కారణాలు ఉండి ఉండవచ్చు. ఉదాహరణకు (ఎ) అనే ఒక భాష (బి) అనే మరో భాషతో సంబంధం కలిగి ఉన్నప్పటికీ, తన వ్యక్తిగతాన్ని నులభతరం చేసుకొని ఉండవచ్చు. అలాంటి సందర్భాల్లో (బి) భాష మాట్లాడే వారు (ఎ) భాషను తే లిగ్గ అర్థం చేసుకున్నప్పటికీ, (ఎ) భాష మాట్లాడే వారు మాత్రం (బి) భాషను అంత తేలిగ్గ అర్థం చేసుకోలేరు. ఉదాహరణకు కన్నడ భాష మాట్లాడే వారు తెలుగు భాషను కొంత సులభంగా అర్థం చేసుకున్న ప్పటికీ, తెలుగు మాట్లాడే వారు మాత్రం కన్నడ భాషను అంత తేలిగ్గ అర్థం చేసుకోలేరు. మూల కన్నడభాష నుంచే తెలుగు

సొధారణంగా ఒక భాషను (ఎల్ 1)
 మాట్లాడే ప్రజలు మరో భాష (ఎల్ 2)
 2)ను అర్థం చేసుకునేందుకు ఆ
 భాషను నేర్చుకోవడం / మాట్లాడ
 దానికి ప్రయత్నించడం కోసం
 గణనీయ సమయాన్ని వెచ్చించాల్సి
 ఉం టుంది. అయితే ఎన్నో వర్గాలకు
 చెందిన భాషలు పాక్షికంగా సులభ గ్రా
 హక్కుతను కలిగి ఉంటాయి. అంత
 మాత్రం చేత ఆ రెండు భాషలనూ ఒకే
 భాషగా పరిగణించలేం.

చేసుకుంటారు. అందుకు కారణం ఆ భాష ఉపయోగించిన సిని మాలు, తీవీ కార్బూక్టమాలు చూడడం. అదే సమయంలో అమెరికన్ ఇంగ్లీష్ మాట్లాడే వారు స్నాట్స్‌ఫ్రెంచ్ ఇంగ్లీష్ అర్థం చేసుకోలేదు. అందుకు కారణం ఆ భాషతో వారికేవిధంగానూ పరిచయం లేకపోవడం. ఇదే అంశం తెలుగు, అంద్రా భాషలకు కూడా వర్తిస్తుంది. అంద్రా భాష అధిపత్యానికి గుర్తన తెలంగాణ ప్రజలు తాము మాట్లాడేది తెలుగు అయినప్పటికీ, అంద్రా భాషను కూడా బాగానే అర్థం చేసుకుంటారు. అందుకు కారణం వివిధ మాధ్యమాల ద్వారా అనునిత్యం వారు అంద్రా భాషను ఉపయోగించాల్సి రావడమే. అదే సమయంలో అంద్రా భాష మాట్లాడే వారు మాత్రం తెలంగాణ ప్రజలు మాట్లాడే తెలుగు భాషను అర్థం చేసుకు నేడుకు కష్టపడాల్సి వస్తుంది. అదే విధంగా కృష్ణాచెక్ ఫ్రైంచ్ మాట్లాడే వారు మెట్రోపాలిటన్ ఫ్రైంచ్ను తేలిగ్గా అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. మెట్రోపాలిటన్ ఫ్రైంచ్ మాట్లాడే వారు మాత్రం కృష్ణాచెక్ ఫ్రైంచ్ను అంత తేలిగ్గా అర్థం చేసుకోలేదు.

దానివ్, స్వీచ్ఛ సౌధారణంగా తక్కువ స్థాయి నులభ గ్రాహ్యకతను కలిగి ఉంటాయి. కానీ, ఒరెసండ్ ప్రాంతంలోని స్వీచ్ఛజ్ఞీయులు మాత్రం దానివ్ను కొంత మెరుగ్గా అర్థం

చేసుకోగలుగుతారు. కొన్ని సందర్భాల్లో మూడుచవల్ ఇంపెలి జిబిలిటీని, మరో భాషలో ప్రాథమిక పరిజ్ఞానం మధ్య తేడాను గుర్తించడం కష్టమవుతుంది. బెలారుసియన్, యుక్రెనియన్ భాషలు మాటల్లదే వారెంతో మండి రష్యన్ భాషలో విస్తృత పరిజ్ఞానాన్ని కలిగి ఉంటాయి. దాన్ని రెండో భాషగా లేదా బహిరంగ స్థలాలు, కార్బూక్సైత్రాల్లో మొదటి భాషగా కూడా ఉపయోగించగలుగుతారు. అదే రష్యన్ విషయానికి వస్తే, వారు ఈ రెండు భాషలను కొంతపరకు మాత్ర మే అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. జర్సీనే, ఇటలీల విషయానికి వస్తే, అక్కడి వారు తమ సొంత మాండలికం మినహా మిగితా మాండలికాలను అర్థం చేసుకునేందుకు ఖాగా కష్టపడాల్సి వస్తుంది. కాకపోతే అక్కడ ప్రామాణిక భాషను అంతా పొరశాలల్లో నేర్చుకుంటారు కాబట్టి ఇబ్బంది లేకుండానే వ్యవహారాలు చక్కబెట్టుకుంటూ ఉంటారు. దానిష్ పాలన కారణంగా బోక్ మల్ నార్యేజియన్ ప్రామాణిక భాష, దానిష్ సొంకెతికంగా చూస్తే ఒకి భాషగా ఉంటాయి.

దానికి తోడు నార్యే వారు వివిధ రకాల మాండలికాల వినియోగానికి అలవాటు పడ్డారు. దాంతో నార్యే వారు దానిష్ ను సుల భంగా అర్థం చేసుకుంటారు గానీ, దానిష్ వారు నార్యేజియన్ మాండలి కాలను అంత తేలిగ్గా అర్థం చేసుకోలేరు.

మూడుచువట్టి ఇంపెలిజబుల్ లాంగ్విడ్జెన్ జాబతా (రాతపూర్వకంగా / మాటపూర్వకంగా)

అప్రికాస్ట్: డచ్ (పాక్షికం)

అసెరియన్ నియో-అరమాయిక్ : బోతన్

నియో-అరామిక్ (గణనీయం), సెనయా

(పాక్షికం), హెర్రివిన్ (పాక్షికం), టురొయో (కొంతమేరకు)

అజర్బైజాని: క్రిమియన్ టంటార్, గాగాయుజ్, టర్మిష్, ఉరుమ్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

బెలారుసియన్: రష్యన్ (పాక్షికం), యుక్రెనియన్ (పాక్షికం)

బల్టేరియన్: మసెడొనియన్, సెర్బీ-క్రోషియన్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

క్రిమియన్ టంటార్: అజర్బైజాని, గాగాయుజ్, టర్మిష్, ఉరుమ్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

చెజ్: స్లోవాక్ (గణనీయం), పోలివ్ (పాక్షికం)

డానిష్: నార్యేజియన్, స్వేడిష్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

డారి: పరియన్

డచ్: అప్రికాస్ట్ (పాక్షికం), వెస్ట్ ఫ్రెసియన్ (పాక్షికం), జర్జీన్ (కొంతమేరకు)

ఇంగ్లీష్: స్క్రోట్స్ (గణనీయం)

ఎస్టోనియన్: ఫిన్లిష్ (పాక్షికం)

గగాయుజ్: అజర్బైజాని, క్రిమియన్ టంటార్, టర్మిష్, ఉరుమ్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

గాలిసియన్: స్పూనిష్, పోర్చుగీస్

జిబిలిటీని,

జర్జీన్: డచ్ (కొంతమేరకు, అసెమిట్రికల్సీ)

హులాంలా: లిప్స్ డిదాన్ (పాక్షికం), లిప్సినిడ్ నోషన్ (పాక్షికం)

షరిష్: స్ట్రోటీష్ గెలిక్ (పాక్షికం)

కరకాల్పాక్: కజ్క

కజ్క: కరకాల్పాక్, కిర్రిజ్

కిన్యూర్వాండా: కిరుండి

మసెడొనియన్: బల్టేరియన్, సెర్బీ-క్రోషియన్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

నార్యేజియన్: దానిష్ (పాక్షికం), స్వేడిష్

పర్టియన్: దారి

పోర్చుగీస్: గాలిసియన్, స్పూనిష్ (పాక్షికం)

రష్యన్: బెలారుసియన్, యుక్రెనియన్, బల్టేరియన్ (పాక్షికం)

సెర్బీ-క్రోషియన్: స్లావెనియన్ (పాక్షికం)

స్లావాక్: చెజ్ (గణనీయం), పోలివ్ (పాక్షికం)

స్లావెనియన్ : సెర్బీ-క్రోషియన్ (పాక్షికం)

స్పూనిష్ : గాలిసియన్, పోర్చుగీస్ (పాక్షికం)

స్వేడిష్ : దానిష్ (పాక్షికం), నార్యేజియన్

టొకెలువాన్ : టువాలువాన్

టర్మిష్ : అజార్బైజాని, క్రిమియన్ టంటార్, గగాయుజ్, ఉరుమ్ (పాక్షికం, అసెమిట్రికల్సీ)

ఉక్రెనియన్: బెలారుసియన్, రష్యన్ (పాక్షికం)

జాలు: ఎన్డెబెలి(పాక్షికం), జొసా (పాక్షికం), స్వాజి (పాక్షికం)

మాట రూపంలో మాత్రమే:

అసెరియన్ నియో-అరమాయిక్: లిశానా దెని (గణనీయం), లిశానిడ్ నొశన్ (పాక్షికం)

(అసెరియన్ నియో-అరమాయిక్ సిరియక్ అక్సరాల్లో రాస్ట్రే, మిగిలిన రెండింబివి హిమ్రూ అక్సరాలు)

డారి: తజిక్ (తజిక్ను ప్రస్తుతం సిరిలిక్ అల్పాబెటలో రాస్తున్నారు, డారి భాషను పెర్సో-అరబిక్ ట్రిప్లైలో రాస్తాయి)

జర్జీన్: యిడ్డిష్ (జర్జీను లాటిన్ స్లిప్ట్లో రాస్తారు, యిడ్డిష్ హిమ్రూ స్లిప్ట్లో రాస్తారు)

లావో: ధాయ్ (పాక్షికం)(లావోను లావో అల్పాబెటలో రాస్తారు) ధాయ్ని అల్పాబెటలో రాస్తారు)

పర్మియన్: తజిక్ (పర్మియను పెర్సో-అరబిక్లో, తజిక్ను ప్రస్తుతం సిరిలిక్ స్లిప్ట్లో రాస్తారు)

పోలివ్: ఉక్రెనియన్, బెలారుసియన్ (పాక్షికం) (పోలివ్ను లాటిన్ స్లిప్ట్లో, మిగిలిన రెండింబిని సిరిలిక్ స్లిప్ట్లో రాస్తారు)

బకే భాష మాండలికాలు లేదా రిజిష్టర్స్ అయినప్పటికే కొన్ని సందర్భాల్లో ప్రత్యేక భాషలగా గుర్తించడం కష్టమవుతుంది:

అసెరియన్ నియో-అరమాయిక్: చాల్డియెన్ నియో-అరమాయిక్ (నిర్మాణపరంగా ఒకే భాష అయినప్పటికే, పరస్పరం సులభ గ్రాహ్యకంగా ఉంటాయి. చాల్డియెన్ను అసెరియన్ మాండలికంగా పరిగణిస్తారు. ఈ రెండింబిని సిరియక్ ట్రిప్లైలో రాస్తారు)

హిందుస్తాని: హింది, ఉర్దూ (నిర్మాణపరంగా ఒక భాషకు చెంది నపుటికీ వీటి ప్రామాణిక రూపాలు వేర్వేరు రిజిస్టర్డ్ గా ఉంటాయి. హిందిని దేవ నాగరి స్టైల్లో, ఉర్దూను ప్రధానంగా పెర్ష్-అరబిక్ స్టైల్లో రాస్తారు)

మలయ్య: ఇండోనేసియన్, మలేసియన్

సెర్ప్ - క్రోషియన్ : బొస్సియన్, క్రోషియన్, మాంబెనెగ్రిన్, సెర్పియన్ (వీటి ప్రామాణిక రూపాలు నిర్మాణ పరంగా ఒక భాషకు చెందినవి, పరస్పరం సులభ గ్రాహ్యకాలు. లాటిన్ అల్ఫాబెట్ ఉపయోగించి నప్పుడు ఒకే విధంగా మాటల్లాడుతారు, ఒకే విధంగా రాస్తారు. రాజకీయ కారణాల రీత్యా వీటిని వేర్వేరు భాషలుగా వ్యవహరిస్తారు.

టాగలాగ్: ఫిలిప్పిన్స్

రొమేనియన్: మోల్డోవాన్ (రాజకీయ కారణాల రీత్యా ఈ రెండింటినీ వేర్వేరు భాషలుగా పరిగణిస్తారు)

అస్టోళ్లు ఉనికితో ప్రత్యేక భాష తోసం..

అస్టోళ్లు ఉనికి, దానిని కాపాడుకోవాలనుకునే ఆరాటం ప్రతీ జాతి లోనూ ఉంటుంది. స్టోళ్ రాజకీయాలు, ఆధిక్యత పోరాటాలు లాంచివి ఎదురైనప్పుడు కూడా ఆయా జాతులు తమ ప్రత్యేక ఉనికిని కాపాడు కునేందుకు ప్రయత్నిస్తూనే ఉంటాయి. ప్రపంచంలో నేడు ఇన్ని జాతులు విరాజిల్లతున్నాయంటే అందుకు ప్రధాన కారణం ఆయా తెగలు, జాతు ల్లో తమ అస్టోళ్వీన్ని కాపాడుకోవాలనే తప్పాతమానే. తెలంగాణ జాతి కూడా ఇదే విధమైన అస్టోళ్ పోరాటం చేసి భాగీళిక తెలంగాణ సాధించు కుంది. సాంస్కృతిక తెలంగాణ సాధించుకునే దిశలో పయనిస్తోంది. ఈ విధమైన పోరాట పటిమను, తెగువను ప్రదర్శించడంలో కొన్ని జాతులు వెనుకంజ వేయడం గమనార్థం. తెలంగాణ పోరాటం కీలకదశకు చేరు కున్న సమయంలో 'ఆంధ్ర' నామాన్ని వదులుకునేందుకు పలువురు ఆంధ్ర పొర్తీల నాయకులు 'సమైక్యం'గా ముందుకు రావడం విశేషం. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి, ఆ పేరుకు బదులుగా 'తెలంగాణ' పేరు పెడుదా మని వారు ప్రతిపాదించారు. ఆ విధంగా తెలంగాణాను తమ ఆధినంలోకి తీసుకుండామని వ్యాహం పన్నారు. గతంలో ఇదే విధంగా వారు చేసిన ఒక ప్రయత్నం విజయం సాధించిన నేపథ్యంలో వారు ఈ విధమైన కుట్ట యోచన చేశారు. గతంలో వారు చేసిన ప్రయత్నం ఏమిటంటే... ఆంధ్ర మాతును బంగాళాభాషంలోకి తోసివేయడం... ఆ స్టోనంలో తెలుగు తల్లిని ప్రతిష్టించడం.

భాష పేరిట తెలంగాణ ప్రాంతంపై సామాజిక, రాజకీయ పరమైన, భాషాపరమైన ఆధిక్యం సాధించేందుకే వారు ఇలా చేశారని తెలంగాణ వాడులు మొదటి నుంచీ విమర్శిస్తూనే ఉన్నారు. ఈ కారణంగా తెలంగాణ ప్రాంతీయులు తమ భాష తెలుగు అయిన పుటీకి, ఆంధ్ర ముసుగులో ప్రతిష్టించున తెలుగు తల్లిని కాడని, తెలంగాణ తల్లిని తమ తల్లిగా చేసుకున్నారు. రెండు బాసల మధ్య ఈ విధంగా సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ అంతాలు పునాదిగా

పోరాటాలు జరగడం చరిత్రలో అరుదు. అలాంటి అరుదైన సంఘటన తెలంగాణ విషయంలో చోటు చేసుకుంది.

(మన గోను మన బాసలో రాయలేని దృష్టి. ఇందుకు బాధ వేస్తున్నప్పటికీ ఏమీ చేయలేని పరిస్థితి. మన బాసలో మాటల్లాడలేని, రాయలేని, ఆలోచించలేని మూడోతరానికి ప్రతినిధిగా ఈ వ్యాసాన్ని రాయాల్సి వచ్చింది. ఇందులో అత్యధిక సమాచారం ఇంటర్వెట్ డ్యూరా, భాషా శాప్ర వేత్తల డ్యూరా గ్రేహించింది. ఇదే అంశంపై మరిన్ని వ్యాసాలు వెలవరించాలన్నది, తద్వారా తెలుగు బాసకు గల ఒక తాజ్ఞిక, సిద్ధాంత పునాదిని వెలుగులోకి తేవాలన్నది సంకల్పం. ఈ అంశంపై ఇంటర్వెట్లో కన్నించిన కొన్ని వ్యాసాలను, అభిప్రాయాలను యథాతథంగా ఇచ్చే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. అంశంపై ఉన్న సందర్భాల్లో రచయితల అనుమతులు తీసుకుంటున్నాం. మీ వ్యాసాలను, అభిప్రాయాలను దక్కన్ ల్యాండ్ మెయిల్స్‌డిక్ లేదా పోస్ట్‌లో కార్బూలయ చిరునామాకు పంపవచ్చు.)

- వంశీ మోహన్ సర్

పల్చిలించిన పాట

దారంతా పసిడి ధాయ - రాలిన పసుపుశూల
చరణాల మీదుగా,
అభావంగా నడుస్తున్న - నస్తు పల్చిలించిన పాట,
“బహారోపూర్వ బరాస్వో”
మోరా మహబూబ్ ఆయాప్సా!”

-రథీ ఆలపించిన
అలనాటి సినీ ప్రేమగీతం
శుణి తంతులను మీటగానే
తటక్కుమన్న
గత వర్రమానాల ర్ఘశ్యం,
మండటిండల కాలంలో
వడగాడ్పుల శ్రీయుది రాకతో
మాలితప్పియురాలి

నిలీక్షణ ఫలించిన త్ణణాన-
పుష్పలశ్మీ పల్చించమని
పసంతాన్ని వేడుకుంటున్న
పర్యావరణ దాహం
ఇక ఆపతరమా!
తాపమంతా కలిగి
హౌరుగాలి-వడగండ్ల వాన
పసుపు గంధంతో
స్తోనమాడిన నింగీనేలా!!

-నిఖిలేశ్వర్, m : 9177881201,
e : nikhil.kyr@gmail.com

ఎన్.గోపి కవిత్వంలో తెలంగాణ నుండి చప్పుక్కు

తెలంగాణ వచన కవుల్లో రెండో తరానికి చెందిన సుప్రసిద్ధ కవి డా॥ ఎన్.గోపి. ఇక్కడి చరిత్రను, నమకాలీనతను, సంస్కృతిని జీవన పైవిధ్యాన్ని జీర్ణించుకున్న కవి. ఆయన మాటలో, కవితలో వ్యవహారశైలిలో తెలంగాణతనం కొట్టువచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది. ప్రారంభం నుండి తెలంగాణ పలుకుబడిని కవిత్వంలో నుండి జారిపోకుండా స్ఫుర్తాతో కవిత్వం రాస్తున్న గోపిగారు తెలంగాణ గుండె చప్పుక్కును కవిత్వంలో అవిక్రాతంగా వినిపిస్తునే ఉన్నారు. ఆయన రాసిన మొదటి వచన కవిత ‘తంగేడు పూలు’ 1967 లో అప్పుయ్యంది. తంగేడు పూలు తెలంగాణ సంస్కృతికి ప్రతీక. నేడడి తెలంగాణ రాష్ట్ర పుపంగా గౌరవాన్నందుకుంది. ఈ కవిత వెలువడిన నాచికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడి దశాబ్ద కాల మయ్యంది. ఇక్కడి ప్రజల నిర్మయంతో సంబంధం లేకుండా ఏర్పడిన ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో ఊపరి వీల్చుకోనంత అయిష్టతతో జీవిస్తున్న కాలమధి. రాష్ట్ర నిర్మాణాన్ని లోలోన వ్యక్తిరేకిస్తూ అవకాశమ్మేస్తే గొంతెక్కడానికి తెలంగాణ ప్రజల ఎదురుచూస్తున్న కాలమధి అదే. అందులో భాగంగానే తమ అస్తిత్వం కోసం తెలంగాణ ప్రజల ఆరాటపడుతుంది. ఈ సమయంలోనే కవులు స్థానియతపై మమకారాన్ని ప్రదర్శించే పనికి పూను కున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో తెలంగాణ స్ఫుర్తాను ప్రదర్శిస్తూ వచ్చిన కవిత ‘తంగేడు పూలు’. ఒక ప్రత్యేకమైన పరిధితుల్లో వచ్చిన ఈ కవిత గోపి గారికి మంచి పేరు తెచ్చిపెట్టింది. చాలా కాలం ఆయనను ‘తంగేడు పూలు’ గోపి అని సాహితీలోకం పిలుచు కుంది. ఈ కవితను సాంతం చదివితే తప్ప నాచికవి హృదయం విశదం కాదు.

‘తంగేడు పూలు’ అంటే ఒప్పుకోను బంగారు పూలు / పొంగిన విచారాన్ని దిగమింగిన పూలు / వెలగలిగిన గులాబీలక్కను వెలలెలబోయే మల్లెలక్కను / వెలలేని ఈ పూలు మేలు తెలుగువారి బతుకమ్మల కమ్మని మొగాల వెలుగు నింపు పూలు / మనసున్న పూలు మమతలున్న పూలు / వాసన లేకున్న వలపు బాసలు నేర్చిన పూలు / పేద పూలు స్వచ్ఛమైన నిర్మలమైన, అమాయకమైన, తెలంగాణ ప్రజలకు ప్రతీక తంగేడు పూలు. పాలకుల నిరాదరణకు గూర్చ “పొంగిన విచారాన్ని దిగమింగిన పూలు” మనసు, మమతలున్న పూలు ఇవి. తెలంగాణ జీవన పాపురాన్ని ప్రదర్శించిన కవిత. తరతరాలుగా పూయడల్ని సంస్కృతిలో దుఖ్యకోట్టుకోపోయన మట్టి బతుకుల ప్రజల్లో మమతకు, మమకారానికి లోటు లేదని చెప్పే ప్రయత్నం దీనిలో కనిపిస్తుంది. అందుకే ఇవి

‘బంగారు పూలు’. ప్రతికూల పరిష్కారులను జయించి జీవితానికి బంగారు భాటలు వేసుకోవడానికి ఆశావాదంగా నిలిచిన పూలు ‘తంగేడు పూలు’. 1969 లో ఉద్యమ కెరటం నింగికేగిసింది. లక్ష్మం చేరుకోకపోవచు. కానీ లక్ష్మాన్ని మరచిపోలేదు. ఆ లక్ష్మం మలిదశ ఉద్యమంలో నెరవేరింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రం బంగారు తెలంగాణ సాధన కోసం వడివడిగా అడుగులు వేస్తున్నది.

ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో వెలువడిన కవితాన్ని కొత్త అభ్యర్థులుని అంచనా వేయాల్సి ఉంది. పునర్నిర్మాణంలో మూల్యాంకన టూల్స్ మారాల్సి ఉంది. ఆకాశం నుండి హరాత్తుగా సక్కుత్తం రాలిపడినట్టు తెలంగాణ రాలేదు. ప్రత్యేక రాష్ట్ర భావజాలం వివిధ రూపాల్లో చాపకింది

నీరులా ఉంది. నివురు గప్పిన నిప్పులా ఉంది. అది వివిధ రూపాల్లో ఎలా ఉన్నాహి విశ్లేషించి సూత్రికరణ చేయాల్సిన తరుణం ఆస్తుమైంది. తెలంగాణ విముక్తి ఉద్యమంలో పాల్గొన్న కపులు, ఆ తరువాత వారు రాసిన కవిత్వాను అంచనా వేస్తే ఎక్కుడా తెలంగాణ ఆత్మను విడిచి కవిత్వం రాసినట్లు కన్పించదు. ఒక ఊపులో తాత్కాలికంగా దాన్ని మరిచినా తిరిగి సోయలోకి వచ్చినట్లు కనబడుతుంది. ఆ తరం కపుల స్థాని తరువాత తరం అందుకుంది.

“పొక్కిలైన వాకిలి / నా తెలంగాణ చెక్కిలి పై / ఆరని కస్తీబీ చుక్క”

అని గోపిగారు మలిదశ తెలంగాణ ఉద్యమ ప్రారంభ కాలంలో అసగలిగారంబీ దాని వెనక అరవై ఏళ్ళ ఆర్టి, వేదన ఉంది. కనుకనే తెలంగాణ గోపి పల్లెలను, వైతాలికులను మరచిపోలేదు. దేవులపల్లి రామానుజ రావు గారిని స్ఫుర్తి పథంలోకి తెచ్చుకున్న సందర్భంలో

“దుమ్ము కాళ్ళతో వచ్చిన

తెలంగాణ పల్లెల్లోనీ

గంధపు పొడిగా మారిన సన్నివేశమది.

పల్లెల్లో అరుగు మీద కూచాని చదివే

రాణింపుకు రాని పాండిత్యం

జక్కడ రుమాలెత్తుకు తిరిగేది.

గడవ దాటని చిట్టి తల్లులు

పండిత్తులైనారిక్కడ

నోరు తిరగని బంగారు తండ్రులు

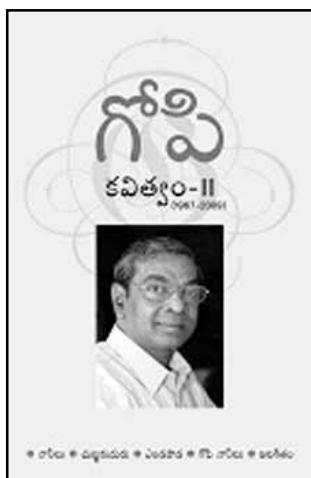
తెలుగు పండిత్తులైనారిక్కడ.

రుద్రవీణలూ, నాగొడవలూ, జలపాతాలూ

పోరెత్తిన జ్ఞాపకుల పొంగు ఇది.

ఈ మెక్కడకు తెలంగాణ పుష్టాలే పూచాయి గానీ

ఆ పూలతో అల్లిన దండలు

అఫీలాంధ్ర పండితులందరి మొదలో వడ్డాయి

జీవోక విలక్షణ సంస్కృతి

కాలం రచించిన ఉద్యమ కృతి.”

పై కవితలో ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో తెలంగాణ ఎంత సమ్మమనంతో మసలుకుండి తెలుపుతూనే, అలా ఉండడం ఒక విలక్షణ సంస్కృతిగా వాస్తవాన్ని తెలిపారు. తెలంగాణ సంవేదనను, సమన్వయాన్ని దీనిలో చూడవచ్చు. అట్లాగే కాళ్ళను ఏడుంటే / “కలేజీ” గాండ్లు అడుంటారు-అంటూ కాళీజీని సృంచుకుంటారు.

“తెలంగాణా భాషలోని / యాన సాగసులను / ప్రజల రాతగాడు” అని దాశరథి రంగాచార్యును గుర్తు చేస్తూ గౌరవ భావం వ్యక్తపరుస్తారు.

‘మంచి తిండి’ తినాలే, పచ్చి బతుకు శాంతమ్మ, పల్లెల్లో మన పల్లెల్లో మొదలైన కవితల్లో తెలంగాణ మట్టి వాసనలు, ఆరణాల తెలంగాణ భాషను అద్భుతంగా చిత్రికరించారు గోపి.

“జీరా నా కొడుకును జూడుండి దీరా

మొన్న బాగుండే / నిన్న బాగుండే

సెంపలుబ్బినయి / పెయ్యి వాసింది.

ఒక తల్లి కొడుకుకు వచ్చిన జబ్బు గురించి డాక్టర్కు ప్రాథేయ పూర్వకంగా విన్నవించుకుంటుంది. సన్నివేశానికి తగినట్టే తెలంగాణ పల్లె భాషలోనే ఈ ప్రాంతం గోడును, ఆకలితో నకనకలాడే వ్యక్తులకు వచ్చే రోగాలను మానవీయ కోణం నుండి దర్శించి అభివ్యక్తికరించారు. జీవిత వాస్తవికతను కవిత్వంగా మలిచే కవి గోపి గారు. ఉద్యోగ నిమిత్తం తెలంగాణ పల్లెలు తిరిగినప్పుడు ఎదురైన అనుభవాలను, దర్శించిన దృశ్యాలను కవితా పస్తువుగా చేసుకొని అయి ప్రాంతాల భాషలో సహజంగా వ్యక్తం చేయడం కనిపిస్తుంది.

“ఏమైంది శాంతమ్మా ఏమైంది

పెయ్యిల బాగాలేదు బాంచెన్”

డాక్టర్, పేషంట్ మధ్య సాగే సంభాషణ కూడా తెలంగాణ భాషలోనే ఉంది. డాక్టర్తో శాంతమ్మ, గోలీలు గావాలె దీరా, ఎందుకు వోయినను, ఎం జెయ్యాలే, ఎందినాలే లాంటి పదాలు ఎంతో సహజంగా ఈ సంభాషణల మధ్య ఒదిగిపోయాయి. తెలంగాణలో ఒక పేద పచ్చి బాలింత స్థితిగతిని చిత్రించిన ఈ కవిత హృదయాన్ని పిందేస్తుంది. చివరకు పచ్చిబాలింత పొట్ట కూటికోసం పనిలోకలి మరణించడమే ఒక విషాదం. ఇది తెలంగాణ జీవన వాస్తవిక చిత్రం.

పల్లె జనులలో ఉండే కవిత్వంశ ఉన్న మాటలకు కవితా రూపమివ్వడం డెబ్బయ్య దశకంలోనే గోపిగారి చేసారు.

“చెట్టు గొట్టురా ఎంకా కట్టే గొట్టు

పటేలింట్ల పోలాహాండు తుంద్రు

గడ్డి గొయ్యే గారే మోపు గట్టు

పటేలోల్ల కొత్త బట్ట ఈనింది

కల్లు గొయ్యారా రాములూ బుడ్డి నింప

పటేలింట్ల పట్టుం సుట్టాల్ దిగింద్రు

పటేలుక్కోవమోస్తే

పటేలు పటేలు గాడు.”

పస్తువుకు, భాషకు ప్రాధాన్యమిచ్చిన కవిత ఇది. తెలంగాణలోని క్రామిక జనం మాటల్లాడే భాషలో రాసి పారకులను మెప్పించిన కవిత ఇది. నేటి తరం కవులు ముఖ్యంగా మలిదశ ఉద్యమ కాలంలో వచ్చిన కవులు భాషంతా ఈ విధంగానే ఉండనేది నిర్వివాదాంశం. తెలంగాణ సామాన్యులు ఎంత ఆత్మాభిమానంకల వారో ఇదే కవితలో తెలిపారు.

“చిన్నప్పుడు / మా అయ్యా జెప్పండె

అయ్యా / తిండి తిన్నా తినకున్నా

తిట్టు మాత్రం తిన్నద్దని”

మనిషికి ప్రాథమిక అవసరాల్లో తిండి ప్రధానమైనది. కడుపు నిండా తినకపోతే ఏ పని మీద మనుసు పెట్టలేం. పేదరికం తెలంగాణ పల్లెలను పట్టి పీడిస్తుంటే ప్రభుత్వాలు ఆ సమస్య తీవ్రతను గుర్తించక విద్య వైపు వారిని తేతస్య పర్మాలని ప్రయత్నిస్తే సామాన్యుడు అందుకు నుముఖంగా ఉండడనే నిజాన్ని సామాన్యులు వాడిన భాషలోనే పశికించడం జరిగింది.

“సదువెందుకు తండ్రి మాకు / ఏమోస్తది మాకు బుహ్వోస్తదా - జొన్నలొస్తాయా - తెలివా?

తెలివేరే జేసుకొం నాయునా

మూడ్రొజులాయే కూడు లేక బాంచెన్

సదువెందుకు బాబు మాకు సల్ల గావాలె

ప్రచిల తక్కుచావసరాలను గుర్తించచి ప్రభుత్వాన్ని

ప్రశ్నిస్తున్న సామాన్యుడి గొంతు ఈ కవిత. అవసరమే మూగవాళ్ళకు గొంతు ఇస్తుండనడానికి నిదర్శనం ఈ కవిత.

‘తంగెదు పూలు’ నుండి ‘జీవన భావ’ వరకు గోపి గారు వెలువరించిన కవితా సంపట్టాలన్నింటిలో

ప్రత్యక్షురంగానో పార్కుంగానో తెలంగాణ ద్వానిస్తానే ఉంది. దీన్ని బట్టి గోపిగారి కవిత్వ మూలాలు పల్లెల్లోనే ఉన్నాయని చెప్పువచ్చు. ఆకాశంలో విహారించినా మట్టి వాసనలను ఆప్రాణించే తత్త్వం ఆయనది. ఈ స్వత చదువు, ఉద్యోగం, ఉద్యోగ విరమణ పొందిన తరువాత పట్టణమే శాశ్వత చిరుమా. అయినా కూడా పల్లెలను, మట్టి వాసనలను విస్తరించిని కవి గోపిగారు. “విషాదమేమంటే/ ఇస్పుడు నగరం నగరంలో ఉండక/ పల్లెల్లోకి కూడా ప్రసరిస్తుంది.” అని ఈ కవి రాసిన పల్లె కవిత్వమంతా తెలంగాణా పల్లె గురించేనేది తిరుగు లేని సత్యం.

“రైలై ప్రయాణంలో

పల్లెనుంచి నాతోపాటు

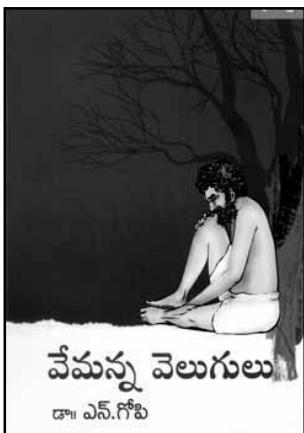
కలిసి పచ్చిన పైరగాలి

సిదీ పొలిచేరల్లోనే ఆగిపోతే

ఆక్రిజన్ దొరక్క నా పద్మాలు

విలవిల్లాడిపోయాయి”

ఎంత వట్టణవాసం చేసినా, పల్లెన్నాతులలోనే కవి జీవున్నాడనడానికి ఈ కవితే సాక్షం. “కవిత్వం పల్లె జ్వరంతో కలవరిస్తుంది.” అని నగరాన్ని ఈసడించుకోవడం కనిపిస్తుంది. అనేక రకాల కాలుష్యానికి నెలవైనవి పట్టణాలు, నగరాలు. అక్కడ బతుకుతున్న

వేమన్ వెలుగులు
డా ఎన్.గెంపి

జనశేవనంలో కూడా కాలుష్యపు ఆలోచనలే ఉంటాయి. వాటి జారిన పదకుండా తనను తాను రజ్ఞించుకోవడానికి కవి చేసే ప్రయత్నమే పల్లెలను కవితా పశ్చిమగా చేసుకోవడంగా భావించాలి. అందుకే ఈ కవి నాలుగు దశబ్జలుగా అవిరామంగా కవిత్వం రాశున్నాడు.

ప్రపంచికరణ పరిణామాల్లో భాగంగా తెలంగాణ పల్లెలు తమ అస్తిత్వాన్ని కోల్పోయాయి. పల్లెలోని ఆహార విహారాల వ్యవహారం మారిపోయాడి. పంట భూములు రియల్ భూం రాక్షసి చేతుల్లో విలపిల్లడుతుంది. ఆహార పంటలకు బదులు వ్యాపార పంటలు మానవీయ సంబంధాలను తెంచేస్తున్నాయి. పల్లె చల్లని తల్లిగా భావించే కాలం పోయి, దీనంగా మారిపోయిన వర్తమాన స్థితిని గోపిగారు -

“తన వ్యక్తి / తానే పరాయిదైంది

తెలంగాణ పల్లె / గాయపడిన చెల్లి - గా అభివృద్ధిస్తారు.

పల్లె పరాయిదైన పల్లెల్లో ఎట్లాగు సౌఖ్యం లేదు. పట్టణమైనా ఆశాజనకంగా ఉండా? అంటే లేదనే చెబుతున్నాడు కవి. అందుకే-

“పట్టణం ప్రియురాలు కూడా కాదు

పల్లెల్లో తల్లి వోడి కర్యాపైంది

రెంటికి చేడిన ఒంఱిమోడులా నేను”

అటు పల్లెల్లో ఇటు పట్టణంలో కూడా మానవ సంబంధాల విఫూతం కలిగిందని కాల ప్రభావాన్ని కవిత్వంలో చూపారు.

ఎనబైయ్య దశకంలో తెలంగాణ పల్లె గురించి చెబుతూ కొన్ని భూములకు నింపగా నీరుంది, పంట పొలాల పక్కనే నీరండక పగిలిపోయిన భూములను గూర్చి; చాకిరి చేసే చంటి పిల్లలు; ఆరోగ్యం, చదువు మొండగా ఉన్న జనం ఒకవైపుండగా; దొరగారి గొడ్డను మాత్రమే లెక్కిచే నిరక్కరాస్యులున్నారని; అనారోగ్యం ఉంటుంది, బాగు చెయ్యడానికి అసుపత్రులు ఉండవు; అప్పులుంటాయి, సాంస్కృతికంగా వెనకబడిన తనం ఉంటుండంటూ నాటి పల్లెల స్థితిని కవిత్వంలో చిత్రించారు గోపిగారు. ‘కావలికార్’ లోని వెట్టి బతుకు; కల్పర్షు, మా ఊరి చెరువు కవితల్లో తెలంగాణ జీవితమే కనిపిస్తుంది. ష్లోరోసినోతో బాధపడే పల్లెలు కవిని క్షోభకు గురిచేసాయి. ఆ క్షోభలోచి వచ్చిన కవిత ఇది. -

“అనగనగా ఓ పల్లె / దశబ్జల తర్వాత వెళ్లి చూస్తే

అదిప్పుడు అక్కడ లేదు / ఊరుంది జనం లేదు

జిల్లాకు తాళాలు / నిరానుష్యమైన వీధులు

కూలిపోతున్న గొడలు / ఈ నిర్వచ్ఛం వీఘమంత భయానకమైంది.

దాని పేరు భోరీన్ / దాని పెనుశాపానికి

పిల్లల బాల్యం శల్యమైంది / యువకులు అకాల వృద్ధులయ్యారు వంక తిరిగిన కాళ్ళతో బతుకులు వక్రగతుల పొలయ్యాయి.

కీళ్ళ నొప్పులో / పల్లెల కీళ్ళ నడలిపొయ్యాయి.”

ఈ కవితలోని పల్లె తెలంగాణ పల్లె. అది నల్గొండ జిల్లాలోని ష్లోర్డెడ్ బాధిత గ్రామం. ష్లోర్డెలు వదినిన వ్యవరసాయన పదార్థాలతో కాలుష్యమైన నీళ్ళను తాగి అక్కడ జీవిస్తున్న యువకులు అకాల వృష్టులుగా, అవిచీవాళ్ళగా మారుతున్నారు. అప్పుడే పట్టిన శిశువులు,

బాలురు అనారోగ్యంతో పీడింపబడుతున్నారానే విషయాన్ని పై కవితలో తెలిపారు.

తొలి, మలి దశ తెలంగాణ ఉద్యమాలు గోపిగారి కళ్ళ ముందే ప్రవహించాయి. తొలి దశ ఉద్యమ కాలంలో ఈ కవి ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయంలో విద్యార్థిగా ఉన్నారు. మలిదశ ఉద్యమం నాటికి అక్కడే ఆచార్యుడిగా పనిచేసి పదవి విరమణ పొందారు. ఈ అరవై ఏళ్ళ కాలంలో లబ్ధి ప్రతిష్ఠానైన కవిగా ఎదిగారు. విద్యావేత్తగా ప్రభూతి గాంచారు. మలిదశ ఉద్యమం నడుస్తుంటే కవిగా తన బాధ్యతను నిర్వహించారు. రాష్ట్ర సాధనలో భాగంగా వివిధ వర్గాలు విలక్షణంగా పోరాట చూపాన్ని ఎంచుకున్నాయి. అందులో ఒకబట్టి అత్యబలిదానం చేసుకోవడం. ఈ బలిదానాలను నిలువరించడం కోసం ‘వద్ద బిడ్డ! చావోద్దు’ అనే కవిత రాశారు.

‘యువత కోసమే కదా ఉద్యమాలు

మరి నువ్వే లేసప్పుడు

తెలంగాణ వచ్చి మాత్రం ఏం లాభం?

తారాజువులా నిగికెగిసి

రాలి పోయ్యావా ?

రాజకీయాలు వన్నిన ఉచ్చలో

అభిమయ్యడిలా కూలిపోయ్యావా ?

అంటూ వేదన చెందుతూ ఆత్మాహుతి ఒక మహా నిరాశ అని చెబుతూ, అది సరియైనది కాదంటూ “సమ్మ బతికితేనే వస్తుంది ఆ సరిహద్దు.”

అని ఆత్మహత్యలు చేసుకునేవారు చావకూడదని ప్రశ్నాధస్తారు గోపిగారు.

లోకసభలో తెలంగాణ బిల్లు గెలిచిన లోజు తొలిదశ ఉద్యమంలో తుపాకి గుండ్రకు నేలకొరిగిన అమరులను గుర్తు చేస్తూ రాసిన కవిత ‘గుర్తుకొస్తున్నారు,’ అంటూ - “మట్టి భావన కోసం ప్రాణాల ప్రించిన వయ్యమంది యువయోధులు/అత్యగోర వాన్ని/ అత్యలూ వెలిగించిన /కల్లోల సీరధులు” అంటారు.

“బిడ్డలారా! / ఇక తెలంగాణ మీది, మీ పిల్లలది

శిథిలాలను ఒక్కబోట చేర్చి / అతికించుకోండి”

అని తెలంగాణ పునర్భూతాంశం కోసం మార్గ నీర్దేశనం చేసారు కవి.

తెలంగాణ, తెలంగాణ శక్తింతల, సమరంలో అమరం, శాపగ్రస్త తెలంగాణ, మొదలైన కవితలు తెలంగాణ వేదనను తెలిపేవే. కొమురయ్య డప్ప, చెప్ప, రాజయ్య, లోడ్డుపై అక్కరాలూ దిద్దుకొనే బాలుడు, ఊరి చెరువు, బోగిగి గుట్ట, కరీంగర్ కూడలిలోని లోని స్వాతంత్య సమరయోధుడి విగ్రహం, రామగిరి రైల్వేస్టేషన్, మణిగిరి కొండల పై, సెపతి గాళ్ళ గూర్చి రాసిన కవితలన్నే తెలంగాణ పల్లెలు అందించిన వస్తువులే. అసలు గోపిగారి కవిత్వమంతా తెలంగాణ గుండె చప్పులతోనే నిండిపోయింది. అది నిరంతరం తెలంగాణ మదిలో ప్రతిధ్వనిస్తూనే ఉంటుంది.

-డా.బన్న అయిలయ్య, m : 9949106968

e : bannailaiah@gmail.com

తెలంగణా వాళ్ళకు తెలుగు రాదా?

1971వ సంవత్సరం, వేసవి సెలవుల్లో ఐదుగురం మిత్రులు పత్తా లాడుతున్నాము. మా హెడ్ మాస్టర్ గారు కూడా మాలోనే వున్నారు. అటెం డస్ స్కూల్ పోస్టు పట్టుకవచ్చి హెడ్ మాస్టర్ గారికిచ్చాడు. D.P.I ఆఫీసు నుంచి నాపేర ఒక కవరు వచ్చింది. D.P.I అంటే Director of Public Instruction. అప్పటికి School Education, Higher Education వేరువడ లేదు. నాపేర కవర్ రావటం అందరికి వింతే. ఎవరో కవర్ విప్పి లెటర్ చదివి వినిపించారు. Nationalized Text Booksలో నేను ఐదవ తరగతి తెలుగు వాచకం రాయాలట. అంగీకారమా కాదో తెలియజేయవలసిం దని రాసినారు. “ఇదంతా ‘సామ్ కే వాస్తే’ వ్యవహారం, Text books రాస్తా మని ఎందరో పైరవీలు చేసుకుంటారు. వాళ్ళను కాదని తెలంగణాలో మారుమూల ప్రాంతమైన అదిలా బాదో వున్న సదాశివనెవరు రచయితగా నియమిస్తారు? పదిమండికి పంపినామని చెప్పటా నికి కొండరికిలాటి ‘సామ్ కే వాస్తే’ లెటర్ పంపి స్తారు. ఇదీ అలాటిదే, రచయిత యేవరో ఈ పాటికే నియక్కుడై వుంటాడు. రచయితగా మీకింత పేరున్నది కనుక మీకూ ఒకటి పంపినారు” అని తేల్చిచెప్పినాడు అనుబంధుడైన ఒక సహో పాధ్యాయుడు, అందరికి అదే నిజమనిపించింది. నాకూ అలాగే అనిపిం చింది. అయితే, మా హెడ్ మాస్టర్ మాత్రం “ఏది యేమైనా మీరు వెంటనే అంగీకారం తెల్పండి” అన్నారు. అంగీకారం తేల్చినాను. అందరం ఆ సంగతి మరిచి పోయాము.

పదిహేను రోజుల తర్వాత పత్తాలాడుతుండగానే మళ్ళీ ఒక లెటర్ వచ్చింది. ఆ లెటర్ ప్రకారం నేను రచయితగా నియమితుడయ్యాను. నా పుస్తకం సంపాదకులు తెనాలి కాలేజీ లెక్చరర్ కొండారు వీరరాఘువాచా ర్యాలు. ఏ తేదీన మీటింగుకు రఘ్యంటే ఆ తేదిన D.P.I ఆఫీసుకు వెళ్లాలె. నా మిత్రులంతా సంతోషించినారు. నేను తెలుగు వచనం చక్కగా రాస్తానని ఎప్పుడూ ప్రింట్హించే సాహిత్యమిత్రులు, సహోపాధ్యాయులు ఎం. శంకరరావుగారు మరీ సంతోషించారు. వారు జిల్లా విద్యాశాఖాధికారిగా ఉద్యోగివిరమణ చేసి ప్రాదరాబాదీలోనే వుంటున్నారు. కొండారు వీర రాఘువాచార్యులు సాహిత్య కళకు, శిల్పకళకు, గుట్టు గోపురాలను వేదాంతాన్ని గురించి రాసిన వ్యాసాలు చదివాను. వారి పద్యాలూ చదివి వున్నాను. మంచి పండిత కవి మార్గదర్శకుడైనందుకు సంతోషించాను.

నేను అప్పటికి ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ కోసం ఐదు పుస్తకాలు రాసివున్నాను. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ కోసం ఒక పుస్తకం అనువదించి వున్నాను. అప్పటికే ఇర్రాయ్యేళ్లూ భారతి మొదలైన మొదలైన పత్రికలకు ఎన్నో వ్యాసాలు రాసి వున్నాను. అచార్యులవారివేమీ చదువులేదు. నస్తు రచయితగా నియమించినందుకు వారికి దిగులు పట్టుకుంది. “మీ తెలం

గాణాలో చాలామందికి తెలుగురాదని విన్నాను. ఆదిలాబాదీలో మరాలీ ఉ ర్ధా భాషల ప్రాంబల్యముండని విన్నాను. మీరక్కడి వారే అనీ విన్నాను. మీ తెలుగులా వుంటుందో తెలియదు. మీ శభ్యప్రయాగములా వుంటుందో, మీ వాక్య విన్నాసమెలా వుంటుందో నేను తెలుసుకోవాలి. కాబట్టి రెండు పారాలు రాసి వెంటనే పంపండి” అని అదేశిస్తూ ఒక లేఖ పంపినారు. ఐదవ తరగతి వాచకం ఎలా రాయాలో Class room experience వున్న నాకు తెలుసు. డిగ్రీ కాలేజీలో లెక్చర్లిచ్చే ఆచార్యులవారికి తెలియదని కూడా నాకు తెలుసు. తెలంగణా వాన్నయినందుకు వారు నస్తు కావాలని కొట్టిన దెబ్బ. అలాటి దెబ్బులు అంతకుముందే తిని విన్నాను.

1954లో నేను సిర్పార్ కాగజ్ నగరీలోని Upgraded High School లో తెలుగు చెప్పిన్నాను. పర్యవేక్షణ చేయటానికి ఆదిలాబాద్ నుంచి జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి వచ్చారు. హెడ్ మాస్టర్ గదిలో ఆయన కూర్చుని పుండగా పోస్టు వచ్చింది. A.I.R ప్రాదరాబాద్ నుంచి నాకొక లెటర్ వచ్చింది. ఆఫీసర్గారే కవర్ చించి లెటర్ చదివి నారు. అలా చదవటం తప్ప. ఆదిలాబాద్ జిల్లా వింతలు-విశేషాలు గురించి మాట్లాడ వలసిందిగా ప్రాదరాబాద్ రేడియో స్టేషన్ వాళ్ళ నన్నాప్సోనిం చారు. ఆఫీసర్గారు నస్తు గదికి కిలిపించి, “మీరీ ప్రాంతం వారేనట గదా! రేడియోలో తెలుగు ప్రసంగం చేయగలరా?” అని ప్రశ్నించారు. “అయ్యా! నేనిక్కడి పీల్లలకు తెలుగే చెప్పున్నాను” అని మనవి చేశాను. “మీ హెడ్ మాస్టర్ ముల్లిం. అతడు చెప్ప మన్నాడు. కనుక చెప్పున్నారు. ఇక్కడ మా ప్రాంతం వాళ్ళ కూడా వున్నారు గదా. వాళ్ళను కాకా A.I.R వాళ్ళ మిమ్మల్నే ఎందుకు ఆప్సోనించారు?” అని ఇంకో ప్రశ్న సంధించారు.

“అది A.I.R వాళ్ళనడగవలసిన ప్రశ్న” అని గదిలోంచి వెళ్లి పోయాను. అదొక దెబ్బ. ఆ దెబ్బ ఎంత గట్టిగా తగిలిందంటే రేడియో స్టేషన్కు వెళ్లా లాపించవలేదు. “నేను రాలేను” అని జాబి రాసినాను. అప్పటి జిల్లా కలెక్టర్ ఇ.వి. రామిరెడ్డి, I.A.S. గారు ఆ ప్రసంగం చేసినారు. వారూ తెలంగణా వారే.

1950లో నేను లక్ష్మీపేట �Upgraded High Schoolలో తెలుగు చెప్పున్నాను. అప్పటి జిల్లా విద్యాశాఖాధికారిగారు కూడా అంద్రప్రాంతం వారే. నేను తెలుగు చెప్పున్న క్లాసుకు వస్తూ వరండాలో హెడ్ మాస్టర్లతో జిల్లాపే సంఖాపణ నాకూ పిల్లలకు వినిపిస్తూ వున్నది.

“తెలుగు బోధిస్తున్న ఈ టీచర్ మన ప్రాంతం వాడేనా?”
“కాదు, ఈ జిల్లాలోని అసిఫాబాద్ ప్రాంతం వాడు.”
“ఇతడు తెలుగేమి చెప్పగలడు? మన ప్రాంతం టీచరులో చెప్పించలేక పోయారా?”
“మన ప్రాంతం టీచర్ ఇంగ్రీషు చెప్పున్నాడు. తెలుగుచెప్పే టీచరు

లేదు.

“ఇతడు బాగానే చెప్పాడు”

విద్యాశాఖాధికారిగారు క్లాసులో ప్రవేశించి వ్యక్తరణం ప్రశ్నలు మొదలు పెట్టినారు. టెక్కు బుక్ చూస్తూ ప్రశ్నిస్తూన్నారు.

“యింటాదేశనంధి అనగానేమి?”

ముగ్గురు పిల్లలు సరిగా చెప్పేందు. Next, Next, అంటూ నాలుగవ అబ్బాయినటికితే ఇతడు సరిగానే చెప్పినాడు. Next, అన్నారు అధికారి గారు, “ఏమి సారీ! నేను సరిగా చెప్పేదా?” అని ఎదురు ప్రశ్న వేసినాడా అబ్బాయి. అధికారిగారు బిత్తరపోయినారు. “నువ్వు చెప్పింది కరక్కే, కూర్కో” అన్నాను నేను. ఇక ప్రశ్నలు సాగలేదు. అధికారిగారు క్లాసులోంచి వెల్లిపోతూ నన్ను వెంటరమ్మన్నారు. హెడ్మాస్టరుగారు వెంటే వునారు.

“ఆ అబ్బాయి చెప్పింది కరక్కేనా” అని అధికారిగారు నన్నిటిగారు.

“జైను” అని యింటాదేశనంధిని వివరించి చెప్పినాను. పడుచువాన్ని, ఆ దెబ్బ సహించలేక పోయినాను. “తేలు మంత్రం రానివాడు పాము పుట్టలో వేలు పెట్టినట్లు మీకే తెలుగు రాదు, వ్యక్తరణం ప్రశ్నలెందుకడిగినారు?” అన్నాను.

“ఈ లీచర్ ఆఫీసర్లతో ఎంత తలబిరుసుగా మాట్లాడుతున్నాడో విన్నా రా హెడ్మాస్టర్ గారూ! మనవాన్ని పంపిస్తాను వెంటనే ఇతన్ని రిలీవ్ చెయింది” అంటూ వెల్లిపోయారు జిల్లా విద్యాశాఖాధికారిగారు. నా తబా దిలా అయింది. నేనింకం కొన్ని దెబ్బలు తిన్నాను. గాయాలు మానలేదు. యాదికి వస్తునే వుంటయి. వీరరాఘవాచార్యుల ప్రస్తుతి వదిలిపెట్టి నాగాయాలను కదుపుకున్నాను. మళ్ళీ అసలు విషయానికి వస్తాను. అచార్యులవారి ఆదేశాన్ని పాటించలేదు. రెండవ ఆదేశం వచ్చింది. దాన్నీ పాటిం చలేదు. సెలవుల్లో దగ్గరి మిత్రులంతా పత్తలాడుకుంటుంటే ఇంట్లో కూర్కుండి పాటాలు రాయాలని ఎలా అనిపిస్తుంది? ఇంతలో D.P.I లెటర్ వచ్చింది. “ఫలానా తేదీన టెక్కు

బుక్ కమిటీ మీటింగుకు రావాలే” అని. గబగబా రెండు పారాలు రాసుకున్నాను. ఆచార్యుల వారి ఆదేశ పత్రం ఇంకా కలిసంగా వచ్చింది. “నేను రెండు జాబులు రాసినా మీరు భాతరు చేయలేదు, మీటింగు తేదీ గూడా వచ్చింది. మీటింగులో మిమ్మల్ని రచయితగా తొలగించ వలసింగిగా D.P.I గారికి చెప్పాను” అని.

రేపు మీటింగు అనగా నేను ప్రైదరాబాద్ వెళ్లినాను, అప్పట్లో నాంపె ల్లి రైల్వే స్టేషన్కు ఎదురుగా వస్తు చిన్న లాష్టీలలో దిగేవాన్ని (నేను దిగిన లాష్టీ పేరు నయాదియా లాష్టీ) రాయల్ పోటల్ పక్కన వుంటుంది. దా ని పేరు తరువాత సూపర్ పోటలయింది. ఇప్పుడేదో కొత్త పేరు కనిపిస్తున్నది. దాని ఎదుబు మూల మీద దుర్దావిలాన్ అనే పెద్ద పోటలుండి ది. (అదిపూడు కనిపించటం లేదు) మర్మాదు తొమ్మిది గంటలకు టిఫిన్ చేయటానికి దుర్దా విలాస్కు వెళ్లినాను. నా టిఫిన్ వూర్తయినా తరువాత లేవబోతుండగా అప్పుడే త్రైయెన్ దిగి వచ్చిన ఒక పెద్ద మనిషి టిఫిన్కు ఆర్డర్ రిల్చి కూర్కున్నాడు. ఇంత రద్ది వుండేది కాదప్పుడు నగరంలో. ఆ వచ్చిన పెద్దమనిషి పొందూరు ధోతి కట్టి, ఖద్దరు తొడి, పండితుల మాదిరి శాలువా కప్పుకొనివున్నాడు.

నా సిక్కిసెప్పు ఎందుకో అతడే కొండూరు వీరరాఘవాచార్యులని సూచిస్తున్నది. దగ్గర కూర్కుండి “అయ్యా! తమరెక్కడినుండి వస్తు న్నారు?” అని అడిగాను. “తెనాలి నుండి” అని ముక్కసరిగా జవాబిచ్చి నారు. “తమ నామధేయం?” అన్నాను. మీకెందుకు అన్నట్లు నాషైపు చూసి “నున్న కొండ డూరు వీరరాఘవాచార్యులని అంటారు” అన్నారు. “నేను ఆదిలాబాద్ నుంచి వచ్చిన సదాశివను” అని పరిచయం చేసుకున్నాను. వారు కోపంగా “విమయ్యా! ఎన్ని జాబులు రాసినా జవాబియ్యపు, పాటాలు పంపవ. నీ గురించి మీటింగులో ఏం మాట్లాడాలి?” అని రూపింపు మొదలుపెట్టి నారు.

- ఎన్. సదాశివ

(డిస్ట్రిక్ట్ తెలంగాణ సౌజన్యంతో)

భాష ఎవరిపక్కం కాదు

నమత బీడలేదు - మమత వాడలేదు

నమిష్టి తత్పాస్తి ఎబిలంబింబి సోదరులవుదామని,

జీవ భాషకి ర్రఘుమిల్లుదా-

ఉమ్ముడిని థీ కొల్టీంబి నమాసులవుదామని:

మాతృభాషకి మోకలిల్లుదా-

భాపలో శోభి మధురమని ప్రాచీన ప్రాశస్తాన్ని

ఎవరూ కాదనలేదు

క్రైమాష్టుల్లో ఆప్సోనింబి అడగడమిద:

ఎవరికి ఎవరు దాయారి-

గలగలా గీదాలిలా కబిలిరండి

జిరజిరా క్షష్టమ్మలూ పరుగులిడండి-

కరచాలనాలు చేసుకొని కొగిలించుకొని

వేబికల్కి వేడుకవేద్దాం

కవసహనాలు స్ఫ్రెంబి, కవసభవనాలు నిల్చించి

రాలిపోయిన సాహితీ రత్నాల్ని గుర్తుచేసుకుండాం

జాతి పరువును కాపాడి ఖండాంతరాలు వ్యాపింపజేసి

సభలు జరగనీ-

భాష సంపదని నెత్తులే జలగలై పీచ్చే సంస్లాపి

సింపస్సుప్పు గానీ-

భాషంటే భావమ్మకీకరణేనా!

నమజ్ఞల సాంస్కృతి కూడా, ఒక సాంప్రదాయంకూడా-

తేటలీదీ తేటల తెలుగు

వరపక్కత్తే పాట తెలుగు

మన ఆక్షరాలు ఆకాశం నుండి రాలిపడిన సాగంధిక

పుష్టేలు-

మన పదాలు పాలిజాతాలు

భాష ఎవరి పక్కం కాదు: అది

ఉడలు దించుకున్న పటపక్కం

-కోటం చండ్రశేఖర్, m : 9492043348

e : pavansky@gmail.com

తెలంగాణ ప్రథమ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలకు స్వాగతం! సుస్వాగతం!!

మన తెలుగురనం
నాలుకలమీద నడయాడే
అమ్మపాల అమ్మతం
మనోజ్ఞమైన సుందరమైన
మన తెలుగు భాష
తరతరాలకి మనం ఆంధించే
తరగని వారపత్రు సంపద
మన తెలుగుభాష!

రాయ సొంపుగా, బినసొంపుగా
అలపించడానికి అనుపుగా
వివిధ వాయ్య త్రమణ శబ్దాల పేటిక
అనేక అక్షర విన్యాసాల వేటిక
మనచి మనదైన ఇంటి భాష
మన వాడకట్టుభాష
తేనెలూరు మన ఊరుభాష
పేదిపోని వేడి తగ్గని వాడుక భాష
నపరసాల మన తెలుగు భాష!

అస్థభాషా పదాల్చి పైతం
అలవోకగా పోలలో నీళ్ళలూ
పూల వనాల్లో పరిమళ గంథంలా

ఒకోచోట కుంతల జలపాతంలా
మరిచోట మృదువుగా, గంభీరంగా
గలగల పారే
కాళేశ్వరం దగ్గర గోదాపలిలా
లయబ్రధంగా
లీలాపశేషంగా శోభల్లే
చల్లమైన కాసుగ నీడలాంటి
నిట్టారుగా ఏపుగా పెలిగిన
టేకు వనరాజుల్లాంటి
తెలుగంటే ఎందుకురా తమ్ముడూ

వెక్కిలిస్తావు? పిలికిపాసిలా
పాలిపోతావెందుకు?

తిట్టయినా మెచ్చుకోలైనా
సమరాంగణాల్లో నభాంగణాల్లో

తలగిపోని ఇగైలిపోని
సాహితీమూల్రుత్వ స్వరమేళ
తీర్మన సస్తివేశాల్లో జనసందోహాల్లో
మన మనసుల్లో జన్మయల్లో
నిలపెల్లా నిండారుగా
గమ్మత్తుగా గుబాళింపుగా
మనల్ని పూసి అలుముకొస్తు భాష
మన పదపోరణాల తెలుగు భాష కాదా??

జప్పా మన నపరాప్పంలో
మన ప్రథమ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల్లో
జయజయధానాలో
వాకీల నెలకొల్పిన ద్వజస్థంభం మీద
పసందైన రంగుల మేళవింపుల్లో
కనుల పండువగా వెలిగే మన
తెలంగాణ తెలుగు జెండా
కివే నా పందనపందనాలు!!

జరజిరా
పంటపొలాల నుంచి
బళ్ళ నుంచి గుళ్ళ నుంచి
జనపదాల తల్లి హోడిలోంచి
జల ధారల్లా జనహాసినిగా
మహాసభలక్ష్మపసంగా అరుదెంచే
తెలుగు కుటుంబాల్లారా! మహా సమూహాల్లారా!!
పీకిపే సమ్మిస్తున్నా
నా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల
స్వాగత సుమాంజలు!!!!

-దామెర రాములు
m : 9866422494
e : ramuludoe@gmail.com

సాహితీవేత్తల స్వందనలు

- జీవన సంస్కృతులకు అద్దంపట్టేది భాష. వ్యుత్తికరణ సాధనంగా భాషలను చెబుతారు. ఆలా చూస్తే తెలుగుకు ఉన్న ప్రాధాన్యత విశేషమైంది. తెలంగాణ భాషా సంస్కృతుల విశీష్ట సమేకనం, ప్రజల జీవన కళల అవిరాళ వికాసకేంద్రం. ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించిన ఆ విశీష్ట తెలుగు మహాసభల్లో భాగంగా ప్రదర్శితమవడం ఒక విశీష్టతను చూపుతుంది.

- బి. నరసింగరావు, ప్రముఖ సినీ దర్జకులు

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారిచులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారిచులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను మా చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం.

తెలంగాణ కథ - సామాజిక జీవన వికాసం

మనిషి జీవనయాత్రలో తోడుగా ఇప్పటివరకు వచ్చింది కథ. తను నచ్చిన, మెచ్చిన, చూసిన, వినిన విషయాలన్నింటిని చిలువలు వలువలుగా, వులకరిస్తా, వలవరిస్తా ఒకరితో చెప్పుకున్నాడు. అలా ఆశుపత్రగా బయల్దేరిన కథ, పెరిగిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, అందుబాటులోకి వచ్చిన విద్య, మనిషి ఒంటరితనముల వల్ల కథ ఆశు సంప్రదాయం నుండి అభిత సంప్రదాయంలోకి మారింది.

సంఘ జీవనంలో ఉన్న మనిషి, పాలనా విధానాలవల్ల కలిగిన సుఖాలు: భాలకు, కుటుంబ జీవనము వల్ల కలిగిన సౌకర్య, అసౌకర్యాలకు స్పందించిన ప్రతిసారి కథ అతనికి ఒక ఆలంబన అయింది. కొనసాగుతున్న ఆచారాలు, మూధాచారాలుగా మారిన సమయాన వాటిని ఖండిస్తూ, పునర్నీర్మిస్తూ సంస్కరణ కథగా తలెత్తి మార్పును బోధించే దిగా మిగిలింది. సంఘజీవనంలో అంబంధిత మిత్రమీరిన సామాజికాచరణ లోపభూయిష్ట మైనపుడు ఒక శాస్త్రీయ అవగాహనతో సమాజానికే దిక్కుచిగా కథ నిలిచింది. సామాజిక స్పృహ, వైజ్ఞానిక దృష్టి కలిగిన జీవితాలు ఏవిధంగా ఉంటాయో అభ్యర్థయ కథ నిర్వచించింది. సామాజిక జీవనం సంపద్వంతానికి, అతలకుతలానికి కారణమైనది రాజకీయాధికారమే అన్న ఎరుక బలంగా కలిగింది. అందుకు రాజకీయార్థిక సిద్ధాంతాలు తోడ్పడ్డాయి. సమాజంలో సమానత్వానికి, పేదప్రజల అభివృద్ధికి, శాస్త్రీయ దృష్టితో సాగే జీవనానికి అభ్యర్థయ కథ పెద్దటి వేసింది. బండారు అస్పహం లాండి తోలితరం కథకులు సంఘ సంస్కరణ కథలను పండించారు. గూడూరి సీతారాం లాంటి కొండరు కథకులు అభ్యర్థయ కథకు పట్టం కట్టారు.

ప్రభుత్వ పాలన వల్ల అనేకమందికి పని కలుగుతూ, కొండరికి లభించి చేకూరుతూ ఉండే దశ ఒకబీ పరిధవిల్లింది. అసమానతల్లి అనహియంచుకునే సామాజికులు ఈ దశను వ్యతిరేకించారు. పాలకుల విధానలే అసమానతల్లి పెంచిపోసించే స్థాయికి చేరుకున్నపుడు వాటిని ఖండించి, ప్రత్యామ్నాయ విధానాలను ప్రతిపాదించారు. తెలంగాణలో నిజాం పాలనను, దొరల దౌర్జన్యాన్ని, రజకార్ల దుర్మార్గాల్ని, అఱచివేతను, వాటికి వ్యతిరేకంగా సాగిన ప్రజల పోరాటాల్ని, ప్రభుత్వాల్ని, అతివాద, మిత్రవాద ధోరణల్ని కథ పట్టుకుంది. తెలంగాణ ప్రజల అస్తవ్యస్తమైన జీవితాల్ని కథ జోపేసన పట్టింది. మెరుగైన జీవనదారుల్ని తెలిపింది కథ. ఈ దశలో కథ విషపాల్ని చిత్రించి విషప కథగా పేరుగాంచింది. అల్లం రాజయ్య, సాపు, పి.చంద్ .. ఇతరులు ఈ

ప్రభుత్వ పాలన వల్ల అనేకమందికి పని కలుగుతూ, కొండరికి లభించి చేకూరుతూ ఉండే దశ ఒకబీ పరిధవిల్లింది. అసమానతల్లి అనహియంచుకునే సామాజికులు ఈ దశను వ్యతిరేకించారు. పాలకుల విధానలే అసమానతల్లి పెంచిపోసించే స్థాయికి చేరుకున్నపుడు వాటిని ఖండించి, ప్రత్యామ్నాయ విధానాలను ప్రతిపాదించారు.

తృతీపై నిర్మయాధికారం లేకపోవడం స్థీలను ఆలోచ నకు గురిచేసింది. తన మెదడుకు ఆలోచించే స్వేచ్ఛ కావాలి. తన తనుపుకు ఇష్టమైన పని చేసే హక్కు కావాలి అనే డిమాండ్సు లోంచే స్థీవాదం ఉధృవించింది. దాన్ని ప్రచారంలో పెట్టి, ఆలోచింపజేసి ఆమాదింప జేసే మార్గంలో కథ నడిచింది. అలా స్థీవాద కథగా ఉరకలు వేసింది. ఉల్లాలాంటి వారందరు ఈ ధోరణి కథను ఉన్నతస్థానంలో నిలిపారు.

భారతీయ సామాజిక వ్యవస్తలో కులం అనేది అనివార్యమైన కుంపటి. దీనివల్ల నిచ్చెనమెట్ల దొంతరలా సమాజం మారింది.

నిచ్చెన పై మెట్లుపైన అగ్రవర్షం కింది మెట్లుపైన నిమ్మవర్షం తీష్టవేసాయి. చాతుర్వేద వ్యవస్త నిబంధనలను రూపొందించి, వాటిని మీరిన మనుషులకు రాజ్యం శిక్ష విధించే ఏధంగా జాగ్రత్తపడింది. ఈ దొంతరల్ల కింది మెట్లుపై ఉన్న వ్యక్తిమీద పై మెట్లుపైనన్న వ్యక్తి సపారి చేసే వెనులుబాటు లభించింది. దీన్ని సీతి సూత్రాలు ఖండించినా, వాటి ఉల్లంఘనలు అనేకం కనిపిస్తాయి. ఆధునిక విద్యావంతులు ఈ దొంతర అమరికను ప్రశ్నించారు. బాధితులైన దళిత బహుజనులు దొంతర ఉనికిని గుర్తించడానికి నిరాకరించారు. వారికి అసరాగా నిలిచింది దళిత బహుజన కథ. బి.ఎస్.రాములు, కాలువ మల్లయ్య, జూపాక సుభద్ర, జాజుల గౌరి మొదలగువారు ఈ కథాకోవకు చెందిన వారు.

జాతిరాజ్యాల పుట్టుక ఆధునిక ప్రపంచానికి ఒక సాక్షం. సువిశాల సాప్రాజ్యాల స్థానంలోనే ఇలాంటి రాజ్యాలు ఏర్పడ్డాయి. వైశాల్యంలో చిన్నగా ఉన్నా, అభివృద్ధిలో మిన్నగా ఎదగడానికి జాతి రాజ్యాలు దోహదపడ్డాయి. ఈ దేశం మనది అనే దేశభూతి ప్రజల్లి ఆలోచింపజేసింది. దేశం బాగుంచే మనం బాగుంటామనే భావన రాజ్యమేలింది. జాతీయవాద భావజాలం ఈ విషయానికి

దోహద పడింది. దేశ సాంస్కృతిక, ఆచార వ్యవహరాలు, సంప్రదా యాలు, ప్రాచీన చారిత్రక వైభవము దేశాన్ని ఒక్కతీగా ఉంచటానికి దోహదపడ్డాయి. వీటన్నిటి ఆధారంగా దేశభక్తిపూరిత కథలు, పీరగాథలు అనేకం వచ్చాయి. ఐతా చంద్రయ్య, చొప్పదండి సుధాకర్, దొరచేటి....తదితరులు ఈ దిశగా కృషి చేశారు.

పెరుగుతున్న సాంకేతిక వైజ్ఞానం కొత్త ఆవిష్కరణలను చేసింది. వీటివల్ల సమాజం అభివృద్ధి చెందింది. అభివృద్ధి ఘరాలు అందరికి చెందకపోవడంవల్ల విపరీత అసమానతలు పెరిగాయి. వాటి ఫలితంగా ప్రజల వలస మొదలయింది. ప్రతీదీ వ్యాపార వస్తువుగా మారింది. పెట్టుబడి ప్రభావం వల్ల మానవ వనరులన్నీ సరుకులుగా శిరీకరింపబడ్డాయి. గ్లోబల్జెషన్ వల్ల జరిగిన పరిణామమిది. సమాజంలోని భిన్నత్వం స్థానంలో శిలాసదృశ వైన ఏకత ప్రతిష్టించబడింది. ఈ పరిణామాల వల్ల సమాజం అతలాకుతల మయింది. కులవృత్తులు కునారిల్లాయి. అత్యహాత్యలు ఉధృతమయ్యాయి. జాతశ్రీ, పెద్దించి అశోక్ కుమార్ మొదలగువారు ఈ విషయాల్ని వస్తువులుగా స్పీకరించి ఎక్కువ కథలు రాశారు. భారతదేశం అనేక మతాల కూడి. ఇందులో అపిపెద్దది హిందుమతం. మిగతా మతాలన్నీ సంఖ్యాపరంగా మైనారిటీ చెందినవి. మెజారిటీ ఈజ్ లా అనే పార్ట్ మెంటరీ వ్యవస్థలో మైనారిటీలను బుజ్జిగిం చడం, మెజారిటీని ఒక్కతాటిపైకి తేవడం జరుగుతున్నది. వాస్తవంలో ఇవి లౌకిక భావనలను దెబ్బతిస్తున్నావి. మెజారిటీని సంఘటిపరిచే క్రమంలో మైనారిటీ అభిదృతకు లోనయ్యే వరిస్తితులు ఉత్పన్నమవుతున్నావి. అభిదృతా భయాల్ని పారదోలుటకు మైనారిటీలు ఏకీకృతం అవుతున్నారు. మైనారిటీ ప్రజలపై జరిగే ఊపేక్ష, వివక్ష, భయాల్ని బాహ్యటంగా ఎత్తి చూపుతూ మైనారిటీ కథ వచ్చింది. ఇందులో ముస్లిములు ఆచార వ్యవహరాలు, పండుగలు, సంప్రదాయాలు, వేషధారణ, తిండి, వనిపాటల్ని, అనమానతల్ని, పేదరికాన్ని, జీవనరీతుల్ని పొందుపరిచారు. సైఫ్యూబా, పోర్చుస్టా, తదితరులు ఈ అంశాలపై

పెరుగుతున్న సాంకేతిక వైజ్ఞానం కొత్త ఆవిష్కరణలను చేసింది.
వీటివల్ల సమాజం అభివృద్ధి చెందింది.
అభివృద్ధి ఘరాలు అందరికి చెందకపోవడంవల్ల విపరీత అసమానతలు పెరిగాయి.
విషయాలకు విషయాలకు విపరీత అసమానతలు పెరిగాయి.

కథలు రాశారు.

దశిత్, బహుజనమైనారిటీ, స్ట్రీవాదాలన్నీ అస్తిత్వ స్పృహ లోంచి వచ్చినవే. ఆ కోవలోనిదే ప్రాంతీయవాదం. తెలంగాణలో నిజాం పాలన, దొరల దౌర్జన్యం, రజాకార్ల దుర్భుర్దం, అణచివేత, వాటికి వ్యతిరేకంగా సాగిన ప్రజల పోరాటాలు, ప్రయత్నాలు, అతివాద, మితవాద ధోరణలు చరిత్రలో నమోదు అయ్యాయి. ఈ చరిత్ర అంతా తెలంగాణ అస్తిత్వాన్ని తెలుపుతుంది. ప్రత్యేకతను చాటుతుంది. కారణాలు ఏవైనా తెలంగాణ వెనకబడ్డ ప్రాంతంగా పేరుగాంచింది. దీనికి అంధ్ర పాలకుల పాలన కారణంగా ప్రజలు నమ్మారు. అంధ్రపాలక కబంధ హస్తాలనుండి విదివడానికి తెలంగాణకు అస్తిత్వవాద భావనలు ఊతమిచ్చాయి. నీళ్ళు, నిధులు, ఉద్యోగాలు మొదలగు డిమాండ్సు ముందు పెట్టుకొని ఉ ద్వయంమండిచింది. సుమారు రెండు దశాబ్దాల పోరాట ఫలితంగా మయింది. కులవృత్తులు కునారిల్లాయి.

అత్యహాత్యలు ఉధృతమయ్యాయి. జాతశ్రీ, పెద్దించి అశోక్ కుమార్ మొదలగువారు ఈ విషయాల్ని వస్తువులుగా స్పీకరించి ఎక్కువ కథలు రాశారు. భారతదేశం అనేక మతాల కూడి. ఇందులో అపిపెద్దది హిందుమతం. మిగతా మతాలన్నీ సంఖ్యాపరంగా మైనారిటీ చెందినవి. మెజారిటీ ఈజ్ లా అనే పార్ట్ మెంటరీ వ్యవస్థలో మైనారిటీలను బుజ్జిగిం చడం, మెజారిటీని ఒక్కతాటిపైకి తేవడం జరుగుతున్నది. వాస్తవంలో ఇవి లౌకిక భావనలను దెబ్బతిస్తున్నావి. మెజారిటీని సంఘటిపరిచే క్రమంలో మైనారిటీ అభిదృతకు లోనయ్యే వరిస్తితులు ఉత్పన్నమవుతున్నావి. అభిదృతా భయాల్ని పారదోలుటకు మైనారిటీలు ఏకీకృతం అవుతున్నారు. మైనారిటీ ప్రజలపై జరిగే ఊపేక్ష, వివక్ష, భయాల్ని బాహ్యటంగా ఎత్తి చూపుతూ ముస్లిములు ఆచార వ్యవహరాలు, పండుగలు, సంప్రదాయాలు, వేషధారణ, తిండి, వనిపాటల్ని, అనమానతల్ని, పేదరికాన్ని, జీవనరీతుల్ని పొందుపరిచారు. సైఫ్యూబా, పోర్చుస్టా, తదితరులు ఈ అంశాలపై

అస్తిత్వ కాంక్షలను, పోరుబాటను, తనలో నిక్కిప్పం చేసుకుంది. సాంకేతిక, వైషణవ కూడా కొందరు కథకులు పట్టించు కొని రాశారు. దేశభక్తిపూరిత, సంస్కరణ ధోరణి కథలు మనిషిలో ప్రవర్తనకు దారిచూపాయి. పోర్చుస్టిత్వాన్ని, సామాజిక వికాసాన్ని కథ కోరుకుంది. ఆ దారిలో కృషి చేసింది.

-దా॥ బి.వి.ఎన్.స్వామి

m : 9247817732

e : bvnswamy38@gmail.com

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

ఇంట్లనుండే ఘరుగవాలె!

నేనేంది, తెలంగాణ ఏంది, దాని వాదం ఏంది. దీని గురించి చాన రాసేదున్నది, ఈ వ్యాసం తర్వాత వచ్చేవాటిల్చిండ అవే ఉంటి యి అప్పటి డాక జర ఆగాలె. తెలంగాణ వందల ఏల్ల నుంచి ఎన్నో రకాల భాషలతోటి ప్రభావితం అయింది. ముఖ్యంగా చివిరి నాలు గొందల ఏల్ల నుంచి, పైకి పోతె మరాలి, అటు పక్కకి పోతె ఇంగ్రీషు, ఇటు పక్కకు పోతె కన్నడ, పైదాబాధుకు పోతె ఉర్కు. తెలంగాణ భాషను 'సంకర భాష' 'ప్రామాణిక భాష కాదు' 'ఏవోనండి వాళ్లు మాట్లాడేదాంట్లో అవగింజంత వ్యాకరణం ఉండి చావడు' అని ఎన్నో తీర్థ మజాక్ జేస్తారు. ఒక భాష గొప్ప సంబాధించుకోనీకి, సంభో ధించుకోనీకి ఒక సాధనం మాత్రమే, భాషను కొలుస్తామా? ఒక భాష గొప్ప ఇంకోటి కాదని ఏముంటది, ఎవని భాష వానికి గొప్ప!

మా అమ్మగారోల్లది సికింద్రాబాద్, నయినోల్లది గంగదేవట్లు (గంగదేవపట్లు, వరం గల్ నుంచి సర్పుంపేట పొయ్యేదార్ల). (మా తాత సికింద్రాబాద్ నుంచి గంగదేవట్లకి 155 కిలోమీటర్లు సైకిల్ ఎస్పొన్ ఒచ్చెటోడంట అమ్మని సూడనీకి, ఎంతైనా ఆ జమానాల మస్సులేవేరు). నాకు ఊహ తెల్పినప్పది నుంచి మానాయిన 'ఈనాడు' పేప రేయించుకుండ దు (పదేల్ల కింద, వేర పేపర్లు ఎట్లుంటయో సూద్దం అని కోశిక్ చేసినంట, కని అల్యూటైన పానంగద నచ్చలేదంట) నేను రెండేల్లన్న ప్పదే నన్ను ఇంజనీర్లు జెయ్యాలనుకున్న దంట.

నాల్సేల్లు ఉన్నప్పుడు తెల్ల కుర్రా-పైజామ ఏసి పోడుగు నామం పెట్టి మేముండే లేబరోల్ వాడల (పది పస్సెండెల్ల కింద మూనేసిన అజంజాపిా మిల్లు కార్బూకలంతా ఉండే వాడ పేరు) సైకిల్ మీద తీస్తు పోతుంటే 'ఈల్ల పిలగాడు సూడు అచ్చం బాపనోల్ల పిలగానిలెక్క ఎం త ముద్దుస్తోడో' అనెటోల్లని చెప్పేది మా అమ్మ, అదేందో బాపనోల్లు

తప్ప ఇంకవేరే పిల్లగాంట్లు ముడ్గుగుండనట్లు! బడిల సదివే దాని కంటే వాడల నేర్చుకునేటియే ఎక్కువ కదా? ఇంటికొచ్చి ఓనాడు ఎవర్నో 'లంలికొడ్డా' అని తిట్టింగ ఇన్న నాయిన నెల తిర్మిక ముండే వరంగల్ ఇల్లు తీస్తున్నాడు. నాకొడ్డు 'దొరబిడ్డ' లెక్క పెర్చాలె, పెద్ద ఇంజనీరు కావాలె అన్న కోరిక, ఎన్నో కష్టాలు పడి తీర్చుకున్నదు. మా అమ్మాయినఱల కష్టం నన్ను పెద్ద ఇంజనీరును జేసిందో లేదో గని, అమెరికాల సాపెట్టేర్ కన్సల్టెంట్స్ నీ మాత్రం జేసింది.

తెలంగాణలగూడ ఒకో ప్రాంతానికి కొంచెం యాస, పదాలు మారుతుంటయి. మా అమ్మ పట్టం (సికింద్రాబాద్)ల పెరిగింది కన్న నైజామోల్ల ఉర్కు కలగలిపినట్లు మాట్లాడేది. చిన్నతనంల అప్పుడప్పుడు అమ్మను నాయిన 'బచ్చిండు, పోయిందు... ఏం భాష

ఇది పట్టు పు తుర్గుం' అని ఎక్కిరించెబోదు. చిన్నతనంల ఏమైతుందో ఎర్గాలె. అందరి తోటి కలిపి నేనుగూడ నవ్వోల్ను. అమ్మగూడ నవ్వినా అండ్ల కొంచం బాధ కనిపించేది. ఇటు సంపత్తురానికోసారో రెండు సార్లో అమ్మను ఎక్కిరించినట్లనిపిచ్చేది. ఏం సమక్క గాక పోతుండ.

బడిలగూడ తెలుగు పొతాలప్పుడు, పుస్తకాలల్ల ఉన్నది ఉన్నట్లు సదివినా రాసినా, అప్పుడప్పుడు వాడుక భాషద్దార్లేది. పంతు లమ్మ ఎక్కి రించేది, అప్పుడప్పుడు కొచ్చేది, మార్గులుగూడ తీసేసేది. అరె నేను రాసిన దాంట తప్పేమున్నది. 'వచ్చాడు.. పోయాడు.. పోయాడు...' అనకుంట 'ప చ్చిండు... పోయిందు...' అన్నంత మాత్రాన వచ్చేటోదు రాక మాను తడా, పొయేటోదు పోక మానుతాడా అనుకునేది. చెప్పేది రుబ్బి రాసి మార్గులు రాంకులు ఎట్ల తెచ్చుకోవాలో చెప్పే సదువులాయే మన యి, తర్వం నేర్చుతారా, ఎదురుపుశ్చలడుగుతె ఊకుంటరా? ఆ మద్ద వరదొచ్చినట్లు (ప్రవేట్)

చందురులుగా చేరండి!

'ఎం.వెదకుమార్ సంపాదకత్వంలో' ప్రజాఉద్ఘమాల వేదికగా ఆరంభమైన 'దక్కన్ ల్యాండ్' తెలుగు సామాజిక రాజీయ మాసపత్రిక అనికితాలంలోనే అన్ని వర్ధాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు కరదిపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్ధాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉ పాధ్యాయ, మేధావుల అమ్మాల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందురులుగా చేరడంతోపాటు తమకు తెలిసినవారిని చందురులుగా చేర్చించాల్సిందిగా అష్టార్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

దక్కన్ ల్యాండ్

చందు వివరాలు:

వార్లెక చందు : రూ. 200

2 సంాలకు : రూ. 400

'దక్కన్ ల్యాండ్' వేరిట ఎంబ్, మనీయర్డ్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చందామెత్తం చెల్లించవచ్చు.

అతడు

రెసిడెన్షనీయల్) ఇంటర్ కాలేజీలోచై, పదో తర్వాతి అయినంక తీస్తు పొయి గుంటూర్ ఏసె, ఇంకేం జెప్పొలె ఆడతు మ్యూనా పాపమే దగ్గినా పాపమేనాయె. ఏడికి పోయినా భాషా, ప్రాంతం పేరుమీద వెక్కిరింతలైతే తప్పలే, ఏంది ఈ లొల్లి అనుకుని ఊకు నేది. అవసరమైన దెగ్గిర మాట మార్పుకుని ఉండాల్సోచ్చేది. అట్ల ఇష్టం ఉన్నాలైకున్నా ఆడ ఉండాలే కాబట్టి ‘అంద్రం’ అల్పాటు జేస్సుప్పు.

అమెరికా ఒచ్చిన కొత్తల అందర్లైక్స్ జోవ్ల ఒచ్చిన, కొన్నేల్లకు సెప్పెంబర్ 11 దుర్భాగ్యం ఐంది. రోజులు మార్కెట్టి, పరిస్థితులు మా రేక్స్టి, జిజ్ఞాసు పెరిగి అది ఇది సదవుకుంట సింగిల్ట్రాక్ మైండ్సెట్ ఒదిలి కొంచం హేతుబద్ధంగా అలోచించే టైల తెలంగాణ పేరు వార్తల విస్తు, కొన్ని రోజులు అయోమయ పరిస్థితుల ఉండుడు. తర్వాత తెలుస్క్వాలనె కొరిక్ తోటి సదువుతుంచె తెలంగాణ చరిత్ర దాని భాష, కళ, సంస్కృతి, బితుకుల అనిచివేతల గురించి నదివిన కొద్ది కొత్త విషయాలు తెలుసుడు. మొత్తానికి అలస్యమైనా నేనెవరినో నా ఏద్దెక్క దున్నయో నాగుర్తింపు ఏందో తెలుసుకున్న, నా చిన్నతనం నుంచి అ నుఫమించిన (కొద్దిపొట్టిటొనా) అసమానతలకు ఓ సమాధానమైనా దొరికిందిపుట్టికి.

మా నాయిన ప్రవర్తనలకి కారణాలు కనిపిచ్చుడు మొదలైనయి. గత ఇరవై ముపై ఏల్ నుంచి వస్తున్న సాంస్కృతిక మార్పులకు నా యినగూడ ఎట్ల బలైండని అర్థమైంది. ముందు వార్త పత్రికలతోటి ఇప్పుడు కేబుల్ టీ.వీ తోటి, ఇట్ల మాటల్లాడితనే సరిగ్గ మాటల్డినట్టు అ ట్రైతె కాదు అని ఒక స్టో పాయిజన్ లెక్క ముపై ఏల్లు తెలంగాణ ప్రజలను ఎట్ల న్యానతాభావానికి గురిజేసింరో తెల్సోచ్చింది. జనం వాడే భాష ఏడ ఇనబడ్డి, ఆకాశ వాటిలనా, టీ.వీలల్లనా, ప్రతికల ల్లనా?

మార్చి 2006ల తెలంగాణకు పోయినప్పుడు, ఆ ఊరు ఈ ఊరు తిర్మినంక ఇంక చాన అర్థమైనయి. మొత్తానికి ఇంక తిరిగి పయనమయ్యే టైం దగ్గరోచ్చింది. అందరం కలిసి తింటున్న ప్పుడు ఎప్పటి లెక్క అమ్మ మీద ఏసె పాత జోకు ఈసారి నా మీద ఏసిండు నాయిన “విమిరా అమెరికా పోయినాగాని మీ అమ్మగారోల్ల భాష మర్చిపోలే దా? అని, ఎప్పటిలెక్కనే అమ్మ నవ్వుకుంట అన్నం పెట్టుకుంట కూ సున్నది. ‘నాయినా! నేను ఈ గడ్డ మీద పుట్టిన, ఈ నేల నాది, ఈ భాషనాది, ఇది బైటికి చెప్పసీకి నేను ఏ మాత్రం సిగ్గుపడసని చె ప్పిన.

అమ్మ ఎప్పటి తీరుగ తల్లాయ దించుకోకుంట, నన్ను జూసి నం బర పడ్డది. తల్లాయ దించుకునుడు ఈమారు నాయిన వంత్తెంది. ఇదే మాట ఇట్లే ఏల్ల కింద ఎవలన్న మా నాయినకు చెప్పే బాగుండే ది. నేనిన్ని రోజులు నా గుర్తింపు కోసం కొట్టాడవిన అవసరం లేకుండేది, రాకుండేది.

- జయప్రకాశ్

అతడు వోటీ అమాయకుడు

అందుకే కవిత్వం రాశ్శాడు.

తెలివి తేటలుంటే

ఎత్తుల్లోనే తెలిపోయేవాడు.

తాజాగా రాశిన కవితను

బిబించటానికి

నాలుగు ఘైళ్ళ దూరం

పక్కాలికి పరుగులు పెడతాడు.

తనకు ఇష్టమైన కవిని కలుపటానికి

పందఘైళ్ళయినా సరే

ప్రయాణిశ్శాడు.

ఒక్క చిరునప్పు కోసం

ఒక్క ఆమోదపూర్వక

తిరి: కంపనం కోసం

ఎంతకాలమైనా ఎదురుచూశ్శాడు.

ధోన్ చేసి

ఎట్లుండ్రు సార్ అంటాడు

ఏమన్నా రాశింట్రా అని అడుగుతాడు.

మనం కవిత బిబిసినే

వెయ్యి చెవులతో వింటాడు.

ఒక్క చాయ్ తాపిసే

అమ్మతం తాగేసంత

సంబరపడతాడు.

ఈ చెట్టుమీద

ఎవల దృష్టి పడలేదు.

చీని ఒక్క ఆకు

ఒక్కిక్క పద్మంలా ఉందంటాడు.

గన్నేరు పువ్వును చూశ్శే

పశ్చీరు చిలకరించినంతగా

ములిసిపోతాడు

ఒక్క రేకుమీద

ఎన్ని ఆశ్చర్యాలు పడతాయో

లెక్క కడతాడు.

అతని ఉద్యేగంలోంచి ప్రసలించి

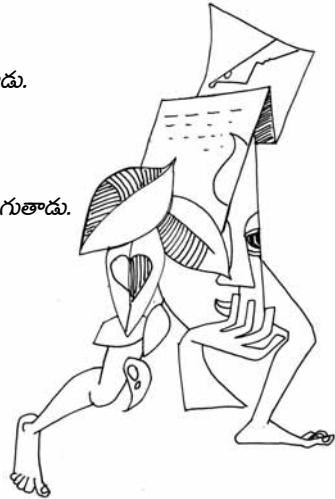
ఉపిలి పవిత్రమౌతుంది.

బతుకు మాటకేం గాని

అతడు క్షణక్షణం జీవిస్తున్నాడు.

అతన్ని చూసి

మట్టీ జీవించటం నేర్చుకుంటున్నాను.

- డా॥ ఎస్. గోపి,

m : 93910 28496, e : prof.ngopi@gmail.com

గడ్డితినే మనములు

మా ఇంటికి కొంచం పైన వుండే రిటైర్డ్ పోస్ట్ మాస్టర్ దామోదరం, పార్వతమ్మ దంపతులది రెండు పోర్స్‌న్ స్వంత దాబా ఇల్లు. వాళ్ళకిడ్డరూ కొడుకులే. వాళ్ళిర్ధరూ ఉద్దేశ్యాల మీద ధీశీల్లో వంటున్నారు. అంచేత వాళ్ళు సమంత్రంలో రెండునెల్లు కొడుకుల దగ్గరికి ధీశీల్లో వెళ్ళిస్తుంటారు. అదికాకుండా ఓ రెండునెల్లు తీర్థయాత్రలకు వెళుతుంటారు. మొత్తం మీద వాళ్ళు ఇంట్లో వుండేది ఏడాదిలో ఎనిమిదినెల్లే.

ఇంట్లో వుంటే చాలు ఎప్పుడూ ఏవేవో పూజలు. ప్రతాలు, నోములు అంటూ ఏదో ఒక ఆధ్యాత్మిక కార్యక్ర మంలో మునిగితేలుతుంటారు.

వాళ్ళు ఇంట్లో వున్నా లేకున్నా ఇంటికి కాపలాగా వుండడానికి ఒక పోర్స్‌న్ ఎప్పుడూ అద్దెకిస్తుంటారు. అద్దెకుండేవాళ్ళు అద్దె ఎంతిస్తారనే దానికన్నా తామున్నా లేకున్నా వాళ్ళు ఇంటిని ఎంత జాగ్రత్తగా చూసుకుం టారనేదానికి ప్రాధాన్యతి స్తుంటారు. అందుకే ఇల్లు భాశీ ఎనప్పుడల్లా కొత్తగా వచ్చిన వాళ్ళను రకరకాల పద్ధతుల్లో ప్రశ్నలడిగి వచ్చిన సమాధానాలను బట్టి వాళ్ళు పూర్వపరాలను అంచనావేసి తమకు నచ్చితే అప్పుడు ఇల్లు కిరాయికిస్తారు.

అట్లా వాళ్ళు పెట్టే అద్దింటి ఎంతిన్నీ టెష్టో పొఱై ఇంట్లో దిగినవాళ్ళు దామోదరం దంపతులు దేశాటనానికి వెళ్ళినప్పుడు ఇల్లు మొత్తం చూసుకోలేక, వాళ్ళన్నప్పుడు వాళ్ళ పూజా మనస్సురాల దెబ్బకు తట్టుకోలేక ఎంతటి కరదుగణిస్త సహసంతులైనా ఆరునెల్లకుమించి వుంటే ఒంటిచేతో ఇంద్రీష్ ఛానల్ ఈదినంత గొప్ప.

ఈ మధ్య వాళ్ళు అయ్యప్పన్నామి దర్శనానికి శబరిమల వెళ్ళిచ్చారు.

వాళ్ళాచిన వారం రోజుల్లోపలే అప్పటిదాకా అద్దెకున్న వాళ్ళు వేరే ఇల్లు చూసుకుని బ్రతుకు జీవుడా! అనుకుంటూ వెళ్ళిపొయ్యారు.

వాళ్ళటు వెళ్ళిపోగానే ఇటు “టు లెట్” బోర్డ్ గేట్కి తగిలించాడు దామోదరం.

బోర్డ్ పెట్టి నెలరోజులు గడిచిపోతున్న “ఇల్లుకావాలి” అంటూ వచ్చినవాళ్ళే లేకపోవడంతో దామోదరం దంపతులు అనవసరంగా ఒక నెల అద్దె దండ్రుపోయిందని మధనవడసాగారు.

అప్పేధిన ఎవరైనా? ఏపినిమీదో? వెళుతూ వెళుతూ వాళ్ళు ఇంటిమందు ఆగినట్టు అన్నిస్తే చాలు “ఎవరో అద్దింటికోసం వచ్చినట్టున్నారు” అన్నట్టు ఆదరబాదరగా ఇంట్లోనుండి బయటకొచ్చి

చూడసాగారు.

ఓవారం పదిరోజుల తరువాత మిట్టమధ్యాహ్నంవేళ ఎవరో ఇద్దరు ఆడమగలు ఇంటి ముందు కొచ్చి బెల్ కొట్టారు.

బెల్లు చమ్పుడు వింటూనే దామోదరం దంపతులు హాదావిడిగా బయటకొచ్చి గేట్లో వున్నవాళ్ళను చూసి “ఎవరు కావాలి?” అంటూ హాందాగా ఆడిగారు.

“టు లెట్ బోర్డ్ చూసి వచ్చామండీ!” వచ్చిన వాళ్ళల్లో మగమనిషి బదులిచ్చాడు.

ఆ మాటవింటూనే చెవుల్లో అమృతం చిలకరించినట్టుగా సంతోషపడుతూ చప్పున గేట్ తీసి

“రండి!” అంటూ అప్పోనించాడు దామోదరం.

భర్తతో పాటే బయటకొచ్చి ఆడమనిషి దిక్కు చూసిన పార్వతమ్మ “ఏం అమృత్యు మీ ఇద్దరూ ఆలుమగలేనా?” అంటూ కూపీలాగే పనికి అంకురార్పణ చేసింది.

“జౌనండీ!” క్లవ్వంగా బదులిచ్చిందా అమృత్యు.

“ఎక్కడ పనిచేస్తారు?” మగమనిషి దిక్కు చూస్తూ అనుబంధ ప్రశ్నసంధించాడు దామోదరం.

దరం.

“ఫైర్ ఎక్స్ప్రెస్ మెంట్ సప్లై చేసే కంపెనీ సేల్స్ ప్రమోటర్ నండీ!” అంటూ అతను బదులిచ్చాడు.

“జైస్ పాపం! ఇవ్వాలేపు మాలాగా గవర్నమెంట్ జాల్ లెక్కడొరుకుతున్నాయ్ లే? ప్రైవేట్ డో, సర్కార్ డో ఏదోక జాబింటూ దొరికితే అంతే చాలు” బట్టతలమీద ఎడమచేత సపరించుకుంటూ ముక్కాయించాడు దామోదరం.

ఈలోపు భాశీపోర్స్ తలుపులు తీసిన పార్వతమ్మ “ఇల్లు చూసుకోండి!” అంటూ పక్కకు తప్పుకుంది.

రూములు చూసుకుని వచ్చిన వాళ్ళిర్ధర్లో మగమనిషి దామోదరం ముఖం వంక చూస్తూ “అద్దెంత చెబుతున్నారు?” అంటూ ఆడిగాడు.

“నెలకు ఐదువేలు అద్దె. ఘవర్ బిల్లు, వాటర్ బిల్లు అదనం. రెండునెల్ల కిరాయా అడ్వోక్స్” అంటూ చెప్పుకొచ్చాడు దామోదరం.

మరో వారంరోజుల్లో వైపోదేవి అలయం చూసిరావడానికి కాళ్ళీర్ యస్త్రపెట్టుకుని అద్దెవాళ్ళకోసం వెయ్యి కండ్లతో ఎదురుచూస్తున్న దామోదరం దంపతులు వాళ్ళను మరింకే ప్రశ్నలూ వెయ్యుకుండా అట్లా అద్దె వివరాలు చెప్పుకొచ్చాడు.

ఆతని మాటలు విన్న ఆ అడమనిషి “నెలకు నాలుగు వేలు

కిరాయి, ఒక నెల అడ్వైన్సిస్తాం. జక మీరు చెప్పినట్టే కరంట్, వాటర్ బిల్లు కడతాం” అంటూ బదులిచ్చింది.

“సరే, అలాగే కానివ్వండీ!” మరోమాట లేకుండా వాళ్ళ ప్రతిపాదనను వెంటనే అంగీకరించింది పార్వతమ్మ.

దాంతో అమగమనిషి ప్యాంట్ వెనుక జేబులోనుండి పర్స్ తీసి “ప్రస్తుతానికి ఈ రెండువేలు అడ్వైన్సుంచండి. ఇంట్లోకోళ్న రోజున మిగతా రెండువేల అడ్వైన్స్ ఇస్తాం” అంటూ దామోదరం చేతికి అందించాడు.

అడ్వైన్స్ డబ్బులు చేతిలో పడిన వెంటనే ‘హమ్మయ్య’ అన్నట్టు గాలి తీసుకుంటూ “ఇంతకూ నీవేరేంటమ్మాయ్?” అంటూ అత్మియంగా అడిగింది పార్వతమ్మ.

“నా పేరు కరుణ ఆయనపేరు జయరాజు” అంటూ ఇద్దరి పేర్లు చెప్పింది కరుణ.

ఆ పేర్లు వినగానే ఏదో అనుమానంతో దామోదరం, పార్వతమ్మలు ఒకరి, ముఖాలోకరు అదోరకంగా చూసుకున్నారు.

“అన్నట్టడగడం మర్చిపొయ్యాను ఈపూల్లో మీకవరన్నా బంధువులున్నారా?” జయరాజును అడిగాడు.

“మాకెవరూ లేరండీ!” వెంటనే బదులి చ్చింది కరుణ

“అలాగా?” అంటూ ఒక అనంత్పుష్టిని వ్యక్తంచేశాడు దామోదరం.

“సరే, ఇంట్లో కెప్పుడు దిగుతారు?” అడిగింది పార్వతమ్మ కరుణ వంక చూస్తా..

“వచ్చే ఆదివారం వస్తాం” అంటూ బదులిచ్చింది కరుణ.

“అయ్యా! ఆరోజు అమవాస్య కడా!? ఆరోజుట్లు దిగుతారు?” కండ్లలో ఆశ్చర్యాన్ని వీక్షించే స్తుతి అడిగింది పార్వతమ్మ.

“మాకలాంటి పట్టింపులేవీ లేవండీ! మాకెప్పుడనుకూలంగా వుంటే అదేమంచిరోజు” అంటే ముట్ట నట్టుగా బదులిచ్చాడు జయరాజు.

అమాటలు వినడంతోనే “పిల్లా జల్లలో వుండేవాళ్ళ మంచి చెడ్డలు చూసుకోకుండా ఎలా వస్తారు?” ఇంటి యజమాని దర్శాన్ని గొంతుకలో ఒలికిస్తూ అంది పార్వతమ్మ.

“చూడండీ! మనం అనుకున్న ప్రకారం మీకు ఘష్టే తారీఖల్లా డబ్బులివ్వపోతే అడగరది. అంతేగాని మిగతా విషయాల్లో మీ జోక్కం అనవసరం. ఆత్మతేనే ఇలివ్వండి లేదంటే మా అడ్వైన్స్ మా కిచ్చేయ్యండి డబ్బులిస్తే ఊల్లో ఇంప్లక్ కరువులేదు” పచ్చి కట్టెను పట్టుక్కున విరగ్గాట్టినట్టుగా బదులిచ్చాడు జయరాజు.

అదెబ్బతో మరింకేం మాట్లాడలేకపోయిన దామోదరం దంపతులు “ఏదోలే బాబూ! పెద్దవాళ్ళం గదా మా ఛాదస్తం కొఢీ అన్నాం గాని వదిలెయ్య” అంటూ వాళ్ళకు ఇంటి తాళం చెపులిచ్చి నెమ్మిగా వాళ్ళ పోర్చున్నోకెళ్ళారు.

× × ×

ఇంట్లో కెళ్న వెంటనే భర్త దిక్కు చూసిన పార్వతమ్మ “అదేంటండీ! వాళ్ళిర్ధరూ అదోరకంగా మాట్లాడుతున్నారేంటి?” అంటూ దామోదార్ని అడిగింది పార్వతమ్మ.

“నాడోబు వాళ్ళు హిందువులు కాదనుకుంటా?” భార్యకండ్లలోకి చూస్తూ అన్నాడు దామోదరం.

“అయ్యా! ఇప్పుడెట్లామరి?” అందోళనగా అంది పార్వతమ్మ.

“ఎట్లేముంది? మనం కాళ్ళీర్ వెళ్ళిప్పిందాకా ఎలాగోలా వుండనివ్వుదమే” అంటూ ఒక రాజీధోరణిలో మాట్లాడాడు దామోదరం.

“సరే మీ ఇష్టం” అసంతృప్తిగానూ, అంతకన్నా గత్తుంతరం లేనట్టుగానూ అంది పార్వతమ్మ.

× × ×

“ఏంటండీ! ఆ ఇంటివాళ్ళతో అంత కంఠింగా మాట్లాడారేంటి?” ఇల్లుదాటి రోడ్డుమీద కాలుపెట్టారో లేదు జయరాజును అడిగింది కరుణ.

“లేకపోతే ఏంటి మరి? మన పేర్లు వినగానే వాళ్ళిర్ధరూ ఎంత అనుమానంగా మాట్లాడ్డం మొదలు పెట్టారో చూశావా? అప్పుడే నాకు మండి ది. కాకపోతే అవసరం మనదికడా అందుకే ఓపిక పట్టాను. వాళ్ళ ఛాదస్తమంతా మనమీద రుద్దాలని చూస్తుంటే వూరుకుంటామా? అసలు మనమెరిమో తెలిసిన వెంటనే మన్ని వాళ్ళింట్లో నుండి వెళ్ళగొట్టుకుంటే నన్నదుగు” తన గుండెల్లో ఈ వ్యవస్థపట్ల ఉపికొస్తున్న కసినీ, కోపాస్త్రీ వ్యక్తం చేస్తూ అంటాడు జయరాజు.

“ఈ నిచ్చెనమెట్ల సమాజంలో మన్నాటి వాళ్ళపట్ల వివక్షనేది ఏమాత్రం పోలేదు. కాకుంటే అది తన రూపొన్ని మార్చుకుని, పోయినట్టుగా కన్నిస్తుందంతే!” రెండునెల్లుగా అధింటికోసం తిరుగుతున్న తమకు ఎదురుపుతున్న అనుభవాలు ఎంతదుర్మాగ్గంగా వున్నాయో తల్లుకుంటూ ఉడికిపోతున్న భర్తను సముదాయి స్తునట్టుగా మాట్లాడింది కరుణ.

“సరే, ఏం జరుగుతుందో చూద్దాం” అన్నాడు జయరాజు బైక్ గేరు మార్చుతూ...

× × ×

అనుకున్న సమయానికి జయరాజు క్యాంవ్ నుండి రాకపోవడంతో ఆదివారంనాడు పొద్దున్నే దామోదరం వాళ్ళ ఇంటికి సామాన్లు వేసుకుపోడానికి కరుణకు ఒక్కదానికి సాధ్యంకాలేదు. దాంతో ఓ ఆటోలో ఒకటి రెండు సామాన్లేనుకని దామోదరం వాళ్ళ ఇంటికెళ్లి ఆయన క్యాంవ్ నుండి రాగానే మొత్తం సామానేను కొన్స్టాం” అంటూ పెట్టిచ్చింది.

ఆ తరువాత మరో వారం రోజులకు తన బైక్ మీద కొన్ని సామాన్లు తీసుకుని వచ్చిన జయరాజు “మా అత్తగారికి ఆరోగ్యం బాగోలేదని పోనే రావడంతో మా అవిడ వెంటనే వాళ్ళ పుట్టింటి కెళ్లింది. ఆవిడరాగానే మరోవారం రోజుల్లో మొత్తం సామానేను వస్తాం” అంటూ దామోదరంతో చెప్పాడు.

అమాటలు వింటూనే ఒక్కపోరిగా “అదేంటయా! మేం రిటైర్

వున్నవాళ్ళం ఎప్పుడు ఎటువెళతావో మాకేతలీదు. మేం తీర్థయాత్రకెళ్ళాల్సంది మీరో, మేమో ఎవరో ఒకరం ఇంట్లో వుండకపోతే ఎట్లా? అసలు దాన్ని దృష్టిలో వుంచుకునే మీకు అద్దేకూడా తగ్గించిచ్చాం” అంటూ లౌడ లౌడ మాట్లాడాడు దామోదరం.

తప్పని మాటలీరు ఎక్కడో గుచ్ఛినట్టు అనిపించిన జయరాజు “మాడండి! మేం ఇల్లు అడ్డెకు తీసుకుంది మేం కాపురముండడానికి. అంతేగాని, మీ ఇంటికి కాపలావుండడానికి కాదు. మేమెప్పుడు రావాలనేది మాటలునబట్టి మేం నిర్ణయించుకోవాల్సిన విషయం. అందులో మీ ప్రమేయం అనవసరం” అంటూ దులిపేశాడు.

జయరాజు దులుపుడుకు బిక్కుచ్చిపోయిన దామోదరం “సరే మీషష్టం” అనుకుంటూ లోపలి కెళ్ళిపోయాడు.

గుమ్ముం ముందు నిల్చుని పక్కపోర్చున్నో జరుగుతున్న వ్యవహరాన్నంతా విస్తుబోయి చూస్తున్న పార్వతమ్మ “అదేంటండి! అతనే ఇంటి ఓనర్ లాగా, మనమే అద్దెకుండేవాళ్ళ మాదిరిగా మాట్లాడుతున్నాడేంటి?” లబ లబ మంటూ వాపోయింది.

“ఏం జేస్తాం? రోజులలా వచ్చాయి. ఎప్పుర్చీ మాట్లాడి చేప్పు లేదు” అంటూ బెడ్రూఫ్లోకెళ్లి మంచంమీద వాలిపోయాడు.

మెల్లగా అతని దగ్గరికొచ్చి కూర్చున్న పార్వతమ్మ “పీళ్ళేదో అంతా తేడామనుపులుగా కన్నిస్తున్నారండి! అంటూ నేను మొదట్లున్డి మొత్తుకుంటూనే వున్నాను. వాళ్ళు మనం ఇంటి ఓనర్ మున్న గౌరవంగాని, పెద్ద వాళ్ళమన్న విలివగానీ లేకుండా మాట్లాడుతున్నారు. వాళ్ళను ఇంట్లోకి రానిచ్చి తరువాత ఇబ్బందులు పడేకన్నా, వాళ్ళ డబ్బులు వాళ్ళ కిచ్చి మాపిల్లలు అమెరికా నుండిస్తున్నారు. ఇలంతా మాకే కావాలి, కాబట్టి మీర్కుడన్నా వేరే ఇల్లు చూసుకోండని చెబుదాం”

అంటూ మంత్రాంగం మొదలు పెట్టింది.

ఇంతలో ఎవరో వచ్చి కాలింగ్ బెల్ కొట్టగా

“ఎవరా?” అనుకుంటూ పార్వతమ్మ బయటకొచ్చింది.

బయట ఎవరో ఒక కొత్తవ్యక్తి నిల్చుని వున్నాడు.

అతట్టి చూడుంతోనే “ఎవరు బాబూ మీరు? ఎవరు కావాలి?”

అంటూ ప్రశ్నించింది.

“నేనో చర్చి ఘాదర్పండి! నాపేరు జోసెఫ్ ఇమ్మానీయేల్. పోయిన వారం ఈ ఇంట్లోకి కరుణ, జయరాజులనే దంపతులు అద్దెకు దిగుతున్నామని చెప్పారు. వాళ్ళకోసమని వచ్చానండి!” అంటూ వివరించాడా వ్యక్తి.

“ఓప్పు! అలాగా? వాళ్ళు మీకేమన్న బంధువులా?”

బెద్రూమ్ లోసుండి బయటకొస్తూ అడిగాడు దామోదరం.

“జెనండి! బంధువులే” అంటూ బయలిచ్చాడు ఘాదర్

“వస్తామన్నారు. గానీ, ఎందుకో రాలేదండి!” ముక్కసరిగా బయలిచ్చాడు దామోదరం.

ఒక కొత్త వ్యక్తి ఇంటికొచ్చినప్పుడు కనీసం కూర్చొప్పుని కూడా అనని వాళ్ళ సంస్కరాన్ని మనసులోనే చీడరించుకుంటూ

“సరే మంచిదండి! వస్తాను” అనుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు ఘాదర్ ఇమ్మానియేల్.

ఘాదర్ అటు వెళ్ళిపోగానే ఇటు లోపలికళ్ళన దామోదరం “మాశావా? మన అనుమానం నిజమే అయ్యాంది. వాళ్ళను ఎల్లి పరిస్థితిలోనూ మనం ఇంట్లో దిగినిప్పగూడదు” స్థిరంగా అన్నాడు.

“అదెట్లూ కుదుర్ది? వాళ్ళతోపెట్టుకుంటే మనాటోల్లకు చాలాప్రాబ్లం. ఎందుకొచ్చిన గొడవ వస్తే రానీండి ఏంబోయింది? వాళ్ళది మనం తింటామా? మనది వాళ్ళు తింటారా?” జరుగబోయే రాధాంతాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని భయం భయంగా అంది పొర్తమ్మ.

“ఇందీ! అంతభయపడితే ఎలా? నేనో ఉపాయం చెబుతా విను” అంటూ భార్యచెవిలో ఏదో చెప్పాడు దామోదరం.

“సరే, కానివ్వండి!” అయిష్టంగానే అయినా తలహాపింది పార్వతమ్మ.

x x x

ఇంటి ముందు ట్రుక్ ఆపి, కాలింగ్ బెల్ కొట్టగా కొట్టగా కావాలనే అర్థ గంట తరువాత మెల్లగా వచ్చి గేట్ తాళం తీసిన పార్వతమ్మ “చెప్పండేంటో?” అంటూ చికాగా ముఖంపెట్టి అడిగింది.

వారం రోజుల తరువాత ఓరోజు పొద్దున్నే కరుణ, జయరాజు లిద్దరూ ఓమినీ ట్రుక్ నిండా సామాన్లు వేసుకుని దామోదరం వాళ్ళంటికి వచ్చేశారు.

ఇంటి ముందు ట్రుక్ ఆపి, కాలింగ్ బెల్ కొట్టగా కొట్టగా కావాలనే అర్థ గంట తరువాత మెల్లగా వచ్చి గేట్ తాళం తీసిన పార్వతమ్మ “చెప్పండేంటో?” అంటూ చికాగ్గా ముఖంపెట్టి అడిగింది.

“చెప్పేదేంటి? సామాన్నే సుకుని వచ్చాము” ఆవిడ మాటలీరు మంటపుట్టిస్తున్నా తనను తాను నియంత్రించుకుంటూ అన్నాడు జయరాజు.

“అయ్యా లేదండి! మేం ఇల్లు కిరాయికిప్పుడం లేదు” పుండేల్లో నుండి దూసుకొచ్చిన గోలీకాయ మాదిరిగా సర్రున చెప్పేసింది పార్వతమ్మ.

ఆవిడ ఏమంటుందో? తాము ఏమింటున్నారో? కాస్టేపచీడాకా అర్థంకాక అలా అయ్యామయంగా నిలబడి పోయారు కరుణ, జయరాజులు.

కొత్తసేపటి తరువాత తేరుకున్న కరుణ “ఏంటండి! మీరు మాట్లాడేది? అక్కడ వుంటున్న ఇల్లు భాళీచేసి సామాన్లు వేసుకుని వచ్చిన తరువాత ఇల్లివ్వముంటే ఏంటున్నట్టు?!” సహించలేని కోపం, భరించ లేని ఆశ్చర్యం కలగలిసి జీరబోతున్న స్వరంతో గట్టిగా అడిగింది.

అవ్వన్నే నాకు తెలియదమ్మ! మా ఆయన ఢిల్లీ పోతూ పోతూ మీరూస్తే మీ అడ్వైష్ణ మీకిచ్చి ఇల్లు కిరాయి కిప్పుడం కుదరదని చెప్పుమన్నాడు” తమ పథకంలో భాగంగా విషయాన్నంతా ఊలో లేని భర్తమీద తోసేస్తూ చెప్పేసింది పార్వతమ్మ.

“లేదు లేదు అతను ఇంట్లోనే వున్నాడు గాని” పార్వతమ్మ మాటలు నమ్మలేసట్టగా అన్నాడు జయరాజు.

“నిజమేనండి! ఆయన నిన్నగాక మున్ననే ఢిల్లీ వెళ్ళాడు.

ఇకా వారం పదిరోజులదాకా రాదు” ఏమాత్రం జంకూ గొంకూ లేకుండా బదులిచ్చింది పార్వతమ్మ.

“జప్పుడైతే మందు సామాను దించుకోనివ్వండీ! నిజంగా మీకు ఇల్లు అవసరమే అయితే మళ్ళీ వారం రోజుల్లో ఖాళీ చేసి వెళ్ళిపోతాంగాని” మూర్ఖుల ముందు తగ్గి మండడవే మంచిదన్నట్టు కోపాన్ని దిగమింగుకుంటూ పార్వతమ్మతో అన్నాడు జయరాజు.

“అవ్యాస్నీ నాకుతెలియవండీ! ఇంక వారంరోజుల్లో మాపిల్లలంతా ధిల్లి నుండి వస్తున్నారు. కాబట్టి మాకెంత మాత్రం ఇల్లివ్వడానికి కుదరదు. మిమ్ముల్లి వద్దని వేరేవాళ్ళకు కిరాయికిస్తే అప్పుడడగండీ!” మొండిగా బదులిచ్చింది పార్వతమ్మ.

ఇంతలో..

దావోదరం వాళ్ళ ఇంటి ముందు జరుగుతున్న ఆ హాదావిడికి ఇరుగు పొరుగువాళ్ళు, ఆదారిని పోతున్నవాళ్ళు కొంతమంది పోగయ్యారు.

సరిగ్గా అదేసమయంలో...

ఫాదర్ జోసెఫ్ ఇమ్మానియేల్, మరికొంత మంది ఆయన సహచరులు జయరాజు వాళ్ళు కొత్తగా అద్దెకు దిగుతున్న ఇంట్లో ప్రేయర్ చేయడానికి వచ్చారు.

వాళ్ళను చూసిన వెంటనే “జప్పటిదాకా వంటున్న ఇల్లు ఖాళీచేసి సామాన్లు వేసుకుని వచ్చిన వాళ్ళను బజారులో నిలబెట్టి, మేం ఇల్లివ్వం అంటే వాళ్ళేమైపోతారు? ఎటు వెళతారు?” అంటూ పార్వతమ్మతో వాదించిన వాళ్ళంతా ఒక్కసారిగా ప్లేటు ఫిరాయించి “ఇంట్లో మగమనిషి లేడంటుంది. మగమనిషిలేడంటుంది. పైగా మీకేగాదు అనలెవ్వరికీ ఇల్లు కిరాయికివ్వం అంటున్న మనిషితో ఇంకేం గొడవ పడతారు? ఇంకా గట్టిగా మాటల్డితే అడమనిషిమీద దౌర్జన్యం చేశారని తిరిగి మీ మీదే ఆరోపణలకు దిగితే లేనిపోని తంటా. అదంతా ఎందుకొచ్చిన గొడవ? ఈ ఊర్లో మీవాళ్ళేవరన్నా వంటే తాత్కాలికంగా అక్కడ దిగండి. రెండు, మూడు రోజుల్లో వేరే ఇల్లు చూసుకుని అక్కడికి పిష్టవ్వండి!” అంటూ మూడొంతుల మంది ఉచిత సలహాలివ్వడం మొదలు పెట్టారు.

వాళ్ళ మాటలు వింటూనే మరింతగా రగిలిపోయిన జయరాజు “ఎనకటి కెవడో న్యాయం చెప్పమంటే బట్టి, దూడ నాదే అన్నాడంట!” మీరు చెప్పేది అట్లావంది. మా పొజీషన్లో మీరున్న ఇట్లాగే మాటల్లాడేవాళ్ళా?” అంటూ లేచాడు.

“మీరట్లా మాటల్డితే ఇంక మేం చెప్పేదేందేదు” అంటూ వాళ్ళంతా ఒక్కపేవాళ్ళక్కడ నిశ్శబ్దంగా నిల్చుని చూడసాగారు.

మిగిలిన కొద్దిమంది “అదేంమ్మా! సామాన్లు తీసుకని వచ్చిన వాళ్ళను ఇట్లా కాదని చెప్పడం తప్పుకరడా? ఇప్పుడు వాళ్ళటు పోతారు?” అంటూ పార్వతమ్మను మందలించారు.

వాళ్ళు చెప్పినవన్నీ విన్న పార్వతమ్మ “మీరెవరన్నిరకాలుగా చెప్పినా నేను మాత్రం ఇల్లివ్వనండీ! కావాలంటే మీరిచ్చిన అడ్వైన్ రెండువేలకు డబల్ నాలుగువేలిస్తాగాని” తేగేసి చెప్పింది పార్వతమ్మ.

అంత మూర్ఖంగా మాటల్డాడుతున్న ఆవిడమాటలకు కోపంతో ముక్కుపుటాలు అదురుతుంటే “పదండీ! నెల్రోజులకిందనే కిరాయి మాటల్డాడుకుని, వెంటనే రెండువేలు అడ్వైన్ కట్టి, వంటున్న ఇల్లు ఖాళీచేసి సామాన్లు సర్పుకుని ఇంటి ముందుకొచ్చిన తరువాత ఇల్లివ్వనంటే ఎట్లాకుదుర్ది. అసలు విషయం మేం దళితులమని తెలిసి మీరు ఇల్లుపుకూడదన్న వ్యాఘరంతో ఈ నాటకాలాడుతున్నారు. ఈసామాన్లు బండిని ఇక్కడే వుంచి, మేం స్టేషన్ కెళ్ళి ఒక్క కంప్యూటింగ్ ఇచ్చామంటే మీరు కటకటాల వెనక్కెళ్తారు జాగర్త” అంటూ పార్వతమ్మను గెంచిగా పొచ్చరించింది కరుణ.

“సువ్వేదన్నా చేసుకో, అంటదాకా వస్తే నేను జైలుకైనా వెళతాగాని మీకు మాత్రం ఇల్లు ఇచ్చేది లేదు” అంటూ తన మనసులోని అసలు మాటను బహిరంగంగా వ్యక్తం చేసింది పార్వతమ్మ.

“నీ ఉద్దేశం అదే అయినవుడు మేం కూడా చేసేది చేస్తాం” అంటూ పోలీస్ స్టేషన్ బయలుదేరారు కరుణ, జయరాజులు.

అప్పుడు ముందుకొచ్చిన ఫాదర్ జోసెఫ్ ఇమ్మానియేల్ జయరాజు, కరుణలను ఆపుచేసి “ఎవరి పాపం వాలే అనుభవిస్తారు. ఆవిడను క్షమించి వదిలెయ్యండి. దేవుడు మిమ్ములను అశీర్వదిస్తాడు. మీకు వేరే ఇల్లు దొరికిందాకా మాత్రంబో వుండండీ” అంటూ శాంతపరిచాడు.

ఫాదర్ మాటలను గౌరవించిన కరుణ, జయరాజులు “సరే, ఫాదర్ మీ మాటను కాదన లేక ఆవిడను వదిలేస్తున్నాం” అన్నారు.

“మంచిది మా ఇంటికి పోదాం పదండీ!”

అన్నాడు ఫాదర్.

వెంటనే ట్రుక్ డ్రైవర్ దిక్కు చూసిన జయరాజు “నీకింకో నాలుగొందలు ఎక్కువిస్తానుగాని కాస్త మా సారీ! ఇంటిదగ్గర దించి పోదువుగాని పదా..” అంటూ బ్రతిమాడు.

“సరే సారీ! అట్లనే పోదాం పదండీ” సానుభూతిగా అన్నాడు ట్రుక్ డ్రైవర్.

ట్రుక్ బయలు దేరుతుండగా కరుణ, జయరాజుల దగ్గరికొచ్చిన పార్వతమ్మ “ఇదుగోండి మీ డబ్బులు మాకెండు. మీ డబ్బులు మీరు తీసుకుపోండి” అంటూ అప్పటిదాకా తన చేతిలో పట్టుకున్న వాళ్ళ అడ్వైన్ డబ్బులను తిరిగి ఇవ్వబోయింది పార్వతమ్మ.

అఱువంతగూడా నీతిలేని మీలాంటి వాళ్ళ చేతులమీదుగా డబ్బులు తీసుకోవడం గూడా పాపమే.

మా పేరు చెప్పి ఆ డబ్బులు గూడా మీరే ఖర్చుపెట్టుకోండి” అంటూ ట్రుక్ను తీసుకొని ఫాదర్ ఇంటి వైపుగా కదిలారు కరుణ, జయరాజులు.

- శిరంశేట్టి కాంతారావు

m : 9849890322

e : k.r.siramsetty@gmail.com

నవలా రచయితగా పనుపులేటి మల్లికార్యునరావు

1944లో పుట్టిన పనుపులేటి మల్లికార్యునరావు ఖమ్మంలోనే పెరిగారు. అక్కడే చదువుకున్నారు. ఉద్దోగం పాల్పంచ కె.టి.పి.యునెలో 38 సంవత్సరాలు చేసి 2002లో రిటైర్మెంట్ కూడా. పైపరాబాద్లో స్థిరపడ్డారు. వారు కథకులు, నవలాకారులు, నాటకకర్త కూడా. వారు విద్యార్థి జీవితంలో అనగా 1960లో రాసిన “సమాంతర రేఖలు” నవల 1966లో అందించబడిన ప్రచురితమయింది. ఇందులో అందం, తెలివిషేషాలు, ఆత్మవిశ్వాసం, తెగువ, గాంభీర్యంతో పుండె సునీత కాలేజి ఎన్నికల తర్వాత వేణుతో చిలిపి తగవగా ప్రారంభమైన పరిచయంతో ఆమె జీవితం ఎన్నో మలుపులు తిరుగుతుంది. ఆమెకు ఉద్దోగమిచిన వేణు తండ్రి గోవిందరావు, గోవిందరావు కూతురు అర్థి, తనకు చౌకలో ఇల్లు అడ్డెకు ఇచ్చి పెడ్డ దిక్కులా నిలిచిన యాదగిరి - వాళ్ళంతా తనపట చూపించే ప్రేమానురాగాలు అమెకు అర్థం కావు. తనను తల్లినుండి వేరుచేసి ఆమె ఆత్మవాత్సకు కారకుడైన మేనమామ అంటే అనప్యాం. అందుకే ఆమెకు ధనవంతులంబే కోపం. వాళ్ళు ఏది చేసినా డబ్బు కోసమే చేస్తారు. రక్తసంబంధాలు, ప్రేమానురాగాలు వాళ్ళకు పట్టవని ఆమె అభిప్రాయం. చివరకు తన తల్లి సలహా కాదనీ, చేసిన తప్పు తెలుసుకుని కమిలిపోయే మృదు మనస్యుడు తన తండ్రి అతడే యాదగిరి అనీ, తనకు ఉద్దోగం ఇచ్చిన గోవిందరావు తన మేనమామ అనీ, తనను ప్రేమించే వేణు తన మేనబావ అని తెలుస్తుంది. తను అమ్మ దేవకి పోలికలతో పుండడం వల్ల గోవిందరావు, ప్రీతి, యాదగిరి తనను గుర్తించినా ఒక పట్టన బయట పడలేకపోతారు. తెలిసిన తర్వాత సునీత మరిచి వాళ్ళతో కలిసి వుండలేక పోతండి. ఊళ్ళే అమాయకంగా బతుకుతున్న అక్క కూతురు రాధను తీసుకు వచ్చిన వేణు, సునీత పర్చవేణుకులో ఆమెను విద్యార్థికురాలిగా తీర్చిదిద్దుతాడు. రాధ, వేణు పట్ల పెంచుకున్న ప్రేమను పసిగట్టిన సునీత తన ప్రేమను త్యాగం చేసి, వారిఱవరుకి పెళ్ళి చేస్తుంది. పెళ్ళి తర్వాత ఆ దంపతుల మధ్య పొరపాచ్చాలు రాకుండా వాళ్ళకూ, అందరికి దూరంగా వెళ్ళి పోవాలని నిశ్చయించుకోపడంతో నవల ముగుస్తుంది.

ఇందులో ప్రధాన పాత్రధారులంతా ఒకరిపట్ల మరొకరు అనుబంధం పెంచుకుని, పెరికి వారుగా ఎప్పటికీ కలవలేని సమాంతర రేఖలుగా మిగిలిపోతారు. యాదగిరి, దేవకి, వేణు, సునీతల పరిస్థితి అదే. సారథి, ప్రీతిల దాంపత్యం కూడా అలాగే సాగినా చివరకు సారథి కలవడంతో వారి రేఖలు కలిసిపోతాయి. ఈ నవలలో కనిపించే ప్రతిపాతకు ఓ ప్లాప్‌బ్యాక్, పూర్తి కథనాలను నిర్దేశించడం వల్ల ఇది ఓ బృహస్పవలగా తయారయింది.

ముళ్ళపోదలో మల్లె పంచిత్తు : (1964)

అందం, తెలివిషేషాలు, ఆత్మవిశ్వాసం, దయాగుణం కలిగిన

కృష్ణప్రియ ధనవంతుల అమ్మాయి. బాల్యమంతా అల్లరి, అటలు, చదువుతో గడిపిన కృష్ణప్రియ కాలేజీలో చేరుతుంది. అక్కడ ఏర్పడిన మిత్రులు, వారి సాన్నిహిత్యం ఆమె జీవితాన్ని ఎంతగా ప్రభావితం చేశాయా ఈ నవల తెలుపుతుంది. మొదటి పరిచయంలోనే సత్యం ఆమె బొమ్ములు గీస్తానని అభ్యర్థిస్తాడు. కళాత్మక గల చిత్రకారుడిగా సత్యంను ఆమె గుర్తిస్తుంది. దీర్ఘ కాలంగా వేదిస్తున్న కటువునిప్పితో అతను చనిపోతాడు. ఆయన వల్ల పరిచయమైన మిత్రుడు విశ్వం పాలిటిక్‌క్లీఫ్ విద్యార్థి. అతని నిర్దయాల్లో అందరూ తననొక పవిత్ర ప్రక్కిగా, ఉన్నతుడిగా చూడాలన్న ఆరాటమే వుంటుంది. తనను ప్రత్యేకంగా చూడాలని కోరుకునేవాడు. తను ఎప్పుడూ సంతోషంతో సప్యుతూ వుండాలని అభిలిపించే వ్యక్తి, తనను మూగగా ఆరాధించే వ్యక్తి, తన అంతస్తును చూసి భయపడి తన ప్రేమను తనలోనే దాచుకున్నాడని, చివరకుగాని తెలుసుకోలేక పోతుంది. చాలా కష్టాలు పడి చివరకు విశ్వం ఎలక్ట్రిషియన్సగా స్థిరపడతాడు. వాళ్ళిద్దరి ద్వారా ఏర్పడిన కలం మిత్రుడు శివం. తన మొదటి ఉత్తరంలోనే ఎన్నో సంగతులు బోధించగల ఆచార్యుడు కాగలడనే విశ్వాసం కలిగిస్తాడు. కాని అతనిది దౌర్ఘాగ్య జాతకం. పరీక్షలు పోగొట్టుకునే దుర్భషణ, ఉద్దోగం లేకపోవడం, చిత్రికిపోయిన కుటుంబంలో తన నిస్పతోయత క్రుంగదీసి, మనిషిని నిరాశా వాదిగా తయారు చేశాయి. చివరకు టి.బి.టో చనిపోతాడు. సత్యం చనిపోవడంతో అక్కడ వుండలేక కృష్ణప్రియ వేరే కాలేజికి మార్పుకుంటుంది. అక్కడ అనాకారి విద్యార్థిని శైలెజితో స్నేహం ఏర్పరచు కుంటుంది. ఆమె ఇంటికి వెళ్ళి, ఆ వాడలోని నిరుపేదల బతుకులు చూసి కదిలిపోతుంది. కాలేజీలో మతిమరుపు ప్రాఫెసర్గా కనిపించే సుందరం అనే విద్యార్థి మేధావితనం చూసి ఆశ్చర్యపోతుంది. కాని అతను బొటానికల్ టూరిలో పాము కరిచి చనిపోవడం అందర్ని విచారంలో ముంచెత్తుతుంది. అలా సత్యం-శివం-సుందరంల జీవితాలు ముగిసిపోతాయి. డాక్టర్ మాధవ పరిచయంలోనే వైపుధృముంది. అతను సమకాలీన సమాజంలో ఎన్నో చాటుమాటు వ్యవహారాలు, నగ్నసత్యాలు తెలిసినవాడు. తనూ, తన చీకటి జీవితమే తప్ప మరొకరి జోలి అక్కర్దెదు. మిన్ను విరిగి మీదపడ్డా తగిని నిర్దుష్టం. జీవితం అతని చేతిలో అటబొమ్మె మంచివాళ్ళగా చెలాపుచి అయ్యే వారందరిలో కంటే అతనెతో ఉత్తముడని గుర్తిస్తుంది. కృష్ణప్రియకు సంబంధాలు వెతుకుతున్న తాతయ్య, చివరకు వాళ్ళ కాలేజీలోని బాటానీ లెక్కర్క శ్రీనివాసతో పెళ్ళి నిశ్చయం చేస్తాడు. శ్రీనివాస అక్కగారు హరిణి, మాధవ ప్రియురాలిని తెలిసి పాక్ అయిపోతుంది. దూరపు అమరావతికి తన అనుభవాలు అన్న ఉత్తరాల రూపంలో పంచుకుంటుంది. తాతయ్య ఎదిగే మనవరాలి

మనస్తత్వాన్ని గమనించి, అమెను వెన్నురాలి వుండేలా డాక్టర్ మాధవ్ ను నియమించాడనీ, అతని గూడచర్యంలోనే సరియైన వరుణ్ణి వెతికాడనే నిజం తెలిసి నిర్ణాయం పోతుంది. చివరకు భర్తతో కలిసి అమెరికా వెళ్లి పోడంతో సవల ముగ్గుంది.

రెండు సవలలు నాయికా ప్రాధాన్యత కలిగినవే. ఈ రెండింటిలోనూ కాలేజీలో చదివిన నాయికకు ఏర్పడిన మిత్రులు వారి జీవితాలను అనుబంధంగా వివరిస్తా, నాయిక జీవితం ఎన్ని మలుపులు తిరిగిందో వివరిస్తారు.

భూమికి నిష్ఠలు:

ఉమాపతి చదువుకుని ఏదో ఒక చిన్న ఉద్యోగం చేసి అయినా బతుకుతాడని అతని తండ్రి పెరిగే అప్పుల్ని, తరిగే స్థిరాశ్చిని లెక్కచేయకుండా పై చదువులకు పంపిస్తాడు. సెలవుల్లో ఇంటికి వెళ్లిన ఉమాపతికి తన ఇంటి పరిస్థితి చూసి చదువుకోవాలన్న కోరిక హృద్రిగా చచ్చిపోతుంది. ఉన్న పొలం అమ్మి చెల్లెలు వెళ్లి చేయాల్చివుస్తుంది. చదువు మానేసి పనికోసం వెలుకుతూ ఉంటే పాల్పుంచ పవర్హాసెలో కాజుపల్ లేబర్గా ఇ.జ.భాస్కర్ చేర్చుకుంటాడు.

కాలేజీలో సమ్మోహిషయంలో తగాదా పడిన శిరోమణి, తన చెల్లెలుకు వరాన్నేషుఖాలో తారసపడినా కట్టుం కుదరక సంబంధం చెడిపోతుంది. అలాంటి శిరోమణి కార్పిక సమ్మోహిషయంలో జిల్లా ఆర్డ్రోజెన్రగా కనబడటంతో ఉమాపతి బిత్తరపోతాడు. క్లోన్మెట్ శ్యామల తనను పిచ్చిగా ఆరాధిస్తున్నదనీ, తన చెల్లి పెళ్లికి ఊరికి వచ్చి పోయినా, అమె ధనవంతుల అమ్మాయి కావడంతో సాహసించి తన మనసు తెలియజేయలేకపోతాడు. హరాత్మగా ఇంటికిపోయి వెళ్లి చేసుకుని తిరిగి వచ్చిన భాస్కర్ భార్య శ్యామల అని గుర్తించి నిర్ణాయితోతాడు. తిందిలేక ఉమాపతి నీరనంతో వడిపోతే ఆన్సుత్రిలో చేరుస్తారు. పరామర్థంచిన శ్యామల రోజు కూలీగా ఎంతకాలం పనిచేస్తావు. డిగ్రీ పూర్తి చేసుకుంటే మంచి అవకాశాన్తాయి గదా అని చెబించే ప్రైవేట్గా బి.కా.ఓ.కు కడతాడు. ఈ విషయంలో లైఫ్స్ట్రీగా పనిచేసే జానకి సహాయం దొరుకుతుంది. సహాయం అడిగారని యూనివెర్సిటీ తగినా, వాళ్లు ఇచ్చిన నవ్వు పిలువును అమోదించలేకపోతాడు. యూనివెర్సిటీ వాళ్ల తగాదాలో భాస్కర్ గాయపడతాడు. జానకి తన కుటుంబాన్ని పోషించుకోవడానికి లాండ్షింగులకు వెళుతున్నదనీ, అబార్సన్ కోసం ఆస్ట్రీలో చేరినప్పుడు గుర్తిస్తాడు. ఇంద్రజా పరీక్షలు రాయుడానికి నగరానికి వచ్చి ఒక గిలిలో పుస్తకాలు వెళుతున్నదనీ, అబార్సన్ కోసం ఆస్ట్రీలో చేరినప్పుడు గుర్తిస్తాడు. ఇంద్రజా పరీక్షలు రాయుడానికి నగరానికి వచ్చి ఒక గిలిలో సమ్మోహిషయం ఎంతమంది మహిళలు బలయిపోయారో ఈ నవల తెలియజేస్తుంది. స్టోరంత్ర్యాస్టరంతరం తెలంగాణ పల్లెల్లో పస్తను మార్పులను ఈ నవల చిత్రీకరించింది.

అమె చేసిన శ్యామల్లో కలిసి వెళ్లిపోతాడు. ఈ నవలలో ఉమాపతిలో పోటు అపాపిల్లు అమె చేసిన శ్యామల్లో కలిసి వెళ్లిపోతాడు. ఈ నవలలో ఉమాపతిలో పోటు అతని కాలేజీ మెట్టు శిరోమణి, శ్యామల, పంకజంలు అపీసులో భాస్కర్, భార్య జానకిల వేరు వేరు కథనాలను ప్రధానకథకు జోడించి ఈ నవలను రాశారు.

పట్టులు:(1976)

పిల్లల చదువులపై అమితుద్ర తీసుకునే శివయ్ మాప్పారు, చదువుల వాసన తెలియని కుటుంబాల నుండి వచ్చిన మురళి లాంటి పిల్లలను పెత్తువాళ్లుయంతో చూస్తాడు. రజాకార్ చేతిలో తండ్రి హతుడు కాగా, వారిచే మానథంగానికి గురుయిన లత ఏమి చదువుకోక పోయినా, తన కూతురు తన కాళ మీద నిలబడటానికి శ్రమిస్తుంది. స్నేహితుల సపాలును స్నేహకరించి దహపు జ్వరంతో చనిపోయిన సత్కంను ఎవరూ మరిచిపోలేరు. గ్రామక్కల మూలంగా బలయిపోయి, ఊరు విడిచి వెళ్లిపోయిన విసు మళ్లి ఎప్పుడో తమకు తారసపడతాడేమానిన మురళి, ప్రసాద్ ఎమరు చూస్తే వుంటారు. పోరోహాత్మ కుటుంబంలో పుట్టిన ప్రసాద్, రక్తం చూస్తే కళ్లు తిరిగిపడిపోయే ప్రసాద్ చివరికి సక్కల్టెగా మారడం విచిత్రమైన పరిషామం. మురళి ప్రసాదులకు ఒకేలాంటి సామాజిక ఆర్థిక వాతావరణం స్థాపించినా, దానికి వాళ్లు ప్రభావితం అయిన తీరు భిన్నంగా వుంటుంది.

తెలంగాణ సాయిధ పోరాటంలో కాలు పోగొట్టుకున్న గురవయ్యకు భవిష్యత్తు మీద చెరగని నమ్మకం. శివయ్ మాప్పారు, గురవయ్య దగ్గర పిల్లలు ప్రవర్తన, పరిశీలన నేర్చుకుంటే ప్రకృతితో సంబంధం నెరవడం ఎంకడు నేర్చుతాడు. పెత్తుడు గోచీగుడ్డ తప్ప ఇంకేమీ లేని ఎంకడు బలకు పోరాటంలో ఓడిపోయి ఆకలి చాపు పాలవతాడు. ఎంకడి ఆకలిచాపు ప్రసాదులో కని రగిల్చి అతమ్మి అయుధం తైపుకు మరలిస్తుంది. నవలలో కీలకపాత్ర ఇంద్రాజి. ఇంద్రాజి పొత్ర పంజరంలో వుండే మనిషి స్నేచ్ఛ ప్రయత్నానికి ప్రతీకగా వుంటుంది. కృత్రిమ నియమాలు, విలువల చట్టంలో ఇంద్రాజి తన బాల్యాన్నే కోల్పోతుంది. దొరల పెండాకు చివ్వుంగా మిగిలిపోయిన, శిథిలమైన గడిలాగానే ఇంద్రాజి తన శరీరాన్ని, మనస్సును ధ్వంసం చేసుకుని అక్కడే మరణిస్తుంది. విభిన్న వ్యక్తుల మధ్య స్నేహం ప్రాతిపదికగా ఏర్పడ్డ అనుబంధాలను ఈ నవల వివరిస్తుంది. చిత్రికిపోయిన జమీదారీతనం, కుహనా విలువలతో, పేరు ప్రతిష్టల మాటలన ఎంతమంది మహిళలు బలయిపోయారో ఈ నవల తెలియజేస్తుంది. స్వాతంత్ర్యాస్టరంతరం తెలంగాణ పల్లెల్లో పస్తను మార్పులను ఈ నవల చిత్రీకరించింది.

స్వామా - త్వాగ్రమా
స్నేహం చాలా చిత్రమైన అనుబంధం. అ అనుబంధం కూడా నిజమైన స్నేహితులు అయినప్పుడు చాలా బలవంతంగా వుంటుంది. బాగా ఆలోచిస్తే దానిముందు రక్తసంబంధం కూడా దిగుదుపేయని భావించిన రచయిత ఈ నవల రాశారు. ఇందులో బంధుత్వంతో కాబోయే దంపతులుగా గుర్తింపబడిన కృష్ణమూర్తి, కవిత కాలేజీలో చదువుతుంటారు. బీదవాడు, నెమ్ముడున్నడైన విశ్వం, కృష్ణమూర్తి క్లాసులో చేరి కొద్ది కాలంలోనే అతనికి, కవితకు అత్యంత అత్మియుడిగా మారిపోతాడు. వాళ్ల కుటుంబ సభ్యుడిగా మారిన విశ్వం, కృష్ణమూర్తి మార్పులను వరుస్యే నిర్వుల ఇరువురు ప్రేమించుకుంటారు. అతనికున్న

సమస్య అల్లా చెల్లెలు శారదకు పెళ్లి చేయడం. ఆమె బాల వితంతువు అనే విషయం అమెకు కూడా తెలియకుండా జాగ్రత్త పడతాడు. ఆమె బాల వితంతువు కావడం, విశ్వం కట్టుం ఇచ్చుకోలేని అశ్కతతను చూసిన కవిత వాళ్ళ జీవితాలను చక్కనిద్దే ప్రయత్నాన్ని తనమీద వేసుకుంటుంది. శారద జీవితం అన్యాయం కాకూడని, తను ఎంతగానో ప్రేమించిన కృష్ణమూర్తిని ఒప్పించి శారదతో పెళ్లిచేసి, తను దూరంగా చదువుల కోసం వెళ్లిపోతుంది. వాళ్ళ త్యాగాన్ని తెలుసుకున్న శారద కుమిలిపోతుంది. చివరకు శారద ప్రసూతిలో చనిపోవడం, పెద్దలంతా కలిసి నచ్చజెప్పి కవితను కృష్ణమూర్తికిచ్చి పెళ్లి చేస్తారు. నిర్మల రైలు ప్రమాదంలో చనిపోవడంతో, విరక్తితో విశ్వం అందరికి దూరంగా వెళ్లిపోవడంతో నవల ముగుస్తుంది. అనవసర స్నేహాలు, ఆర్థం పరంలేని త్యాగాలతో తెలుగు సినిమాను సైతం మరిపించి, పారకులను చికాకపరచడంలో నవల విజయం సాధించింది.

ఉత్కుషిడికిళ్ళు:(1970)

సగరపాలక సంస్థ, ధర్మానుపత్రి ఎంత అస్తవ్యస్తంగా నదుస్తున్నాయో - వాటివల్ల సామాన్య ప్రజలు ఎలాంటి ఇబ్బందులు నెదుర్కొంటున్నారో తెలుపుతూ “ఉక్కు పిడికిళ్ళు” నవల ప్రారంభమవుతుంది. అధికార వికెంట్రీకరణలో భాగంగా ప్రారంతీయ కార్యాలయాలను ఏర్పాటు చేసినా, చాలా ఔళ్ళు ప్రైదరాబాద్ పోడ్ క్వార్టర్లో వుండటం వల్ల పనులు స్కటమంగా జరగపు. అనందరావు లాంటి ఉద్యోగులను అందుకు బాధ్యతలను చేస్తుంటారు. అందుకే నిజాయాతీగా వుండి, ముక్కుసూటిగా పోయే అనందరావు అంటే వాళ్ళ అఫీసువాళ్ళకు, బాసుకు గిట్టడు. చిన్ననడే తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకుని మేనమామ పంచన పెరిగిన అనందరావు అరవ చాకిరితో, చావుదెబ్బలతో పెరగాలిని వస్తుంది. అనందరావు నిస్పతోయత, మంచితనం పట్ల ఆకర్షితరాలైన మేన మరదలు సావిత్రి, అతట్టి కోరి పెళ్లి చేసుకుంటా నంటే తల్లిదండ్రులు నిర్ధారితపోయినా, తమకు ఖర్చు తప్పుతుండని ఒప్పుకుంటారు. మేనమామ తన అఫీసులోనే అనందరావుకు పెంపరీ ఉద్యోగం వేయస్తాడు. పెద్దచేపలు చిన్న చేపలని మింగుతాయిని తెలుసు. అయితే చిన్న చేప కూడా, తోటి చిన్న చేప నోరుకొట్టి బాగుపడాలని చూస్తుందని, ఉద్యోగంలో చేరిన కొద్దిరోజులకే అనుభవమవుతుంది. అనందరావుకి మాత్రం ఒక్క సావిత్రి తప్ప మిగతా వాళ్ళంతా తన మీద అధారించే చెలాయిస్తాని చచ్చేమంట. ఈ కసి, తను ఉద్యోగంలో చేరినప్పటి సుంచి మరీ పెరిగింది. దౌర్ఘాగ్యాడు, తలతిక్కవాడు తన అల్లుడయ్యాడని మామ ఏడుస్తుంటే - లిటిగేటరు, తంపులమారివాడు తనకి మామ అని అనందరావు ఉక్కోపం. ఇద్దరి మధ్య సావిత్రి నలికిపోతుంది. కరవమంటే కప్పకు కోపం, విడవమంటే పాముకు కోపం. సావిత్రికి తన తల్లిదండ్రులు అనందరావు పట్ల ఎంత కర్కుంగా వ్యవహరించింది, అతట్టి ఎంత హీనంగా చూసింది తెలుసు. అతని మీద జాలి క్రమంగా ప్రేమగా మారుతుంది. అనందరావుకు కూడా తన ప్రేమను వ్యక్తికరించే పద్ధతులు తెలియకపోయినా, లోకజ్ఞానం తెలియకపోయినా సావిత్రి మాట మీద గురి. ఆమె అంటే అతనికి

అమిత ప్రేమ. టెంపరలీ ఉద్యోగం కాబట్టి కాస్త లోక్కంగా నడుచుకుంటే బాగుంటుందంటూ మామ సూచిస్తే అనందరావు పట్టించుకోడు. దాంతో అతని ఉద్యోగం పూడిపోతుంది. ప్రసవ వేదనతో ఆస్పత్రిలో చేరిన సావిత్రి చనిపోతుంది. అనందరావుకు లోకమే చీకటయిపోతుంది. ఏకాకిగా తయారై ఎవరికి చెప్పుకుండా ఎటో వెళ్లిపోతాడు. ఈ నవలలో గుమస్తాల జీవితాలు, ఆఫీసు యంత్రాంగంలో వాళ్ళు నిర్వహించే పాత్రము, బ్యాంక్‌ప్రైస్లు - రెడ్పేపేజింసు ఎలా పెంచిపోషిస్తారో చెబుతారు. అలసప్తం, అవినీతి, అన్యాయాలు ఆఫీసర్ నుండి బంట్రోతు వరకు ఎలా జీర్ణించుకుంటారో చెబుతారు. బతకలేని గుమస్తాగా సుబ్బారావు, అతని కుటుంబం ఎంత అన్యాయమైపోతుందో హృదయ విదారవంగా విపరించారు. ఇందులో శోభలాంటి మంచి గుమస్తాలు కూడా లేకపోలేదు.

ఉదయం:

ప్రేమ రాహిత్యంతో బాధపడే ఒక ఆఫీసర్ కథ ఇది. బీదరకింలోనే గడిపినప్పటికి అతని బాల్యం మరిచిపోలేని అనుభూతల్ని మిగిలించింది.

జీవితంలో నిలదొక్కు కున్నాక సమాజంలో పేరు ప్రతిష్టలు, దబ్బు సంపాదిం చిన తర్వాత తన బ్రతకు యంత్రంలా తయారవు తుంది. భార్యా పిల్లలు విలాసాలకు మరిగి ఎవరూ ఎవర్లు పట్టించుకోలేని పరిస్థితి. తన ఎంతో చులకనగా చూసిన టైపిస్టు ఆంగ్లో ఇండియన్ గ్రెన్ తన భర్త మందుల కోసం లోస్సు తీసుకుంటున్నదని, అతని మరణాన్ని భరించలేక ఆతృహత్య చేసుకుండని తెలిసి పాక్ అయిపోతాడు. ఆమె ప్రేమను, సచ్చీలతను గుర్తించి గిల్గో ఫిలవుతాడు. దారితప్పి గుర్తు తెలియని ప్రదేశంలో చిక్కుకుని పోగొట్టుకుని మేనమామ పంచన పెరిగిన అనందరావు అరవ చాకిరితో, చావుదెబ్బలతో పెరగాలిని వస్తుంది. అనందరావు నిస్పతోయత, మంచితనం పట్ల ఆకర్షితరాలైన మేన మరదలు సావిత్రి, అతట్టి కోరి పెళ్లి చేసుకుంటా నంటే తల్లిదండ్రులు నిర్ధారితపోయినా, తమకు ఖర్చు తప్పుతుండని ఒప్పుకుంటారు. మేనమామ తన అఫీసులోనే అనందరావుకు పెంపరీ ఉద్యోగం వేయస్తాడు. పెద్దచేపలు చిన్న చేపలని మింగుతాయిని తెలుసు. అయితే చిన్న చేప కూడా, తోటి చిన్న చేప నోరుకొట్టి బాగుపడాలని చూస్తుందని, ఉద్యోగంలో చేరిన కొద్దిరోజులకే అనుభవమవుతుంది. అనందరావుకి మాత్రం ఒక్క సావిత్రి తప్ప మిగతా వాళ్ళంతా తన మీద అధారించే చెలాయిస్తాని చచ్చేమంట. ఈ కసి, తను ఉద్యోగంలో చేరినప్పటి సుంచి మరీ పెరిగింది. దౌర్ఘాగ్యాడు, తలతిక్కవాడు తన మధ్య సావిత్రి నిలిపించుకోలేదు. జీవితాలను ఎలా శాసిస్తున్నది తెలుసుకుని ఏది మంచో, ఏది చెడో నిర్ధారించుకోలేని అయిపుయంలో పడతాడు.

ప్రేమ, పెళ్లి, కుటుంబాలు, స్నేహాలు, స్మారకాలు, స్మృతీలు, స్మృతి అంతా దబ్బు చుట్టే తిరుగుతుందని తన అనుభవాల ద్వారా తెలుసుకున్న లక్ష్మిపుత్తి మరింత నిరంకుశంగా, నిర్మిషంగా తయారవుతాడు. మొట్టమొదటి సారిగా అతని జీవితంలో టైపిస్ట్ గ్రేసి - అతని శాండిజం మీద, అహంకారం మీద దెబ్బుకొడుతుంది. అశాంతికో వేగిపోతున్న అతని జీవితంలో పలమ్మతో గడిపిన రాత్రి మధురస్తుతిలా మిగిలిపోతుంది. దబ్బులేక వారి జీవితాలు దుర్వారంగా మారినవ్వటికీ, వారు ప్రేమానురాగాలకు దూరం కాలేదు. ఈ అనుభవాల నుండి లక్ష్మిపుత్తి ఏమన్నాగున్నాడా అన్నది సందేహమే. ఈ చిన్న నవల చదువుతుంటే పాలగుమ్మి పద్మరాజు “గాలివాన” కథ తప్పకుండా జ్ఞాపకం వస్తుంది.

ముగింపు:

స్నేహాలు, ప్రేమలు, పెళ్లిత్తు, త్యాగాలు, సెంబిమెంట్లు - కస్తీఱు ఈ నవలల నిండా పుపులంగా వున్నాయి. 1960 దశకంలో ఇలాంటి ధోరణిని పత్రికలు పెంచి పోషించాయి. ఆ ఉపులో ఎంతో మంది

కొత్త రచయిత్రులు బయలుదేరారు. రచయిత్రులకు ఫీటుగా వసుపులేటి మల్లికార్జునరావు అలాండి సీరియస్ రాసి పారకుల అదరణను చూరుగండగలిగారు. మొదటి దశలో వీరి నవలలు ప్రేమలు - వియోగంతో, తర్వాత స్నేహమా - త్యాగమూ, పేదరికం - చిరుద్వీగుల జీవిత పోరాటాలను చిత్రికరించాయి. - “ఉక్క పిడికిట్టు” నవల నాయకుడి ఆత్మస్వాసతలో కొనసాగగా “ఉదయం” నవల నాయకుడి ఆధ్యక్షతాభావాన్ని ప్రదర్శించింది. అందుకే ఈ రెండు నవలలు కాలంతో పోలీపడి మరీ నిలవగలుగుతాయి.

ఇందులోని ఆత్మధిక నవలల్లో ప్రధాన పాత్రధారి కాలేజిలో చదవడం, ఆమెకు లేదా అతనికి ఏర్పడిన మిత్రులు - వారితో అనుబంధం, ఆయా మిత్రుల జీవన నేపథ్యం, ఇతుకుపోరాటాన్ని అనుబంధంగా వివరిస్తూ, ప్రధాన పాత్రధారి జీవన గమనాన్ని తెలుపుతూ

రచనా విధానం కొనసాగుతుంది. ఇలా అనేక పాత్రధారుల కథా కథనాలను, వాళ్ళ షాష్ట్రియల్ని వివరించడంతో నవల విస్తీర్ణాన్ని ఎంతైనా పెంచుకునే అవకాశముంది. ఇందులో మొదటి రెండు నవలలు నాయక ప్రాధాన్యతను కలిగినప్పటికీ ఆమెకు స్నేహితురాండ్ర కన్నా స్నేహితులే ఎక్కడపగా వుండడం, వాళ్ళ కథనాలతో కొనసాగడం విచిత్రంగా కనిపిస్తుంది. ప్రస్తుతం ఎవరికీ అందుబాటులో లేని పసుపులేటి మల్లికార్జునరావు ఏడు నవలలను ఔచరాబాద్, నవోదయ వారు మూడు సంపుటాలుగా వెలువరించడం అభినందనీయం.

- కె.పి.ఆశోక్కుమార్,

మొబైల్: 9700000948

మెయిల్: ashok.0940@gmail.com

సుక్కకథ ఆకాశానికి ఎగిసింది

బగ్గుకథల సుక్క సత్తయ్య
అక్కరాలు నేర్చుని బ్రహ్మయ్య
తాతల కథలను తనిఖితీరా విశ్వశర్యు
బక్కిక్క కథను ఒంటబ్బించుకొని
బాలకారుడు కళాకారుడుగా మారెనయ్య

వెనక నుండి ఎత్తినరాగం ఎప్పులభి
బాల సుక్క సత్తయ్యదా
ఆపో ఏమియు ఆ రాగం
త్రేషుకులలో సందేహం

వేదిక మీద వెనక నుండి పాడిన సత్తయ్యకు
బక్కసొలిగా వేషం వేనే అవకాశం రానే వచ్చింది

గొంతు నుండి గాంభీర్యం రపలేనాథపై
సూర్యోదయమైంది
ఆ మాటలు శరణశరణ మాయమ్మరావే అంటూ
గంగా ప్రమాణ్ణి తలపించినట్టుగా
మాటల జలధార పొంగి పొర్కుతుంటే
జనం ఒక్కసొలిగా ఉక్కిలి జక్కిలి

ఎస్తుడూలేని గొంతు
ఎక్కడా వినని ఆ పాట
సాగిపోతున్న కథ వింటుంటే
త్రేషుకులు మంతుమ్మలై
కూసున్న జనం కూసున్నకాడనే

లేచేదే లేదు
తల పక్కకు తిప్పేదే లేదు
ఇలా అనోట ఈ నోట
ప్రపంచానికి పరిచయం సుక్క సత్తయ్య
వేదిక ఎక్కాడో ఆ మధుర కంఱానికి
తోతల్లో ఎనలేని ఉత్సేజం ఉప్పొంగేబి
వింబే సుక్క సత్తయ్య కథనే వినాలి అస్తంత
ముద్ర
ఎంతోమంది ఎత్తో వేదికలు
లెక్కలేని కథలు
రికార్డుల మోతలు
దేశం పైతం ఆబ్బురపడెను ఆయన కథను
సుక్క సత్తయ్య అంటేనే నిత్యం వెలిగే
సూర్యుడురా
అస్తుంతగా పేరు
ఆయన దగ్గర శిమ్మలెంతమందో లెక్క లేదు
ఆయన చేతిలో ఎశ్చి క్యాసెట్లో లెక్క లేవు
తెలంగాణ ఉద్ఘమంలో పైతం ఆయన పాట
వేదికల మీద మర్కోగింది
మాటికపురం గడ్డమట్టి జడ్డగా సుక్క
సత్తయ్య
బగ్గ కళను అంతర్జాతీయ స్థాయిలో
నిలబెట్టిందు
జిరప్ప కథతో జిజంవేసిన సత్తయ్య
ఎల్లమ్మ కథ, మల్లమ్మ కథ, దుర్గమ్మ కథ

ఇలా ఎత్తో కథలు ఆయనను
అందనంత స్థాయిలో శిఖరమై నిషీలాయ

ప్రభుత్వాలు కూడా ఆయన కథకు పట్టం
కట్టాయి
అక్కరాలు రాని కళకు డాక్టరేట్సు
ప్రసాదించాయి

కళల సౌధానికి పురుడోసి
కళా కేత్తాన్ని నిర్మించాయి
రాజుగా రారాజుగా పాలించమని
ప్రాథేయపడినాయి

ఆ పాట నేడు మూగబోయిందంటే
జనం నష్టులేరేమో
ఆ కంఠం ఆగిపోయిందంటే
ప్రపంచం గుండె ఆగిపోతదేమో
నేల మీద పాడిన ఆ స్వరం
జప్పుడు ఆకాశంలో పాడటానికి
వెళ్ళిందని అనుకుండామా
అక్కడ పేరు వచ్చేదాకా
ఈ మక్క
ఆ చుక్కలోనే
కొలువై పుందని
తెల్పుకుండామా
మళీం ఏదో రూపంలో వసుందని
ఆశీర్దామా
సుక్క సత్తయ్యకు నివాటులర్పిద్దామా...
- బైరపాక స్టోమి

m : 9951828781
e : balasudhasss@gmail.com

తెలుగు సినిమా - తెలంగాణ సాహిత్యం

ప్రపంచ కళలు వివైనా వాటి కథనాలన్నీ సాహిత్యం నుండి పుట్టుకువస్తాయి. అట్లనే సినిమాకు సంబంధించిన కథ, స్నీహపేష్, మాటలు, పాటలు అన్ని సాహిత్య స్పజనలే. సినిమా అంటేనే దృశ్యరూపం. తెరపై కథలో దృశ్యాలు కలసిపోవాలంటే దానికి అనుమతి తెర రూపంలోి రచన మారాలి. కథన పద్ధతినే స్నీహపేష్ అంటారు. ఏ సినిమాకైనా స్నీహపేష్నే కీలకం. ఇంతటి కీలకమైన సాహిత్యం తెలుగు సినిమాల్లో తెలంగాణ పక్కన ఏమేరకు స్థానం పొందిందో ఒక విషంగ వీక్షణం ఇది.

తెలుగు సినిమాల్లో తెలంగాణ సాహిత్య ప్రమేయం ప్రవేశం టాకీల ఆరంభంతోనే మొదలైంది. 1931లో దేశంలో తొలి టాకీ చిత్రం ‘ఆలం ఆరా’ 1931 తయారైతే, తొలి తెలుగు టాకీ 1932లో భక్త ప్రపంచ పేరుతో రూపొందింది. మొదటి టాకీ చిత్రం తోనే తెలంగాణ సాహిత్యానికి చోటు దక్కింది. ఈ సినిమాకు పాటలు రాసినది మన తెలంగాణ (ఖమ్మం) వాడైన చందాల కేశవదాసు. (1876-1956) ఈ చిత్రంలో సురభి కమలాబాంగు ‘వరితావ భారంబు భరియింప తగునా’ పాడిన పాటనే తొలి తెలుగు సినిమా పాట. ఇంకా ‘తనయా ఇటులన్ బలుక తగదు’ పాట (పాడినది సురభి కమల), హిరణ్యకశిష్టుడు తన భార్యను ఇంద్రుడు చెరిబ్బుడని తెలిసి క్రోధావేశంలో ఆ పాత్రధారి మునిపల్లె వెంకట సుబ్బాయ్ పాడే ‘భీకరంబగు నా ప్రతావంబునకు భీతిలేకయి చేసెదవా’ పాటలు మన చందాల కేశవదాసు రాసినవే.

చందాల కేశవదాసు భక్త ప్రపంచ రాకడకు ముందే మొత్తం తెలుగు నేలపై గొప్ప పేరున్న నాటక రచయిత, అష్టవధాని, హరికథా విద్యాంసుడు. మొదట చందా కాంతయ్య నాటక సమాజంలో చేరిన చందాలవారు అక్కడ నటునిగా, రచయితగా పనిచేశారు. మైలవరం ‘బాల భారతి’ నాటక సమాజంలో తెర వెనుక నుండి నటులకు ప్రాంపింగ్ అందించే పని చేశారు. ‘కనక్తరా’ నాటకం రాయడంతో కేశవదాసుగారి పేరు దేశమంతటా మారుప్రొగింది. 1926లో అచ్చయిన ఈ నాటకం 1931 నాటికి 8 ముద్రణలు పొందింది. 1955 నాటికి 20 ముద్రణలు పొంది కేశవదాసుగారి పొందిత్య ప్రాభవాన్ని దశదిశలా చాటింది.

‘కనక్తరా’ నాటకం ప్రశ్నా విన్న పౌచ్. ఎం. రెడ్డి కేశవదాసు

చందాల కేశవదాసు

భక్త ప్రపంచ దేశంలో మాస్టర్ కృష్ణ, సురభి కమల, వి.వి. సుబ్బాయ్

గారిని పిలిపించి తొలి తెలుగు టాకీ భక్త ప్రపంచదకు పాటలు రాయించారు. అలా తొలి సినీ కవిగా ఆయన చరిత్రకొర్కారు.

భక్త ప్రపంచ తరువాత కేశవదాసు సతీసక్కుబాయి’(1935) సినిమాకు పనిచేశారు. భారత లక్ష్మీ ఫిలింస్ వారి ఈ చిత్రంలో ‘కృష్ణ పోబోకురా,’ ‘రాదేల కరుణా’, ‘ఆటలాడుకోరా పాలమీగడ పలుమార్లు భుజియించి’, ‘పాశాణమెటులైతివో’ జాగేలా కావగ రారుగా’ పాటలు రాశారీయన. అయితే నిజానికి సోమరాజు రామానుజరావు గారి సతీ సక్కుబాయి నాటకం కోసం రాశారాయన. అయితే సినిమాగా తీసినపుడు ఆయన పాటలను కూడా ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వాడుకున్నారు. 1935లోనే సి.పుల్లయ్య గారు ముత్తరాజు సుబ్బరాజు రాసిన ‘శ్రీకృష్ణ తులభారం’ నాటకాన్ని అట్లనే సినిమాగా తీశారు. ఈ నాటకానికి సంచాలివారు రాసిన ‘భలే మంచి చౌక బేరము’, ‘మునివరా! తుడికట్టు ననున్ మొసగింతువా’, కొట్టు కొట్టుండి బుర్ర గుగ్గాట్టుండి’

పాటలను కూడా ఉన్నది ఉన్నట్లుగా సినిమాల్లో వాడేసుకున్నారు. అయితే ఆనక్కి కరమైన విషయమేమిటంటే ఈ సినిమాను ఆ తరువాత 1955, 1966 లో రెండుసార్లు తీసినపుడు కూడా ఈ మూడు పాటలను వాడుకున్నారు. ఇది కేశవదాసు కవితా పైభవానికి నిదర్శనం. 1966లో ఈ చిత్రాన్ని నిర్మించిన డి.రామానాయుడు. అయితే ఈ సినిమా లోగాని, పాటల పుస్తకంలో గాని కేశవదాసుగారి పేరు ఎక్కడా వేయలేదు. అది గమనించిన కేశవదాసు కుటుంబ సభ్యులు భమ్ము కోర్కెలో కేసు వేయగా దిగివచ్చి సినిమా ట్రైలీస్లో కేశవదాసు గారి పేరును చేర్చారు.

1935లోనే కేశవదాసు ‘సతీ అనసూయ’ సినిమాకు కేవలం పాటలు మాత్రమే కాదు స్నీహప్పలు, సంభాషణలు కూడా రాశారు. అలా కేశవదాసు పూర్తి స్థాయిలో పనిచేసిన సినిమా ఇది. ‘దేవుని దయ ఉంది ఐలెసో’, ప్రహ్లదుగావ సంభమునందు స్వహరిష్టే’, ‘మాతాయని మాటవిని’, కురుతే గంగా సాగర గమనం’ పాటలు ఈ సతీ అనసూయ చిత్రంలో రాశారాయన. ఈ సినిమా పాటల పుస్తకంలో అనసూయ ట్రైప్లు పట్టుకున్న కేశవదాసు’ గారి ఫోటోసు వేయడం విశేషం. అలాంటి సందర్భం తెలుగు సినీ సాహిత్య చరిత్రలో అంతకు ముందుగానీ, ఆ తరువాతగానీ జరుగలేదు. అది ఒక్క దాసుగారికి డక్కిన ఘనత, గౌరవం.

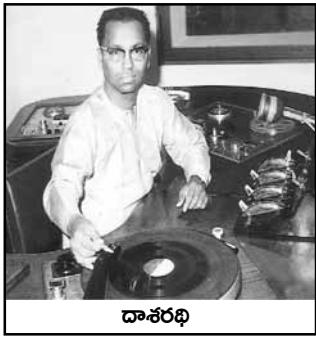
ఈ క్రమంలో కేశవదాసుగారికి సినిమాలు వరుసకట్టినవి. 1936లో కాళ్ళకూరి సదాశివరావు 'లంకాదహనం' సినిమాకు కూడా ట్రిప్లు సమకూర్చారు. ఇంతలో రంగస్థలంపై జైత్ర యాత్ర చేసిన ఆయన 'కనక్తార' నాటకాన్ని సరస్వతీ టాకీన్ వారు పైచ్. వి. బాబు దర్జక త్వంలో నిర్మించారు. దొచ్చేటి సూర్యనారాయణ, కన్నారం, అరణీ, కడారు నాగభూషణం ప్రధాన పాత్రాలుగా తీశారు. 'కనక్తార' వెండి తెర రూపానికి మారేసరికి 'కనక్తారగా' మారింది. ఈ సినిమాలో చందాలవారు 'దష్టిచే నాలుక తడి పొడి లేక పద్యం ఎంత బాగుండది సక్కని గుంటరాయే నా 'ఏంటి అబ్బే నా హాల్లు మంచితుత్తుడి' పాటలు రాశారాయన. ఇవే పాటల్ని 1956లో మరోసారి ఎన్. వి. రంగారావు, ఎన్. వరలభ్యిలతో 'కనక్తార' తీసినపుడు కూడా వాడుకోవడం విశేషం. ఆ తరువాత 1939లో 'రాధాకృష్ణ' తీస్తూ ఆయన ఆదే నాటకానికి రాసిన పాటలు వాడుకున్నారు. ఇంకా బాలరాజు (1948) చిత్రంలో కూడా పాటలు రాశారాయన. అట్లా తొలి దశకంలో వచ్చిన టాకీలలో కేశవదాసుగారి సాహిత్యమే ఉండటం తెలంగాణ సాహిత్యరంగానికి గర్భకారణం.

టాకీల తొలి దశకంలో అధికమెత్తంలో పొరాణికాలే రూపొందినవి గనుక చందాల కేశవదాసుగారికి సినిమా రచయితగా అవకాశం వచ్చింది. అయితే 1940ల్లోకి వచ్చేసరికి సాంఘికాల నిర్మాణం పెరిగింది. అప్పటికే సముద్రాల రాఘవాచార్యులు, సదాశివ బ్రహ్మం, తాత్కాణి, కొసరాజు, పింగళి, మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి, అరుద్ర, ఆత్రేయ, జూనియర్ సముద్రాల శ్రీశ్రీ, కృష్ణశాస్త్రి వంటి సీమాంధ్ర సాహిత్యకారులు క్రమక్రమంగా 1950ల నాటికి సినిమాల్ని రచనలు చేయడాన్ని వృత్తిగా స్థిరించారు. అయితే తెలంగాణ సమాజంలో ఈ కాలం అంతా కూడా నిజాం వ్యతించే కోరాటంలో మునిగి తేలి ఉంది. అంతమాత్రంచేత ఇక్కడ సాహిత్య స్థానం లేదని కాదు. ఉన్నది. కానీ అది సంప్రదాయబద్ధంగా ఒకవైపు ప్రజా పోరాటాలకు ఊతమిచ్చేదిగా, మరోవైపున సాహిత్యకారులు కృషి చేయారంభించారు. ఇక్కడి ప్రజలకు, కవులకు, కళాకారులకు సినిమాలకన్నా ప్రధానమైనది నిజాం నిరంకుశ పాలన నుండి విముక్తి కావడం. ఆవైపున అలుపెరుగని పోరాటాలు చేస్తున్న సంఖ్యోధితకాలం అది.

అయితే 1921 నుండి 1951 వరకు మూడు దశలుగా సాగిన తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ వందలాది పాటలు, గేయాలు, సపలలు, కథలు, నాటకాలు, నాటికలు లెలువడినవి. పద్మికోట ఆళ్ళారుస్వామి 'ప్రజల మనిషి', 'గంగు' సపలలు, దాశరథి అగ్నివీణ, కుందుర్తి తెలంగాణ 'సోమసుందర్', 'పుజ్ఞాయుధం', అరుద్ర 'త్వమేహామ్' తదితర కావ్యాలు, సుంకర వాసిరెడ్డిల 'మా భూమి' నాటకం వంటివి తెలంగాణ ఉద్యమ స్వార్థితో లెలువడినవే. 1947ఆగస్టు 15న భారతదేశం స్వాతంత్యం

పొందినా, బైచరాబాదు స్టేట్లోని ప్రజలు నిజాం పాలనలోనే ఉండిపోయింది. అనంతరం రజాకార్ల దురంతాలతో తెలంగాణ అంతా అట్టుడికి పోయింది. ఉద్యమకారులపై, ప్రజలపై దమనకాండకు పాల్పడ్డ రజాకార్లను అంచెలేకపోయిన నిజాంపై భారత ప్రభుత్వం సైనిక చర్కుకు పూనుకుని, 1948 సెప్టెంబర్ 17న నిజాంని లొంగిపోయేలా చేసింది. ఇదంతా చరిత్ర. ఇక్కడిలా ప్రజలు పీడనకు గురవుతుండగా అక్కడ మద్రాస రాష్ట్రంలో ఉన్న సీమాంధ్ర ప్రాంత ప్రజలు సినిమారంగాన్ని నిరాటంకంగానే ఆదరించారు.

తెలంగాణ ప్రాంతం నుండి సినిమా రచయితలుగా చందాల కేశవదాసు తరువాత 1950 దశకాంతం వరకు ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. సినిమా రచన చేయాలనే ఉత్సాహంతో ఎవరైనా మద్రాసుకు తెలంగాణ నుండి వెళితే ఎన్ని తిప్పులుపెట్టేవారో వేఱగోపాలాచార్యులు విషయంలో జరిగిన అనుభవం మనవారిపై ఏ స్థాయిలో వివక్షను చూపించిందో రుజువు తుంది.

దాశరథి

బైచరాబాదు నుండి మద్రాసు వెళ్ళిన వేఱగోపాలాచార్యులు మొదట 'ముద్దు బిడ్డ' చిత్రంలో ఒక పాట రాశారు. ఆ పాట జిక్కితో పాడించి రికార్డు చేశారు. ఆపాట నచ్చి సంగీత దర్శకుడు పెండ్యాల నాగేశ్వరరావు వెళ్ళి పి.పుల్లయ్యగారిని కలపమన్నారు. అప్పట్లో ఆయన 'శ్రీ వేంకటేశ్వర మహాత్మం' సినిమా తీస్తున్నారు. ఆ సినిమాకు అన్ని పాటలూ ఆత్రేయగారు రాస్తున్నారు. అట్లా ఒప్పుందం జరిగింది. నీవేం రాష్ట్రవు సరే చూడ్దాం నెల్లూరు యాసలో కామెడీ ద్వాయెట్ మూడు రోజుల్లో రాసుకురా అన్నారు. కానీ మనవాడు తెల్లాలేసరికి మూడు పాటలు రాసుకునివెళ్ళి చూపించారు. 'అప్పుడే రాశావా? మా ఆత్రేయ గారైతే 3 నెలసైనా రాయరు' అంటూ 'సిలకో సిక్కువే యానాడు', 'పదవే పోదాము గౌరి పరమాత్ముని జూడ' రెండు పాటలను ఎంపికజేశారు. అప్పటికప్పుడు పెండ్యాలచే ట్యూన్ చేయించారు. రికార్డింగ్ జరుగుతుండగానే ఆత్రేయగారు అటుగా వచ్చి 'పాట ఎవరు రాశారు నేనుకడా రాయవలసింది, రికార్డు చేయడానికి వీలుదేన్నారు' పి.పుల్లయ్యగారు ఒప్పుకోలేదు. 'కొత్తవాడైనా పాట అయ్యతంగా రాశాడు తీసేనే ప్రస్తేలేదు' అని తేల్చి చెప్పడంతో ఆత్రేయ కిమ్మనుకుండా వెళ్ళిపోయాడు. కానీ అది మనసులో పెట్టుకుని ఆ తరువాత చాలా సందర్భాల్లో వేఱగోపాలుకు పాటలు రాసే అవకాశాలు రాకుండా మోకాలడ్డారు.

ఇదే విషయాన్ని వేఱగోపాల్ 'మరునాడు పుల్లయ్యగారింటికి వెళ్ళాను. నా పాట సినిమాలో ఉందో లేదో అని కనుక్కోవడానికి. ఆ దంపతులిద్దరూ అభినందిస్తూ పాటలు బాగా ఉన్నవి. తీసేనే ప్రస్తేలేదు. ఆత్రేయకున్నా బాగా రాశావు అని 500 రూపాయలు పారితోషికం ఇచ్చి పంపారు' అని ఈ రచయితకిచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో చెప్పుకున్నారు. ఇదే సినిమాకోసం రాసిన 'జయ జయ జయ శ్రీ

వెంకటేశ' పాటను తైలిల్ వెట్టులని పుల్లయ్యగారు నిర్జయించారు. కానీ వేరవరో రాసిన ఇంత మంచి పాట తైలిల్ లో ఉంటే తనతో ఇంక పాటలపై రాయిస్తారని భావించిన ఆత్మీయ పుల్లయ్యగారిపై వత్తిడి తెచ్చి తీయించేశారు. అయితే ఆ పాటను ఘంటసాలగారు పైపేటుగా పాడగా దేశంలోని అన్ని దేవాలయాల్లో మొగిపోయింది.

మరో ముఖ్యమైన సంగతేమిటంబే ఎట్టీఅర్ గులేబకావళి కథకు మొదట పాటలు రాసింది వేణుగోపాలే. కానీ ఆ సినిమా పాటలన్నీ ఆ తరువాత సి.నారాయణరెడ్డి రాశారు. అట్లనే 'శంభు ఫిలింస్' వారి 'నమ్మిన బంటు' లో పాటలు రాయించుకున్న వెంకన్న చౌదరిని కొనరాజు బెదిరించి తన పాటలు తీయించారని చెప్పుకున్నారు వేణుగోపాల్.

ఆతరువాత 'శ్రీ తిరుపతమ్మ కథ'

1963 కు ట్రిప్పు రాయడమేగాక పాటలు, మాటలు రాసింది వేణుగోపాల్గారే. ఇంకా మమకారం, భాగ్యవంతులు, వచ్చని సంసారం, దేవుడున్నాడు, సంధ్యా దీపం, సౌభాగ్యవత్తి, అమాయకుడు, తల్లీ బిడ్డలు, దక్కయిజ్ఞం, పరోపకారి, మునాదిరాజ్ఞ, రాఘవేంద్ర మహిమ, ఉపా పరిణయం, ఆరాధన వంటి 20 సినివాలకు పాటలు రాశారు. 'అమాయకుడులో పట్టుంటో పాలి బండ' పాట పెద్ద హాట్ సాంగ్. ఏది ఏమైనప్పటికీ సినిమాల్నోని కుట్ర రాజకీయాలకు వేణుగోపాల్ బలయ్యానిపిస్తుంది.

వేణుగోపాల్ తరువాత తెలుగు సినిమాల్లో పాటలు రాసిన తెలంగాణవాడు దాశరథి. దాశరథి నిరంకున నిజింకు వ్యక్తిరేకంగా పోరాటం చేసి ధిక్కారు కవిత్వం రాసినవాడు. 'నా తెలంగాణ కోటి రతనాల వీణ' అని గ్రించారు. అటువంటి దాశరథి కూడా సినిమా రచయితగా వడరాని పాట్లు పడవలసివచ్చింది. ఆయనకు అవకాశాలు రాకుండా చాలామంది సీనియర్ రచయితలు అప్పుడ్డారు. అయితే తన కవితా శక్తి వలన ఆయన కొంత ముందుకు వెళ్ళాడు. దాశరథి మొదటిసారిగా 1961లో 'పాగ్గానం' సినిమాలో 'నా కంటి పొపలో నిలిచిపోరా' పాట రాశారు. అయితే ముందుగా విడుదలైన సినిమా మాత్రం అన్నపూర్ణావారి 'ఇద్దరు మిత్రులు'. ఇందులో 'ఖుషీ ఖుషీగా నవ్వుతూ-చలాకి మాటలు రువ్వుతూ' మొదటి పాట. రెండోది ఖవ్వాలి పాట రాశారు. అది 'నవ్వాలి నవ్వాలి నీ నవ్వులు నాకే ఇవ్వాలి' అని టుయ్యాన్తో రాసి మెప్పించారు.

దాశరథి పరిశ్రమలోనికి వచ్చేనాలీకి ట్రీశీ, కృష్ణాప్ర్రా, ఆరుదు, ఆత్మీయ వంటివారు ఇక్కడ బలంగా స్థిరపడిపోయారు. ఎవరి రచయితలు వారికి ఉండే పరిస్థితి. ఇలాంటప్పుడు దాశరథి వీరి నడుమ సినీ కవిగా నిలదొక్కుకోవడం అంత మామూలు విషయంకాడు. ఇద్దరు మిత్రులు లోని ఆయన పాటలు పరిశ్రమలో మారుమోగినవి. ఆత్మీయ మనసు పాటలు-విరహ గీతాలకు,

కొనరాజు జూనపదాలకు, కృష్ణాప్ర్రా, ఆరుదులు భావగీతాలకు పెట్టింది పేరుగా చెలామణి అవుతున్నారు. ఈ పరిస్థితులలో దాశరథి వీఱ పాటలకు, భక్తి పాటలకు, ఖవ్వాలి గీతాలు రాయడంలో తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకున్నారు.

దాశరథి తన పాటలకు వెన్నెలకు, చందమామకు, పూల సంపదను కవితాత్మకంగా విరివిగా వినియోగించుకున్నారు.

భ్రాండెకి భిన్నుంగా పాటలు రాయడం కూడా దాశరథి ప్రత్యేకత. ఇంకా ఇతివ్యత్తంలో వైవిధ్యం ఉన్న పాటలు రాయడం కూడా దాశరథికి సాధ్యమైంది. పునర్జన్మ (1963) లోని 'దీపాలు వెలిగ పరదాలు తొలిగి', కన్నె వయసు' లోని ఏ దివిలో విరిసిన పారిజాతమో, 'మూగమనసులు' లోని 'గోదారి గట్టుంది' వంటి

పాటలు మారుమోగినవి. నడిరేయు ఏ జాములో (రంగుల రాట్టుం), రారా కృష్ణయ్య (రాము), తిరుమల మందిర సుందరా (మేన కోడలు), ఓపోలా గులాబి బాల (మంచి మనిషి), అందాల ఓ చిలకా (లేత మనసులు) వంటి అద్భుతమైన పాటలను స్ఫ్రేంచారాయస. సినిమా కవిగా స్థిరపడిపోవాలని రేడియోలో చేస్తున్న నొకరిని వదులుకున్న దాశరథి కవితా సంపదను సినీ పరిశ్రమ అంతగా వాడుకోలేదేమోననిపిస్తుంది.

దాశరథి అలా వెళ్ళారో లేదో

తెలంగాణ నుండి సి.నారాయణరెడ్డి సినీ కవిగా ఎన్.టి.రామారావు 'గుచేబికావళి కథ' (1962) లో పరిచయమైనారు. ఎన్.ఎ.టి. పెద్ద సంష్ట. అది ఎన్.టి.ఆర్.ది కావడంతో సినారే సినీరంగ ప్రవేశం సింహాస్థాం గుండా ప్రవేశించినట్లయింది. 'గుచేబికావళి కథ' లోని 'నన్ను దోచుకుండువబో', మదనా సుందర నా దొర', ఒంటరిపైయాను', 'సులామలేకుం సొపొబ్గారూ' 'కలల అలలపై తేలెను మనసు' అన్న పాటలూ సినారేనే రాసి సిగిల్ రికార్డు ఎంట్రీ ఇచ్చారు. ఆ తరువాత ఎస్టీఅర్ 'తల్లా పెళ్ళామూ' సినిమా తీస్తూ అందులో తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని సమైక్యతను ప్రబోధించే పాట 'తెలుగు జాతి మనది-నిండుగ వెలుగు జాతి మనది' పాట సినారే తో రాయించారు. ఇలాంటి పాట రాయగలిగిన సీమాంద్ర సినీ కవిలు లేక కాదు. ఎస్టీఅర్ 'మన వేలతో మన కన్ను పొడిపించేందుకు సినారేతో ఈ పాట రాయించారు. తనకు సినీ కవిగా అవకాశం ఇచ్చిన ఎస్టీఅర్ని కాదనలేని తప్పునిసరి పరిస్థితి సినారేది. సినారే సినీ జీవితంలో ఎప్పుటికీ గుర్తుండిపోయిన చర్చనీయాంశమైన సందర్భంగా మిగిలిపోయింది.

తెలుగు సినిమాకు స్వాచ్ఛ యుగం అనడగిన 1950-1970 మధ్య కాలంలో సినిమాల్లోకి వచ్చి 1962 నుండి 50 ఏళ్ళకు పైగా పాటలు రాశారాయన. సినిమాల్లో విలువలు దిగజారినా ఆయన పాటల్లో సాహిత్య, సామాజిక విలువలు తగ్గలేదు. ఇదే సినారే ప్రత్యేకత.

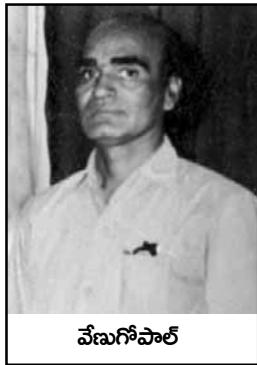

“ముచ్చు సమీర కంపిత మనోజ్జ్వల కుంతల తమకాల పల్లవజూలు” (ఏకవీర), నీలనీల గగనాల మేఘు తల్పులమైన/పారిజాత సుమసారభాల కెరటాలతోనే (జీవితం) ‘రాజబోజు రవితేజ దాన జిత కల్పబోజు’ (కంచుకోటు), ‘దిగ్జ కుంభ విదురణచం శత సోదర పరివేషణ (దాన వీర శురుకర్త) వంటి దీర్ఘ సమసాలతో కూడిన పాటలు రాసి వాటిని జన భాషుళ్యానికి చేరువచేయగలిగిన కవితా శక్తి సినారెది.

‘మబ్బులో ఏముంది నా మనసులో ఏముంది’ (లక్ష్మాధికారి), మాయదారి సిన్నొడు నా మనసే లాగేసిందు (అమ్మ మాట), మామిడి తోపుల్లోను మాపటేల మాటేసి/మాయచేసి పోతివిరో నాగులూ/నా మాట మరిచిపోతివిరో నాగులూ (జీవితం) ‘ఓ ముత్యాల కొమ్ము! ఓ ముఖిపాల రెమ్ము! ఓ..... ఒనే రాములమ్ము’ (బసేరాములమ్ము), సెనగ సేన్లో నిలబడి సేయి జాపి ఓ హానలోల్ల రాజమ్ము’ (అనురాగం) వంటి పాటల్లో తెలంగాణ, సీమాంధ్ర మాండలీకాలను, యాసలను చౌపించి రాసిన ఫునత ఆయనది. ‘నాంపల్లి టేప్సన్ కాడ జాంపళ్ళు భాగుంటాయ్’, గుంటూరు సేల్లోన గుత్తొంకాయులు’ (పట్టుకుంటే పదివేలు), ఎసైలనక, ఎండలనక కన్నుగీబో చిన్ని కొండయా’ (బాంధవ్యాలు) వంటి జానపదాలు అవలీలగా రాయగలిగిన ప్రాపీణ్ణం వారిది. ఇతేగాక తన పాటల్లో అంబటాళ్ళ, దొరసాని, కెకిలి, లగ్గం, బీరిపోవు, జంబియు, జాల్చిది, బంచను, కొత్తలు, బిత్తిరి, మబ్బులు వంటి తెలంగాణ వ్యవహరంలో ఉన్న మాండలిక పదాలను విరివిగా వాడటం ఆయన శైలిలో భాగం.

ఇంకా సినారె ‘వగల రాణివి సీవె’ (బందిపోటు) పగలే వెన్నెల (పూజాభాగం), ఈ నల్లని రాలలో (అమర శిల్పి జక్కున్న), ఎంత సాగుసూగ వున్నావు(పుణ్యవతీ), సీలి కన్నుల సీడలలోన (గుడి గంటలు), చిగురులు వేసిన కలలన్నీ (పూల రంగడు) చందమామ రమ్మంది చూడు (అమాయకుడు), విన్నానులే ప్రియు (బందిపోటు దొంగలు), ఎవరికీ తలవంచకు (నిండు సంసారం), భలే మంచిరోజు (జిగిన కథ), ఒక దీపం వెలిగింది (ఏకవీర), ఆడవే జలకమ్ములాడవే (విచిత్ర కుటుంబం) చరణ కింకిణులు ఘుమ్మలు ఘుమ్మలున (చెల్లెలి కాపురం) ఈ రేయి తీయనిది (చిట్టి చెల్లెలు) గున్నమామిడి కొమ్ముమీద (బాల మిత్రుల కథ), వస్తూడు నా రాజు ఈరోజు (అల్లూరి సీతారామరాజు) అభినవ తారవో (శివరంజని), శివరంజని నవ రాగిణి (తూర్పు పదమర) వంటివి ఆయన రాసిన 3000 పాటల్లో కొన్ని మాత్రమే.

పాటల రచయితగానేగాకుండా ‘ఏకవీర’ 1969), అక్షర్ సలీం అనార్కటి’ (1979) చిత్రాలకు సంభాషణలు రాసిన సినారె ‘ప్రేమించు’ సినిమాలో రాసిన ‘కంటేనే అమ్మ అని అంటే ఎలా, సీతయ్యులో రాసిన ‘ఇదిగూ రాయలసీమ గడ్డ’ పాటలకు నంది అవార్డులు, భారతదేశంలో

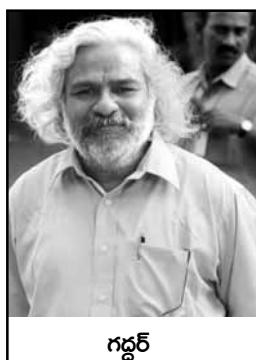
వేంకటేశ్వర్ రావు

అత్యున్నతమైన పడ్డుతీ, పద్మభూషణ, జ్ఞానపీఠ పురస్కారాలతో గారివింపబడ్డారు.

తెలుగు సినిమాలో తెలంగాణ భాష, సాహిత్యం, సంస్కృతి, సమాజాలను పూర్తిగా ఆవిష్కరించిన సినిమా ‘చిల్లర దేవళ్ళు’ దాశరథి రమగాచార్య రాసిన చిల్లర దేవళ్ళు నవలను యథాతథంగా సినిమాగ మలచిన వారు వరంగల్కు చెందిన తాళిబోట్టు మాధవరావు. తెలంగాణలో 1938 కి ముందున్న సామాజిక జీవన పరిస్థితులను 1964లో నవలగా రాశారు దాశరథి. ఈ నవల అప్పట్లో ప్రగతి వార పుత్రికలో 1969లో సీరియల్గా వచ్చింది. 1974లో టీ.మాధవరావు కాకతీయ పిక్చర్స్ పతాకంలో పూర్తిగా వరంగల్ పరిసర ప్రాంతాల్లో చిత్రికరించారు. దొర, కరజం, పాలేరు, ఆడబాప, దొర కూతురు, సంగీత మాస్టర్లు ప్రధాన పాత్రాలు. ప్రభాకర్ రెడ్డి, భాను ప్రకాష్, సావిత్రి, ఉమాబారతి తారాగణం. పాత్రలు అన్ని తెలంగాణ యాసలోనే మాట్లాడుతచి. తెలంగాణ సంస్కృతికి ప్రతిచింబమైన బతుకమ్మ పాటతోనే చిత్రికరణ మొదలైంది. ‘కలవకు చంద్రుడు’, పాడాలని ఉన్నది’ రెండు పాటలు తప్ప ‘శ్రీలక్ష్మి నీ మహిమలూ గౌరమ్మ’ లబ్బరి బోమ్ము ‘పెటీకేతంబట్టి ఎయిపుట్టు పండించి; గుడిసెనక గుడిసెనదానా’ పాటలు నాలుగూ జానపదాలే. సినిమా జయాప జయాలు ఎట్లున్నా తెలుగు సినిమాల్లో తొలి తెలంగాణ సినిమాగా ‘చిల్లర దేవళ్ళు’ స్థానం సంపాదిందుకున్నది. ఈ చిత్రం విడుదలైంది 1977లో.

అయితే 1974లో సికిందరాబాదుకు చెందిన ‘శ్యాం బెనగళ్ళ’ హిందీలో తీసిన అంకుర్ తెలంగాణ జీవితానికి తెరరూపం. కాకపోతే ఇది హిందీలో తయారైన తొలి సమాంతర చిత్రం. ఈయన ఆ తర్వాత తెలంగాణ జీవితం మీద ‘నిషాంత్’, సున్నాన్, వెల్లన్ అబ్బా’ సినిమాలు తీశారు. ఇంతకు 1969లోనే హిందీలో వచ్చిన ‘షుత్రంబ్’ సినిమాలో మన ప్రైదరాబాదీ సంగీత దర్శకుడు శరకర్ (జైకిషన్) ‘బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఎక్కడ పోతావ్రా’ పాటను రఫి, మొహముద్, శారదలతో పాడించారు. ఈయనే ఆ తరువాత తెలుగు చిత్రం ‘జీవిత చక్రం’ (1971) లో ‘బతుకమ్మ’ పాటను కంపోజ్ చేశారు.

1972లోనే తెలంగాణ వనలా రచయిత్రి మాదిరెడ్డి సులోచన రాసిన నవలలు సినిమాలుగా తయారుకావడం మొదలైంది. అమె రాసిన ‘శిక్ష’ నవల ‘మేనకోడలు’ (1972) పేరుతో తొలుత దర్శకుడు బి.ఎస్.నారాయణ తెరకెక్కించారు. 1972లోనే ‘కలవారి కుటుంబం’ పేరున అమె అగ్ని పరీక్ష నవలను జి.వి.ప్రభాకర్ దర్శకులో తీశారు. ఆ తరువాత ప్రేమలు-పెళ్ళిళ్ళు, అడంబరాలు (సంసార నోక) 1974లో, ‘పరివర్తన’ (అంతం చూసిన అసూయ) 1975లో ‘ఈ కాలపు పిల్లలు’ (భిన్న డ్యూపాలు) 1976లో, తరం మారింది’ (1977) ‘ఈ తరం మనిషి’

గడ్డర్

(మిస్టర్ సంవత్సరింహార్ ఎం.ఎ) 1978లో 'కళ్యాణి' (రాగమయి) 1978లో, 'చందమామ' (సంధ్య) 1982లో తెరకెక్కినవి. ఇట్లు వెండితెరకెక్కిన తొలి తెలంగాణ రచయిత్రి మారిరెడ్డి సులోచన. అతరువాత తెలంగాణకే చెందిన పోల్చుంపథి శాంతాదేవి రాసిన చందీప్రియ (1980) నవలను అంజలీ పిక్చర్స్ వారు సినిమాగా తీశారు.

1970ల్లో తెలుగు సినిమాను తాకిన కొత్త చూపు 1979లో 'ఒక పూరి కథ' నిర్మాణంతో ఒక కొత్త ఆలోచనకు దారితీసింది. ప్రేమచంద్ర రాసిన కఫన్ కథ అధారంగా మృణాల్ సేన్ దర్శకత్వంలో తయారైన ఈ సినిమా వెయ్యత్తం హైదరాబాదు పరిసరాల్లో ఇబ్రహీంపట్టంలో చిత్రీకరణ జరుపు కున్నది. ప్రేమచంద్ర సాహిత్యం పిండికో, ఉర్దూకో పరిమితం కాకుండా ఏ భాషలోకి అనువాదమైనా ఆ భాషా సమాజాన్ని ప్రతిచించిస్తుంది. అట్లా ఈ సినిమా భూస్వాములకు సహాయ నిరాకరణ చేసే కథతో తయారైంది. 'ఒక పూరి కథ' తరువాత తెలంగాణలో సినిమా నిర్మాణం చేయవచ్చనే నమ్మకంతో రపింద్రాధి-బి.నరసింగరావులు కిషన్ చందర్ ఉ ర్హ్యలో రాసిన నవల 'జిత్ బేత్ జాగీ' ను 'మా భూమి' సినిమాగా తీయనెంచారు. అప్పటికే ఈ నవల జైత్రయాత్ర' (పాలాలు మేలొన్నపుడు) పేరుతో తెలుగులోకి అనువాదమై ఉన్నది.

తెలంగాణ సాయుధ పోరాట గాధన తెరకెక్కిన చిత్రం మాభూమి. ఈ చిత్ర దర్శకుడు బెంగాలీయుడైన 'గౌతం ఘోష'. సాయిచంద్ర, భూపాలరెడ్డి, బి.నరసింగరావు, కాకరాల, హంస ప్రధాన పాత్రధారులు. ఆచ్చ తెలంగాణ భావలో సంభాషణలుంటాయి. మొహరం పండుగలో అలావా దూకుతూ పాడే 'ఏమేమి గావలె సామికి యాలిగొండ హోలికి' పాట తెలంగాణ సంస్కృతికి దర్శణం పదుతుంది. సుద్దాల హనుమంతు రాసిన 'పల్లెటూరి పిల్లగాడ' పసులగానే మొనగాడా' పాట సినిమాకు లీడ్సాంగ్కిగా నిలిచిపోయింది. ఇంకొక పాట 'పొడలా పొడలా గట్ల నడుమ' మొహనరాజ్ పాదారు.

ఈ సినిమాలో సంభాషణలన్నీ పుట్ట తెలంగాణ యానలోనే ఉంటాయి. మా భూమి సినిమాను పైపిచ్చలోనికి తీసుకెళ్ళిన పాట 'బండెనక బండి గట్టి పదహారు బండ్ల గట్టి' పాట ప్రేక్షకుని రక్కన్ని చైతన్యంతో నింపుతుంది. థియేటర్లన్నీ ఈలలు, శీటీలతో దద్దరిల్లినవి. బండ యాదగిరి రాసిన పాట గద్దర్ గళంలో తెలుగు సినిమా ప్రజల పాట సినిమాల్లో ఎట్లుంటదో నిరూపించబడింది. ఇదే నరసింగరావు ఆ తరువాత స్వీయ దర్శక నిర్మాతగా 1984లో 'రంగుల కల' తీశారు. ఒక చిత్రకారుడి ఆలోచనల్లో సమాజం ఎట్లు ఉండాలనుకుంటాడో ఈ సినిమా చూపుతుంది. గతంలో నగరంలో నాతో పాటు నలుగురు' పేరుతో నర్సింగరావు రాసిన ఈ కథ ప్రభాత పత్రికలో అప్పటికే అమై ఉండింది. ఈ సినిమాకు సంగీతం కూడా బి.నరసింగరావే చేశారు. ఈ చిత్రంలో

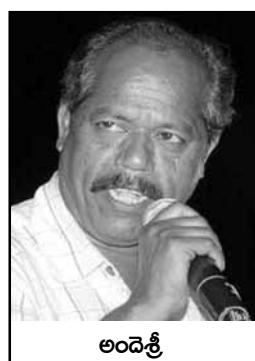

గూడా అంజయ్య

గూడా అంజయ్య రాసిన 'భద్రం కొడుకో నా కొడుకో కొప్పును జర పైలం కొడుకో', దేవిప్రియ రాసిన 'జమ్ జమ్ముల్ మప్రి వెయ్యు కాళ్య జరి' గద్దర్ మదన సుందారి మదన సుందారి పాటలు తెలంగాణ సమాజాన్ని తాత్కాలికతను ఆవిష్కరించిన పాటలు. ఈ మూడూ గద్దర్ గళంలో జీవం పోసుకున్నవి.

నిరంతరం పలస వెళ్ళే పాలమూరు కూలీలు జీవితంపై బి.నరసింగరావు తీసిన చిత్రం 'మట్టి మనుషులు'. 1980లో జ్యోతి మాసపత్రికలో 'చలి' పేరుతో అచ్చుయిన తన కథనే 'మట్టి మనుషులు' సినిమాగా తీశారు. ఆ తరువాత ఆయన తీసిన దాక్య మెంటరీలు తెలంగాణ జనజీవనాన్ని పట్టిచూపినవే. మా భూమి, రంగులకల తరువాత గద్దర్ పాట రాసి పాడింది 'జై బోలో తెలంగాణ' చిత్రంలో 'పొడుస్తున్న పొద్దుమీద-నడుస్తున్న కాలమా పోరు తెలంగాణమా' పాట సినిమాను నడిపించి, ఆడించ దమే కాదు మొత్తం తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఒక ప్రధాన భూమికను పోషంచి చరిత్రలో చిరస్థాయిని పొందింది. గద్దర్ ప్రేరణతో చాలామంది ప్రజా కవులు, గాయకులు పాటలు రాసి పాడి తెలుగు సినిమా రంగంలో తెలంగాణ ప్రాతినిధిస్తున్న నిలచెట్టారు.

గూడా అంజన్సు 'భద్రం కొడుకో' తరువాత 'ఓర్రియవ్వ' (దండోర), ఊరు మనదిరా', నవ మాసాలు మోసి' (ఎవ్రస్టేస్యూం), 'యిగ ఎగ బడుదములో, తెలంగాణ గట్టుమీద చండమామయ్య' (చీమల దండు), 'లచ్చులో లచ్చున్న' (బసేయ్ రాములమ్మ) 'పాలేకుమ్ సలులులేకుమ్', ఓ కొండల్లూరా, ఎయ్యర దరువెయ్యర' (అరణ్యం), బాంచన్ కాల్యోక్కూనే; తిరుగబడ్డ తెలంగాణం(అడవిలో అన్న), పల్లెకి మాపల్లెకొచ్చినా (దళం), ఓ దొర ఓ మాదోలో, 'రాజన్ రాజిగో' (స్వద్రష్ట) రాజిగ ఒరి రాజిగో' (చలో అసెంబ్లీ) పాటలేగాక తెలుగోడు, సిగస్తు, చీకటి సూర్యుడు, కూలన్ను, అమ్ములు, భీముడు, వేగుచుక్కలు, రైతురాజ్యం వంటి చిత్రాల్లో విఘ్వ గీతాలు రాశారు.

అందేశీ

ఇంతలో ఆల్లాడి శ్రీధర్ ఆదిలాబాద్ గోందు వీరుడు 'కొమరమ్ భీమ్' జీవితం మిద సినిమా తీశారు. ఆ సినిమాకు ప్రాణరావు రచయితగా వచ్చినచేశారు. నిజాంకు ఎదురొడ్డి వీర మరణం పాందిన ఈ చిత్రం సాహూ రాసిన 'జై బోలో పాట ఉంది. వడ్డెపల్లి కృష్ణ అనే లలిత సంగీత గేయాలు రాసుకునే సిరిసిల్ల కవి 'పీల్ల జమిందార్' (1980) 'రచయిత్రి' (1984) చిత్రాల్లో తొలి పాటలు రాసి సినిమా కవిగా పరిచయమైనారు. యుగకర్తలు, అందరూ అందరే, పెద్దరికం, బైరవ దీపంలో కూడా పాటలు రాశారు.

అయితే ప్రజా కవులకు సినిమా రంగం అంటరానిది కాదని, నిబ్దంతో కూడిన పాటలు సినిమాలకు రాయడంలో తప్పులేదని గద్దర్ చెప్పకనే చెప్పారు. ఆ కోవలో అందేశీ మార్ధదర్శి చిత్రంలో రాశారు. 'గంగ' సినిమాకు పూర్తి ప్రిప్పు, పాటలు రాసి నంది

అవార్డు అందుకున్నారు. ఈయన ఆర్.నారాయణమూర్తి సినిమాలకే ఎక్కువ రాశారు. ‘మాయమైపోతున్నడమ్మా మనిషన్నవాడు’ ఈయన రాసిన పాటల్లో తలమానికమెనది. అందేళీ తరువాత చెప్పుకోదగన ప్రజల సినిమా కవి గోరటి వెంకన్. ఎన్.శంకర్ తీసిన ఎన్కొంటర్లో ‘జై బోలో అమరవిరులకు జైబోలో’ పాటతో సినిమాలకు పరిచయశ్చొనారు. ఆ తరువాత ల్రీరాములయ్య’ లో ననుగన్న నా తల్లి రాయలసీమ, అక్కా మీరంటరానా బాధ వంటి పాటలు సినిమాలకు రాశారు. వీరు రాసిన ‘పల్లీ కన్నీరు పెడుతుందో కనిపించిని కుట్టుల’ పాటకోసం డా. ల్రీనాథ్ అనే యువదర్శకుడు కుబుసం అనే సినిమా తీశారు. గోరటి వెంకన్ పాటలోని గొప్పతనానికి ఇద్దక నిదర్శనం. మిట్టిపెల్లి సురేందర్ రాతీభోమ్మల్లో కొలువైన శివుడా’ పాటను పోరు తెలంగాణ (2012)లో రాసి నంది అవార్డు అందుకున్నారు. అంతెందుకు సీరియస్ కవి అయిన నందిని సిధారెడ్డి జై బోలో తెలంగాణలో ఒక పువ్వు ఒక నవ్వు పాట రాసి నంది అవార్డు గ్రహీత అయినారు. వీరు ప్రస్తుతం తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి చైర్మన్ గా వ్యవహరిస్తున్నారు. అంతకుముందే ప్రభాకరరెడ్డి రచయితగా వండంటి కావురం, గాంధీ పుట్టిన దేశం, పల్లె పిలిచింది, యువతరం కదిలింది, ధర్మాత్మకుడు, గృహప్రవేశం, కార్తీక దీపం, కళ్యాణ తిలకం, పచ్చని సంసారం చిత్రాలకు కథలు రాసి నిర్మించారు.

తెలంగాణ నుండి సినిమాల్లో కమర్సియల్ రైటర్స్గా పేరు తెచ్చుకున్న వారిలో సుద్ధాల అశోక్ తేజ్ ఒకరు. ‘సమస్తే అస్తులో గరం గరం పొరి’ పాట రాసారు. ఆ తరువాత వందలాది పాటలు రాసి నంది అవార్డులు అందు కున్నారు. రామసక్కని రాములమ్మా (బసేయ్ రాము లమ్ము) ఒకటే జననం ఒకటే మరణం (భద్రాచలం), ఆకుపచ్చ చందమామవే (రాయుడుగారు - నాయు డుగారు) వంటి పాటలు దళం, మురారి, ఎన్కొం టర్, పోస్ట్మాన్, వంటి 500 పైగా చిత్రాల్లో వేయికి పైగా పాటలు రాశారు. కాగా రాగుర్ సినిమాలో నేను సైతం పాటకు 2003లో జాతీయ ఉత్తమ గేయ రచయితగా పురస్కారం అందుకున్నారు.

చందబోన్ కూడా తెలంగాణ నుండి భావయుక్తమైన పాటలు రాస్తున్నారు. ఈయన పాటల్లో తన అధ్యయన తత్పరత కనిపిస్తుంది. 1995లో ‘తాజ్ మహాల్’లోని మంచుకొండల్లోని చంద్రమా’ పీరి తొలి పాట. ఆ తరువాత ‘నీ నవ్వుల తెల్లడనాన్ని (అది), నువ్వు చూడు చూడకపో(బకటో నెం. కుప్రోడు), ఎక్కడో పుట్టి ఎక్కడో పెరిగి (స్టూడెంట్ నెం. 1) వంటి సుమారు వేయికి పైగా పాటలు వంద పైచిలుకు చిత్రాల్లో రాశారాయన. అది(2002) నేనున్నాను (2014) చిత్రాలకు నంది అవార్డును ‘మనం’కు ఫిలిం ఫేర్ ప్రేప్ట్ (ఆదిలాబాద్) మన తెలంగాణ అమ్మాయే.

వీరికన్నా సీనియర్ సినీ రచయిత జె.కె. భారవి తనదైన శైలిలో సినిమాకు రచనలు చేస్తున్నారు. వరంగల్కి చెందిన భారవి

గోపాల్ వెంకన్

నాటకాలు, బుర్రకథలు చెప్పి తన సాహిత్యాభిలాపుతో ఆత్మీయవద్ద శిఘ్రరికం చేశారు. మొదటిసారిగా చిట్టికెల పందిరి సినిమాకు 1993లో కథను నమకూర్చారు. అంయితే ఈ సినిమా ఫెఱులయ్యంది. తరువాత కొడి రుద్రతే (దుస్సణితు ఈనింది) అనే సినిమాను విష్ణువర్ధన్తో కన్నడంలో సినిమా తీశారు. అయితే సెన్యూర్ వారు మొత్తం 11 రీళ్ళ సినిమాను కత్తిరించేశారు. చివరికి సినిమా ఆగిపోయింది.

అన్నమయ్య సినిమా స్నిఘ్పు రాసుకున్న ఆయన రాఘవేంద్రరావుతో తీయించారు. నిజంగా ఆదినిలచిపోయే సినిమాగా రూపొందింది. కారణం భారవి గారి స్నిఘ్పు. ఆ తరువాత ల్రీ మంజునాథ, ల్రీ రామదాసు, పాండురంగడు సినిమాలకు రచయిత భారవినే. తరువాత ‘జగద్గురువు ఆదిశంకరచార్య’ తీసి తన అభిరుచిని చాటుకున్నారు. మంజునాథలో ‘మహా ప్రాణ దీపం శివం’, ‘ల్రీరామదాసు’ లో ‘అల్ల’ పాటలు రాసిన వేదవ్యాస జె.కె. భారవికి అన్నయ్య.

అయితే గత 20 ఏండ్లుగా తెలుగు సినిమాల్లో తెలంగాణ కపుల గేయ రచయితలుగా చెప్పుకోదగన నంఖ్యలోనే ప్రవేశిస్తున్నారు. మెదక్ జిల్లాకు చెందిన ప్రేమారాజ్ చాలా సినిమాలకు మాటలు రాశారు. నగరం నిద్రపోతున్న వేళ, ఆకాశంలో సగం, శరణం గచ్ఛామి వంటి విభిన్న సినిమాలకు దర్శకత్వం కూడా చేశారు. వరంగల్కి చెందిన కండికొండ గిరి ‘ఇంట్లు శ్రావణి సుబహ్యాణం’ 2001)తో మొదలుకుని ‘జడియట్’, మస్సా పోకిరి, శివమణి, లవ్లీ, పూలరంగడు వంటి చాలా సినిమాల్లో వేయికి పైగా పాటలు రాశారు. ఇంకా జె.ఎన్.నివాన్, బండారు దానయ్య, ల్రీనివాన్, లక్ష్మీ గంగా, మాస్టర్ రెజ్ సాయసిరి, యష్వర్, జయరాజ్, చిన్నచరణ్, విశ్వ, బండి సత్యం, కాసర్ శ్యామ, తైదల బాబు వంటి వారు సినీ గేయ రచయితలు తెలంగాణ నుండి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారు.

తెలంగాణ నుండి 85 సంవత్సరాల తెలుగు టాకీ చరిత్రలో తెరమరుగున మరికొందరు రచయితలు, కపులు, ఉండ వచ్చు. 2014లో నూతన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ఎందరో జెత్తాపిాకులైన నవతరం కపులు, రచయితలు సినిమాల్లో పని చేయడానికి ఉత్సాహ పడుతున్నారు. అయితే విడిగా తెలంగాణ సినిమాను ప్రభుత్వం వివిధ పార్శ్వాల నుండి ప్రోత్సహిస్తే ఈ ప్రాతి జెత్తాపిాక సినిమాకారులకు విరివిగా అవకాశాలు వచ్చే ఆస్ట్రార్సం, ఉండి. ఆవైపున ప్రభుత్వ నిర్దయాలు జరగాలని ఆకాంక్షించడంలో అత్యాశలేదను కుంటాను. కొసమెరుపేమిటంబే పెళ్ళిచూపులు, యుద్ధం శరణం, అర్జున్ రెడ్డి చిత్రాల్లో పాటలు రాసిన తొలి తెలుగు సినీ గేయ కవయిత్రి

సుధాల అశోక్తేజ్

- హెచ్.రమేష్బాబు, m: 77807 36386

e: hrameshbabu5@gmail.com

కాకులు కలిసిన నుభవేళ

ఆ రోజు నేను బడికి దుమ్మాకొట్టి పొగలు గడ్డె వేడివేడి సాదంల కాకరకాయపుళి కలుపుకుని కణకణలడే నిప్పుల మీద నూనె లేకుండా కాల్చిన కరకరలాడే మినప పొపడాలను కొంచెం కొంచెం నంచుకుంటూ కమ్ముగా కడుపునిండా మెక్కి మా ఇంట్ల మంచి నీళబాయి దగ్గర మల్లెపందిరి నీడ క్రింద నవారు మంచమేసుకుని ఆరాంగ వెల్లెక్కిల్లా పండుకొని, ఆ శీతాకాలపు ఉదుయు లేత ఎండుపడ సగం వెన్నెలులాగ మిగిలిన సగం ఎండలాగ, “పగలే వెన్నెల” వోలే మారిపోగా చలితో మొద్దుబారిన శరీరం ఆ నీరెండలో గోర్చెచ్చటి సుఖాన్ని అనుభవిస్తుంటే విశ్వపుసాద్ రాసిన “నల్లతేలు” దిట్టిక్కె నవల చదువుతూ చిదానంద స్థితిలో వున్న!

మా ఇంట్లే అమ్మా బాపు అక్కలు అందరూ పుస్తకాల పురుగులే. మా “గరీబ్భానా”లో లక్ష్మి కానుకున్నా సరస్వతి మాత్రం అంతటా వరుచుకుని ఉండేది. గ్రంథాలయు

భాండాగారము నుండి విశ్వనాథవారి దొడ్డ దొడ్డ గ్రంథారాజుములే గాక, ఏకానా తైలిరీ నుండి కొమ్మారి సాంబశివరావు, విశ్వ ప్రసాద్, టెంపోరావులు రాసిన బుజ్జి బుజ్జి డిట్టిక్కె నవలలు కూడా మా ఇంటిని వెలిగిస్తుందేవి. సర్పార్థి ఇస్కూలులో ఆరవ తరగతి ఇస్కూడెంట్ ఐన నేను పంతు జ్ఞ చేపే పారాల మీద ఇష్టంలేక ఆ డిట్టిక్కె నవలల రుచి తెగ మరిగి, తరచు గా బడికి దుమ్మాలు కొట్టి పెద్దెళ్ల కన్నా ముందే వాటిని కరకరా పరపరా నమిలి మింగేస్తుంటే సర్పార్థి ఉర్దూ మీడియం ఇస్కూలుకు సదర్నాట్ (హెడ్మాస్టర్) ఐన మా బాపు “చిన్న పిల్లలు డిట్టిక్కె నవలలు చదవడ్నని చదివితే చెడిపోతారన్ని” కోప్పదేవాడు. ఇగ నేనేమో “హామ్ నహీం సుదీరెంగే” బాపతు. చూసి చూసి ఆయన “సుప్పర్ కే బచ్చే” అని ఉర్దూలోకి వెళ్లిపోయి ఇల్లును ఇస్కూలుగా మార్చి క్లాసు వీకేపాడు.

సరే అట్ల ఆ రోజు నేను చిదానంద స్థితిలో నవల చదువుతుంటే మా ఇంట్లే కిరాయకుండే శంకర్ మామ ఆదరబాదరగ దబ్బ దబ్బ నా ముందు నుండి అంగలేసుకుంట వచ్చి “అక్కా అక్కా” అనుకుంట మనసాలకు పోయి మా అమ్మ చెప్పుల గుసగుసగ ఏమో ఊదిందు. జాసూసీ (అపరాధ పరిశోధన) నవల చదువుతున్న నేను ఒక కన్ను పుస్తకం కమ్ముల మీద పెట్టి ఇంకో కన్ను మరో రెండు చెప్పులు మొత్తం మూడు కలిపి వారిద్దరి మీద “జాసూసీ” గనే పెట్టి వారి గుసగుసలను గుప్పంగానే ఐనా క్లప్పంగా విన్న.

“హాయ్యా శంకరయ్యా ఎంత పని జర్మిందయ్యా” అని మా అమ్మ నిలువుగుడ్డెసుకుని ఉన్నదున్నట్లుగనే భీరిపోయింది. ఒక్కణం

అగి “రెండు కాకుల కలయికను మనమిలెవరన్నా చూస్తే ఆ చూసిన వాళ్ళకు ప్రాణ గండం చుట్టుకుంటది” అని అంగలార్మింది. ఆ మాటలు విన్న శంకర్మామ పాసీపాసీ ఐపోయి “కాయ్ పరేశాసీ కాయ్ పరేశాసీ” అని మరాలీ అనుకుంట కండ్లల్ల గుబగుబమని నీళ్ల పొంగుతుంటే గబర్చాట గబర్చాటగ అక్కఁట్టే క్రింద గచ్చమీద ఏక్కఁదుమ్మున కూలబడిందు. కాల్చేతులు ఆడని అమ్మ కూడా అక్కఁట్టే చతుకిల బడింది.

“మరి ఇప్పడు ఎట్లక్కా” అని శంకర్ మామ తన రెండు అరచేతులు ఒకదానితో ఒకబీ రాసుకుంట, పిసుక్కుంట బ్రతిమి లాడుతున్నట్లు ముఖం పెట్టి దీనంగ అమ్మనడిగిందు.

“దాల్ మే కచ్ కాలా ప్రై” అనుకుంట నేను చదువుతున్న పుస్తకాన్ని మూసేసి పండుకున్నోని లేచి మంచంలనే కూచుని వాళ్ళనే చూస్తున్న: అమ్మ సుదీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్లు ముఖం పెట్టింది. ఒక్క మినిట్ తర్వాత ఆమె కండ్ల చమ్మాయించినయి. జర దగ్గరికి జరిగి ఆయన చెప్పుల ఎందో గుస గునలాడింది. అదంత అసాంతంగ విన్న శంకర్ మామ పక్కన నవ్వి “సరే అక్కా అట్లనే చేద్దాం. తప్పుతదా మరి” అని తన తలకాయ సమృతంగ ఊపిండు.

ప్లాసు రెడీ. పర్మ ఉట్ టట్ గయూ. నాటకం శరూ. జరుగుతున్న తమాషా నేను గమనిస్తునే ఉన్న: పనిపాట లేని పెద్ద జాసూసీని కద!

పారక దేవళ్లారా! ఇంగ అలస్యమెందుకు? మీరు భీ ఆ నాటకం తిలకించి, పులకించండి. మజాలేలో బై! మజాలేలో!!

x x x

“శంకర్ మామా గేలారే” (పెళ్లిపోయిందు) అన్న వార్త ఒక్క మినిట్ మా ఇంట్ల నుండి, మా గల్లీల నుండి మా రూప్ లాల్ బజార్ వాడకట్టుల గాలి కంటె వేగంగా గుప్పున పైలాయించి పోయింది. “ప్రైద్రాబాద్ హవామే పుకార్ ఫికార్ కర్తె పైం” అన్న సామెత ఆ దినం నిజమే అయ్యంది.

మా మల్లెపందిరి పక్కను దివాన్ భానాల పోలార్ బండల మీద పరిచిన పాత ఈత చాపల శంకర్ మామ బిర్ బిగుసుకపోయి మెదలకుండ, కదలకుండ కట్టెలాగ పండుకున్నడు. ఆయన మీద పల్చిన తెల్లని పాతపంచె ఒకబీ పాదాల నుండి మెదడాకా కప్పి వుంది. తలాపున ఒక ప్రమిద, అండ్ల నూనెల తడిసిన ఒక దూదివొత్తి భయంభయంగ మిఱుకు మిఱుకు మని వోఱుకుకుంట సన్నగ వెలుగుతుంది. ఇంకో పక్క గుడ్డి గుడ్డిగా వెలుగుతున్న ఊదుబత్తిల నుండి రింగులు రింగులుగా లేస్తున్న తెల్లని పొగ గుబులు గుబులుగ

గాలిల తేలుతుంది. శంకర్ మామ పక్కనే చక్కం ముక్కంగా చతుకిల పడి రెండు చేతులతో ఛాతీమీద కొట్టుకుంట “అయ్యా శంకరయ్యా చచ్చిపోయినవా, అయ్యా బిడ్డా ఇంత చిన్న వౌయసులనే ఈ లోకాన్ని విడిచి పెట్టినవా” అని అమ్మ రాగయుక్కంగ శోకాలు శురూ చేసింది. ఏడులార్పులతో మా బ్స్తీల వుండే మరాలోళ్లందరూ ఉరుకొచ్చిందు. దేవీదాన బాసూత్రర్ బాడా నుండి రాధాబాయి, గుండెబాయి, సోనాబాయి, హీరాబాయిలు రొమ్ముల మీద చేతులతో చరుచుకుంట, నెత్తుల మీద తప్ప తప్ప కొట్టుకుంట “శంకర్ అరే శంకర్” అని అరుచుకుంట మా ఇంట్లేకు వచ్చేసింద్రు. ఆ ఏడుపు పెడబోబ్లులతో డడ్డరిల్లి పోయి అచాసిక్ గ మా కొంపకు “చావుకళ” వచ్చేసింది. మా ఇంటెనక మైదాన్ దగ్గరుండే సంజక్క నాయిన మాధవరావ్ బిలోల్కర్, ఆ ఇంట్లే కిరాయకుండే పుంఫీక్ ఉద్దీర్కర్, మల్లుర్ రావ్ రాజూర్కర్లు శంకర్ మామ జిగ్రీదోస్తులు. వాళ్ల భీ ఆడోళవలె శోకాలు పెట్టుకుంట అక్కడ హజరయ్యింద్రు. ఇంగ మా గల్లిల వుండే వౌడ్లోళ్లు, మంగలోళ్లు, జంగమోళ్లు, బొందిలోళ్లు అందరూ “ఇంత జల్లి ఇట్లెట్లు కాలం చేసిందు అని పస్తాయించు కుంట మా ఇంటి ముందు అరుగుల మీద జమయ్యి అడ్డా బిరాయిం చింద్రు. నా లంగోటి యార్ దోస్తు నవాజ్ వాళ్ల అబ్బా జాన్ “మీర్జు యాకూబ్ అలీ బేగ్ సాబ్” కూడ తన గళలుంగే సవరించుకుంటనే “యా అల్లా కాయ్ గజబ్ హో గయా” అనుకుంట చానా అప్పోస్త్ గ (విచారంగ) ముఖం లట్టాయించిందు (పెట్టుకుందు).

ఇంగ నేనేమో కిసకిసమని నవ్వు కడుపుల నుండి తస్సుకొస్తుంటే పెదిమలు బలవంతాన బిగపట్టుకుని వచ్చే నవ్వును అపుకుంటున్న: ఇంగ మిగిలిన ఆడవాళ్లు మొగవాళ్లు రంగం మీదికి చేరుకున్నరు. మా అమ్మ తన పాత్రకు కొంచెం విరామం ఇచ్చి దమ్ముతీసుకుని వంటిట్లోకి వెళ్లి మంచితీర్థం పుచ్చుకుని నా వైపు భావగర్భితంగా చూసింది. నడుస్తున్న నాటకం ఇంకొంచెం సేపు నడవనీ అన్నట్లు! అట్లా ఆ నాటంకికి అమె సూత్రధారిగానే కాక పాత్రధారిగా కూడా వనిచేసింది.

“గోవిందుడు అందరివాడేలే” అన్నట్లు మా శంకర్ మామ కూడా “అందరివాడు”. అందరికీ కావల్సినవాడు. కడుపొచ్చినా కాల్చినా సుఖమొచ్చినా ఎక్కడంటే అక్కడ ప్రత్యక్షమై “పరోవకారి పొవనులా” అందర్నీ ఆదుకుంటూ “మర్యాద రామనులా” అందరి మధ్యన సందడి సందడిగా మెసిలేవాడు. ఆడవాళ్ల మధ్యన ఆడదానిలా, మొగోళ్ల మధ్యన మొగోనిలా, పిల్లల మధ్య పిల్లల కోడిలా ఉండేవాడు. అందుకోసమే అయినకుంత పాపులారిటీ. ఆయన భార్య రుఖ్మింబాయి మొదటి కాన్పు కోసమని తల్లిగారి ఊరు బీదర్క పోయింది. ఈయన చావు సంగతి నిండుపొట్టతో నెలలు నిండి పొద్దుమీద ఉన్న ఆమెకు ఎవరు వెళ్లి ఎట్లా చెప్పాలా అని మరాలీ ఆడోళ్ల మొగోళ్ల అందరూ కాకిరి

బీకిరిగ వాళ్ల భాషలో తర్వానభర్తన చేస్తుంటే మా అమ్మ రంగ ప్రవేశం చేసి “వౌడ్లోడ్డు, చెప్పాద్డు. ఆమె అసలే వౌట్లి మనిషి కాదాయే” అని వారి ఆలోచనలకు అడ్డం పడ్డది. ఖుద్ద మతలబు (అసలు సంగతి) వారికి తెలవదు కదా!

సెల ఫోన్లు, వాట్పువులు లేని ఆ ఎడ్డికాలంల వార్త పట్టుం అంతా గాలి దుమారంలా పైలాయించింది. శంకర్ మామ బేగం బజార్ ఒక మార్కాట్ సేర్ కిరాణా దుక్కనంల ఆల్-ఇన్-ఆల్గ పని చేస్తడు. అందుకే ఆక్కడ్చుండి అన్ని దుకాన్ల సేర్లు, హమాలీలు, మజ్జార్లు అందరు వచ్చేసిందు. చార్కమాన్, గుల్లార్ హాజీల వుండే ఆయన చుట్టుపక్కాలు, ఆడమగపిల్లాపీచు అందరు ఆఘమేఘాల మీద రిక్షలల్ల కూసోని వచ్చేసిందు. అసలే మా గరీబోళ్ల గల్లి చాలా చిన్నది. కుప్పులు కుప్పులగా వాళ్లందరు రావటంతో గల్లీ తొడతొక్కిడితో కికిర్చిని ఒక జాతరగ మారిపోయింది. సందు సందంతా సందడి సందడిగ అవతరించింది.

ఈ ఆధునిక కాలంలో, ప్రపంచికరణ పుణ్యమా అని మనమంతా విశ్వపోరులం అయిపోయిన మని మురిసిపోతున్న

ఈ కాలంలో, ఒకింట్లో ఒక మనిషి చేస్తే పక్కింటి వాళ్లో, పక్క అప్పార్ట్మెంట్ వాళ్లో వచ్చి పలకరిం చని, ఓదార్పుని నవ నగర నాగరికులం మనం. శృంగారం దాకా మోయటానికి నలు గురు మనుషులు కానరాక కిరాయ మను మల్లి ఏర్పాటు చేసుకునే “ప్రాతేక్కుల” కాలం మనది. మంచి మనుషులు వాయిచ్చేన మాయదారి కాలం మనది.

అమ్మ ఫర్యాద్యిషీ మీద వౌడ్లోళ్ల సుశీలమ్మ, గొల్లభారతమ్మ ఇద్దరూ కలిసి లాసాలంసా చాపత్త ఎక్కుపేసి గరంగరం ఖడక్ చాయీలు తయార్ చేసి తెల్లటి గుండ్రాది కోపులల్ల పోసుకుని వచ్చి అందరికి అందించబట్టింద్రు. ఏడ్డి ఏడ్డి కుతికెలన్నీ ఎండిపోయిన వాళ్లందరికీ జరంత చాయ్ తాగాలని కడుపుల కోర్కె ఉన్నా మొగమాటంతో ఇసుంటి ప్రెంల చాయ్ ఎందుకమ్మా అని “నామ్కే వాస్తవ్” అభ్యుంతరం పెట్టింద్రు.

జగన్నాటకానికి సూత్రధారి ఐన మా అమ్మ “జగన్నాథమ్మ” రంగప్రవేశం చేసి వాళ్లందరితో “మీరు తాగకపోతే ఏమాయే! మన శంకరయ్య తాగుతడు” అని బాంబు పేల్చింది. ఆ మాటతో అందరి ముఖాలు భీరిపోయినయి. ముఖాలన్నీ ప్రశ్నమార్చు ముఖాలయి పోయినయి. పండు ముసలమ్మ రాధాబాయి గొంతు సవరించుకుని “చచ్చిన మనిషి చాయ్ ఎట్ల తాగుతడమ్మా? ఏం మజాక్ చేస్తున్నప్పా?” అని సీరియస్ ఐపోయింది.

అమ్మ ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకుంట “లే శంకరయ్యా. లేచి చాయ్ తాగు” అని హుకుం జారీ చేసింది.

“మై చంగ్ల హులు” (నేను బాగానే వున్న) అనుకుంట చచ్చినోడు చక్కగ లేచి కూచున్నడు. కూచున్నాడు ఉత్తగ కూచుండకుండ మీదికిల్లి చాయ్ కప్పు అందుకుని చాయ్ కూడా

చప్పరించ బట్టిందు.

చచ్చినోడు బ్రతికిందు సరేగాని బ్రతికున్నోళ్లు మాత్రం పొక్కకు గురై చచ్చినంత వషెంది. దయ్యాన్ని చూసినట్లు భయపడి చూసి తేరుకున్నంక కొంత మంది నవ్వబట్టింద్రు మరికొంతమందేమో చచ్చినోడు లేచి కూచుని చార్య తాగుతున్నందుకు సంతోషం పట్టలేక మళ్లీ ఎద్దుబట్టింద్రు. నవ్వులు - ఏద్దులు, ఏద్దులు - నవ్వులు కలగలిసిపోయి అక్కడ జరంత సేపు చార్లీ చాప్లిన్ సైన్యా తెలుగు-మరారీ రెండు భాషలల్ల ఏక కాలంల నడిచింది.

అఖరీల అమ్మ ఆ నాటకం ఎందుకాడవలసి వచ్చిందో ఖుల్లం ఖుల్లగ అందరికి తప్పీలుగ (వివరంగ) సమజాయించింది. కాకుల కలయికను చూస్తే పీడ చుట్టకుంటదని అందుకే చూసినోడిని చచ్చిపోయిందని పుకారు లేవదీస్తే ఆ పీడ తొలగటమే గాక మీడికల్ అతని ఆయుస్సు పెరుగుతని ఉపదేశం చేసింది. అయ్యార్దు “అమృగారు” చెప్పింది శాస్త్ర ప్రకారమే ఉందని అందరూ ఖుష్ పపోయింద్రు.

చాపు తప్పి అక్కడ మళ్లీ పెళ్లికళ వచ్చేసింది. మిట్టమధ్యాన్నం అవుతుంది వచ్చినోళ్లు ఆకలితో ఎట్లా పోతరని భోజనభాజనాల సంరంభం శురువయ్యాంది. మళ్లీ వంటలకాడ పెత్తనం అంతా శంకర్ మామదే. గల్లీల ఈ కొసనుండి ఆ కొసదాకా ఈత చాపలు,

జంబుఖానాలు, శత్రంజీలు పరిచి ఇస్తరాకులల్ల బంతి భోజనాలు పెళ్లి భోజనాల స్థాయిలో జరిగాయి. శంకర్ మామ పెద్దవాళ్ల కాళ్లకు వొంగొంగి దండాలు పెద్దే వాళ్లందరూ వందేళ్లు చల్లగా బ్రతకాలని దీవించారు. దోస్తులు ఖుషీతోటి ఆయన్ని కావలించుకుని అలాయిబలాయిలు తీసుకున్నారు.

ఏదేషైనేం మా శంకర్ మామ చాలా అదృష్టవంతుడు. తన మరణానంతర ర్ఘశ్యాలను ఆయన బ్రతికి ఉన్నప్పుడే ప్రత్యక్షంగా చూసిందు. “నాకోసం చెమ్మగిల్లు నయనమ్ము లేదు” అని వగచకుండా తనను ఎంతమంది ప్రేమిస్తున్నారో, అభిమానిస్తున్నారో ఆయనకు సాఫ్ట్సీదాగ తెలిసిపోయింది. కాళీజీ అన్నట్లు మనిషిని బ్రతికున్నప్పుడే ప్రేమించాలి. చచ్చిం తర్వాత ఎన్ని సంతాప సభలు పెడితే ఏం లాభం? క్యా ఫాయిదా?

మా శంకర్ మామ వెరీ గ్రేట్. ఎందుకంటే అతను మాత్రమే రెండుసార్లు జీవించాడు.

“He only live twice”.

-పరవస్తు లోకేష్వర్,

m: 9160680847

e: lokeshwar.hyderabad@gmail.com

సాహితీవేత్తల స్వందనలు

- తెలంగాణ ఏనాడో సాహిత్యవరంగా విశిష్టతను వొందిన ప్రాంతం. గిప్పు మహాకవులు అనేక కావ్యాలను ఈ ప్రాంతం నుండి రాసి ఖ్యాతి వొందారు. వెలుగులోకి రాసి ఇంకెందరో ఉన్నారు. కవులు, కళాకారులు, చరిత్రకారులను వెలుగులోకి తెచ్చేవిగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు జరగాలి.
- ర్రామీణ ప్రాంతాలలో సంజీవ జానపద కళారూపాలు, విభాగ్ని తెలంగాణ మాండలికాలు కన్నిస్తాయి. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని సాహిత్య సాంస్కృతిక అంశాలలోని ఇలాంటి ప్రత్యేకతలను ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల వేబికలపై చర్చలు, ప్రదర్శనల ద్వారా భాషాజమానులకు అందించాలి.
- చింతకింది మల్లేశం, పద్మలీ ఆవార్దు గ్రహీత చాలితున్న ప్రపంచ మహాసభల వేబికలపై చర్చకు తేపాలి. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని మాండలిక పదాలకు అర్థాలను చేపే నిఘంటువుల ప్రమరణ ప్రాధాన్యతను ఈ సభల సందర్భంగా గుర్తు చేసుకుని కార్యావరణను ప్రకటించాలి. వెలకట్టులోని ప్రాశీన కావ్యాల పునర్జీవణకు పూనుకునే ప్రకటన జరగాలి.
- చింతకింది మల్లేశం, పద్మలీ ఆవార్దు గ్రహీత చాలితున్న ప్రపంచ మహాసభల వేబికలపై చర్చకు తేపాలి. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని మాండలిక పదాలకు అర్థాలను చేపే నిఘంటువుల ప్రమరణ ప్రాధాన్యతను ఈ సభల సందర్భంగా గుర్తు చేసుకుని కార్యావరణను ప్రకటించాలి. వెలకట్టులోని ప్రాశీన కావ్యాల పునర్జీవణకు పూనుకునే ప్రకటన జరగాలి.

-పాతూరి సుధాకర్ రావు, ఎమ్మెల్లి

- చింతకింది మల్లేశం, పద్మలీ ఆవార్దు గ్రహీత చాలితున్న ప్రపంచ మహాసభల వేబికలపై చర్చకు తేపాలి. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని మాండలిక పదాలకు అర్థాలను చేపే నిఘంటువుల ప్రమరణ ప్రాధాన్యతను ఈ సభల సందర్భంగా గుర్తు చేసుకుని కార్యావరణను ప్రకటించాలి. వెలకట్టులోని ప్రాశీన కావ్యాల పునర్జీవణకు పూనుకునే ప్రకటన జరగాలి.

- శ్రీ రంగావార్య, ప్రముఖ పరిశోధకులు

జట్టే దుఃఖం రానీ...

జట్టే
దుఃఖం వస్తుంది!

ఒక స్ఫృష్టం
గాయపడడం-

వెలుగు లిచ్చేన
ఉదయం
కలగిపోవడం-

చెట్టు స్థానం
అనుప స్థంబము
ఆక్రమించడం-

రెక్కలు నరకబడ్డ
పడ్డి
అంతర్మాణిలో తల్లాడటం-

రాత్రి నడిచిన
తొప్పు
తప్పిపోవడం-

విలగి రాలిన
వెస్తుల
దొరకకోవడం-

గతం కాలం కనిపించిన
మనిషి
మనిషితనం కోల్పోవడం-

చెప్పుకునే ఒకానోక్క
భూజం కూడా
కంట్లో నలుసుకావడం-

ఒక నిస్పత్తయ
ఫీతి
ముఖం తేలాడడం-

చూస్తూపుండగానే
ఒక ప్రపంచం

విధ్వంసం కావడం-
జట్టే
దుఃఖం వస్తుంది!

లోపల మంచ చల్లారడానికి
నిశ్శబ్ద తడిలో
మూసుకుస్త రెప్పలమీద
మనసు ఆరవేసుకోవడానికి
కాష్ట.... నేద తీర్చుకోవడానికి
జట్టే
బోలెడంత దుఃఖం
వస్తుంది!

దుఃఖంతో పాటు
కవిత్యం
ఒక అలకోన అంచై
వస్తుంది!

మళ్ళీ
కొమ్ము మీద
కొత్త బిగురు తొడిగిస్తుంది
మట్టి-
మట్టీకి
దుఃఖం అమ్మ
అనుబంధం-
జట్టే దుఃఖం
రానీ.....
కొత్త స్పష్టాలికే.....
కవిత్యం సంద్రానికి.....

-జనజ్వల, m : 9949163770
e : janajwala1957@gmail.com

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

Bhaskar Nagar, Moinabad Mandal, R.R. District, Hyderabad, Telangana State, India - 500075.
Contact No. 08143-236240, 235241, 235242, 9703372442, 9703277053, Fax : +91 40 2330 4038
email : jbrarchitecture@gmail.com. website: <http://www.jbrarchitecture.com/>

ఎవరు కాకతిదేవత?

ఇటీవల ఆర్బులాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియాకు చెందిన అధికారి అమరావతి ప్రాంతంలోని ఒక అమ్మదేవతను కాకతిదేవతగా అభిప్రాయపడ్డారని పత్రికల్లో వచ్చింది. స్తానికంగా ఆ దేవతను బలుసులమ్మ అని అంటారని, ఆమె కిరీటం కాకతీయుషైల్లో వుండిని డా. శివాగిరిష్టీగారు చెప్పారు. రాష్ట్రకూటులైన వారు ఎప్పటి నుంచి కాకతియులు అయ్యారో, ఎందుకయ్యారో తెలియకుండా ఎట్ల చెప్పగలం? వ్యక్తమైన అభిప్రాయాలమేరకే కాకతిదేవత గురించి పలుసార్లు వ్యాఖ్యలు వస్తున్నాయి. అస్పృష్టమైన వార్తలవల్ల, వ్యాఖ్యానాల వల్ల ప్రజలకు తప్పుడు సంకేతాలు వెళ్తాయి కదా.

కాకతి ప్రతిమ హైదరాబాదులో శంకర్ మర్ దగ్గర చరిత్రకారుని (వేటారి ప్రభాకరశాస్త్రి) ఇంట్లో వుందని వింటాం. వరంగల్ జిల్లా సర్వస్వంలో కాకతిశిల్పం భోట్లో ఒకటి కనపడుతుంది. కాకతి దేవత చాముండి వలనె వుంటుంది. వాహనం నక్కలేదా ముంగిన వుండాలి అని చరిత్రకారులు కాకతిప్రతిమాలక్ష్మణాలను నిర్మించారు.

వేటారి ప్రభాకరశాస్త్రి సేకరించిన విగ్రహం, దోర్మలలో బయటపడ్డ శిల్పం అవే ప్రతిమాలక్ష్మణాలు కలిగివున్నాయి. రెండింటిలో వాహనం నక్క మా క్షేత్రపర్యాటనల్లో మూరటికొడూరు(యాదాది జిల్లా)లో, రాముచిప్పలు (సిద్ధిపేటు)లో, కొడుటూరు(జనగామ జిల్లా)లో, నల్గొండ జిల్లా పానుగల్ మూర్ఖజీయం, స్టేట్ మూర్ఖజీయం (హైదరాబాద్)లలో, కారేపల్లి కోటు - రొట్టుమాకురెపు (ఖమ్మం జిల్లా)లో, పొరాజిపేటు(యాదాది జిల్లా), కడవెరుగు (జనగాం జిల్లా)లలో నక్క ముంగినలు వాహనాలుగా వున్న చాముండేశ్వరు విగ్రహాలను చూసాం. ఇప్పుడే చరిత్రకారులు నిర్మించిన ప్రతిమాలక్ష్మణాలు కలిగినవే. కాకతి దేవత కాకతియుల కులదేవత. ఇది నిర్విషాదాంశం. అయితే ఇందరు కాకతిదేవతలుండగలరా? అమ్మదేవతలు విరిగిగా వున్న తెలంగాణాలో నక్కలేదా ముంగిన వాహనంగా వున్న చాముండేశ్వరి దేవతలు కొల్లుగా వున్నారు. వీరిలో కాకతియుల కులదేవతగా ఎవరిని చెప్పగలం?

విద్యానాథుని ప్రతాపరుద్దియంలో, కుమారస్వామి సోమపేథి రత్నాపుణయ్యాఖ్యలో కాకతిదేవతను హిందూదేవతాగా చెప్పిన వ్యాఖ్యానాలు వున్నాయి. దొండపెడులోని కాకతమ్మబీడులో తప్పంచి దౌరికిన అమ్మదేవతల నుంచి వేటారి ప్రభాకరశాస్త్రి చాముండ (సప్తమాత్మకలలో సోమ్యంగా వుండి దేవత)నే కాకతిగా నిర్మించాడు. కానీ, ఏ దేవిపురాణాల్లో కాని, దేవిమాల్లో కాని కాకతిపదం కనిపించదు.

కాకత్తు పదోత్సత్త్మికి సంబంధించి అనేక చర్చలు జరిగాయి. కాకత్తు పదమే కాకతిగా పరిణమించిందని ఎక్కుపమంది చరిత్రకారులు అంగీకరించారు. కాకతి, కాకత్య, కకత అనేవి కాకతిదేవతనామ రూపొంతరాలు. కాకతియులు మొదట జైనులు. అందులోను వారు

దిగంబరజ్ఞున పంథాను అనుసరించేవారు. కాకత్తు గుండన వరకు వారికి కాకతియులనే వంశనామం లేదని తెలుస్తున్నది. గుండన ఇంటివేరు 'కాకత్తు' నుండి వచ్చిన రూపొంతర నామాలే కాకత, కాకతి, కాకెతి, కాకిత లనేవి.

అయితే కాకతి అనే మాటకు గుమ్మడితీగ అని ఆర్థముందని, గుమ్మడి పదానికి 'కూప్యాండం' సంస్కృతికరణమని అందరు చెప్పారు. జైనయ్యిక్షిణులలో కూప్యాండిని అంబికాదేవికి పర్యాయమామం. అంబిక జైనయ్యిక్షిణులలో 22వ తీర్థంకరుడు నేమినాథుని శాసనదేవత. ఈ దేవతారూపం దిగంబర, శ్వేతాంబర జైనభేదాలతో వుంటుంది. దిగంబరులు కూప్యాండిని అని, శ్వేతాంబరులు అంబిక అని పిలుచుకుంటారు. ఎక్కుపమట్టుకు ప్రతిమాలక్షణం ప్రకారం దేవత

కుడిచేతిలో మామిడి వండ్లు, ఎదమచేతిలో నిమ్మజాతిపండు, లేదా ఒడిలో ఎడమచేతితో పట్టుకున్న శిశువు ఒకరు లేదా ఇద్దరంటారు. లలితాసనంలో మామిడిచెట్టునేడలో కూర్చుని వుంటుంది. ఇట్లాంటి రూపలక్ష్మణాలతో వున్న అంబిక లేదా కూప్యాండిని శిల్పం జనగామ జిల్లా సిద్ధెంకి గ్రామంలో వున్న గుట్టకు దక్షిణమైపు చెక్కిన జైనశిల్పాలు పార్మ్యనాథుడు, మహావీరులతో పాటు చెక్కబడి వున్నది. ఎడమమైపున మామిడిచెట్టు కింద సుఖాసనంలో కూర్చున్న ఈ దేవతతో పాటు ఆమెకిరుపక్కలవున్న ఇద్దరు పుత్రులలో ఒకడు ఎదురుగా సింహంపై కూర్చునివున్నాడు. దేవత కుడిచేతిలో కాడపున్న ఘలం(అమ్రం), ఎదమచేతిలో నిమ్మజాతి పెద్దఫలం వున్నాయి.

మనదేశంలో ర్వ శతాబ్దం నుంచి కనిపించే అంబికాదేవి గురించి జైనపురాణాల్లో చెప్పబడింది. జైనంలోనే ఎక్కుపగా ఆరాధించబడింది. జినప్రభసూరి సంకలించిన గ్రంథం 'అంబికాదేవి కల్ప'లో అంబికాదేవి Kohandi (కూప్యాండి, కూప్యాండినీ) 'కోపందవిమానమనే సుర్ధంలో వుండే దేవత. ఇది శ్వేతాంబర జైనం కథ. సాధారణంగా జైన Iconography ప్రకారం ఇద్దరు శిశువులు (సిద్ధ, బుద్ధ), మామిడిపండ్ల గుత్తి, పాశంతో అంబిక శిల్పం వుంటుంది. లభిస్తున్న అంబికరూపాలను బట్టి రెండుచేతులతో, నాలుగు చేతులతో దిగంబర, శ్వేతాంబర భేదాలతో అంబిక రూపాలుంటాయి. జైనదేవత అంబిక పుట్టుక గురించి పరిశేధకుడు ఉమాకంత్ పిష్టా 'Iconography of the Jaina Goddess Ambika-Journal of the University of Bombay, Vol.IX, part-2, Sept 1940, pp.147-169'లో రాసాడు.

జినప్రభసారి 'ఊర్జ్య యంతస్తవ' (V.13)లో అంబిక సింహాహిని, ఇద్దరుపత్రులు సిద్ధ, బంధులతో చేతిలో మామిడిపండ్ల గుత్తితో జైనసంఘాన్ని కాపాడుగాక' అనివుంది. అంబిక ప్రస్తావ

‘జినభిద్రగాని క్షుమాత్రముణ ‘విశేషావశ్వక మహాభావ్య’లో అంబా కూప్యాండవిద్య అని, హరిభిద్రసూరి ‘ఆవశ్యకనిర్మలై’లో, లలితవిస్తార వ్యాఖ్యలో అంబా - కూప్యాండివిద్య అని, ‘పైరవ పద్మావతికలు’లో ‘ఆము కూప్యాండిని’ అని, దిగంబర తాంత్రికగ్రంథం ‘విద్యాశాసన’లో 8చేతుల ఆప్రుకూప్యాండిని’ అని వుంది. వస్తుపొల జైనమంత్రి అంబిక ప్రార్థనలో ‘కూప్యాండిని పద్మాలయ’ అనివుంది. అందువల్లనే కావచ్చ పద్మాంగ్సిగుట్టిమీద నిర్మించిన జైనబనది ‘కడలాలయ బనది’గా పిలువబడ్డది. కాయోత్సుర్భంగిమలో వున్న తీర్థంకరునికి, ఇరుపక్కల యక్కి అంబిక, యక్కడు ‘సర్వంహ’ జినభిద్రవచనాచార్య చేత అంకితం చేయబడ్డారు.

‘అనుయోగద్వారసూత్ర’ అనే గ్రంథంలో “.... తేయసా జలంతే ఇందస్సా భాండస్సొవా రుద్ధస్సొవా సివస్సొవా వేసమనస్సొవా దేవస్సొవా నాగస్సొవా జక్కస్సొవా భూయస్సొవా ముగుండస్సొవా ఆజ్ఞేవా దుగ్గేవా కొత్తాకి రియేవా ఉవాలేవనమృజ్జనా నణవరి నణధువ పుప్పగుంధమాలైయం దువ్వాస్సొట్టొం కరేంతి” అని వుంది.

దీనిని వ్యాఖ్యానించిన హరిభిద్రసూరి ‘జినదాస మహాత్రత’లో “దుర్భాయా పూర్వారూపం ఆప్రుకూప్యాండివత్ తథా ధితా అజ్ఞా భన్నతి శైవ మహిష వ్యాపాదానకణాప్రభ్యతి తదూపస్తిత కొత్తవ్యా (కొత్తాకిరియ) భన్నతి” అని వివరించాడు. హరిభిద్రసూరి ‘కొత్తా కిరియ’ను కొత్తాకురియ, కొత్తవ్యా అన్నాడు. ‘కొత్తాకిరియ’నే కాకరితియ, కాకర్త్వగా పరిణమించివుంటుంది. దక్కిణభారతదేశంలో కూప్యాండిని కొత్తావి, కొపై (అంటే వనదుర్ధ, విజయప్రదాత)గా పూజింపబ దుతున్నది.

పై ఆధారాలను బట్టి కొత్తాకిరియకు కాకరితయ(కాకర్త్వ)కు పదనంబంధముందని తెలుస్తున్నది. కొత్తాకిరియ కొత్తకురియ, కొత్తవి, కొపైగా పరిణమించడం అర్థం చేసుకోవచ్చ. అంబిక లేదా కూప్యాండినియే కాకతి అని, దిగంబర జైనపంథాను అనుసరించి నందువల్లే గుండన కాకర్త్వ(కాకతి) ఆరాధకుడుగా కాకర్త్వగుండన అని పిలువబడ్డాడు. అట్టే నేటి కొవే కాకతిపట్టణం అయ్యే అవకాశముంది. కాకతీయుల పాలన ప్రారంభమయింది కొవిసుండే కదా.

‘పద్మాంగ్సిగుట్టలోని దేవాలయంలో ప్రవేశించగానే కనబడే సర్వంహ’ (కుబేరుడు?) అనబడే యక్కడు, కాయోత్సుర్భంగిమలో తలపై త్రిపురభత్రంతో 22వ జైనతీర్థంకరుడు నేమినాథుడు, అవతల కూప్యాండిని లేదా అంబిక, ద్విఘజిగా, రెండుచేతుల్లోను ఫలాలతో కాకతీయుల కులదేవత కాకతి వుంది. పీటికి కొంచెం పక్కగా వినాయకుడు, లలితాసనంలో చాముండేశ్వరి, ఆమె పాదాలకింద అంబిక శిల్పం, వాటి వెనక పూర్తిగా చెక్కుకుండ నిలిచిపోయిన 24వ జైన తీర్థంకరుడు మహాబేరుని 7 అడుగుల ఎత్తెన శిల్పం. దానిపక్కన జైనపాదాలు, జైన చౌసిససుంభం, చౌచిన విగ్రహఫలకం వున్నాయి. ఇవన్నీ దిగంబర జైనప్రతిమలే.

ప్రతిమాలక్ష్మణాలను బట్టి, జైనబనది ప్రాచీనతను బట్టి పద్మాంగ్సిగుట్టిమీద పద్మాంగ్సిదేవతే కాకతిదేవత.

- శ్రీరామేజు హరగోపాల్

m : 9949498698

e : akshara25@gmail.com

అభివందనం

తెలంగాణ తేజోమూర్తులారా
సాహితీ సౌరభాన్ని వెదజల్లిన
సంఘునంస్తుర్లారా!
తొలితరం తేజోమూర్తులు
మలితరానికి మార్గదర్శకులు!

ముందు తరాలకు ఆదర్శమూర్తులు!!

మాత్రల్ని తెలంగాణ ముద్దుబీడ్లులు

మీ తేజస్సు తెలియని తరం మాది

తరం తరం మారినా

నిరంతరం మారినా

నిరంతరం మీ తొప్పులల్ల

నడుసుకుంటం

విండ్స్కేండ్లు పరాయి పాలనలో

మరుగునపడ్డ మన భ్రాతిని

మీ తేజస్సును సూడకపోతిమి

గతం బరిగీత గీసినం

కొత్త తొప్పులల్ల మీ స్థాప్తి నింపుకున్నం

మీరు వేసిన పునాదులల్ల

సాహితీ సౌరభాలు నింపుకున్నం

మీరు నడిచిన బాటలే

తెలంగాణకు రహదారులై

మీ చైతన్యస్థారిని గుండెలల్ల

నింపుకున్నం

మీ పోరాటం భవిష్యత్తుకు

బంగారు తెలంగాణకు

గమ్యం కావాలె

నేటి తరానికి సాందిపలకాలే

తేజోమూర్తుల ఆదర్శం

తెలంగాణకు తోరణమై

స్వాగతం పలకాలె!

బతుకు బాటకు తోవలేసిన

తేజోమూర్తులకు వందనం!

అభివందనం!!

- బక్క బాబూరావు

m : 9299300913

e : bakkababurao49@gmail.com

అప్పుడప్పుడు-5

బద్దలయిన
ఆగ్ని పర్వతంలోని లావా
ఈ గుండెలోని జ్యాలలా
చివలి గడియదాకా
ఆగదు.

ఫీచే గాలి తెరలు
దూర తీరాల సందేశాలను
షొస్టుకొస్తాయి
నిష్టలే జ్ఞాపకాల గుత్తి లీలగా-

మనసు ఒక వెసైల పర్చులాల
బంగారు జింక కనపడదు
శ్రీయుడి బాణపు గుర్తు ఎక్కుడ?

ఆరవేసిన తెల్లగుడ్డలా
వెసైల విస్తరించుకపోతుంది

పాత పుస్తకాల దుకాణాలు
నగర ఫీధుల్లో పడకలేస్తాయి
పాత సామానులు అమ్మే
రోడ్డుపక్క దుకాణం ఆకర్షిస్తుంది.

ఫీధులస్తీ కలియతిలిగి
మళ్ళీ టీ దుకాణానికే
చేరుకుంటాయి కాళ్ళు
ప్రక్కతి రణగోచ ధ్వనులలో కూడా
జ్ఞాపకాల దుప్పటి
పరుచుకుంటుంది!
నా కాలి చెప్పులు
దుమ్మకొట్టుకపోయాయి
కళ్ళ చూపులు మాత్రం
ఎప్పుడూ దేనికిసమౌ వెతుకుతూ
నిప్పుల్లా కణకణ ఘోగుతూంటాయి.

ఖాళీ సంబితించి
నేను ఇంటి మొభం పడతాను

కలల బేహిలిని
మీ కోలికలను, ఆశయాలను
కలగలిపి
చిత్తుధార తయారుచేసి
మళ్ళీ కలగానే మిగిలిపోతాను.

జ్ఞాపకాల రాహిడీలో
జలజలా రాలిపుడే
పూల రెక్కలనొత్తాను
ఈ మనసు ద్వారం
ఆకాశంలో ఎక్కుడో
కనిపించిన గుర్తు

గుఖాళీంచే సుపాసన
సీరుగాలన శక్తి
స్వేచ్ఛగా
ఎగీలపోయే పొపురం
అంతా
అల్లికలకు అల్లిక.

ప్రతి చర్య
ఎక్కుడో
చిగంతాలను దర్శిల్లిజేస్తుంది
ఎల్లకాలం
ఏ పుప్పు జీవించదు
తీగ గతి అంతే!

అంతా ఒక లిప్పు!

యుధ్యం
సాంతి

సీలీ చుక్కపై
వెలుగు రేఖలు
తీంగి చూసిన క్షణం
అస్తి మాయమైపోతాయి

ఎక్కతార్నసి మీటుతూ పొడడం
మళ్ళీ
ఊసులను సలచేసుకోవడం
కొత్త కొత్త రసగుళికల్లి
ఆస్వాదించే ఆతురత

రాత్రు తైతే
అర్ణీ గుండంలా
మండుతూనే ఉంటాయి.

రాత్రులు
ఒకొక్క చుక్కను
రాలుస్తూ ఉంటాయి
అరణ్యాలగుండా
ఉధృతంగా గాలి వీస్తుంది
సరస్వుల నిండా
సుందరమైన భావాలు
తేలియాడుతుంటాయి.
నా అంగే గుండేలను సర్పుతున్న దృశ్యమేదో
మనసులో తఱుక్కుమంటుంది.

విషరంత
సూర్యరథ్మి కోసం
ఎంతగా పరితపించి పోతున్నాలోి
కాలం తన శతాబ్దాల
భీర్ష మూల్గులను వినిపిస్తుంది.
మనసులో శాంతి
దెక్కలు విష్టుకుంటుంది

ప్రశాంత కుటీరంలో
మట్టి కుండలోని

తియ్యటి నీళ్ళు
తాగుతూ ఉంటే
అమృ పోల
తియ్యదనం గుర్తుకొస్తుంది.

సస్థటి గాలి తెర
కొండల గుండెలలోించి
వీస్తుంది.

రాగాల పరణపితిలో
మోగే ధ్వనులలో
విరామం లేకుండా
వెతుక్కునే
అపిముత్సులు అక్కంతల్లా
జలజలా
తలమై రాలుతూంటే
ఆ ధ్వని
ఆ స్తుర్త
ఆ యుగసంధిలోని
విశిత్త ఫీతి!
అదోక యోగం.

- వి. నరసింగరావు,
m : 9908010404

e : butterflymovements@gmail.com

సాహితీవేత్తల స్పందనలు

- భాషల ప్రాధాన్యతను ప్రతితరం తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఎంతో ఉంది. తెలుగుకు ముఖ్యంగా తెలంగాణ ప్రాంతం నుండి వచ్చిన సాహిత్య సాంస్కృతిక, చాలిక్రిక కృషిని తరువాత తరాల వాలికి అంచించేందుకు ఒక వారథిగా ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు నిలవాలి. భాషాభమానులందలకి మరచిపోని కార్యక్రమంగా ఈ సభలు జరిగి ముగియాలి. -చుక్కా రామయ్య, ప్రముఖ విద్యావేత్త
- తెలంగాణ సాహిత్యం, కళలు, విల్తులకు ఎన్నో ప్రత్యేకులన్నా వెలుగులోకి రాలేదు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రంచ తెలుగు మహాసభలను నిర్వహిస్తున్న ఈ నేపథ్యంలో ఇక్కడి కవులు, కళాకారులు, విల్తుకారులకు గుర్తుంపు రావాలి. అలాగే అందలకి భీటుగా విలక్షణతతో జరిగిన తెలంగాణ ప్రాంత సినిమా కృషి, దర్శక రచయితలు, నటులు, సాంకేతిక నిపుణుల నైపుణ్యాలు వెలుగులోకి వచ్చి ఆ స్వామై కొత్త తరాలకు అందే కృషి జరగాలి. -ఎన్. శంకర్, ప్రముఖ సినీ దర్శకులు
- భాష అభివృద్ధికి సాధనం వంటిది. వ్యాపారంలో భాష పరిణామం చెందడమూ సహజమే. అలా తెలుగు భాష నిరంతర పరిణామం పొందిన భాషలలో ఒకటి. తెలుగు భాష అభివృద్ధి, ఆదుసీకరణకు ప్రయత్నాలు కొనసాగుతూ పరిరక్షణ జరగాలి. అందుకు ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల వంటి కార్యక్రమాలు విస్తుతంగా దీపాదపడాలి. -ప్రాఫేసర్ ఘుంటా చక్కపాణి, తెలంగాణ పట్టిక సర్పీస్ కమీషన్ షైర్స్
- సమిష్టి ఛైతన్యాన్ని పెంచగలిగే శక్తి భాషకే ఉంది. తెలంగాణ ప్రాంతంలో వెలకట్టలేని సాహిత్యం, మణిరత్నాల్లాంటి సాహిత్యకారులు, కళాకారులన్నారు. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల నేపథ్యంలో వాలి కృషి వెలుగులోకి రావాలన్నది అంది ఆకాంక్ష. -వీనుగు నర్సింహరెడ్డి, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి కార్యదర్శి

గోరటివాట : ఉటు చెలిమి

ఆ కలం లోనుంచి ఆ గొంతులో నుంచి ఏ అద్భుతం ఏ అశ్చర్యం పలుకుతుందోనని ఎప్పుడూ మనసు దోసిలి పట్టి ఉంటుంది. ఒక పాటను విసురుతూ అతను ఒక ఆవరణాన్ని అల్లేస్తాడు. మొద్దుబారిన, ఎండిపోయిన నరాల కొసలను తన జీరగొంతుతో నిద్రలేపుతాడు. ఏమి జరుగుతుందో తెలియదు కానీ, ఒక మహానుభవంలో మనం అలసిపోతాము. తాను గొంతులు వేసే వేదికను మానుకుతిరుగుతాడేమో అనిపించేంత సందడిగా ఉంటాడతను. తుమ్మెదుల దండు ముసిరినట్టుగా ఉంటుంది అతని సమక్షం.

ఎంకన్న గురించి ఇట్లా ఎంతైనా చెప్పుకో వచ్చు. అతనేమీ మానవాతీతుడో గంధర్వుడో కాదు. తన చెదిరిన గుండెను స్వరపేటికగా మలచి తెలంగాణ అతనికి వరంగా ఇచ్చింది. పల్లె తన కన్నీళ్లను తుళ్లింతలను చద్దికట్టి ఇచ్చింది. చరిత్ర అతన్ని తీర్చిదిద్దుకున్నది. అతిశయాలూ ఆరాధ నలూ లేకుండా చెప్పాలంటే, అతను ఏకవచనం కాదు. కలసి వచ్చిన కాలానికి నడిచివచ్చిన కొడుకులూ కూతుర్కలో అతను ఒకానొకడు. కొన్ని అలవరసల్లో ఒకే ఒక్కడు.

తెలంగాణ జానపద సమాజానికి పాట ఇంకా సజీవమైన కళే. తరతరాల నుంచి పాడుకునే పాటలు, సందర్భాల నుంచి కొత్తగా సామూహికంగా అల్లుకునే పాటలు అభివృద్ధి చెందాయనుకుంటున్న ప్రాంతాలలో తగ్గముటం పట్టి ఉండవచ్చను కానీ, అభివృద్ధి రాహిత్యం ఈ విషయంలో తెలంగాణకు ఒక వరంగా వినిచేసింది. ప్రజల పాటలను రాజకీయ సందేశం జోడించి పోరాట పాటలుగా మలచుకున్న చరిత్రకు కూడా ఏదుదశాబ్దాలకు పైగా చరిత్ర ఉన్నది. వాటితో పాటు కేవల జానపదాలు కూడా తెలంగాణ సాంస్కృతిక జీవితంలో భాగంగా కొనసాగాయి. 1970ల నుంచి విష్వవోద్యమం లోనూ పాట ప్రభావశాలిగా వినిచేస్తూ వచ్చింది. మలిదశ తెలంగాణ ఉధ్యమంలో అయితే పాట ఉర్ధుమం ఆగ్రామిగా ఉన్నది. తెలంగాణ పాట అభ్యర్థయ, విష్వవ రాజకీయాల నేపథ్యంలో పోరాట పాటగా విజృంభించింది. మలిదశ ఉధ్యమంలో తెలంగాణ గుండెకు గొంతుకనిచ్చింది.

విష్వవోద్యమంలో పాట కొనసాగింపుగా తెలంగాణ పాట కనిపించినా, రెంటి మధ్య స్వప్తమైన తేడాలున్నాయి. విష్వవపాట, ప్రధానంగా జనసమీకరణకు, చైతన్యవరచదానికి, ఉత్సేజితం చేయడానికి తిరుగుబాటు సందేశాన్ని అందించడానికి ప్రయత్నించింది. ఆ కోవలోనూ ఉద్వేగభరితమయిన, కరుణరసాత్మకమై, ప్రాకృతిక వర్ణనలతో కూడిన సాహిత్యం లేకపోలేదు. కానీ, అదే

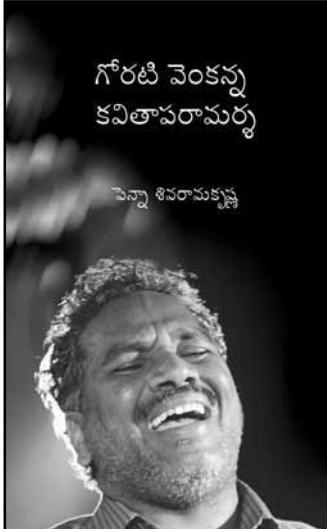
ప్రధానం కాదు. తెలంగాణ ఉద్యమపాట, ఒకరంగా ఆత్మాశక్తయమైన సాహిత్యం. తన దీనత్యాన్ని, దృష్టిని, వివక్షను, కీళణతను పలవరించే పాట, దుఃఖాన్ని బెంగను పాడిన పాట, తెలంగాణలోని అంతర్గత దోషిడిని, కాక, పరాయి దోషిడిని దోషిగా నిలుపుతూ, ప్రస్తుత శైథిల్యానికి విలపిస్తూ గతవైభవాన్ని నెమరువేసుకునే పాట. ప్రజలను సమీకరించేవి. ఆవేశాన్ని ప్రేరించేవి. చైతన్యవరిచేవి ఈ కోవలో కూడా ఉన్నాయి. కానీ, ప్రధానంగా తెలంగాణ పాట ఆస్తిత్వవేదను,

పైసెన్టిక సౌందర్యాన్ని, గతవైభవాన్ని, వర్ధమానం లోని ప్రాంతీయ వివక్షను లక్ష్మింగా పెట్టుకున్నది.

ఆదంతా ఎవరో కొందరు కూర్చుని మేని ఫెస్టో రాసుకుని అందుకు అనుగుణంగా చేసినది కాదు. తెలంగాణ ప్రాంతీయ ఆస్తిత్వ ఉద్యమం మలిదశ, దిశ ఏమిటో స్థిరపడుతున్న క్రమంలో, అందుకు అవసరమైన సాహిత్యం అత్యుంత సహజంగా రూపుదిద్దుకున్నది. ఏ క్లైప్టరాస్టవికత తెలంగాణ ఆకాంక్షను తీర్చిదిద్దిందో, అదే వాస్తవికతనుంచి పాట పుట్టింది. ఉర్ధుమానికి పాట కూ ఇక్కడ జనక జన్య సంబంధం లేదు, సోదర సంబంధమే ఉన్నది. తెలంగాణ ఆస్తిత్వం తనకు తానుగా వ్యక్తం చేసుకున్న వేదనలను, తపసలను అత్యధికంగా పలికిన గొంతు గోరటి ఎంకన్నది. అందుకే అతని పాట ఉద్యమంతో పాటుగా పరవళ్లు తొక్కింది.

కనీరు పెట్టిన పల్లె, ఒక్క తెలంగాణలోనే లేదు. ప్రాంతీయ వివక్షకు దోషిగా నిలిచిన ప్రాంతంలోని పల్లెల్లోనూ కనీరున్నది. (అందుకే పల్లె కనీరు పాట, 2004లో ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా ప్రజల గుండెను తాకి, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రావడానికి దోహదం చేసింది). ఆ పాటలో వర్ణించిన గ్రామశైథిల్యానికి కారణంగా చెప్పిన కారణాలు - సామూజ్యవాద దోషి, యాంత్రీకరణ, పొలకుల నిర్మక్కం మాత్రమే, ప్రాంతీయ దోషిడి ప్రస్తుతన అందులో లేనే లేదు. అయినా తెలంగాణ ఉద్యమానికి అది ఒక ముఖ్యమైన పాట అయింది. ఎందుక? కనువిందు చేసే పల్లె అందాలను వరుస పెట్టి వర్షిస్తే, తెలంగాణ సమాజం దాని నుంచి గర్వపడింది ఎందుక? భూస్వామ్యానికి, కులవివక్షకు, మనగడల సంక్లోబనికి నెలవైన తెలంగాణ పల్లె ఉన్నట్టుండి యావత్త సమాజంలోని స్ఫూర్తిలో గొప్ప అనుభూతిగా పునరుజ్జీవం చెందింది ఎందుక? గోరటి ఎంకన్న తొలి పాటలు విన్నపుడు అనివార్యంగా ఈ వ్యాసకర్తకూ కలిగిన సందేశాలవి.

పొలమూరు జిల్లాలో దుండుభీ తీర ప్రాంత కవి, తెలంగాణ అంతటకీ పరమ స్థానికమయిన కవిత్వం రాయగలిగాడు.

ఆంతని ఊరు, అందులోని మనములు, ఆ ఊరి చెరవు, ఆ ఊరి దొంకదారి, ఆ ఊరి సంత, ఆ సంతలోని బేరగాళ్లు, జనం.. అంతా కలిసి ఒక ఊహత్తుక తెలంగాణ గ్రామం శ్రోత మనసులో ఆవిష్టుపువుతుంది. ఆర్కి నారాయణ్ ‘మాల్యది’ లాగానే, ఊరు ఊహత్తుకమే కానీ, దాని రక్తమాంసాలన్నీ వాస్తవమైనవే. ఎంకన్న అనుభవంలో మాత్రమే ఆ ఊరు ఒక నామవాచకం, శ్రోతకు అది తన ఊరుగా అనువది మవుతుంది, అనుభూతమవుతుంది. తెలంగాణ అంతటా పట్టేర్రు మొలిచే పట్లెలు లేవు. తెలంగాణ అంతటా అదే రకం ప్రకృతి అంతే నిసర్గంగా లేకపోవచ్చును. కానీ, పాటగాని మంత్రగీతం అందరిలోనూ ఒక స్నేతిని సృష్టించింది. ఎక్కడో అడుగంటిన జ్ఞాపకపు జలను ఉచికిస్తుంది. వెరని, గోరటి పాటకు రంగస్తలం శ్రోతలందరి మనసుల్లోనూ, స్నేరణలోనూ ప్రతిష్టితమయ్యాంది. వాగు ఎండి పాయోరా.. ఎండిపోయిన వాగు, అలచంద్ర వంక, అల పరుపు బండ.. దుండుభీ మాత్రమే కాదు, తెలంగాణ సజీవ జీవనస్వరంతి.

ఒక సమాపోన్ని ఒకే ఉద్యోగంతో అనుసం
ధానం చేయాలంటే, తరతమాలు, అంతరాలు లేని
ఉమ్మడిజాపకం కావాలి. రకరకాల సాంస్కృతిక,
విద్య, ఆర్థిక స్థాయిలు కలిగిన మహాసమాజాన్ని ఒకే
అవేశాన్ని పంచుకునేట్టు చేయాలంటే, దాని కనిష్ఠ
సామాన్య గుణిజం ఏదో కనుక్కోవాలి. పూర్వావైభవం,
వర్తమాన శిథిలత్వం, పరాయి పెత్తనం, స్వయంపాలన
- నాలుగు బావనల నంపుటి ఆ క.సా.గు.

తెలంగాణ రాజకీయ భావనకు గట్టి పునాది వేసిన ఈ నాలుగు అంశాలకు, మరింత విశాలమైన, సార్వత్రికమైన ఉదాత్త విలువలను అడి గోరటి పాట తెలంగాణ పాటను తాత్ప్రికం చేసింది. ప్రకృతి వివాహిత జీవనం, నిర్వల ప్రేమతత్వం, పర్యావరణం, సాధుత తత్వం, సామరస్యం, నిస్పాదం, ప్రాణీభాల విముఖత్వం, తరచు అంతర్ముఖత్వం - ఇవన్నీ గోరటి పాటల్లో పలికి, తెలంగాణ గీతాన్ని ఉద్ధమమాత్రం చేయకుండా సమగ్రం చేశాయి.

ఎంకను అప్పటికే ప్రభ్యాతుడు కానీ, నాకు అతను పరిచయం అయింది మాత్రం, చలవతి, విజయవద్దనరావు ఉరిశిక్కల వ్యతిరేక ఉద్యమ సందర్భంగా. సత్యమూర్తిగారి ఇంట్లో జరిగిన ఒక సమావేశంలో అతను పాడిన పాట ‘మానవీయమల మరువబోకున్నా’ నన్ను విపరీతంగా కట్టిపడేసింది. మార్పిష్టు విష్వవకారుల నుంచి సామాజిక సహాదదరత్వాన్ని బోధించిన యోగులు తైరాగుల పరకు అందరినీ ఒకే పరంపరలో పూసగుచ్ఛతూ రాసిన ఆ పాట, సామాజిక న్యాయపోరాటాలకు ఒక సుదీర్ఘమైన వారసత్వాన్ని, విస్గృతినీ ప్రతిపాదించింది. తెలిసిన ఆలోచనలే, కవి పాటలో కమాండ్మెంట్ వలె వినిపించాయి. ఆ పాటలో గోరటి ఎంకను సమ్మిలిత ప్రగతిశీలత కనిపించింది. త్యాగాన్ని, ఆత్మవిమర్శను, నిరాడంబరతను, లాలసత్య విముఖతను ఆ పాట కీర్తించింది. గోరటి ఎంకను పాటలలోని

ఆనేక తాత్త్విక ఆలోచనల సంపులిలో ఆ గుణాలకు ప్రాధాన్యం ఉన్నది. ఆ గుణాలకు తెలంగాణ భాధిత గ్రామం, జీవనపోరాటాల్లో రాటుదేలిన అద్భుతమయిన సమాజం, ప్రకృతితో తాదాత్ముతను సాధన చేసే మనుషులు వేదికలుగా ఉంటా వచ్చారు.

గోరటి ఎంకన్న తెలంగాణ పాటకు, అంతకు ముందు ఆయన రాసిన ఇతర గీతాలకు సమకాలీన రాజకీయ పరిస్థితులు, సామాజికార్థిక నేపథ్యాల ప్రభావాలు కాదనలేదు. ప్రజలలో ఉన్న సాహిత్య, గాన సంప్రదాయాల ప్రభావమూ ఉంటుంది. ఈ ప్రభావాలు ఇతర వాగ్గేయకారులకు కూడా ఉండవే. ఎంకన్న పాటలో కనిపించే అదనపు ప్రభావం జనజీవితంలోని ఆధ్యాత్మిక సంప్రదాయాలది, అవి స్థానికమయిన తత్వక్వలివి, యోగులు బైరాగులుగా జనం పిలుచుకునేవారివి. అవి మాత్రమే కాక, వివిధ యుక్తగానాల వంటి అనేక సాహిత్య ప్రదర్శనారూపాలు, విద్యావంతుడయిన కవికి ఇష్టమయిన శిష్టకవితాసంప్రదాయం కూడా ఎంకన్నలో బలంగా మిగిలి ఉన్నాయి. దున్న ఈద్దాను, కృష్ణశాస్త్రి, జామువా, గదరు - అందరూ కలగలసిన మఱిప

వాళం ఎంకన్న పాట. ఉద్యమ ఉద్ధతి జోడించిన
గేయకవిత్వంలోకి, జానపద తాత్త్వికతను, ఆధునిక
భావుకతను రహించిన గొప్పదనం ఎంకన్నదే.
సంస్కృతంలోని లలితమైన పదాలు గోరటి పాటలోకి
అతి నహజంగా ఇమిడిపోతాయి. ఉన్నట్టుండి
పాటలోకి ‘గొల్లకురుమ వనిత’ వస్తుంది. ఈ వనిత
అన్న మాట ఏమిటి మిత్రమా అని అడిగితే, వినికిడికి
అనువైతే, లయలో ఒడిగితే అన్ని మాటలూ పాటలో

ఎంకన్న పాటలోని తాత్త్వికత, భావకత, భాష అట్లా నమకురదానికి తెలంగాణ ఉద్యమం గొప్ప సందర్భంగా పనిచేసింది. ప్రపంచీకరణ చేస్తున్న విధ్వంసం గ్రామీణ భారతానికి అంతటికీ కొద్దొప్పా తేడాతో సర్వసామాన్యమైనదే అయినా, దాన్ని తెలంగాణకు ప్రత్యేకమైన ఉపద్రవంగా ఎంకన్న చిత్రించగలడాన్ని సాధ్యం చేసినవి - తెలంగాణలోని గ్రామీణ జీవనాధారాలలో ఏర్పడ్డ సంక్లోభం, దుర్భరత్వం ఉద్యమానికి ప్రేరణలు కావడం. సాగునీటి వసతి లేకపోవడం అతి ప్రధానమై, పరిపురించి తీరవలసిన తత్కషణ సమస్యగా గుర్తించగలడానికి కారణాలు వ్యవసాయం గిట్టుబాటు కాక, ఆత్మహత్యల రుతువు ప్రారంభం కావడం. కరువు ప్రకృతి సహజంగా కలిగినది కాదని, విధానశాఖలు, విపక్షులు కారణమన్న స్వపూర్వ నర్వత్రా వెల్లడి కావడం. తెలంగాణ గ్రామీణ ప్రాంతాలలో విషపోద్యమం కొనసాగిన పరిస్థితులలో వస్తూ ఉండిన మార్పుల కూడా పల్లెల్లో ఆశారాహిత్యాన్ని, ఒకరకమైన హన్యాన్ని నిర్మిస్తూ వచ్చాయి. పోరాటశీలతను, పోరాటాల అంతిమత్వాన్ని కీర్తించడం స్థానంలో శిథిలమవుతున్న గ్రామాల గురించి వలపోయడం ఒక ఉద్యోగావసరంగా ముందుకు వచ్చింది. భవిష్యత్తు గురించిన నిరాశ, గతం గురించిన బెంగగా అనువదితమయింది. వాసువా వాసువా

లకో నిర్వితయన ఒక ఒక సమష్టి సాంస్కృతిక గతంలో సేదతీరి, భవిష్యత్తులో ప్రత్యేక తెలంగాణలో సుసంపన్నం కావాలన్న ఆకాంక్ష తెలంగాణ పాటలో అల్లుకున్నది. తెలంగాణను ఎంకన్న అనునయించే తీరు ఎంతటి స్థానికతతో సమర్థమవుతుందంటే, వట్టి గాలికే పెరిగే గన్నేరు పూలను ఆయన కీర్తిస్తాడు. అంతే కాదు, మెట్ట ప్రాంతపు పంటలకు, చెట్లకు, పూలకు ఏ బాహ్య పోషకాలూ, చివరికి వానతడుపులూ లేకుండానే పెరగగలు గుతున్నందుకు అతను కృతజ్ఞత చెబుతాడు. తెలంగాణ నినర్ధ ప్రకృతి మాత్రమే కాదు, ప్రజలు కూడా కరువు కాటకాల మధ్య, అరుతటివానల మధ్య, దైవాధినపు రుతుపవనాల మధ్య జీవితాలను ఎదురీదుతారు.

ఒక సమీపగతంలోని సానుకూల అంశాలను తలచుకుని బంగపడడం అనేక రూపాల్లో వ్యక్తమవుతుంది. అంతరించిపోతున్న ఆహారపు అలవాట్లు, మనసకబారుతున్న మానవసంబంధాలు, చిన్నతపు ఆటపాటలు - ఇవన్నీ పాటల్లోకి వచ్చి శ్రోతును బెంగిపడతాయి. బాల్యం అంటేనే ఒక కాలానికి, స్థలానికి ముడిపడిన పరిమళంగా గుప్పమంటుంది. ఒక సమాజపు చారిత్రక బాల్యం అనేక సాంస్కృతిక విశేషాలను ఆశ్రయించుకుని ఉంటుంది. మన దృష్టిపథంలో పెద్ద ప్రాధాన్యం లేని అనేక దృశ్యాలు, వైసర్కిక అంశాలు కవి చూపులో కొత్తగా ఉపమానాలుగా ముందుకు వచ్చి అద్భుతమైన ఉద్ఘోగాన్ని రగలిస్తాయి. ఊరు చివర దొంకదారి కానీ, సల్లితమ్మ పొదలు కానీ శ్రోతులోని జ్ఞాకాన్ని నిద్రలేపి, అబ్బిరపరుస్తాయి. ప్రైయురాలి తియ్యటి గొంతును కంచేర్గి తియ్యదనంతో పోల్చి కవి కొత్త అలంకారితకను అవిష్యరిస్తాడు. ఎంకన్న కవిలో స్థానికత రాజకీయమైనది మాత్రమే కాదు. అది సాంస్కృతికమైన, ప్రాకృతికమయి, పశ్చాప్లిష్మెంటులతో కూడానీని స్థానికత. అది మెట్ట ప్రాంతాల భావుకత, అది బైరాగి సౌందర్యాత్మకత. నిర్దస్తి దగ్గర ఉన్న మృదయ సంపన్నత.

ఆ పాటలలో ఉన్న మహాత్ముమీటో, పాటల పొట్టపిప్పి చూడగలమా? ఏ రసాయనాలు కవి కళ్ళ కల్పలలో మెదిగి పరసు వేదిని సృష్టించిందో తెలుసుకోగలమా? వాగర్థాల మధ్య ఏమి జరిగిందో కనిపెట్టగలమా?

కవిత్వం అనుభవైకవేద్యమే అన్న మాట నిజమే కానీ, దాన్ని గుట్టుమట్టును తరచి చూడకపోతే, తరువాతి తరానికి పాటల పారమట్లు? కవిత్వం నేర్చుకుని అల్లేది కాదు లెచున్ని అనుకున్నా, విమర్శ అవసరమే కదా? తెలంగాణ ఉద్యమ పాట నిర్పహించిన చారిత్రక కర్తవ్యం నెరవేరిన తరువాత, దాని విజయరహస్యాన్ని తెలుసుకోవడం భవిష్యత్తుకు అవసరం. ఎంకన్న పాటలో కవిత్వాన్ని, గతిని, లయను, భావసౌందర్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి, విడమరచి చెప్పడానికి పెన్నా శివరామకృష్ణ ఈ పుస్తకం రాశారు. ఒక వాగ్గేయకారుని కవిత్వంతులమీద ప్రేత్యకమైన వ్యాససంపుటి రాపడం ఇదే ప్రథమమేమో?

గోరటి పాటలోని మాత్ర ఛందస్సుని, ప్రాసాదుప్రసాదులను, ఉపమానోపమేయాలను. ఎన్నో ఈ వ్యాసాలలో విడమరిచే ప్రయత్నం చేశారు. ఎంకన్న పాటలలోని భావాన్ని, భావుకతను మాత్రమే గుర్తించడం అందరం చేశాము. శివరామకృష్ణ వ్యాసాల్లో కూడా గోరటి పాటల్లోని వస్తువును విస్తుతంగా పరామర్యించారు. ఈ వ్యాసకర్త కూడా ఎంకన్న ప్రాసంగికతను, ప్రత్యేకతను విడమరచి చేపే ప్రయత్నంలో చేసినందంతా కవిత్వ వస్తు చర్చల మాత్రమే, గోరటి పాటల రూపచర్చ చేయలేదు, చేయగలిగే శక్తి లేదు ఎవరూ సాహసించని అన్నేషణ పెన్నా శివరామకృష్ణ చేశారు. ఆయన వ్యాసాలు చదివిన తరువాత ఎంకన్న పాటలు మరింతగా అర్థమవుతాయి. ఎంకన్న కూడా మెరుగుగా తెలుస్తాడు.

పాటల కవిత్వంలో రచనా సంవిధానం గురించి చర్చించడం కీష్టమైనది. ఆ సాహసం చేసినందుకు శివరామకృష్ణను అభినందిస్తున్నాను. గేయకవిత్వంపై మన దగ్గర చర్చలో ఉన్న పరామర్శ రీతులనే కాక, పాశ్చాత్య పరిపక్కరాలను కూడా ఆయన ఇందులో ఉపయోగించారు. మాఖిక, ఆశు సంప్రదాయరీతులను విస్తుతంగా చర్చించి, ఎంకన్న పాటలతో వాటిని అన్నయించారు. ఎంకన్న పాటలలోని ప్రత్యేకమైన వదజాలాన్ని, వాటి నిర్మిష్టతను కూడా పెన్నా పరిచయం చేశారు. విశేషణ, విమర్శ సరే, అనేక చోట్ల గోరటి పాటలకు వ్యాదయోల్డస్ నవ్యాఖ్యగా పెన్నా వ్యాసాలు అనందింపజేస్తాయి.

గోరటి ఎంకన్న పాటలో ప్రపద్ధన కూడా ఒక భాగం. నాటకీయమైన రాగాలాపనలు వంటివి గోరటి పాటకు అదనపు హంగులు. గద్దర్ పాటల వలె, జననాట్యమండలి పాటలలో అనేకం వలె, గోరటి ఎంకన్న పాటలు అనేకం అందరూ పాడగలిగేవి కూడా కావు. పాడినా, గోరటి ఎంకన్న స్వయంగా పాడినపుడు కలిగే అవేశ ఉద్ఘోగాలు, అనందం కలగవు. ఎంకన్న పాటను వినవలసిందే. చదవడం కానీ, పాడుకోవడం కానీ అంతటి సంతృప్తిని ఇవ్వపు. గోరటి పాటను విశేషణకు నిలబెట్టడమే ఈ వ్యాసాల ద్వారా పెన్నా సాధించిన పెద్ద విజయం. ఏటిని చదువుతుంటే, మనం ఇంత కాలం అనుభవించిన కావ్యానందం వెనుక కార్యకరణాలు స్వయంచి, బౌద్ధికమైన పరిపూర్వించి, కూడా ఉపసాగుతుంది. మార్గమండలి పాటలు అనేకం వలె, గోరటి ఎంకన్న పాటలు అనేకం అందరూ పాడగలిగేవి కూడా కావు. పాడినా, గోరటి ఎంకన్న స్వయంగా పాడినపుడు కలిగే అవేశ ఉద్ఘోగాలు, అనందం కలగవు. ఎంకన్న పాటను వినవలసిందే. చదవడం కానీ, పాడుకోవడం కానీ అంతటి సంతృప్తిని ఇవ్వపు. గోరటి పాటను విశేషణకు నిలబెట్టడమే ఈ వ్యాసాల ద్వారా పెన్నా సాధించిన పెద్ద విజయం. ఏటిని చదువుతుంటే, మనం ఇంత కాలం అనుభవించిన కావ్యానందం వెనుక కార్యకరణాలు స్వయంచి, బౌద్ధికమైన పరిపూర్వించి, భావన కలుగుతుంది. మార్గమండలి పాటలు అనేకం వలె, గోరటి ఎంకన్న పాటలు అనేకం అందరూ పాడగలిగేవి కూడా కావు. పాడినా, గోరటి ఎంకన్న స్వయంగా పాడినపుడు కలిగే అవేశ ఉద్ఘోగాలు, అనందం కలగవు. ఎంకన్న పాటను వినవలసిందే. చదవడం కానీ, పాడుకోవడం కానీ అంతటి సంతృప్తిని ఇవ్వపు. గోరటి పాటను విశేషణకు నిలబెట్టడమే ఈ వ్యాసాల ద్వారా పెన్నా సాధించిన పెద్ద విజయం. ఏటిని చదువుతుంటే, మనం ఇంత కాలం అనుభవించిన కావ్యానందం వెనుక కార్యకరణాలు స్వయంచి, బౌద్ధికమైన పరిపూర్వించి, భావన కలుగుతుంది. ఎంకన్న పాట పుట్టుకను దాని మల్టీపాసతోనూ దాని కేరింతలతోనూ కలిగి పట్టుకునే ప్రయత్నం శివరామకృష్ణ చేశారు. సాహిత్య విమర్శకు, చరిత్రకు, కవిత్వ నిర్మాణపద్ధతుల అధ్యయనానికి ఇది గొప్ప దోహదం.

(పెన్నా శివరామకృష్ణ రచించిన “గోరటి ఎంకన్న - కవిత్వ పరామర్శ” గ్రంథంలోని ముందుమాట)

-కె. శ్రీనివాస్,

m : 998541077

e : srinivask99@yahoo.com

తెలంగాణ యువ నాటకోత్సవం

లేదన్నవాళ్ళ నోళ్ళు మూయిస్తూ ‘ఎంత తప్పినా మరింత ఉంది’ అన్న భావన నుండి ఉధ్వమించిందే ‘తెలంగాణ యువ నాటకోత్సవం’. ఒకప్పుడు తెలంగాణలో బాగా బతికిన నాటకం వలస పాలకుల నిర్దహం వల్ల వెనకబడిందన్నది నిజం. విద్యున్ వ్యాపార వస్తువుగా మార్చడం ఒకటయితే, నాటకరంగానికి వారసత్వ బదలాయింపు జరగకపోవడం, ప్రభుత్వ పరంగా చేయాత ఇప్పకపోవడం అందుకు కారణాలుగా చెప్పాకోవాలి. అలా ఆని నాటకరంగంపైన, నాటకంపైనా ఇక్కడి ప్రజల్లో ఉండే ప్రేమ ఏమాత్రం కనుమరుగు కాలేదు. అందుకే తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన తరువాత నాటకరంగాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళాలనే ప్రయత్నాలు ప్రభుత్వపరంగా తీవ్రంగా మొదలైనాయి.

ఆరు దశాబ్దాలుగా నిర్దహం చేయబడిన నాటక రంగం మూడేళ్ళ అత్యాల్ప కాలంలోనే అద్వితాలు సృష్టి స్తుందంబే అది అత్యాశే అవుతుంది. అయినస్వాధీకి తెలంగాణలోని నాటక సంస్థలు, రచయితలు, దర్శకులు, కళాకారులు ప్రభుత్వం చేస్తున్న ఎకోమృథంగా చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు తోడయ్యారు. ఈ ప్రయత్నంలో భాగంగా భాషా సాంస్కృతిక శాఖ నాటకరంగ వికాసానికి ఒక ఆచరణాత్మక వ్యాపారాన్ని రూపొందించింది.’ అదే యువ నాటక రంగ జైశ్వరీపాకులకు కళాకారులకు పూర్తి ప్రోత్సాహాన్నివ్వడం.

అనుకున్నట్టుగానే ‘యువ నాటకోత్సవం’ కానైప్ప అమలు చేద్దామని ముందుకెళ్ళినప్పుడు సాంస్కృతిక శాఖలు ఆశించిన స్పుందన రాలేదేనే చెప్పాలి. అయినా వెనకడుగు వేయకుండా 2015లో మొదటిసారిగా ‘యువ నాటకోత్సవం’ ప్రయోగాత్మక ప్రాతిపదికగా ఆరంభించి రఫీంద్ర భారతి వేదికపై కేవలం మూడు నాటికలు మాత్రమే ప్రదర్శింపజేయడం జరిగింది. ఈ ప్రయోగం తెలంగాణ నాటకరంగంలో కొంత కదలిక తీసుకురావడానికి తోడ్డుడింది. డాంతో యువనాటకోత్సవం శీర్షికలో మరింత విస్తృత స్థాయిలో నాటకాల పండుగను నిర్వహించాలని సాంస్కృతిక శాఖ నిర్దయం తీసుకుంది. ఆ నిర్ణయానికి అనుగుణంగా తెలంగాణ రంగస్తల సమాఖ్య తగిన ప్రతిపాదనలతో భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణగారిని కలవడం జరిగింది. దానికి ఆయన సానుకూలంగా స్పందించి యువ నాటకోత్సవాల నిర్వహణకు సంబంధించి

ప్రభుత్వపరంగా అన్ని రకాలుగా సహకరించడానికి ముందుకొచ్చారు. అలా పూర్తి స్థాయిలో ‘తెలంగాణ యువ నాటకోత్సవం’ 2017 జనవరి 27 నుంచి 29 వరకు రఫీంద్ర భారతిలో మూడు రోజులపాటు పండుగలా జరిగిపోయాయి. ఈ నాటకోత్సవం తెలంగాణ నాటక రంగంలోని నవ యువ కళాకారులు, రచయితలు, దర్శకులకు సూతనేత్సాహాన్ని ఇచ్చింది. యువ రంగస్తల నిపుణులకు ఒక పూర్తి స్థాయి ప్రయోగాలకు బాట వేసింది. దాదాపు నాలుగు వందల యాభైమంది యువ కళాకారుల ద్వారా పదకొండు నాటికలను ప్రదర్శించడం జరిగింది.

యువ నాటకోత్సవం నూతన వధిన్నేశాన్ని ప్రయోగాత్మకతను పాటించి, తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ అనంతరం నాటకరంగ ప్రస్తావంలో తనదైన ముద్ర వేయడానికి ఆనాడు ప్రదర్శించిన విభిన్న అంశాలతో కూడా నాటికల వివరాలు ఈవిధంగా ఉన్నాయి. కథలను నాటకీకరిం

చడం (పి.వి.నరసింహరావు రాసిన ‘గొల్ల రామవ్య’), సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారి ‘గ్యారాకద్దు-బారా కోత్సాల్స్’, ఇతర భారతీయ భాషల నాటకాలను తెలుగీకరించడం (బాదల్ సర్చర్ రాసిన ‘వీక్ బాకీ ఇతిహాస్’) అంతరాతీయ నాటకాన్ని తెలుగులో అందించడం (ఎడవ్వ్ ప్రాంక్లిన్ ఆట్టీ రాసిన ‘జూసోర్’) సమకాలీన సమస్యలే వస్తువుగా (హాలాహలం, రచ్చబుండ, భూమడు) అధిక్షేప (చింతిభరిత స్టో), మాటలు లేని దృశ్య నాటిక (మూగ మనుషులు)ల ద్వారా యువ నాటకోత్సవం మొదటి భాగం సునంపన్నమైంది. ప్రదర్శింపబడ్డ ఈ పదకొండు నాటికలు వేటికవే తమదైన ప్రత్యేక తరహాలో ప్రత్యేకతను సాధించి తెలంగాణలో కొత్త తరగా నాటకానికి బాటలను బలంగా వెయిడంలో విజయవంతమైనాయి. భాషా సాంస్కృతిక శాఖ సహకారంతో ‘తెలంగాణ రంగస్తల సమాఖ్య’ న్నా వేవ్ థియెటర్కు కావలసిన అన్ని రకాల పునాదులను తెలంగాణ యువ నాటకోత్సవం ద్వారా వేయగలిగింది.

- దా॥ మల్లేష్ బాలస్

m : 9440021500

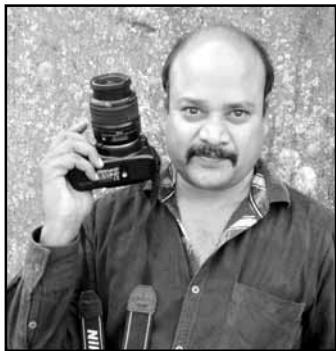
e : drmbalast@gmail.com

ప్రకృతి పట్టిచూపే చాయాచిత్రకారుడు

ఆనక్కినే అభిరుచిగా మార్చుకుని, అనుభూతులను సుందరధృత్యాలుగా మలచి తన స్థాజనాత్మక ప్రతిభను చాటుకుంటున్న అరుదైన ఫోటోగ్రాఫర్ ఆన్వపరం శ్రీనివాస్. ఫోటోలు తీయడానికి అనుభూతే నిజమైన ప్రేరణ అనుకునే శ్రీనివాస్, చూసిన ప్రతి దృశ్యాన్ని కెమెరాలో బంధించాలన్న తపసను కలిగిన స్పష్టజనకారుడు. స్వయంగా చిత్రకారుడు కావడంతో అనేక అంశాలపై అవగాహనతో కూడిన దృక్పథాన్ని ఏర్పరచుకొని, ప్రణాళికతో లక్ష్యాన్ని సాధించగల స్థితిని శ్రీనివాస్ తీసిన ఫోటోలు వ్యక్తపరుస్తాయి. ప్రకృతి సన్నిఖే శాలు కెమెరాలో బంధించడంలో ఆయన ఎంపి కచేసుకొనే సమయాలను తెలుసుకొంటే ఎవరి కైనా సరికాత్త ఆసక్తి కలుగుతుంది. ప్రకృతిలోని కాంతి తీవ్రత వివిధ సమయాల్లో కనిపించే మార్పులను బుతువులకు అనుగుణంగా అర్థం చేసుకొని డిజిటల్ దృశ్యాలుగా నిజీపుం చేయడంలో శ్రీనివాస్ అందేసేని చెయ్యి. అమెచూర్ ఫోటోగ్రాఫర్గా వేరు ప్రఖ్యాతులు సాధిస్తున్నారు.

పూర్వపు కరీంనగర్ జిల్లా ప్రస్తుతం సిద్ధిపేట జిల్లా మంస్యులాద్ మండలం పోతారం గ్రామంలో శ్రీనివాస్ 1969 ఫిబ్రవరి 16న జన్మించారు. ఆయన తండ్రి అన్వపరం దశరథం రిటైర్డ్ ఉ పాధ్యాయులు, కళాకారులు. ఆయన తల్లి కేదారమ్మ గృహిణి. చిన్నతనంలో ఉమ్మడి కుటుంబంలో గడిపిన శ్రీనివాస్ కుటుంబసభ్యుల కళాత్మకతను ఒంట పట్టించుకున్నారు. ప్రపంచికరణ, సాంకేతికత, అధ్యానికత ప్రజలకు అందుబాటులోకి రాకముందు పోతారంలో ఆయన బాల్యం గడిచింది. చిన్ననాడు తన ఊరిలో జరిగే బోసాలు, బోడ్ము, బతుకమ్మ, సంక్రాంతి, దసరా, పీరీల పండుగ, జాతరలు.. ఒగ్గు కథ, బుర్కథ, బాగోతాలు, చిడతల రామాయణం, చిందుభాగోతాలు వంటి కళారూపాలను స్వయంగా చూసి, అనుభూతి

పొందిన శ్రీనివాస్ ఆ అపురూప వేదుకలను మదిలో భద్రపరచు కున్నాడు. కాలక్రమంలో సంప్రదాయాలు, పండుగలు మారిపోతా.. ప్రాధాన్యతను కోల్పోతుండడం గమనించిన శ్రీనివాస్ పాత, కొత్తల మేలు కలయికల ఆ గ్రామీణ సంప్రదాయ జీవన శైలులను

ఫోటోలు తీస్తారు. గణపతి సపరాత్రి ఉత్సవాలను, పీరీల పండుగలలోని సంప్రదాయ, ఆధునిక శైలులు, గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని ప్రైట్, పురుషుల పస్తఫారణ, అలంకరణలోని మార్పులను, జీవన క్రమంలో మాయంహాతున్న నంప్రదాయ అపురూపాలను ఫోటోలుగా తీసిన శ్రీనివాస్ ఆసక్తికరమైన ఆలోచనలను ప్రతి ఒక్కరిలో పెంపాందించారు.

ఫోటోగ్రఫి అంటే శ్రీనివాస్ కి చిన్ననాటి నుండి ఆసక్తి. ఆలోచనల్లో పత్రికలు, మ్యాగ్జైన్లో పచ్చే ఫోటోలను చూసి సూటి పొంది, మిత్రుల ద్వారా కెమెరాలు వాటి పనితీరు, మెళకుపలను తెలుసుకున్నారు. నేరుగా గురువుల వద్ద నేర్చుకొనే అవకాశం కూడా లేని శ్రీనివాస్ పుస్తకాలు, ఇంటర్వ్యూలు మొదలైన వాటి నుండి ఎంతో జ్ఞానాన్ని పొందారు. డిజిటల్ ఫోటోగ్రఫి వచ్చిన తరువాత ఫోటోలు తీయడం అన్న ప్రక్రియ ఖర్చు లేనిదిగా మారింది. కొత్తగా ప్రయోగాలు చేయడం అలవాతైన శ్రీనివాస్ వివిధ అంశాలలో వేల సంఖ్యలో ఫోటోలు తీశారు.

2016లో అగ్రారేస్ దర్జకుడు బి. నర్సింగరావు సమ్మక్క-సారక్క జాతరపై “గాడెన్ ఆఫ్ ఫోక్” అన్న పేరుతో కాఫీ, టీ బుక్క సంపాదకునిగా వ్యవహారించి సమ్మక్క-సారలమ్మాపై ఫోటోలు తీసిన సందర్భములో ఫోటోగ్రాఫర్ ఎవరైనా ఉన్నారా అని ఆడిగారని అప్పుడు తాను ఎనిమిది సంవత్సరాల క్రితం తీసిన ఫోటోలను పంపగా.. బాగున్నాయ్ అన్న ప్రశంస డక్కింది. తాను పంపిన ఫోటోలను

వినిమిది ఫోటోలు ఎంపిక కాగా వాటిని ప్రచురించే అవకాశంల కల్పించారు. ఈ రకమైన చర్యతో వ్యక్తిగతంగా శ్రీనివాస్లో ఆత్మ విశ్వాసం పెరిగింది. ప్రకృతిలో భాగమైన పరిసరాలను, వస్తు మొక్కల పుష్టిలను ఎంతో అందమైన ఫోటోలుగా తీశారు. వివిధ బుతువుల్లో వికసించే పుష్టిలను ఫోటోలు తీసి పేరు పొందారు. ఉర్పులు, బోనాలు, బతుకమ్మ పీరీలు మొదలైన పండుగలకు సంబంధించి శ్రీనివాస్ తీసిన సహజ దృశ్యాలు ఎందరో ప్రశంసలు అందుకున్నాయి. ఆలోచనకు కృషిని జోడిస్తే ఎన్నో మంచి దృశ్యాలను ఫోటోలుగా దృశ్యకరించ వచ్చంటున్న శ్రీనివాస్ అద్భుతమైన ఫోటోగ్రాఫర్. సంకల్పం ఉ

ంటే ఎలాంటి కష్టాల్సో వైనా మంచి ఫోటోలను తీయ పచ్చన్నది ఆయన ఆత్మవిశ్వాసం. ఎందరో శ్రీనివాస్ తీసిన ఫోటోలను చూసి ఎంతగానో ప్రశంసించారు. కరువుపై కూడా హృదయ విధారకమైన సంఘటనలు కూడా ఫోటోలుగా శ్రీనివాస్ కెమెరాలో ఆవిష్కరించారు. తెలంగాణ ప్రాంతం నుండి ఎదిగి వచ్చిన శ్రీనివాస్ ఫోటోగ్రాఫర్గా బహుమతి ప్రజ్ఞాతాలి.

శ్రీనివాస్ ఎన్నో అవార్డులు పొందారు. 2004లో డాక్టర్ పి. టి.రెడ్డి అవార్డు స్వీకరించారు. 2008 జనవరి 12న జరిగిన కార్య క్రమం ఆయన కేరీర్ను, కళాధృక్షామ్రాన్ని గణియింగా మార్చింది. అది తెలంగాణ రచయితల వేదిక రాష్ట్ర వారిష్ట సమావేశం. కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లలో అది జరిగింది. పేరొందిన డిజైనర్, ఇలప్రైటర్, అమెచ్యూర్ ఫోటో గ్రాఫర్ కావడంతో దాన్ని దాక్ష్యమెంట్ చేయాల్సిందిగా నిర్వహకులు కోరారు. తెలంగాణ నలుడిక్కుల నుంచి ప్రభ్యాత, వర్ధమాన కవులు,

రచయితలెందరో ఆ సమావేశానికి హజరయ్యారు. నాటి సెప్స్సులో ఒకదానికి బి.నరసింగరావు ముఖ్యమిటిథిగా హజర య్యారు. తనకు

ఎన్నో విధాలుగా స్వార్థినిచ్చిన మహోనుత వ్యక్తిని కలుసుకునే అవకాశం శ్రీనివాస్కు ఆ సందర్భంగా లభించింది. తన కంటూ ఒక విశిష్ట తైలిని రూపొందించుకోవాల్సిందిగా ఆయన శ్రీనివాస్కు సలహా ఇచ్చారు. అది శ్రీని వాస్ పేటెంట్ స్టార్లోగా ఉండాలని సూచించారు. తర్వాత సుమారు 40,000 సం॥ చరిత్రగల ఆష్ట్రేలియన్ అబారిజనల్ స్టేల్ ఆర్ట్స్ తన స్థానికతకు అనుకూలంగా అభివృద్ధి పరుచుతూ 100కు పైగా పెద్ద సైజు కాన్యాసులపై చిత్రించాడు. అన్నపరం

శ్రీనివాస్ నూతనంగా అభివృద్ధిపరచిన చిత్రకళాశైలి ఎంతో మంది ప్రభ్యాత చిత్రకళాకారులను ఆకట్టుకుంది. ఫోటోగ్రాఫర్గా కూడా రాణిస్తున్న శ్రీనివాస్ నిష్టాతులైన విమర్శకుల సుండి కూడా ప్రశంసలు అందుకున్నారు. చిత్రకారునిగా, ఫోటోగ్రాఫర్గా విభిన్నతను ప్రదర్శిస్తూ ముందుకు సాగుతున్న శ్రీనివాస్ నిరంతర అభ్యసనం, నిత్య పరిశీలనను సూత్రాలుగా ఎంచుకుని తమ రంగంలో ముందుకు సాగుతున్నారు. బౌమ్యులు గీయడం, ఫోటోలు తీయడం అన్న పసులను ఇప్పటిను అభిరుచులే కాకుండా, తనకు అభిస్తు అదృష్టాలుగా చెప్పాకునే శ్రీనివాస్ ఈతరం చిత్రకారులు, ఫోటోగ్రాఫర్లకు మార్గదర్శకంగా, స్వార్థిదాయకంగా నిలుస్తారు.

-టీఎస్సీ,

m : 9441464764

e : thirunagarisrinivas12@gmail.com

బగ్గ కథ కళాకారుడు

చుక్క సత్తయ్యతో ఇంటర్వ్యూ నుండి కొంత భాగం

నా పేరు చౌదరపల్లి సత్తయ్య, కాని తలపై తెల్ల వెంట్టుకల మచ్చ ఉండడంతో అందరూ చుక్క సత్తయ్య అంటారు. నేను 1936 జూన్ 15వ తేదిన జన్మించాను. మా తల్లిదండ్రులు ఆరయ్య, సాయమ్మ, మా ఊరు మాణిక్యపురం, వరంగల్ జిల్లా. నేను అతి పేద కుటుంబం, అప్పుడు నన్ను ఎవరు సదివించలేదు ఐదో తరగతిలోపే సదివిన.

నేను నాగలి దున్నతూ దరువులు పాడాను, మోటతోలుతూ పల్లవి పాడాను, బండితోలుతూ కయిత(కవిత్వం) చెప్పాను, గొర్రుతోలుతూ చిందులేసటోన్ని, నాకు చిన్నప్పటి నుండి 'కళ' అంటే ఆరోప్రాణం. నరసింహ శతకం, తందనాల రామాయణం వంటివి సాధన చేసాను.

మేము యాదవ కులస్తులం కావడంతో వంశ పారంపర్యంగా వస్తున్న కళ కాబట్టి తొందరగానే అఖీంది. ఇది మా వంశపారంపర్యంగా వస్తుంది. చిన్నగున్నప్పుడే (14వ యేట) ఒగ్గ కథ చెప్పడం ప్రారంభించాను. అప్పుడే రామాయణ, భారతానికి సంబంధించిన రామచంద్రస్వామి, రావణు, హనుమంతుడు, అర్జునుడు మొదలైన పాత్రాలు భరించిన.

నేను బీర్ల నర్సయ్య (ఆత్మకూరు) వద్ద 'బీరప్ప కథ' (బగ్గకథ) నేర్చుకున్న, దాసరి సాయిలు దగ్గర 'డోలు' వాయింపు నేర్చుకున్న. నేను మొట్ట మొదటి సారి 'బీరప్ప కథ' చెప్పిన.

మల్లస్తు కథ, ఎల్లమ్మ కథ, మాంధాత, నల్ల పోచమ్మ, హరిశ్వరంద, కీలుగుర్చం, లక్ష గుర్చం, శివకమార, పెద్దాజు మొదలైన ముపై ఐదు కథలను తయారుచేసినం. ఇంకా ఎన్నో కథలు చెప్పాను.

మా పెద్దలు కథ చెప్పేటోళ్ళు, కాని కథలోనీ కొన్ని పదాలు అర్థమయ్యేవి కావు, అప్పుడు అదే కథను ప్రేక్షకులను ఆకట్టుకునే రితిలో కథను చెప్పడం ప్రారంభించాను. అప్పుడు విపరితమైన ప్రేక్షకాదరణ వచ్చింది. అపి ప్రదర్శన మధ్యలో వేపం మార్పువలసి వస్తే తెరవేనే పనిలేకుండానే తన హాహావాలతో 'మాంకాళమ్మ' వేపంలో రొడ్ర ట్రై పాత్ర అభినయాన్ని బీరప్ప పాత్రలో శౌర్య సంవాదాన్ని గొల్లాపాడి జీవితంలో ఒదిగిపోతాను.

మెరుపు మెరిసినంత వేగంగా ఆహార్యం మార్పడం ఒక ఎత్తయితే కథ పట్టసడలకుండా రక్తి కట్టించడం మరో ఎత్తు.

రేడియో, టీ.వి. లు వచ్చిన తర్వాత కథను మధ్యమాలలో ఒకసారి ప్రదర్శిస్తే, ఆ కథనే అనేక సార్లు ప్రసారం చేసే అవకాశం కల్గడంతో, మా కథలకు ఆదరణ తగ్గింది. అప్పుడప్పుడు కురుమల, గొల్లల పెండ్లి పేరంటాలకు, సూతన గృహ ప్రవేశాలప్పుడు మాత్రమే

మా కథలు చెప్పించుకోవడం చేస్తున్నారు, దీనితో నిత్యజీవితం గడవడం కష్టంగా మారింది. అదే సాంప్రదాయక కళలలో ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టే కార్యక్రమాలను జోడించి చెబితే మాకు నెలకు కొంత దబ్బ వస్తుంది, దానితో మా కుటుంబం గడుస్తుంది. తప్పని పరిస్థితులలో ఈ పనిచేయవసి వస్తుంది.

ఏదైనా కళారూపంలోని ఒగ్గకథ బాణిని తీసుకొని, ప్రారంభంలో కథను చెప్పుతూ మధ్యన ఎక్కడో ఒక దగ్గర ప్రచారం చేయదలచుకున్న విషయాన్ని జోడించి చెప్పుతాము. దానితో కథలో నిమగ్నమైన ప్రేక్షకులు ఆసక్తిగా వింటారు.

ప్రభుత్వ పథకాల గురించి, ఎమర్జెన్సీ సమ యుంలో ఆపరేషన్ చేసుకోవడానికి ప్రజలు భయ భ్రాంతులకు గుర్తై అప్పటికపూడు కుటుంబ నియంత్రణ పాటగట్టి పాడిన, ఇందిరాగాంధీ ఇరవై సూత్రాలపైన కూడా పాటలుగట్టి ప్రచారం జేసినం, యన్.టి. రామారావు పార్టీ ప్రచారానికి కూడా పాటలు రాసి, ప్రచారం చేసినం. కళాకారుడికి కులం, మతం, పార్టీలతో సంబంధం ఉండదు, తన జీవితం గడవడానికి పాటలు గట్టి పాడుతున్నం, ఒగ్గకథ చెప్పుతున్నం.

గత అరవై సంవత్సరాల నుండి పదమూడు వేల ప్రదర్శన లిచ్చాము. అదేవిధంగా ఇందిరాగాంధీ, రాజీవ్‌గాంధీ, పి.వి.నర్సిం హరోవు, అబ్బల్ కలామ్, యన్.టి. రామారావు వంటి ప్రముఖుల చేతుల మీదగా బహుమానాలు పొందాను. అదేవిధంగా కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం నుండి గౌరవ డాక్టరేట్ పొందాను.

'జానపద కళామూర్తి', 'ఒగ్గకథా సమ్రాట్' వంటి బిరుదులు వచ్చాయి. నేను భారతదేశం లోనే కాక, అండమాన్, మల్బెఱియా వంటి దేశాలలో కూడా ప్రదర్శనలు ఇచ్చాను. ప్రస్తుతం కాలు విరిగి ప్రదర్శనలు ఇవ్వలేక జీవితం అంతంత మాత్రంగా నడుస్తుంది. దేశ సంస్కృతి కోసం నా జీవితాన్ని దారపోసిన, కాని అవసానదశలో ఈ బాధలు అనుభవించడం నా దురదృష్టంగా భావిస్తున్నాను. ఇన్ని సన్మానాలు, సత్యాగ్రాలు పొందిన నా లాంటిపాడికే ఇన్ని కష్టాలు వస్తే, సాధారణ కళాకారుడి పరిస్థితి ఇంకా దారుణంగా ఉంటుందని బాధపడుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

(చుక్క సత్తయ్యతో ఇంటర్వ్యూ తేది : అక్టోబర్ 10, 2016.)

-దామి బోనాల ప్రకాశ్

m : 7306658323

e : prakashbonala43@gmail.com

సంస్కృత నాటకానికి తొలివేదిక-గద్వాల సంస్థానం

సంస్కృత కావ్యాలకు వేదాల స్వార్తిగా నిలిచాయి. భాసుడు, కాళిదాసు భవభూతి వంటి మహాకవులు సంస్కృత (నాటకాలు) రూపకాలను రచించి భారతీయ నాటక వికాసానికి వెలుగు రేఖలు చూపారు. భాసుని రూపకాలు రంగస్థల నియమాలను బట్టి గోప్యాస్తకాలుగా వర్ణిలించే, కాళిదాసు నాటకాలు రంగస్థల సాంకేతిక పరికల్పనకు (Stage Crafts) అనువైన రచనలుగా గుర్తించబడ్డాయి. ఈసాటికీ వీరి రచనలు ప్రామాణికంగా నిలిచాయి. క్రీ.శ. 1000 సంవత్సరం నాటికే సంస్కృత నాటకాలు విస్తృతంగా ప్రదర్శితమైనవి. ఆ తర్వాత కాలంలో భారతదేశంపై ముస్లిం రాజులు జరిపిన దాడులతో దేశంలో సాంఘిక, రాజకీయ అశాంతి చెలరేగి నాటక రంగానికి అవరోధం ఏర్పడింది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణాది రాష్ట్రాలైన కేరళ మరియు తెలుగు ప్రాంతాల్లో సంస్కృత నాటకాలు విస్తృతంగా ప్రదర్శితమైనవి.

ఆ తర్వాత కాలంలో భారతదేశంపై ముస్లిం రాజులు జరిపిన దాడులతో దేశంలో సాంఘిక, రాజకీయ అశాంతి చెలరేగి నాటక రంగానికి అవరోధం ఏర్పడింది. ఈ పరిస్థితుల్లో దక్షిణాది రాష్ట్రాలైన కేరళ మరియు తెలుగు ప్రాంతాల్లో సంస్కృత నాటకాలు విస్తృతంగా ప్రదర్శించబడ్డాయి. తెలుగునాట విజయనగర కాకతీయ రాజులు సంస్కృత నాటకాలు విశ్వాసి విశేషంగా కృషి చేశారు. కాకతీయ ప్రతాప రుద్రుడు, విద్యానాథుడు కృష్ణదేవరాయలు సంస్కృత దేశీ నాటకాలను ప్రోత్సహించారు. సంస్కృత నాటక ప్రక్రియలో సర్వజ్ఞ సింగ భూపాలుడుచే 'రసార్థవుధాకర కావ్యం', 'రత్నప్రాంవాలిక' నాటకం, శ్రీకృష్ణదేవరాయలు 'జాంబవతీ పరిణయం', ప్రతాప రుద్రుడు 'యుయాతిచరిత్ర', 'ఉషారాగోదయం', విద్యానాథుడు 'ప్రతాపరుద్ర కళ్యాణమునే నాటకోదమరణం', త్రిపురాంతకుడు 'ప్రేమాభిరామం' వంటి నాటకాలను రచించారు.

18వ శతాబ్ది నాటికి సంస్కృత మృతభాషగా మారుతున్న క్రమంలో తెలుగునాట విజయనగరం, గద్వాల, వనపర్తి, విరాపురం, కొల్లాపురం వంటి సంస్కృత నాటికల కాలంలో సంస్కృత భాషపునుగడకు, నాటక కళావికాసానికి కృషి చేశారు. వీరంతా సంస్కృత పండితులచే నాటకరచనలు చేయించి ప్రదర్శింపచేశారు.

ఈ జాతి యొక్క సాహిత్యం, సాంస్కృతిక కళల మనుగడకు ఆ జాతి ఉజ్యాల చరిత్ర దోషాదపడుతుంది. తెలంగాణాలో గద్వాల గోప్య సంస్కృతంగా కీర్తించబడింది అంటే ఆ చరిత్రే కారణం. ఇక్కడ 17వ శతాబ్దం పూర్వార్ధం నుండి సంస్కృత సాహిత్యం నాటకాలు, ఇతర కళలను సంస్కృత భాషలు గోప్యగా పోషించారు. కానీ గద్వాల సంస్కృతంలో జరిగిన సంస్కృత నాటక ప్రయోగాల గూర్చి

రేఖామూత్రంగా కూడా ఎక్కడా చరిత్రకెక్కలేదు. 17,18 శతాబ్దిలో ప్రదర్శించిన నాటకాలు గ్రంథశ్శం కాలేదు. ఆనాడు గద్వాల సంస్కృతాధికులు స్వయంగా సంస్కృత పండితులు కావడంతో సంస్కృత కవులను, కళాకారులను ప్రోత్సహించి అనేక కావ్యాలను దృశ్యానాటకాలుగా మలచారు.

కాకతీయుల కాలంలో ప్రతాపరుద్రుడు పరిపాలన సౌలభ్యం మేరకు సంస్కృతాధికులను నియమించారు. వారిని 'సాదెగొడులుగా విలిచేవారు. 16వ శతాబ్దిలో కర్నూ

లు మండలానికి చెందిన పెద్దిరెడ్డి నాదెగొడగా ఉండేవాడు. ఆయన పూడూరు నాదెగొడ కుమారెని వివాహం చేసుకున్నాడు. వీరి కుమారుడే గద్వాల మొదటి సంస్కృతాధికుడు పెద్ద సోమ భూపాలుడు. ఈయన క్రీ.శ. 1663 నుండి 1712 వరకు గద్వాలను

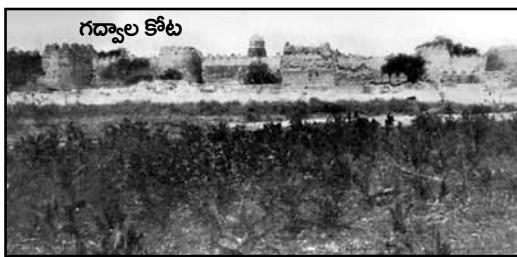
పొలించాడు. గద్వాల సంస్కృత పాలన నిజం రాజ్యం స్వతంత్ర భారతదేశంలో విలీనం అయ్యేవరకు 200 సంవత్సరాల పాటు సుదీర్ఘంగా సాగింది.

గద్వాలలో మొదటి సోమనాద్రికాలం నుండి ఆఖరి సంస్కృతాధికురాలు రాణి లక్ష్మీదేవమ్మ వరకు ప్రతి ఏటా కార్తీకశార్ధమి, మాఘశార్ధమి, చెన్నకేశవస్వామి ఉత్సవాలు ఘనంగా నిర్వహించే వారు. కార్తీకశార్ధమి ఉత్సవాలలో పండిత విద్వత్సభలు నిర్వహిస్తే, మాఘశార్ధమికి చెన్నకేశవస్వామి ఉత్సవాల్లో సంస్కృత, దేశీ నాటక మరియు జానదవ కళాపద్ర్వనలు జరిగేవి. ఈ సందర్భంగా పండితులను కళాకారులను ఘనంగా సన్మానించేవారు. మహా పండితుల నుండి మామూలు కళాకారులు సైతం బహుమానాలు (నజరానాలు) అందుకునే వారు. ఈ ఉత్సవాలలో ఒకసారి తమ ప్రతిభను ప్రదర్శించినా ప్రతి ఏటా వారికి పారితోషికం అందించి

సత్కరించేవారు. తెలుగు ప్రాంత కవులు, కళాకారులకే కాదు ఉత్తర, దక్షిణ భారతదేశం నుండి వచ్చిన పండితుల ప్రతిభకు పట్టంకట్టింది ఈ గద్వాల సంస్కృతం. అందుకే గద్వాల సంస్కృతం "విద్వద్గద్వాల"గా పేరుగాంచింది.

సంస్కృత కావ్యాల ఆవిష్కరణ

సంస్కృత వాళ్యాలు వ్యాప్తికి పెద్ద సోమభూపాలుడు గొప్పగా కృషి చేశారు. ఆయన జయదేవుని ఆప్షపదులకు సంస్కృత వ్యాఖ్యానం ప్రాశారు. హరిభట్టు రత్నశాస్త్రాన్ని అనువదించారు. ఆయన ప్రోత్సాహంతో ఒకప్పట్టం వెంకటాచార్యులు "కళాణపురంజనం" అనే సంస్కృత నాటకాన్ని, కాణదం సోమయాజీ 'ముకుంద విలాసం', 'ఆధ్యాత్మిక

గుండేరావు హరాట్టె

రామాయణం', 'బాలకండ తాత్పర్యం', 'ఉద్యోగ పర్వం' వంటి కావ్యాలు రచించారు. చిన్నసోమభూపాలుడు 'చందోముకుర' కావ్యాన్ని రచించడమే కాకుండా జయదేవుని అష్టపదులను దేశి నాటకంగా (యక్కగానం) రచించి ప్రదర్శింపచేశారు. 1700-1800 కాలంలో అనేక సంస్కృత కావ్యాలు వెలువడినవి. కానీ నాటి పాలకులు చరిత్రను నికిష్టం చేయడంలో విఫలమయించే అనాటి కావ్యాలు చరిత్రకండని సొక్కులుగా మిగిలాయి.

సీతారామభూపాల్ (1807-1840) కాలం గద్వాలలో ప్రజారంజకమైన పాలనగా నిలిచింది. వీరి సాహిత్య, కళాపోషణ తారాస్థాయికి చేరింది. గద్వాలకోటు వేదశాస్త్ర పండిత సభలకు సంస్కృత నాటక ప్రదర్శనలకు వేడికై ఎందరినో ప్రోత్సహించింది. అనాటి కవులు కళాకారులు ఒక్కసారైనా గద్వాల సంస్థానంలో తమ పాండిత్యాన్ని, కళలను ప్రదర్శించి సత్యార్థం పొందడం ప్రతిష్ఠగా భావించేవారు.

వీరి పాలనలో పోకూరి కాశీపతిచే "సారంగదధీయం" గద్వాల ఆస్థానకమ్మలు గాడేపల్లి వీరరాఘవులు చే 'తత్సమచంద్రిక', మూలగుమిమ్మ శ్రీనివాసాచార్యులు చే "శ్రీరంగశతకం", "శేఖరసారావుశి" వంటి శ్రంగధాలు రచించబడినవి. తర్వాత కాలంలో పురాణం దీక్షితాచార్యులు, బౌరంపల్లి తిరుమలాయకవి, అనంతరాఘవాచార్యులు సంస్కృత కావ్యాలను రచించాయి. అదే విధంగా ఆదిపూడి ప్రభాకరామాత్మక, కొండాపూరు కృష్ణమాచార్యులు, పూలగుమిమ్మ వేంకటాచార్యులు వంటివారు సంస్కృతాంధ్ర పండితులుగా ఒక వెలుగు వెలిగారు.

సంస్కృత నాటక ప్రయోగాలు

గద్వాల సంస్థానంలో సంస్కృత నాటకాలను ఆయా సందర్శాలను బట్టి మూడు వేదికలపై ప్రదర్శించేవారు. రోజువారీ సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు దర్శారు హోలులో జరిగేవి. కార్తీకపోర్షమి, మాఘపోర్షమి, చెన్నకేశవస్నామి ఉత్సవాల సందర్భంగా చెన్నకేశవ స్నామి అలయ మహాద్వారమునకు ముందు వున్న మైదానంలో కర్తలతో నాటకశాలను నిర్మించేవారు. ఉత్సవాలకు సామాన్య ప్రజలను కోటులోకి అనుమతినిచ్చి సంస్కృత నాటక ప్రదర్శనలను చూసేందుకు అవకాశమిచేవారు. ఇతర సంస్థాన ప్రభువులు మరియు ప్రముఖులు సంస్థానానికి అతిథులుగా వచ్చినపుడు వారి మందు కళాప్రదర్శనలిచేందుకు గద్వాల కోటకు మూడు మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న కృష్ణానది నమీపంలోని రాజావారి బంగళాలో ప్రత్యేక వేదికను ఏర్పాటు చేసేవారు. 17, 18 శతాబ్ది కాలంలో సంస్కృత నాటకాల ప్రదర్శనకు అనుగుణంగా మలిచేవారు. ఆస్మాన పండితులు నాటక రచనలు చేయడమేకాకుండా నటులుగా సంస్కృత నాటకాలను గద్వాల కోటలో ప్రదర్శించేవారు. కాళిదాసు ప్రాసిన "అభిజ్ఞానశాకుంతలం",

"మాలవికాగ్ని మిత్రం" వంటి సంస్కృత నాటకాలను ప్రదర్శించారు. శ్రీహర్షుడి 'చమత్కార రత్నావళి' నాటకం గద్వాల సంస్థానంలో ఎక్కువగా ప్రదర్శించబడింది. ఈ ప్రభావంతో గద్వాల పరిసర ప్రాంతాల కవులు కళాకారులు ఈ నాటకాన్ని ప్రదర్శించేందుకు ఉత్సాహం చూపించారు. దీనితో సంస్కృత పాలకులు రత్నావళి నాటక ప్రతులను బొంబాయి నిర్మించారు. సాగర్ ముద్రణాలయం మరియు బలార్మీ చౌభంభా ప్రైస్ నుండి తెప్పించి సంస్కృత నాటక వ్యాప్తికి దోహదపడ్డారు.

19వ శతాబ్దంలో నాటి సంస్థాన పండితులు ఆదిపూడి ప్రభాకరరావు, సంస్కృత పండితులు గుండెరావు మర్కారే సంస్కృత నాటకాలను ఆధునిక పద్ధతిలో ప్రదర్శించేందుకు కృష్ణ చేశారు. పార్మి ధార్మాదు, సురభి నాటక సమాజాల ప్రభావంతో పెయింటింగ్ తెరలను, ఇతర సాంకేతిక అంశాలను ఉపయోగించి సరికొత్త ప్రయోగాలతో సంస్కృత నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

దీనితో సంస్కృత నాటక ప్రదర్శనలు ఆధునికరించబడ్డాయని (Modernised) చెప్పవచ్చు. ఇంకా అనాటి ప్రదర్శనలు ప్రేక్షకులను ఆకట్టుకునే విధంగా సంస్కృత శ్లోకాలను తెలుగు లోకి అనువదించి రాగయుక్తంగా పొందాలి. సామాన్య ప్రేక్షకులకు సంస్కృతం ఆర్థం కాకపోయినపుటీకి మధ్య మధ్యలో తెలుగు పద్మాలతో సాగే ప్రదర్శనలు కొత్తదనంగా ఉండేవి. వీటిని ప్రజలు విశేషంగా ఆదరించేవారు.

సంస్కృత నాటక ప్రదర్శనల్లో ఆయా నాటక రచయితలతో సహా కవి పండితులు, స్థానిక కళాకారులు పాత్రధారులయ్యేవారు. ఆదిపూడి ప్రభాకరరావు, గొబ్బారి సంజన్సు, నంకాపూర్ కిష్ణరావు నాయక పొత్రలను పోషించేవారు. పూర్ణచంద్రరావు విదుషక పాత్రసు ధరించేవారు. శ్రీనివాసాచర్య, వీరస్ను, కృష్ణపు వంటి కళాకారులు ఇతర పాత్రలు ధరించేవారు.

గద్వాల కోటలో జరిగే సంస్కృత నాటక ప్రదర్శనలను చూసేందుకు ఆ ప్రాంత ప్రజలే కాకుండా వసపర్తి, కొల్లాపూర్, ఆలంపూర్, కర్మాలు పంటి ప్రాంతాల నుండి అధికంగా వచ్చేవారు. సంస్కృత నాటకాలను చూసిన తర్వాత అందులోని శ్లోకాలు డైలార్గులు కంతస్థమై వ్యవహరిక విధానంలో ఉపయోగించేవారు. ఈ ప్రభావంతో అనేక సంస్కృత పదాలు ప్రజల సంభాషణలో భాగమయ్యేవి. ఈ నాటక ప్రయోగాలు ఆయా సంస్కృతం మృత్యుభాషగా మారకుండా భాషాపునరుద్ధరణకు దోహదపడ్డాయి. సాహిత్యపోషణకు పెద్దపీట వేసిన గద్వాల సంస్థానం తెలంగాణలో సంస్కృత నాటకాల ప్రదర్శనకు తొలివేదికగా నిలిచింది.

- డా॥ జె. విజయ్ కుమార్జీ,

m: 9848078109

e: vijay.kumarji@rediffmail.com

చిత్రకళాతపస్వి

కొండపల్లి శేషగిరి రావు

ప్రకృతిలో దాగిన అందాలను వునుస్సుష్టించే అద్భుత చిత్రకారులు, ఇంద్రధనుస్సులో దాగిన సప్తవర్షాల రహస్యాలను చేదించి క్యాన్వాసు మీదికి దింపే వర్షమాంత్రికులు, తన గీతలతో భగవద్గీతల్లాంటి అపురూప అర్థాలను చిత్రించిన ఆధునిక గీతాకారులు డా॥ కొండపల్లి శేషగిరిరావు. తెలుగువాడి కుంచె ప్రతిభను అంతర్జాతీయ స్టాయికి తీసుకొనివెళ్లిన చిత్రకారులు. తడి ఆరని ఆధ్రతను, అనుభూతిని అనేక వర్షాలుగా అనువదించి తను గీసిన చిత్రాన్ని ఒక దివ్యాన్మభవంగా మలచిన కళాత్మక బ్రహ్మ కొండపల్లి శేషగిరిరావు. మళ్ళీలో దాగున్న మాణిక్యంలా తెలంగాణ నేలలో దౌరికిన అమూల్యమైన కళానిధి కొండపల్లి శేషగిరిరావు 1924 జనవరి 27వ తేదీన వరంగల్ జిల్లా మానుకోట తాలూకా పెనుకొండ గ్రామంలో జన్మించారు. తల్లిదండ్రులు గోపాలరావు, రామచూడుమ్మార్లు.

మానుకోటకు ఆర్థిక ఇబ్బందులలో తరలివెళ్లిన కొండపల్లి శేషగిరిరావు కుటుంబం జీవనోపాదికి ఎన్నో రకాల కష్టాలను అనుభవించింది. శేషగిరిరావు తల్లి రామచూడుమ్మ తెలిసిన వారిండ్లలో అవసరమైన పనులు చేస్తూ కొడుకును కష్టం తెలియకుండా పెంచడానికి తాపత్రయపడేది. మానుకోటలో చింతకింద బడిలో శేషగిరిరావు ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం మొదల యింది. ఒక దశలో మానుకోట గ్రామంలోని స్టోరు సామాజిక వర్షీయుల ఇండ్లలో వారాలు చేస్తూ హాలిక అవసరాలను తీర్చు కుంటూ పారశాల విధ్యను పూర్తిచేశారు. తన సత్త్వవర్థన, ప్రతిభతో తనను ఆదరించిన వారి ఆభిమానాలను, ఉపాధ్యాయుల ప్రోత్స్థా పోన్ని పొందారు. ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసి దశలోనే శేషగిరిరావులోని చిత్రకళాభిరుచి బయటపడింది. తన చుట్టూవున్న ప్రకృతిని చూస్తూ రంగుల పువ్వులు, నిర్మలమైన ఆకాశంలో విహరించే పక్కల గుంపులు - శేషగిరిరావును తెలియని భావేధ్వగాలకు గురిచేసి. ఆ తాదాత్మతతో ఎప్పుడూ తనలో ముద్రించుకొనిపోయిన దృశ్యాలకు చిత్రరూపాన్ని ఇచ్చేశారు. మానుకోటలోని ద్రాయింగ్ మాస్టర్ మజహర్ ద్విన్గారు శేషగిరిరావులో అంతర్లీనంగా ఉన్న సహజమైన చిత్రకళా ప్రతిభను మెచ్చుకోవడమే కాకుండా ఎలిమెంటరీ ద్రాయింగ్ పరీక్షను కూడా రాయించారు. గవర్న్మెంట్ అఫ్ బాంబే వారు నిర్వహించిన ఆ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడైన శేషగిరిరావుకు మహ్యద్వరీఫ్ మాస్టర్ శేషగిరిరావులోని చిత్రలేఖనా నైపుణ్యాన్ని గ్రహించి ద్రాయింగ్లో లోయర్, హాయ్యర్ పరీక్షలను రాయించారు. ఆ పరీక్షలలో కూడా ఉత్తీర్ణుడయిన శేషగిరిరావు అందరి మన్సునలతో పాటు భావి చిత్రకళా జీవితానికి స్పష్టమైన బాటులను వేసుకున్నారు.

చిత్రలేఖనంతో పాటు చదువులో కూడా ముందున్న శేషగిరి రావు ఏడవ తరగతిలో ఉత్తీర్ణుడై పై చదువులకూరకు హన్సుకొండకు చేరుకున్నాడు. హన్సుకొండలో ప్రజా నాయకుడు, సంస్కరణవాది, మానవతామూర్తి పెండ్యాల రాఘవరావుగారి పరిచయం కలిగింది. సద్గుణ స్వభావం, సముచితమైన ఆదరణను అందిస్తుందన్నట్లుగా పెండ్యాల రాఘవరావు శేషగిరిరావుకు అవసరమైన వసతులు కల్పించారు.

హన్సుకొండ స్వార్థులోని మహ్యద్వరీఫ్ గారి పర్యవేక్షణలో శేషగిరిరావుకు చిత్రలేఖనంలో కొత్త అనుభవాలు దౌరికాయి. మహ్యద్వరీఫ్ మాస్టారు నాటకాల స్టేజీపై ఉపయోగించే సైగ్ కర్రెన్సీపై డిజైన్లు వేసేవారు. ద్రామా కంపెనీవాళ్ళు ఉపయోగించే తెరలపైన ఉన్న రంగురంగుల డిజైన్లు, అందమైన బొమ్మలు కూడా శేషగిరిరావులోని చిత్రకారునిలో కొత్త ఆలోచనలు రేక్టించాయి. బాల్యంలో సాతాని బుచ్చయ్య పంతులు సరదాగా గీసిన కోత్తిబోమ్మను చూసి శేషగిరిరావు ‘హనుమంతుని’ బొమ్మను చిత్రించారు. అంతటి ప్రతిభాశాలి. అంతర్లుగూడంగా దాగిన కళానైపుణ్యం ఏదో ఒక దశలో బయటపటక తప్పదు. అట్లాంటి అరుదైన అవకాశాలు శేషగిరిరావు జీవితంలో ఎదురయ్యాయి.

హన్సుకొండ పారశాలకు దీన్డదయాక్ నాయుడుగారు ద్రాయింగ్, క్రాప్స్ మాస్టర్గా బదిలీఅయి రావడంతో కొండపల్లి శేషగిరిరావు జీవితం గొప్ప మలపు తిరిగింది. ఆయన అప్పుడప్పుడు పరంగల్ జిల్లాలోని ‘పాకాల’ అడవులకు వెళ్లి అక్కడ కాలవలలో పారుతున్న నీరును, చెరువును, రకరకాల పూలనూ, చెట్లనూ, అడవులలోని కుండేళ్లనూ, జింకలనూ ఆయల్ పెయింటింగ్లుగా వేసేవారు. వాటిని చూసి శేషగిరిరావు చాలా ప్రభావితులయ్యారు. రమణీయ ప్రకృతి దృశ్యాలపట్ల కలిగిన ఆకర్షణ చిత్రకళపట్ల అభీష్టవేశం పెరగడానికి దోహదం చేసింది. దీన్డదయాక్గారి ద్వారా

చిత్రకళలో ఆయన అనేక మెళకువలు తెలుసుకున్నారు.

శేషగిరిరావుకు ఓరుగల్లు నేల చిత్రకళలో ఓనమాలను నేర్చిందనడంలో సందేహం లేదు. కాకతీయుల కాలపు శిల్పకళా వైభవ ప్రతీకలున ఓరుగల్లు కోట, ముఖభావారాలు, హన్సుకొండలోని వద్దాక్షమ్య గుడి, రామపు దేవాలయం వేయిస్తంభాల ఆలయ ప్రాంగణంలోని శిల్పాలు, శిల్పాలమీద అలంకరణాలు, ఆభరణాలు శేషగిరిరావులోని చిత్రకళా జిజ్ఞాసను మరింత పెంచాయి ఆ శిల్పాలను సెన్ఱెలుగా వేయడం ప్రారంభించారు. సైన్ఫలతోపాటు వివిధ పత్రికలలో వచ్చే అనేక చిత్రాలను చూసి తిరిగి గీయడం అనే ప్రక్రియ ద్వారా అభ్యసన శక్తిని, సహనాన్ని అలవర్పుకుని తమ చిత్రకళను ఎంతో వృద్ధిపరచుకున్నారు.

శేషగిరిరావులో నెమ్ముడిగా చదువుపట్ల ఆసక్తి తగ్గడం మొదలైంది. చదువుకంటే కూడ చిత్రలేఖన నైపుణ్యాలు, లలితకళల ప్రాధాన్యత, సాహిత్య ప్రభావం, రాజకీయ చైతన్యం, గొప్ప వ్యక్తుల సాంగత్యం మొఱ్చి అంశాలు శేషగిరిరావుగారి వ్యక్తిత్వ పరిణామ వికాసంలో గుణాత్మకమైన మార్పులను తీసుకొని వచ్చాయి. కాళోజీ నారాయణరావు, పెండ్యాల రాఘవరావు, నెల్లుట్ల వరవరరావు, పొట్లపల్లి రామారావు, వట్టికోట ఆళ్చారు స్వామి, హాయగ్రీవాచారి వంటి ప్రముఖుల పరిచయం శేషగిరిరావు ఆలోచనా సరళిని ఉత్సేధపరిచింది. ఈ నేపథ్యంలోనే చదువుపట్ల తగినంత శ్రద్ధ చూపనందువల్ల పదవతరగతిలో ఉత్సీర్పులు కాలేకపోయారు. అయినా నిరాశతో కృంగిపోక దైర్యంగా నూతన జీవన మార్గంలో నడవడానికి ముందుగు వేశారు. స్నేహితులతో కలని నాగపూర్ బయలుదేశారు. అక్కడ చిత్రకళకు సంబంధించి చక్కని శిక్షణనిచ్చే స్వాల్ప ఉండని ఎవరోచెప్పగా విని అక్కడా ఇక్కడా డబ్బులు నేకరించుకుని దైలులో నాగపూర్కు వెళ్ళారు.

నాగపూర్ దగ్గరలోనే ‘వార్ధ’లో గాంధీగారు ఉన్నారని తెలిసి ఆయన దర్శనం చేసుకున్నారు. గాంధీజీ మాటలతో నూతన ఉత్సాహాన్ని పొందారు. చిత్రకళకు హైదరాబాదోనే కాలేజీ ఉండన్న విషయాన్ని అక్కడే తెలుసుకున్నారు శేషగిరిరావు. హైదరాబాద్ కాలేజీలోనే చిత్రకళను నేర్చుకోవచ్చకడా అనే ఆలోచనతో నాగపూర్ నుండి ఇంటిముఖం పట్టారు. స్వాల్ప ఆఫ్ ఆర్ట్ అండ్ క్రాఫ్ట్ హైదరాబాద్ కాలేజీలో చిత్రకళా విద్యార్థిగా చేరడం అంత సులభమైన పనికాదు. ఇది ఆధిక స్థితిగతుల మీద కూడా ఆధారపడి ఉంది. శేషగిరిరావులోని చిత్రకళా తపన, దృఢసంకలనం వట్టికోట ఆళ్చారు స్వామిని బాగా ఆకట్టుకున్నాయి. తనకున్న పరిచయాలతో శేషగిరిరావుకు అనేక విధాలుగా సహాయపడడానికి ఆయన ప్రయత్నించారు. ‘రయ్యతీ’ పత్రికా సంపాదకులు మందుముల న్యాంగరావు ఒక లేఖను మెహది నవాఖీజంగ్ కి రాసి వట్టికోట ఆళ్చారుస్వామికి

జీవ్యారు. నవాఖీ మెహది నవాఖీ జంగ్ గారు నిజాం రాష్ట్ర ఆధిక మంత్రి. కొంతకాలం నిజాం ప్రధానికి ఆంతరంగిక కార్యరద్దుగా పని చేశారు. మెహది నవాఖీజంగ్ గారించికి పెండ్యాల రాఘవరావు, గుండపరపు హన్సుంతరావులను కూడా వెంటబెట్టుకుని వట్టికోటవారు శేషగిరిరావును తీసుకెళ్ళారు. మెహది నవాఖీజంగ్ కు శేషగిరిరావును పరిచయం చేశారు.

శేషగిరిరావు తాను గీసిన బొమ్మలను చూపించారు. నవాఖీజంగ్, అయిన భార్య ఆ బొమ్మలను చూసి ఆశ్చర్యపోయారు. తానే స్వయంగా దగ్గరుండి 1942లో ‘హైదరాబాద్ స్వాల్ప ఆఫ్ అండ్ క్రాఫ్ట్’ కాలేజీలో చేర్చించారు. ప్రతిపొత్తుక్కుమైన కాలేజీలో చిత్రకళా విద్యార్థిగా లభించిన అవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచు కొన్నారు శేషగిరిరావు. నిత్య అభ్యసనంతో, నిశిత పరిశీలనతో చిత్రకళలో తనదైన కైలిని అలవర్పుకునే స్థాయికి ఎదుగుతూ పోయారు శేషగిరిరావు. ఈ ఎదుగుదలలో నవాఖీజంగ్ గారి పాత్ర విశిష్టమంది.

ఆర్ స్వాల్పలో చదువుతున్నప్పుడే శేషగిరిరావుకు కమలమ్ముతో 1945లో ఆదర్శ వివాహం జరిగింది. రాఘవరావుగారే ముందుండి ఈ వివాహాన్ని జరిగించారు. శేషగిరిరావు తన విద్యార్థిసానికి ఏవిధమైన ఆటంకం రాకుండా కొన్నాళ్ళు భార్య కమలమ్మను వారి స్వప్సలం నర్సర్పేటలోనే ఉంచేశారు. వీలయిన సందర్భాలలో వెళ్ళిపస్తుండేవారు. ఆర్ స్వాల్పలో చిత్రకళాభ్యాసం జరుగుతున్నప్పుడే శేషగిరిరావు చిత్రాలకు గుర్తింపు రావడం, అచ్చి ప్రశంసలు పొందడం మొదలైంది. ఆనాటి ప్రసిద్ధ గోల్చూండ పత్రికలో శేషగిరిరావు చిత్రాలు ప్రచరిత మయ్యేవి. ఆ దశలోనే సాలాళ్ళంగ్ గారి దృష్టిలో పడి ఆయన ఆదరణను పొందడం శేషగిరిరావు జీవితంలో ఓ మధుర జ్ఞాపకంగా నిలిచిపోయింది. 1947లోనే తెలంగాణ సాంస్కృతిక ముఖచిత్రమైన ‘బతుకమ్మ పండుగ’ను అద్భుతంగా క్వాన్స్ పై చిత్రించారు. చిత్రకళా సాధనలో నిరంతరం గడిపిన శేషగిరిరావు స్వాల్ప ఆఫ్ ఆర్ట్లో ఐదేళ్ళ డిప్లోమా కోర్స్ పూర్తిచేసి వారి బ్యాచ్లో ప్రథమక్రేణిలో ఉన్నతుడిగా ఉత్సీర్పులయ్యారు. శేషగిరిరావుకు భారతదేశంలోనే నాటి అత్యుత్తమ విశ్వవిద్యాలయం, కళానిలయమైన శాంతినికేతనంలో చిత్రకళా విద్యార్థిగా చేరాలనేది గాధమైన కోరిక. అది కలగానే ఉండేది. భారతి, త్రివేణి, మాడ్రస్ రిప్పు పత్రిలలో వచ్చే ప్రఖ్యాత చిత్రకారులైన రాయ్ చౌదరి, నందలార్ బోన్ చిత్రకళా విద్యార్థిగా చేపాంచంగా ప్రభావితం చేసేవి. ఆ దశలోనే సాలాళ్ళంగ్ గారి దృష్టిలో పడి ఆయన ఆదరణను పొందడం శేషగిరిరావు జీవితంలో ఓ మధుర జ్ఞాపకంగా నిలిచిపోయింది. 1947లోనే తెలంగాణ సాంస్కృతిక ముఖచిత్రమైన ‘బతుకమ్మ పండుగ’ను అద్భుతంగా క్వాన్స్ పై చిత్రించారు. చిత్రకళా సాధనలో నిరంతరం గడిపిన శేషగిరిరావు స్వాల్ప ఆఫ్ ఆర్ట్లో ఐదేళ్ళ డిప్లోమా కోర్స్ పూర్తిచేసి వారి బ్యాచ్లో ప్రథమక్రేణిలో ఉన్నతుడిగా ఉత్సీర్పులయ్యారు. శేషగిరిరావుకు భారతదేశంలోనే నాటి అత్యుత్తమ విశ్వవిద్యాలయం, కళానిలయమైన శాంతినికేతనంలో చిత్రకళా విద్యార్థిగా చేరాలనేది గాధమైన కోరిక. అది కలగానే ఉండేది. భారతి, త్రివేణి, మాడ్రస్ రిప్పు పత్రిలలో వచ్చే ప్రఖ్యాత చిత్రకారులైన రాయ్ చౌదరి, నందలార్ బోన్ చిత్రకళా విద్యార్థిగా చేపాంచంగా ప్రభావితం చేసేవి. అటువంటి గొప్పవారి పడ్డ శిష్యరికం చేయాలనే తపస అంతర్థినంగా ఆయనలో ఉండేది. తండ్రిలాంటి నవాఖీజంగ్ శేషగిరిరావు అంతరంగాన్ని అర్థం చేసుకున్నారేమా! ‘చిత్రకళలో ఉన్నతుడమైన స్థాయిని అందుకోవాలంబే శాంతినికేతనం నీకు సరైన

శిక్షణాలయం’ అంటూ శేషగిరిరావును శాంతినికేతనంలో విద్యార్థిగా చేర్పించారు. ఊహించని అవకాశాన్ని అందుకున్న శేషగిరిరావు చిత్రకళా వైపుణ్యం కొత్తదారుల్లోకి ప్రయాణించింది.

శాంతినికేతనంలో ప్రభూత చిత్రకారులు నందలార్టబోస్కారి వాడు శేషగిరిరావు చిత్రకళాభ్యాసం మొదలైంది. గురువుగారితో సాన్నిహిత్యం ఏర్పడింది. నందలార్టబోస్ గురువు అవసీంద్రనాథ్ తాగూర్ గొప్పదనం అక్కడే తెలిసింది. వివిధ చిత్రకారుల విభిన్న ధోరణలు, శైలిభేదాల విజ్ఞానం బోధపడసాగింది. భారతీయ చిత్రకళాపై యూరోపియన్ చిత్రకళ ఆధిపత్యాన్ని నిలువరించేలా చేసిన భారతీయ చిత్రకారుల కళావైపుణ్యం శేషగిరిరావుపై ప్రభావాన్ని చూపింది. శాంతినికేతనంలో పరిచయమైన చైనా చిత్రకారిటి ద్వారా చైనీస్ చిత్రకళా మెక్కువలను అర్థం చేసుకున్నాడు. ఆ అవగాహన తోనే జపాన్ చిత్రకళని పెక్కిన్స్ ను నేర్చుకున్నారు. ఈ కళా జ్ఞానంతోనే భారతీయ చిత్రకళా సంప్రదాయానికి చైనా, జపాన్ కైలిని జోడించి వైవిధ్యమైనచిత్రాలు గీయడం ఆరంభమైంది. శాంతినికేతనంలో మధ్యంతర సెలవులు ఇచ్చినప్పుడు నందలార్టబోస్ ఆజ్ఞతో భువనేశ్వర్ వెళ్ళారు శేషగిరిరావు. అక్కడి కోణార్క్ నూర్య దేవాలయాలోని శిల్పాలను, అనేక రకాలైన డిజైన్సు, శిల్పుల మెళకువలను తన సైన్హ బుక్లో గీసి భద్రపరచుకున్నారు. ఈవిధమైన శ్రమ, అభ్యాసాలే శేషగిరిరావు అధ్యుతమైన చిత్రకారుడిగా ఎదగడానికి దోహదపడ్డాయి. ఈ పరిశ్రమతో శేషగిరిరావు కల నెరవేరింది. శాంతినికేతనంలో 1948లో జరిగిన స్వాతంత్యవంలో చిత్రకళలో పట్టాపొందారు. శాంతినికేతనంలో విద్యార్థిగా పొందిన జ్ఞానం, క్రమశిక్షణతో చేసిన అభ్యాసం, సంపాదించిన అనుభవం, నవ్యచిత్రకారుల సాంగత్యం-శేషగిరిరావు జీవన విధానాన్ని గొప్ప మలుపు తిప్పాయి.

1949లో ప్రైదరాబాద్ ఆర్ట్ సాసైటీసారు నిర్వహించిన అఖిల భారత కళా ప్రదర్శన నుంచి శేషగిరిరావు చిత్రకళా ప్రతిభాజ్యత్రయాత్ర మొదలైనట్లుగా చెప్పవచ్చు. ఆ కళా ప్రదర్శనలోని మూడు విభాగాలలో శేషగిరిరావు గీసిన మూడు చిత్రాలకు ప్రథమ బహుమతులు లభించాయి. ఎందరో అనుభవమున్న చిత్రకారుల మధ్య పోటీలో ఏకంగా ఒక్కసారి మూడు ప్రథమ బహుమతులు సాధించడం గొప్ప విషయం. ఆ ప్రదర్శనకు వచ్చిన నాటి విద్యార్థి మంత్రి శేషగిరిరావు ప్రతిభకు ఆశ్చర్యపడి వెంటనే ‘స్వార్ల ఆఫ్ ఆర్ట్ అండ్ క్రాఫ్ట్’లో ఉద్యోగం వచ్చేలా చేశారు. తన అభిరుచికి అనుగుణమైన ఉద్యోగం దొరకడంతో చిత్రకారుడిగా శేషగిరిరావులో అంకిత స్వభావం మరింత పెరిగింది. ఎన్నోన్నే అధ్యుతమైన చిత్రాలను గీశారు. ఆ చిత్ర విశేషాలు ఇవి:

కళాప్రదర్శనలో ప్రథమ బహుమతి పొందిన చిత్రాల

శీర్షికలు:

1. సంతాల్, 2. ప్రైంగ్, 3. హర్షనీ, 4. కాకులు, ఇందులోని ‘సంతాల్’ చిత్రం అడవులలో నివసించే గిరిజన జాతివారైన సంతాలులు తమ గుడిసే మందు సృత్యం చేస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది. ఈ చిత్రంలో సంతాలుల జీవన విధానం, సంస్కారులు కళముందు కదలాడినట్లుగా ఉంటాయి శేషగిరిరావు ఏ చిత్రాన్ని గీసినా ఆయా విషయాల్ని లోతుగా అధ్యయనం చేస్తారు. ఆంధ్రప్రదేశ్లోని శ్రీకాకుళం గిరిజనలు, అరకులోయలోని వారు సంవత్సరానికి ఒకసారి చేసుకునే గిరిజన సంబరాలలో చేసే సృత్యరీతి ధీంసాపై సవివరమైన సజీవ చిత్రాలను వేశారు. శేషగిరిరావు కేవలం విషయ గాంభీర్యం ఉన్న చిత్రాలే కాదు ప్రకృతిలోని ప్రతి చిన్నదృశ్యాన్ని, ప్రతి చిన్నప్రాణిని అధ్యుతంగా చిత్రాలుగా మలచి తరగిపోని సంపదలుగా భారతీయ చిత్రకళకు అదించారు. రాళ్ళు, గుట్టలు, కొండలు, కుండలు, కొంగలు, బాతులు, మేకలు, ఆకులు, పూలు, పశువులు మొయి॥ శేషగిరిరావు కుంచెలో నుండి సరికొత్తగా ప్రాణం పోసుకునేవి. బహుమతి పొందిన ‘కుక్క’ చిత్రం దాన్ని చూడగానే దాని వెనకవున్న కథను స్పురింపజేస్తుంది. తన వేసిన చిత్రాలకు అర్థవంత్వమైన శీర్షికలను పెట్టడంలో కూడా సృజనాత్మకతను చూపేవారు శేషగిరిరావు సినీసటి కాంచనమాల చిత్రాన్ని గీసి దానికి ‘కాఫీ కప్పుతో కాంచనమాల’ అనే శీర్షికను పెట్టారు. ఇట్లాంటి శీర్షికలు పెట్టడంలో ఇతర చిత్రకారులకు ఒరవడిని చూపేటారు శేషగిరిరావు. తన చిత్రకళాజీవితంలో కాంచనమాల చిత్రం మొదటి పోట్రయిట. ఆ తరువాత ఎన్నో అధ్యుతమైన పోట్రయిట్లు వేసి పోట్రయిట్కు చిత్రకళలో కొత్త కళాసూట్రాలను ఏర్పరచారు. భారతదేశంలోని ప్రముఖులైన ఇందిరాగాంధీ, రాజీవ్ గాంధీ, ఉంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు మొయి॥ వారి పోట్రయిట్ను శేషగిరిరావు సజీవకళ ఉట్టిపడేట్లుగా చిత్రించారు.

వాసమామలై వరదాచార్యులు రచించిన ‘పోతన చరిత్రము’ మహాకావ్యాన్ని చదివి ప్రభావితులైన శేషగిరిరావు ‘పోతన చిత్రాన్ని వేశారు. మహాకవి పోతన చిత్రన అచ్చంగా గీయడానికి శేషగిరిరావు ఆయా కవులు సృజించిన రచనా లోకాల్లోకి పయనించేవారు. సహ్యదయ పారక, విమర్శకుడిలా ప్రతిస్పుందించేవారు. ఆదికవి సస్యరు, వేమన, అస్సమయ్యలాంటి చిత్రాల్లో వారి స్వభావం, స్నాయి, తాత్క్వికత ప్రతిఫలించేటట్లు గీశారు. 9వ శతాబ్దికి చెందిన తాత్క్విక అలంకారికుడు అభివుపు చిత్రం గీయడానికి యూనివరిటీ లైబ్రరీలకు వెళ్ళి మూలగ్రంథాలను వచ్చి, అనేక ఆధారాలను వరిశీలించి అధ్యుతమైన చిత్రాన్ని చిత్రించారు. మరొక విషయాల్లోని ముఖ్య సంఘటనలు, ప్రబంధాలు, కావ్యాల్లోని

ప్రధాన ఘుట్టులను కనులముందు కట్టినట్లుగా చిత్రించేవారు. అభిజ్ఞాన శాకుంతలంలోని శకుంతల, దుష్యంతడు, కణ్వమహర్షి మునికిమారులు, పర్షిశాల, ప్రకృతి అంతా శేషగిరిరావు కుంచె ద్వారా పునఃసృష్టి జరిగింది. ఇతిహస పాత్రలు, శాతవాహనులు, విష్ణుకుండిసులు చారిత్రక వ్యక్తులు, మహాపురుషులందరూ నిలావెత్తు చిత్రపటాలుగా మనముందు కదలాడేటట్లుగా శేషగిరిరావు చిత్రించారు.

1975లో ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా 'తెలుగు తల్లి' చిత్రాన్ని గీయడానికి ఎంతో పరిశోధనతో నోట్టు తయారు చేసుకుని సిద్ధమయ్యారు. ఒక చిత్రం వేయడం వెనక శేషగిరిరావు తీసుకునే శ్రద్ధ, తపనే ఆయనను అత్యస్తత శిఖరాలకు చేర్చింది.

భారతీయ నాంస్కృతి, సాంప్రదాయాలకు అద్భుంపట్టేలా వేసిన అనేక తైలవర్ష చిత్రాలు శేషగిరి రావు అసమాన ప్రతిభకు నిదర్శనాలు. శ్రీరాముడికి ఘలములను తినిపిస్తున్నట్లన్న శబది, సరస్వతి, వీణాపాణి, మహాలక్ష్మి, రామానుజాచార్యులు వంటి చిత్రాలు నిండైన ఆధ్యాత్మిక భావనలతో పూజానీయ చిత్రాలుగా తెలుగువారి హృదయాలలో నిలిచి పోయాయి.

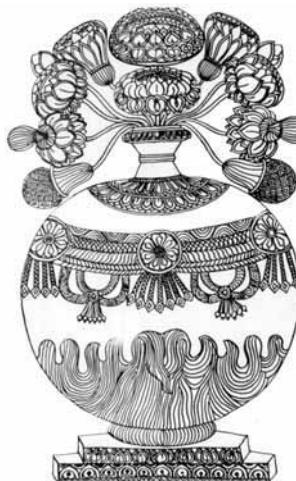
ఆధునిక నైరూప్య చిత్రాలను రూపొందిం చడంలో కూడా శేషగిరిరావు గొప్ప ప్రతిభాశాలి. సింఫనీ, స్నేటహుడ్, డెడ్కో, దమయంతి చిత్రాలు అందుకు సాక్ష్యాలు. కూర్చుచ్ఛి, సమ్రియలిస్ట్, దాయిస్ట్ మొదలైన అధునిక నైరూప్య చిత్రకళలోని రహస్య నైపుణ్యాలను అవగతం చేసుకున్న అధ్యయన జిజ్ఞాసి శేషగిరిరావు. నైరూప్య చిత్రకళలోని అభ్యాసం చేసే అంతర్జాతీయంగా అత్యంత అరుదైన, ఖరీదైన చిత్రాలను గిసిన చిత్రకారుడిగా క్రేష్టను సంపాదించుకునేవారు. కానీ భారతీయ చిత్రకళ వారసత్వ సంపదలను, మన సాంస్కృతిక విలువల సముద్రరణ కోసం తన స్థానీయ మూలాల మీద మమకారంతో సాంప్రదాయ చిత్రకళ కైలికి కట్టబడ్డారు. అట్లా ఆని సామాజిక చైతన్యాన్ని అందించే ఆలోచనాత్మక చిత్రాలకు దూరం కాలేదు. 'బాలుడు నడిపిస్తున్న పండు ముసలీ' చిత్రంలోని దయనీయ స్థితి, చూపరులను ఆలోచనల్లో ముంచెత్తుతుంది. అట్లాంటి అనేక చిత్రాలకు వాస్తవికతతో చిత్రించారు. ముఖ్యంగా 'నిజాం పాలన' అనే తైలవర్ష చిత్రం ఆనాటి నిజాం పరిపాలనను, తెలంగాణ సాయుధ పోరాటాన్ని, తెలంగాణ విష్ణుక్తి దృశ్యాలను కళ్ళముందు నిలుపుతుంది. ప్రతీకాత్మకంగా తాను చెప్పడలచుకున్న భావాలను వర్ష సమ్మేళనంతో, గీతల విన్యాసాలతో గాఢమైన భావమ్యకీరణ చేయడంలో ప్రయోగవాడ కవులకు తీసిపోరు. శేషగిరిరావు తనమీద ప్రభావం మాపిన జపనీస్ చిత్రలీతులను, షైన్ గితల్లోని వాస్తవికతా తైలులను మేళవించి తనకే సాధ్యమైన గీతలను, వర్ష సమ్మేళనాన్ని సృష్టిందుకొని భారతీయ చిత్రకళలో మహారాజుగా కీర్తిప్రతిష్ఠలను

సంపాదించుకున్నారు.

మూర్ఖర్ల పెయింటింగ్స్ (కుడ్య చిత్రములు) వేయడంలో శేషగిరిరావు ఆరితేరిన చిత్రకారులు. ఆయన మూర్ఖర్ల్స్ చిత్రకళా నైపుణ్యాన్ని గుర్తించి ప్రతిష్టోత్రుక్ సంస్థలవారు తమ ప్రవేశ ద్వారాలకు చిత్రాలను వేయించుకునేవారు. ప్రైదరాబాద్ నగరంలో మూర్ఖర్ల పెయింటింగ్స్ చిత్రించిన మొదటి చిత్రకారులు శేషగిరిరావే. భారతీయ విద్యాభవనం, హుదా, మైత్రీవనం మొదలైన అనేక ప్రాంతాల గోదలు శేషగిరిరావు చిత్రాలతో కళాత్మక అందాలను, సాంస్కృతిక వైశిష్ట్యాన్ని సంతరించుకున్నాయనడంలో సందేహం లేదు. మూర్ఖర్ల ఆర్ట్రోని జ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాన్ని నేర్చుకోవడంలో శేషగిరిరావు వేసిన చిత్రాలు పార్సు గ్రంథంగా చిత్రకారులకు స్వార్థినిసాయి.

వేమన పద్మాలు ప్రతినోట పలికినట్లుగా శేషగిరిరావు చిత్రాలు ప్రతిచోటా కొలువు దీర్ఘాయి. స్వదేశంలోను, విదేశాల్లోను ఎండర్లో కళాభిమానులు అపరూపంగా ఆ చిత్రాలను కొనుకున్నారు. వారసత్వపు సంపదగా భద్ర పరచుకున్నారు. ప్రైదరాబాద్ మూర్ఖజీయం, సాలార్జంగ్ మూర్ఖజీయంలోను, లేక్కవ్యాగస్టహాన్, ధిలీలోని వెస్టర్న్ కోర్ట్లోను, కాబుల్, కైరో, మాస్కో మూర్ఖజీయం, లండన్, ఇటలీలోను శేషగిరిరావు చిత్రాలు కాలపరీక్షకు నిలిచి నేటికీ అధ్యయనమైన చిత్రాలుగా అందరినీ ఆకట్టుకుంటు న్నాయి.

శేషగిరిరావు చిత్రకళలో ఎంత చేయి తిరిగిన చిత్రకారుడో అంతే ప్రతిభ కలిగిన రచనా సంపన్మూలు. చిత్రకళకు సంబంధించి రాసిన వ్యాసాలు పరిశోధక ఆచార్యుల స్థాయిలో ఉన్నాయి. శేషగిరిరావు కోడలు కొండపల్లి నీహరిణి సంపాదకత్వంలో 'చిత్ర, శిల్ప కళా రామణియకము' అనే పేరుతో శేషగిరిరావు చిత్రకళపై రాసిన పరిశోధనాత్మక వ్యాసాలు గ్రంథంగా వెలువడ్డాయి. ఈ గ్రంథంలో చిత్రకళకు సంబంధించిన అనేక విజ్ఞానాత్మక అంతాలు, విలువైన జ్ఞానకాలు, అనుభవాలు ఇర్వైతారు వ్యాసాల్లో ఉన్నాయి. విస్కృతికి గురవుతున్న జానపద కళలను తన పరిశోధనతో వెలుగులోకి తీసుకొనిరావడానికి చేసిన పరిశోధనా ప్రమ ఈ గ్రంథంలో కనిపిస్తున్ది. ముఖ్యంగా 'తెలంగాణ పటచిత్రాలు కాకిపడెగెల కళ'ను మొదటిసారిగా లోకానికి పరిచయం చేసింది శేషగిరిరావే. ఈ గ్రంథంలో సాహాతీషేత్తల, సహా చిత్రకారుల విశ్లేషణాత్మక వ్యాసాలున్నాయి. ఒక వృత్తిగత పరిశోధకుడు, విమర్శకుడు రాసిన వ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇందులో శేషగిరిరావు చేసిన పారామర్శ గ్రంథంగా ఉన్నాయి. ఇందులో పరిశోధనతో వెలుగులోకి తీసుకొనిరావడానికి చేసిన పారామర్శ గ్రంథంలో కనిపిస్తున్ది. ముఖ్యంగా 'తెలంగాణ పటచిత్రాలు కాకిపడెగెల కళ'ను మొదటిసారిగా లోకానికి పరిచయం చేసింది శేషగిరిరావే. ఈ గ్రంథంలో సాహాతీషేత్తల, సహా చిత్రకారుల విశ్లేషణాత్మక వ్యాసాలున్నాయి. ఒక వృత్తిగత పరిశోధకుడు, విమర్శకుడు రాసిన వ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇందులో శేషగిరిరావు చేసిన పారామర్శ గ్రంథంగా ఉన్నాయి. ఇందులో పరిశోధకులకు ఇది ఒక "పారామర్శ" గ్రంథంగా ఉపయోగపడు తుంది.

శేఖరిరావు అనేక దేవాలయాల్లోని శిల్పాల రేఖాచిత్రాలను గురించి ‘సురేభి’సంపటంలో వర్ణించారు. దేవాలయాల్లోని స్థంభాలు, విగ్రహాలు, మానవ జంతురూపాలకు ఎన్నో అలంకరణాలుంటాయి. ఆ వస్తూలకు, నగలకు వేసిన ముడులను గురించి ఎంతో వివరంగా అలంకరణ శాస్త్రగ్రంథంగా అందించారు. శేఖరిరావుకు ప్రసిద్ధులైన తెలుగు సాహితీవేత్తలందరూ ఆత్మియ మిత్రులే! “పరుగల్లే నదినైనా బంధించును చిత్రం. అంతటి ఆకాశమైనా ఇంతవును విచిత్రం” అని డా॥ దాశరథి కృష్ణమాచార్య ప్రశంసించారు. డా॥సి.నారాయణ రెడ్డి, ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజు-శేఖరిరావు ప్రతిభను వేసోళ్ళ పగిడిన వారే. శేఖరిరావు సాహిత్యంపట్ల మక్కువ కలవారే. సాహిత్య అధ్యయన తత్వరూలు కాబట్టే తొను రచించిన వ్యాసాల్లో సాహిత్య సంస్కరం, విమర్శ నాత్మక ప్రతిభ దర్శనమిచ్చేవి. చిత్రకళకు సంబంధించి ఏ విషయం తెలుసుకోవాలనుకున్నా అందరూ శేఖరిరావునే సంప్రదించేవారు. ఒక నడిచే కళా విజ్ఞాన సర్వస్వంగా శేఖరిరావును అభివర్ణించ వచ్చు.

డా॥ కొండపల్లి శేఖరిరావు చిత్రకళా అధ్యాపకుడిగా 34 సంాలు ఉడ్యోగ జీవితాన్ని కొనసాగించారు. ప్రాఘసర్ స్థాయికి ఎదిగి రిత్తిరయ్యారు. ఆతరువాత ఎస్.వి.పైన్ ఆర్ట్ కళాశాల ప్రైనిపాల్గా కూడ బాధ్యతలను నిర్వహించారు. చిత్రకళారంగంలో అత్యున్నత ప్రతిభను ప్రదర్శించిన శేఖరిరావును అసంఖ్యాకమైన, పురస్కారాలు వరించాయి. 1988లో కేంద్ర మానవ వనరుల మంత్రిత్వ శాఖ శేఖరిరావును జాతీయ చిత్రకారుడిగా గుర్తిస్తూ ఎమిరిటస్ ప్రాఘసర్ ఫెలోషిప్ తో గౌరవించింది. ఆల్ ఇండియా పైన్ ఆర్ట్ అండ్ క్రాఫ్ట్ సాసైటీ అభిల భారత అగ్రమేణి చిత్రకారుడిగా గుర్తించి సత్కరించింది. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం గౌరవ డాక్టరేట్సు ప్రదానం చేసింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ‘హాం’ పురస్కారంతో సన్మానించింది. శేఖరిరావు చిత్రకళ తొలిదశ సుండి తుదివరకు ఆయన ప్రతిభను గుర్తించిన ఆంధ్రసారస్యత పరిషత్తు మొదలుకొని అంధ్రప్రదేశ్లోని అనేక సంస్థలు ఘనంగా సత్కరించుకున్నాయి. భారత దేశంలోని పలు ప్రాంతాలతో పాటు దేశ, విదేశీ ప్రముఖుల నుండి సత్కారాలను, ప్రశంసలను పొందారు శేఖరిరావు.

కొండపల్లి శేఖరిరావు ఉన్నత కళాత్మక శిఖరాలను అధిరోహించినా గర్వాన్ని దరిచేర నీయలేదు. అహాన్ని నిషేధిత వర్షంగా మార్గు కున్నారు. అనేకమంది విద్యార్థులను ఉత్తుమ చిత్రకారులుగా తీర్చిదిద్దారు. మృదు స్వభావం, నిరాశ, నిర్లిప్తతను దరిచేరనీయని ఆదర్శనీయ వ్యక్తిత్వం శేఖరిరావుడి. ‘జగమెరిగిన శేఖరిరావు బోమ్మకు సంతకమేలి!’ అనేంతగా భారతీయ చిత్రకళలో తనకంటూ ఒక ఉన్నత స్థానాన్ని దక్కించుకున్నారు. నిండైన జీవన మకరండాన్ని రుచిచూసిన శేఖరిరావు జూలై 26, 2012న ఈ లోకం నుండి శాశ్వతంగా వీణ్ణోల్సు తీసుకొని కళాభిమానులను దుఃఖవర్షంలో ముంచేశారు. శేఖరిరావు స్థృతికి నివాళిగా అన్ని పత్రికలు సంపాదకీయాలు రాశాయి. ‘ఓ చిత్రకారుడా! ఓరుగల్లు భ్యాతిని నయాగరా వరకు ప్రవహింప చేసిన మొనగాడా! అశ్వరం ఉన్నంతకాలం, రంగులు విరజిమిచ్చునంతకాలం మీ బోమ్మలు కొంగు బంగారమే. నిత్యం సింగారమే’ అని పత్రికలు ఘనంగా కీర్తించాయి. ‘కళామూర్తి కొండ

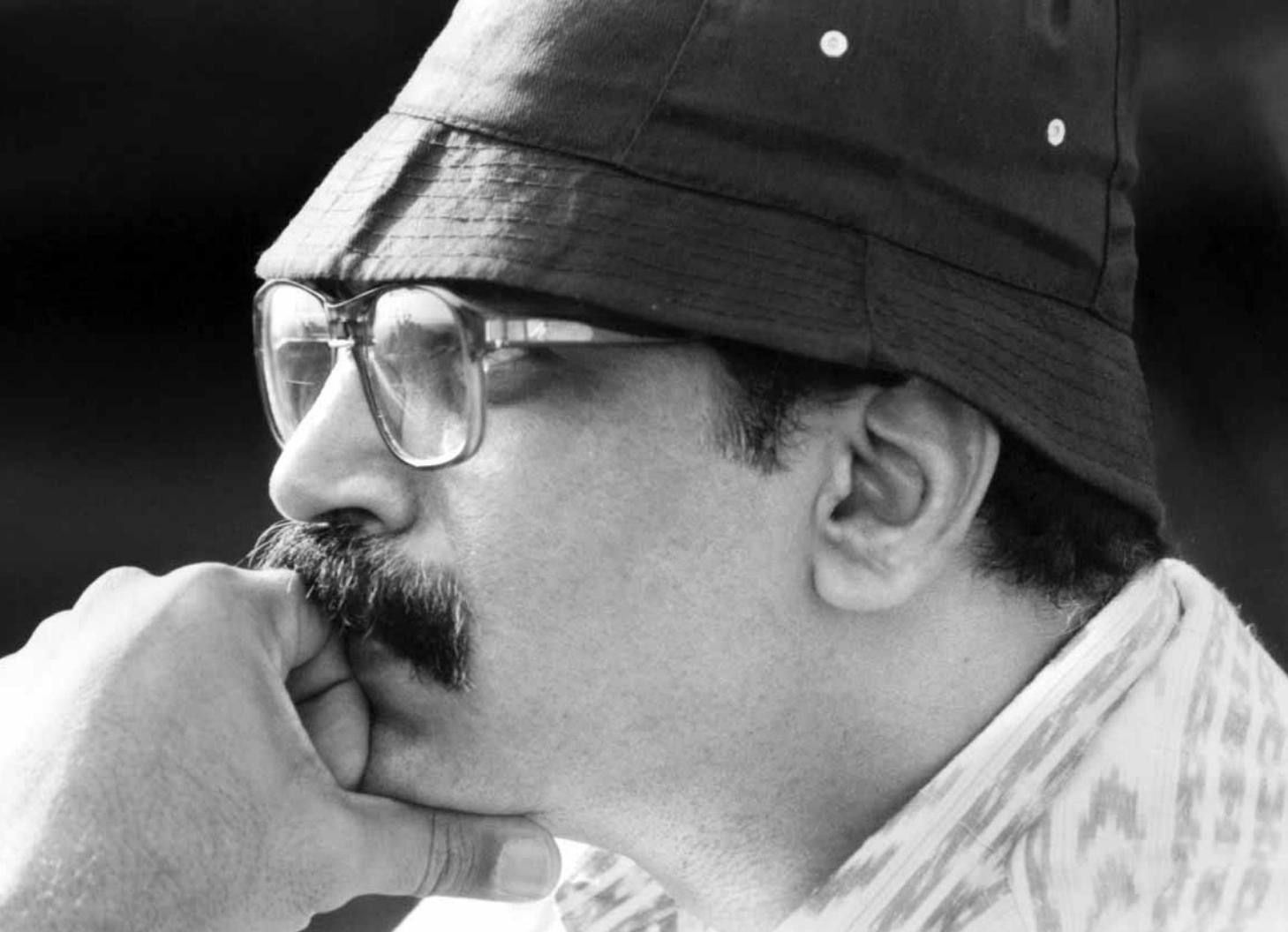
పల్లి శేఖరిరావు’ అంటూ స్థృతి నివాళిగా వచ్చిన సందేశాలను, సంపాదకీయాలను ‘తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్’ ఒక పుస్తక రూపంలో తీసుకొని వచ్చింది. తెలుగు ప్రాంతంలోని ప్రముఖ రచయితలు, చిత్రకారులు, పాత్రికేయులు, కళాకారులందరూ శేఖరిరావు మృతికి తమ ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేశారు. శేఖరిరావు చిత్రం తెలంగాణ స్థానీయ మూలాలను అద్భుతంగా చిత్రించింది. అందుకే ప్రముఖ కవి వరపరావు తెలంగాణ సాయంధ పోరాటాన్ని, తెలంగాణ జీవన విధానాన్ని తన పెయింబీంగ్ల ద్వారా సమాజా నికి చూపిన ముద్దుబిడ్డగా” కొండపల్లి శేఖరిరావును ప్రశంసించారు. తెలంగాణ నేలలోని ఉద్యమ వారనత్యాన్ని, తెలంగాణీయుడి వీరత్యాన్ని ప్రపంచానికి చాటి చెప్పిన తెలంగాణ కళామత్తి ముద్దుల కళల కొండగా కొండపల్లి గారిని ఈ నేల నిత్యం స్వరించుకుంటూనే ఉంటుంది.

-డా॥ ఎస్. రఘు

m : 9848208533

e : raghusr17@gmail.com

తెలంగాణ తెరకు తొలి వెలుగు

బ. నరసింగరావు జీవిత కళా చలన చిత్ర యాత్ర

-పాచ. రహేష్బాబు

సినిమాలు వినోదం కోసమే కాదు సమాజ చిత్రణకోసం కూడా

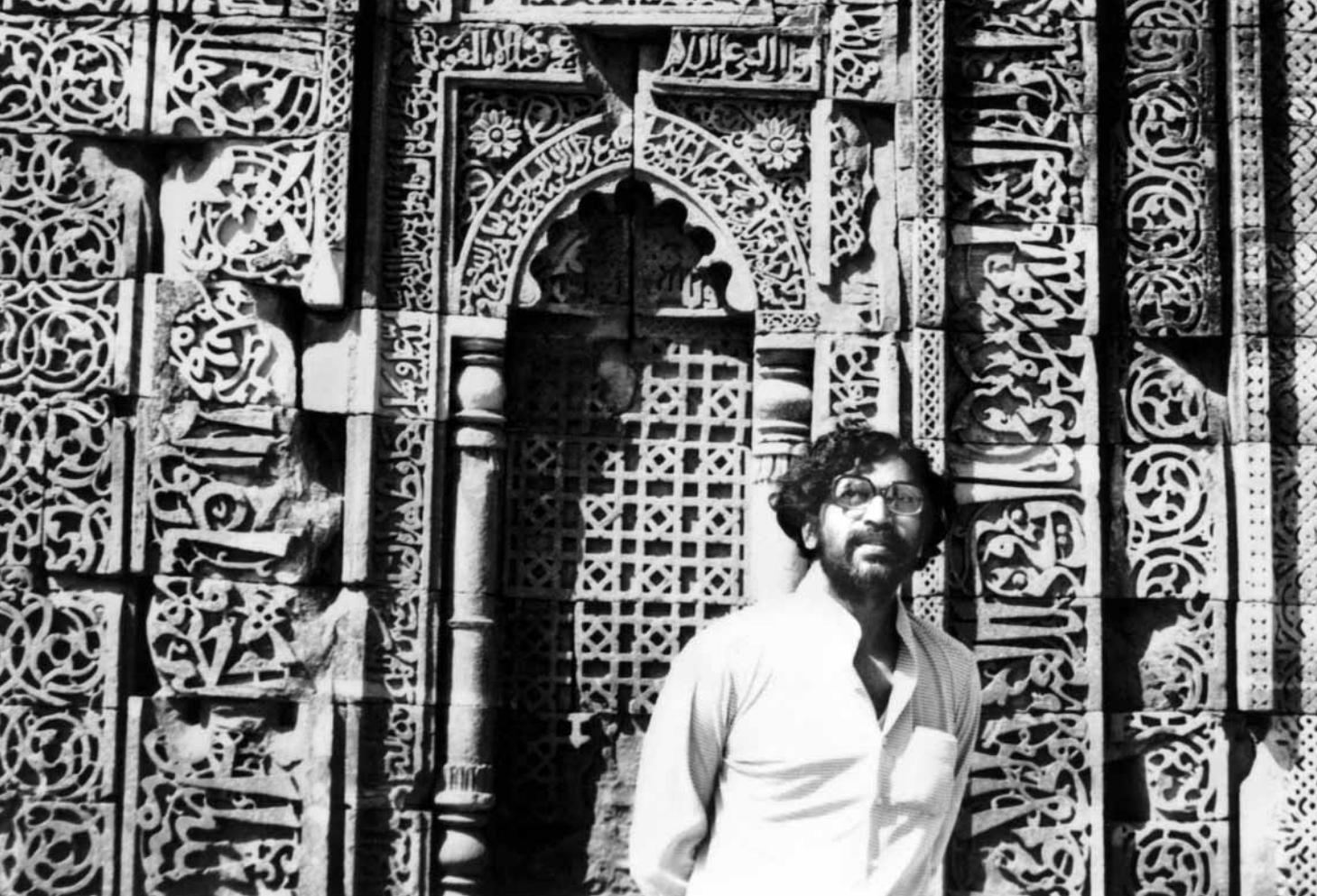
- ఐముల్రాయ్

అంతర్జాతీయ భ్యూటిగాంచిన సుప్రసిద్ధ తెలుగు నవ్య సినిమా దర్శకుడు బి. నరసింగరావుడి కూడా ఇదే దృక్పథం. కాకపోతే మరో నాలుగడుగులు ముందున్నాడు. ఆయనేమంటారంటే “సినిమా అనేది సాధారణ ప్రేక్షకులకి, జనాలకి నచ్చడం అనే విషయంపై నాకెలాంటి భేదాభిప్రాయం లేదు. కానీ, సినిమా విజ్ఞులైన వాళ్ళకి, హృదయం పెట్టి చూసేవాళ్ళకి నచ్చాలి, కదిలించాలి అనేది నా ఆలోచన”.

'మాఖుమి చిత్రం'లో : నాగయ్య పాత్రలో డి. నరసింగరావు

ఫైల్‌లో కుతుబ్ మిసార్ వద్ద జ. నరసింగరావు

భారతీయ చలనచిత్ర రంగంలో 85 ఏండ్ర టాకీల శకంలో బి.నరసింగరావుడి ఒక ప్రత్యేకస్థానం. తెలుగు సినిమా పరిశ్రమలో ఎవరో తెలియకుండానే జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో మెష్యూందిన సినిమాలు తీశారు. ‘ఇంట గెలిచి రచ్చ గెలవాలి’ అనేది తెలుగులో పొపులరైన సామెత. కానీ ఈ సామెతను అక్కారాల తిరగరాసి రచ్చగెలిచాకనే ఇంట గెలిచిన దర్శకులు బి.నరసింగరావు. అయితే 1950ల నుండి తెలుగు సినిమాకు బి.ఎస్.రెడ్డి, కె.వి.రెడ్డి, ఆధుర్తి వంటి వారివల్ల జాతీయ స్థాయికి కొన్ని సినిమాలు వెళ్లినవి. కానీ ఆవస్త్రికూడా వ్యాపార విలువలు పుపులంగా ఉన్న సినిమాలే. అయితే బి.నరసింగరావు సినిమాలు పూర్తిగా సామాజిక జీవన చిత్రణలతో కూడుకున్నావి. పైగా అవేషీ వందలు, యాబైలు, డబ్బులు కూడా కావు. కానీ తీసినవస్తే సంచలన చిత్రాలే. ఇవే భారతీయ స్వాచ్ఛల చిత్రాల నిర్మాతల సరసన ఆయనకు సముద్రత స్థానాన్ని సంపాదించిపెట్టిని.

బి.నరసింగరావు 1946, డిసెంబరు 26న మెదక్ జిల్లా ప్రజ్ఞాపూర్లో భూస్వామ్య కుటుంబంలో పుట్టారు. ప్రజ్ఞాపూర్కి దగ్గరలోని గజ్యేల్లలో హైస్సుల్లలో తొలుత చేరారు. కాగా 12 ఏండ్ర వయసులో తన పిన తండ్రి దత్తత తీసుకోవడంతో సికిందరాబాదు కు దగ్గరలోని ఆల్ఫాల్ కి ఆయన మకాం మారింది. ఆల్ఫాల్ లోనే హైస్సులు పూర్తి చేశారు. అయితే తన పుట్టిన ఊరును విడిచినా-

ఆ పల్లెటూరును, అక్కడి వాతావరణాన్ని మాత్రం మరువలేదు. నోట్లో బంగారు చెంచాతో పుట్టినా మళ్ళీ వాసనల గుభాళింపులోని సౌందర్యాన్ని అన్వేషించడం మొదలుపెట్టారు. పల్లెటూరు బతుకుల, అందులోని అతుకులను, గతుకులను, సంఘర్షణలను నిశితంగా పరిశీలించడం చిన్నతనాన్నే అలవరుచుకున్నారు. మనుషుల జీవితాల్లోని అసమానతలు, ఆవేదనలు, మీదుమిక్కిలి స్త్రీల జీవితాల్లో కనిపించని కోణాలను అన్వేషించడం, ఆ తరువాత ఆయన తీసిన సినిమాల్లో కనిపిస్తుంది.

“పల్లె ఎంత అందంగా ఉంటుంది, దుమ్ము రేగే రోడ్లు, మేతకోసం వెళ్ళే పముల మందలు, చేతో కర్ర పట్టుకుని భుజం మీద గొంగడి వేసుకుని, ముంజేతికి వెండి కడియాలు తొడుక్కుని, పెదవల నడుమ ఎర్రగా వెలిగే ‘చుట్టు’ని కరచి పట్టుకుని, ‘తృప్తి’కి మారు పేరుగా తన బతుకు పరిధులకు తానే మహోరాజుగా”..... ఇట్లూ ఎన్నోన్నో తన పల్లె జ్ఞాపకాలు ఆయనను విడువలేదు. ఇంకా తను చూసి పదిలంగా దాచుకున్న పల్లె జీవన వైభవాన్ని ఒక సందర్భంలో ఇట్లూ చెబుతారాయను.

“నిజంగా కూడా పెట్టి పుట్టాలి. అలాంటి అనుభవాలను పోగు చేసుకోవాలంటే రకరకాల ప్రజలు, సంప్రదాయమైన వారి వృత్తులూ, మదారీలు, తోలుబోమ్మలాటల కళాకారులు, జానపదాలు, వీధి నాటకాలు, బుర్రకథలు, ఒగ్గ కథలు, ఫక్కీర్లు,

వీధుల్లో తిరుగుతూ అవీ ఇవీ అమ్ముకనేవారు.... వీరందరినీ చూసి అనుభవించితేగాని తెలుస్తుంది వాటి గొప్పతనం. అదొక అప్పుమైన తెలంగాణా సాంస్కృతిక జీవనశైలి. ఏదో అలా, సాండా సీదాగా ఉండదు. పట్టుల్లో జరిగే ప్రతి పనికి ఒక 'లయ' ఉంటుంది. కడవల్లో పెరుగు కవ్యంతో చిలికిన వెన్న తీయదమైనా, కల్లంల్లో వౌఢ్లు తూర్పారబట్టడమైనా, జొన్నలు విసుర్రాయల్లో విసరడం, దంచడం, బట్టలుతకడం, బావల్లో నీళ్ళు తోడడం, అన్ని పనులను అడవాళ్ళు ఆట పాటలతో అలసట తెలియకుండా, ఆనందంగా చేసే తీరుతెన్నులను కంధారా చూసితీరాల్చిందే."

బి.నరసింగరావు ఉన్నత కుటుంబంలో పుట్టినా ఆయనలో ఆధునిక అభ్యర్థి ప్రగతిశీల భావాలు పొడసుపడానికి కారణం ఆయన బాల్యమే. ఆ బాల్యం గురించి ఆయన మాటల్లోనే.....

"మా అమ్మకు మేము అయిదుమందిమి మొగ పిల్లలు, ఒక ఆడ కూతురు. మాది పెద్ద గడీ. నేను దొర బిడ్డను. 50 మంది జీత గాళ్ళు మావద్ద వనిచేసేవాళ్ళు. వందలు వందలుగా గొర్రెలు, మేకలు, పశువులు మాంచట ఉండేవి. మా నాయన దొర అయినా ఆయన సంస్కారం గొప్పది. ఆయన ఆర్య సమాజంలో చురుకెన కార్యకర్త. అందువల్ల ప్రోగ్రసివ్గా ఉండే వారు. మా గడీలో ఏ అంక్షలూ ఉండే వి కావు. మానాన్న అలా మంచం మీద పడుకునిఉంటేమాల, మాది గలు కూడా మా ఇంట్లో ఎంతో స్వంతంగా తిరుగులాడేవాళ్ళు.

మా ఆమ్మ కూడా మా నాయనకు తగిన ఇల్లాలే. సన్న గడీలో ఎప్పుడూ బంధించలేదు. వేళకు నేను అన్నం తింటేచాలు. ఆ పని చేయకపోతే మాత్రం నన్న దండించేది. ఆతర్వాత నా చిన్నాటి తిరుగుళ్ళకి అమె ఎప్పుడూ అట్ట తగిలేది కాదు. నేను పగలంతా పూరు తిరిగేవాళ్ళి. పూరంతా నాదిగానే వుండేది. కుమ్మరి మట్టి ముద్దను సారె మీద పెట్టి కుండ చేస్తూవుంటే- నేనాయన్ని బ్రహ్మ దేవుణ్ణి చూసినట్టు చూస్తూ ఉండిపోయేవాళ్ళి. కంసాలి నాగలి కర్మ కొలిమిలో నుంచి తీసి సమ్మెట దెబ్బ వేస్తూ ఉంటే ఆ రసరమ్మ సంగీతంలో నేను ఓలలాడేవాళ్ళి. పద్మశాలి నేత, బ్రాహ్మాల ఇళ్ళల్లో పూజలూ... అన్ని నేను దిగ్రమతో గమనించాను.

మాల మాదిగల ఇళ్ళలోకి వెళ్ళి వాళ్ళను తాకినా.. ఆకాలం 1952లో మా ఆమ్మ నాకు తలంటలేదు. మాజింట్లో ఉదయం మాఅమ్మ స్వయంగా చల్ల చేసేది. పూర్లో ఎందరో వచ్చి మా ఆమ్మ చేత చల్ల పోయించుకునిపోయేవాళ్ళు. మాకు పండని పంట లేదు. పంటల కాలంలో మా గడీ యావత్త వట్ట, రాగులు, కందులు, పెసలు, అల్లం, వుల్లి, పశువుతో... కళకళలాడిపోయేది. మిరప చేలో బంతిపూలు మొక్కలు వేస్తాంకదా.. ఆ బంతిపూలు మాజింట్లో ఒక కుప్పలా వుండేవి. ఇంటికి ఎవరొచ్చినా మాఅమ్మ చల్లపోసి, వారి దోసిట్లో బంతిపూలు కూడా పోసేది. మా ఇల్ల ఎప్పుడూ సోపల యాక్టివిటీ సెంటర్లా ఉండేది.

పొలాలంతా నేనే తిరిగివాళ్ళి. ఏ కాలంలో ఏ పంట ఎలా

బి.నరసింగరావుకి నార్తీచశ్చ యువతను పరిచయం చేస్తున్న అనంద పట్టవర్ధక

ఉంటుందో నాకు తెలుసు. గాలీ వానకు తడిసిన - మిరప్పొండు రంగు ఎంత మిలమిలమంటుందో నాకు తెలుసు. నేను అదృష్టవంతుణ్ణి. మాహూరికి కరంటు రానప్పుడు నేను 'బాల్యం' ఒక కావ్యంలూ అనుభవించాను. విద్యుత్ దీపం స్విచ్ వేయగానే గదంతా ఒకేసారి వెలుతురు పరుచుకుంటుంది. మట్టి దీపం ఆలా కాదు. మట్టి దీపపు వెలుగులో ఒకరకం చీకటి కలగలసి ఉంటుంది. నా బాల్యం లాంతరు వెలుగులో గడిచింది. వత్తి చిమ్మే వెలుగులో ఒక ఇల్లు ఎలా వుంటుందో నాకు తెలుసు. 'దాసి' సినిమాలో ఈ అనుభవంతోనే 'లో లైట్ కండిషన్స్' ని చూపించాను.

12 ఏళ్ళ ప్రాయంలో నేను 'ఆల్ఫోర్' కొచ్చేసాను. మా చిన్నాన్న పెంపకానికి. ఇకడ్ నేను ఇమడలేక పోయాను. ఎప్పుడూ ఏదో ఒక 'తపన'తో ఉండేవాళ్లి. మా చిన్నాన్న కోరుకున్నట్టుగా నేను పెరగలేకపోయాను. ఎప్పుడూ ఆల్ఫోర్లో నాకు దిగులే. కళాత్మకంగా ఏదో చెయ్యలన్న తపన. ఏం చేయాలో తెలిసేది కాదు. పిల్లల్చేక మా చిన్నాన్న - నేనేదో ఉధరిసానని తెచ్చుకుంటే నేనిలా తయారయ్యాను. ఇల్లాదిలి వెళ్లిపోదామను కున్నాను. మా అమ్మ అప్పుడప్పుడు వచ్చి నాకు బుద్ధిమాటలు చెప్పి నన్ను ఓదార్చేది.

అయినా నాకు ఆల్ఫోర్లో ఉండ బుద్ధిసేది కాదు. ఎప్పుడూ అగ్ని పర్వతంలా మండతుండేవాళ్లి. సిలీలోకాచ్చి ఎప్పుడూ

నాటకాలూ.. స్నేహితులూ... రిహోర్సుల్సా... ఇదే నా వ్యాపకం. ఆల్ఫోర్లో 'బాగుపదాలను కున్న'వాళ్లు కాంట్రాక్టులూ అపీ చేసి బాగా గడించేవాళ్లు. లేదా లా, డాక్టరు, ఇంజనీరు కోర్సులు చేసేవాళ్లు. మనకవి నస్పలేదు.

మా చినాన్నకు నా తీరు - మనస్తాపంగా ఉండేది. వ్యవసాయం చేయడు. చేయకపోగా, ఇప్పుడున్న వ్యవస్థ బాగాలేదు, దీన్ని మార్చాలి అంటాడు., అని కష్టపెట్టుకనేవాడు.

మా అమ్మ, నాయినలు నా చిన్నప్పుడు నాకిచ్చిన సంస్కరాన్ని జాగ్రత్తగా ఆల్ఫోర్లో కూడా కాపాడుకుంటూ వచ్చాను. కాబట్టే ఆల్ఫోర్లో నాకు మొదటి మిత్రుడు ముత్యాలే అయ్యాడు. అతను మాదిగి.

'లాకోర్సు చేయకుండా నేను పెయింటింగ్ కోర్సులో చేరాను. ఆల్ఫోర్లో మా భూములవద్ద లకముక బావి ఉండేది. "పెయింటింగ్ కోర్సులో చేరావే! లకముక బావి దగ్గర బొమ్మలు గీసుకుంటావా?" అని మా అమ్మ తమాష పడేది.

"ఆ కాలేజీలో ఆర్టిపెక్షర్ కూడా వుంది. కాబట్టి నేను పెద్ద ఆర్టిపెక్షన్నె కాంట్రాక్టులు చేస్తాలే" అని మావాళ్లకు అబద్ధం చెప్పేవాళ్లి. మా నాన్నకు కూడా నాటకాలు వేయడం ఇష్టం ఉండేది కాదు. "మన జీవనాధారం వ్యవసాయం. అది చెయ్య" అనేవారు.

నా 17వ ఏట నాకు పెళ్లయింది. 1968లో మానాన్న మాహూళ్ళే ఒక నాటకం వేయించాడు. అప్పుడు మాత్రం “వాళ్ళి రమ్మనండి. వీళ్ళకి గైడ్ చేస్తాడు.” అని నన్ను పిలిపించారు.

తర్వాత తర్వాత నేను ‘దాసి’, ‘రంగుల కల’, ‘మాభూమి’ సినిమాలు తీసి మంచి పేరు ప్రభ్యాతులు తెచ్చుకున్నాను. ఒకసారి ‘హిందూ’లో 1992లో అనుకుంటాను ఎవరో “హూ రణ ఆఫ్ర్ సత్యజిత్ రే?” అని వ్యాసం ప్రాస్తు నా పేరు కూడా మెన్నెన్ చేశారు. మానాన్న ఫ్రెండ్స్కాయన దీన్ని చదివి, మా నాన్నను కొగిలించుకుని, “నర్సన్నను కన్న నీ జన్మ ధన్యం.” అన్నారు. అప్పుడు మానాన్న పద్ద అనందం అంతా ఇంతా కాదు.

మా అమ్మ కూడా నా సినిమాలు అన్ని చూసింది. ఆమె సినిమా చూస్తూ వుంటే, సినిమాను త్రథగా చూస్తున్న ఆమెను నేను చూస్తుండిపోయేవాడిని.

‘దాసి’ సినిమా చూసి అందులోని పరిస్థితులకు మా అమ్మ బాగా బాధపడింది.

నా చిన్నతనంలో ఒక సారి వేంం ప్లౌదరాబాద్ ఎగ్గిబిషన్కొచ్చాం. అక్కడ నేను తప్పిపోయాను. గంటపాటు మా అమ్మకు ఊపిరాడలేదు. “అప్పుడు నువ్వు నాకు మళ్ళీ దొరక్కపోతే నువ్వీ సినిమా తీసేవాడివా బిడ్డా!” అంది అమ్మ మా అమ్మ నన్ను “నర్సన్నా!” అని నోరారా పిలిచేది.

బి.నరసింగరావు సిరియస్ సినిమాలు తీయడానికి చిన్ననాట

తనకున్న సినిమా అభిరుచే ప్రధాన కారణం. పదేళ్ళకూడా నిండని వయసులో తండ్రివెంట తన అన్నతో కలిసి మొదటిసారిగా సినిమాకెళ్ళిన జ్ఞాపకం ఆయన మనసులో ఇంకా పదిలంగానే ఉంది. అలా ఆయన చూసిన మొదటి సినిమా ‘మేనరికం’ (1954). అదొక మధురమైన జ్ఞాపకం. విచిత్రమైన ఆలోచనలు ఆయనకు జన్మతహో వచ్చినవేమోగానీ వాటికి తన చుట్టూ ఉన్న సమాజం, అంటే ప్రకృతి, పశువులు అదొక ప్రపంచం. ఇంకా అనేక విషయాలు అతణ్ణి ప్రభావితం చేశాయి. ఎప్పుడో ఒకోసారి తండ్రివెంట ప్లౌదరాబాదు వచ్చి వెళ్ళడం జరిగేది. అయితే నగర వాతావరణం, జన జీవనశైలి తానున్న గ్రామీణ జీవనానికి భిన్నంగా కనిపించేవి. విచిత్రంగానూ వింతగానూ అనిపించేవి. పల్లెకు, పట్టునీకి చాలా వ్యత్యాసం కనిపించేది. అలా చిన్ననాటినుండి తన ఆలోచనల్లో భిన్న పార్శ్వాలుగా నిక్షిప్తమైన దృశ్యాల సమ్మేళనమే ఆ తరువాత ఆయన తీసిన “ది సిటీ”, ‘మా ఊరు’, ఆకృతి డాక్యుమెంటరీలు.

మళ్ళీ నరసింగరావు చిన్ననాటి సినిమాలో చనలు, అనుభవాలలోకి వద్దాం. చిన్నప్పుడు వాళ్ళ తాలూకా కేంద్రంలో చిన్న తడకల సినిమా ధియేటర్ ఒకటుండేది. అక్కడ చిన్న చిన్న సినిమా రీళ్ళు ముక్కలు కనిపిస్తే వాటన్నించినీ పోగుచేసుకుని ఇంచికి తెచ్చుకున్నాడాయన. రీళ్ళలో అయిదు పది దృశ్యాలతో కూడినవి ఉండేవి. వాటిని ఎండలో పెట్టి చూస్తే ఒక బొమ్మ

సినిమా చీతీకరణ సందర్భంలో: ఎ.కె.ఎస్. కార్లపత్రి జ. నరసింగరావు

తరువాత మరొక బొమ్మ అట్ల చాలా బొమ్మలు కనిపించేవి. అవన్నీ పాజిటివ్ ఇమేజెస్. ఈ ఏరిన ముక్కలను ఒక వరుస క్రమంలో చేర్చి సినిమా టాకీస్‌లో వేస్తే అది ఒక చలన చిత్రంగా అనిపిస్తుందని చిన్నతనంలోనే అర్ధం చేసుకున్నారు. ఇలా దౌరికినవాటిని ఆయన భాద్రంగా దాచుకోవడమేగాదు, కొన్ని ఫిలింస్టిష్ట్ డుకాణాలలో అమ్మేవారు. వాటినీ కొని దాచుకునేవారు. అప్పుడప్పుడు ప్రాదరాబాదు నుండి తన అన్నయ్య కూడా కొన్ని సినిమా రీళ్ళ ఫ్రైష్ తెచ్చి బి.ఎన్.కి ఇచ్చేవారు. చిన్నతనం నుండి ఎన్ని వీత్తతే అన్ని సేకరించుకుని వీలున్నపుడల్లా వాటిని వెలుతురుకుపెట్టి చూసేవారు. అది ఆయనకొక షట్. అలా చూస్తూ ఎంత ఆనందపడేవాడో ఆయన మాటల్లో తెలుస్తుంది. ఆ చిన్నతనాన సినిమా అన్న ఒక వింతదైన విచిత్రమైన అనుభూతి కలిగిందాయనకు. ఆ పసితనాన ఆయన మనసులోపల మరువలేని జ్ఞాపకాలైనవి ఆ సినిమా రీళ్ళు. దీంతోబాటు ఆయన అన్నగారు సిటీ వెల్లి వచ్చిన ప్రతిసారి సినిమారీళ్ళతోబాటు సినిమా ట్రోచర్లు, ఫోటోలు, పాటల పుస్తకాలు, సినిమా పాటల రికార్డులు సినిమా ప్రపంచాన్ని తెచ్చే తన లేత హృదయానికి చేరువచేసినవి.

సెలవుల్లో ఆయతే బాల నరసింగరావు అన్న అట్లముక్కలు జతచేసి ఒక చిన్న సినిమా టాకీసులాంటిది చేసి ఇచ్చేవాడు. సినిమా కరపత్రాలను కత్తిరించి వాటిని బాసర్సులాగ

అతికించేవారు. అట్ల తాను అట్లలతో నిర్మించిన సినిమా హోల్సు చూసి మురిసిపోయేవారు. తమ ఇంట్లో ఒక పక్కగా ఉన్న రూమ్‌లో తోటి పిల్లలతో ఆడుకుంటు న్నపుడు ఒక కన్నంలోచి సూర్యకాంతి గదిలోకి రాపడానికి అనుకూలంగా ఉండేది. ఆ గదిలోనే తలుపులు వేసిన తరువాత కిటికీ రంధ్రం గుండా వెలుతురు పడటాన్ని గమనించి దానికి అడ్డంగా ఒక ఫిలిమ్‌స్టైప్‌ని పెట్టేవాడు. అప్పుడు ఆ రీలులోని దృశ్యం ఎదురుగా ఉన్న గోడమీద ప్రోష్టెక్స్ అయ్యేది. అదొక చిత్రమైన అచ్చేరువాందే అనుభూతి ఆయనకు. అట్ల ఎన్ని గంటలపాటు సినిమా దృశ్యాలు చూస్తూ గడిపేవారో పిచ్చిగా. ఆ తరువాత ఒక భూతద్దాన్ని తెచ్చి వెలుతురు అడ్డంగా పెట్టి రీలును ముందుగా పెడితే పెద్ద సినిమా దృశ్యం గోడమీద పడింది. వారి సినీ శోధనలో అదొక గొప్ప విషయంగా ఉప్పాంగిపోయేవారు. ముందుగా బొమ్మ తలకిందులుగా పడింది. ఆశ్చర్యపోయి వెంటనే తలకిందులుగా ఉంచితే బొమ్మ సప్యంగా పడింది. దీంతో ఫిలింప్రైమ్ ఉల్లూ పెడితే బొమ్మ ఆనేది సీదాగా పడుతుందని అర్థమైపోయింది. గోడ చదునుగా లేకపోవడంతో తండ్రిగారి తెల్లని సెల్లూ తెచ్చి గోడకు ఆనించడంతో సినిమా బొమ్మ తెరపై కనిపించినంత అనుభూతి కలిగింది. తనకు తెలయకుండానే తాను సినిమా బొమ్మలను తెరపై వేయగలిగిన ప్రతిభను సాధించాననే భావన ఆయనలో చోటుచేసుకుంది.

సినిమాలు గ్రామాలకు పాకని ఆరోజుల్లో బి.ఎన్. కి ఇదే తన సినిమా ప్రపంచం ఆయింది. చుట్టూప్రకృతి పిల్లల్ని, తన వయసువారినే కాదు చిన్నపిల్లలను కూడా పిలిచి ఒకచోట కూర్చోబెట్టి వాళ్ళకి ఈ బొమ్మలతో కూడిన ట్రైనింగ్ చేసేవారు. వాళ్ళందరికి అదొక సంబరం. అందరికి ఇది నిత్యకృత్యం ఆయసోయింది. అలా ఆడి పాడే పసి వయసులోనే ఒక సినిమా ప్రదర్శన విధానాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని ఆవిష్కరించారు బి.ఎన్. ఆ చిన్నతనంలోనే ఆయన మెదడులో కదిలే బొమ్మల సంగతులు స్థిరపడిపోయాయి. మొదలు - సినిమా అన్నా దాని విషయాలన్నా, సినిమాతో ముడిపడిన సటన, సంగతం, ఫిల్మ్ పరిజ్ఞానం మొదలైనవన్నీ అతనికి ఇష్టమైన అభిరుచులైనవి.

1970లో బి. సర్పింగరావుకి జి.రవీంద్రనాథ్ అనే ఒక మిత్రుడు వరిచయమయ్యాడు. ఆయన ఇంజనీరింగ్ చదువుతున్నాడు. ఆయన అభ్యర్థయ భావాలు నిండిన వ్యక్తి. ఆ వరిచయమే సర్పింగరావు కళా జీవితాన్ని మలుపు తిప్పిందని చెప్పాలి. ఆ తరువాత వాళ్ళు మళ్ళీ ఏడేళ్ళపాటు కలుసుకోలేదు. 1977లో మళ్ళీ కలుసుకున్నారు. ఆ సమయంలో మృణాల్ సేన్స్‌తో జి.రవీంద్రనాథ్ ‘ఒక వూరి కథ’, సినిమాకు పనిచేస్తున్నాడు. అప్పటికే రవీంద్రనాథ్ మృణాల్ దా ‘మృగయా’ అనే హింది చిత్ర నిర్మాణంలో పాలుపంచుకుని ఉన్నారు. ఈసారి కల్పుకున్నపుడు పలకరింపుల తరువాత బి.ఎన్.ని ఏం చేస్తున్నావు అని అడిగారు. ఆరోజుల్లో

స్థిరపడాలని బి.సరసింగరావు సరైన వేదిక, అవకాశం కోసం చూస్తున్నారు. అదే విషయం రవీంద్రనాథ్ గారితో చెప్పారు. దాంతో ‘ఒక వూరి కథ’ తరువాత మనం ఇద్దరం కలసి సినిమా నిర్మాణం చేపడాం అన్నారాయన. అక్కడ బి.ఎన్. సినిమా ప్రయాణానికి తొలి అడుగు పడింది. ఈ నిర్మయానికి ముందు జన నాట్య మండలి కార్యకర్తగా ఆయన నిర్వహించిన భూమిక వల్ల ఎమర్జెన్సీ రోజుల్లో రహస్య జీవితం గడపవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడినవి. ఆయన జీవితంలోకి ప్రవేశించిన కళలు, సంఘర్షణలు అన్నీ కూడా ఆ తరువాత ఆయన తీసిన సినిమాల్లో ప్రతిబింబిస్తాడి.

భారతదేశంలో నవ్య సినిమా ప్రభావం క్రమంగా మరారి, ఒరియా, అస్సామి రంగాలకు పాకినా దక్కిణాదిని తాకింది 1970 ప్రారంభంలో. అదీ మలయాళ రంగాన్ని ఆప్పటికే రామూ కారియత్ వంటివారు ‘నీలకుయిల్’ (1954), ‘చెమ్మైన్’ (65), పి.రాందాన్ ‘మ్యాన్స్ పేపర్ బాయ్’ (1954) వంటి ఆలోచనాత్మక చిత్రాలు మలయాళంలో వచ్చినవి. ఆయతే ఆహార్ గోపాల కృష్ణన్ మలయాళ చిత్రరంగ ప్రవేశం మలయాళ సినిమా రంగాన్ని మహత్తరమైన మలుపు తిప్పింది. 1972లో ‘స్వయంవరం’ సినిమా తీసి జాతీయ స్థాయిలో ఏకంగా నాలుగు అవార్డులు పొంది సంచలనం సృష్టించారు. ఈయన కోవలోనే అరవిందన్ వచ్చి ‘ఉత్తరాయణం’ తీశారు.

పీటన్నింటి ప్రభావం మద్రాసను తాకలేదు కానీ

ఎ.కె.చీర్సో.. జ.సరసింగరావు

'రంగుల కల' చిత్రంలో జ. నరసింగరావు

పైదరాబాదును తాకినవి. అది సికిందరాబాదు అల్ఫ్యూల్టో పుట్టి పెరిగిన 'శ్యాం బెనగల్ని ప్రభావితం చేశాయి.

అప్పటివరకూ వాణిజ్య ప్రకటనలు రూపొందించిన శ్యాంబెనగల్ అచ్చ తెలంగాణ జీవితాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ, 'అంకుర్' సినిమాగా 1974లో తీశారు. తెలంగాణలోని భూస్వాముల దౌర్జన్యాలు, స్త్రీలపట్ల అమానవీయంగా ప్రవర్తించే తీరుకు దృష్ట్యరూపం ఇస్తూ ఈ సినిమా తీశారాయన. జాతీయస్థాయిలో అది ఉత్తమ చిత్రం, ఉత్తమ నటీ నటుల అవార్డులను సాధించింది. అట్లా సమాంతర సినిమాకు పైదరాబాదు తొలి బీజం వేసింది. శ్యాంబెనగల్ తెలంగాణ గడ్డిల దొరల కథతో 'నిశాంత్' తీశారు.

సరిగ్గా ఇదే కాలంలో వరంగల్కు చెందిన, టి.మాధవరావు దాశరథి రంగాచార్య రాసిన 'చిల్లర దేవుళ్ళు నవలను అదే పేరుతో తెరకెక్కించారు. ప్రయత్నం మెచ్చుకోదగినదే అయినా ఫిలిం మేకింగ్ సరిగ్గా లేకపోవడంతో ఫెఱలయింది. కానీ తెలంగాణ భాష, యాస, కథతో తెలుగులో తయారైన తొలి చిత్రంగా "చిల్లర దేవుళ్ళు" (1977) చరిత్రకెక్కింది. ఇటు డైబ్బుల్లో తెలుగు సినిమా పతన దశకు చేరుకున్నది. అగ్ర హిరోలుగా ఉన్న ఎస్టీఆర్, ఎఎస్ఎర్లు పైప్పులు, పైట్లు చేస్తూ కొత్తతరంతో పోటీపడుతూ ఉంటే సినిమా రంగం సంక్లోభిత కాలంలోకి వెళ్ళిపోయిన పరిస్థితి అది. సరిగ్గా ఈ సమయంలోనే సికింద్రాబాద్ అల్ఫ్యూల్టో చెందిన

బి.నరసింగరావు సినీరంగ ప్రవేశం జరిగింది.

సహజసిద్ధమైన ప్రకృతి మనిషే ఆ తరువాత బి.నరసింగరావు సృజనకు కథా వస్తువులైనవి. ఆయనకు చిన్నతనం నుండి చిత్రకళ అంబే అభిమానం ఏర్పడింది. పి.యు.సి. హర్షసుగానే పైదారాబాదు లోని గవర్నమెంట్ పైన్ ఆర్ట్ కాలేజీలో పెయింటింగ్లో డిప్లొమాకోర్సులో చేరారు. తన అభిరుచులన్నింటికీ చిత్రకళ వేదికైంది. సంగీతం, రంగస్థలం, కవిత్వం, జానపదాలు, పల్లె జీవన సంస్కృతులన్నింటినీ తన చిత్రకళలో ప్రతిబింబింప జేయడం మొదలుపెట్టారు. తన భావనాత్మక ప్రపంచంలోని ఎన్నో నైర్మాణ్యాలాలకు దృష్ట్యరూపం కల్పించారు.

ఈ విధంగా బి.ఎన్.కి చిత్రకళ మొదటి ప్రిథవ్యంలో ఉండింది. 1971లో పైదరాబాదులోని కళాభవనలో తొలి స్వతంత్ర చిత్రకళా ప్రదర్శనను ఏర్పాటు చేశారు. ఆ తరువాత ముంబై తాజ్ ఆర్ట్ గ్యాలరీలో 'కన్సటర్ ఇన్ కలర్స్' పేరున మరో 'వన్మాన్ పో' ని 1997లో నిర్వహించారు.

దాయిరా ఆర్ట్ గ్యాలరీలో (2006) మరో సోలో, ఇంకా ఆక్సిస్ (1994), గ్రాండ్ కాక్షియ పైదరాబాదులో (2005), పైదరాబాదు పైన్ ఆర్ట్ కాలేజీలో 2011, 2015లో ఇంకా శిల్పారామం, సాలార్జంగ్ మ్యాజియంలో మిత్రులతోపాటు తన చిత్రకళా ప్రదర్శనలను నిర్వహించారు.

నస్పింగరావు కళాజీవన ప్రవాదులు ఆయనలోని రచయిత, కవిలో ఉన్నవి. 1966లో జైత్యపొక రచయితలు, కవులు, కళాకారుల సమ్మేళనంగా ‘ఆర్ట్ లవర్స్’ అనే సంస్థనొకదానిని ప్రారంభించారు. ‘ఆర్ట్ లవర్స్’ సంస్థ జననాట్యమండలిగా మారి నాటి ఉమ్మడి రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాల్లో నాటకాలు, పాటలు, ప్రజా కళారూపాలను ప్రదర్శించింది. 1972లో గుమ్మడి విరల్ ‘గద్దర్మ’గా మారి ఈ జన నాట్యమండలిలో కీలక పాత్ర పోషించారు. భూపాల్ రెడ్డి నటుడుగా, రచయితగా పనిచేశారు. ఈ సంస్థలో బి.యన్ చాలా నాటకాలు, పాటలు, స్క్రిప్టలు రాయదమే గాక ఆర్ట్స్టులకు మేకప్ చేయడం, సంగీతం, డైరెక్షన్ నిర్వహణ బాధ్యతలెన్నే నిర్వహించారు. వర్ధన్ కలం పేరుతో పాటలు రాశారు. ముత్తుల సరాల మాదిరి ‘జిందవెళ్లి ఆడవుల గురించి ‘బేకూ వనమూలోన ఆకులూగినాయి’ వంటి చరణాలున్న పాటలు చాలా రాశారు.

ఆయన రచనలో ‘కొత్త మనిషి’ (1973) ఒగ్గు కథ, ‘లైట్ కూలీ విజయం’ (1974) బుప్రకథ, ఒగ్గుకథ, జముకుల కథ మూడు ప్రక్రియల్లోనూ, క్షమ(1969), సమాధి, అసావేరి (1971), బీదలపెట్టు(1972) వంటి నాటకాలు, ‘జననం’ (1978), రంగులు రాగాలు(1997), రసరూప (1999), ఆనూహ్య, అధ్యం, సృజి, గ్రహణం వంటి కావ్యాలు వెలువరించారు. ఇంకా నాటకరంగంపై రాసిన వ్యాసాలను ‘వర్గీన్ వ్యాసాలు’, పాటలను ‘వర్గీన్ పాటలు’

పేరున వెలువరించారు. ఇంకా ఇవేగాకుండా ఇతరులని 20 పుస్తకాల వరకూ ఏరి సంపాదకత్వంలో వెలువడినవి. వీటిలో ‘ఆర్ట్ ఎట్ తెలంగాణ’ గాదెన్ ఆఫ్ ఫోక్స్’, కాఫీ టేబుల్ బుక్స్ తెలంగాణ లోని చిత్ర కళా చరిత్రపై, సమ్మక్క సారలమ్మ జాతరపై వెలువడిన పుస్తకాలు చాలా ప్రభ్యాతిగాంచాయి.

మాధుమామి :

వెండితెరపై తెలంగాణ మళ్ళీవాసుల అవిష్కరణ

మా భూమి సినిమా 1980లో వచ్చినా దాని నిర్మాణ ప్రయత్నాలు 1977లోనే మొదలైనవి. అయితే ‘ఒక వూరి కథ’ విడుదలై పరాజయంపాలైంది. కానీ తెలంగాణలో సినిమా రంగానికి మాత్రం ఊతమిచ్చింది. దీని ఫలితం ఎలా ఉన్న మళ్ళీ మృషణాల్ సేన్ తో తమ సినిమాను దర్శకత్వం చేయించాలని రచీంద్రనాథ్-బి.సరసింగరావులు అనుకున్నారు. అనుకున్నట్లుగానే ఇధ్దరూ వెళ్లి మద్రాసులో ఉన్న మృషణాల్ సేన్ను అడిగారు. ఆయన బడ్జెట్ ఎంతపెడతారని అడిగితే సరసింగరావు తను అనుకున్న బడ్జెట్ చెప్పారు. ఆయన దృష్టిలో అది చాలా చిన్న బడ్జెట్ అనిపించడంతో ఇప్పుడున్న పరిష్కారుల్లో అంత తక్కువ బడ్జెట్లో నేను సినిమా తీసిపెట్టలేని చెప్పారు. అయితే మళ్ళీ ఆయనే మీక సరిపోయే దర్శకుడు బెంగాల్లో ఒకడున్నాడు. అతనిప్పటికే దాక్యమెంటరీలు తీసి మంచి పేరు తెచ్చుకున్నాడని గౌతంఫోవ్ పేరును

‘మాధుమామి’ చిత్రంలో సాయిచంద్

‘మాభూమి’ చిత్రంలో గద్దర్కుణ్ణి జ. నరసింగరావు

సూచించారు. గౌతంఫోష్ అప్పటికే ‘హంగ్రి ఆటమ్’, ‘ది న్యూ ఎర్త్ దాక్యుమెంటరీలు తీసి జాతీయ స్టోయర్లోనే కాదు అంతర్జాతీయ స్టోయర్లో అవార్డులు, ప్రశంసలు అందంకున్న యువదర్శకుడు. మృఖాలోనేన్ సలహో మేరకు ‘మాభూమి’ సినిమా కోసం దర్శకుడిని ఎంపిక చేయడానికి నరసింగరావు-రఘీంద్రనాథ్ల బృందం కలకత్తా వెళ్లింది. అదే రోజుల్లో అక్కడ జరిగిన ఒక సినిమా కార్యక్రమంలో పీరు కూడా వెళ్లి పాల్గొన్నారు. ముందు వరుసలో సీటు ఒకటి భారీగా ఉంటే నర్సింగరావు వెళ్లి కూర్చున్నారు. కొద్దినేపటి తర్వాత పక్కకు తిరిగి చూస్తే ఆయనప్రక్క విశ్వ విభూత దర్శకుడు ‘సత్యజిత్రాయ్’. ఆశ్చర్యపోవడం బి.ఎన్. వంతయింది. బి.ఎన్.కు అదొక అనిర్మచనీయ అనుభవం. పరస్పర నమస్కార ప్రతి నమస్కారాలు జరిగినవి. అంతే! కానీ ఆ తరువాత చారిత్రక సందర్భానికి ఇక్కడే బీజావన జరిగిందని అప్పటో బి.నరసింగరావు ఉపాంచి ఉండడేదు.

తెలుగు సినిమా రంగంలో 1970లో మొదలైన పతనదశ 1980 నాటికి క్రమంగా తన ఆధిపత్యాన్ని పెంచుకుంటున్న సమయం అది. తెరనిండా హత్యలు, దోషించిలు విక్రత నృత్యాలు, ద్వాంద్యార్థాల పాటలు ఆ తరానికి చెడుపు చేసే కథలు, విలయతాండవం చేస్తున్న కాలమది. అప్పటి దాకా (1970) కాల్పనిక కథలే అయినా సమాజానికి చెరుపు చేయని చిత్రీకరణ

కొంత ఉండేది. సంగీత, సాహిత్యాల విలువల గురించి కొద్దిగా బాధ్యతలుండేవి. కానీ ఆ తరువాత అవన్నీ సినిమాకు అంటరానివైనవి. ఇలాంటి తరువాత ఒక కొత్త ప్రత్యామ్నాయాన్ని, విభిన్నతను ఇంకా చెప్పాలంటే ఒక వాస్తవిక సమాజాన్ని తెరకెక్కించాలని ప్రజలు తమ కోసం చేసిన ఒక మహాత్ర తెలంగాణ సాయంత్రాంపోరాటాన్ని దృశ్యమానం చేస్తూ కొండరు బెత్తాపాక ప్రగతిశీల వాడులు చేసిన అపూర్వ ప్రయత్నమే ‘మా భూమి’ సినిమా.

గౌతంఫోష్ సినిమా తీయడానికి ఒప్పుకున్నాడు. అయితే కథ ఏమిటనే చర్చ మొదలైంది. తెలంగాణ ఇతివృత్తంగా ఉండాలన్నది మొదటి ప్రాధాన్యం. దాంతో కిషన్ చంద్ర్ ఉర్దూలో రాసిన ‘జబ్ ఫేత్ జాగే’ నవలను సినిమాగా తీయడానికి నిర్ణయమైంది. ఈ నవల అప్పటికే ‘జైత్రయాత్ర’ పేరుతో తెలుగులోకి అనువాదమైంది. దీనికి కింద ట్యూగ్లెన్ పొలాలు మేలొన్నపుడు”. హిందీలో కొంత ప్రవేశం ఉన్న గౌతంఫోష్ ‘జబ్ ఫేత్ జాగే’ నవల ఆధారంగా ఒక ట్రైక్స్ రాసుకుని ప్రోదరాబాదు వచ్చారు. “అయితే ఆయన తయారుచేసిన ట్రిప్పు మాకు నచ్చలేదు. తెలంగాణలో చోటుచేసుకున్న సంఘటనల గురించి ‘మగ్గాం మొయినుఢ్ణీన్ చెప్పిన విషయాల ఆధారంగానే కిషన్ చంద్ర్ ‘జబ్ ఫేత్ జాగే’ నవలను రాశారు. ఆ నవలలోని కొన్ని విషయాలు

అశాస్త్రియంగా అనవిస్తాయి. గౌతం బెంగాలీ కావడం తెలంగాణ సాయుధ పోరాట చరిత్ర గురించి తెలియనివాడవటంతో ఆ నవలలో ఉన్న అంశాల అధారంగానే తన శ్రీప్రభు తయారు చేసుకున్నాడు. అందుకే మేం ఆ శ్రీప్రభును ప్రకృష్టవెట్టి అందరం కలిసి తెలంగాణలో సాయుధ పోరాటం జరిగిన కొన్ని ప్రాంతాలలో తిరగాలని నిర్ణయించుకున్నాం. అనుకున్నట్లు గానే సూర్యాపేట, బైరాన్ పల్లి, బాలముల, కడవెండి, నల్గొండ, వరంగల్, కరీనగర్ తదితర ప్రాంతాలు తిరిగాం. తెలంగాణ పోరాటంలో పాల్గొన్న వాళ్ళని ప్రత్యక్షంగా కలునుకుని వాళ్ళ అనుభవాలను తెలుసుకున్నాం. వీటికితోడు లైబ్రిరీల్ 1940 ల నాటి మీజాన్ డెక్కన్ క్రానికల్, గోల్గొండ పత్రికల్ని తిరగేశాం. సాయుధ పోరాటంపై నాయకులు, రచయితలు రాసిన మహ్నకాలు సేకరించాము. భోటోల్ని సేకరించాము. సమూచార సేకరణ పూర్తయ్యాక నేను, గౌతం, పార్థ బెనర్జీ, ప్రాణరావు కూర్చుని శ్రీప్రభు సిద్ధం చేశాం. గ్రామీణ జీవితంలో అనుభవజ్ఞుడైన లక్ష్మిరెడ్డిని పిలిపించి శ్రీప్రభులో అశాస్త్రియమైనవి ఏవైనా ఉంటే చెప్పుమని సలహాలు తీసుకుని పైనల్ శ్రీప్రభు సిద్ధం చేశాం” అంటారు బి.ఎన్.

సినిమా అంతా 1940ల నాటి వాతావరణం ప్రతిబింబించాలి. తెలంగాణ పల్లె జీవనం ఎట్ల ఉంటదోనన్నది కనిపించాలి. అందుకు నర్సింగరావు, గౌతంఫోవ్ బృందం అంతా ఊర్లలోకి తెల్లవారుతుండగానే వెళ్లి ప్రజల ఇండ్రముందు కాపలా

కానేపారు. లేస్తూనే వారి దినచర్య ఎట్ల ఉంటది, ట్రైలు ఎలాంటి పనులు చేస్తారు, జనాల కట్టు, బొట్టు, ఆహార్యం, అలవాట్లు, వాచికం అన్నింటినీ క్షుణ్ణంగా పరిశీలించారు. వీటన్నింటి వెనుక ఉన్నది బి.నరసింగరావే. ఇంకా మా భూమిలో ఉపయోగించడానికి ఎలాంటి పాటలుండాలి, బుర్రకథ, పీర్ల పండుగ, దూలా, పోచమ్మ పండుగ, వరినాట్ల పాట, “బండెనక బండి కట్టి” పాట, “పల్లెటూరి పిల్లగాడు” పాట మొదించి ఇంకా వాటికి సంబంధించిన ట్యూస్లు ఆన్ని కూడా బి.నర్సింగరావు ఎంపిక చేసినవే. లోక్షన్లో అప్పటికప్పుడు డైలాగీలు రాసి ఘాటింగ్ చేయడంవల్ల సినిమాలో సహజత్వం వచ్చి చేరింది. పెద్ద మనుషులంతా ఒకచోట కూర్చుని వ్యాహారచన చేసేపుపుడు మాటలు వెద్దమనిపి తరీభానేనా ఇది” అని అనడంవంటివి గ్రామీణ సంభాషణలను పట్టిచూపుతప్పివి.

సినిమా ఘాటింగ్ ప్రాందాబాదులోని సారథి స్టూడియోస్, పురానాపూల్, హైకోర్టు పరిసరాలు, సిటీ కాలేజి, జూబ్లీహిల్స్, గాంధినగర్లోని పైపుల ఘోకరీ, వస్త్రశిపురంలోని నయాఫిల్లు, పాతబస్తీలోని జహానుమా, ఖజానా తదితర ప్రాంతాలలోబాటు యాప్రాల్, అల్లిపూర్, దొంతి, నర్సాపూర్ ఫారెస్టు, మంగళపర్టి, మెడక్ లో జరిగింది.

పాత్రధారుల కాస్తామ్స్ చార్టీనార్ ఏరియాలో కొనుగోలు చేశారు. వీటితోబాటు పోలీసుల టోపీలు, డ్రెస్లు, బూట్లు, బాడ్సెస్లన్నింటినీ కాలానుగుణంగా ప్రత్యేకంగా సంపాదించారు.

‘మాభూమి’ చిత్రంలో ప్రసాదరావు, ప్రశ్నిక్ క్రెటిజరులు.. (కుడి మండి ఎడముకు)

‘మాభూమి’ చిత్రంలో కాకరాల, సాయిబండ

ఈ ప్రయత్నాల, ప్రయాసాల వెనుక పూర్తిగా బి.నరీంగరావు పాత్రం ఉంది.

జక్కడ ‘మాభూమి’ విషయంలో రచయితగా, నిర్మాతగా, సహాయ దర్శకుడుగా బి.నరీంగరావు పూర్తిస్తాయిలో పనిచేసి తాను గతంలో నాటకరంగంలో పొందిన అనుభవాన్ని ఆ సినిమాలో అచరణలో చూపించాడు. మా భూమిలో తానెంత కీలకమైన భూమికను పోషించినా ఆ ఘనత అంతా గొతం ఫోష్టికి చెందుతుండనంటారు సినియర్గా బి.యన్.

సినిమా ఫూటింగ్ మొదలైంది. మెదక్ జిల్లాలోని మంగళపర్తి, దొంతి, దౌల్ఱాబు గ్రామాలతో బాటు మెదక్లో సుమారు 50 రోజుల పాటు మా భూమి చిత్రీకరణ జరువుకున్నది. ప్రథానపాత్రధారులు విడిగా కనిపించకుండా జనంలో ఒకరుగా కనిపించడం చిత్రీకరణలోని ప్రశ్నేకత. గ్రామస్తులుగా నటించినా వారిలో చాలా మటుకు నిజమైన ఊరి జనమే నటించారు. కేవలం 5.5లక్షల చిన్న బడ్జెట్లో భారీ కానెప్ట్లో నిర్మించిన సినిమా మాభూమి. దొరల మీద దాడి లాంటి సీస్లలో నటించడం కాదు అంతా జీవించారు. ‘దొంతిలో గడిని ముట్టడించే సీన్ తీసే నాటికి వాళ్ళేముకున్నారో’ గాని ఆ సీన్ తీయడానికి ఒప్పుకోలేదు. అనుమతి లేకుండానే జనం ఆగ్రహంతో ఉరికి వస్తుంటే సెట్ చేసుకున్న కెమెరాలతో జనం గడి తలుపులు తోసుకొని ముందుకేళ్ళ పాట్సు చిత్రీకరించారు. చిత్రీకరణలో చారిత్రక సంఘటనలు చూపిం

చేటప్పుడు అప్పటి వార్తా పత్రికలు లైబ్రరీ పాట్సుని వాడటంతో సినిమా స్టోలు మరింత పెరిగింది.

సినిమా అంతా మూడు షెడ్యూల్స్‌లో పూర్తయింది. బ్యాక్‌గ్రోండ్ మూర్ఖజిక్ గొతాఫోవ్ చేశాడు. పాటలన్నీ వైదురాబాదులోని జర్మన్ లైబ్రరీలో రికార్డ్ చేశారు. సినిమా పూర్తయి సెన్సర్ కి వెళ్లింది. ఏమవుతుందోననే భయం. కానీ సెన్సర్ సభ్యులు నిర్మార్థతలను లోపలకు పిలిచి అభినందించి సర్టిఫికెట్ ఇచ్చారు. విడుదల చేయడానికి డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ ఎవరూ ముందుకు రాలేదు చూసిన వారంతా ఇదేదో రాజకీయ పారాలు చెప్పినట్లుగా ఉండని వెనక్కి వెళ్లిపోయారు. చివరికి లక్ష్మీ ఫిలింస్, శ్రీతారకరామా ఫిలింస్ వారు రిలీజ్ చేశారు. ఆ రోజు 1980 మార్చి 23. విడుదలైన చోటల్లు హాస్టపర్ల. టికెట్ దొరక్క థియేటర్ల వద్ద జనం గుంపులు గుంపులుగా వెనక్కి వెళ్లిపోయారు. థియేటర్లు ఈలలు డ్యూస్పులతో మారు మ్రోగినపాఠి. అదో గొప్ప చరిత్రాత్మక విజయం. ప్రజలు ఇండియన్ ఆర్టీ దళాలపై పోరాటం చేసిన చారిత్రక వాప్టవాన్ని దృశ్యమానం చేసిన ఏకైక చిత్రం మాభూమినే. ఇందులోని పాత్రలన్నీ సహజమైన గ్రామీణ భాషలో, ముస్లిం పాత్రలు వైదురాబాదీ ఉర్బాలో మాట్లాడుత్తె. ఈ సినిమా రాకతో తెలుగు సినిమాకు మంచి రోజులు రానున్నాయని పత్రికలు రాశాయి.

“మాభూమి”లోని ఒక్కే ఎపిసోడ్లో ఒక్కే సినిమా ఉంది.

ఆ సినిమా ఏడాది పాటు ఏకబిగిన ఆడింది. స్వర్జీత్తువాలు జరుపుకుంది. ద్వారీయ ఉత్తమ చిత్రం, శ్రీన్‌ఫేకు నంది అవార్డులు అందుకున్న మాభామి ఇండియన్ పసోరమాకు ఎంపికైంది. రాజకీయ కారణాల వల్ల జాతీయ అవార్డు రాలేదు. ఫిలింఫేర్, సిని పెరాల్డ్ అవార్డులతో బాటు ట్రీవెండ్రమ్, కార్న్ వివరీ, కైరో, సిట్రీ, తాష్టుండ్ ఫిలింఫెస్టివల్స్లో ప్రదర్శితమైంది. ఏ విధంగా చూసినా వెండి తెరపై తెలంగాణ మట్టి వాసనకు దృశ్యరూపం ఇచ్చిన సినిమా 'మాభామి'. ప్రజల పోరాటానికి, ఆ చరిత్రకు, సాంస్కృతికి, భాషకు సినిమా ప్రతీక 'మాభామి'. ఒకనాటి తెలంగాణ సాయుధ పోరాటానికి సహజమైన నలుపు తెలుపులో అద్భుత ఆవిష్కరణ 'మాభామి'.

శిత్త సిత్తాతల్లో ఒకలైన రఫింద్రువార్తి ఏమంటారంటే

"మాభామి" ప్రజల సినిమా: జీవితంలో నేనేమైనా మంచిపని చేశానంటే అది 'మాభామి' సినిమా తీయదమే. 'మాభామి' తీసిన ఆ రెండేళ్ళూ ఒక యుజ్జంలా భావించాను. రెండో పనిలేదు. ఎందరో ఈ మహాయుజ్జంలో తోడ్పడ్డారు. ముఖ్యంగా నా భార్య. సినిమా విడుదలైన మూడోరోజు ఆదివారం. మాకు యుజ్జఘలం దక్కింది. సుదర్శన్ టాకీస్ లో చీక్కెట్లు కోసం పెద్ద దాడే జరిగింది. అది చూసి ఇంతమంది జనం మా సినిమా కోసం వచ్చారా అన్న ఆనందం ఒకవైపు. అలాగే ఆరోజు పొందిన ఆనందం జీవితంలో మరువలేను. సినిమా అంతగా సక్షేప అవుతుందని ఊహించి ఉండలేదు. ఏదో

సినిమా తీయాలనుకున్నాం. చేశాం. కానీ నేనొక్కడినే 'మాభామి' అపూర్వ విజయం సాధిస్తుందని నమ్మాను. ఎందుకంటే ప్రజలకు మనం కావలసింది ఇస్తే వాళ్ళ మనకు ఆదరణ రూపంలో తిరిగి ఇస్తారని నమ్మినవాళ్ళి. అది అక్కరాలా నిజమైంది.

సినిమా తీసినంత కాలం ఏరోజుకారోజు డబ్బులు వెతుక్కుని సెట్టు మీదికి వెళ్ళేవాళ్ళాం. ఇందుకు అమ్మపలసినవన్నీ అమ్మేశాను, కుదువ పెట్టాల్చినవన్నీ కుదువపెట్టేశాను. సినిమా పూర్తయింది. సెన్సర్ చేయించాలి. చివరికి భిద్రంగా దాచుకున్న వెడ్డింగ్ రింగ్ కూడా కుదవ పెట్టేశాను. (గుర్తుంది భూపాల్?). వచ్చిన 700/- - రూపాయలతో సెన్సర్ చేయించాము. అవన్నీ తలచుకుంటే భావోద్యగం తన్నుకువస్తోంది. ఎంతోమందిమి కలిసి పనిచేశాం. వారంతా హృదయపూర్వకంగా పనిచేశారు. అందరూ తమదైన పాత్ర పోషించారు. తక్కువ, ఎక్కువ అని లేదు. సమష్టి కృషి ఫలితమే 'మాభామి'. 'మా భామి' ప్రజల సినిమా గనుకనే ప్రజలు ఆదరించారు."

దర్శకుడు గౌతమ్మఘోవ్స్కి 'మాభామి' మొదటి పీచర్ ఫిలిం. ఆయన తెలంగాణ గురించి పూర్తిగా అధ్యయనం చేశాకే ఈ సినిమా చేశాడు. హరీన్ చటోపాధ్యాయ, సుందరయ్యవంటివారు తెలంగాణపై రాసిన పుస్తకాలు, కవితలు, మొదలైన సాహిత్యం చదివాడు. మాభామి అనుభవాన్ని ఆయనే ఒక ఇంటర్వ్యూలో ఇలా చెప్పుకున్నారు.

'మాభామి' చిత్రంలో సాయిచండ్ల్, రమణి

‘మా భూమి’ చిత్రం ఘాటింగ్ సందర్భంగా ఎడమ నుండి కుడికి గద్దర్, దర్శకుడు గౌతం ఫోటో, జ. నరసింగరావు, గౌతం సహాదల నీలంబన ఫోటో

“మొత్తానికి సినిమా రిలీజ్ అయింది. ఆర్టిసిస్ క్రాన్ రోడ్స్ లోని సుదర్శన్ థియేటర్లో అనుకుంటా....మొదటి పో స్టోర్ అయింది. నరసింగ్, రవి, ఇంకా టీమ్ అందరూ థియేటర్లో సినిమా చూస్తున్నారు. నాకేమో పిచ్చి టెస్ట్స్. ఆర్టిసిస్ క్రాన్ లోడ్స్, చిక్కడపల్లి జంక్షన్లో ఉన్న ఇరానీ పొటల్లో ఓ మూల పేబుల్ దగ్గర టీ సిప్ చేస్తూ సిగరెట్ కాలుస్తా కూర్చున్న. అందరూ వెదుకుతున్నారు నాకోసం. ‘గౌతం ఏడీ’ అంటూ. వాళ్ళకు ఎవరో చెప్పారు ‘గౌతం క్రాన్ రోడ్స్ పొటల్లరో ఉన్నాడని. అంతే మోహన్ కోడా పరుగు పరుగున నా దగ్గరకు వచ్చి ‘అక్కడ థియేటర్లో ఈలలు, చప్పట్లతో మారుమోగుతుంటే నూవ్వేమా ఇక్కడ కూర్చున్నావా?’ అని చేయి పట్టుకుని లాక్ష్మిపోయాడు. ఆ మాటలు విన్న తరువాతనే నేను ప్రశాంతంగా ఊపిరి పీల్చుకున్నాను. తర్వాత పోలో ఆడియోన్ సంబాన్ని కళ్యాణ చూసి అస్వాదించాను. తెలంగాణ యాసలో డైలాగులు వస్తుంటే ఒకటే చప్పట్లు. అప్పటిదాకా తెలంగాణ యాసను పూర్తి స్థాయిలో ఏ తెలుగు సినిమాలోనూ మాటల్లాడించలేదు. ఒక్క చిల్లర దేవుళ్ళలో తప్పించి.

‘మా భూమి’ విజయం తెలంగాణ ప్రతి శారుడి విజయంగా భావిస్తాను. ఈ సినిమాకు వచ్చిన ఆదరణ ఇప్పటికీ నాలో ఒక ఉ తేజాన్ని నింపుతుంది. అప్పుడు మీడియా పాత్ర చాలా పరిమితమే అయినా నా సినిమాకు మీడియా ఎంతో సపోర్ట్ చేసింది. అందుకే

‘మా భూమి’ వచ్చి నలభైప్పంఢ్ దాటినా నాకు నిన్ననో మొన్ననో జరిగినట్టే అనిపిస్తుంది.” - గౌతం ఫోటో

చలితులో ఒక్కసారే జరుగుతుంది: ‘మా భూమి’లో అన్ని తానై చేసిన బి. నరసింగరావు హృదయావిష్వరుడి ఇలా ఉంది: “మెదక్కజిల్లా మంగళపర్తిలో ఘాటింగ్ ప్రారంభించాం. రోజుా ఘాటింగ్లో దెబ్బలు తాకేవి. రోజుా ఒక అయాడిన్ బాటిల్ అయిపోయేది. మామూలు జిసనలోనే కొందరిని ఎంపిక చేసుకుని ట్రియిన్ చేసుకునేవాళ్ళం. కొత్త చీరలు, రుమాల్లు, పంచెలు వాళ్ళకిచ్చి పాతవి తీసుకుని ఘాటింగ్లో వాడేవాళ్ళం. నరసింగ్ తాలూకా దొంతి గడిలో దాడి చేసే దృశ్యం తీయడం అదో గొప్ప అనుభవం. కొంత పైదురాబాదు, లంబాడి తండాల్లో ఘాట్ చేశాం. సినిమా విడుదలై జైత్రయాత్ర చేసింది. అభినందనల్లో తడిసి ముడ్చెపోయాము. వెళ్లిన చోటల్లు సభలు, సమావేశాలు, అభినందనలు. మహబూబ్ నగర్లో నైతే మాకు పోలీస్ సెల్యూట్ ఇచ్చారు. నల్గొండ, నిజామాబాద్, విజయవాడ అన్ని చోటలు ఇదే సీను. ‘మా భూమి’ ప్రజల సినిమా గనుకనే ప్రజలే ఆదరించారు. ఒకసారి సారస్వత పరిషత్తులో ఏదో సభ. ఒకాయన చాలాసేపు నా చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు. నేను అడిగాను. ‘ఏమిది విషయం’ అని. ‘ఏమీ లేదు నేను మీ ‘మా భూమి’ 22 సార్లు చూశాను.’” అన్నాడు. ఇంకాకాయన 40 సార్లు చూశా”నని చెప్పాడు. అప్పట్లో అదొక క్రేజ్. ఇప్పటికీ “మా భూమి

నర్సింగరావు” అనే గుర్తింపు గర్వంగా అనిపిస్తుంది. సినిమాకు పేరేం పెట్టాలని అనుకున్నప్పుడు జైతయాత్ర, ఇంకా ఏదో అన్నారు. అదంతా నాటకీయంగా ఉంటుందని, భూమి కోసమే పోరాటం జరిగింది కదా” “మాభూమి” అంటే పోతుంది అని నేనే పేరు పెట్టాను. ఆ పేరు చాలా పాపల్ అయింది. పొలిటికల్ ఓరియోంపెడ్ హిస్టోరికల్ చిత్రంగా ‘మాభూమి’లో సెమీ డ్రామా, సెమీ దాక్ష్యమెంట్స్, (మాంటేజన్, ఫిక్షన్ల ఎలిమెంట్స్) స్పెష్షంగా కనిపిస్తాయి. అవన్నీ జీవితానికి దగ్గరగా ఉంటాయి. చరిత్రలో తెలంగాణ సాయంధ పోరాటం ఒకసారే జరిగింది. అలాగే ‘మాభూమి’ సినిమా నిర్మాణం కూడా.”

ఇప్పటికీ ‘మాభూమి రామయ్య’ అనే అంటారు అని ప్రథాన పాత పోషించిన సాయంద్ అన్నారు.. “మాభూమి సినిమా నా జీవితంతో పెనవేసుకుపోయింది. అంతా నిన్న మొన్న జరిగినట్టుగా ఉంది. నా జీవితం ‘మాభూమి’కి ముందు తరువాతగా మారింది. నన్న ఈ చిత్రం జీవితానికి దగ్గరగా తీసుకుపోయింది. అంతకుముందు నేను అలాంచి వాస్తవిక జీవితాన్ని చూడలేదు. సహజత్వం కోసం 1940ల నాటి వాతావరణం ఉట్టిపడేలా వున్న మంగలపర్తిలో సినిమా తీశారు. కరెన్సీ దగ్గర్నుంచి అన్నీ ఆ కాలం నాటివే వాడారు. ముందు రామయ్య పాత పోషించగలనా అని భయపడ్డాను. ‘చేయగలనా?’ అని అడిగాను. చేయగలననే నమ్మకం పెట్టుకుంటే చేయించుకునే బాధ్యత మాదని నరసింగ, గౌతం

అన్న మాటలు నిన్న మొన్న ఆన్సుల్సే ఉంది. థిమేటర్ నుంచి వచ్చిన వారవడం వల్ల వారిద్దరు ప్రతీది చేసి చూపేవారు. దాంతో నాకు సటించడం ఈజీ ఐపోయింది. రామయ్య పాతలో లీనమయ్యాను. నాతోనేమిచీ ఊరి వాళ్ళతో కూడా ఉదా॥ కొమరయ్య, నాయక, సాయిలు మొదలైనవారిని వారి వారి పాతల్లో సహజంగా సటింపజేయడం గౌతం, నరసింగల గొప్పతనమే. ‘మాభూమి’ నా జీవితంలో ఒక అద్భుతం. ఆ సింద్రోమిలోనే ఉండిపోయాను. అందుకే అప్పటికి ఇప్పటికి ఎప్పటికి ‘మాభూమి రామయ్య’గానే ఉండిపోతాను.”

రంగులకల :

కళలో జీవితావిష్టరఙ

అవి 1966 నాటి రోజులు. హైదరాబాదు మహానగరంలో ఇరవై ఏంప్లు కూడా నిండని కవి, రచయిత, అయిన ఓ యువకుడు జేషలో నయాపైసా కూడా లేకపోవడంతో తిండి లేకుండా పస్తులతో గడుపుతున్నాడు. రోజుల తరబడి నల్లా నీళతో కడుపు నింపుకుని కాలం వెళ్లిస్తున్నాడు. అంతా గమనించిన అతని మిత్రుడు భోజనం తీసుకొచ్చి దగ్గరుండి తినబెట్టి ఆకలి తీర్చాడు.

1983: భ్రాంతిలో బతుకుతున్న యువ చిత్రకారుడు తిండి దొరక్కు ఆకలితో అలమటిస్తున్నాడు. అతని కళ అతనికి తిండి పెట్టదు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఒక ఫౌక్టర్ కార్బూకుడు అతడికి అన్నం

“రంగుల కల” సెల్పై సినిమాట్రిగ్రాఫర్ వేబుగోపాల్ టక్కెల్తో .. బ. నరసింగరావు

‘రంగుల కల’లో రూపులో...

పెడతాడు. ఈ రెండు దృశ్యాల్లో మొదటిది నిజ జీవితంలోనిదైతే, రెండోది ‘రంగులకల’ సినిమాలోనిది. ఈ రెండింటికి ఉన్న ఒకే ఒక సంబంధం 1966లో ఆకలితో ఉన్న ఆ యువకవి, 1983లో సినిమా దర్శకుడు, నాయకుడు ఒకడే. అతనే బి.నరసింగరావు.

ఒక సినిమాకు కావలసిన కథ, అందులోని పాత్రలు, సందర్భాలు, సంఘటనలు అన్ని జీవితంలోంచి ఇంకా చెప్పాలంటే వాస్తవిక సమాజంలోంచి వస్తే వాటికి సహజంగానే జీవం ఉంటుంది. అయినా జీవితంలోనే ఉంది కదా ‘జీవం’ అనేమాట. కళ కళకోసమేని భావించి చిత్రకళకు అంకితమైన ఒక యువ చిత్రకారుడు తనూహించుకున్న రంగుల లోకంలా గాకుండా సమాజంలో దానికి భిన్నంగా సంక్షభిత జీవితాలు దుఃఖంతో కుమిలిపోతుంటాయి. అప్పుడే ఆ కళాకారుడు తన కళకు దిశానిర్దేశం చేసుకుంటాడు. అదే బి.నరసింగరావు ‘రంగులకల’ సినిమా అవుతుంది.

1980లో ‘మా భూమి’ విడుదలై ఒక్క తెలుగు సమాజంలోనే గాక దేశ వ్యాప్తంగా ప్రజల సినిమా చరిత్రలో సంచలనం సృష్టించింది. ‘మా భూమి’ తెలంగాణ సినిమాకు గట్టి పునాది వేయడమే గాక, తెలంగాణలో సినిమాను మేమూ స్పృశించగలమనే ఒక నమ్మకాన్ని కలిగించి ముందుగు వేయించింది. ఆ ముందడుగే ‘రంగులకల’. బి.నరసింగరావు కవి, రచయిత,

చిత్రకారుడు భావుకుడు, అభ్యర్థు వాది కావడంతో తమ తరువాతి సినిమాను చిత్రకారుడి దృష్టి కోణంతో సమాజాన్ని ఆవిష్కరించాలనుకోవడంలో మనం ఆశ్చర్యపోసహసరం లేదు. కానీ దాన్ని పకడ్డుందిగా తెరపైకి ఎక్కించిన విధానాన్ని చూస్తే ఆశ్చర్యపోతాం. దర్శకునిగా తొలి ప్రయత్నం. మాభూమిలో గౌతం ఘోషితో పని చేసిన అనుభవం ఉంది. అది చాలు తన భావాల్ని తెరపై ఎలా చిత్రీకరించాలో.

నిరంతరం బాహ్య ప్రపంచాన్ని విస్మరించి మనో భావనాత్మక ప్రపంచంలో విహారించే చిత్రకారులు, సామాజిక పరిస్థితులను అర్థం చేసుకుని, వాటిని ప్రతిబింబించే చిత్రాలు వేసేవారు, తాము ఏ చిత్రాలు వేస్తున్నామో తమకే అర్థం కాని వారు, తమకే అంతా తెలుసునని తమ చిత్రాలే ప్రజలు అర్థం చేసుకోలేక పోతున్నారని వాపోయేవారు. బతుకు తెరువుకు రాజీ పడిపోయే చిత్రకారులు, తమ భావనలోని ప్రపంచం, కనిపించే సమాజం నడుమ సమన్వయం కుదరక సంఘర్షణ పడేవారు ఇలా రకరకాల భావాలున్న చిత్రకారుల జీవితాలు ఎంత విచిత్రంగా ఉంటాయో చూపే చిత్రమే ‘రంగులకల’.

చిత్రకారుల మానసిక ప్రవృత్తులను తెరకెక్కేలా రంగులకల తీయడం అప్పట్లో సినిమా అభిమానులకు ఆశ్చర్యం కలిగించిన విషయం. ఇదే విషయాన్ని ఆయన “ఒక పెయింటర్స్‌నేన నేను

ఒక పెయింటర్ ముఖ్య భూమికగా కథను అల్బుకోవడం పెద్ద కష్టమేమీకాదు. సమాజంలోని ఆర్థిక, సామాజిక సంక్షోభాలను చిత్రకారుడి దృష్టి కోణంతో పరిశీలించాలన్నది నా ఆలోచన. చాలా పాత్రాలు నా చుట్టూ ప్రక్కల జీవిస్తూ ఉన్నవే. చాలా ఏండ్ల కిందట ఒక ఆద్దె ఇంట్లో ఉన్నవుడు గమనించిన మనుషులు, మనస్తత్వాలు, పరిస్థితులు చూశాను. వాటన్నింటిచే సృష్టించబడినదే కథానాయకుడు 'రవి' పాత్ర" అనంటారు. ఒక చిత్రకారుడి జీవితాన్ని, అతని మనస్తత్వాన్ని సహజంగా చిత్రీకరించడానికి ఎందరో ఆర్టిస్టులను ఇంటర్వ్యూ చేసి ఆ పాత్రకు చిత్రిక పట్టిన నరసింగరావు.

ఇంతకు 'రంగులకల్'లో ఏముందంటే నైరూప్య చిత్రకారుడైన రవి తోటి చిత్రకారుడు రమేష్ మాదిరిగా తన చిత్రాలను కూడా ఎక్కువ మొత్తం డబ్బుకు అమ్మి సరదా జీవితం గడపాలనుకుంటాడు. అతని స్నేహితురాలు సరళ కూడా రవి చిత్రకారుడిగా పేరు ప్రతిష్ఠలు, మంచి సంపాదన వస్తుందని వాటితో తనకు ఖరీదైన చీరలు కొనిపెడతాడని ఆశిస్తుంది. మరోపైపు బ్యాసర్లు రాస్తా జీవితం అంతా అనంత్పుగా ఉండని దాన్ని మరచిపోయేందుకు మద్యానికి బానిసగా మారి బతుకుతున్న మరో చిత్రకారుడు జగన్నాథం. తాగి వీధుల్లో తిరిగే రంగయ్య భార్యను బాధ పెడుతుంటాడు. ఇంటి ఓనర్ సుందరయ్య కిరాయా కట్టలేని నిస్సహాయ స్థితిలో ఉన్న కనకమ్మ పై అఘూయిత్యం తలపెట్టి

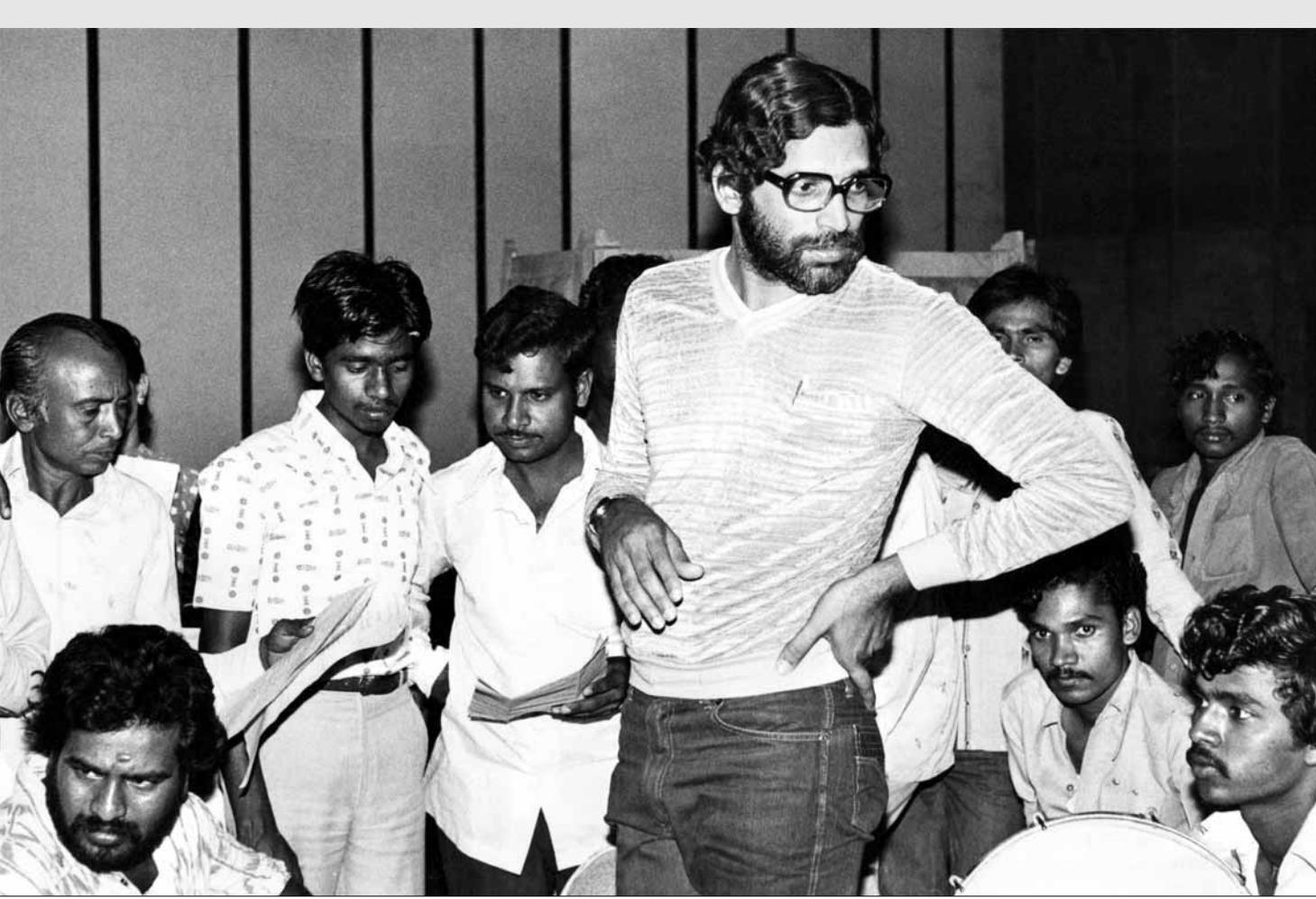
జంట్లోంచి బయటికి వెళ్గగొడతాడు. కార్బూకుడు సూర్యారావు పోలీసు కాల్వుల్లో చచ్చిపోతాడు. ఇంతలో పాత్రికేయుడు మరుళీ విమర్శలు - రవిని తనేమిటో, తానేం చేయాలో తెలియజెబుతాయి. ఆ ప్రభావంతో తన ప్రజల పక్కన నిలబడి చిత్రకారుడిగా బాధ్యత వహించాలని తన మార్గాన్ని నిర్దేశించుకుంటాడు. సమాజంలోని సగటు మనుషుల సంఘర్షణలు, వాస్తవిక సమాజ స్థితిగతులు 'రంగులకల్'లో మనకు ఏ దావు లేకుండా స్ఫురింగా కనిపిస్తుని. జంట నగరాల్లోని మురికి వాడల్లో, నగర పరిసర ప్రాంతాల్లో చిత్రికరణ జరుపుకున్నదిచిత్రం. సినిమాలో మూడు పాటల్లో దేవిప్రియ ఒకటి, మరో రెండు గద్దర్, గూడ అంజయ్ రాశారు.

మాభూమిలో గద్దర్ కథలోకి ప్రవేశించి 'బండెనుక బండికట్టి పాటనెలా పాడతాడో' రంగుల కలలోనూ మూడు పాటలను అంతే అధ్యుతంగా పాడారు. సూర్యారావు ఛ్వాక్కరీలో 'మేడే' ఉత్సవాలు జరుగుతుండగా వేదికపైకి వచ్చిన గద్దర్ 'భద్రం కొడుకో!' నా కొడుకో 'కొమరను' పాట, రామప్ప చెరువు వొడ్డున కూర్చుని ఊ స్నేహితులకు వొక గౌరైల కాపరి పాడే పాట అలల మీద నుండి వినిపించే 'మదనా సుందారి... మదనా సుందారి' పాట, ఇంకా "జమ్ జమ్ముల్ మరి వెయ్యి కాళ్ళ జెల్రి" పాటలు గద్దర్ పాడటంతో సినిమాకు మరింత నిండుదనం వచ్చింది. ఈ మూడు పాటలకు సంగీతం పొందుపర్చింది బి.సరసింగరావే.'

"సుచిత్ర ఇంటర్వ్యూపునల్" బ్యాసర్పై 1984 జనవరి 26న

'రంగుల కల్'లో రూపులో..

'రంగుల కల' చిత్రానికి పాటలు కంపింజ్ చేస్తున్న జ. నల్గొంగరావుతో గడ్డర్, బాలయ్

విడుదలైన రంగులకల కళాత్మకంగా గొప్ప విజయం సాధించింది. తను ఏ లక్ష్యంతోనైతే సినిమా తీయాలనుకున్నాడో ఆ లక్ష్యాన్ని చేరుకున్నాడు దర్శకుడు బి.నరసింగరావు. సితార జనర్స్తో కలిసి సినిమాకు నేపథ్యసంగీతం చేసింది నర్సింగరావే. ఈ సినిమాను పార్లమెంట్లో ప్రత్యేక ప్రదర్శనకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆహ్వానించింది. 1984 ఇండియన్ పనోరమకు ఎంపికైంది. హరీంద్రనాథ్ చోటోపాధ్యాయ, మలయాళ దర్శకుడు అరవిందన్, సేతుమాధవన్, ఆరుద్ర, డాక్టర్ తంబు, కారామాస్తారుతో బాటు దేశ విదేశీ సినిమా ప్రముఖులు రంగులకల చిత్ర దర్శకుడిని అభినందనలతో ముంచెత్తారు. సినిమా విడుదలైన తరువాత చాలా ప్రాంతాల్లో సభలు, సమావేశాలు, చర్చాగోప్యలు జరిగి ఉత్సమాభిరుచి గల ప్రేక్షకుల మన్సునలందుకున్నది రంగులకల. జాతీయ స్థాయిలో (1983) ఉత్తమ ప్రాంతీయ తెలుగు చలన చిత్రంగా జాతీయ అవార్డు అందుకున్నది. కళ కళకోసం కాదని, సమాజం కోసమని చెప్పే గొప్పచిత్రం 'రంగులకల'.

ఫిలింకిలీక్ చిదానందదాన్ గుప్తా 'రంగులకల' సినిమాను అద్భుతమైన చలన దృశ్యంగా అభిప్యక్తం చేశారు. "బి.నరసింగరావు 'రంగులకల' చూశాను. ఇది బాక్యాఫీసును బట్టలు చేయగలదో లేదో చెప్పలేము కానీ ఇది తెలుగులో తయారైన మూడో వాస్తవిక చిత్రం. ఒక ఆధునిక చిత్రకారుడు ప్రజా చిత్రకారుడుగా ఎలా

మారాదన్న అంశంపై సినిమా తీయడం మాటలు కాదు. ఇందులో దృశ్యాలన్నీ కళాత్మకంగా రూపొందాయి. భూమ్యాకాశాలు కనబడే చోటు నుండి పచ్చగడ్డి మైదానంలో రవి, సరళ కెమెరా మైపుగా నడవిరావడం మనల్ని విస్మయపరిచే అద్భుతమైన చలన దృశ్యం. తాగుబోతు భర్త భార్యను చావబాదే దృశ్యం కూడా ఇలాంటిదే. మరోచోట పల్లె పట్టుల్లోని ప్రకృతి సౌందర్యం, జూనపద జీవనశైలిని చిత్రించే రమ్యమైన దృశ్యాలు, తన ఉనికిని వెదుక్కునే చిత్రకారుడి మనసేనేత్తం ద్వారా మన కళముందు అందంగా కనిపిస్తాయి."

'రంగులకల'లో మరొక కీలకపాత్ర పోషించిన సాయిచంద్ తనకు ఒక ప్రించ్ సినిమా చూస్తున్నట్లుగా అనుభూతి చెందానని చెబుతూ "మా భూమి నిర్మాణానికి ముందే నరసింగ ఎప్పుడో రాసి పెట్టుకున్న కథే రంగులకల సినిమా. ఆ కథను సినిమాకు అనుగుణంగా రాసుకున్నాడు. ఆర్ట్రిలాపోటు సినిమా కథ గురించి, పాత్రల గురించి రీసెర్చ్ చేసి అన్ని పాత్రలకు విడిగా వారి వారి సంభాషణలు, పాత్ర లక్షణాలు అన్నింటిని నోట్సుగా రాసి ఇచ్చి ప్రిపేర్ చేయించాడు. ఈ సినిమాలో నాది నెగెటివ్ టచ్ ఉన్న పాత్ర. నా పాత్ర పేరు రమేష్. అనలు నా మనస్తత్వానికి సరిపడని పాత్ర ఇది. కానీ చేయాలి. పాత్రలోని నేనుగా ప్రవేశించడం వీలుకాదని తెలుసుకుని ఒకవేళ గౌతంఫోష్ అయితే ఎలా చేస్తాడనుకుని అతనిలా బిపోవ్ చేయాలనుకుని అదే విషయం

నరసింగకి చెప్పాయి. అతనికీ నా ఆలోచన నచ్చి ప్రిణెడ్పోమ్మన్నాడు. అందుకే ఈ చిత్రంలో నా వేషం గౌతంఘోవ్ గెటప్పలో ఉంటుంది. అప్పట్లో మద్రాసలో చోలమండల్ కాలనీ అని ఉండేది. అక్కడ అంతా ఆర్టిస్ట్లో ఉండేవారు. వాళ్ళతో కలిసి చర్చించి పాత్రకు మెరుగులు దిద్దుకున్నాను. అసలు ఈ సినిమా 20 ఏండ్లు ముందుగా తీశాడనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే ఇప్పుడు చూసినా కొత్తగానే అనిపిస్తుంది. ఒక తెలుగు సినిమా చూస్తున్నట్లుగా గాక ఒక అంతర్జాతీయ సినిమానో, ఒక ప్రాంతిక సినిమానో చూస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది. ఇతీయ అవార్డుల జ్యోతీలో ఉన్న బాలచంద్ర్ రంగుల కల సినిమా చూసి కదిలిపోయారు. దర్శకుడుగా, సట్లుడుగా, రచయితగా నరసింగరావు విశ్వరూపం కనిపిస్తుంది ‘రంగుల కల’లో”.

ఇక మన కథానాయకుడు, దర్శకుడు అయిన నరసింగరావు “నగరంలో నాతో బాటు నలుగురు” స్క్రీను ఎలా సినిమాగా తీయగలిగాడో చెబుతూ “చాలా కాలం నుండి పెయించింగ్కో నాకున్న సంబంధం పెయించింగ్కు సంబంధించిన నేపద్యంలో జీవిస్తూ రావడం, మీ అందరితో పరిచయాలు, స్వయంగా చిత్రకారుడి జీవితంలోని చీకటి వెలుగులను అనుభవిస్తూ రావడం-ఇవి నన్ను ఈ చిత్రం తీసేందుకు ప్రేరేపించాయి. నేను చిత్రంలో చూపించిన మార్పు-జీవితం. ఒక చిత్రకారుడికి పరిమితం కాదు. అది ఏ కళాకారుడికైనా సంబంధించినది కావచ్చు. చిత్రంలో

రవి పాత్ర రూపకల్పనలో నా నిజ జీవితానికి సంబంధించిన అంశాలు ఎక్కుడైనా కనబడితే కనబడవచ్చు. చిత్రంలో రవి పాత్రకానీ, రమేష్, జగన్నాథం పాత్రలు కానీ ఎక్కుడో ఊహోపథం నుండి ఊహిపడ్డవి కావు. నా జీవితం, ఇతర చిత్రకారుల జీవితాలు, వారితో చేసిన ఇంటర్యూలు-వీటి ప్రభావంతో రూపొందించుకున్న స్ట్రైఫ్ ‘రంగుల కల’ వెనుక ఉంది. రవి పాత్రను ప్రతి విషయానికి ప్రతిస్పందించే మనస్తత్వంతో చూపించాను. ఏ కళాకారుడి మనస్తత్వమైనా ఇలాగే ఉంటుంది. స్పందన లేనిచోట సృజనాత్మకత ఉండదు.”

నేను నా మొట్టమొదటి చలనచిత్రాన్ని నా అనుభవంలోని చిత్రకారుడి జీవితాన్ని చిత్రుపుద్దితో వెండితెర మీదికి మలచగలననే ఆత్మస్థేర్యంతో మొదలుపెట్టాను. ఆలాగే పూర్తిచేశాను. ఇందులో ఎంతవరకు సఫలీకృతుడనయ్యానో నాకంటే మీకే బాగా తెలుసు.

ఒక చిత్రకారుడి జీవితాన్ని, మనస్తత్వాన్ని, సంఘర్షణను యథాతథంగా తీస్తే ఆది పర్సనల్ సినిమా బెఱుంది. అయితే నా ఉద్దేశం వేరు.దీన్ని నేను ప్రజల్లోకి పంపించాలనుకున్నాను. ఆవిధంగానే చిత్రాన్ని రూపొందించాను. చిత్రకారుడి భావ సంఘర్షణను సంక్లిష్టపుతు కొంత సరళంగా మార్చాను. కేవలం రవి పాత్రనూ, అతడి అంతుబట్టని మానసిక ప్రపంచాన్ని చూపించి ఉంటే చిత్రకారులందరికి అద్భుతంగా తోచివుండేది. అలా కాకుండా సామాన్య ప్రేక్షకుల కోసం కథను ఓ క్రమపద్ధతిలో

‘రంగుల కల’ పాఠల లికార్లింగ్ సందర్భంగా బ. నరసింగరావుతో గద్దె, దేవప్రియ, మాస్టర్

'దాసి' చిత్ర దర్శకునిగా రాష్ట్రపతి వెంకటరామణ్ లో అవార్డు అందుకుంటున్న జ.నరసింగరావు

పెట్టాను. అయితే కథ విషయంలో నేను ఎక్కడా రాజీ పడలేదు... 'రంగులకల' ప్రయోగాత్మక సినిమా. ఇటువంటి సినిమాలో సన్నిహిత క్రమం కథనం, దర్శకుడి ఆలోచనా విధానంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. 'రంగులకల' లోని ప్రతి రెండు సన్నిహితాల మధ్య అంతటినమైన కొనసాగింపు ఉంది.

ఇక చెప్పే విధానాన్ని తీసుకుంటే... ప్రజల ఆలోచనా పరిధికి అందేట్లుగానే నేను ఆధునిక పద్ధతులను ఉపయోగించాను. కళా రూపం ఏదైనా ప్రజల నుండి వారి జీవితం నుండి సృజించ బడవలసిందే.

ఈ సినిమాలోని సన్నిహిత క్రమం, నేను చెప్పుదలచుకున్న విషయాన్ని, విధానాన్ని వివరిస్తుంది. ఇది సరయిందా, కాదా? అన్న విధంగా కాక, నచ్చిందా, లేదా? అనే పద్ధతిలో ఆలోచించాలి. ప్రతి దర్శకుడికి తనదైన స్వంత డైలి ఉంటుంది.

మన సామాజిక జీవితాన్నే కళాకారుడు తన దృక్కథం నుండి చూసి ప్రతిస్పందిస్తాడు. 'నైరూప్య చిత్రకళలోని ఇతివ్యత్తం, భావం, సంవిధానం కూడా సమాజం నుండి తీసుకునేవే అవుతాయి. అంటే ప్రజల నుండి నేర్చుకున్న విషయాన్ని తిరిగి వారికి అందించడం అన్నమాట!

ఇకపోతే 'రంగులకల' చిత్రం చిత్రకారుల సమస్యల్ని తీరుస్తుందా? అంటే నేనేం చెప్పలేను. కళారూపం అనేది పూర్తిగా

వాస్తవం కాలేదు. నేను రూపొందించిన చిత్రకారుడికి మాత్రమే నేను పరిష్కారాన్ని సూచించాను. కళా ప్రయోజనం గురించి చెప్పాను. అంతేకాని నా చిత్రం 'సర్వరోగ నివారిణి'గా రూపొందాలని నేను అనుకోలేదు. నేను చిత్రకారుల జీవితాలను చిత్రిస్తూ, వారు ప్రజల కోసం కళను అంకితం చేయాలనే నా వాదనను, ఆశాభావాన్ని చూపించాను. నా ఆశయాన్ని, ఆచరణనూ ప్రభావితం చేస్తున్నది ఇదే!

1977 ప్రాంతంలో అనుకుంటాను. వొక నాలుగిళ్ల చావిడిలో కొంతకాలం నిపసించాల్సి వచ్చింది. అక్కడి వాతావరణాన్ని పరిశీలించాక చిత్రకారుడు "రవి" పాత్రను రూపొందించుకున్నాను. అతని చుట్టూ నాలుగిళ్ల పరిసరాల ప్రభావాన్ని సృష్టిస్తూ రాసుకున్న సైచ్ "నగరంలో నాతో బాటు నలుగురు". అదే స్రీపురు తరువాత 'రంగులకల' సినిమాగా రూపొందింది. ఇది దర్శకునిగా నాకు తొలిచిత్రం. సంవత్సరం పాటు శ్రమించాను. ఇప్పుడు ఆలోచిస్తే చిత్రంగా అనిపిస్తుంది. రవి పాత్ర లేకుండా 'రంగులకల' చిత్రాన్ని డొపించలేము. ఈ పాత్ర ద్వారా సామాజిక, ఆర్థిక పరిస్థితుల్ని సహజంగా చూపించే ప్రయత్నం చేశాను.

1982 - 8ిల నాటి సజీవ చిత్రం ఈ సినీ ఫ్రేముల్లో కూర్చుబడింది. ఇందులోని పాత్రలన్నీ ఆలోచించి పొందికగా కూర్చుబడినవిగా కనిపించినా వీటి వెనక 'సమాజం - జీవితం'

ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది. ప్రతి పాత్రని దాని సమాజ నేపథ్యంలో అవి ప్రవర్తించే తీరు, ఆలోచించే విధానం, ఆ పాత్రకు ఏగతా పాత్రతతో గల సంబంధం చివరికి ఆ పాత్ర సమాజంపై ప్రెక్షకులపై చూపించే ప్రభావం వీటన్నింటి గురించి నెలల తరబడి ఆలోచించి రూపుద్దిశ్శబడినవి. ఇలా 1982 - 83 నా జీవితాన్ని మలుపు తిప్పినవి. రంగులకల విజయం ఇచ్చిన మనోబలంతోనే ఆ తరువాతి చిత్రాలు తీయగలిగాననిపిస్తుంది.”

బక జ.ఎన్.రెడ్డి... బక జ.సరసింగరావు

సుప్రసిద్ధ రచయిత మునిపల్ రాజు ‘రంగులకల’ సినిమా చూశాక బి. నరసింగరావును అలనాలీ సుప్రసిద్ధ కళాత్మక చిత్రాల దర్శకుడు బి.ఎన్.రెడ్డితో పోల్చుతూ “ప్రపృతి, నిఘృతి మేళవచ్చెన భావుకతతో, ఆధునిక మానవుడి ఆత్మశోషణనూ, సత్యానేషణనూ అధ్యాత్మికానుభవంగా మార్చి ఆ సిద్ధాంతాన్ని కవితా రూపంగా పయనింపజేస్తా - శ్రీ నరసింగరావు మనకు కనిపిస్తాడు రంగులకలలో. సంపూర్ణ కళాశాల శిక్షణ పొందిన చిత్రకారుడైనా, రంగస్థల ప్రయోక్తగా మాత్రమే అతనికి ఆత్మానందం కలిగి ఉండాలి అనిపించింది నటన, రచన, ప్రకృతి సాందర్భాపాసన, జూనపద సంగీత సాధన, నిత్య మానసిక సంఘర్షణ - ఒకే వ్యక్తిని అవహించిన వరాలయినప్పుడు మాత్రమే రంగులకల లాంటి ఉదాత్త చిత్రం ఊహించబడుతుంది. ఏ వాగాడంబరమూ లేకుండా,

ఏ అశ్శీలత చోటుచేసుకోకుండా - మానవుడి చైతన్యాన్ని విస్తరింపజేసేదే కళ. దాని పరమావధి వ్యక్తి దృష్టి గాదు సమిష్టి దృష్టి - అను చిన్న సందేశాన్ని అందించటంలో ఈ చిత్రం ఎన్నో కొత్త అభిరుచుల్ని సృష్టించింది.

అభ్యుదయ చిత్ర ప్రవంతికి ఇది జన్మగీతిక కాకపోవచ్చ. మైలురాయి మాత్రం అయి తీరుతుంది. ఆధునికతకు, భావుకతకు, ఆత్మ విమర్శకు స్పష్టమైన విజయ నినాదం ఇచ్చిన నరసింగరావు, పర్మమాన చిత్ర పరంపరకు శాపం పెట్టలేదు గానీ, నవశకానికి అస్పృంగామైనా నాందీపచనం పలికినాడు. జాతీయ అంతర్జాతీయ సినిమాకాశంలో ఏ ఉన్నత స్థానమైనా తెలుగు చిత్రాలకు గూడా కరతలామలకం కాగలదన్న అశాగీతాన్ని ఆలపించిన శ్రీ నరసింగ రావు నిజంగానే ఆధునిక శక డ్రష్ట కీ.సే. బి.యన్.రెడ్డిగారిని ఆరాధించే ఈ బి.ఎన్.ఆర్ని గూడా తెలుగుజాతి తప్పక గౌరవి స్తుంది.” అని తన భావాల్ని వ్యక్తపరిచారు మునిపల్లి రాజుగారు..

రంగులకల - అవార్డు:

- తెలుగులో ఉత్తమ రీజినల్ ఫిల్మ్‌గా జాతీయ అవార్డు, భారతదేశం, 1984
- బస్ట సపోర్ట్‌ఐంగ్ యాక్సెస్, గవర్న్‌మెంట్ అఫ్ అంధ్ర ప్రదేశ్, ఇండియా, 1984.

‘శ్రీశ్రీ’ డాక్టర్ మెంటలీ శత్రీకరణ సందర్భంగా హరీంరూథ చటోపాధ్యాయతో..

‘దాసి’ చిత్రంలో అర్జున

దాసి :

బంధించబడిన ప్రాణవాయివు

‘మా భూమి’ చిత్రం తెలంగాణ సినిమా అభిమానులకు గొప్ప అత్యవిశ్వాసాన్ని నింపింది. మన సినిమాలు కూడా జాతీయ ప్రవంతిలో ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంటాయని. బహుషా ఇదే అత్యవిశ్వాసంతో బి.నరసింగరావు ఆ తర్వాత దర్జక నిర్మాతగా, నటుడుగా, సంగీత దర్జకుడుగా తీసిన చిత్రం “రంగులకల”. నగర జీవితాన్ని, సంఘర్షణను కథాంశంగా చేసుకుని తీసిన రంగులకల కూడా మాభూమిలాగే ఆయనకు జాతీయ స్థాయిలో గొప్ప పేరు తెచ్చి పెట్టింది. ఆ తరువాత బి.నరసింగరావు తీసిన మరో దృశ్యకావ్యం “దాసి” (1988). జాతీయ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పురస్కారాలు, ప్రశంసలు అందుకున్న చిత్రం ఇది. తెలంగాణలో ఉండే ఒక అనాగరిక సంప్రదాయానికి నిదర్శనంగా నిలిచే ఆడబాపల జీవితాన్ని దృశ్యేకరించిన చిత్రం “దాసి”.

ఎప్పుడైనా, ఎక్కుడైనా వేశ్యా జీవితానికి గౌరవముంటుంది. అమె తన ఇష్టమైన వ్యక్తులతో జీవనం గడిపి ఆ తర్వాత జీవితం చాలిస్తుంది. కానీ తెలంగాణలోని ఆడబాపలకు స్వీంత జీవితం ఉండదు. అమె దొరల గడీలల్ల ఉండి దొరలు, దొరసానుల చెప్పు చేతల్లో ఉండాలి. వారి అన్ని అవసరాలను తీర్చాలి. ఆ తరువాత అనామకంగా జీవితాన్ని చాలించాలి. అంటే అమె సమాజంతో

సంబంధం లేకుండా ఏ లెక్కకూ లేని మనిషిలా కాలగర్భంలో కలిసిపోతుంది. ఇలాంటి స్త్రీల గురించిన ప్రస్తావన తెలంగాణలో తప్ప ఎక్కుడా చూడలేదు. ఇతర ప్రాంతాలలో ఉండే దేవదాసీలకు, వేశ్యా వాటికల్లోని స్త్రీలకు, ఇతర స్త్రీలకు సంగీత, సృత్య సాహిత్యాలలో ప్రవేశం ఉంటుంది. వారికి సమాజంలో గౌరవమూ ఉంటుంది. అంతెందుకు గురజాడ సృష్టించిన పాత్ర మధురవాణికి కార్యగౌరవం ఉంది. కానీ మన తెలంగాణలోని ఆడబాపకు చరిత్రలో కనీస స్థానం దక్కలేదు. అందుకే “కన్యాపుల్చుర్” సినిమాగా వచ్చింది. కానీ ఆడబాపలుపై సినిమా తీసే ఆలోచన తెలుగు సినిమా పెద్దలకు రాలేదు. ఎందుకు తీయలేదంటే ఆడబాపలడి జపిరంగ సమాజానికి తెలిసే జీవితం కాదు. వాళ్ళదంతా గడీల లోపలి రహస్య జీవితం. కానీ దేవదాసీల జీవితం జపిరంగం. ఆ దేవదాసీ వ్యవస్థ నుండి వచ్చిన వారు గొప్ప గొప్ప కళాకారులుగా వెలుగులోకి వచ్చి జగద్విభ్యాతమయ్యారు. భారతదేశంలో అత్యస్తు స్థానాలకు చేరి, “భారతరత్నా”లుగా ఎదిగిన సందర్భాలున్నవి. వారి పేర్లను మనమిక్కడ ప్రస్తావించుకోవడం లేదు గానీ వారినంతా ఇప్పుడు ఈ సమాజం గొప్ప గొప్ప స్థాయిలో ఊహించుకుంటూ, వారిని దేవదాసీ వ్యవస్థకు ప్రతినిధులుగా గాక, ఆయా కళారంగాలకు ప్రతినిధులుగా భావిస్తున్నది. ఈ దేవదాసీలకు వారికి పూర్వికుల నుండి రాజుల తరాల నుండి దేవాలయాల్లో ఉంచి సృత్య,

సంగీతాల్లో శిక్షణనిప్పించి అందులో రాణించే ఆవకాశం ఇచ్చే రాజరికపు సమాజం ఉండింది. ఇంకా వారికి దేవాలయాలున్నవి. దేవాలయ భూములున్నవి. ఆస్తులూ ఉన్నవి. వీటి వల్ల వారు తామెంచుకున్న కళారంగంలో నిపుణతను సొధించి ఎదిగారు. కానీ మన ఆడబాపలకు స్వేచ్ఛనేమో అసలే లేదు. ఈ ఆడబాప గడీలల్లనే ఉండాలే. గడీలల్లనే బతకాలే. ఈ గడీలల్లనే చచ్చిపోవాలే. జీవితాంతం గడీలల్లనే. ఇంతటి దుర్వర జీవితాన్ని పిక్కారెంజ్ చేసిన దర్శకుడు బి.నరసింగరావు. కమలాదాన్, అమృతాప్రీతమ్లు తమ జీవితాల్ని తాము చెప్పుకున్నట్లు మన తెలంగాణలో ఒక ఆడబాప తన జీవితాన్ని గురించి చెప్పుకున్న దాఖలాలు లేవు. మరే నమాజంలోనైనా మనుషులు వాళ్ల గురించి వాళ్ల మాట్లాడుకుంటున్నారు గానీ మన తెలంగాణలో అట్లు లేదు. గడీలల్ల ఉండే ఆడబాపల కన్నా హీనమైన మాటలను సినిమాలలో వాడుతుంటారు. వాటినే తమ చిత్రాల విజయ సూత్రాలగా భావిస్తుంటారు.

“దాసి” కథలోకి వెళితే... అరశతాబ్దిం దాకా తెలంగాణలో ఒక భిన్నమైన సంస్కృతిని కొనసాగించిన వారు దేశముఫ్లు, దొరలు. గడిల్లోకి ఒకనాడు చిన్నదొరసాని వెంట ఒక వస్తువుగా వచ్చిన పనిపిల్ల కమలాళ్లే దాసి. ఈ దాసి దొరల ఇంట్లో వారి అవసరాలకు పనిపిల్లగానే గాక వీరి శారీరక అవసరాలనూ తీర్చే ఉంపుడుగత్తెగా ఉండిపోవలసిందే. కమలాళ్లే దొర ఇంట్లో అన్ని

పనులూ చేసే సేవకురాలు. ఇంతిని ఇంటిల్లిపాదిని చక్కదిద్దడమే గాక దొర శారీరక అవసరాలను తీర్చడం ఆమె బాధ్యత. ఇది మాత్రమే గాక ఆయన కోసం వచ్చిన స్నేహితులు, బంధువులకు కూడా శారీరక సుఖం అందించాలి. తనదైన భావాలు, ఆలోచనలు ఏవీ లేకుండా జీవించడమే దాసి లక్షణం. ఆ ఇంటి మందు కమలాళ్లి సాంపిడిగా చల్లబడతది. అలుకుపిడసయితది. ముగ్గుగా కనిపిస్తుంది ప్రెక్షకుడికి. ఆ దొర గడి నుంచి పశువులు బయటికి వెళతాయి కానీ, కమలాళ్లి బయటి ప్రపంచాన్ని చూడదు. అక్కడ పశువులకున్న సేచ్చ మనుషులకు ఉండదు.

దొర గడీల చుట్టూ ఎత్తైన గోదలుంటాయి. లోపల ఏం జరిగేది బయటికి తెలిసి రాదు. బయటికి తెలిపే సాహసం ఎవరూ చేయరు. చేస్తే వారి శవాలు కూడా కనిపించవు. కమలాళ్లే ఒక సన్మిహనంలో దొర పడగ్గదిలోకి మంచినీళ్ల మరచెంబు తీసుకుని వెళుతుంది. దొర నెమ్ముడిగా మధ్యం తాగుతుంటాడు. ఇక తన పన్మాయిందనుకుని కమలాళ్లి ఆ గదిలోనుంచి బయటికి వెళ్డానికి తలుపువైపు కదులుతుంది. అప్పబేకి మర్యం మత్తులో ఉన్న దొర వచ్చి తన పక్కనే పడక మీద కూర్చోమంటాడు. భయంతో ఉన్న కమలాళ్లి ఇష్టాఇష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా తన పశువాంఘను తీర్చుకుంటాడు. ఆ దాట్టికాన్ని ఆమె మౌనంగా భరిస్తుంది. ఇంతలో దొర భార్య ఆ గదిలోకి వస్తుంది. ఆమె వైపు దొర కోపంగా చూడటంతో ఏ ప్రతిస్పందనా లేకుండానే అక్కడి నుంచి ఆమె

కలకత్తా: అంతర్జాతీయ చలన చిత్రీత్వవంలో దాసి' చిత్ర బ్యాండంతో జ.నరసింగరావు)

జ.నరಸింగరావు, గాతం కొల్ (ఇతి విమర్శకుడు)

వెళ్లిపోతుంది. దొర భార్యకు ఇదేమి తప్పుగా అనిపించదు. అతను దొర కనుక గ్రామంలోని ఆడవాళ్లందరినీ అనుభవించడం అతని హక్కుగా, అధికారంగా భావిస్తుంది.

ఒకసారి దొర కమిలి (కమలాజ్ఞి)తో ఊరిలోని పేద రైతు భార్యను తన కోరిక తీర్చుడానికి నయానో, భయానో తన గడ్డికి పిలుచుకు రమ్మంటాడు. రైతు భార్య వచ్చి దొర గదిలోకి వెళు తుంది. తర్వాత కమలి తలపు బయట పడిగాపులు గాచే ధృశ్యం దర్శకుడి ప్రతిభకు పరాకాష్ట. కమలాజ్ఞిది దొర ఒక్కని శారీరక అవసరాలే కాదు దొర బాపురిది, దొర బావ, దొర ఇంటికి వచ్చిన అతిథులు అందరికి పడక సుఖాన్ని అందించే దైన్యమైన స్థితి. అమావాసీయంగా అత్యాచారాలకు అమె వేదికవుతుంది. విచిత్రమేమిటంటే.. ఆమె ఇవన్నీ తన జీవితంలో భాగం అనుకుంటుంది.

నల్గొండ జిల్లా నారాయణపురానికి చెందిన జయసింహ రావు అనే దొర గదిలో ఉండే “కమలాజ్ఞి” జీవితమే “దాసి” చిత్రకథ. దొరవల్ల కమలాజ్ఞి గర్భవతి అవుతుంది. తాను బిడ్డకు తల్లినవ్వాలనే కోరిక కమలాజ్ఞిది. కానీ దొరభార్య జూనకి ఆమెను అబార్ధన్ చేయించుకోమని ఆదేశిస్తుంది. అయితే దొర కూతురుకు సీమంతం సంబురాలు జరుగుతుంటే ఒకవైపు. అపడు మరో పని మనిషితో కమలాజ్ఞి “దొరసాని బిడ్డకు కదుపైతే ఉంచుకుంటది మరి నేనెందుకు

తీసేసుకోవాలి?” అని అమాయకంగా అడగడం ద్వారా దర్శకుడు దొరతనాన్ని ప్రశ్నిస్తాడు. చివరకు కమలాజ్ఞి హృదయ విదారకంగా రోదిస్తుంటే నాటు మందులతో గర్భవిచ్చిత్తి చేయడంతో సినిమా ముగుస్తుంది. నాటి మొరటు విధానంలో, అశాస్త్రియంగా, అత్యంత క్రూరంగా గర్భ విచ్చితి జరుగుతున్నప్పుడు కమలాజ్ఞి పెట్టే కేకలు ఆ గదిలో ఇమడలేక పై కప్పుకున్న గవాచిలోంచి బయిచికి వచ్చి ఆకాశంలో కలిసిపోతాయి. అపూర్వమైన ఒక స్ట్రీ జీవన చిత్రణ కలిగిన ధృశ్యకాప్యంగా రూపొందిన ఈ సినిమాలో పాటలుండవు. నరసింగరావు రాసిన మాటలే ఉంటవి. కథా నిర్మాణం కూడా ఆయనదే. అర్ధన, రూప, భూపాల్ ప్రధాన పాత్రదారులు. దాసి సినిమాలో కాస్ట్యూమ్ గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి. “నల్గొండ జిల్లాలోని స్ట్రీల చీరకట్టు, బొట్టు, వేషధారణలపై ప్రత్యేక ప్రద్రశ్శతో రీసెర్చ్ చేసి స్ఫుర్యలు వేసుకున్నాము. దొరలతో, దొరసానులతో మాకున్న పరిచయాలను ధృష్టిలో ఉంచుకుని వారి వేషధారణను అవగాహన చేసుకుని కాస్ట్యూమ్ తయారు చేసుకున్నాము. నిమస్తిని వంటి వస్త్రాలను డిజెన్ చేసుకున్నాము. దొరలు పెట్టుకునే రింగులు, ఆడవాళ్ల కడియాలు అన్నీ ఒరిజినల్వే వాడాము. దాసిగా నటించిన అర్ధన వేసుకున్న రవికలన్నీ ఒక టైలర్తో మిషన్సై కాకుండా చేతి కుట్టుతో కట్టించాము.” అంటారు కాస్ట్యూమ్ డిజెనర్ సుదర్శన్.

ఈ సినిమా ఘూటింగ్ అంతా కూడా 14 రోజుల్లో

పూర్వయింది. సినిమా కథ మొత్తం నడిచేకాలం ఆరు నెలలుగా ఉంటుంది. ఈ మధ్యకాలంలో కమిలి జీవితంలో జరిగే సంఘటనలు కథలో కనిపిస్తాయి. ఆలోచించే ప్రేక్షకుడికి ఇవే పరిణామాలు దాసి జీవితమంతా జరుగుతాయి అన్న భావన రాగానే ప్రేక్షకుడి వెన్నులో వణకు పుడుతుంది. హృదయం బరువెక్కిపోతుంది. వందల ఏళ్ల హింసను కళ్లూరు చూసి బరువైన హృదయంతో ప్రేక్షకులు ధియేటర్ బయటికి వస్తారు. ఈ సినిమా చూసిన ప్రతిచోట బి.నరసింగారావును ప్రేక్షకులు ప్రశంసలతో ముంచేతారు. ముఖ్యానిచ్ ఫిలిం ఫెస్టివల్లో జరిగిన స్ట్రైనింగ్ తర్వాత అక్కడి మహిళా ప్రేక్షకులంతా అయిన చుట్టూ చేరి అడిగిన ప్రశ్న “ఒక పురుషుడివైయుండి ఒక ట్రై హృదయంలోకి ఎలా ప్రవేశించ గలిగావు” అని అడిగారు. ఇది ఆస్ట్రేరీసు మించిన గుర్తింపు అయసకు. అసలు దర్శకుడిగా బి.నరసింగారావు ఈ సినిమా మొదట్లో ఎత్తుగడలోనే కమలాజ్ఞి తనను పరిచయం చేసుకోవడం తోనే దర్శకుడు ప్రేక్షకుడి తన అధినంలోకి తీసుకుంటాడు.

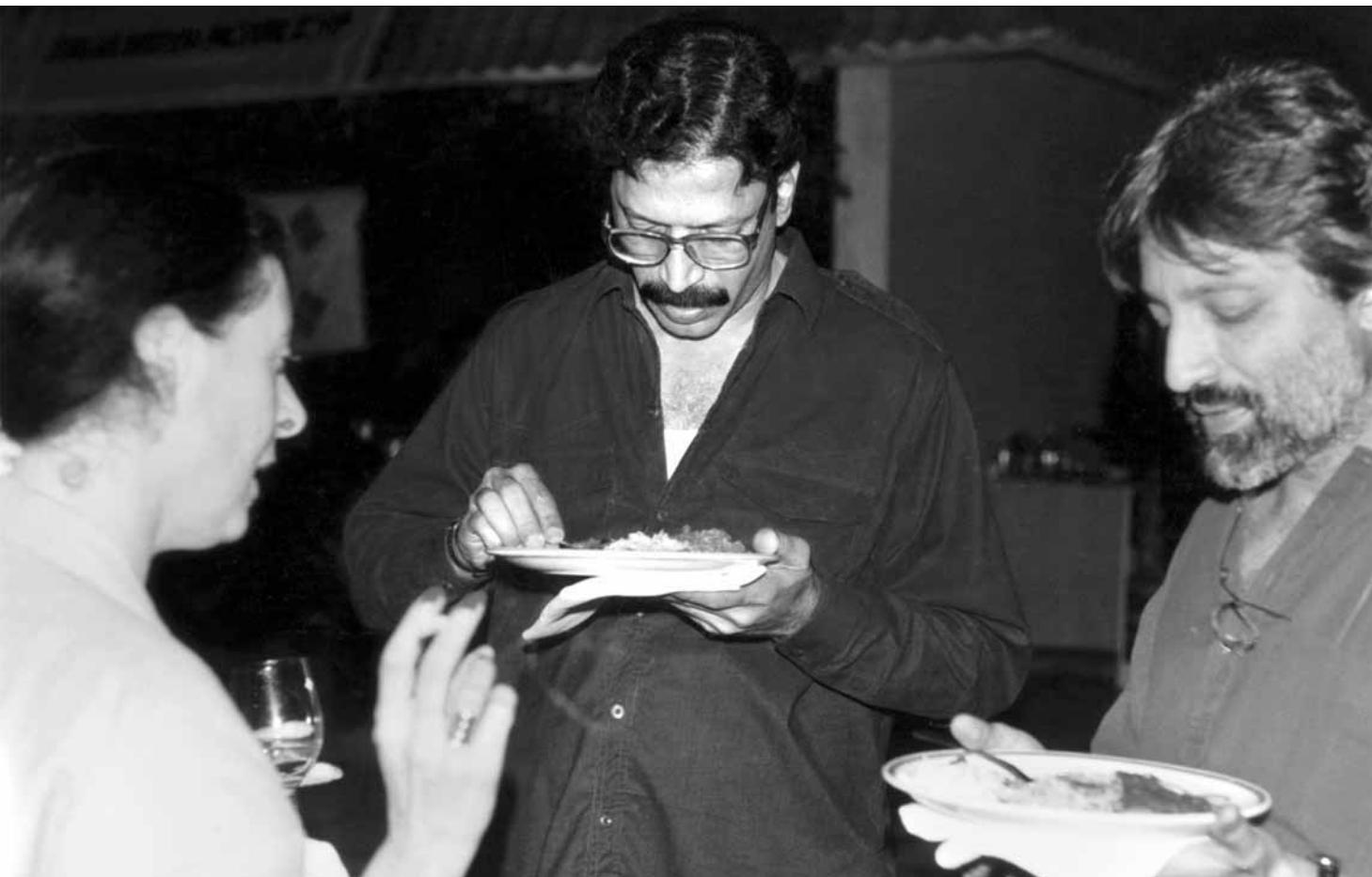
అరవిందన్, గౌతంఘోష, పాజీకరుణ్, అపర్చానేన్ వంటి భారతీయ సినీ ప్రముఖులు, విదేశీ దర్శకులు వేనోళ్ల “దాసి”ని కొనియాడారు. ‘స్వాయంర్కృ ట్రైమ్స్’లో పనిచేసే అమెరికన్ సినీవిమర్శకులు గతంలో తార్టోఫ్స్ సినిమాలు ‘ఇవాన్ చైల్డ్స్పుడ్’, ‘సాక్రమెన్స్’, ‘మిర్రో’, ‘స్టోకర్’ మొదలైన సినిమాలు ఏవీ కూడా ఒక పట్టాన అర్థంకావని, స్పష్టత లోపించి ఉంటాయని పనిగట్టుకుని

ప్రచారం చేశారు. ‘దాసి’ విషయంలో కూడా బి.నరసింగారావు ఇలాంటి విమర్శనే ఎదుర్కొన్నారు. కానీ అంతర్జాతీయంగా యురోపియన్ ఫిలింక్రిటీన్ కొందరు ‘దాసి’ సినిమాను ఆకాశానికిత్తి రాశారు. దర్శకుడు బి.నరింగారావు చెప్పినట్లుగా “ప్రపంచ సినిమా రంగ ప్రవేశానికి నాటే కాదు భారతదేశానికి కూడా ఒక పాస్పోర్టగా ‘దాసి’ చరిత్రకెక్కింది.”

నా జడ్డ దాసి’ సినిమానే

“ఒకసారి జి.కృష్ణ ఆనే జర్రులిస్ట్ నన్ను ఇంటర్వ్యూ చేస్తానంటే హిమాయున్ నగర్లోని ఓ హోటల్లో కలుసుకున్నాం. మాటల మధ్యలో ఆయన ‘పాలమూరు జిల్లాలోని ఒక సంస్థానానికి తన వెల్లినపుడు ఒక అందమైన అమ్మాయి వచ్చి కాట్ల కడగట్టానికి ఉపక్రమిస్తుంది. వద్ద నా కాట్ల నేను కడుక్కుంటాను. అని వారించాడు. అప్పుడామె “అదేంది ఇక్కడికొచ్చిన వాట్ల చాలా కడిగించుకుంటారు. మీరేంది కాట్ల కడుగనిస్తుంది.” అన్నదని చెబుతా “అదేంది నరసింగారావు అన్నీ కడిగించుకోవడంలో అంత సుఖమంటుందా?” అని నన్ను ప్రశ్నించాడు. ఆశ్వర్యపోవడం నా వంతయింది. ఆ క్షణంలోనే దాసి వ్యవస్థాపై సినిమా తీయాలనుకున్నాను. ఇంటికి వెళ్లి మా అమ్మాను “దాసిల గురించి ఏమిటి?” అని అడిగాను. నా చిన్నప్పుడు మా యింట్లో దాసీలుండే వారు. మా ఆలనాపాలనా చూసేవారు. అలాంటి పద్ధతులు తాతల కాలంలో ఉండేవి. మీ నాన్న ఆర్య సమాజ్లో ఉండేవారు కనుక

బి.నరసింగారావు, అనంద పట్టన్, వినేశ్ ప్రతిభావిత..

జలాంటి వాటికి దూరంగా ఉండేవారు” అని ఆమె సమాధానం. మొత్తం 40, 50 ప్రశ్నలతో కూడిన లిస్టు తయారు చేసి వరంగల్, కరీంనగర్ జిల్లాలో చాలా మందిని కలిసి ఇంటర్వ్యూలు చేసి 200 పేజీల సమాచారాన్ని కె.ఎన్.టి. శాస్త్రి అందించారు.”

“ఈ సమాచారాన్ని అన్వయించుకుని 1920 - 40ల మధ్య దాసి నిస్పం ఎట్లా ఉండేదో, నాకు తెలిసిన కథనాల ఆధారంగా ప్రిప్పు తయారు చేసుకున్నాను. ఆ కాలంలో కరువుకు పిల్లలను సాదలేక 20, 30 రూపాయలకు అమ్ముకునేవారు. వారే దొరల గడీలలో దాసీలుగా మారేవారు. వారే తరువాత పెళ్లి కూతుర్ల వెంబడి ఆరంబంలో భాగంగా వెళ్లేవారు. అలాంటి దాసిని చూపుతునే యూనివర్సర్గా పురుషుడు ట్రై పై ఎట్లా పై చేయి సాధిస్తాడో చెప్పే ప్రయత్నం చేశాం. అఱచివేత, భూస్వామ్య పెత్తనం అనేవి చేతితో దండం పట్టుకుని చేసేవి. బలవంతుడైన పురుషుడు ట్రైని ఎన్ని రకాలుగా హింసిస్తాడో “దాసి”లో చూపాము. దాసి తనే చెప్పుకుంటుంది. “తానొక నాలుగు గోడల మధ్య బంధింపబడిన ప్రాణవాయువునని”.

దాసి సినిమాలో గతంలో ఇంటర్వ్యూలు చేసిన వాళ్లందరు చాలా మంది తమను తాము చూసుకోగలిగారు. సినిమా తీసాక వారి కోసం ప్రత్యేకంగా ఒక ప్రదర్శన వేశాం. ఏదో పని ఉండి ఆ ట్రైనింగ్లో నేను లేసు. ఆ సినిమా చూసాక వాళ్లంతా నా ఆఫీసుకు వచ్చి నన్ను కలుసుకుని ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడ లేదు. నా చుట్టూ చేరి కావిలించుకొని ఏడున్నానే ఉన్నారు. అది చూసి నేను భావేద్వాగ్ని అపకోలేక పోయాను. నేను ఏడ్ప, వాళ్లు ఏడ్ప, అక్కడ 15 నిముషాలు మాటల్లేవు. వాళ్లంతా వాళ్ల జీవితాన్ని వాళ్లు చిత్రంలో చూసుకుని దుఃఖపడిన సందర్భం. నా సినిమా సక్షేప వాళ్లలోనే చూసుకున్నాను.

ఈ సినిమా తరువాత చాలా మంది ట్రైలు వాళ్ల విషయాలు నాతో చెప్పుకోవడంతో ట్రై జీవితాల్లో కనిపించని కోణాలు కనిపించేవి. మహిళా జర్మనిస్టులు, దర్జకులు, విద్యార్థినులు ఇట్లా చాలా మంది. వారంతా ఇతను మాలో ఒక భాగం అని అనుకునే వారు. దాసి సినిమా అనేది చిన్న అణబాంబులాంటిది. దాన్ని అలా చూసి వదిలాం. అద్వితంగా పేలింది. అది ఎప్పుడు చేసినా పేలుతుంది. కారణం అందులో సజీవమైన జీవత్తుం ఉంది. కమిలి, (కమలాష్టి) ఆ విమాచనలో అరిచే అరుపులు మరిచిపోవడమనేది ఎవరికీ సాధ్యం కాదు. చాలా మంది దాసిలోని దృశ్యాలను చూసి కలత చెందారు. జర్మనిలో నా ఫ్రైండ్ కూతురు ‘లా’ చేసేది. దాసి ట్రైనింగ్ తరువాత డిస్ట్రెక్టి తీసుకెళ్తానన్నది. తీరా షో అయిపోయాక నాకు కనిపించలేదు. మరునాడు కలిసి మీ ‘దాసి’ చూశాక మిమ్మల్ని కలువాలనిపించలేదు. నిన్న డిస్ట్రెక్టి తీసుకుపోవడమేమాగాని నేనే డిస్ట్రెక్ట చేయలేదన్నది”. ఇట్లా చాలా అనుభవాలున్నవి.

ఒకసారి ఏపీ భవనలో దాసి ట్రైనింగ్ జరుగుతున్నది. ఒక

మహిళ తన బిడ్డతో సినిమా చూస్తున్నది. అబార్స్ దృశ్యాలను చూసి భరించలేక “అమ్మమ్మమ్మమ్మ” అని గట్టిగా అరుస్తా బయటికెళ్లిపోయింది. గౌతం ఘోవ్ దాసి చూసాక నా భుజం మీద చేయి వేసి దగ్గరికి తీసుకుని చాలాసేపు ఏమీ మాట్లాడలేదు. హోనంగా మాటల్లేకుండా ఉండిపోయాడు. పక్కనే మోహన్ అగాపే, గిరిజ్ కర్మాడ్ అంతా ఉన్నారు. జయంత మహాపాత్రీ దాసి సినిమా చూసి ఉత్తరం రాస్తూ “‘దాసి’లో ఎప్పి సీక్వెన్స్ యాజ్ ఎ ప్రైకూ” అని ప్రశంసించారు. జ్ఞానపీఠ గ్రహీత యు.అర్.అనంతమార్తి అయితే గట్టిగా కొగిలించుకుని “మై కంట్రీ ఈజ్ ప్రోడ్ ఆఫ్ యు” అన్నారు. మానిక్ బందోపాధ్యాయ, చిదానందదాస్ గుప్తా, రత్న పరిమూ వంటి వారు దాసి చూశాక నా సినిమాలైపై పరిశోధన చేయాలనే తలంపును వెలిబుచ్చారు. ప్రిప్పుతో మొదలుకుని సినిమా తీసే వరకు ఒక తలి బిడ్డను కనడానికి ఎంత వేదన పడుతుందో అంతలూ వేదనపడి తీసిన సినిమా ‘దాసి’, నిజంగా కూడా నా బిడ్డ ‘దాసి’ సినిమానే.” అంటారు.

ఒక ‘దాసి’ ఒక ‘సరసింగరావు’

“దాసి” సినిమా కోసం ఎ.కె.బీర్ (సినిమాటోగ్రాఫర్)కి నన్ను ముందుగా సూచించింది బాలూ మహేంద్ర. ఒకరోజు ఎ.కె.బీర్ చెప్పేలో బి.నరసింగరావును వెంటబెట్టుకుని మా యింటికి వచ్చారు. అంతకుముందే నేను బి.నరసింగరావు గురించి రెండు గొప్ప సినిమాలు తీసినట్లు విన్నాను. ఆయన సీరియస్ ఫిలిం మేకర్. ‘దాసి’లో నటించేందుకు వెంటనే వొప్పుకున్నాను. ఒక్కలైన్టో సినిమా కాస్పెష్ట్ పంపారాయన. అది చూశాక అశ్వరూపోయాను. ఎందుకంటే 20 ఏళ్ల క్రితం అంత పర్ఫెక్షన్గా వొక్కలైన్లో కథ చెప్పి ఆర్డనేషన్స్గా ప్రణాళిక వేసుకున్నారు. అందులో కమిట్సెంట్ కనిపించింది. నన్ను కాస్త పోలామ్ వర్క్ చేయాలన్నారు. అవన్నేమో నాకలవాటు లేదు. చీర కట్టుకోవడం, జాకెట్టు ఎలా పుండాలి, ఎట్లా లిలబ్బాలి, ఎట్లా కూర్చోవాలి, నడక అన్నీ చూపారు. బిరిజన్స్ దాసీల దగ్గరికి తీసుకెళ్తారు. వాళ్లు ఎలా బోట్టు పెట్టుకుంటారు, వాళ్ల జీవనుకై కొన్ని రోజుల పాటు వారి దగ్గరుండి పరిశీలించే ఏర్పాటు చేశారు. దాంతో దాసిలోని ‘కమలాష్టి’ పాత్ర నాప్యాదయానికి దగ్గరయింది.”

“జనజీవన ప్రపంచిలో గుర్తింపు లేని, నాలుగు గోడల నడుమ జీవితాన్ని ముగించే ట్రై బ్రాతుకును తెరక్కిట్టంచే అపూర్వ ప్రయత్నం చేశారు బి.నరసింగరావు. అమానవీయమైన, వైతిక సూత్రాలకు విరుద్ధమైన హింసనముభవించే కమలాష్టి పొత్ర నాకు దేశ దేశాల్లో పేరు తెచ్చింది. ‘దాసి’ వంటి సినిమా మళ్లీ వస్తుందనుకోను. అలాంటి ప్రయత్నం చేస్తే మళ్లీ నరసింగరావే చేయాలి. అలా జరిగితే మళ్లీ తెలుగు సినిమాల్లో నటిస్తాను. ‘దాసి’తో వచ్చిన ఇమేజను చెడగొట్టుకోలేకనే మరో తెలుగు సినిమాలో నటించలేదు. నాకు తెలిసి ఒకదాసి. ఒక నరసింగరావు. ప్రపంచ సినిమా చరిత్రలో

తన సినిమాల ద్వారా భారతీయ సినిమాకు స్థానం కల్పించిన గొప్ప డైరెక్టర్ బి.నరసింగరావు.” అని ఈ సందర్భంగా ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో ‘దాసి’ కథానాయిక అర్థన పేర్కొన్నారు.

‘దాసి’ చిత్రంలో దొర (జయసింహరావు పాత్ర) కథానాయిక అర్థనతో పోటీ పడుతుంది. ఇదే విషయాన్ని ఆ పాత్రలో నటించిన భూపాల్ రెడ్డి మాటల్లోనే “దాసి”లోని దొర జయసింహరావు పాత్రకు ఎంపిక చేయడంతోనే నా పెణం వర్కు మొదలైంది. తెలంగాణ దొర అంటే భారీకాయం, పెద్ద మీసాలు వంటి ఆకారంలో ఉండే విధంగా కాకుండా నడక, కనుచూపుల్లోనే దొరతనం మాపాలనేది నరసింగరావు పాత్ర ఉండేరం. కొట్టడు, తిట్టడు దొర. కానీ అతని అంతరంగంలోని క్రూరత్వాన్ని తన మాటలతో, భాషతో, వాయిస్తో, హోవభావంతో చూపుతాడు. ఊరిలోని పేద రైతు భార్యను తన వద్దకు తీసుకరావాలని ఆశేశించడంలో, ‘కమలి’తో తన ఏకాంతాన్ని చూసిన భార్యాతేవు చూసే చూపుల్లోనే దొరతనం చూపించాలి. అంత గాంఫీర్యంగా జయసింహరావును తయారు చేసుకున్నాడు దర్శకుడు బి.నరసింగరావు.”

‘దాసి’ సినిమా తర్వాత తెలుగు సినిమా వెనుకబడి ఉండనడానికి ఎవరూ సాహసించలేదు. ప్రపంచంలో ఎక్కడ, ఎప్పుడు ప్రామాణికమైన సినిమాలను గురించి చర్చ వచ్చినా, అక్కడ తెలుగు సినిమా గురించి గౌరవప్రదంగా మాటల్డడుకోవడం మొదలుపెట్టారు. ఇందియన్ సినిమాకి అంతర్జాతీయ ప్రతిష్ఠని ఆర్జించిపెట్టిన భాతీయ భాషా చిత్రాలలో ఇప్పుడు తెలుగు సినిమాకి కూడా పెద్ద పీట వేయడం మొదలుపెట్టారు.

కలకత్తా అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవంలో దేశ విదేశీ ప్రతినిధుల, విమర్శకుల దృష్టిని విశేషంగా ఆకర్షించిన భారతీయ దర్శకులలో బి.నరసింగరావు ముఖ్యాలని ఒక పరిశీలకుడు వ్యాఖ్యానించడం ‘ఇండియన్ పనోరమా’లో ‘దాసి’ సాధించిన మన విజయానికి నిదర్శనంగా చెప్పవచ్చు. అరవిందన్, గౌతమ్ ఫోష్, పోజీ, బాలూ మహేంద్ర వంటి ప్రసిద్ధ దర్శకులూ, ‘ప్రతంజ్ కే ఫిలాడీ’ నిర్మాత సురేష్ జిందాల్ వంటి నిర్మాతలూ ‘దాసి’ చిత్రం చూసి నరసింగరావును అదేపనిగా అభినందించిన దృశ్యం చూసి చలన చిత్రోత్సవానికి హజులైన తెలుగు సోదరులు మురిసిపోయారు. గోవింద్ నిహలానీ, తపస్సిన్నా వంటి దర్శకులు నరసింగరావు సినిమా శైలిని గుర్తించి అభినందించారు. ‘దాసి’కి భారతీయ ప్రతినిధుల నుంచీ, పత్రికల నుంచీ లభించిన ప్రశంసలు అటుండగా, పనోరమా ప్రదర్శన ముగిసినప్పుడు విదేశీ ప్రతినిధులూ, ప్రముఖ విదేశీ పత్రికల నుంచి వచ్చిన విమర్శకులు ప్రకటించిన అభిప్రాయాలు ఎంతో ఉత్సేజికరమైనవి.

‘దాసి’ని మాస్కోలో కూడా చూశాను...చివరి సన్నిఖేశంలో, ‘దాసి’కి గర్భప్రాపం చేసే దృశ్యంలో ఆ చీకటి గదిలో నుండి వెలుతురు చూపించిన తీరు నన్ను నిశ్చేష్పూరాలిని చేసింది. అన్నారు

జంగ్లాడు పత్రిక ‘వైరెటీ’కి చెందిన డిట్రూయాంగ్.

‘దాసి’ దర్శకుడు నరసింగరావు, ఈ తరహ దర్శకులలో తనదైన ఒక ప్రత్యేక శైలి ఉన్నవాడు. ‘దాసి’లోని ప్రతి సన్నిఖేశంలోనూ దర్శకుడి కళా దృష్టి మనకి కనిపిస్తుంది. ఫోటోగ్రాఫీ చాలా గొప్పగా ఉంది అని ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన కేన్స్ అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవపు డైరెక్టర్ వెటలూ కొనియాడారు. ‘ఈ మధ్య కాలంలో, నాకు బాగా నచ్చిన చిత్రం దాసి. ఇందులో అర్థన నటన అద్వాతం. భారతీయ సినిమాలో ‘దాసి’ నిస్సందేహంగా ఒక విభిన్న చిత్రం. అని జపాన్లోని ‘ఐజా ఫిలిం ఫెస్టివల్’ నిర్మాపక అభికారి సూ-ప్రైదా వ్యాఖ్యానించారు.

దాసిలో అన్ని శాఖలూ అద్వాతంగా వున్నాయి. దర్శకత్వ ప్రతిభ అపురూపంగా ఉంది. నేటి భారతీయ చిత్రాలతో పోలిస్టే దాసి చాలా ప్రభావపూరితమైన చిత్రం అన్నారు. స్వాయార్థకి చెందిన టెలివిజన్, సినిమా నిర్మాత ధామన్డువార్త. ‘దాసి నాకెంతగానో నచ్చింది. శక్తివంతమైన ఇమేజెస్తో తనదైన ఒక కొత్త సినిమా భాషను స్ఫూర్చించుకున్నాడు దర్శకుడు నరసింగరావు’ అని ప్రముఖ బెంగాలీ పత్రిక అమృత బజార్ పత్రికలో చంద్రలేఫ్సా బను రాశారు.

‘ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ‘దాసి’ పూర్తిగా దర్శకుడి చిత్రం. ఈ అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవంలో చూపిన సినిమాల్లో నాకు పూర్తిగా తృప్తి కలిగించిన సినిమా ఇదే’ అన్నారు. దేశ దేశాల సినిమాలను పాలాలుగా చుమువుకునే హూనా ఫిలిం ఇన్సైట్యూట్ విద్యార్థి కిషోరవాణ్స్.

‘దాసి దర్శకుడు నరసింగరావు ప్రతిభ అద్వాతం. నాకు తెలుగు సినిమా విపరీతంగా నచ్చింది. అందుకే ఇటలీకి ప్రదర్శన హక్కులు వెంటనే కొనుగోలు చేయాలనుకుంటున్నాను’ అన్నారు ఇటలీకి చెందిన ఫిలిం డిస్ట్రిబ్యూటర్ శాంతో బ్లూరూ. ‘దాసి’కి దాని దర్శకుడు నరసింగరావకీ, నటీ నటులకీ, సాంకేతిక నిపుణులకీ కలకత్తా చలన చిత్రోత్సవంలో లభించిన అశేష ప్రశంసలలో ఇవి కొన్ని మాత్రమే.

దాసి - అవార్డ్స్:

ఎదు జాతీయ అవార్డులు

- ఉత్తమ నది
- ఉత్తమ సినిమాటోగ్రాఫర్
- ఉత్తమ కళా దర్శకుడు
- ఉత్తమ కాస్ట్యూమ్ డిజైనర్
- ఉత్తమ ప్రాంతీయ చిత్రం - 1989
- డిప్పమా ఆఫ్ మెరిట్ - 1989, మాస్కో ఇంటర్వెషనల్ ఫిలం ఫెస్టివల్

‘మళ్లీ మనుషులు’ చిత్రంలో లర్డు, మాహిన్ అలీబెగ్

‘మళ్లీ మనుషులు’

ఛిన్నమైన వలన జీవనం

బి.నరసింగరావు కమర్శియల్ ఫిలిం డైరెక్టర్ మాదిరిగా ఏడాదికి నాలుగు, అయిదు, కనీసం ఒకటి రెండైనా సినిమాలు తీసే కోవకు చెందినవారు కాదు. 1977-79 కాలంలో ‘మాభామి’ కి ఒకానొక నిర్మాతగా, నటునిగా, సాంకేతిక నిపుణుడిగా పనిచేసిన ఆయన దర్శకుడిగా మారి మళ్లీ సినిమా తీయదానికి మూడేళ్ళు పట్టింది. 1983లో ‘రంగులకల’ తీస్తే ఆ తరువాత 1988లో ‘దాసి’ తీశారు. నాలుగేళ్ళు పట్టింది ‘దాసి’ సినిమా తీయదానికి. ఆయనదంతా ఒక విభిన్న శైలి. సినిమా కథను తీసుకున్నప్పుడే దానిపై పూర్తిస్థాయి పరిశోధన చేస్తాడు. మరోవైపు అదే అంశంపై మరో బృందాన్ని పరిశోధనకు వినియోగిస్తారు. తానెక్కడైనా పొరబడినా, ఏదైనా అవసర సమాచారాన్ని విస్తరించినా పరిశోధనా బృందం ఇచ్చిన నమాచారంతో స్రీమృతును వటిష్టంగా రూపొందించుకుంటారు. ‘దాసి’ కథకు సంబంధించిన ఔట్లోన్న జర్నలిస్ట్ జి.కృష్ణ చెబితే దానిపై ఆయన చేసిన రీసెర్చ్ అంతా సినిమాలో కనిపిస్తుంది మనకు.

అట్లనే బి.నరసింగరావు గతంలో రాసిన ‘చలి’ అనే కథనే ఆ తరువాత 1990లో తీసిన ‘మళ్లీ మనుషులు’ సినిమా. ఈ కథ 1980లో ‘జ్యోతి’ మాసపత్రికలో అన్వయంది. లిటిల్ ఇండియా

బ్యానర్స్‌పై రూపొందిన ఈ సినిమా బి.నరసింగరావు భిన్నమైన ఆలోచనలకు, ఆవిష్కరణకు దర్శిం పడుతుంది. “మళ్లీ మనుషులు” (1990). తెలంగాణ పల్లెల్లో ప్రథానంగా పాలమూరు వంటి జిల్లాలో బతుకుదెరువు లేక వలసపోయిన కూలీల జీవితాలు నగరాల్లో ఎలా చిద్రమవుతున్నావో ఈ చిత్రం చూపుతుంది. పల్లెటూళ్ళలో పనులు దొరక్క పెళ్ళాం బిడ్డలతో తట్టాబుట్టా మోసుకుని పట్టాలకు వెళ్లే లక్ష్మాది కూలీల దుర్ఘర జీవితాలకు ఈ చిత్రం దర్శిం పడుతుంది.

“దాసి” కథనంలాగే “మళ్లీ మనుషులు” కథాకథనాలు కూడా పరాధింగా బ్రైక్ ట్రై జీవితం ఎంత దయనీయంగా ఉంటుందో చూపుతుంది. పల్లె నుండి పట్టం వచ్చిన పోచమ్మ, నర్సయ్య భవన నిర్మాణ కార్బికులుగా పొట్ట పోసుకుంటుంటారు. వారికో బిడ్డ. ఎంత తొందరగా నాలుగు రూపాయలు జమ చేసుకుని మళ్లీ తమ పల్లెకు ఎప్పుడు వెళ్డామా అన్నట్లు పోచమ్మకు ఉంటుంది. కానీ నర్సయ్య దుబారా భర్పుతో విలాసాలకు మరుగుతాడు. తాగుడు, అనారోగ్యం, అప్పులు పెరిగిపోతాయి. వాటికి తోడుగా వారి జీవితాల్లోకి గౌరమ్మ అనే కొత్త కూలి అడుగు పెడుతుంది. దాంతో పోచమ్మ - నర్సయ్యల మధ్య సంబంధాలు చెడిపోతాయి. అప్పులు పోచమ్మకు వదిలి గౌరమ్మతో తన సరదాలు తీర్చుకుంటుంటాడు. చివరికి నర్సయ్య పోచమ్మని వదిలి గౌరమ్మను తీసుకుని వెళ్లిపోతాడు.

భవన నిర్మాణ కార్బూకుల్లో ఉండే ఆర్థిక, శారీరక దోషిడి యత్నాలకు పోచమ్మ లక్ష్యమవుతుంది. అనారోగ్యంతో అసహాయంగా ఉన్న పోచమ్మను మేట్రీ బలవంతం చేయడానికి యత్నిస్తాడు. నర్సుయ్య చేసిన అప్పులు తీర్చాలనే ఒత్తిచి ఆమెషై పెరుగుతుంది. గుడిసెలు వేసి ఇస్తానన్న స్థానిక చోటు నాయకుడి ధృష్టి పోచమ్మపై పడుతుంది. జబ్బులో ఉన్న పోచమ్మను దవాఖానా కు తీసుకెళ్లే నెపం మీద వెంట వెళ్లి అతి దీనస్థితిలో ఉన్న ఆమెషై అత్యాచారం చేస్తాడు. చివరకు ఆమె నడిరోడ్డుపైనే ప్రాణాలు వదుల్చుంది. ఏం జరిగిందో తెలియని పసిబిట్ట పడి పోయిన తల్లిని చూసి బిగ్గరగా ఏదుస్తుంది. ఆ జనారణ్యంలో ఆ పసివాడి రోదనను ఎవరు పట్టించుకుంటారు? ఇది కథాంశం.

1990లో జాతీయ అవార్డు పొందిన “మత్తి మనుషులు” చిత్రం గురించి “ది డైలీ” పత్రిక కలినమైన వాస్తవాలను ఎన్నియేడు నిమిషాల్లో చూడవచ్చని ప్రశంసించింది.

మాస్కో అంతర్జాతీయ చలన చిత్రంలో పాల్గొన్నపుడు భారతీయ సినిమా ప్రాభవాన్ని చాటింది ‘మత్తిమనుషులు’. అక్కడి ప్రాప్తా, ఇన్వెస్టియా, ట్రూడ్ పత్రికలు నరసింగరావు దర్శకత్వ ప్రతిభను, అర్పన నటనను ఆకాశానికిత్తి రాశినవి. మరో పత్రిక లోనైతే బి.నరసింగరావును ‘ది కిలర్ ఆఫ్ ది కిష్చ’ అంటూ గొప్పగా రాశింది.

బి.నరసింగరావు సినిమాల్లోని పాత్రలన్నీ సహజసిద్ధంగా ఉంటవి. సమాజంలో మనకు కనిపించే మనుషులను పోలి ఉంటాయి. ‘రంగులకల’, ‘దాసి’ చిత్రాల మాదిరిగా ‘మత్తి మనుషులు’లో కూడా ప్రధాన పాత్రలన్నీ మనకు కనిపించే సమాజం లోనివే. అందుకే ఆయా పాత్రధారులు ఆయా రంగాల మనుషుల మధ్య ఉండి పాత్రల స్వభావాలను అర్థం చేసుకుంటారు. అట్లానే మత్తిమనుషులు లో పోచమ్మ పాత్రలో నటించిన అర్పన, మరో కొత్త కూలీగా గొరమ్మగా నటించిన నీనా గుప్తా కొంతకాలం పాటు భవన నిర్మాణ రంగంలో పనిచేసే కార్బూకుల నడువు జీవించి పాత్రల స్వభావాన్ని ఆకశింపు చేసుకున్నారు. ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవలసిన విషయం ఒకటుంది. బి.నరసింగరావు ‘దాసి’ చిత్రం చూశాక నీనాగుప్తా ఆయన చిత్రాలలో నటించాలన్న కోరికతో గొరమ్మ పాత్ర చేస్తానని ఆడిగి మరీ చేసింది.

‘మత్తిమనుషులు’ చిత్రం మద్రాసు ఫిల్మ్స్ట్రీస్ట్స్ లో ప్రదర్శించి నపుడు మన దేశానికి చెందిన హృషికేష్ ముఖ్యీ, ఆమోల్ పాలేకర్, సాయిపరంజేపీ, చిదానంద్ దాస్ గుప్తా వంటివారే గాక, అమెరికా లోని ఆసియన్ సినిమా స్టడీ సౌషైటీకి చెందిన మిరెంబినఫోర్ట్, పాలీవుడ్ రిపోర్టర్ జానెట్ షైన్, ఆప్ట్రోలియాలోని పిడ్చి ఫిలిం ఫస్ట్మెంట్ కి చెందిన పాల్ బైరన్స్, జపాన్ సినీ పాత్రికేయుడు చుమెడా, స్కూల్యూర్స్ విలేజ్ వాయస్ ప్రతినిధి యం.హోఫ్జ్, బైల్డ్ రేడియో

‘మత్తి మనుషులు’ చిత్రం సెట్టు భాషుప్రకాశ్, లర్నా, పి.కె.ఎంలతో బి.నరసింగరావు

‘మళ్లీమనుషులు’ చిత్రంలో అర్థన, మాస్క్రీ వసంత్

ప్రతినిధి నేనాడ్మాకిక్, ల్రిటన్ నుండి వెలువదే గార్బియన్ పత్రికకు చెందిన క్రిటిక్ డిరెక్ మాల్గూ వంటి విదేశీ ప్రముఖులు ఈ చిత్రాన్ని వేసోళ్లు కొనియాదారు.

‘మళ్లీమనుషులు’లో దర్శకుడుగా బి.ఎన్. చిత్రీకరణలో తనదైన వైపుళ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తాడు. ప్రాణం లేని వస్తువులు, ప్రాణం ఉన్న మనుషులను సమన్వయం చేస్తూ అద్భుతంగా దృశ్యమనాం చేస్తారు. హాలీవుడ్లో చేయి తిరిగిన దర్శకులకు ఏమాత్రం తీసిపోకుండా ఛాయాగ్రహణం ఉంటుంది. తక్కువ సంభాషణలు ఉండేలా నిజ జీవితంలో కనిపించే మనుషుల దర్శకుడు నేర్చుగా మర్మాలను వ్యక్తికరిస్తాడు.

“సినిమా రూపకల్పనలో దర్శకుడు చెప్పడలమకున్న అంశాలను వెలుగునేడల్లో సమర్థవంతంగా చెప్పలేని సందర్భాలలో సంగీతం సృత్యాలపై ఆధారపడవలసివస్తుంది. అయితే రేభా మాత్రంగా సంగీతాన్ని ఉపయోగించడాన్నే ఇష్టపడతానంటా రాయన.

మాస్క్రీలో ‘మళ్లీమనుషులు’ ప్రదర్శన తరువాత అక్కడి ఏమర్పుకులు ఒక్కసారిగా బి.ఎన్.ని చుట్టూముట్టారు. అయినను ప్రశంసలతో ముంచెత్తారు. మాస్క్రీ రేడియో, టీ.వి.ల్లో ఈ సినిమా

ఆప్స్ ప్రసారం చేశారు. ఒకరకంగా బి.ఎన్. “మళ్లీమనుషులు” కు మాస్క్రీ “సలాం” చేసింది.

ప్రసిద్ధ మాస్క్రీ పత్రిక “ప్రాణా” సున్నితమైన తీపి చేదు కలయికలతో కూడిన భారతీయ సినిమాలో తరచూ కనిపించే దృశ్యాలు ఈ చిత్రంలో ఉండవు. నాటకీయమైన ప్రభావాలుండవు. భారతీయ సినీ ప్రేక్షకులకు ఆహ్లాదాన్నిచ్చే ఆటలు, పాటలు ఈ చిత్రంలో లేకపోవడం చాలామందికి ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఒక గ్రామీణ జంట తమ పూరు విడిచి నగరంలో జీవించపలసి వచ్చి నప్పుడు ఏం జరిగిందోన్నదానికి తనదైన శైలిలో దృశ్యరూపంలోకి మార్చారు. భారతీయ సమాజంలో జీవించే సాధారణమైనవారి జీవన గాధని ఆత్మంత సహజంగా క్లూపుంగా కళాత్మకంగా దర్శకులు చూపించారని రాశింది.

మళ్లీమనుషులు - అవార్డ్స్:

- డిప్లొమా ఆఫ్ మెరిట్, మాస్క్రీ ఇంటర్వెపసల్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, రఘ్యా, 1991
- జాతీయ అవార్డు, ఉత్తమ ప్రాంతీయ చిత్రం, భారతదేశం, 1990

'మళ్ళీ మనములు' చిత్ర దర్శకుడిగా రాష్ట్రపతి వెంకటరామన్‌చే అవార్డు అందుకుంటున్న జి. నరసింగరావు

‘హరివిల్లు’ స్త్రీవిల్గె తరువాత ఎ.పి. గపర్రూర్ సూర్యీతీసింగ్ బాబులతో జ.నరసింగరావు

హరివిల్లు:

జంద్ర ధనుస్నా పాడిన శైకహితం:

సినిమాలు తీయడం అన్నది బి.నరసింగరావుకు ఒక మహా యాగం వంటిది. ఈ మాట ఎందుకు చెప్పవలసి వస్తున్నదంటే ఏదో పదో, పాతికో సినిమాలు తీసేసి రికార్పు నెలకొల్పాలనుకున్నవార్తాతే వీడాదికి ఒక్కసినిమా అయినా తీస్తారు. కానీ మన బి.ఎన్. అట్లకాదు. సినిమా సినిమాకు ఏండ్రతరబడి సమయం తీసుకుంటారు. రంగులకలకు ‘దాసి’కి, ‘మట్టిమనుషులు’కు మూడేండ్లు నడుమ సమయం తీసుకున్నారు. అయితే ఆతరువాత ‘మట్టిమనుషులు’, ‘హరివిల్లు’కు పదమూడేండ్ల సమయం తీసుకున్నారు. ఈ రెండు చిత్రాల నడుమ 1991లో ‘ఆకృతి’ దాక్యమెంటరీ ఒకటి తీశారు. ఆయన తలుచుకుంటే తీయాలనుకుంటే ఏటా ఒక సినిమా తీయగలరు. కానీ పదేళ్ళకో సినిమా తీస్తారు. ఆదే వంద చిత్రాలతో సమానమవుతుంది.

2003లో ‘హరివిల్లు’ సినిమాతో దశాబ్దం తరువాత డైరెక్టర్గా నెట్స్ మీదికి వచ్చారు బి.నరసింగరావు. సుప్రసిద్ధ సురేష్ ప్రోడక్షన్స్ అధినేత డి.రామానాయుడు. ఆయన ఫక్త కమర్సియల్ ప్రోద్యుసర్. అలాంటాయన నరసింగరావుతో సినిమా తీయడానకి ముందుకు రావడం అంత మామూలు చిప్పయం కాదు. ఒక బాలుడి మానసిక సంఘర్షణ ఆధారంగా రూపొందిన సినిమా ఇది. బి.ఎన్. ఈ కథను 11 సంవత్సరాల క్రితం తయారుచేసుకున్నారు. మూడేళ్ళపాటు కథపై

పరిశోధన చేశారు. చలం కొడుకు జీవిత కథ, టాగురు పోస్టాఫ్ఫీన్లతో పాటు పిల్లల మనస్తవ్వంపై ప్రపంచవ్యాప్తంగా పలువురు సైంపాట్సులు రాసిన పుస్తకాలు, పలు దినపత్రికలలో వచ్చిన వార్తా కథనాల ఆధారంగా ప్రిప్పను రూపొందించుకున్నారు.

హరివిల్లు చిత్రానికి సంబంధిం బి.నరసింగరావుకు ప్రధాన ప్రేరణ ‘గీతాంజలి’ అనే అమ్మాయి. కేస్టర్ వ్యాధి సోకడంతో ఆ అమ్మాయి చిన్నవయసులోనే కాలంచేసింది. మీరటలో పుట్టిన గీతాంజలి కాస్టర్ బారినపడి బొంబాయిలో 1977లో చనిపోయింది. అయితే కేస్టర్ విషాదం ఆ అమ్మాయిచేత అద్భుతమైన కవిత్వం రాయించింది. ఆ అమ్మాయి మరణించాక, ఆ కవిత్వాన్ని ప్రితీష్వనంది ‘ఇల్లాష్ట్రేటడ్ వీక్లీ ఆఫ్ ఇండియా’ లో ప్రచరించి ఆమె కవిత్వంలోని గొప్పతనాన్ని అందరికి తెలియజ్ఞారు. రోజురోజుకూ మరణం దగ్గరవుతుందని తెలిసిన ఆ లేత మనసు కవిత్వం రాయడం నరసింగరావులోని సినిమాకారుడిని ఒకవోట స్థిరంగా ఉండనియలేదు. గీతాంజలిని తన సృజనాత్మక ప్రపంచంలోకి తీసుకువచ్చి సినిమా తీయాలనుకున్నారు. అట్లా రూపొందిన కథనే ‘హరివిల్లు’.

అసలు హరివిల్లు సినిమా కథమిటంటే-

ఆకాశంలో వానపడి వెలసినపుడు ఏర్పడిన హరివిల్లును చూడగానే పిల్లలు ఆనందంతో అద్భుతం చూసినంతగా కేరింతలు కొడతరు. ఆనందంతో గంతలువేస్తారు. ఆ ఇంద్రధనుస్సు తమకోసమే

ఆకాశంలో ఏర్పడిందని ఆనందవడతారు. అయితే ఇంద్రధనుస్నాది అల్మాయిష్టు అది ఎంతేసేపు ఆకాశంలో నిలిచి ఉండదని వారికి తెలియదు. అది అద్భుతమయితే ఆకాశం మళ్ళీ నిర్మలంగా మారి పోతుంది. రవి జీవితం కూడా హరివిల్లువంటిదే.

పట్టమని పదేశ్యకూడా నిండని రవి అంతచిక్కని వ్యాధి బారిన వడతాడు. మృత్యువు రోజురోజుకూ అతనికి చేరువపుతుంటుంది. అయితే రవి కూడా అందరి పిల్లల్లగే క్రికెట్ ఆడాలని, సైకిల్ తోక్కులని, స్కూలుకెళ్లాలని ఉన్నా అవి సాధ్యపడవు. తల్లిదండ్రులు ఎంతమంది డాక్టర్లకు చూపించినా జబ్బు తగ్గే మార్గం లేకపోయింది. ఇక రవికి అంతిమ ఘడియలు చేరువకావడానికి ఎన్నోరోజులు పట్టవని తేలిపోతుంది. దాంతో ఆ కుటుంబం విషాదంలో మునిగి పోతుంది. రవి తండ్రి తన బాధను మర్యంతో పంచుకుంటాడు. మనసు కుదుటపరుచుకోవడానికి తల్లి ధ్యాన కేంద్రాలకు వెళుతుంది. ఆ ఇంట్లో రవి బాగోగులు చూసుకోవడానికి పదేశ్య గౌరిని కుదురు స్తారు. అప్పటివరకూ తన ఈదువారితో కలువలేని రవిలో గౌరి రాకతో ఒక్కసారిగా ఆనందం విరబ్బాస్తుంది. గౌరికి తను వేసిన పెయించొంగ్ని, కంప్యూటర్ గేమ్సు, తన బొమ్మలూ అన్ని చూపిస్తూ సంతోషపడతాడు. వాటితో గౌరిని కూడా ఆడకోమంటాడు. ఇంట్లో తనకేమి కొనిచ్చినా వాటిని గౌరికి కూడా కొనిప్పుమంటాడు రవి. తెల్లారింది మొదలు రాత్రివరకు గౌరి తనవెంట ఉండవలసిందే. తను తినే తిందినే గౌరికి కూడా పెట్టాలంటాడు. తల్లి కాదంటే మారం చేస్తాడు. అయితే తల్లికి ఇవన్నీ ఇష్టం ఉండదు. పనిపిల్లతో రవికి

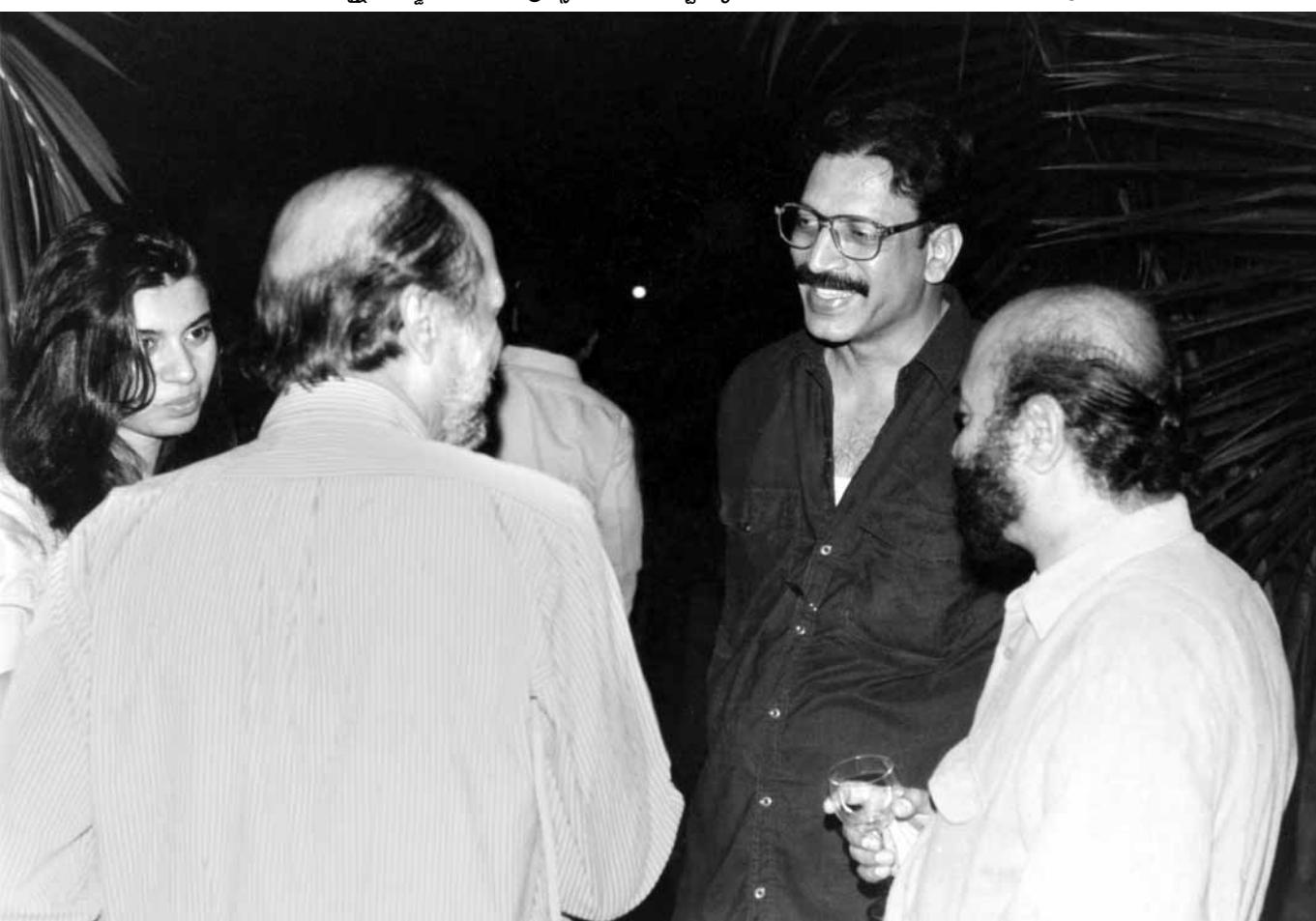
చనువు పెరగడం తల్లి సహించదు. ఇదే సంగతి భర్తతో చెచితే ఆఖరి క్షణల్లోనై రవిని ఆనందంగా గడపనిప్పుమని చెబుతాడు.

ఇటు రవి, గౌరిల మధ్య స్నేహం మరింత బలపడుతుంది. ఒకరిని విడిచి మరొకరు ఉండలేని స్థితికి వస్తారు. ఒకరోజు ఇద్దరూ ఇంట్లో ఎవరికి చెప్పుకుండా ఎక్కడిక్కెనా వెళ్ళిపోయి ఆనందంగా గడపాలని అనుకుంటారు. అనుకోవడమేగాదు అనుకున్నట్టుగానే కొన్ని బట్టలు, తినే పదార్థాలు, కొంత దబ్బు తీసుకుని ఆటోలో బయటికి వచ్చేస్తారు. మంచుగా కుతుబ్జాఫీ టూంబ్స్కి వెళ్తారు. ఆక్కడ తమకిష్టపైన అటలు ఆడుకుంటారు. అట్లా ఆడుతూ, పాడుతూ రోజంతా తెరుగుతారు. అయితే రవి అలసటతో నీరసించిపోతాడు. చివరకు నిలువలేక పడిపోతాడు. ముక్కు నుండి రక్తం కారుతుండగా రవికి స్పృహ తప్పుతుంది. ఇది స్వాలంగా హరివిల్లు కథ.

రవి, గౌరి ఆడుకుంటున్నపుడు ఒక సీతాకోకచిలుక చనిపోతుంది. దాన్ని అట్లే వదిలివేయక గుంత తీసి బొందపెట్టి దానికి అంతిమ సంస్కరం చేస్తారు. ఒక ప్రాణిపట్ల దర్శకుడికుండే గౌరభావం ఈ దృశ్యంలో కనిపిస్తుంది. ఈ సినిమా చూసిన దా॥కాక్క సుబ్బారావు ‘తన బాల్యంలో కూడా ఒక సీతాకోక చిలుక చనిపోతే ఇట్లానే అంతిమ సంస్కరం చేశానని, ఆ దృశ్యం తను మళ్ళీ తన బాల్యం లోకి తీసుకెళ్ళిందని చెప్పుకున్నారు. అలా చాలామంది ‘హరివిల్లు’ చిత్రంలో తమ బాల్యాన్ని తిరిగి చూసు కున్నారు.

బి.నరసింగరావు తన సినిమాల్లో మనకు తెలిసిన, మన

చెస్తే అంతర్వుతీయ చలన చిత్రిష్టవంలో మీటావసిస్ట్, శాఖంబెనగల్, గోవింద నెహాలానీలతో జ.నరసింగరావు

మాన్సోడ్ లంతర్జాతీయ చలన చిత్రిత్వపత్రంలో నాన్స్ (ప్రోఫెసర్) చలన చిత్రిత్వవదైర్క్షట్ అంతర్జాతీయ జీవితంగా

జీవితంలో ఒక భాగంగా చుట్టూరా భ్రమించే సంఘటనలనే చిత్రీకరిస్తారు. కాకపోతే అప్పటిదాకా మనం పట్టించుకోం. వాటి విలువనూ అర్థం చేసుకోం. తీరా ఆయన సినిమాల్లో వాటిని చూడగానే అంతర్జాతీయంగా వాటిలో ఉండే శక్తిని చూసి మనం పక్కలో బాంబు పేలినంతగా ఉలిక్కిపడతాం. అట్లా మనకు తెలిసిన వాటినే చూస్తున్నాం అనుకునేలా దృశ్యయానం చేయస్తూ చేయి పట్టుకుని ఒక మార్గదర్శిలూ ముందుకు తీసుకెళ్తాడు. అప్పటిదాకా మనం కోల్పోయినదేమిటో మనకు చూపిస్తాడు హరివిల్లులో. నాగరికత పేరుతో మన జీవితాల్లోకి ప్రవేశించిన వారిని విడగొడుతూ, ఆధునికత అనే వడగాడ్చులను పక్కకు జరిపి పిల్లతెమ్మురలాంటి తాత్కాకతను దర్శింపజేస్తాడు.

రవి జీవితంలోకి పల్లెనుండి వచ్చిన గౌరి రాకనే ఒక హరివిల్ల అని చెప్పకనే చెబుతాడు. గౌరి రావడంతో రవిలోని పిచ్చివాని భయం, అనంబద్ద ఊహలు గాలికిరిపోయి అరల పల్లెలోకి ఎక్కి కూర్చుంటాడు. తన మనోనేత్తం నుండి భూమిని-ఆకాశాన్ని ఒకేసారి అస్వాదిస్తాడు. నిరాశావాదం నుండి ఆశాభావంతో జీవనకాంక్ష ద్విగుణీకర్తవుపుతుంది. తలిదండ్రులు, పనివాళ్ళు, డాక్టర్లు ఎవరూ రాలేని అతని అంతర్ ప్రపంచంలోకి తెలంగాణ పల్లె జీవనానికి ప్రతీకగా కనిపించే గౌరి సునాయానంగా వచ్చేస్తుంది. అతన్ని సంతోషంతో అలరింపజేస్తుంది. తాంబాళంలోని నీటిలో చూసే ప్రతిభింబంలో ఆకాశం కిందుగా వారిద్దరే రవి-గౌరి సగం సగం.

గోలకొండ కోటలో రవి గౌరి ఇద్దరు శత్రువుల్లాగా యుద్ధం

చేయడాలు, మూలుగులు ఇవన్నీ రవికి నిజంగా దెబ్బలు తగిలాయేమానన్న ఆందోళన కలుగుతుంది. అప్పుడు బాధపడిన గౌరి “ఈ కొట్టుకోవడాలు అటులుగానైనా వద్దు. పాత ఆటలే ఆడుకుండాం” అంటుంది. ఈ ఒక్కమాట తెలంగాణ పల్లెలపై శతాబ్దాలుగా జరుగుతున్న విభిన్న రూపాల దాడులను పరోక్షంగా గుర్తుకుతెస్తుంది. అలా పల్లె వేదనను విశ్వజనీన రూపంలో చూపుతారు బి.ఎన్. చివరికి రవి ఆఖరిక్షణాలు. గౌరి పల్లెనుండి వచ్చిన దుస్తుల్లో ఉంటుంది. గౌరీతో తమ పని తీరింది కనుక తాము అప్పటివరకూ కొనిచ్చిన దుస్తులను తిరిగి తీసుకుంటారు. ఈ దృశ్యంను తెరపై అయ్యతంగా చూపుతారాయన. తల్లిదండ్రుల పిలుపుకందని రవిని కూడా “బిట్టీన్ ద ఫ్రెమ్స్”లో ఉంచుతూ గౌరి పిలిస్తే స్పందిస్తాడే మోనని పైక్యాల్టీస్ట్ మందాకినితో చెప్పించడం, “తల్లిదండ్రులు పిలులను కంటారు. వారి ఆలోచనలను కాదు” అనే బలీల జీబాన్ వాక్కును గుర్తుకుతెస్తుంది. సినిమాలో చాలాచోట్ల మాటల్లో చెప్పలేని భావాలను సంగీతాన్ని మాధ్యమంగా చూపుతారు దర్శకుడు బి.ఎన్. గౌరి దూరాన్ని భరించని తన మానసిక స్థితిని ఫోర్ముతో పచ్చాన్ని గీరిన శబ్దం ద్వారా, వాళ్ళిద్దరూ సంతోషంతో ఆడిపొడేటప్పుడు నెమలి సైతం కుతూహలంగా చూడడం మనకు ఒక అద్భుత శబ్ద సొందర్యాన్ని దర్శింపజేస్తుంది.

“నిజానికి బాలల చిత్రాలు ఎమీ రావడంలేదు అంటే తీయడంలేదు. పెద్దలకు మాత్రమే సినిమాలు తయారుచేయడంలో

కనబరిచే శద్ధ బాలల చిత్రాల విషయంలో ఎవరసా కనబరచడంలేదు. ఇందుకోనం ఎవైనా భిన్నంగా తయారుచేయగలిగే బాలల సినిమా తీయాలన్న ఆలోచన చాలా ఏళ్ళకిందనే పచ్చింది. మంచి కథ కోసం వెదుకుతున్న సమయంలో ఈ కథ మనసుకు తట్టింది. ఏదో బాలల చిత్రం తీయాలన్న సంకల్పంతో తయారు చెసుకున్న కథ కాదిది. దీని వెనుక ఎంతో త్రమ, పరికోధన ఉంది. పిల్లల మానసిక ప్రవృత్తులకు సంబంధించి దాదాపు 150కి పైగా పుస్తకాలను క్షుణ్ణింగా అధ్యయనం చేస్తే హరివిల్లులోని సంఘటనలు మనకు ఎన్నో కనిపిస్తాయి. నాకు తెలిసిన చాలామంది ఈ సినిమా చూసి “ఇలాంటి సంఘటనలు మాకు తెలిసినవారి ఇంట్లోనే జరిగినవి. సినిమా చాలా చక్కగా తీశారు అని మొచ్చుకున్నారున్నారు. పిల్లల మానసిక ప్రవృత్తులకు సంబంధించి 60-70 కేసులను పరిశీలించాక ఆలోచనల్లోపడి స్థ్రోపు రాయడం జరిగింది. ఏరికోరి కొన్నింటిని మాత్రమే ఈ కథకు వాడుకున్నాను” అంటారాయన.

జీవితంలో ఒకాన్నిక సందిగ్గావస్థలో మరణాన్ని ఎదుర్కొంటున్న బాలుని మానసిక స్థితి ఎలా ఉంటుంది? అనే విషయాన్ని లోతుగా వెళ్లి చేసిన చిత్రం ఇది. ఆయన తీసిన అన్ని చిత్రాల్లోనూ అంతల్లోనంగా చాపు స్థితి ఉంటుంది. జీవితానికి సంబంధించిన ఒక చీకటి కోణాన్ని అవిష్కరించడానికి ప్రయత్నించారు బి.ఎన్. సినిమా మొదటి సగంలోనే పిల్లవాడు చనిపోతాడని ప్రేక్షకులకు తెలుసు. అలా తెలిసినా సినిమా చివరివరకు ఉత్సంధ కలిగించేలా తీశారు. టైస్ట్ ముందుగానే చేపేసి,

సినిమాను ఎమోపన్స్‌గా తీయడం బహుశా బి.ఎన్.కొక్కరికే సాధ్యమవుతుందనిపిస్తుంది. అందమైన జీవితాన్ని మృత్యువు కబిస్తుందని తెలిశాక బాధితుడే కాదు అతని చుట్టూ ఉన్నవారు ఎలా ప్రవర్తిస్తారు, వారి మానసిక ప్రవృత్తులను అతి సున్నితంగా చర్చించిన చిత్రం హరివిల్లు.

హరివిల్లు సినిమా ‘కల పెశ్యాన్స్ పెల్స’ లో పొరూఫ్ఫోన్, ‘ఆనంద్ లో రాజేశ్ ఎన్నా, ‘మిలీ’లో జయాబాధ్న, ‘గీతాంజలి’లో గిరిజ వంధి పాత్రలను ముందుకు దాటివచ్చి తీసిన సినిమాగా మనకు కనిపిస్తుంది.

ఆదే ఇంటర్వ్యూలో బి.ఎన్. “1992లో మృత్యువు వచ్చి మా ఇంటి తలుపువద్ద ఆగిపోయిన అనుభవం ఉంది. కానీ ఆరోజు తలుపువద్ద నిలబడిన మృత్యువు నన్ను వెంటాడుతూనే ఉంది. ఆ తరువాత ఇల్లప్రైడ్ వీక్లోని గీతాంజలి కవిత్వం కూడా. ఈ రెండె ‘హరివిల్లు’ సినిమా తీయడానికి కారణాలు అని అంటారాయన.

దాసి, మట్టిమనుఘలు, చిత్రాలకు ఛాయాగ్రహణం చేసిన ఎ.కె.బీ.ఎర్ పొరివిల్లు’కూ పనిచేశారు. సెన్స్యూటివ్ ఇమేజెస్‌ను అంత పక్షుందీగా తీయడం బీర్కె సాధ్యమవుతుందనిపిస్తుంది. సంగీతం చేసిందికూడా బి.ఎన్.రసింగరావే. ఆర్ట్ డైరక్టర్ పనితనం ఈ సినిమాకు అదనపు ఆకర్షణ. తెలుగులో డిజిటల్ డాల్టి సాండ్ సిస్టమ్లో తయారైన తోలి చిత్రం కూడా ఇదే. పతంజలి శాస్త్రి ఈ చిత్రానికి సహా రచయిత. సాంకేతికంగా ఈ చిత్రం అద్భుతంగా చిత్రీకరించబడింది. ఇంకా చెప్పాలంటే బి.ఎన్.హరివిల్లు చిత్రం ఇంద్రధనుస్సు

మాసికి అంతర్జాతీయ చలన చిత్రీత్వవంలో మిన్ ఫైస్ట్ వర్ల్గా ఎన్నికైన లెబనిస్ నటీమణితో బి.ఎన్.రసింగరావు

పాడిన ఓ శైవగీతం.

బి.ఎన్.వి విభిన్న ఆలోచనలు, భిన్న భావనలు, వీటన్నింటికీ ఒక సమగ్ర స్వరూప స్వభావాలు అద్ది ఆవిష్కరించాలనుకుంటాడు. కొన్నింటిని చిత్రకారుగా తన పెయింటింగ్స్‌లో చూసుకుంటాడు. మరికొన్నింటిని సంగీతంలో, ఇంకొన్నింటిని తనకు అత్యంత జష్టమైన కవిత్వంలో. సినిమా రూపకంగా సరేసరి. కొన్ని దృశ్యాలు ఫ్రేముల్లా ఆయన మహిష్మంతో అట్లనే నిలచిపోయి ఉంటాయి. వాణిని దాక్యమెంటరీలుగా తీసి అందులోనూ సఫలీకృతుడైనారు. ఆయన తీసిన దాక్యమెంటరీలు మూడు 'దిసిటీ' (1987) 'మాపూరు' (1988), 'ఆక్కణి' (1991).

హాలివిల్లు - అవార్డ్స్:

- బెస్ట్ జూన్వెల్ ఆడియోన్స్ అవార్డ్, 8వ ధాకా ఇంటర్వెషన్లో ఫిల్ట్ ఫెస్ట్, బాంగ్లాదేస్, 2004
- డబ్బుపోచ్చ అవార్డ్, 14వ క్లోర్ ఇంటర్వెషన్లో ఫిల్ట్ ఫెస్ట్ వర్ చిల్డ్రన్, ఈజిష్ట్, 2004
- బంగారు పతకం, బాలల చిత్రాల ఉత్తమ దర్జకుడు, ఎ.పి., 2004
- వెండి నంది, బెస్ట్ మేక్ అవ్ ఆర్టిష్ట్, ఎ.పి. 2004

బిసిటీ:

నరసింగరావు సినిమాకు ఒక గ్రామర్ ఉంటుందనీ, సినిమా దర్శకుల భాషలోనే దానిని వ్యక్తికరించాలని, దానికి నాటకాల, భాషను వాడకుడనంటారు. అలాగే దాక్యమెంటరీల నిర్మాణంలో కూడా ఆయన తనదైన శైలిలో పనిచేస్తారు. ఆయన తీసిన 'దిసిటీ' దాక్యమెంటరీలో తన కళ్ళతో 30 ఏళ్ళుగా చూసిన ప్రైదరాబాదు నగరాన్ని చిత్రించారు. 450 ఏండ్ చరిత్రగల ప్రైదరాబాదు నగరాన్ని తన కళ్ళతో మనకు చూపించే ప్రయత్నం చేశారు. 96 నిమిషాల ఈ దాక్యమెంటరీని ఏ మతాన్ని, కులాన్ని దృష్టిలో వెట్టుకుని తీయలేదు. సర్వమత సామరస్యాన్ని, సర్వ మానవ సౌభ్యాత్మకాయ్యాన్ని ప్రైదరాబాదు నగరం కాపాడుకుంటూ వస్తున్నదన్న విషయాన్ని 'దిసిటీ' దాక్యమెంటరీలో అంతర్భేసినాగా చెప్పానంటారాయన.

కాక తీయాలు నిర్మించిన మట్టి కోటల్ని 1518లో కుతుబ్షాహిలు గోల్�ండ రాజ్యంగా మార్చారు. 1551లో చార్యినార్ నిర్మాణం కూడా మొదలైంది. అది మొదలు మధ్యయుగ కాలపు శోభను ప్రైదరాబాదు సంతరించుకున్నది. ఎందరో ప్రైదరాబాదుకు వచ్చి స్థిరపడిపోయారు. కుతుబ్షాహిలు తెలుగుకు ప్రత్యేక పోశాకు ఇప్పడంతోబాటు దక్కుని భాషను పరిచయం చేశారు. అదే తరువాతి తరంలో ఉర్దూగా మారింది. సమాధులు, గోలకొండ శిథిలాలు భవంతులు, మసీదులు, సరస్వతిలు, చెరువులు, వాస్తవకళ... అప్పటి ప్రైదరాబాదు అద్భుతాలు. అసఫ్జాహీల కాలంలో బ్రిటిషర్లు ప్రైదరాబాదులో స్థావరం ఏర్పరచుకున్నారు. 1857 తొలి స్వాతంత్య సమరంలో నిజాం బ్రిటిషర్లకు అండగా నిలబడ్డాడు. మొదటి సాలర్జంగ్ పాలనలో ప్రైదరాబాదు అభివృద్ధి మొదలైంది. 7వ నిజాం పాలనలో పారిక్రామికంగా వ్యాపారపరంగా ముందుగులు పడినవి. జాతీయోప్పు కాలంలో ప్రైదరాబాదు మానంగా కూర్చోలేదు. నాటి

భారతదేశంలోని ఇతర రాజ్యాలను మేల్కొలిపింది. ఈ కాలంలోనే గ్రంథాలయాలు, వార్తా పత్రికలు మొదలైనవి. ప్రజలు నిజాం క్రూర పాలనకు ఎదురుతిరగడం మొదలైంది. తెలంగాణ విమానం, మిగతా ఎన్నో ఉద్యమాలకు ప్రేరణగా నిలిచింది. 1948లో ప్రైదరాబాదు ప్సేట్ ఇండియన్ యూనియన్లో విలీనమైంది. ఇంత ప్రాభవం ఉన్న ప్రైదరాబాదు నగర చారిత్రక సౌందర్యాన్ని 'దిసిటీ' దాక్యమెంటరీగా తీశారు బి.ఎన్.

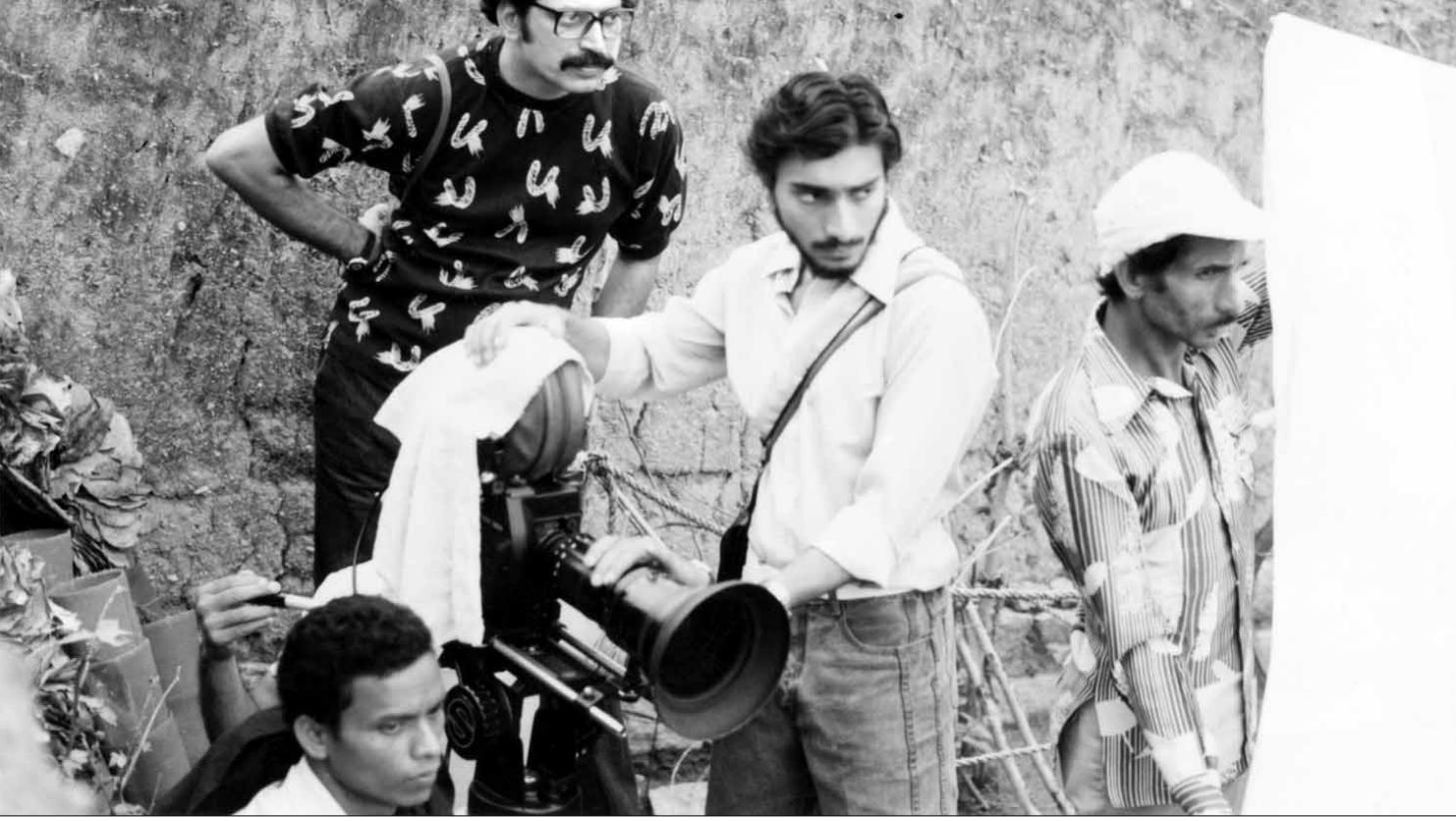
"మనం చరిత్రను చదువుతాము, వింటాము కూడా. ఆ చరిత్రను తవ్విపోసుకునే సమయంలో బయల్పుడిన వాస్తవాలను ఒక అపురూపమైన ఒక స్నార్కలాగా చూస్తాము. ఆ చారిత్రక సమయంలోని పరిణామ కింకాసాలు మనకు నమ్మలేని నిజాలను చూసిస్తాయి. అది చూసి ఆశ్చర్యపోవడం మనవంతు అపుతుంది. కానీ ఆ తరువాత క్షణమే మన చారిత్రక ప్రైదరాబాన్ని అర్థం చేసుకుని పొంగిపోతాము. చరిత్ర అవశేషాల నడుమ నిటారుగా నిలబడుతాము. మనం మళ్ళీ ఇరవయ్యా శతాబ్దిలోకి తిరిగివస్తాము. వర్తమానంలో ఆకాశపోర్కల మాదిరిగా కళ్ళత్తి చూస్తే మనకు కళ్ళు చెదిరిపోయే కాంతులు కనిపిస్తుంటాయి. నెత్తులే స్నానాన్ని ఆస్సాదించిన చరిత్రకు, నడుస్తున్న కాలానికి తేడా ఏమిలేదు. చరిత్రలో మనకు కనిపించని కోణాన్ని వర్తమాన దృష్టితో 'ది సిటీ' దాక్యమెంటరీ ద్వారా చూపించాను" అనంటారు బి.నరసింగరావు.

ప్రైదరాబాదు మహా నగరపు హదావుడి జీవన సరళిలో ఇరుక్కోలేని నరసింగరావు అపుటికి గత ముచ్చె ఏక్కుగా ఈ నగర జీవితంలో ఒకడుగా జీవించారు. ఈ క్రమంలో ఆయనకు తీపి, చేదు అనుభవాలు, విభిన్నమైన అనుభూతులున్నాయి. ఈ ప్రైదరాబాదు జీవితాన్ని తన సంతోషంలో తైదు చేశారాయన. అదే ఈ దాక్యమెంటరీలో కనిపిస్తుంది.

'సూర్యుడిని అరచేతిలో శైదు చేయడం అనేది ఎలా సాధ్యపడదో, ఒకరి జీవితాన్ని తన చేతుల్లో పెట్టి శైదు చేయడం కూడా అంతే. 'ది సిటీ' దీన్ని ప్రతిబింబించేలా ఉంటుందనంటారు బి.ఎన్. ఈ దాక్యమెంటరీ రూపకల్పనలో బి.ఎన్.కి గతం, వర్తమానం అనేవి ఏవీ కూడా ఆయనకు సమస్యలు కాలేదు. 'ది సిటీ' నిర్మాణమంతా కూడా ఒక భావావేశంలో తీయని అనుభూతులతో సాగిందంటారాయన. సృజనాత్మక కళారంగంలో పనిచేసిన బి.ఎన్. వంటివారు తమను తాము అంతర్లీనం చేసుకుని పనిచేస్తారు. ప్రైదరాబాదు నగరంలోని చారిత్రక ప్రైదరాబాన్ని రాజులు, నవాబుల కోటలు, కట్టడాలు, ఉద్యాన వనాలుతో పెనవేసి చెబుతారాయన.

'చరిత్రను చెప్పడమా? స్ప్రించడమా? పెద్ద పెద్ద భవంతుల వాస్తుకళా వైభవమా? మనిషి ఊపిరి పీల్చుకోవడం లేదా భూమిపైన ఎదురు తిరిగిన వారిని వారి సృజనాత్మకతను అంతం చేస్తారా? చరిత్ర అసహియంచుకుంటాం...' అనేది బి.నరసింగరావు భావన. జవస్సీ 'ది సిటీ'లో మనకు కనిపిస్తవి.

'ది సిటీ'లో కదిలే దృశ్యాలు నిశ్శబ్దంగా ఎన్నో కథలు చెబుతాయి. వీటిని వినేదుకు శక్తి ఉంటే మనం ఆ కథల కథలిలో మనిగిపోతాం. ఎందుకంటే మనం ఇరానీ టీ కప్పును ముందుంచు

ఇ సిటీ చిత్రికరణలో కోల్తో జ.నరసింగరావు

కుని తాగకుండా ఉండలేదు. ‘ది సిటీ’ చూశాక ప్రేక్షకుడు తనలోని నున్నితత్వాన్ని తెలుసుకుంటాడు.

హైదరాబాదు నగర ప్రజల ప్రత్యేకమైన, సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలు, నిత్య జీవనశైలి, వీటిటోపాటు నగరాన్ని అల్లుకు పోయిన పేదరికపు గాలి, చరిత్రక సాక్షంగా నిటాగుగా నిలిచిన చార్మినార్, కుతూబ్ ఫోటోల సమాధులు, మకాముసీదు వంటి పురాతన నిర్మాణాలు, నాగరకత పెరిగిన నగర జీవన విలాసం అన్నింటినీ ‘దిసిటీ’ కళ్ళముందు నిలుపుతుంది. ‘ది సిటీ’ తీసింది 1987లోనే అయినా, 1950ల నాటికి హైదరాబాద్ నగర సౌందర్యాన్ని దృశ్యబద్ధం చేశారు బి.నరసింగరావు.

‘దిసిటీ’ డాక్యుమెంటరీలో ఉస్తాద్ బడేగులాం అలీఫాన్, మంగళంపల్లి భాలమురళీకృష్ణ, పండిట్ జిప్రాజ్, విలాయతీఫాన్, అక్టర్ అలీఫాన్ తదితర సంగీత విద్యాంసుల స్వర విన్యాసాలతో అనిర్వచనీయమైన అనుభూతిని కలుగజేస్తుంది.

బిసిటీ - అవార్డు:

- వెండి నంది, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, భారతదేశం, 1987

మాహురు:

‘నా జ్ఞాపకాలన్నీ బాల్యంకోనే ముడిపడి ఉన్నవి. అలాగే నేను పట్టి పెరిగిన మాహూరిలోనే నా బాల్యం గడిచింది. మాహురు అంటే కొన్ని ఇండ్లు, పొలాలు మాత్రమేకాదు స్వచ్ఛమైన గాలి, ప్రకృతి

సౌందర్యం, కల్యాపం ఎరుగని మనుషులు, ఆత్మియత, అనురాగం అన్ని ఉన్నవి. ఏ డోరులో లేని ప్రత్యేకత మా డోరుకి ఉంది. ఆ ప్రత్యేకత ఏమిలో చూపటానికి ‘మాహురు’ను తెరకెక్కించాను’ అంటారు బి.ఎన్.

ఆయన తన బాల్యం నుండి సౌంతవూరులో చూసినవాటిని తన అంతరాంతరాలలో నింపుకుని తీసిన డాక్యుమెంటరీ ‘మాహురు’. మాహురు అంటే తాటి గుడిసెలు, పొడవాటి మట్టిరోట్లు, పారుతున్న చెరువు నీరు, నీలిలో పడి దొర్లే పశువులు, కొండలు, కోసలు, గుట్టలు..... అన్ని కలిసే ‘మాహురు’ ప్రకృతి దృశ్యం. ఇదే ఆయనకు డోరిపైనున్న అవగాహన. తను అనుకున్నది అనుకున్నట్లుగా దృశ్యబద్ధం చేశారు. పిల్లల ఆటలు, జానపదాలు, తెల్లవారుజామున ప్రకృతి సౌందర్యం, ఉదయకిరణాలు, ఇరుకైన దారులన్నీ కలిసి ‘మాహురు’లో కళాత్మక దృశ్యాలుగా కనిపిస్తాయి.

పొలాల్లో రైతుల పనిపాటలు, తలపొగరున్న భూస్వాములు, ఎన్నో దుఃఖకరమైన కథలు. రైతులు బీడలే కావచ్చు కానీ వారి మనసులు ఉడారమైనవి. జానపదులు వూరికి గుండెకాయవంటివారు. వారి ఆశలు, కలలు అన్ని వారి పనితనంలో కనిపిస్తాయి. వూరిలోని ప్రజలు వయోభేదం లేకుండా వారి వారి పనుల్లో ఒదిగిపోతారు. వారి స్పృజించిన వైపుణ్యాలు, కళలు వారి శ్రేష్ఠ నుండే పుట్టినవి. జపన్నీ వారి జీవన సౌందర్యాన్ని వ్యక్తంచేస్తాయి. కమ్మరి, వడ్డంగి, కంసాలి, వేరువేరు వృత్తి కులాలవారు గ్రామీణ సంస్కృతిని

ప్రతిబింబిస్తారు.

వూరిలోని ప్రతి గుడిసెలో కవ్వం చిలికిన సది వినిపిస్తది. రోకట్లో దంచే శబ్దం, ఆకుపచ్చ గడ్డి, మెల్లిగా కదిలే ఆపులు, దుర్నులు కనిపిస్తుంటవి. పొలు పితికే సన్నిహితం గ్రామిణమల్లో మనోపార ధృశ్యం. రైతు నడుముకు తువ్వాలు కట్టుకున్న మనిషిలు చేలకి కాపలాగ నిలబడటం ఒక సుందర ధృశ్యం. పండుగలు, పాటలు, జాతరలు జీవన్నీ మనిషికి రోజువారీ శ్రమ సుంది ఊరటనిస్తాయి. ప్రతి పనిలో అంతరార్థం ఉంటుంది. సామరస్య జీవనశైలి వూరి బతుకు చిత్రంను కళ్ళముందు కనిపింపజేస్తుంది. ఈ డాక్యుమెంటరీ జీవితాన్ని చూపిస్తుంది. సహజ రంగుల్లో ఆవిష్కరిస్తుంది.

‘మావూరు’ 51 నిమిషాల నిడివిగల డాక్యుమెంటరీ. ఈ డాక్యు మెంటరీని తన గ్రామీణ జీవన ప్రేరణతోనే తీశారాయిన. 1953-55 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తెలంగాణ గ్రామం అన్నది ఎలా ఉండే దో ఈ డాక్యుమెంటరీలో చూపే ప్రయత్నం చేశారు. అప్పటి వాతా వరణాన్ని మళ్ళీ సహజంగా చిత్రీకరించడానికి 100 గ్రామాలు తిరిగి సుమారు ఆరువేల కిలోమీటర్లు ప్రయాణించి చిత్రీకరణ జరిపారు.

“నా ఆలోచనేమిటంటే గ్రామీణ తెలంగాణ అన్ని కోణాల్లోంచి చిత్రీకరింపబడాలి. మొదటిది వూరిలో జీవనశైలిని ప్రదర్శించడం, రెండోది వూళ్ళలోని ప్రదర్శనకు నోచుకునే జూపద కళలు, భజనలు, పెల్లల ఆటలు, చలిమంటలు, మూడోది ఆచార వ్యవహారాలు,

సంప్రదాయాలు, నాలుగోది రైతు దృష్టిలోంచి చూడటం, పశు వలు కానే పెల్లవాడు మందను వదిలి ఇంటికెళ్ళి తిరిగి వచ్చేవరకు అదేచోట గడ్డిమేస్తానే ఉండే పశువలు. ఇక చివరిది ఆరోదీ ఆయన 1950 నుండి 1980ల దాకా గ్రామీణ వాతావరణంలో మారుతున్న జీవన శైలిని చూపడం.” అనంటారాయిన.

‘మావూరు’ డాక్యుమెంటరీని టివిలో చూసిన సుప్రసిద్ధ సమాంతర చిత్ర దర్శకుడు శ్యాం బెనెగచ్ బి.ఎన్కి లెటర్ రాస్తా “ఇప్పటిదాకా తెలంగాణ మీద వచ్చిన చిత్రాలన్నించీలోకి ‘మావూరు’ అత్యుత్తమమైనది” అని అభినందించారు. ఆ తరువాత ఆయన ఎవరు కలిసినా “మీరు బి.ఎన్.సింగరావు తీసిన ‘మావూరు’ చూశారా”? అని ఆసక్తిగా అడుగుతారు. అంతర్జాతీయ చలనచిత్రాల్స్పైవాలలో ‘మావూరు’ చూసిన అవెరికన్ ‘డైరెక్టర్ గాడ్ ఫేరిగ్స్’ మంత్రముగ్గులయ్యారు.

మా ఊరు - అవార్డ్స్:

- ప్రధాన బహుమతి, ఇంటర్వెషనల్ ఫోండేషన్ ఆఫ్ విజపల్ ఆర్ట్, గెర్ర, హంగరీ, 1992
- ఉత్తమ అంత్రోపోలాజికల్ / ఎఫ్స్ గ్రాఫిక్ ఫిల్మ్ గా జాతీయ అవార్డ్, ఇండియా, 1989
- వెండి నంది, అంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, భారతదేశం, 1989
- ఉత్తమ పోలోగ్రాఫీ - ఐడిపిఎ, ముంబై, ఇండియా - 1989

మొదచి ప్రాదరాబాద్ అంతర్జాతీయ చలనచిత్రాల్స్పైవంలో గిరీష్ కౌసరవెళ్లతో బ.ఎన్.సింగరావు

ఆక్రమి:

శిలలు పాడే హోనీతం:

‘దాసి’, ‘మట్టిమనుషులు’ చిత్రాలు తీసిన తరువాత బి.ఎన్.తీసిన మూడో డాక్యుమెంటరీ ‘ఆక్రమి’. పలుచోట్ల నెలకొన్న శిలాకృతుల చిత్రికరణ ‘ఆక్రమి’. పలురకాల శిలాకృతులతో కూడిన ఈ డాక్యుమెంటరీ మనకు వాతావరణ పరిణామాలవల్ల ప్రకృతిలో సహజసిద్ధంగా ఏర్పడిన శిలల ఆక్రములు మనకు కళాత్మకంగా సాక్షాత్కరిస్తాయి. ప్రతి దృశ్యం బి.ఎన్ కళాత్మక దృష్టిని పట్టి చూపుతుంది.

ఆక్రమి తీసిన నేపథ్యాన్ని నరసింగరావు ఇలా చెబుతారు “ఒకసారి జూబిలీపాల్స్‌లో స్ఫలం కొనటం కోసం వెళ్లినప్పుడు అక్కడ కొండల్ని తొలిచేస్తున్నారు. పీటేస్తున్నారు. ఒక రకమైన జ్ఞాడ్పేట్లా అనిపించింది. ఆ బాధలోంచి పుట్టింది. హైదరాబాద్ రాస్ట్ పై డాక్యుమెంటరీ అలోచన. చాలా అడ్డంకుల్ని అధిగమించి తీయగలిగాను. ఎ.కె.బీర్ పోటోగ్రాఫీ, ప్రభ్యాత వేఱు వాయ్ కళాకారుడు హరిప్రసాద్ చౌరాసియా వేఱువు వాయించాడు. బొంబాయిలోని నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ పెర్ఫార్మింగ్ ఆర్ట్ థియేటర్లో ఆ సినిమా చూసిన దర్శకుడు మణికౌర్ ఉఁడ్యోగాన్ని అణచుకోలేక బయటకు వచ్చి “హో” అంటూ చేతుల్ని గాల్లోకి ఎగరేయడం ఓ తీయని అనుభూతి నాకు.

హైదరాబాద్ నగరం బీర్యానీ, బ్యాంగిల్స్, ముత్యాలకు ప్రసిద్ధి. కానీ వీటన్నించికన్నా ముందు కోట్లాది ఏళ్ళ నుండి ఇది శిలలకు, కొండరాళ్ళకు ప్రసిద్ధి. రుతువులకు, కాలమార్పులకు లోనై ఎండకు ఎండి, వానకు తడిసిన ఈ శిలలు ప్రక్కమి అనే శిల్పకారుడి చేతిలో వింత వింత ఆక్రములుగా, వైవిధ్య రూపాలతో అలరారుతున్నాయి. ఈ ప్రాకృతిక సొందర్యాన్ని ఈ బండరాళ్ళ విలక్షణ అందాలను అనరా చేసుకొని నర్సింగరావు రూపొందించిన డాక్యుమెంటరీ - ‘ఆక్రమి’!

‘భాష అన్ని భావాలను పలికించగలదు. కానీ భావాలు భాషాతీతమైనవి. వాటి విషయములో భాష ‘హోయిడ్కోవే’ అని సాహిత్యాకారులు చెపుతారు. ఆలాంటి భాషాతీతమైన భావాలను, భావనలను ఎన్నింటినో ఈ డాక్యుమెంటరీలోని శిలలు హోనంగా వ్యక్తికరిస్తుంటాయి. వెదదుతో కాకుండా మనసుతోను, అంతర్వీతంతోనూ చూసి అనుభూతి చెందాల్సిన నైరూప్యత సొందర్యాన్ని మన కళ్ళమందు సాక్షాత్కరింపచేయడంలో నర్సింగరావు శ్వకోణం అద్దుతీయం. తెరపై ఓ మిట్టికల్ పోయెట్టిని ఆవిష్కరించిన ఈ ‘ఆక్రమి’ హరిప్రసాద్ చౌరాసియా అందించిన వేఱగానం ర్ఘశ్యల్పమణందాన్ని కలిగిస్తుంది. ‘ఆక్రమి’కి దర్శకత్వం - స్ట్రీన్స్పేలనే కాక సహ సంగీత దర్శకత్వాన్ని నరసింగరావు వహించడం విశేషం.

‘నేవ్ ది రాస్ సానైటీ’ వంటి సంస్థల ఎదుగుదలకు ప్రేరణనిచ్చిన ఈ డాక్యుమెంటరీ, సామాజిక ప్రయోజనాన్ని కూడా

సాధించడమే కాక, అనేక ఇంటల్నేషనల్ ఫిల్ట్ ఫెస్టివల్‌లో ప్రదర్శించబడింది.”

ఆక్రమి-లావాల్స్:

- ప్రశ్నేక జ్యారీ అవార్డ్, నేషనల్ ఫిల్ట్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 1991
- వెండి నంది, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, ఇండియా, 1991

బి.నరసింగరావు నాలుగు దశాబ్దాల చలనచిత్ర జీవనంలో నాలుగు సినిమాలు, మూడు డాక్యుమెంటరీలు, నిర్మాతగా ఒక సినిమా కాగా, దూరదర్శకోసం తీసిన 8 డాక్యుమెంటరీలకు నిర్మాతగా వ్యవహరించారు. దాదాపు తన సినిమాలన్నించీకి తానే సంగీతం నమకూర్చుకున్నారు. అర్థాను ‘దాసి’తో మరోసారి ఊర్పశి అవార్డ్ తెచ్చిపెట్టారు. 1980 దశకాల్లో భారతీయ చలనచిత్ర రంగంపై బి.ఎన్.తన చిత్రాల ద్వారా వేసిన ముద్ర చెరిగిపోవినది.

‘దాసి’, ‘మట్టిమనుషులు’ రెండు చిత్రాలు బి.నరసింగరావును హిమాలయ శృంగంపై నిలబెట్టినవి. 1990లో అక్కినేని నాగేశ్వరరావుకు దాదాపొల్చే అవార్డ్ వచ్చింది. అదే సంపత్తరం బి.నరసింగరావు ‘మట్టిమనుషులు’ చిత్రానికి జాతీయ అవార్డ్ వచ్చింది. ఆ తర్వాత ఒక సందర్భంలో అక్కినేని అన్నపూర్ణా స్ట్రాయిలో ఒక విందు ఏర్పాటు చేశారు. ఆ సందర్భంగా నిర్మాత వేదుమార్టో కలసి వెళ్ళారాయిన. బి.ఎన్ని చూడగానే అక్కినేని లేచి ఎదురు వస్తూ ‘ఎ గ్రీట్మాన్ అరైవ్డ్’ అంటు స్వాగతం పలికారు.

ఇంకొకసారి ఏదో సమావేశంలో కలుసుకున్నపుడు అన్నపూర్ణా పిక్చర్ దుక్కిపొటి మధుసూదనరావు “మేమెంత విజయవంతమైన సినిమాలు తీసినా తెలుగు సినిమాకే గాదు, మా తెలుగువారందరికి అంతర్జాతీయ గౌరవం తెచ్చింది మాత్రం మీరేగదా!” అని బి.నరసింగరావును ప్రశంసించారు.

అయితే ఇండియన్ హనోరమలో ప్రదర్శించే చిత్రాల్లో నటించిన నటీసటులకున్న దర్శకులకే అధిక ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. బి.ఎన్. ‘మాభూమి’తో మొదలుకని సినిమాలు తీయదమే కాదు, సమకాలీన నవ్య సినిమా రంగాన్ని సీరియస్గా అభ్యర్థునం చేస్తూ తనలోని దర్శకుడిని రూపొందించుకున్నారు. వ్యాపారం ప్రధాన లక్ష్యంగా ఉన్న సినిమాలు అధికంగా తయారు అవుతున్న 1970 దశకంలో సినీరంగ ప్రవేశం చేసిన ఆయన తన తీయబోయే సినిమాలు ఎలా ఉండాలో, ఎలా తీయలో అన్న విషయాలపై నిర్మించే అవగాహనకు వచ్చి సినిమాలు తీశారు. సమాజాన్ని, రకరకాల మనముల జీవితాలను, వారిలో కనిపించని కోణాలను దర్శించి తన సినిమాలకు రూపకల్పన చేసుకున్నారు. అందుకే వాటిలో ఉన్నత ప్రమాణాలు, సామాజిక విలువలు, సహజత్వం ఉట్టిపడతాయి. విశ్వసినే వేదికలపై తెలుగు సినిమా పక్కన ఆయనే ఏకైక ప్రతినిధిగా నిలిచారు. గడచిన మూడుస్వర దశాబ్దాల కాలంలో

భారతీయ (డిటీ) అంతర్జాతీయ చలన లిత్రోత్సవంలో బుద్ధేధానీ గుప్తా, సంగ్మ (ఎంద్రమంత్రి), జి.నరసింగరావు, భాస్కర ఫోష్, బసు (డ్రైక్టర్, దూరదృష్టి), ఇతరులు

50కి పైగా ఫిలిం ఛెస్టివర్స్, 30కి పైగా సెమినార్లో పాల్గొన్నారు బి.నరసింగరావు.

మరోవైపు చిత్రకారుడిగా ప్రౌదరాబాదు, డిటీ, ముంబై తదితర నగరాల్లో వ్యక్తిగత ప్రదర్శనలు నిర్వహించారు. ఇంకా భారతదేశంలోని కొన్ని నగరాల్లో వీరి ఫోటో ఎగ్జిబిషన్లకూడా ఏర్పాటు చేశారు.

ముగింపు:

బి.నరసింగరావుకి కళా జీవితం, వ్యక్తిగత జీవితం ఆనేవి వేరువేరుగా కనబడవు. బాల్యంలో గ్రామీణ జీవన సౌందర్యాన్ని అన్యాధించడంతో మొదలైన ఆయన కళాభిరుచి ఇంతింతై వటుడింతైనట్టుగా సాగింది. అయితే ఒక్క రంగంలో ఆయన స్థిరపడిపోలేదు. ప్రవాహంలాగా ముందుకుసాగి పాయలుగా విడిపోయి చివరికి అన్నీ కలిసిన సినిమారంగంలో ఆయన సమగ్ర కళా స్వరూపం మనకు కనిపిస్తుంది. ఇవన్నింటినీ ఒకరకంగా చెప్పాలంటే సినిమాల్లో కథ మలుపు తిరిగినట్టే కనిపిస్తవి.

మొదటినుండి బి.నరసింగరావుకు పెయింటింగ్ అంటే ఇష్టం. కానీ ఫోటోగ్రాఫీ కోర్సులో చేశారు. ఫోటోగ్రఫీలోని అన్ని పనులు చేశారు. డార్క్ రూంలో ప్రింటింగ్ నేర్చుకోవడంవంచీవి చేశారు. అయితే ఆయన మనసల్లా పెయింటింగ్ వేయడంమీదనే.

జింతలో అజ్ఞత్ అలీ అనే మిత్రుడిని ఫోటోగ్రఫీలోంచి పెయింటింగ్ లోకి మార్పించుని సాయమడిగారు. అప్పటికే పైన్ ఆస్ట్రీ కాలేజీలో చదువుతున్న మిత్రులు గురుమూర్తి, ఇంకొందరు ఉండేవారు. కాలేజీకెళ్లి అడిగితే సీటు ఇస్తాంగానీ ఇక్కడ మేం పెట్టే పరీక్ష పాసప్పాలన్నారు. సరేనని అందుకు సిద్ధపడి వెళ్లారాయన. ఈ పరీక్ష నిర్వహించే విరల్కి బి.ఎస్. మంచి నటుడన్న విషయం గురుమూర్తి చెప్పారు. ప్రవేశ పరీక్షకు వెళ్లగానే విరల్ అడిగారు మీరు నటిస్తారా అని. ఆపున్నారు బి.యస్. అంతే ఏదో నామమాత్ర స్కూచ్లు వేయించి పెయింటింగ్ కోర్సులో సెలక్ష్ చేశారు విరల్.

బి.నరసింగరావు కాలేజీలో చేరగానే విరల్ రాసిన ‘జీవనజ్యోతి’ నాటకంలో హీరోగా నటించారు. కాలేజీలో వేసిన ఆయన నాటకానికి అవార్డుకూడా వచ్చింది. అట్లా ఆయన చిత్రకళ నేర్చుకోవడానికి నటించాల్చివచ్చింది. ఆ తరువాత మరో సంవత్సరం ఉత్తమ నటుని అవార్డు కూడా. ఒకసారి అక్కినేని, మరోసారి శివాజీ గణేష్వర్, ఇంకోసారి భాసుమతి గార్లచే అవార్డులు అందుకున్నారు. ఇవన్నీ ఇలా ఉండగా మొదట ఓ రెండేళ్లపాటు డ్రాయింగ్స్ ఏమీ వేయకుండానె నెట్టుకొచ్చినా మూడో సంవత్సరం అజంతా, ఎల్లోరా ఎస్క్యూకర్స్ వెళ్లినపుడు తన సీనియర్ ప్రేరణతో వేసిన అజంతా కేవ్స్ బొమ్మలు అధ్యాత్మంగా వచ్చినవి. అందరూ మెచ్చుకున్నారు. ఆయనకు తానుకూడా చిత్రాలు వేయగలనని

ఆత్మవిశ్వాసం వచ్చింది. కాలేజీకి వెళ్గానే నటరాజు ఆయుల్ పెయించీంగ్ చేశారు. చాలా బాగా వచ్చింది. ఆ తరువాత కాలేజి ఎగ్జిబిషన్లో కన్సెలేషన్ ప్రైజ్ కూడా వచ్చింది. దాంతో ఆయనలో పట్టుడల ఇంకా పెరిగింది. తనలో మంచి పెయింటర్ ఉన్నాడన్న ఆత్మవిశ్వాసం కలిగింది. అప్పట్లో టీ.ఐ.ఎస్.ఎస్. ఆయన సహాయాయి, ఆ తర్వాత కొండపల్లి శేషగిరిరావు వంటి తన మాస్టర్ చేతనే 'సరసింగరావు నా స్ట్రోడెంట్' అని గర్వంగా చెప్పుకునే స్థాయికి ఎదిగాడు.

'అర్ట్ లవర్స్' సంస్థ ఏర్పరిచాక జానపద గీతాలను రికార్డ్ చేయడం మొదలుపెట్టాడు. కొంతమంది జానపద గాయకులను పిలిపించి పాడించడం వాటికి కొత్త ట్యూన్లు కట్టడం ట్యూన్లకి తిరిగి రాయడం, వాటిని సామాజిక అంశాలతో ముడిపెట్టి తిరిగి కంపోజ్ చేయడం మొదలుపెట్టారు. ఇవన్నీ కూడా ఆయనకు సంగీతంలో పట్టు సాధించేందుకు తొలి పాఠాలైనవి. ఇలా జానపదాలకే కాదు తమ సంస్థ వేసే నాటకాలకు కూడా సంగీతం ఎట్లా ఉండాలో అలా చేయించుకోవడం మొదలుపెట్టారు. ఇది ఇంకొద్దిగా ముందుకుపోయి తాను స్వీయదర్శకత్వంలో తీసిన చిత్రాలకు, డాక్యుమెంటరీలకు స్వయంగా సంగీత దర్శకత్వం నెరుపుకునే స్వర ప్రాపీణ్యాన్ని సాధించారు. నాటకాలతో నటనను, పెయించీంగ్లో అంతర్భేంగంగా కవిత్వపు సాఖగులను అర్థదాన్ని

ఫోక్స్ తో సినిమాలకు సంగీతం చేయడం మెల్లమెల్లగా ఆకశింపు చేసుకుని నిష్టాతుడైనారు. ఇంకొద్దిగా నాలుగుడుగులు ముందుకువేసి హిందుస్థానీ, కర్రాటక, గజల్ వంటి శాస్త్రీయ సంగీతాలు, పాచ్, జాజ్ మూర్జికల్ గురించి మెళకువలు నేర్చుకున్నారు. మొదటి నుండి సినిమాలపట్ల ఉన్న ఆఫిరుచే ఆయనలోని నటుడిని మేల్గొల్పి ఉండవచ్చనిపిస్తుంది. రంగస్థలంపై పలు సాంఘిక నాటకాల్లో నటించిన ఆయన రంగులకలలో 'రవి' పాత్ర అనితరసాధ్యంగా నిర్వహించారు. దర్శకునిగా అనుభవం ఉన్నాడికన్నా ఎక్కువగా పరిణతిని ప్రదర్శిస్తారు. ఇవన్నీ ఆయన స్వీయ అధ్యయనంతో ఒంటబట్టిన ప్రతిభావ్యత్వాత్మకాలై.

నటన, సంగీతం, కవిత్వం, రంగస్థల దర్శకత్వం, నాటక రచన, చిత్రకళ, మరొకటి ఫోటోగ్రాఫీ... వీటన్నిటి సమ్ముఖనమైన సినిమారంగ ప్రవేశం చేశారాయన. తీరా నిర్మాతగా తీసిన 'మాభూమి'లో ఆయన పనిచేయని డిపార్ట్మెంట్ లేదు. ఒకరకంగా ఆయనకిది అప్రైంటిప్పులాగా పనిచేసింది. 'రంగులకల'లో సాంతముద్రతో తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకున్నారు. సినిమాల్లో సెట్టుమీదే అరగంటమందు సంభాషణలు రాసి పాత్రధారుల కివ్వడం ఆయన ప్రత్యేకత. భట్టిపట్టి అప్పజెప్పే విధానం ఆయనకు నచ్చదు. అక్కడికక్కడే పాత్రలోకి పంపి తాజాగా డైలాగ్ లు చెప్పించడం ఆయన చేసిన సూతన ప్రయోగం. ఆ ప్రయోగం

అంతర్జాతీయ చలన చిత్రిత్వపంటలో (ప్రోదరాబాం) బ.సరసింగరావు, క.విశ్వనాథ్ మరియు విచేసీ ప్రతినిధులు

ఆయనకు గొప్ప ఫలితాలనిచ్చింది. ఇదంతా నటీనటులకు ఒరిజినల్ మూడీసు క్రియేట్ చేయడానికి పనికివస్తుంది.

అతికొద్దిమంది రచయితలు, కవులు, సంగీతకారులు, చిత్రకారులు, చలనచిత్రకారులు ముందుగా తమ కళాకృతులను స్వప్పిస్తారు. ఆతరువాత వాటిని స్పచ్చిస్తారు. అలాంటివారిలో ఒకరు బి.నరసింగరావు. అయితే పైవాటిలో ఆయన ఏబక్కుడానికి పరిమితం కాలేదు. అన్నింటిలోనూ అభినివేశం కలిగిఉన్న బహుముఖ ప్రతిభాశాలి ఆయన. 1960, 70ల కాలంలో ఆయన సాహిత్యం, చిత్రకళ, నాటకరంగం, ఫోటోగ్రఫీ, నటును, సంగీతరంగాలలో చెప్పుకోడగిన స్థాయిలో పనిచేశారు. అయితే పూర్తిస్థాయిలో నటుడిగా స్థిరపడిపోవాలనుకున్నారు. కానీ సృజనాత్మకతను చూపడానికి నటునకన్నా లైఫ్ రూపకల్పన దర్శకత్వ విభాగాల్లో ఎక్కువ అవకాశం ఉంటుందని ఆ శాఖల్లో చేరిపోయారు. అయితే మిగతావాటిని ఆయన దూరం చేసుకోలేదు. తన సినిమాలకు తానే సంగీతం చేసుకున్నారు. కవిత్వం రాయడం మానలేదు. పెయింటింగ్స్ వేయడం మానలేదు. ఫోటోగ్రఫీకి దూరం కాలేదు.

అయితే బి.ఎన్. కళా ప్రయాణం మాత్రం అనితరసామాన్య మైనది. నాటకరంగం నుండి సాహిత్య రంగంలోకి వస్తారు. సాహిత్యం నుండి ఫోటోగ్రఫీలోకి, అందులోనుండి సంగీతంలోకి ప్రవేశిస్తారు. పెయింటింగ్ ఇక సరేసరి. వీటన్నింటిని సమ్మేళనంగా కనిపించే సినిమారంగంలోకి వచ్చాక ఆయన నిలబడ్డ స్థానం తెలుగు సినిమారంగంలోనేగాదు, భారతీయ చిత్రసేమలో తస్దేన ముద్రతో ఆగకుండా అంతర్జాతీయ స్థాయిలో భారతీయ సినిమా వైభవానికి ప్రతీకగా నిలిచారు. ఇక తెలంగాణ సినిమాకైతే ఆయనే తొలి వెలుగు. నాలుగు దశాబ్దాల బి.ఎన్. సినీ జీవితమే ఇందుకు ప్రబల నిదర్శనం.

1992లో సత్యజిత్తే కాలంచేసినపుడు ‘ది హిందూ’లో గౌతమ్కాల్ అన్న ఫిలింక్రిటిక్ ‘ఆస్టర్ రేపూ’ (రే తరువాత ఎవరు?) అన్న శీర్షికను ఒక వ్యాసం రాశారు. బి.నరసింగరావు, ఆదూర్ గోపాలకృష్ణల ఫోటోలు పెట్టి వ్యాసంలో శ్యామ్బెనగల్, గౌతం ఫోష్టలను కూడా చరిస్తూ వీళ్ళుపరూ ‘సత్యజిత్తే’ స్థానాన్ని భర్తి చేయలేరని ఒకవేళ ఎవరైనా చేయగలిగినవారుంటే ఒకరు బి.ఎన్., మరొకరు ఆదూర్లేనని రాస్తా, మొదట బి.ఎన్ ప్రైట్ రేసు రిసెంబుల్ చేస్తుంది. ఆతరువాత ఆయనా ఆర్టిస్టు, కంయునా ఆర్టిస్టు. ఇద్దరిలో సంగీతం తెలుసు. కవిత్వం తెలుసు. కథా రచనా తెలుసు. అని ఇద్దరిలో చాలా లక్షణాలు సరిపోల్చడగినవి ఉన్నవి. ఇంకా చెప్పాలంటే రే’ కన్నా నరసింగరావుకు రెండు కళలు ఎక్కువనే ఉన్నవి. కనుక భవిష్యత్తులో రే’ను మరిపించగలిగిన దర్శకుడు బి.నరసింగరావు కావొచ్చు’ మనం చేచి చూడాం! అని ఆ వ్యాసాన్ని

ముగించారు. బహుశా దేశంలో మరే దర్శకుడి గురించి ఇలా రాసిఉన్న సందర్భాలు లేకపోవచ్చు).

భారతీయ నవ్య సినిమా ఉద్యమంలో సత్యజిత్తే, మృణాల్నేన్, రిష్ణీక్ ఘటక్, శ్యాం బెనెగల్ వంటివారి పరంపరలో బి.నరసింగరావు వంటి మన దర్శకుడు చేరడం మనందరికి గర్వకారణం. త్వరలో ఆయన తీయబోయే సినిమాకోసం ఆభిరుచి గలిగిన సినిమా ప్రేక్షకులు ఆతృతతో ఎదురుచూస్తున్నారు.

జాతీయ అంతర్జాతీయ స్టోయిలో పేరుపొందిన మీరు నవ్య సినిమా, సమాంతర సినిమా, వాస్తవిక సినిమాల్లో ఏ కోవకు చెందిన దర్శకునిగా భావిస్తారంటే-

“నేను స్వతహోగా చిత్రకారుడిని, కవిని, సంగీతకారుడిని, నటుడిని, రచయితను, శిల్పిని, ఇలా ఇతర కళల్లో కూడా నాకు ప్రవేశం ఉంది. ఒకదాంట్లోంచి మరొక దాంట్లోకి ప్రవేశిస్తూ చివరికి సినిమాల్లోకి వచ్చాను. అయినా నాకు అబ్బిన ప్రతి కళని ఆధ్యయనం చేయడం మాత్రం మానలేదు. పైన పేర్కొన్న కళలన్ని నా చలన చిత్రకళ నిర్మాణానికి ఎంతో వన్నె తెస్తాయి. నాసొంత శైలితో సినిమానైనా, డాక్యుమెంటరీనైనా కళా ఖండంగా రూపొందించాలనే ప్రయత్ని స్తాను. ‘దాసి’, ‘మట్టిమునుపులు’, ‘హరివిల్లు’ ఈ సినిమాలన్ని నా సొంత ముద్రతో రూపొందినవి. ఇవన్నీ కలిసి ఒక ప్రవ హించే జీవనదిలా రాపాడుతాయి. నన్ను నేను ఒక సృజనాత్మక కళాకారుడిగానే భావిస్తాను” అంటారు బి. నరసింగరావు.

రంగులకల - పాల్గొన్న చలన చిత్రిత్వాలు

తెలంగాణ స్టేట్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, హైదరాబాద్, 2016

టిఆర్సి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2013

తైమ్స్ అఫ్ ఇండియా సిటీ ఫిల్మ్ వీక్, హైదరాబాద్, 2006

హైపెక్స్ గ్రౌలరీ, హైపెక్ సిటీ, హైదరాబాద్, 2005

రీజనల్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, కటక్, ఇండియా, 1984

నేషనల్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, నూగ్ధిల్లి, 1984

ఇంటర్నోషనల్ ఫిలిం ఫెస్టివల్ అఫ్ ఇండియా, ముంబై, 1984

దిస్టో - పాల్గొన్న చలన చిత్రిత్వాలు

తెలంగాణ అవిరామ దిన వేడుకలు, ఎల్. కె. టి. హైదరాబాద్, ఇండియా, 2015

టిఆర్సి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2013

పెరిటేజ్ కన్సర్వేషన్ కవిటీ కోసం స్క్రీనింగ్, హైదరాబాద్, 2002

ఇన్టాక్, ఆక్సిస్, హుదా స్ట్యూడిఓ గ్రామ్స్, హైదరాబాద్ 1987-92

ముంబై ఇంటర్నోషనల్ పార్ట్ అండ్ డాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 1990

ఇంటర్నోషనల్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ అఫ్ ఇండియాలో ప్రత్యేక స్క్రీనింగ్, టివిఎం, 1988

నంది అవార్డ్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, హైదరాబాద్, 1988

నూగ్ధిల్లి, ముంబై, కలకత్తాలలో నేషనల్ ప్రీమియర్స్, 1987.

స్టేట్ ఆర్ట్స్ ప్రైవేట్, హైదరాబాద్, ఇండియా 1987

మా ఊరు - పాల్గొన్న చలన చిత్రిత్వాలు

సాలర్జంగ్ మూళియం, హైదరాబాద్, 2014

టిఆర్సి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2013

హంగేరియన్ కల్చరల్ సెంటర్, నూగ్ధిల్లి, 2008

నేషనల్ పార్ట్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, కరీంనగర్, ఎ.పి. 2007

స్టేట్ ఆర్ట్ గ్రౌలరీ, హైదరాబాద్, 2004

లోకవిద్య అందోళన సమ్మేళన్, చీరాల, 1999

కాలా ఘోడా ఆర్ట్ ఫెస్టివల్, ముంబై, 1999

ఎకోటోవ్ ఇంటర్నోషనల్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, బ్రాసిస్‌వియా, 1995

ఎంబె మోస్ట్రా సినిమాటోగ్రాఫికల్ ఇంటర్నోషనల్, విటోర్స్, ఇటలీ, 1993

రూరల్ ఇమేజన్ అఫ్ ఇండియా, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1992

ఐఎఫ్‌ఎఫ్‌ఎ, కోల్కతాలో ప్రత్యేక స్క్రీనింగ్, భారతదేశం, 1990

ముంబై ఇంటర్నోషనల్ పార్ట్ అండ్ డాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్,

ఇండియా, 1990

నేషనల్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, నూగ్ధిల్లి, ఇండియా, 1989

నూగ్ధిల్లి, ముంబై, కోల్కతాలలో నేషనల్ ప్రీమియర్స్ 1989

మూన్చిచ్ ఫిల్మ్ ఫెస్ట్ (జర్జీ)లో ఇంటర్నోషనల్ ప్రీమియర్ 1989

దాసి - పాల్గొన్న చలన చిత్రోత్సవాలు

దాక్షర్ ఎంసిఆర్ హాచెర్ రెడి ఇనీస్టిట్యూట్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2016

తెలంగాణ స్టేట్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2015
నీన్ ఫెస్టివల్ - ఫోకన్ అన్ విమెన్ - నీన్, ప్రాన్, 2006
కోల్కతా ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 2004
ల-కార్లో ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ లో ఇండియన్ పనోరమా, స్విట్జర్లాండ్, 1999

ముఖీ మేళా, ఇంటర్వెషన్ల ముఖీ శేర్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1999

తెలుగు సినిమా - ఫోకన్ - ఐవ్ఫ్ ఎఫ్స, హైదరాబాద్, 1999
ఫెస్టివల్ ఆఫ్ ఇండియా, వార్సా, ఇటలీ & జర్మనీ, 1999
యాబై ఏళ్ళ భారత స్వాతంత్ర్య వేదుకలు -

స్విట్జర్లాండ్, స్వీడన్, ప్రాన్, ఇటలీ, యూకే 1997
వెనీసీపీవీ, నారీమన్ పాయింట్, ముంబై, ఇండియా, 1997

వెనిస్ అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవం, ఇటలీ, 1996

బెర్గ్మా ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ మీట్, ఇటలీ, 1994

డబ్బిన్ ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఐర్లాండ్, 1994

హికోమిండ్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, శ్రేలంక, 1992

ఎపియున్ ఫిలిం సెంటర్, కొలంబో, శ్రేలంక, 1992

ఫెస్టివల్ ఆఫ్ ఇండియా, బెర్లిన్, జర్మనీ, 1992

యూరప్లో ఫెస్టివల్ ఆఫ్ ఇండియా 1991-92

ముఖ్యజియం ఆఫ్ మోడరన్ ఆర్ట్, నువ్వుయార్డ్, 1991

లింకన్ సెంటర్, నువ్వుయార్డ్ అమెరికా, 1991

ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ ఆఫ్ ఇండియా, కోల్కతా, ఇండియా, 1990

కైరో ఇంటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్, ఉజ్జిబ్, 1990

నాంబెన్ ఇంటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్, ప్రాన్, 1990

కాల్డ్ వై వేరి ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, చేకోస్లోవకియా, 1990

ఇంటర్వెషన్ల మేధమేటిక్స్ కాన్ఫరెన్స్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1989

నేపసన్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, నువ్వుధిల్లి, ఇండియా, 1989

ముఖ్యచిచ్చ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ (జర్మనీ)లో ఇంటర్వెషన్ల ప్రీమియర్ 1989

మట్టి మనుషులు - పాల్గొన్న చలన చిత్రోత్సవాలు

టీఆర్సి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2013

చిత్ర యాత్ర, ప్రపంచ చిత్రోత్సవ వేదుక, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2007

జెరూసలేం ఇంటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్, ఇజ్రాయిల్, 1993

అమెరికన్ ఫిలిం ఇనీస్టిట్యూట్, కాలిఫోర్నియా, అమెరికా, 1992

సినిమాతిక్య, మాంత్రియల్, వాంకోవర్, బొరొంటో, కెనడా,

1992

జింటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్ ఆఫ్ ఇండియా, చెన్నై, ఇండియా,

1991

స్రీసింగ్ డెన్స, త్రావెలింగ్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, స్వీడన్, 1991

రూరల్ ఇమ్పెజెన్ ఆఫ్ ఇండియా, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1991

నేపసన్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, నువ్వుధిల్లి, ఇండియా, 1991

(ఈ చలన చిత్రం 1992 లో అమెరికాలోని ప్రధాన యూనివర్సిటీలలో (ప్రదర్శించబడింది)

ఆక్తు - పాల్గొన్న చలన చిత్రోత్సవాలు

దాక్ష్యమెంటర్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, లామకాన్, హైదరాబాద్, 2011

నేపసన్ పార్ట్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, కరీంనగర్, ఎ.పి., ఇండియా, 2007

చిత్రమయి, స్టేట్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2004

ఇమ్పెజెన్ ఆఫ్ ది సిటీ, ఫోటో వర్క్షోప్, సికింద్రాబాద్, ఇండియా, 1998

ఆల్ ఇండియా ఆర్ట్స్ పర్సోన్ల్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1998

ఎకోటోప్ ఇంటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్, బ్రాటీస్లోవియా, 1995

ఇంటర్వెషన్ల దాక్ష్యమెంటర్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ముఖ్యచిచ్చ, జర్మనీ, 1994

మీదియావేవ్, ఇంటర్వెషన్ల ఫౌండేషన్ ఆఫ్ విజువల్ ఆర్ట్స్, గైర్, హంగేరి, 1993

రోష్ ఇంటర్వెషన్ల ఫిలిం ఫెస్టివల్, టోరోన్, ఇరాన్, 1993

ఇంటర్వెషన్ల ఎవిజి ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఆర్జుం, నెదర్లాండ్స్, 1993

ఎంబె మొస్ట్రా సినిమాటో క్రాఫికల్ ఇంటర్వెషన్ల, వెట్రో, ఇటలీ, 1993

జెరూసలేం ఫిలిం ఫెస్టివల్, ఇజ్రాయిల్, 1993

నేపసన్ ఫిలిం ఫెస్టివల్, నువ్వుధిల్లి, ఇండియా, 1993

ముంబై ఇంటర్వెషన్ల పార్ట్ అండ్ దాక్ష్యమెంటర్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 1992

ప్రత్యేక ప్రదర్శన - ఐవ్ఫ్ ఎఫ్స, బెంగళూరు, భారతదేశం, 1992

పాల్గొన్న చలన చిత్రోత్సవాలు

గీతాంజలి, శాంతి నికేతన్, పశ్చిమ బెంగాల్, ఇండియా, 2004

ఎఫ్ ఎఫ్ ఎఫ్ బిలు & ఎన్ ఎఫ్ బిలు, భారత ప్రభుత్వం, పుణ్య, ఇండియా, 2004

సత్యజిత్ రే ఫిలిం ఇనీస్టిట్యూట్, కోల్కతా, ఇండియా, 2004

9వ కోల్కతా ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 2003

13వ ఇంటర్వెషన్ల చిల్డ్లన్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2003

9వ జంపెడ్ పూర్ ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 2003

ఇండియా పోబిల్ ఇంటర్వెషన్ల సెంటర్, నువ్వుధిల్లి, ఇండియా, 2003

2వ పుణ్య ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 2003

తిరువనంతపురం ఇంటర్వెషన్ల ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్, ఇండియా, 2003

ఇండియా ఇంటర్వెషన్ల సెంటర్, నువ్వుధిల్లి, ఇండియా, 2003

అతని, అతని సినిమాలపై, వెలువ్డు రచనలు

అంతర్జాతీయం...

విలేజ్ వాయస్, ఇండియా అబ్రాడ్; యూఎస్‌వీ, వెరైటీ; యూకే, ప్రాహ్వా (మాసో),
మ్యానిచ్, బెర్లిన్ (జర్మనీ), స్టోక్ హెలామ్ (స్వీడన్), కార్లోవివారీ (చెక్), రోమ్, బెర్గ్‌మో (ఇటలీ),
కెరో (షాజిఫ్), కొలంబో (శ్రీలంక), ధాకా (బంగాల్‌దేశ్) జర్లున్, ఇండియా పర్సోన్‌ఫైవ్ (ప్రపంచవ్యాప్తంగా సర్వులేట్ ఉన్న ఇండియన్ మ్యాగజైన్)

భారతదేశం

ఇండియా టుడే, ది వీక్, క్రంట్ లైన్, ది హిందూ, సినిమా ఇన్ ఇండియా, సినిమా ఇండియా ఇంటర్వెపసన్, డిస్ట్రిబ్ ఇండియా, హిందూస్ట్రీన్ ట్రైమ్స్, డీప్ ఫోకస్, ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్, ఇండియన్ సినిమా, పాత్రియాట్, పయనీర్, స్టేట్‌మన్, తెలిగ్రాఫ్, దక్కన్ క్రానికల్, నుయ్యన్ ట్రైమ్, దక్కన్ హెరాల్డ్, ట్రిబ్యూన్, భీట్, సండే, సహరా ట్రైమ్, స్ట్రైన్ & మెట్రోపాలిన్.

చీఫ్ ధానశ్శ్

చిబిసి, లండన్, యూకే

మాసో & తాప్యుంట్ టీవీ, రష్యా

మ్యానిచ్ మరియు బెర్లిన్ టీవీ, జర్మనీ

దూరదర్శన్, ఆజ్ తక్

స్టోర్ టీవీ, జి టీవీ

డిడి, ముంబై / కోల్కతా / హైదరాబాద్ / నుయ్యిలీ

పిల్చు ఎంత్రీలు

ఎన్‌సైక్లోఫిడియా ఆఫ్ ఇండియన్ సినిమా,

ఆక్సిఫర్డ్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ (యు.కె)

ఎన్స్ సినిమాలు...

గార్డ్ (అగ్రగామి భారతీయ సినీ విమర్శకుడు)

ఇండియన్ సినిమా,

థోరావార్, (ఫిల్మ్ ఆర్ట్‌స్ట్రోప్, పారిస్, ప్రాన్స్)

ఇండియన్ పనోరమా పభికేషన్స్),

దివిఫువిఫ్ (సమాచార, ప్రసార మంత్రిత్వశాఖ భారత ప్రభుత్వం)

తెలుగు చిత్ర నిర్మాతల చరిత్ర,

తెలుగు ప్రాచుర్యసర్స్ కౌన్సిల్, హైదరాబాద్, ఇండియా

సినిమా అధ్యయనాలు

ఎల్.బి. శాస్త్రి ఇనిషిట్యూట్, ముస్టోరీ, ఇండియా

ఫిల్మ్ ఇనిషిట్యూట్ ఆఫ్ ఇండియా, పుజె, ఇండియా

ఫిల్మ్ ఆర్ట్‌స్ట్రోప్ ఆఫ్ ఇండియా, పుజె, ఇండియా

యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్, ఇండియా

దాక్టర్ ఎంసిఆర్ హాచ్‌ఆర్డి ఇనిషిట్యూట్, హైదరాబాద్, ఇండియా ఐషణి, హైదరాబాద్, ఇండియా

మ్యానిచ్ ఫిలిం ఇనిషిట్యూట్, జర్మనీ

ఫిలాడెలిప్పా విశ్వవిద్యాలయం, పెన్సిల్వేనియా, యూఎస్‌వీ వెందురైన చోట్ల ఆయన సినిమాలు పార్యాంశాలుగా ఎంచుకోబడ్డాయి.

అందుకున్న అవార్డులు

జీవిత సాఫ్యుల పురస్కారం (ఇండీవుడ్ అంతర్జాతీయ చలన చిత్రింతపం)

టిఎన్పి వార్డ్ అవార్డ్ 2017

ఇండీవుడ్ సినీ అవార్డ్, 2016

విశ్ిష్ట పురస్కారం, పిఎన్సటియు, 2015

శాంతి దూత అవార్డ్, 2014

సుద్దాల హనుమంతు అవార్డ్, 2011

‘ఏవెన్సిఎి’ అవార్డ్, 2011

బి.ఎన్. రెడ్డి నేపసల్ అవార్డ్, 2010

ఎక్స్‌లెన్స్ అవార్డ్ ఇన్ సినిమా 2007

బోల్లిముంత సాహిత్య అవార్డ్, 2007

డబ్బు ప్రేచెబ అవార్డ్, 2004

యునెస్కో అవార్డ్, 1992

విజయలక్ష్మీ శాండేపస్ అవార్డ్, 1989

ఫిల్మ్ రెల్ఫోసైక్లిఫ్స్

కరీంగార్, ఎ.పి. ఇండియా, 1994

విజయవాడ, ఎ.పి., ఇండియా, 1994

తెనాలి, ఎ.పి., ఇండియా, 1994

నుయ్యిలీలీ, ఇండియా, 2007

లామకాన్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2013

ప్రాప్తిలు

డిడి, ముంబై, ఇండియా, 1997

డిడి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 1991

బ-న్యూస్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2008

టి-న్యూస్, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2012

ఎస్టీవి, హైదరాబాద్, ఇండియా, 2015

బి.బి., హైదరాబాద్, ఇండియా, 2015

బ ట్రీం, యుట్యూబ్ చానల్, ఇండియా, 2017

డి.డి., హైబా, హైదరాబాద్ 2017

అల్ ఇండియా రేడియో, హైదరాబాద్, ఇండియా

(1986, 1988, 2003, 2009, 2015 మరియు 2017)

బయోగ్రఫీ

‘అంద్రుపుభు’ దినపత్రికలో ప్రచరితం

హైదరాబాద్, ఇండియా, 2007

పోరిటేజ్

(ఎథ్రోగ్రఫీ, ఆంత్రోపాలజీ మరియు ఆర్కియాలజీ)

తెలంగాణ అన్ని జిల్లాల వ్యవ్హరణలో వారసత్వ స్థలాలను కనుగొనడానికి ఫోకన్, ఫ్యాక్ట్, డాక్టిలతో కలని దశాబ్దాల పాటు ప్రయాణించి అన్వేషించారు. ప్రైదరాబాద్ వారసత్వ కట్టడాలకు సంబంధించి ఇంటాక్ మరియు పోరిటేజ్ కన్జర్వేషన్ కమిటీలతో కలని పనిచేశారు.

ఫాటోగ్రఫీ: అంతర్జాతీయ ముఖ్యజీవియం

6,000 ఛాయాచిత్రాల (1860 - 1960) కలెక్షన్ భద్రపర్చబడింది.

(ముఖ్యజీవియం ఇంకా నెలకొల్పవలని ఉంది).

సరసింగ్ రావు సంగీతం

డిజిటల్ ఆర్ట్

50, 000 ప్రపంచవ్యాప్త గ్రామ్ఫోన్ రికార్డులు (78 ఆర్టివిఎం, 45 ఆర్టివిఎం, మరియు 33 1/3 ఆర్టివిఎం) సేకరణ; 2001లో ఇంగ్లీష్ అండ్ ఫారిన్ లాంగ్వేజ్స్ యూనివర్సిటీ (ఇఫ్లూ) (ప్రైదరాబాద్)కు విరాళంగా ఇవ్వబడ్డాయి.

తాళాలు : తలుపుల ముఖ్యజీవియం

3,000 తాళాలు (మానవ తయారీ), 500 మినియేచర్ తలుపులు; 200 అసలు సిసలైన తలుపుల సేకరణతో ఒక ముఖ్యజీవియం ఏర్పాటు కావలని ఉంది.

జానపద ఆర్ట్స్

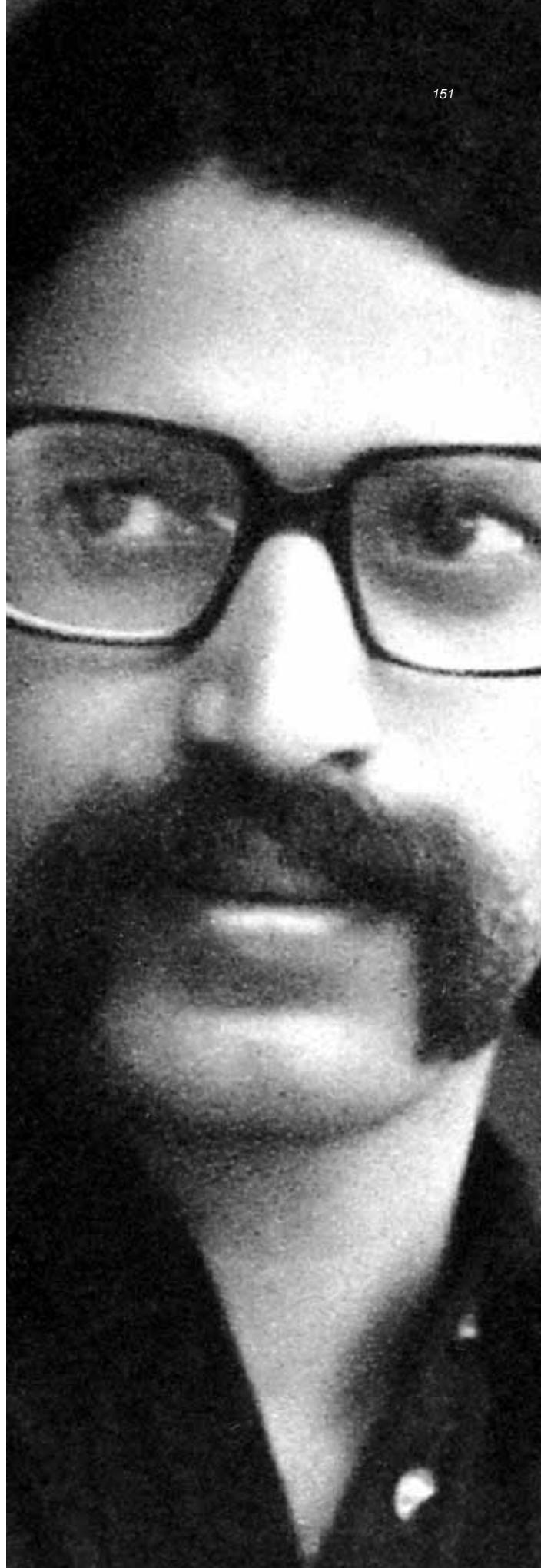
తెలంగాణ మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లకు చెందిన జానపద పాటలు మరియు కారూపాలు గణనీయ సంఖ్యలో సేకరించబడ్డాయి. అవి వీడియో మరియు ఫిల్మ్ ఫారాల్టలో డాక్యుమెంట్ చేయబడ్డాయి. జానపదంపై ఒక విశిష్ట గ్రంథాలయం ఏర్పాటు చేయబడింది.

శిస్క్ మెటీరియల్

విభిన్న సామాజిక నేపథ్యాలతో కూడిన 35 అంశాలపై పరిశోధనా సామగ్రి అందుబాటులోకి తీసుకు రాబడింది. ఉదా: జానపద సాహిత్యం, వలసలు, పశువులతో మనుషులకు అనుబంధం, బహురూపి, సూఫి, ప్రముఖుల జీవితచరిత్రలు, ఆడపాపలు, బాల్యం, గ్రహణమొర్తితో బాధపడే చిన్నారులు, భారత స్వాతంత్యం ఉద్యమం, 50 ఏళ్ళ భారతదేశ స్వాతంత్యం, సినిమా చరిత్ర, ఫిల్మ్ ఈస్ట్రిక్షన్స్, వరకట్ట చావులు, బాలకార్యకులు, ప్రాంతీయ సినిమా గుణగణాలు, యజ్ఞం (కథ)పై అధ్యయనం మొదలైనవి వీటిలో ఉన్నాయి. వీడియో, ఆడియో మరియు ట్రాన్స్‌స్ట్రిప్ట్ రూపాల్లో ఈ సామగ్రి ఉంది.

జానపద పెయింటింగ్ మరియు కుడ్యువిత్తాలు

నకాషి కళ (గ్రామీణ ప్రైల్ పెయింటింగ్)పై అధ్యయనం. ప్రస్తుతం తెలంగాణ కుడ్య చిత్రాలపై అధ్యయనం జరుగుతుంది.

పైడిజైరాజ్ నాయడు

హిందీ తెరపై తొలి తెలంగాణ హీరో

బాలీవుద్దలో మూకీల కాలంలోనే తెలంగాణకు ప్రాతినిధ్యం కల్పించిన తొలి తెలుగు నటుడు పైడిజైరాజ్ నాయడు. ఏడు దశాబ్దాల నట జీవితాన్ని గడిపి చరిత్రకెక్కిన మహానటు డాయన. నటుడిగానే కాక దర్శకునిగా, నిర్మాతగా హిందీ రంగంలో తనదైన ముద్ద వేశారు. పైదారాబాదులో సరోజినీనాయడు కుటుంబానికి దగ్గరి బంధువు మన జైరాజ్ నాయడు. సరోజినీనాయడు భర్త గోవింద రాజులు నాయుడుకు స్వయం మేసల్లుడాయన. 1909 సెప్టెంబర్ 28న కరీంనగర్లో జన్మించారాయన. తండ్రి ప్రజా పనుల శాఖలో అకొంపెంట్చాగ పని చేసేవారు. ధనవంతుల కుటుంబం కావడం వల్ల ఆయన చదువు రిషీవ్యాలిలో సాగింది.

జైరాజుకు చిన్నతనం నుండే నాటకాలతో పరిచయం ఉండింది. నిజం కాలేజీలో చదివే రోజుల్లో ఫేక్సిస్టియర్ నాటకాల్లో నటించారు. ఇంజనీరింగ్ చదివినా తనదైన జీవనులైని ఏర్పరుచుకోవాలను కున్నారు. ఎట్లా నేపీలో చేరలేకపోయానని, ఇక నటుడిగానైనా రాణించాలని 19వ ఏట తండ్రిని ఒప్పించి బొంబాయి పయనమయ్యారు. ఇది జరిగింది 1928లో. బొంబాయిలో దిగిన జైరాజ్కి దొరికిన తొలి ఆలంబన తన మిత్రుడు, అప్పటి సికిందరాబాదులో ఉన్న మహారీ ఫోబోఫ్స్ ఫ్స్ మూకీ నిర్మాణ సంస్థలో పని చేసిన రంగయ్య. అప్పటికి బొంబాయిలో మూకీల నిర్మాణం చాలా జోరుగా సాగుతున్నది. జైరాజును వెంట తీసుకుని మామా వారేర్చుర్ అనే నాటక రంగ ప్రముఖుడిని కలిశాడాయన. వారేర్చుర్ అప్పట్లో మూకీ సినిమా తీయాలనే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. జైరాజును చూడగానే తన సినిమాలో పని చేయడానికి ఎంపిక చేసుకున్నారు. అయితే దుర్ఘాష్టవశాత్తు ఈ సినిమా పూర్తి కాలేదు. కానీ ఆ వెంటనే నాగీంద్ర మజుందార్ ‘జగ్గిమతీ జవానీ’ (1929) జవానీలో నటించడంతో జైరాజు సినీ జీవితం మొదలైంది.

ఆ వెంటనే వచ్చిన “రసేలి రాణి” (1930) జైరాజు నటించిన రెండో మూకీ కాగా హీరోగా నటించిన తొలి చిత్రం. ఈ చిత్రంలో మాధురి హీరోయినగా నటించింది. ఈ సినిమా అయిదు వారాలు ఆడటం అప్పటి మూకీల కాలంలో ఒక సంచలనం. ఇదో పెద్ద విజయంగా భావించే వారారోజుల్లో. ఇదే

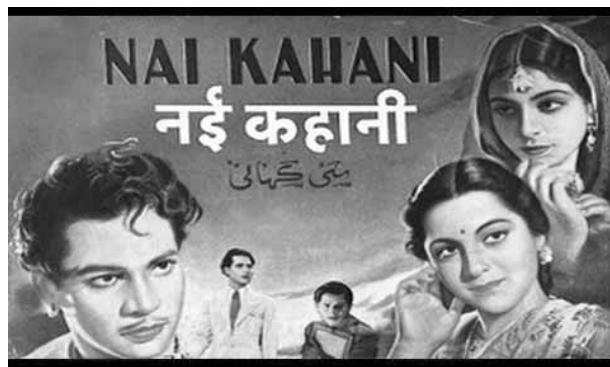
బానర్కు మరికొన్ని చిత్రాల్లో హీరోగా నటించారాయన. ఆ తరువాత శారదా ఫిలిం కంపెనీలో నెలకు 100 రూపాయల జీతంతో చేరారు. ఈ కంపెనీలో మొదటిసారిగా ‘మహాసాగర్ మోతీ’లో నటించారు. హీరోయిన జేబున్నేసా. ఆ తరువాత వీరిద్దరి సినిమాలు హిట్ పేర్గా

పాపులరైనవి. ఈ క్రమంలో జైరాజ్ ‘ప్రైట్ టు డెట్’, ‘కృష్ణకుమారి’, ‘క్రైస్ ఆఫ్ ఫెయారిస్’, ‘ది ఎనిమి’, ‘తుఫానీ తరుణి’, ‘షి’ (1931), మై హీరో (1932) మూకీ చిత్రాల్లో నటించారు. ఈ చిత్రాల ద్వారా స్టార్డమ్ అందుకున్న జైరాజ్ అప్పటికే మూకీల్లో అర్పిస్తోలుగా స్థిరపడిన చిల్డ్మోరియా, జాల్ మెర్గంట్, పృథ్వీరాజ్ కపూర్ల సరసన నిలిచారు. ఇదంతా ఒక తెలంగాణ వాడి అకుంరిత దీక్ష పట్టుదలకు నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది.

దీంతో బొంబాయి వెళ్లిన తొలితెలుగువాడు

ఎల్స్ ప్రసాద్ కాదని మన పైడిజైరాజ్ అని తేటతెల్లమపుతున్నది. నిన్న మొస్తులీదాకా బొంబాయి వెళ్లి సినిమాల్లో నటించిన తెలుగువాడు ఎల్.వి.ప్రసాద్ అని, ఆయన 1930లో వెళ్లారని సినీ చరిత్రకారులు రాసుకున్నారు. కానీ అంతకుమందే 1928లోనే బొంబాయి వెళ్లి దజన్ మూకీల్లో నటించిన మన జైరాజును చరిత్రలో చేర్చలేదు. సీమాంద్ర సినీ చరిత్రకారుల వివక్షకు ఇదొక నిదర్శనం.

‘అలంఅరా’(1931)తో దేశంలో టూకీల శకం మొదలైంది. టూకీ చిత్రాల్లో ఎవరి పాటలు వారే పాడుకోవాలి. మరి జైరాజుకు పాడటం రాదు గనుక తాను ప్రసిద్ధ హీరోజులైని సంగీత చిధ్యాంసుడు ప్రా॥ దీదర్ వద్ద శిష్యరికం చేసి హీందుస్తానీ సంగీతం నేర్చుకున్నారు. ఆ తరువాత జైరాజ్ నటించిన తొలిటాక్ ‘షికారి’ (1932) లండన్కు చెందిన ఈస్ట్ ఫిలిం కంపెనీ ఈ సినిమాను హిందీ, ఇంగ్లీషు భాషలో తయారు చేశారు. ఆ తరువాత మాయాజాల్, జైరాజ్ కాదిల్, పతిత పావన్, జపార్ - ఎ - ఇష్ట్ (1933), డర్ - ఎ - దిల్, హీర్ - ఎ - పరిస్తాన్, వాసవదత్త (1934), హీర్ దిల్ జైరాజ్ (1935), బోర్జ్ గార్, గరీబ్ పరివార్ (1936) వంటి హిట్ చిత్రాల్లో నటించిన జైరాజ్ అతికాద్ధి కాలంలోనే పృథ్వీరాజ్ కపూర్, శాంతారాం, సోప్రోబ్మోడీ

వంటి అగ్రప్రేసి తారల స్థాయికి చేరుకున్నారు.

జైరాజ్ నటించిన చిత్రాల్లో నాలుగైదు తప్ప అన్నీ యాక్షన్, సోషల్ చిత్రాలే. అజంతా ఫిలిం కంపెనీ వారికి చేసిన నాలుగు సినిమాల్లో చెప్పుకోడగింది ‘మిల్ మజ్జార్’ (1933). ప్రసిద్ధ హింది రచయిత ప్రేమచంద్ కథ ఆధారంగా తీసిన ఈ చిత్రంలో జైరాజ్ హీరోగా, బిష్టో హీరోయిన్గా నటించారు. 1936లో కర్చాచీలో తయారైన బేరోజ్గార్, తరువాత గాంబ్లర్ చిత్రాల్లో హీరోగా నటించారు. 1938లో ఆర్.ఎస్.చౌధురి తీసిన రైఫిల్ గర్ర్ (1938)లో విలంగా నటించి మెప్పించడం జైరాజ్ నటనా ప్రావీణ్యానికి నిదర్శనం. ఇదే సంవత్సరం వచ్చిన “బాభీ” ఏకంగా 80 వారాలు అడింది. దీంతో జైరాజ్ హింది చిత్ర రంగంలో స్టోర్ పెశాదాకు చేరుకున్నారు. అయిన జీతం నెలకు 600కు పెరిగింది. ప్రకాశ్ పిక్చర్స్‌లో “బిష్టో” (1939) హీరో తరువాత వారే దర్శకత్వం వహించే అవకాశం కల్పించి ‘మాలా’ (1941) సినిమా తీయించారు. ఆ తరువాత ప్రతిమ (1945), సాగర్ (1951), రాజ్ఫార్, మొహర్ చిత్రాలను డైరెక్ట్ చేశారాయన.

1947లో బాంబే టాకీన్ కంపెనీ నుండి విలువ రావడంతో దేవికారాణి హీరోయిన్గా ‘హామారీ బాత్త’కో నటించారు. దేవికారాణి చివరి చిత్రం ఇదే. జయరాజ్ సినీ జీవితంలో 1946 నుండి వరుసగా ఎనిమిదేళ్ళ పాటు చారిత్రక చిత్రాలలో కీలక భూమిక పోషించి పాపులరైనారు. 1946లో రంజిత్ మూవీటోన్ వారి రాజ్పుటానీలో శక్తిసింగ్గా, పొజహోన్ (1947)లో సైగర్ హీరో కాగా సంగత్రా పిరాజి పాత్ర పోషించిన జైరాజ్ సైగర్తో నటించిన ఆ తరం హీరోగా నిలిచిపోయారు. ఆ తరువాత అమర్సింగ్ రాథోడ్, వీర్దుర్దాదాన్, రాణా ప్రతాప్, వృధ్వరాజ్ చాహోన్, టిప్పుసుల్తాన్, రజియాసుల్తాన్, అల్లూ ఉదల్, రాణాహమీర్ వంటి చరిత్ర సినిమాల్లో జైరాజ్ హీరోగా నటించారు. ‘షహీద్-ఎ-భగత్సింగ్’లో చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ పాత్రను అప్పటి ప్రేక్షకులకు మరుపురాదు.

ఆంకా ‘హాతీంతాయి’(1947) పెద్దహిట్ చిత్రంలో మన జైరాజ్ హీరో. షిల్లా హీరోయిన్. హైదరాబాదులో ఈ సినిమా విడుదలైనపుడు నాటి నిజాం నవాబు ప్రత్యేక

పైడి జైరాజ్ సినిమాలు:

మూకీలు: జగ్గమగాతీ జవానీ (1929), రసీలీరాటి, మహోగర్ మోతి, క్రీన్ ఆఫ్ పారిస్, మాత్స్యభామి, ఆల్ ఫర్ లవర్, షైల్ ఇన్ టు డెట్. **టాకీలు:** పికారి (1932), ఔరత్ కా దిల్, మాయూజాల్, పతిత పావన్, జహార్ - ఎ-జమ్ము (1933), దర్రె దిల్, మిల్ మజ్జదూర్, షేర్-ఎ-ఫరిస్తా, వాసవదత్ (1934), వేర్ దిల్ ఔరత్ (1935), బేరోజ్గార్, గరీబ్ పరివార్ (1936), సాథీ, తుఫానీ ఖజానా (1937), భాబి, మధుర్ మిలన్, రైఫల్ గర్ర్ (1938), బిజ్జి, ఛోటీ సీ దునియా, జూవ్యారీ, లెదర్ ఫేన్, మర్ర్ (1939), ఏకహిభాల్ (1940), మాలా, ప్రభాత్, స్వామి (1941), ఖలోనా, నయా దునియా, తమన్నా (1942), హమారీ బాత్, నయా కహోనీ, నయా తరానా, ప్రేమ సంగీత్ (1943), చార్ అంఖే, పన్నా (1944), సెహత్ (1945), ధన్వాన్, హమ్ జోలి, రాజ్ పుటునీ, సాల్ గిరా, పొజహోన్ (1946), బేలా, మన్మహాని (1947), అంజమన్, ఆజాద్ కి పరాఫత్, చందాకీ చాందీనీ, నావ్, సాజన్ కా ఘుర్ (1948), అమర్ కహోనీ, దర్కిగాజీ, గరీబీ, లాడీలీ, రూపుల సింగార్ (1949), హిందుస్తాన్ హమారా, రాజ్మహకుట్ (1950), రాజ్పుత్, సాగర్ (1951), లాల్ కువార్ (1952), మున్నా, షహీద్-ఎ-ఆజం, భగత్సింగ్ (1954), హాసీనా, ఇన్నానియుత్, కంచన్, లాఫోంబే ఏక్, ప్యారా దుప్పున్, తిరందాజ్ (1955), హతీంతాయి, హైదరుల్, పరివార్ (1956), అమర్ సింహ్ రాథోడ్, జిహోజీ లుపీరా, ముంతాజ్ మహాల్, పర్దేశీ, పతాక్ పరి (1957), చాల్బాజ్, డాటర్ అఫ్ సింద్బాద్, రాజ్ ప్రతిజ్ఞ (1958), బాజీగర్, భగవాన్ జోర్ సైతాన్, చార్ దిల్ చార్ రాహే, సాప్రూట్ వృధ్వరాజ్ చాహోన్, టిప్పు సుల్తాన్ (1959), దో ఆద్మి, లాల్ఫిలా, మిన్ గుడ్డెన్ట్, రిటర్న్ ఆఫ్ మిస్టర్ సూపర్మెన్, వీర్ దుర్గాదాన్ (1960), జై చిత్తోడ్, రజియా సుల్తానా (1961), అల్లూ ఉదల్, బిజ్జి చమ్మె, జమానా పర్, జాదూగర్ ధాకూ, కాలా సముందర్, పిక్ పాకెట్ (1962), చంద్రశేఖర్ ఆజాద్, గులేబకావళి, జబక్ ఖాన్, జింగారో (1963), ఏక్ దిన్కా బాద్ధ హమారీబాత్, మహోరాణి పద్మాని, సర్వోప్ (1964), భాగీ హాసీనా, మైహూ జాదూగర్, ముజ్జింకాన్ ఖూని కౌన్ (1965), బహోరోంకి సప్పె (1967), నీల్కమల్, రాస్తై జోర్ మంజిల్ (1968), బేటీ తుమ్మారే జైసి (1969), గునాహ్ జోర్ కాసున్, జీవన్ మృత్యు (1970), ఛోటీ బహూ (1971), బాజీగర్, షైవాదా (1972), సాథీ, నస్సాప్పికారీ, సురాజ్ జోర్ చాంద్ (1973), చోర్ చోర్ (1974), దఫా 302, ధాకూ జోర్ భగవాన్, ధర్మాత్మా, హిమాలయ్ సెంచా, కాలాసోనా, సలాఫీ, పోలీ, తుఫాన్, నూరీ (1975), బైరాగ్, ఫాస్లా, హీరాఫేరీ, మీరాశ్యాం, మేరా జీవన్, రక్షాబంధన్ (1976), ఛేలా బాబూ, ధాకూ జోర్ మహాత్మా, దిల్ జోర్ పత్తర్, జయ్ ద్వారకా ధీవ్, సుభా జరూర్ ఆయేగీ, వీరు ఉస్తాద్ (1977), అఖరీ ధాకూ, అంజామ్, దాన్, హమారా సంసార్, ముఖద్దర్ కా సికిందర్ (1978), అప్పింసా, బలియా - ఎ - ఇస్లాం, దిన్ జోర్ ఈమాన్, హీరామోతీ, ఎక్రార్ (1979), చున్నీ, దేవ్స్టోపీ, జ్యోతి బెన్ జ్యోలా, కాలాపోనీ, పోన్, శివశక్తి (1980), కరాపే (1983), అజూబా, ఇరాదా (1991), బేతాజ్ బాద్ధ దోఘంటూప్ (1994).

ప్రదర్శన వేయించుకున్నారు. అ సందర్భంలో ఈ సినిమాలో జైరాజ్ పై చిత్రీకరించిన ‘పర్వత్’ జిగర్ ఆలం’ పాటను పదిసార్లు ట్రైనింగ్ చేయించుకున్నారు. కాగా ఆయన హీరోగా నటించిన చివరి చిత్రం ‘ఖూనికౌన్ ముజింకౌన్’ (1965). ఇంకా గుజరాతిలో జోగిదాన్ రెహమాన్, బహురూపి, ఫిమ్రో లోడన్, మరారిలో ఛోటా జవాన్, ఘకిరా చిత్రాల్లో నటించారు. రెండు అంతర్జాతీయ చిత్రాల్లో నటించిన ఖ్యాతిని కూడా దక్కించుకున్న జైరాజ్ ‘మాయా’ ట్యూంటీయర్ సెంచరీ పాక్స్ వారి ‘సైన్ అవర్స్ టు రామా’ చిత్రాల్లో నటించారు. సాంతంగా ‘సాగర్’ సినిమా తీసి నష్టపోయిన ఆయన మళ్లీ నిర్మాతగా మారలేదు. 1966 నుండి హీరోపాత్రల నుండి కారెక్టర్ పాత్రలకు మారిన జైరాజ్ బహోరోంకె సప్నే (1967), నీలకమల్ (1968), బేటీ తుమ్మారీ జ్యోసీ(1969), జీవన్మృత్యు (1970), ఛోటీ బహు (1971), బాజీగార్, షెప్పజాదా (1972), అలంఅరా (1973), చోర్ చోర్ (1974), కాలాసోనా, సలాఫే, షోలే (1975), బైరాగ్, ఫాస్లు (1976), వీరు ఉస్తాద్ (1977), ముఖుద్దర్ కా సికిందర్ (1978), హీరామోతీ, ఇంకార్ (1979), జ్యోతీ బనే జ్యోలా, కాలాపానీ, షాన్ (1980), ఖూన్ భరీమాంగ్ (1988) అజూబా (1991) బేతాజ్ బాద్సు దో ఘంటూష్ (1994) వంటి వాటితో కలిసి మొత్తం 200కు పైగా చిత్రాల్లో నటించారాయన.

జైరాజ్ మొత్తం 70 ఏండ్ పాటు సినీ రంగంలో కొనసాగిన నటుల్లో వీరే మొదటి వారు. ఆ తరువాతనే లతా మంగేష్వర్. మన పైదరాబాదీనే అయిన చంద్రశేఖర్ (హీరో)లు అంత సుదీర్ఘకాలం పరిశుమలో ఉన్నారు. ఇదొక అరుదైన రికార్డు. ఆయన సినీరంగ సేవలకు 1980లో భారత ప్రభుత్వం పద్మభూషణ, అత్యున్నత ‘దాదాఫాలేడ్’ అవార్డుతో సన్మానించింది. 1996లో పైదరాబాదీలో 100 ఏక్క సినిమా ఉత్సవాల సందర్భంగా చంద్రశేఖర్తో పాటు జైరాజ్ను ఘనంగా సన్మానించారు. గుజరాత్ ప్రభుత్వ ఉత్తమ సహాయ నటుడి అవార్డు అందుకున్నారు. 1939లోనే పంజాబీ అయిన సావిత్రిని పెళ్లి చేసుకున్నారు. దిలీవ్రాజ్, జయ్తిలక్, జయ్తిల్, జయ్తి, దీప, గీత ఆయన సంతానం. ఆయన 2000 సంవత్సరం ఆగస్టు 11న కాలం చేశారు. బొంబాయి వెళ్లి మూకీల నుండి టూకీల శకంలో తనదైన విలక్షణ ముద్ర వేసిన తొలి తెలుగువాడిగా, తెలంగాణ వాడిగా భారతీయ సినీ చరిత్రలో ఒక అధ్యాయం సృష్టించినవాడు పైడి జైరాజ్ నాయుడు. రేపటి తెలంగాణ సినీ చరిత్రలో ఆయన స్థానం సమన్వుతమైనది.

- హెచ్.రమేష్బాబు,

m: 94409 25814

e: hrameshbabu5@gmail.com

ogs
JUNIORS
grow naturally

 Oxford
Grammar School

Street No. 13, Himayathnagar,
Hyderabad 500 029.

Phone : 040 2763 6214

Mobile : 99596 12345

Email : ogshyd@gmail.com

www.oxfordgrammarschool.com

రాజాన్ధానంలో కాదు

ప్రజల మస్తిష్కాల్లో నిలిచిన తత్త్వాలు

(గత సంచిక తరువాయి)

ఈక భక్తి విషయానికి వద్దాం. భక్తి రెండు రకాలు ఒకటి మధుర భక్తి, ముద్ర భక్తి. భక్తి అనేది మొక్కానికి సంబంధించిన అంశం. ఈ విషయం పై సురవరం పుపులత పరిశోధన చేసి పుస్తకంగా వెలువరించారు. నిజానికి భక్తి వ్యక్తి తైతన్యానికి, విశ్వాసానికి సంబంధించినది. జీవుడు దేవుడిలో ఐక్యం కావడం మొక్కం. ఉద్యమం అనేది పైదాంతిక దృక్షథంతో సమాజంలో మెరుగైన జీవితాన్ని ఆశించి సామూహికంగా నిర్వహించే కార్యక్రమం. ఆచరణ. అణచిచేత, ఆధిపత్యం, వివక్కలపై తిరుగుబాటు. ప్రజల సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా భక్తిని, సాహిత్యాన్ని సమన్వయం చేస్తూ దానికి ఉద్యమ స్థాయిని కల్పించిన వారు వేగుచుక్కలుగా మన్మసనలందు కున్నరు. దీనికి వేమన, పోతులూరి మార్గదర్శులుగా ఉండుటిలో ఐక్యం ఎలా ఉండం మొక్కం. ఉద్యమం అనేది పైదాంతిక దృక్షథంతో సమాజంలో మెరుగైన జీవితాన్ని ఆశించి సామూహికంగా నిర్వహించే కార్యక్రమం. ఆచరణ. అణచిచేత, ఆధిపత్యం, వివక్కలపై తిరుగుబాటు. ప్రజల సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా భక్తిని,

సాహిత్యాన్ని సమన్వయం చేస్తూ దానికి ఉద్యమ స్థాయిని కల్పించిన వారు వేగుచుక్కలుగా మన్మసనలందు కున్నరు. దీనికి వేమన, పోతులూరి మార్గదర్శులుగా ఉండుటిలో ఐక్యం ఎలా ఉండం మొక్కం. “భక్తి ఎలంత వైయుక్తికమో అంత సామాజికం కూడా, అనేకానేక దృశ్య, శ్రవ్య రచనల్లోనూ, జానపద రితుల్లోనూ ఉవ్వెత్తుగా ప్రవహించిన భక్తి సాహిత్యం ఈ నమన్వయం లక్ష్మణాన్ని దృష్టికరిస్తున్నది” (రసప్రసానంలో ‘భక్తి విషయం - కోవెల సంపత్తుమారాచార్య, ‘పరిశోధన’ సామల సదాశివ స్వాతి సంచిక, 2014) అని భక్తిలోని సంకీర్ణతను, సరళంగా విప్పి చెప్పిందు.

నిజానికి భగవంతుడు గర్భగుడిలో ఉన్న బ్రాహ్మణ పూజారులకు మాత్రమే పరిమితం కాకుండా సామాన్య భక్తులకు చేరువ చేసింది భక్తి ఉద్యమకారులు. బ్రాహ్మణులకు మాత్రమే పరిమితమైన ఆధ్యాత్మిక విషయాలను ప్రజలకు అందుబాటులోకి తీసుకొచ్చారు. ఇందుకుగాను ఉపయోగించిన భాష, ప్రక్రియ రెండూ కీలక భూమిక పోషించాయి. ఇక్కడ భాష అంటే దైవభాషగా ‘పండితులు’ ప్రచారంలో పేశిన సంస్కారం బదులు స్థానిక భాష ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. సంస్కార్తెతేర భాషలో రచన అంటే అది బ్రాహ్మణాధిపత్య నిరసనగా భావించాలి. దేవుడికి దగ్గరగా ఉండాలంటే, ఆయనకు మాత్రమే అర్థం కావాలి, భగవంతుడికి మాత్రమే వినబడాలనుకుంటే సంస్కార్తెత సరిపోతుంది. కానీ భక్తులకు చేరువ కావాలంటే స్థానిక భాష వాడడం తప్పనిసరైంది. అందుకే ఆశ్వార్థ, నయనార్థ తమిళంలో, చౌఖమేళ మరాలీలో, రవిదాన్ హిందిలో, హరిదాన్ బెంగాళీలో

ఘూసీదాన్ భత్తీన్సుడ్లోని మాండలిక హిందిలో బోధనలు చేసిందు. వీళ్ళంతా దళితులే! తెలుగులో వీరశ్రవ కవులు ప్రదానంగా పొల్చురికి సోమనాథుడు భాషను సంస్కరించడమే గాకుండా పొమరులకు అర్థమేయే విధంగా రాసిందు. దీన్ని వేమన, పోతులూరి వీరబ్రహ్మంలు మరింత ముందుకు తీసుకెళ్ళిందు. తెలుగు భాషా వికాసానికి వీర చేసిన నేవ చిరుస్తురణియమైనది. ‘భాష ఒక్కాయ్ కాదు ప్రక్రియా పరంగా కూడా బ్రాహ్మణాధిపత్యాలను కూలగొట్టారు. వీళ్ళ తమ త్రమైక, వృత్తి జీవితాలను, సంసార బాధ్యతలను నిర్వహిస్తూనే తత్త్వాలను ప్రచారం చేసిందు. అప్పలివరు చంద్రోబద్ధమైన, వ్యాకరణయుక్కమైన, అలంకార శాస్త్ర విహితమైన రచనలు మాత్రమే ప్రామాణికమైనవచి అని పండితులు ప్రచారంలో పెట్టిన భావనను తుత్తునియలు చేసిందు. సరళమైన భాషలో, బాణిలో ప్రజల జానపద డైలికి (ప్రక్రియ) దగ్గరగా ఉన్నటువంటి గేయ, ద్విపద, కీర్తనలు, తత్త్వాలు తదితర ప్రక్రియల్లో బోధనలు, రచనలు చేసిందు. భక్తులు పాడుకోవడానికి, గుర్తుంచుకోవడానికి పీలుగా ఈ రచనలున్నాయి. పనిచేసుకుంటూ పాడుకునేందుకు పీలుగా కూడా ఈ పాట లండేవి. అందుకే ఇని భక్తుల ఆదరణ పొందాయి. తర్వాతి తరానికి వ్యాఖీకంగానే అందాంగా. వేమన వద్యాలు ప్రచారం పొందియాంబే దానికి ప్రధాన కాలణం ప్రజల వాడుక భాష ఉపయోగించడం. పోతులూరి వీరబ్రహ్మం కాలజ్ఞాన తత్త్వాలు ఇప్పటికే వాడుకలో ఉన్నాయంటే అందులో ఉపయోగించిన సామాన్య ప్రజల భాష కారణం. వ్యంగ్యం, ఎత్తిపొడుపులు, కపటాన్ని అవినీతిని, కులదురాచారాలను, మూడ నమ్మకాలను, వ్యర్థ కార్యకలాపాలను, మత్తుపాసీయల సేవనాన్ని నిరసిస్తూ సూచిగా మనసులో నాటుకునే భాషలో ప్రచారం చేసిందు. ఎక్కడా తటపటాయించకుండా నిప్పుల్చుమైన మనస్తు మంచిని ప్రచారం చేసిందు. చెడుని చెండాడిందు. సంసారులుగా ఉంటునే ఈ పనిని చేసిందు. ప్రజలు వీళ్ళ దగ్గరికి రావాలని కోరుకోలేదు. ప్రజల దగ్గరికి వీళ్ళ వెళ్ళిందు. జాతర్లు, సంతలు, తిరునాళ్ళలో తత్త్వాలను ప్రచారం చేసిందు. భాష, ప్రక్రియ మాత్రమే గాకుండా సంగీతాన్ని కూడా తమ భక్తితత్త్వాన్ని ప్రచారం చేసేందుకు ఈ కవులు విస్తృతంగా వినియోగించారు. ఇందులో దళితులు ఎద్దు చర్చంతో తర్వారు చేసిన వాయిద్యాలను కూడా ఉపయోగించారు. గుడిలో మృదంగాన్ని

వాడుక భాష ఉపయోగించడం. పోతులూరి వీరబ్రహ్మం కాలజ్ఞాన తత్త్వాలు ఇప్పటికే వాడుకలో ఉన్నాయంటే అందులో ఉపయోగించిన సామాన్య ప్రజల భాష కారణం. వ్యంగ్యం, ఎత్తిపొడుపులు, కపటాన్ని అవినీతిని, కులదురాచారాలను, మూడ నమ్మకాలను, వ్యర్థ కార్యకలాపాలను, మత్తుపాసీయల సేవనాన్ని నిరసిస్తూ సూచిగా మనసులో నాటుకునే భాషలో ప్రచారం చేసిందు. ఎక్కడా తటపటాయించకుండా నిప్పుల్చుమైన మనస్తు మంచిని ప్రచారం చేసిందు. చెడుని చెండాడిందు. సంసారులుగా ఉంటునే ఈ పనిని చేసిందు. ప్రజలు వీళ్ళ దగ్గరికి రావాలని కోరుకోలేదు. ప్రజల దగ్గరికి వీళ్ళ వెళ్ళిందు. జాతర్లు, సంతలు, తిరునాళ్ళలో తత్త్వాలను ప్రచారం చేసిందు. భాష, ప్రక్రియ మాత్రమే గాకుండా సంగీతాన్ని కూడా తమ భక్తితత్త్వాన్ని ప్రచారం చేసేందుకు ఈ కవులు విస్తృతంగా వినియోగించారు. ఇందులో దళితులు ఎద్దు చర్చంతో తర్వారు చేసిన వాయిద్యాలను కూడా ఉపయోగించారు. గుడిలో మృదంగాన్ని

వాయించిందు. ధంకా బిజాయించిందు. దేవాలయాల్లోకి దళితుల కన్నా మందు వారు శుద్ధి చేసిన చర్చంతో తయారు చేసిన వాయిద్యాలు ప్రవేశించాయి. చర్చ వాయిద్యాలే గాకుండా అనేక జ్ఞానిట్లుమెంట్స్ సహాయంతో తత్త్వాలను ప్రచారం చేసిందు.

ఇంతకు మంచి చెప్పుకున్నట్లుగా భక్తి ఉద్యమం దళ్లిణాది నుంచి ఉత్తరాదికి ఆ తర్వాత పశ్చిమం వైపు వెళ్లింది. భక్తి ఉద్యమాన్ని దళితులు కూడా ఇదే మార్గంలో ప్రచారం చేసిందు. తమిళనాడుకు చెందిన తిరుమూలర్ అనే యోగి క్రీస్తు శకం 4 లేదా 5వ శతాబ్దికి చెందిన వాడు. ఈయన అప్పటికి విస్మయంగా ఆచరిస్తున్న యజ్ఞయాగాదులను, కర్మలను నిరసించిందు. ఈయన తమిళ సిద్ధయోగ సంప్రదాయానికి చెందిన భక్త కవి. ఈయన తన కవిత్వంలో “మానవులంతా ఒకే కుటుంబం ఉన్నది ఒకే ఒక ద్వారం” అని భక్తి ఉద్యమానికి భారతదేశంలో శ్రీకారం చుట్టింది ఆశ్వార్థ. ఇందులో వివిధ కులాలకు చెందిన భక్తులున్నారు. అందాళ్ అనే ఒక మహిళ కూడా ఇందులో ఉన్నది. వీళ్లు ‘పీమ్పువు’ని ప్రశంశిస్తూ గేయాల రూపంలో భక్తిని ప్రకటించారు. క్రీస్తు శకం రెండు నుండి ఎనిమిదో శతాబ్దాల మధ్యన ఆశ్వార్థ ఈ రచనలు చేసిందు. ఈ గేయాలను ‘పాశురాలు’ అంటారు. నాలుగువేల పాశురాలను మొత్తం 12మంది (పన్నిదురు) ఆశ్వార్థ రాసి ప్రచారంలో పెట్టారు. ఈ 12 మందిలో వాయిగై, పూదత్త, పేయ్, పెరియ, అందాళ్, తిరుమళిళై, కులశేఖర, తిరుప్పాణి, తొండరపొడ్డి, తిరుమంగై, ముధరకవి, నమ్మాళ్వార్థున్నారు. ఇందులో నమ్మాళ్వార్థున్నారు, తిరుమంగై శాధులు. ఇప్పటి పరిభాషలో చెప్పాలంటే బీ.సి.లు. నమ్మాళ్వార్థ వెల్లాల (కాపు) కులానికి చెందిన వాడు కాగా, తిరుమంగై ‘కల్లు’ కులానికి చెందిన వాడు. అందాళ్ మహిళ. తిరుప్పాణి దళితుడు. వీళ్లులో అందాళ్, నమ్మాళ్వార్థు మొదటిసారిగా పెష్టవంలో మధురభక్తి సంప్రదాయాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. భగవంతుణ్ణి ప్రియుడిగా భావించి కీర్తనలు రాసిందు. నమ్మాళ్వార్థ హిందూ సమాజంలోని అసమానతలను, వర్షావ్యవస్థను, అస్ప గృహ్యతను నిరసించిందు. అందుకే వైష్ణవ మతానుయాయులు నమ్మాళ్వార్థును కీర్తిస్తారు. ఇక దళిత భక్తి ఉద్యమం విషయానికి వస్తే, మొదటగా 12 మంది ఆశ్వార్థులలో దళిత భక్తి ఉద్యమానికి శ్రీకారం చుట్టిందు. ఈతడు చెప్పిన పాశురాలు ‘అమల నడిప్పిరాన్’ ప్రబంధంగా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఈయన చిస్తునం నుండి భక్తి, జ్ఞానము, ప్రార్గ్యము కలిగి, మౌక్కేఘ్రతో రంగనాథుడిని కీర్తించేవాడు. రోజు శ్రీరంగంలోని గుడిమెట్ల మీద కూర్చొని తనకు తాను అలోకికంగా ‘ఏక్తతార’ వాయిస్తూ రంగనాథుడిని స్ఫురిస్తూ పాశురశ్యంతో గానం చేసేవాడు. ఈయన గానం చేసిన పది పాశురాలు తమిళ భక్తి సాహిత్యంలో రికార్డ్ య్యాయి. 12వశతాబ్దంలో

భక్తి ఉద్యమం దళ్లిణాది నుంచి ఉత్తరాదికి ఆ తర్వాత పశ్చిమం వైపు వెళ్లింది. భక్తి ఉద్యమాన్ని దళితులు కూడా ఇదే మార్గంలో ప్రచారం చేసిందు. తమిళనాడుకు చెందిన తిరుమూలర్ అనే యోగి క్రీస్తు శకం 4 లేదా 5వ శతాబ్దికి చెందిన వాడు. ఈయన అప్పటికి విస్మయంగా ఆచరిస్తున్న యజ్ఞయాగాదులను, కర్మలను నిరసించిందు. ఈయన తమిళ సిద్ధయోగ సంప్రదాయానికి చెందిన భక్త కవి. ఈయన తన కవిత్వంలో “మానవులంతా ఒకే కుటుంబం ఉన్నది ఒకే ఒక ద్వారం” అని భక్తి ఉద్యమానికి భారతదేశంలో శ్రీకారం చుట్టింది ఆశ్వార్థ. ఇందులో వివిధ కులాలకు చెందిన భక్తులున్నారు. అందాళ్ అనే ఒక మహిళ కూడా ఇందులో ఉన్నది. వీళ్లు ‘పీమ్పువు’ని ప్రశంశిస్తూ గేయాల రూపంలో భక్తిని ప్రకటించారు. క్రీస్తు శకం రెండు నుండి ఎనిమిదో శతాబ్దాల మధ్యన ఆశ్వార్థ ఈ రచనలు చేసిందు. ఈ గేయాలను ‘పాశురాలు’ అంటారు. నాలుగువేల పాశురాలను మొత్తం 12మంది (పన్నిదురు) ఆశ్వార్థ రాసి ప్రచారంలో పెట్టారు. ఈ 12 మందిలో వాయిగై, పూదత్త, పేయ్, పెరియ, అందాళ్, తిరుమళిళై, కులశేఖర, తిరుప్పాణి, తొండరపొడ్డి, తిరుమంగై, ముధరకవి, నమ్మాళ్వార్థున్నారు. ఇందులో నమ్మాళ్వార్థున్నారు, తిరుమంగై శాధులు. ఇప్పటి పరిభాషలో చెప్పాలంటే బీ.సి.లు. నమ్మాళ్వార్థ వెల్లాల (కాపు) కులానికి చెందిన వాడు కాగా,

తిరుమంగై ‘కల్లు’ కులానికి చెందిన వాడు. అందాళ్ మహిళ. తిరుప్పాణి దళితుడు. వీళ్లులో అందాళ్, నమ్మాళ్వార్థు మొదటిసారిగా పెష్టవంలో మధురభక్తి సంప్రదాయాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. భగవంతుణ్ణి ప్రియుడిగా భావించి కీర్తనలు రాసిందు. నమ్మాళ్వార్థ హిందూ సమాజంలోని అసమానతలను, వర్షావ్యవస్థను, అస్ప గృహ్యతను నిరసించిందు. అందుకే వైష్ణవ మతానుయాయులు నమ్మాళ్వార్థును కీర్తిస్తారు. ఇక దళిత భక్తి ఉద్యమం విషయానికి వస్తే, మొదటగా 12 మంది ఆశ్వార్థులలో దళిత భక్తి ఉద్యమానికి శ్రీకారం చుట్టిందు. ఈతడు చెప్పిన పాశురాలు ‘అమల నడిప్పిరాన్’ ప్రబంధంగా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఈయన చిస్తునం నుండి భక్తి, జ్ఞానము, ప్రార్గ్యము కలిగి, మౌక్కేఘ్రతో రంగనాథుడిని కీర్తించేవాడు. రోజు శ్రీరంగంలోని గుడిమెట్ల మీద కూర్చొని తనకు తాను అలోకికంగా ‘ఏక్తతార’ వాయిస్తూ రంగనాథుడిని స్ఫురిస్తూ పాశురశ్యంతో గానం చేసేవాడు. ఈయన గానం చేసిన పది పాశురాలు తమిళ భక్తి సాహిత్యంలో రికార్డ్ య్యాయి. 12వశతాబ్దంలో

రాయబడ్ ‘పెరియ పురాణం’ (మహాపురాణం)లో ఈయన గురించి వివరంగా రాసిందు. రోజు తాను రంగనాథుడిని గానం చేసిన దళితుడు కావడంతో ఎన్నమూ గుడిలోకి వెళ్లేదు. కనీసం వెళ్లాలని కూడా ఆయన అనుకోలేదు. అయితే ఒకరోజు తిరుపునాళ్వార్థ యధావిధిగా శ్రీరంగంలో గుడి ముందు పాదుతూ ఉంటే రంగనాథుడికి తిరువంజనం సేవ చేయడానికి వచ్చిన పూజారి లోక సారంగముని అతన్ని అడ్డుతొలగమని పోచ్చరిస్తారు. అయితే అలోకికమైన భక్తి పారవశ్యంతో పాశురాలు గానం చేస్తున్న తిరుపునాళ్వార్థకు ఈ పోచ్చరికలేవి చెవికెక్కలేదు. దీంతో లోకసారంగముని, అతడి శిష్యులు ఒక దళితుడు, అది గుడి మెట్లమీద గానం చేయడమే గాకుండా తాము అడ్డు తొలగమని పోచ్చరించినా పట్టించుకోవాల్సాన్ని భరించలేక అతణ్ణి రాళ్ళతో కొట్టారు. తర్వాత లోకసారంగముని గర్భ గుడిలోకి వెళ్లినప్పుడు రంగనాథుడి చెంప నుంచి రక్త కారుతూ ఉంది. అదే రోజు పూజారి కలలో రంగనాథుడు కనిపించి తనకు అత్యంత ప్రియమైన భక్తుడిని గాయపరిచిందు. అది నాకు బాధగా ఉంది అంటూ అతణ్ణి గుడి లోనికి తీసుకు రావాల్సిందిగా చెబుతాడు. దీంతో ఆలయ పూజారి తన భుజాలమీద (దింట్లో మళ్ళీ గుడిలో తిరుపునాళ్వార్థ పాదలు అంటకూడదనే తిరకాసు కూడా ఉంది) తిరుపునాళ్వార్థని మొస్తూ శ్రీరంగంలో రంగనాథున్ని చూపించాల్సి వచ్చింది. తెలుగులో ఈతను మునివాహనుడిగా ప్రసిద్ధుడు. ఈయన పాశురాలు సూటిగా, క్లూస్టగా, నిర్మలాగా, తర్వాతికి నిలబడేవిధంగా ఉంటాయి. ద్వాదశాళ్వారులలో ఈతను ఏడవ వాడు.

తమిళనాడులో నందనార్ అనే దళితుడు తీర్థయాత్రలు చేస్తూ దేవంపడ్సు సేవించేవాడు. ఆయన చిదంబరానికి వెళ్లడానికి సాహసించక ప్రతి రోజు రేపు పోతాను. అని తనకు తాను తన యాత్రను వాయిదా వేసుకునేవాడు. భక్తి, పారవశ్యంతో శివుడిని ప్రార్థిస్తూ, ఆయన గుణగణాలను ప్రచారం చేసేవాడు. ఎనిమిదో శతాబ్దికి చెందిన ఈయన మొత్తం 63 మంది దైవ భక్త శిఖామణులైన నయనార్లలో 18వ వాడు. ఈయన గురించి 12వ శతాబ్దిలోని పెరియపురాణం వివరంగా చర్చించిది. దళితుడైన నందనార్ గురించి తెలుగులో 1913లోని చిలకమర్తి లట్టినరసింహం పుస్తకం రాసిందు. నందనార్ తన భక్తి ద్వారా శివుడి మెప్పు పొందిందు. ఈయన భక్తికి మెచ్చి తమిళనాడులోని తిరువంకూరులో శివుడు కనిపించకుండా అడ్డగా ఉన్న నంది పక్కకు తొలిగి దర్శన భాగ్యం కల్పిస్తుంది. ఇప్పటికే అక్కడ శివుడి ముందు నంది పక్కకు తొలిగి ఉంటుంది. చివరికి అగ్ని ద్వారా పునీతుడై నందనార్ చిదంబరంలో నటరాజస్వామిలో ఐక్యమైతాడు. తాను వాయించే దోలు లాంటి పరికరం తోలుతో చేసింది. దానికి కూడా గౌరవం దక్కింది.

శంకరాచార్యుడి తర్వాత కాలంలో గోరథనాథ్ అవతరించి నాథ్ సంప్రదాయాన్ని వ్యాప్తిలోనికి తెచ్చాడు. ఆ తర్వాత దేశంలో వివిధ ప్రాంతాలలో భక్తుకువులు, మార్కిక తత్త్వవేత్తల పరంపర విస్మృతమయింది. తెలుగులో గౌరవ సవనాథ చరిత్ర దీనికి సంబంధించినది! ద్విపదలో రాసిన ఈ చరిత్రలో నాయకుడు మీన నాథుడు. ఆయన శిష్యులు చౌరంగి, గోరక్షుకుడు, విరూపాక్షనాథుడు, మేఘనాథుడు, నాగార్జున నాథుడు, భాణితనాథుడు, మంజునాథుడు, బుధనాథుడుల చరిత్ర ఇందులో ఉన్నది. ‘ఇది శైవం, రుద్రాంగి, విభూతి, శ్రిహాల ధారణం చేతా, శివరాత్రి, చైత్రోత్సవాలు, శివాంకితంగా చేయటం చేత గోరక్షుడు బైరవంశగా కిరీతుడు కాపటం చేతా, గోరక్షుని (ఇతని పంధా బంగాంతరం), గురువు మత్యేంద్రనాథుని ద్వారా ఈ సంప్రదాయం శైవమైనదని కథనం” (సవనాథ చరిత్ర - గౌరవ సంప్రదాయం, 1984).

నందనార్ తర్వాత తమిళనాడు నుంచి కర్నాటకలోకి దళిత భక్తి ఉద్యమంలో ఎంతో మంది దళితులు భాగ స్వాములయ్యారు. కులాలకు అతీతంగా బసవేశ్వరుడు వీరశైవాన్ని ప్రచారం చేసిందు. కుల నిర్మాలనకు కృషి చేసిందు. అలాగే ఇక్కడి నుండి భక్తి ఉద్యమం మహోప్పకు చేరకుంది. మహోప్పలో దళితుడైన చొఖమేళ, ఆయన కుటుంబం వెనుత్తం వండరిపురంలో విరలేశ్వరుణ్ణి కీర్తిసూ అథంగీలను పొడిందు. 14వ శతాబ్దికి చెందిన ఈయన సామాన్య భక్తుడికి కూడా అర్థమయ్యే రింగిలో రచనలు చేసిందు. చొఖమేళ భార్య సారబాయి, కొడుకు కర్మమేళ, బావ, సోదరి కూడా మహోప్పలో భక్తి ఉద్యమాన్ని తమ స్నేయ అథంగీల ద్వారా ప్రచారం చేసిందు. మహార్ కులానికి చెందిన చొఖమేళ మహోప్పలో వారాద్రీ సంప్రదాయాన్ని ప్రచారంలో పెట్టిందు. కాలినడకన భక్తి ప్రచారం చేస్తూ ప్రతి సంవత్సరం భక్తుల యాత్ర కొనసాగే విధంగా ఈయన సంప్రదాయాన్ని ఏర్పాటు చేసిందు. గ్రామాల్లో కులాలకు అతీతంగా వీరందరికి ఆతిథ్యం ఇచ్చే రివాజు అప్పబి నుంచి ఆరంభమయింది. ఇది ఇప్పబికి కొనసాగుతోంది. మహోప్పలో భక్తి ఉద్యమాన్ని ఎక్కువగా ప్రచారంలో పెట్టింది ఒహుజనులే! జ్ఞానేశ్వర్ (బ్రాహ్మణ్), గోరా కుంబార్ (కుమ్మరి), చాగ్నిదేవ్ (యోగి), నామదేవ్ (దర్శి), జనాబాయి (నామదేవ్ ఇంట్లో సేవిక), జోగా (గాండ్ల), నరహరి (స్వర్ణకారుడు), సేన (మంగలి), కంటోపాత్ర (రాజోద్యేగి), ఏక్సాథ్ (బ్రాహ్మణ్), తుకారాం (కుంబీ -రైతు) తదితరులు ఆ రాష్ట్రంలో భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారం చేసినారు. వీరిలో నామదేవ్ శిష్యుడు చొఖమేళ. ఈ లిస్టులో ఇద్దరు మాత్రమే బ్రాహ్మణులు మిగతా అందరూ బీసీలు. చొఖమేళ దళితుడు. ఇప్పబికి మహోప్పలోని పండరిపురంలో గుడి మొదట్లోనే చొఖమేళ సమాధి దర్శనమిస్తుంది.

మహోప్ప నుంచి దళిత భక్తి ఉద్యమం ఉత్తర భారతానికి చేరుకుంది. (తెలంగాంలోని సిద్ధిపేట జిల్లా మర్కుర్ లో పొందురంగాప్రమం ఉన్నది. దీన్ని భావానందస్వామి స్థాపించారు. ప్రతి సంవత్సరం ఇక్కడ పెద్దపెత్తన సమాధాన ఉత్సవాలు జరిగేవి. ఇక్కడికి తెలంగాంలోని అన్ని ప్రాంతాల నుంచి భక్తులు వచ్చేవారు. అంతేగాదు వచ్చినవారే స్వచ్ఛంద సేవల ద్వారా పంటలు చేయడం, వడ్డించడం లాంటివి చేసేవారు. మా చిన్నప్పుడు ఎడ్డబండ్ల మీద ఆశ్రమానికి వెళ్ళేవాళ్లము) ఉత్తర భారతంలో మోచి కులానికి చెందిన రవిదాన్ కుల నిర్మాలనకు కృషి చేసిందు. భక్తి ఉద్యమానికి శ్రీకారం చుట్టీందు. ఈయన పరంపరలో గురునానక్, సిక్కుమధ పంథిలు ఏర్పడ్డాయి. ఇప్పబికి పంజాబులో ఈయన పేరిట గురుద్వారాలు, దేరాలు కొనసాగుతున్నాయి. నిజానికి రవిదాన్ పుట్టింది కాశీలో అయినప్పబికి ఆయన ప్రభావం మొత్తం ఉత్తరభారతమంతా ఉన్నది. ఉత్తరప్రదేశ్లో ఒక జిల్లాకు ఈయన పేరుని పెట్టారు. వీరితో బాటుగా బెంగాల్లో హరిదాన్ రాకూర్ అనే దళితుడు కృష్ణపైత్న్య ప్రభువు శిష్యుడిగా భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారం చేసిందు. చత్తీస్ఘంఫుడ్లో ఘూసీదాన్ (1756-1836) అనే అతను భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారం చేసిందు. ఈయన ఆ రాష్ట్రంలో ‘సత్యామి’ అనే ఒక మతకాఖను సత్యమైక్కటే నిలిచి వెలుగు అనే విధంగా భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారం చేసిందు. హేతుబద్ధంగా కుల వివక్షను ప్రశ్నించిందు. ఈయన పేరిట చత్తీస్ఘంఫుడ్లోని బిల్లుసహార్ లో విష్ణవిద్యాలుయమున్నది. ఇదంతా దేవయ్యప్రంగా భక్తి ఉద్యమాలు రంగాందిన తీరుని తెలియజేస్తాయి. వీరంతా గుడిమెట్లు ఎక్కుడానికి అన్నములుగా బ్రాహ్మణాఖావజాలం వాళ్లు ప్రకటించిన దళితజూతి బిడ్డలు. తమ తత్త్వాలు, కీర్తనల ద్వారా భగవంతుణ్ణి మెప్పించింద్రు. ఆ యా రాష్ట్రాల్లో భక్తి ఉద్యమాలకు ఊతమిచ్చారు. కొత్త పంధాలో ప్రయాణించింద్రు. దీని ద్వారా సమాజంలోని కింది కులాలవారికి దేవుడు చేరువయ్యాండు అని చెప్పాచ్చు. దళిత, బహుజనుల్లో ఆత్మవిక్యాసాన్ని, కైర్యాన్ని కల్పించిందు. వీరి భక్తి ఉద్యమం కొంతమేరకు ఇస్లాం ప్రభావానికి అడ్డకట్ట వేయగలిగిందంటే అతిశయోక్తి కాదు. అయినప్పబికి సూఫిజం విస్తృతంగా ప్రచారం కావడంతో తర్వాతి కాలంలో ఎక్కువమంది కింది కులాల వాండ్లు దీని ద్వారా ప్రభావితులయ్యారు. ప్రైదరూబాద్ రాష్ట్రం ఇందుకేమి మినహాయంపు కాదు.

తెలుగు నేలలో భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారంలో పెట్టింది బవసడి శిష్యుడు పాల్గురికి సోమనాథుడు. ఈయన వీరశైవాన్ని కులాలకు అతీతంగా ప్రచారంలో పెట్టిందు. బ్రాహ్మణేతరులకు అనేక మందికి గురువు పోదా కల్పించిందు. వీరశైవులందరూ బ్రాహ్మణులక్నాన్ గొప్పవారిగా చిత్రించిందు. ఈయన ప్రభావంతో తెలుగునాట అనేక ప్రాంతాల్లో వీరశైవంగా వ్యాప్తి చేయడం.

జ్యుడి ముబ్బుడిగా వెలువడింది. వరంగల్ జిల్లా పాలుబ్బికిలో పుట్టిన సోమాధుడి వీరశైవ మతానుయాయలు అన్ని ప్రాంతాల్లోనూ ఉన్నారు. ఈయన అనంతరం మహాబూబ్ సగర్ జిల్లాకు చెందిన సింహగిరి వచ్చాలు రచయిత కృష్ణమాచారి, కడప జిల్లాకు చెందిన తాళ్ళపాక అన్నమయ్య, ఖమ్మం జిల్లా నేలకొండపల్లికి చెందిన రామదాసు (కంచర్ల గోపన్సు) తదితరులు భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారంలో పెట్టారు. తెలుగువాడే అయిన వల్లభాచార్యుడు ఉత్తరభారతంలో భక్తి ఉద్యమాన్ని నడిపించినాడు. అలాగే తెలుగునాట విద్యారణ్యాలు, కైవారం అమర నారాయణ, నారాయణతీర్థులు, తొమ్మిది రేకుల కిషన్ ప్రభువు, తరిగొండ వెంకమ్మ, రాకమచర్ల వెంకటదాసు, మాస్టర్ సివివి, అదోని తిక్క లక్ష్మున్న, ముమ్మిదివరం బాలయోగి, తదితరులు యోగులుగా, భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రచారం చేసిందు. ఇందులో చాలా మంది కుల వివక్షను నిరసించిందు. వాటిని సాహిత్యంలో ప్రతిఫలింపజేసిందు. వేమన, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం తెలుగుప్రాంతాల్లో ముఖ్యంగా రాయలసీమలో భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రజలకు చేరువలోకి తెచ్చిందు. వేమన యోగ సంప్రదాయాన్ని ప్రచారంలో పెట్టిందు. కులాన్ని, మతాన్ని రెండించిని విమర్శించిందు. విగ్రహారాధనను నిరసించిందు. మానవీయ విలువల్ని ప్రతిపాదించిందు. అయితే ఈయనకు శిష్యుల పరంపర లేదు. దాంతో ఆయన రచనలు సి.పి.

బ్రోన్ పసరుర్ధరణ జిరిపేవరకు సాహిత్యంలో రికార్డు కాలేదు. ప్రజలే ఈయన వద్యాలను ప్రచారంలో పెట్టిందు. ప్రజలే ఇంకా చెప్పాలంటే అక్కరజ్జునం లేనివారే ఆయన రచనల్ని తమ నాలుకలమీద రిసైట్ చేసి కాపాడుకున్నరు.

జక పోతే పోతులూరి వీరబ్రహ్మం కుల వివక్షను నిరసిస్తూ నూతన మతాన్ని, పంధాను ప్రచారంలో పెట్టిందు. దూదేకుల సిద్ధప్ప, మాదిగ కక్కడు లాంటి వారిని శిఘ్యులుగా చేర్చుకొని కులం, మతం తేడా లేకుండా భక్తి ఉద్యమాన్ని ఇటు ముస్లింలైన కర్మాలు

నవాబుల్లోనూ, పుష్పగిరి వీరాధివతులైన బ్రూహత్పుల్లోనూ, సామాన్య ప్రజల్లోనూ విస్తుతంగా ప్రచారంలో పెట్టిందు. పోతులూరి వీరబ్రహ్మం నాటికి తెలుగునాట వలు ప్రదేశాల్లో ముస్లింల పొలన ప్రారంభమయింది. కర్మాలు నవాబులు అందులో భాగమే. ఆంధ్రాప్రాంతంలోని చాలా భాగాలు ముస్లింలైన కుతుబ్షాహీల అధినంలో ఉన్నాయి. ఈ కాలంలోనే ఈ ప్రాంతాల్లో సూఫీ భక్తుల ప్రవచనాలు, బోధనల ప్రభావం విస్తుతంగా ఉండింది. ఈ సూఫీ బోధనలు, ముస్లింల ఏకేశ్వరోపాసన, నిర్మణాపాసన, నిరాడంబర పూజా విధానం, సాంఘిక సమతాభావం హిందువుల్లో ముఖ్యంగా కింది కులాల వారిలో ఆలోచనలు రేక్కిత్తించాయి. బహుదేవతాధన,

వేమన, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం తెలుగుప్రాంతాల్లో ముఖ్యంగా రాయలసీమలో భక్తి ఉద్యమాన్ని ప్రజలకు చేరువలోకి తెచ్చిందు. వేమన యోగ సంప్రదాయాన్ని ప్రచారంలో పెట్టిందు. కులాన్ని, మతాన్ని రెండించిని విమర్శించిందు. విగ్రహారాధనను నిరసించిందు. మానవీయ విలువల్ని ప్రతిపాదించిందు.

ఆధ్యాత్మికం ఔప్య మళ్ళీంచాడు. ఈయన వేమన, పోతులూరి వీరబ్రహ్మం, దూదేకుల సిద్ధప్ప, ఈశ్వరమ్మలు కూడా అచలమతబోధ ప్రచారకులగానే పేర్కొన్నాడు. ఇప్పుడు ఇక్కడ మనం చర్చించుకుంటున్న బున్న ఇద్దాసుకూడా ఈ అచలమత ప్రచారకుడే. ఈయన చేసిన బోధనలన్నీ అచల బోధనలే!

(మిగతా వచ్చే సంచికలో)

-సంగిశెట్లీతీవినాస్, m:98492 20321

e: sangishettysrinivas@gmail.com

JBR ARCHITECTURE COLLEGE

H Y D E R A B A D

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

6-3-248/1/1A, 2nd Floor, Bhaskar Plaza, Road No. 1, Banjara Hills, Hyderabad - 500 034. Telangana, India
Ph : 040-66105270, 9703372442, 9703277053, E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

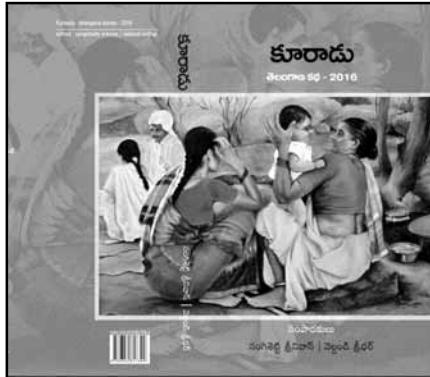

జీవన పొర్చువలను ఆవిష్కరించిన తెలంగాణ కథలు

వాస్తవికతను లోతుగా పరిశీలిస్తూ వచ్చే ప్రభావశీలమైన కథలు విభిన్న ఆలోచనలకు తెరలు తీస్తాయి. అధునిక సమాజంలోని అనేక అంశాలను స్పృశిస్తూ పరిశోధనాత్మకమైన తమ కథక్కప్పిని రచయితలు వెలువరిస్తున్నారు. వివిధ అంశాలను అర్థం చేసుకుని అందులోని అన్ని కోణాలను కథల్లోకి తీసుకురావడం కష్టసాధ్యమైన పని. అన్నింటినీ క్రోడీకరించుకుని సమగ్రతను తీసుకురావాలనే ప్రయత్నాలూ ఒక్కోసారి కుదరపు. ఏదేమైనా ఎంత ప్రయత్నం చేసినా ఏవో కొన్ని కోణాలు మిగిలిపోతూనే ఉండే క్రమంలో సాహిత్యంలో భాశాలను హారించే ప్రయత్నాలు కథల రూపంలో ముఖ్యరంగానే రచయితలు చేస్తున్నారు. విర్యు, వైద్యం, సంక్లేషం, దోషిడీ, వివక్ష మంటి పనులు సామాజిక అంశాలపై విస్తృతమైన కథలను పలువురు కథారచయితలు రాసి వివిధ దృక్కోణాలను వెలికించి శారు. దాదాపుగా అలాంటి అంశాలతో సింగిడి తెలంగాణ రచయితల సంఘం అధ్యర్థంలో సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, వెల్లండి శ్రీధర్ సంపాదకత్వంలో ‘కూరాడు’ తెలంగాణ కథ - 2016 సంకలనం వెలువడింది. మొత్తం 13 కథలు ఈ సంకలనంలో చోటుచేసుకున్నాయి. పెద్దింటి అశ్వేంకుమార్, హనీఫ్, కె.వి.నరేందర్, అప్పర్, గుడిపల్లి నిరంజన్, వెల్లండి శ్రీధర్, చెన్నారి సుదర్శన్, మన్సు ఏలియా, కిరణ్ణచర్చ, రామా చంద్రమాళి, పసుసూరి రహీందర్, తాయమ్మ కరుణ, చందుతులసి కథలు ఇందులో ఉన్నాయి. నిజజీవితానికి రచయితలు ఎంత దగ్గరగా వెళ్ళారోనన్నది ఈ కథలు ‘కొలమానమై’ చెబుతాయి. తెలంగాణ సమాజానికి ముఖ్యరంగా భారతదేశ సమాజానికి అష్టంపట్టే గొప్ప కథలివి. ప్రస్తుత సమాజానికి బింబ ప్రతిచించాలుగా, ప్రతీకలుగా కనిపిస్తాయి.

దశితకోణాన్ని, జీవిత తాత్క్వితను ఆవిష్కరించిన గుడిపల్లి నిరంజన్ కథ ‘ఊరు మెఖ్చిన మనిషి’ బటికినన్ని రోజులు నీతిగా బతకడమే కావాలని, కాలం ఎవరికోసం ఆగదు కనుక దానితో కలిసి నడిచి పండుటాకులా రాలిపోవాలిందేనన్న అంశంతో ఈ కథ సాగింది. చెప్పుల్చి ఉపికి ఆయుధంగా, రక్షణగా అందించిన దశితుణ్ణి మరణకాలంలో కనీసం మంచి వైద్యం చేయించుకోలేని స్థితికి నెట్లీవేసిన సమాజపు విపరీత పోడడ ఇందులో ఉంది. మనిషేచేసిన ఈ ప్రేసలు లేకపోతే సచ్చిపోవడేనా అన్న ప్రత్యను వేస్తూ ప్రాణంకన్నా పైనలకే విలువనా ఆన్న నిలదీత కన్నిస్తుంది. దశితుడిహృదయయేదనను, జీవన విధ్వంసాన్ని ఈ కథ చెప్పింది.

ఆధిపత్య వర్గాలు కింది కులాలను అణచివేస్తుంటే

ఎదురుతిరిగినవారినితొక్కిపెట్టే స్థితిని చెబుతూ దశితులలో చైతన్యాన్ని పురికొల్పిన కథ పసుసూరి రహీందర్ ‘పులి అడుగు దెబ్బ’ దేశం పొక్కి పసులు చేసేవారిని ఏనాడైనా గుర్తించిందా?, మ్యాతరోల్లంటే ఎందుకు చిస్పుచూపు అని ప్రశ్నిస్తూ రాసిన కథ కె.వి.నరేందర్ ‘సఫాయి’. వృత్తి పోయిందన్న ఖాధ ఉన్నా అత్యగౌరవంతో బతకాలనే జీవిత కోణానికి నిలుపుద్దుం సపాయి’కథ. మన్సు ఏలియా రాసిన ‘అపచారమపచారం’. అనాదిగా దశితులకు ఆలయ ప్రవేశాన్ని నిపేధించడం ఇంకా కొనసాగుతున్న దని, మనతోపాటే ఈ నేల మీద పుట్టిన మనిషి ముట్టుకుంటే దేవుడెలా మైలపడతాడో చెప్పుమన్న కథ ఇది. ఆధిపత్యం, కులం, మతం, జండర్, రాజకీయంవంటివేన్నే స్థారీలు చేస్తా గ్రామీణ సామాజిక శిథిలత్వాన్ని కారణమేలా అవుతున్న యోసన్న సంగతిని ఈ సంకలనంలోని కథలు తేటతెల్లం చేస్తాయి. మన్సు ఏలియా ‘అపచారమపచారం’, కె.వి.నరేందర్ ‘సఫాయి’, గుడిపల్లి నిరంజన్ ‘ఊరిమెఖ్చిన మనిషి’, డా॥ పసుసూరి రహీందర్ ‘పులి అడుగు దెబ్బ’ అనే ఈ నాలుగు కథలు ఒకే అంశానికి చెంది విభిన్న కోణాలను ఆవిష్కరించాయి. మైనాటీల అభిద్రత, మతం, మత్తులోపది మనిషి కలపితమపుతున్న తీరును చూపిన కథలు అప్పర్ రాసిన ‘ఒక తలుపు వెనక’; చందు తులసి రాసిన ‘రక్తవర్ష పిశాచం’. అవగాహన లేకపోవడంవల్ల మనచుట్టూ ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకోలేని దుష్టితికి చేరుకుని లోలోపల ఎలా మనిషి ఇంకిపోతున్నాడోనని తెలియజెప్పిన ‘ఒక తలుపు వెనక’ ఎన్నోన్నే ఆలోచనలకు తెరతీస్తుంది. ప్రతి ఊరూ మతం, కులం, రాజకీయం అన్న మూడింటి రంగరింపుతో భాగచేయలేనంతగా దెబ్బతింటున్న తీరును విపరించింది ‘రక్తవర్ష పిశాచం’.

రామాదంధర్మాళి ‘అతడు’, హనీఫ్ రాసిన ‘ఇప్పుడే వస్తాను’ కథలు బాధ్యతలను విస్తరిస్తే చాపు అంచులకు ఎలా చేరువపు తారోనన్న సంగతులను తెలిపాయి. టన్నులకొద్ది నాట్యమైన బొగ్గు సింగరేణి నుండి అంద్రాకు రైలులో తరలిపోతుంటే బొగ్గు మాఫియా దానిని మాయం చేసి కోట్లు సంపాదించేందుకు అమాయక యువకులను వాడుకొని వారిని తాగుడుకు, అక్రమ సంపాదనకు బానిస లుగా చేసే చివరకు రైలుకింద పడి ప్రాణాలు కోల్పేయిన స్థితిని చెప్పిన కథ “అతడు”. కొడుకు ‘ఇప్పుడే వస్తానని’ చెప్పి వెళ్లిపోయి ఎంతకూ తిరిగి రాకపోతే ఆ తల్లి క్షోభ ఏవిధంగా ఉంటుందో చెప్పిన కథ ‘ఇప్పుడే వస్తాను’. కొడుకు స్థానాన్ని భర్తీ చేసే వేరే

మనిషి ఎక్కుడ దొరుకుతాడని తల్లివదే వేదనలో బంధాలు, అనుబంధాల పెనవేత, మానవీయత కన్నిస్తాయి.

పెద్దింటి అశోక్కుమార్ ‘గుండెలో వాన’ దశభ్యాలల వ్యవసాయ సంక్లోభాన్ని ఆవిష్కరించింది. వ్యవసాయం జీవితాన్ని భిదం చేస్తే చాపుదెబ్బ తింటూ మరో పంట రాకపోతుండా అని అమాయకంగా నమ్మే రెటు ఈ కథలో కన్నిస్తాడు. డబ్బు యావలో వడి తల్లిదండ్రులను వృద్ధాశ్రమాలలో చేర్చించే కొడుకులకు చెంపపట్టు లాంటి కథ చెన్నారి సుదర్శన్ రాసిన ‘కొనూపిరి’. అపురూపంగా తమ గుండెలపై పెంచుకున్న పిల్లలు తమ తల్లిదండ్రులను పనికిరాని పనిముట్లకింద జమచేసి వృద్ధాశ్రమాలలో వేసి చేతులు దులుపుకుంటున్న స్థితి మారాలంటారు ఈ కథలో రచయిత. కాళ్ళకింది భూమి పెట్టుబడిదారుల వశమై జీవితం పురుజాదంలా ఎలా మారుతుందో విశేషించిన కథ వెల్లండి శ్రీధర్ రాసిన ‘పుంజీతం’. ఊర్లు, పొలాలు, మనుషులచుట్టూ సాలెగూడులూ అల్లుకుని రంగు, రూపుమార్చే పెట్టుబడియారీ వ్యవస్థల్ల జీవితాలు విధ్వంసమై మానవ సంబంధాల స్థానంలో ఆర్థిక సంబంధాలు బలోపేతమవుతున్నాయన్న వాస్తవికతను ఈ కథ ప్రదర్శించింది.

ఒక నిపుణకంఠ శతాబ్దీల అధివ్యాఖ్యాని, పెత్తనాన్ని ప్రశ్నించిన తీరు తాయమ్మ కరుణ రాసిన ‘వాళ్ళు’ కథలో కన్నిస్తుంది. విరాపిగే వర్ధాల మెడలు వంచడానికి వాళ్ళు ఉర్ధువిస్తే జరిగిన అణచివేతలో నేలకౌరిగిన వేనవేల వీరుల స్వార్థితో కొత్తరక్తం పోరాడుతుందంటారు ఈ కథలో తాయమ్మ. ‘వాళ్ళు వాళ్ళుకోసం బతకర్తలేదు, కనీసం సుప్పు నీకోసమైనా బతుకకూడదా’ అని సగటు మనిషిని నిలదిసిన కథ ఇది. ప్రతి ఒక్కరిలో ఉత్సంతతో చదివింపజేయగల కథనం ఇందులో ఉంది.

కరినమైన, కక్కిగాటు లాంటి మరో కథ కిరణ్ చర్చ రాసిన ‘తూహెగా జరా పాగల్’. మోహం, స్నేహం మధ్య కనిపించని గీతలను చెబుతూ అందినట్టే అంది అందకుండాచోయే ఒక ప్రేమ పరిమళపు కథ ఇది. ఎక్కుడో ఓ విశ్వాంతరాక్షంలోనో దొరికే ఒక అమృతపు సోన కోసం సాగే వెదుకులాటను ఆవిష్కరించిన ఈ కథ గుర్తుండే

అనుభూతిని మిగిలిస్తుంది.

సమాజంలోని సంక్లిష్టం, సంక్లోభం, విధ్వంసం ఎన్నెన్నో పొరలుగా పేరుకుపోయి మనిషిని ఎలా పతనం చేస్తూ మానవీయ విలువలకు దూరం చేస్తున్నాయో అనడానికి ‘కూరాడు’ కథలు సాక్షాత్కారంగా కన్నిస్తాయి. మనిషి జాడను దూరం చేస్తున్న అదృశ్య శక్తులను అన్వేషించమన్న శోభురిక ఈ కథల్లో ఉంది. వైవిధ్యభరితమైన వస్తువులను తెలంగాణ కథకుల ఎన్నుకుని, మంచి నిర్మాణంతో కథలు రాస్తున్నారనడానికి నిదర్శనాలివి. సమాజంలోని విభిన్న సామాజిక వర్గాల మధ్య అంతరాలు, జీవితంలోని వ్యధాభరిత స్థితిని అర్థం చేసుకున్న తీరును ఈ కథల్లో స్పష్టంగా గమనించవచ్చు. సమాజంలోని చీలికలు, పార్యులు, మార్పులు ప్రతి కథలో వ్యక్తమయ్యాయి. విశేషణలకు ఊతమచే వస్తువులన్నో ఈ కథల్లో ఉన్నాయి.

ఇందులోని కథలు చాలావరకు సీనియర్ కథకులవి కావడంతో మంచి పరిణితి, శిల్పంతో రూపొందాయి. సమాజం చిన్నాచిన్నుం కాకూడన్న అంతర్లీన సందేశంతో కథలు సాగాయి. నాగరికత, సాంస్కృతిక విజ్ఞానం పెరిగినా మనిషిలోని మూడుత్వంతో లుఫ్తమవతున్న విలువలను కాపాడాలన్న ధేయం కథల్లో కనిపించింది. జీవిత కోణాలకు నిలువుటద్దాల్లా మారి మానవానుబంధాల స్థాపన అవశ్యకతను విడమర్చి చెప్పి హృదయాన్ని ముసురుకునే కథలివి.

-తిరునగరి శ్రీనివాస్

m : 9441464764

e : thirunagarisrinivas12@gmail.com

పుస్తకం: కూరాడు - తెలంగాణ కథ - 2016

సంపాదకులు: సంగిరెట్లి శ్రీనివాస్, వెల్లండి శ్రీధర్

ప్రతులకు: సంగిరెట్లి శ్రీనివాస్,
ఎఫ్. 212, నందనవనం అప్పార్ట్మెంట్,
ఆత్మాపూర్, హైదరాబాదు-500048.

ఫోన్: 9849220321

వెబ్: తెలుగుబున్న.ఇన్

పత్రికలు - పరిచయం:

గమనికా: ఈ శీర్షకాలను ప్రచురించేందుకు ఆయి పత్రికలు, ప్రత్యేక సంచికల ఏవరాలను మాకు తెలియ జేయగలయి.

ప్రధాన సంపాదకులు :
కె. వేణుగోపాల్

ఫోన్: 9866514577

పాలపిట్ల
సంపాదకులు :
కె.పి.అశోక్కుమార్

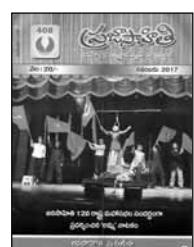
ఫోన్: 040-27678430

భూమిక
సంపాదకులు :
కె. సత్యవతి

ఫోన్: 040-27660173

ప్రజాసాహితి
ప్రధాన సంపాదకులు :
కొత్తపుట్టి రఖిబాబు

ఫోన్: 9490196890

మొదటి పారం (చుక్కరాముయ్య)

సంపాదకుడు: జాలూరు గౌతమంకర్

వెల: రూ.300/-

ప్రచురణ: అడుగు జాడలు

ప్రతులకు: 1-8-702/33/20ఎ, నల్లకుంట,
పద్మాకాలనీ, హైదరాబాద్.

మరియు ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

జ్ఞానితాళ్ళవాయి

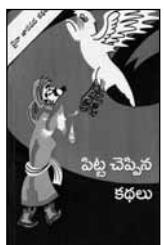
రచన: జ్ఞానిత

వెల: రూ. 150/-

ప్రచురణ: విశాల సాహితీ లకాడమి

ప్రతులకు: అన్ని పుస్తక కేంద్రాలు

జీవిత: 9989198943

పెట్టు చెప్పిన కథలు (చైనా జానపద కథలు)

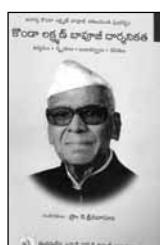
అనువాదం: అన్నిత

వెల: రూ.60/-

ప్రచురణ: కావ్య పజ్ఞాపింగ్ ప్రాసెస్

ప్రతులకు: మంచి పుస్తకం, తార్కాక,
ఫోన్: 949074614

ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

కొండా లక్ష్మీ బాపూజీ దార్శనికత

సంపాదకులు: ప్రో. కె. శ్రీవిషాములు

వెల: రూ.

ప్రచురణ: రుద్రమదేవి ఉమేం వెల్ఫెర్ సాసైటీ

ప్రతులకు: నవీదయ బుక్ప్రాస్

సెల్: 9247471361

సదానంద శారద కథలు

వెల: రూ.180

ప్రతులకు: నవచేతన పజ్ఞాపింగ్ ప్రాసెస్, గెలిప్పసాంద
భవన్, జి.ఎస్.ఐ. పోస్ట్, బండ్గుడు (నాగోల్),
హైదరాబాద్-68. ఫోన్: 24224453

మల్టీపాదాలు (చింతనాత్మక కవిత్వం)

రచన: తుమ్మల దేవరావ్

వెల: రూ.80/-

ప్రచురణ: పాలపిట్ట

ప్రతులకు: 5-11-89/8, ప్రియదర్శని నగర్,
నిర్మల్, అబిలాబాద్. ఫోన్: 89857 42274

వెన్నెల కొలిమి

రచన: గాజుల శ్రీధర్

వెల: రూ. 60/-

ప్రచురణ: తెలంగాణ రచయితల వేబిక

ప్రతులకు: 2-4-854/1, రోడ్ నెం.8, సమతాపులి
కాలని, సుశ్రావాగోల్. సెల్: 9849719609

సాకిరెపు కతలు

రచన: మూలశెట్టి గోవింద్

వెల: రూ.120/-

ప్రచురణ: మల్లవరపు వెలువరింతలు

ప్రతులకు: 1-2-740 బోధన్, నిజమాబాద్.
ఫోన్: 9010153505, 95022000749

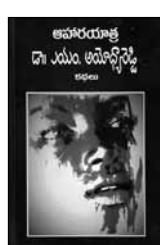
చెట్టుము డాటుకుంటూ.. (కవిత్వం)

రచన: జాకంటి జగన్నాథం

వెల: రూ.100/-

ప్రచురణ: నయనం ప్రచురణలు

ప్రతులకు: 1-8-792/33/20ఎ, నల్లకుంట,
హైదరాబాద్. ఫోన్: 9440169896

ఆపరియాత్ (కథలు)

రచన: డా. ఎయిం. అయ్యాధ్వరేష్ట్

వెల: రూ.100/-

ప్రచురణ: మంజీరా రచయితల సంఘం

ప్రతులకు: నవీదయ బుక్ ప్రాసెస్,
నవచేతన బుక్ ప్రాసెస్ అన్ని భూమిలలో

త్వాల దారి

రాంగుడ అమరుల జీవన రేఖలు

వెల: రూ. 80/-

ప్రచురణ: అమరుల బంధుమితుల సంఘం

ప్రతులకు: 2-6-82-1, మాదిగ బ్స్టే, మచ్చబోల్లారం
సికింద్రాబాద్

ప్రజాస్వామ్య విధ్యకోసం మరీ పోరాటం

రచన: ప్రో. జి. పారగోపాల్

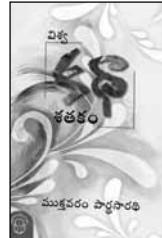
వెల: రూ. 80/-

ప్రచురణ: పాలమూరు ప్రచురణలు

ప్రతులకు: 41, శాంతి చంద్రిక, 3-148, బాలాజీ
నగర్, మహబూబ్‌నగర్. ఫోన్: 9490909792

అమరపుస్తక కవరేజ్ ఏలయా
రచన: డా. వెంకటేశ్వర రవీందర్
వెల: రూ. 150/-
ప్రతులకు: 1-9-277/42, లడ్జీమెట్,
లలితాపురం, హైదరాబాద్.
ఫోన్: 77026 48825
మరియు ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

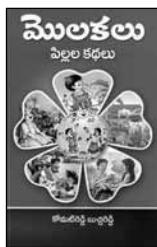
విశ్వ కళా శతకం
అనువాదం: ముక్తవరం పార్థసారథి
వెల: రూ. 400/-
ప్రతులకు: విశాలాంగ్ర పజ్ఞపుంగ్ హాన్.
విజయవాడ-4
ఫోన్: 0866-2430302

కృతగాత్ (కవిత్వం)
రచన: రిక్షం కామేష్వరరావు
వెల: రూ. 50/-
ప్రచురణ: అభ్యుదయ రచయితల సంఘం
ప్రతులకు: ప్రముఖ పుస్తక విక్రయ కేంద్రాలు

వ్యాస ప్రారిజం
రచన: డా. లండువాల సుజాత
వెల: రూ. 180/-
ప్రచురణ: శ్రీ పిలిడీ సాయి పజ్ఞకేష్వర్
ప్రతులకు: రచయిత ఫోన్: 9989558678
ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

మొలకలు (ప్రైల కథలు)
రచన: కోమటిరెడ్డి బుచ్చిరెడ్డి
వెల: రూ. 75/-
ప్రచురణ: అరుణ పజ్ఞకేష్వర్
ప్రతులకు: 5-11-236/2, శాంతినగర్, నల్గొండ.
ఫోన్: 9441561655, ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

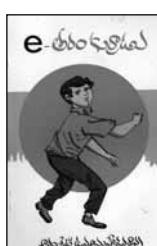
సంగీతములు (కథలు)
రచన: మెడికో శ్యామ్
వెల: రూ. 200/-
ప్రచురణ: తెలుగు సాహిత్య
ప్రతులకు: నవీదయ బుక్ హాన్, కాచిగుండ,
హైదరాబాద్, ఫోన్: 040-2465 2387

అగ్నిర్మితి
పించి మూలం: సత్య
అనువాదం: సురేల
వెల: రూ. 25/-
ప్రచురణ: మంచి పుస్తకం
ప్రతులకు: 12-13-439 తార్కాక, సికింద్రాబాద్
ఫోన్: 94907 46614

చెమట ప్రహామై పొరినా (కవిత్వం)
రచన: మహావీ భూజామైన్టీల్
వెల: 100/-
ప్రచురణ: తెలంగాణ సాహిత్య
ప్రతులకు: 1-10-85/18, మహబుబ్ నగర్,
ఫోన్: 939662626276,
మరియు నవతెలంగాణ బుక్ హాన్

ఇ-తరం కుర్రాడు
రచన: నారంశేఖ ఉమామహిష్వరరావు
వెల: రూ. 35/-
ప్రచురణ: మంచి పుస్తకం, తానా ప్రచురణలు
ప్రతులకు: 12-13-439, వీధి నెం. 1,
తార్కాక, సికింద్రాబాద్ ఫోన్: 94907 46614

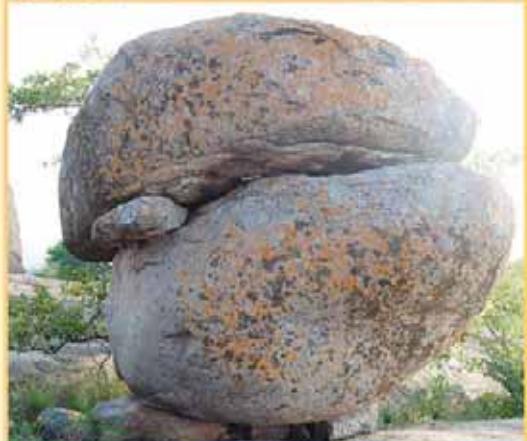
చిలకలు వాలిన చిక్కుడు చెట్టు
సీకరణ: తెం. మునిరాజు
వెల: రూ. 80/-
ప్రచురణ: కృష్ణగేరి జల్లా తెలుగు రచయితల సంఘం
ప్రతులకు: 2-1095, ఆవులవ్వి రోడ్, బస్తి,
పెబాసురు, కృష్ణగేరి జల్లా, తమిళనాడు.
ఫోన్: +91 9980593921, 9483137885:

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంఘాలు తమ పుస్తకాలు దెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచరిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

Photographer:
ANNAVARAM SRINIVAS

నిరంతరం స్వజనకు నిత్య చైతన్యం తోడైతే
అద్భుతమైన ధృత్యాల ఆవిష్కరణ
జరుగుతుంది. చుట్టూ ఉన్న ప్రవందమే
కాకుండా ప్రతి మానవీయ కోగాన్ని
చిక్కికలంచి తన ప్రత్యేకతను
విభిలపరుచుకున్న ఉత్తమ
శాహీప్రాఫర్ లస్ఫూపరం శ్రీనివాస్.
ఎంచుకున్న అంపాన్న ధృత్యానికి
లముగుణంగా మలచడంలో
అయిన దైవుళ్గం లభనందియం.

ప్రత్యేక కథం లేవచి పేడిల్స్

Oxford
Grammar School

RECONNECTING CHILDREN WITH NATURE

created by
Blinking Dots

Street No. 13, Himayathnagar, Hyderabad
Ph: 99596 12345, 040-2763 6214

I go to Oxford (ogs)
to learn life!